

R. 5968

DEFENSIO
DECLARATIONIS
CONVENTUS
CLERI GALLICANI AN. 1682.
DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

DEFENSIO
DECLARATIONIS
CONVENTUS
CLERIGALLICANI AN. 1682.
DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

AUTORE

Illustrissimo ac Reverendissimo D. JACOBO-BENIGNO
BOSSUET, Episcopo Meldensi, cum nonnullis Notis.

TOMUS SECUNDUS.

AMSTELODAMI.
SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M. DCC. XLV.

DEFENSIO DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI,
DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

P A R S III.

De Parisiensium sententiâ ab ipsâ Christianitatis origine repetendâ.

L I B E R VII.

Conciliorum generalium Traditio.

C A P U T I. (a)

*Infalibilitas quibus verbis ab antiquis explicetur : ubi sita sit
queritur.*

In fidei quoque questionibus, precipuas summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse iudicium, nisi consensus Ecclesie accesserit.

Cap. IV.
Gallic. Decl.
clar.

Quosdam antiquitatis ignaros movit illa vox *irreformabilis*. Hanc sciant ab antiquitate depromptam. Notum illud Tertulliani : *Regula fidei immobilis & irreformabilis*. Ergo iudicium illud *irreformabile* esse dicimus, quod *immobile, irretracta-*

Tertul. de
Virg. velan.
cap. I. pag.
173. Ed. Ri-
galt. 1675.

(a) In schedulâ quâdam D. LE DIEU, Capitis primi titulus sic repræsentatur : *Reliqui operis institutum ; hujus libri scopus ; quod ideo observamus, ne quid prætermisisse videamur, parvum licet, in D. BOSSUET conferendis codicibus. Caterum ille titulus male hic intruderetur, & melius præfigeretur Capiti v. in quo D. BOSSUET, postquam quædam addidit nobis diligenter descripta, in partes hunc librum dividit.*

2
bile, irrefragabile ab antiquis; postremo denique ævo, infallibile appellatum est. Quærimus igitur ubi sit collocatum illud irrefragabile iudicium.

CAPUT II

Sententia Parisiensium res inter iudicatas reponenda ex dictis de Concilio Constantiensi.

AC nostri quidem censores Parisiensium sententiam & inter schismata esse ortam dicunt, & variis dissidiis ultrò citròque iactatam, Constantiensis quoque Synodi temporibus fluctuasse. Nos verò procul à schismatibus, ab ipsâ Christianitatis origine repetendam ostensuri, priùs præstruimus, res inter iudicatas pridem, ex dictis de Constantiensi Concilio esse repositam. Certè Constantiense Concilium, dum eas memorat causas, quibus Papa Concilio subit, primam ponit fidem: ergò Papa Concilio subest, vel maxime in fide: at infallibilem, quâ quidem in re talis est, cuiquam subesse nefas: imò infallibili, haud magis quàm ipsi veritati totam Ecclesiam subesse oportet: non ergò ullus hominum, stante quidem Constantiensi Concilio, est in fide infallibilis; atqui demonstravimus Constantiense Concilium, nullo unquam Ecclesiæ decreto labefactum, imò tantâ Sedis Apostolicæ, tantâ Ecclesiæ universæ veneratione susceptum, invictâ autoritate stare oportere: ergò certâ & invictâ autoritate constat unius Ecclesiæ, sive collectæ, sive dispersæ, sed tamen consentientis sententiam esse infallibilem.

Dices consecutionem istam quidem esse à nobis deductam, non autem rem ipsam à sacro Concilio definitam. Reponimus: imò verò non consecutionem, sed rem ipsam; neque enim aliud est alteram potestatem alteri esse subjectam, quàm eam quæ subjecta sit, à recto veroque deflectere, & ab alterâ emendari ac reformari posse.

Quare quotquot hætenus pro Pontificiâ potestate scripserunt Constantiensi decreto nihil opponunt aliud, præter quàm illud toties à nobis confutatum, de Papâ dubio, & fluxâ Concilii Constantiensis autoritate, repositum: cui immorari, ac dicta repetere supervacaneum est.

Non tamen omitemus, quæ nostro ævo multi comminiscuntur, ex ipsi Concilii Constantiensis confutanda verbis.

Primùm illud toties decantatum; ex eo Concilio Papam quidem in fidei negotiis subesse Concilio, sed ut privatum hominem, non ut Papam, vanum ludibrium est; cum Constantiense Concilium, expressâ etiam Pontificiâ potestate, eam in fidei negotiis Concilii potestati subesse decernat.

CAPUT III.

Alia modernorum quorundam cavillatio confutatur; ostenditurque ex ipsis Concilii Constantiensis verbis ac gestis, Papam non modo teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, sed etiam in quaerendo & tractando, in Concilii potestate esse.

His ergò Concilii Constantiensis verbis statim ruit illud, quod quidam intelligunt: nempe ut Papa quidem in formando circa fidem Concilii decreto superior habeatur: ceterùm ubi res semel à Concilio definita est, non mirum esse quòd prolata sententiæ subesse teneatur; cum illa sententia, non tam à Concilio quàm a Papâ Concilii capite prolata sit: ut Papa non tam Concilio subesse, quàm sibi ipsi consentire videatur.

Ruit, inquam, illud. Neque enim Constantiense Concilium Papam sentire ipsum sibi, sed planè Concilio subesse decernit; & quidem subjungit, *debitè puniendum*, si obedientiam denegarit. Non autem intelligit Papam à seipso puniendum, sed à Concilio supremam & indeclinabilem exercente potestatem; ergò etiam intelligit Papam non ipsum sibi ipsi, sed omnino Concilio esse subditum.

Jam verba illa perpendant Constantiensium Patrum; Papam *in fidei, in schismatis, in reformationis negotiis, omnibusque ad ea pertinentibus factis, vel faciendis*, Concilii potestati subijci: ergò non tantùm *in factis*, de fide decretis, sed etiam *in faciendis* atque formandis, inque ipsâ re quaerendâ ac tractandâ Concilio subesse intelligebant.

Nempe sancta Synodus in ipsis principiis professâ est se quidem congregatam, non modò ut de schismate ac de reformatione, sed etiam ut de fide quaereret adversùs Wiclef & Hussi grassantes hæreses: cujus rei gratiâ, vel maxime à Joanne XXIII. convocata esse constabat. Quare omnino tractatura erat adversùs illos hæreticos varias ac maximas fidei quæstiones, ac speciatim adversùs Wiclefsum, expoliura erat ipsum Papalem Primatum, quem ille impugnaverat, ut saepe vidimus: ergò intellexit, atque decrevit Papam in his quæstionibus Synodo pariturum.

Quid, quòd jam indè ab initio decrevit Synodus ipsam Synodum talia tractaturam, *nec Pape recessu dissolutum iri, sed remanere in suâ potestate & integritate Concilium*: eâ scilicet potestate, cui Papa ipse subijcitur. Intellexit ergò, atque decrevit Synodus, etiam recedente Papâ, de fide tractatura, ipsam se eâ potestate esse, ut decreta conderet, cui Papa ipse obedire teneretur, nedum in tractando & quaerendo superiorem eum agnosceret.

Id verò demonstrant, uti prædiximus, non modò ipsius Synodi decreta, verùm etiam gesta. Reverà enim tractata sunt sessione VIII. post recessum Papæ, adversùs Wiclefsum & Hussum, ea quæ memoravimus; expositaque est circa Primatum Romanum Ecclesiæ fides. Quin etiam, Papâ ipso, Sessione XII. ritè deposito, tractatae sunt multæ adversùs Joan-

Conc. Const. Sess. v. Tom. XIV. p. 22.

Sess. IV. & v.

Sess. III.

Sup. Lib. v.

nem Hussum, Hieronymum de Pragâ, & Joannem Petitem, fidei questionibus; nempe sessione XIII. XIV. & deinde cæteris: ergo Synodus non modo decrevit à se posse fieri, sed etiam fecit, idque absente Papâ, imò etiam deposito, decreta de fide, quibus ipse Papa parere tenebatur.

Nempe intelligebat Papam absentem corpore, virtute tamen fuisse præsentem, Synodoque conjunctum, qui Synodum congregasset, qui post recessum quoque toties declarasset, se recedentem licet, in Synodi potestate futurum; qui sanctam Synodum errare non posse profiteretur.

Quin Synodus suæ conscientie potestatis, intelligebat se ipsam, quippe quæ Ecclesiam universalem repræsenteret, etiam Papam ipsum virtute completam, summo & indeclinabili judicio, nullâque adhibitâ morâ definire posse ea, quæ Ecclesiæ necessitas evidens postularet.

CAPUT IV.

Aliæ cavillationes: Papam subjici quidem Concilio in Fidei questionibus, sed tantum postquam se illi sponte submisit: tum esse quidem illum per sese infallibilem, si non adsit Concilium, sed præsentem Concilio, jam illi subesse.

HUNC nodum alii sic exolvunt: Pontificem quidem per se se infallibilem in edendis fidei decretis; neque eò seciùs etiam in quarendo de fide subjectum esse Concilio, postquam rem Patribus congregatis quærendam decernendamque permisit.

At hæc à Constantiensibus disertè refutata sunt, cum docent potestatem eam, cui Papa in fidei quoque negotiis subditur, Concilio generali immediate à Christo, non à Papâ esse.

Sunt qui sic sentiunt, inesse utrique, scilicet & Synodo & Papæ infallibilitatem à Sancto Spiritu; ita quidem ut Papa in decernendis fidei questionibus Concilio semel congregato subdit; ac nihilò seciùs, si desit Synodus, seorsim ac per sese sit infallibilis, & semel ab eo dicta sententia, Synodi quoque norma sit, nedum Synodi examini ac judicio subdit.

Hæc opinio neque cum Constantiensi decreto, neque cum Papalis auctoritatis ratione, neque secum ipsa convenit.

Non quidem illa opinio convenit cum Constantiensi decreto. Supponit enim illa diverso respectu, in fidei questionibus, ut Concilio Papam, ita Papæ Concilium subjici oportere: at non ita Constantiense decretum; imò absolute, Papam Concilio in fidei questionibus, non vicissim Concilium Papæ subjicit; nullâque exceptione, omnem Pontificiæ potestatis usum Conciliari potestati, ut supremæ, solique ineluctabili subdit.

Neque etiam adversarii hac opinione consulunt satis Papali dignitati, quam in Synodo exuunt innatâ ipsi, ut quidam fingunt, dote: nempe ut infallibiliter de fide vel sola decernat. Atqui hoc absurdissimum; cum profectò

Concilium nihil aliud sit, quam ipsa Catholicæ Ecclesiæ repræsentatio, integris omnibus, quæ cuicque à Christo sunt dotibus, non profectò sublatis, ne non repræsentatio, sed extinctio Ecclesiasticæ unitatis esse videatur.

Denique hæc opinio nec secum ipsa convenit; cum infallibilitatem à Christo datam, vel perpetuam oporteat esse vel nullam.

Ex his intelligitur id, quod Gerson, & alii nostri docuere, eò vel maxime Papalem potestatem Conciliari subesse, quòd *falibilem*, atque ut vocant *deviabilem*, *indeviabili* & *infallibili* subesse oporteat: id, inquam, non ex ipsorum peculiari sententiâ, sed ex intimo totius Concilii Constantiensis sensu esse depromptum.

Neque minus liquet vanos esse eos quos commemoravimus, quique non eodem loco habent nostram de superioritate, ac nostram de infallibilitate sententiam; cum profectò constet utraq; sententias uno fundamento nixas, unâ ratione connexas, unoque decreto Concilii Constantiensis esse decisas.

Neque immeritò Sacro-Sancta Synodus inter eas causas, quibus Papa Concilio subdit, primam ponit fidem; cum certo dogmate Pelagii I. ex sancti Leonis auctoritate deprompto, habendorum Conciliorum *specialis causa sit fides*; valereque oporteat Conciliorum potestatem in eâ maxime causâ, quæ propria ipsi specialique sit.

Nostra ergo sententia Constantiensibus Canonibus stabilitur iis, quos tantâ sequentis ævi consensione firmavimus. Verùm ut veritas clariùs elucescat, lubet recurrere ad fontes, & Constantiensem doctrinam ex antea actis sacculis affirmare.

CAPUT V.

An Concilii Constantiensis judicium antiquâ traditione nitatur: præmittimus quædam ex VINCENTIO LIRINENSI, de Ecclesiæ Catholicæ toto orbe diffusæ auctoritate: hinc valere Concilia œcumenica: duplex ratio agnoscendæ Ecclesiasticæ consensionis, ac finiendarum fidei questionum; altera per Concilia œcumenica; altera sine Conciliis œcumenicis: utraque suo ordine tractanda suscipitur: à primâ ordimur; atque octo primorum Conciliorum generalium traditionem, ac praxim explicare incipimus.

PRÆSTRUIMUS illud immotum, quod est ab omnibus Catholicis, Vincentio Lirineni exponente, susceptum: valere omnino id quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est. Cujus rei radix est Apostolicum illud; *fidem annunciari in universo mundo*: & de Apostolis dictum: *In omnem terram exivit serpens eorum, & in fines Orbis terra verba eorum*; atque iterum ad Colossenses: *In verbo veritatis Evangelii, quod pervenit ad vos, sicut in universo mundo est, & fructificat & crescit*. Neque hæc tantum Apostolicis temporibus inchoata, sed in ævum duratura, dicente Domino: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*; &: *Porta inferi non*

Genf. pass.

Epist. Pél.
II. Tom. v.
Conc. post
Conc. v. p.
617. & seq.Vincent.
Lirin. com.
monit. 1.
cap. III. T.
VII. Bibl.
Pat. p. 250.
Rom. 1. 8.
Ib. x. 18.
Pl. CVII.

Coloss. 1. *provalebunt adversus eam*, utique Ecclesiam; quo factum est ut Ecclesia non hæc aut illa, sed tota & universa ab Apostolo appelletur: *Columna & firmamentum veritatis.*

Hæc igitur non ab hoc, aut ab illo Doctore, sed ab omnibus Catholicis uno ore sic intelliguntur, ut sit certissima, invictissima, eminentissima Ecclesiæ Catholicæ consentientis autoritas. Eâ consensione, ut firmissimo ac Divinissimo fundamento, niti Christianos oportet; à quibus, non aliud quid, sed illud in symbolo Apostolico postulatur, ut in *Spiritu Sanctum* credentes, credant simul *sanctam Ecclesiam Catholicam*; eique vindicent certissimum, quo in obedientiam captivantur, Spiritûs Sancti Magisterium & iudicium.

Quæ omnino efficiunt, ut in ipsâ consensione vis illa indeclinabilis & sit & esse credatur, existitque omnino ex Ecclesiarum consensione, clara & manifesta vox, quâ non partes Ecclesiasticæ, sed ipsam universalitatem audiri, eodem Vincentio Lirinensi teste, perspicimus: *Sequemur autem, inquit, universitatem hoc modo, si hanc unam fidem veram esse fateamur, quam tota per orbem terrarum conficitur Ecclesia.* Et paulo post: *Quid faciet Christianus Catholicus, si se aliqua Ecclesie parvula ab universali fidei communione praeceiderit? Quid utique, nisi ut pestifero corruptoque membro sanitatem universi corporis anteponat?*

Hinc illa in Concilia generalia manat, quam in eis agnoscimus, certa & ineluctabilis autoritas. Neque enim aliâ ratione in Conciliis, sive in Ecclesiâ congregatâ, valet unitas, atque consensus, quam quod in Ecclesiâ toto Orbe diffusâ æquè valeat. Ipsa enim Synodus eò valet, quod universalem repræsentet Ecclesiam: neque ideo Ecclesia congregatur, ut valeat unitas atque consensus; sed ideo congregatur, ut quæ in Ecclesiâ ubique diffusâ per se valet, in eadem congregatâ, ab Episcopis Ecclesiarum Doctoribus, tanquam idoneis testibus clariùs demonstraretur.

Ex his igitur duplex intelligitur ratio agnoscendæ Catholicæ veritatis: prima ex consensione Ecclesiæ ubique diffusæ; secunda ex consensione Ecclesiæ in Synodis œcumenicis, sive generalibus adunatæ: quam utramque rationem à nobis sigillatim exponi oportebit, ut vim illam infallibilem & ineluctabilem in toto Ecclesiæ corpore repositam esse clariùs demonstramus.

Inchoamus autem à Synodis œcumenicis, in quibus consensionem luculentius expressam agnovimus: quâ in tractatione statim commemorabimus octo illas primas novem primis sæculis celebratas; non modò quod ceteris ipsâ antiquitate præluxerint, sed quod eorum gesta diligentius descripta habeamus.

Id ergò primùm probare aggredimur ex eorum Conciliorum gestis illatas à Romanis Pontificibus etiam de fide sententias ad omnem quidem Ecclesiam pertinere; at nihilo seciùs à Conciliis œcumenicis examinatas, retractatas, interdum rejectas, nunquam nisi factò examine & quaestione habitâ comprobatas; atque omninò nihil habitum esse pro infallibili atque irrefragabili, nisi id quod universalis Ecclesiæ consensione confirmatum esset. Id cum probaverimus veniemus deinde ad secuta sæcula, nihilque præmittimus quo antiqua traditio explicari possit.

CAPUT VI

Concilium Apostolicum Hierosolymis habitum de legalibus, ut omnium Conciliorum generalium forma proponitur: perpenditur illud; VISUM EST SPIRITUI SANCTO ET NOBIS: vis Spiritus in ipsa consensione posita: in eam rem egregie Concilii V. ac Sancti Cælestini Papæ in Concilio III. autoritates.

SACRIS Ecclesiæ Catholicæ œcumenicis, sive generalibus Conciliis, Concilii Apostolici Hierosolymis habiti, de legalibus, præluet autoritas. Prima ea quaestio turbavit Ecclesiam. Ergò ibi quàm maxime futuris quaestionibus decidendis, formam dari oportebat. Quæcumque igitur ad futura Concilia pertinerent, jam ibi perspicuè præstruantur, quæ nos ordine recensemus.

Primùm, ac statim occurrit habendi Concilii causa, magna videlicet dissentio, ut habemus ex Actis Apostolorum: *Facta autem seditione non minima.* Levior contentio non tantum remedium postulasset. Atque id in secuta Concilia manaturum diligentissimè notari volumus. Exortâ ergò hæc contentione tam gravi, subdit Lucas in actis: *Statuerunt ut ascenderent Paulus & Barnabas. . . . ad Apostolos & Presbyteros in Jerusalem, super hac quaestione; nempe ut communi sententiâ finiretur.*

2°. Erat tùm in Jerusalem Ecclesia principalis, in quâ sedebat Petrus (b) Apostolorum Princeps. Hinc proditum in sequentia sacula, ne sine Petro & successoribus, atque Ecclesiâ principali, in quâ ipse sederet, Concilia regulariter haberentur.

3°. Facta est quanta fieri potuit, illis quidem temporibus, cum adhuc Ecclesiæ formarentur, Apostolorum & Pastorum Ecclesiæ congregatio, ac perfectissima, pro statu Ecclesiæ, nominis Christiani repræsentatio.

4°. Fit conventus omnium in unum locum: *Conveneruntque Apostoli & seniores videre de verbo hoc.*

5°. In ipso conventu tria hæc habeantur: tractatus primùm, sive quaesitio; deinde deliberatio, sive uniuscujusque prolata sententia; postremò ex communi sententiâ, Concilii decisio: atque ea omnia in sequentia Concilia deinde mandantur.

6°. Et quidem tractatus his verbis actuum designatur; *cum magna quaesitio fieret.*

7°. Deliberatio à Petro inchoatur: qui mos deinde invaluit, ut sacri cœtus Principes primi sententiam dicerent, iisque auctoribus decretum sanciretur. Petrus ergò ubique rectæ prædicationis rerum agendarum auctor,

(b) *Sedebat Petrus* Hierosolymis non ut in propria sede; nam Jerusalem sedes erat Jacobi. significat itaque D. BOSSUET Petrum, qui tunc nulli Ecclesiæ peculiari præsidebat, potuisse tamen aliquomodo Hierosolymis sedisse; quia ibi ordinariè commorabatur, & eam Ecclesiam pascebat verbo doctrinæ.

Act. xv.

Ib. 21.

Ibid.

Ibid. 61.

Ib. 71.

primus sententiam dicit: Dei arcana pandit, quæ sibi primò de vocandis gentibus revelata essent fundamenti loco ponit; ex his quæstionem solvit:

Ibid.

Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum: & cætera quæ ad Cornelii ejusque familiæ vocationem pertinerent.

Ib. 12.

Ib. 13. 14.

8°. Quæ deinde ex illâ vocatione secuta sunt, quantaque post Cornelium gentium multitudo confluxerit, Paulus & Barnabas edisserunt: quæ firmandæ Petri sententiæ essent. Tum Jacobus dicturus sententiam expressè à Petri dictis incipit: *Viri fratres, Simon narravit*, &c. Quo ritu in secutis Conciliis, dicente cœtus Principe, cæteri deinde placere demonstrant.

Ib. 19.

Ib. 20.

Ib. 25.

Ib. 28.

9°. Nec tamen sic agunt quasi usquequaque primæ sententiæ auctoritate constricti; sed ipsi judicant; & Jacobus: *Ego*, inquit, *judico*. Tum ad ipsam quæstionem principalem, quæ addenda viderentur, proponit, & de iis quoque judicat; nempe ut fratres, è gentibus conversi, abstineant à contuminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis & sanguine.

10°. Decretum deinde conditum communi nomine, ac Spiritus Sancti auctoritate adscitâ: *Placuit nobis collectis in unum*, & visum est Spiritui Sancto & nobis. Ibi ergò vis: *Spiritui Sancto & nobis*; non quòd Petro præcisè, sed quòd nobis; & à Spiritu acti, non unus Petrus, sed ipsa sacri cœtus unitas. Undè & Christus de Spiritu, quem erat missurus, id dixit: *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*: Vos, inquit, scilicet Ecclesiarum Pastores, ac cæterorum Magistros. Hinc semper additus Ecclesiæ sacræque congregationi Spiritus. *Credo in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam*. Et meritò proinde diligenterque à nostris Doctoribus quondam dictum id quod memoravimus: vim Conciliorum, non in solo Pontifice Romano, sed maxime in Spiritu Sancto, & in Ecclesiâ Catholicâ esse positam.

Joan. xvi. 13.

Id. Diff. p. xv. & in app. Lib. 1.

11°. Re judicatâ per commune iudicium, nihil postea retractatum, aut nova cuique relicta discussio est: sed perlatum decretum ad Ecclesias, docenturque plebes custodire dogmata, quæ erant decreta (græcè *judicata*) ab Apostolis & senioribus qui erant Hierosolymis.

Act. xvi. 4.

Hæc nos Catholici urgemus communi consensu, adversus hæreticos Conciliorum iussu & auctoritate detrectantes: quæ sanè nihil valeant, nisi cum auctoritate, etiam formam probamus; vimque ipsam decreti, non in Petro solo, sed in unitate, & in Apostolorum ac pastorum Ecclesiæ consensione ponimus.

Bell. de R. p. Lib. iv. c. vii.

Bagot. Apol. fidei. Lib. iv. disp. liij.

cap. l. sect. III.

Bell. de conc. aut. Lib. II. cap. III.

Ait quidem Bellarminus, id nullâ necessitate factum, cum non modò Petrus, verum etiam Apostoli, ex sese ac singulares quoque quæstionem determinare potuissent: quod quidem allis è Bellarmini Societate, imprimis Joanni Bagotio, non probatur: nec placet sic *luisse Apostolos, aut simulatè ab iis institutam quæstionem de re, quam exploratissimam habebant*. Utcumque est, in eo vis erit maxima, si nullo Concilio ac deliberatione indigentes, tamen ut formam darent sæculis securitatis, hanc inierint viam, & *communi sententiâ rem definierint*, ut idem Bellarminus confiteatur.

Et quidem omnia, quæ in hac Apostolicâ Synodo acta sunt, in sequentes manasse gesta prodent. Ergò id vel maxime manârît oportet, quod maxime agebatur, & in quo Apostoli robur esse positum voluerunt: nempe ut Spiritus-

Sancti efficacia & vis conjungeretur cum illo, nobis, inque ipsâ unitate se exereret.

Neque hanc interpretationem à nobismetipsis promimus, sed à sanctis Patribus, totoque adeò universalî Concilio V. à Pontificibus Romanis toties comprobato.

Nempe Vigilius (c) Papa Constantinopoli agens, ubi Concilium habebatur, sacro cœtui certis de causis suam præsentiam denegabat; pollicitus per seipsum se daturum sententiam. At Patres, iisque auctoribus & probantibus, Justinianus Imperator sic hortatur: *Inter nos placuit, tam ipsum (Vigilium scilicet Papam) quam nos communiter convenire, eò quòd sacerdotes decet communibus quæstionibus finem communem imponere*. Et paulò post: *Pro his ad memoriam ejus (Vigilii) produximus magna illa Apostolorum exempla & Patrum traditiones. Licet enim Sancti Spiritus gratia & circa singulos Apostolos abundaret, ut non indigerent alieno consilio ad ea quæ agenda erant; non tamen aliter voluerunt, de eo quòd movebatur, si oporteret gentes circumcidi, definire, priusquam COMMUNITER CONGREGATI divinarum Scripturarum testimoniis uniusquisque sua dicta confirmaverunt. Undè COMMUNITER de eo sententiam protulerunt: VISUM EST SPIRITUI SANCTO ET NOBIS*.

Conc. C. P. II. gener. v. Coll. viii. Tom. v. p. 562. 563.

Ut autem pateat eam formam futuris sæculis præluxisse, addunt: *Sed & sancti Patres, qui per tempora in sanctis quatuor Conciliis convenerunt, antiquis exemplis utentes, COMMUNITER de exortis hæresibus & quæstionibus disposuerunt*. Rationem hujus rei afferunt duplicem: alteram, quod ex discussione & collatione veritas emicaret; alteram, eamque vel maximam, quòd COMMUNITER sententia proferenda, scilicet Sancti Spiritus nomine: quibus sanè duobus, Concilia generalia maxime valent: veritatis elucidatione per collationem, ac Spiritus Sancti iudicio per communem sententiam.

Ibid.

Ibid.

Idem antea in Concilio generali III. (Ephesino scilicet) sanctus Cælestinus Papa professus erat, cum suam ad Synodum epistolam his verbis incipit: *Spiritus Sancti testatur præsentiam congregatio sacerdotum*; & paulò post: *Sanctum igitur est pro debita sibi veneratione Concilium in quo utrique nunc, frequentissima illius, quam legimus (Actorum XV. scilicet) Apostolorum congregationis aspicienda reverentia est*.

Epist. Cælest. x. ad Conc. Eph. int. act. Conc. act. ij. T. liij. p. 614.

Ex his confutantur quæ quidam, ac imprimis novissimus autor Anony-

Anon. de

(c) Vigilius] Vivo adhuc sanctissimo Papâ Sylvèrio, Sedem Apostolicam invasit, eamque simoniâ, scelere, cadibus retinuit, & tanto munere non ingenio quàm moribus dignior fuit. Nam quo tempore publicè pollicebatur summum suum studium in defendendis quatuor Conciliorum decretis & Leonis epistolæ doctrinâ, eo communicabat secretò cum Acephalorum duce Anthimo, quem latâ sententiâ Agapetus de sede Constantinopolitanâ dejecerat, suisque literis significabat à se improbari Synodum Chalcedonensem & Leonis epistolam. Eo modo se gessit in causâ trium Capitulorum, ut ea Capitula à se prius approbata, mox, non tam ex certo suo iudicio, quàm ex imbecillitate, partim damnaret, deinde omnibus V. Synodi decretis subscriberet, ut ab exilio, quo fuerat multatus, revocaretur. Ille Papa, homo varius & multiplex, ut vidimus, eâ unâ re constantiam, seu potius perverciaciam præ se tulit, ut, ne fidem datam liberaret. Nam postquam pollicitus sæpe fuisset se V. Synodo adfuturum, & cum Episcopis consilia communicaturum, ei adesse recusavit, multis quidem de causis, sed iis omnino vanis, quas vide à Patribus confutatas loco in textu citato. Vid. etiam Liber. Brev. c. xxxi. Marcel. Chron. an. 536. D. FLEURY de Vigilio multis agit. Lib. xxxi. & seq.

Libert. Eccles. Gall. Lib. v. c. 2. p. 4. mus, objiciunt: eam, quæ Synodo Hierosolymitanæ adfuit, Spiritus Sancti assistentiam, *Apostolorum gratia, non Concilii generalitati tribuendam, cum Concilium illud generale non fuerit.* Quos miramur detracta velle Catholicis ea præsidia, quibus maxime pro Conciliis œcumenicis adversus hæreticos, certant; tùm verò parvi pendere, sancti Cælestini, tertiæque & quintæ Synodorum autoritatem. Nos verò eam secuti, rectè à nobis putamus intelligi Synodorum generalium autoritatem & formam, si primam illam in reliquis veneremur, & ad ejus normam omnia exigimus. Jam hoc fundamentò Apostolico posito, quid securæ Synodi gesserint audiamus.

CAPUT VII.

Concilii Nicæni primi decreta adversus ARIANOS, ipsâ Patrum consensione valuerunt, nullo antè gestam, nullo post gestam Synodum Sedis Apostolicæ speciali decreto: in eo Concilio ipsius consensionis autoritate tres præcipuæ finitæ quæstiones: ad Sedem Apostolicam communis decreti executio pertinet.

DE primis duobus Conciliis universalibus, Nicæno I. & Constantinopolitano I. pauca dicemus.

Atque in Nicæno quidem Concilio definitionem communiter factam, & sancta V. Synodus mox exposuit nobis, & ipsâ Nicænæ Synodi decreta clamant: *Qui dicunt, erat, quando non erat, &c. hos tales Anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.* En in Catholica & Apostolica Ecclesiæ consensione robur.

Aderant sanè sacro conventui Presbyteri Romanæ Ecclesiæ, digniore præcæteris Patriarchis, uti decebat loco; & Osium Cordubensem Sylvestri nomine adfuisse, (d) Gelasio Cyziceno autori Græco ita ex actis referenti,

(d) *Osium Cordubensem Sylvestri nomine adfuisse*] Concilio Nicæno firmis rationibus probant viri eruditissimi Joannes Morinus, & Petrus de Marca. Nam quod quidam, ex Eusebio, Socrate & Sozomeno, negabant Sylvestrum per suos Legatos Synodo præfuisse, docet Morinus multos esse, ut nunc habentur, Eusebii codices, & eos etiam quibus urebantur Socrates & Sozomenus, atque ipse Theodorctus; sed Gelasium Cyzicenum nactum codicem integrum ea verba ex Eusebio, ut ipse profiteretur, descripsisse: *Osium obtinuit locum magna Romæ Episcopi Sylvestri.* Et revera planum erit conferenti Eusebii textum cum verbis quæ Gelasius dicit à se ex Eusebio descripta, omnissimam esse in vulgaris Eusebii editionibus, sive hoc sit ex amanuensum incuriâ, sive ex quâlibet aliâ causâ, integram pericopam. Certè id quod legitur in Athanasio, de fug. suâ & Ep. ad Solit. lectionem à Gelasio prolata veram esse confirmat. Ipse Photius, quantumvis amaro esset in Romanos Pontifices animo, Cyziceno adstipulatur, cum dicit: *legationem à Sylvestro injunctam fuisse Cordubensibus Osio & duobus Presbyteris Romanis.* Vid. Joan. Mor. Lib. 1. exerc. xx. D. de Marc. de Concord. & c. Lib. v. cap. III. n. 4. Hic observandum à nobis est D. Du Pleſſis Prâlin, aliquâ ambiguitate deceprum epistolæ Synodi Nicænæ ad Ecclesiam Alexandrinam, dicere in suâ ad cæterum Gallicanum, an. 1682. relatione, Alexandrum Alexandrinum huic Synodo præfuisse.

facilè assentimur; cùm & nemo contradicat, & securis Conciliis congruat, & VI. Synodus in Nicænâ Synodo Sylvestrum Principem Constantino adjungat, ut Cælestinum Theodosio, Marciano Leonem. Cæterum neque antè, neque post Concilium Nicænum, adversus Arianos quidquam decretum esse legimus à Sylvestro Papâ, quod Synodi sententiam vel præcederet, vel firmaret; constatque falsa esse, quæ de Nicæno Concilio confirmato acta referuntur, ut suo dicemus loco: atque omnino in ipsâ consensione vim omnem fuisse repositam, historiæ clamant. Notum illud Rufini: *Defertur ad Constantinum sacerdotalis Concilii sententia: ille tanquam à Deo prolata veneratur, cui si quis tentasset obniti, veluti contra divina statuta venientem, in exilium se protestatur acturum.* Attestatur Eusebius: congruunt ipsius Constantini verba hæc ad Alexandrinam Ecclesiam scripta, statim absolutâ Synodo: *Quod trecentis Episcopis visum est, non est aliud putandum quam Dei sententia. . . . quapropter nemo vestram hæsitet, nemo moram interponat.* En in quo reponeret divinam vim, & indeclinabilem Noster Sulpicius paucis & perspicue, uti solet: *Synodus apud Nicæam toto Orbe contrahitur: trecentis & duodeviginti Episcopis congregatis, fides plena conscribitur: hæresis Ariana damnatur: Imperator decretum Episcopale complectitur: Ariani nihil contra sanam fidem retractare ausi, se quoque tanquam acquiescentes, nec aliud sentientes, Ecclesiis miscuerunt.* Ita decreti robur in Episcopalis Collegii consensione est positum. Sequens adstipulatur atas: & sanctus Leo ubique Nicænorum canonum decreta collaudat; quæ sint à totius mundi sacerdotibus constituta. Eo nomine tantam autoritatem illa obtinuisse certum est.

In primo illo Concilio tres maximæ quæstiones, quæ Ecclesiam conturbarent, communi decreto terminatæ. Prima Arianorum de consubstantiali filio: secunda Paschatis: tertia rebaptizationis: quæ duæ postremæ jam à Romanis Pontificibus, Victore, & Stephano, judicatæ, non tamen obtinebant plenam autoritatem, donec in Nicænâ Synodo penitus finirentur. Et quidem in exequendis adversus Arianos Nicænæ Synodi decretis, sedis Apostolicæ præcella & singularis autoritas enituit. Id Athanasius alique dei defensores à sancto Julio Papâ restituti, & Ariminensis Synodi à sancto Damaso soluta decreta, & Episcoporum orthodoxorum, maxime Orientalium ad Ecclesiam Romanam scripta clamant. Atque hæc in exequendo valuerunt: in decernendo verò consensio Ecclesiarum obtinuit; factoque Patrum decreto, adeò res transacta putabatur, ut nullâ morâ interpositâ, nullo expectato sedis Apostolicæ speciali decreto, omnes ubique terrarum Episcopi, Christiani omnes, atque ipse Imperator, ipsi etiam Ariani, tanquam divino judicio cederent. Ex quibus duo hæc habemus: & fidei decreta communiter fieri, & ad exequendum commune decretum, sedis Apostolicæ sufficere autoritatem. Atque hæc de primâ generali Synodo. Jam ad secundam ordine veniamus.

Vid. act. conc. vi. act. xviii. Tom vi. p. 1049.

Ruf. Hist. Eccles. Lib. 1. c. v.

Euseb. de vit. Const. Lib. iij. c. xiv.

Ep. Const. ad Alex. ap. Socr. Lib. 1. c. ix. & T. ij. conc. p. 61.

Sulp. Sev. Lib. ij. T. v. Bib. Pat. p. 345.

1 co Mag. epist. lxxx. edn. Quæst. nel. al. l. i. r.

CAPUT VIII.

Constantinopolitana prima Synodus secunda generalis in medium adducitur: ex eâ demonstratur quæstiones fidei solâ Ecclesiarum consensione finitas.

CERTUM quidem est apud omnes ad Constantinopolitanam primam synodum, quæ secunda generalis est, pro Spiritûs Sancti tuendâ Divinitate, centum quinquaginta Patres, ex Orientalibus tantum Provinciis confluisse. Certum item est, Orientalem Synodum, non nisi consensu Occidentis, & maximè Apostolicæ sedis, pro œcumenicâ haberi potuisse. Jam quæ ex eâ Synodo in rem nostram conducant, hæc sunt: primum apertè falsum, quod nonnulli, illi quidem assentatores immodici, jactant: haberi Synodum ad Pontificis animum consilio tantum, & rei elucidatione adjuvandum; cum Orientalis Synodus nec ipsi præsto fuerit, & Constantinopoli in alterâ Orbis parte federit. Quare omnino constat Patres eò maximè in Synodum œcumenicam congregari, quod in consensione & unitate robur autoritatis invictum sit positum.

Id confirmant Constantinopolitani Patres in ea epistolâ, quam Theodoretus refert, ac Bellarminus laudat: cum relatis iis quæ circa fidem de Spiritu Sancto, quæque circa disciplinam à se decreta essent, id tantum postulant, ut Damasus & qui cum ipso erant Episcopi, *secum collatentur, intercedente spirituali charitate*; atque ita futurum aiunt, ut, *cum verbum Dei communi sensu stabilitum, & Christiana inter nos charitas confirmata fuerit, dicere desinamus*: EGO QUIDEM SUM APOLLO, EGO AUTEM СЕРВÆ. Videt eruditum lector, ut in *communi consensu* verbi interpretationem ac fidei stabilitatem collocent. Neque tamen arbitremur omnia ex æquo sedem inter Apostolicam atque Orientales Episcopos esse comparata: nam cum primum exorta illa est de Spiritûs Sancti Divinitate contentio, vexati Macedoniani & ad Liberium Papam, ut Catholicæ communionis Principem, tres ex suo cœtu Episcopos destinarunt, ac rectam de Spiritu Sancto professi sunt fidem: quo factò, à Liberio cum literis communicatoris dimissi, à Synodo Tyannensi statim suscepti sunt, Valente Imperatore. Refert Sozomenus, atque Basilus hoc tantum: Sed postea, *motâ de Spiritu Sancto quæstione, an ejusdem cum patre & filio substantia esset, & crescente contentione, Episcopus urbis Roma (Liberius) scripsit, re compertâ, ad Orientis Episcopos, ut Trinitatem consubstantialem, & coequalis gloria unâ cum Occidentalibus confiterentur: quo factò, utpotè controversiâ iudicio Romana Ecclesia terminatâ, quievêre, & quæstio finem accepisse videbatur*. Videbatur illud quidem, verum ubi quies illa non fuit stabilis, eoque res devênere, ut Synodi generalis autoritate, Orbisque adunati consensione opus esset; in eâ consensione finis quæstionis ponitur à Constantinopolitanis Patribus, uti mox vidimus, atque ab omnibus Ecclesiis.

Epist. Conc. C. P. I. apud Theod. Lib. v. cap. ix. & T. ij. Conc. pag. 960. vid. Beil. Lib. I. de Conc. c. v.

Vid. ibid. ap. Theod. & Tom. ij. Conc. pag. 965.

In Orientem ab Eudoxio & puris Ariani.

Sozo. Lib. vi. c. x. xi. Socr. Lib. iv. c. xii. Basil. Epist. ccliv. al. lxxxii.

Sozo. ib. c. xxi.

CAPUT IX.

Ad Ephesinam Synodum devenimus: referuntur ea quæ Synodum præcesserunt, demonstraturque à Sancto Cælestino Papâ totâ Sedis Apostolicæ autoritate in NESTORII hæresim ac personam pronunciatum fuisse: an tale iudicium pro irreformabili sit habitum: quæstio ex actis postea dissolvenda.

IN Ephesinâ generali III. ac secutis Synodis omnia clariùs elucescent: cum gesta sint præ manibus, extantque plurima circa fidem Romanorum Pontificum, totâ Cathedræ autoritate prolata iudicia, in Synodis postea generalibus retractata, nec nisi factò examine comprobata: quo nihil est ab infallibilitatis opinione magis alienum.

Ac de Ephesinâ quidem Synodo manifesta res est. Notum quid Nestorius Constantinopolitanus Episcopus innovarit, utque Christi personam unam diviserit in duas. Sanctus Cælestinus Papa pro suo officio Ecclesiæ rebus intentus, beato Cyrillo Alexandrino Episcopo præceperat, ut de Nestorii jam malè audientis doctrinâ, certa nuntiaret. Cyrillus id testatur epistolâ ad Nestorium. Itaque ad Cælestinum omnia scribit, Nestorii dogmata suaque exponit; binas à se ad Nestorium datas literas mittit: Nestorius quoque datis literis, & missis expositionibus suis Cælestinum in partes suas trahere conabatur. Sic sanctus Pontifex, acceptis utriusque partis literis, plenissimè instructus, à Cyrillo interrogatur in hanc formam: *Non prius ab illius (Nestorii) communicatione confidenter abstinuimus, quam hæc tibi indicaremus. Dignare proinde aperire quid sentias, quò liquidò nobis constet, an communicare cum illo oporteat, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet*. Addit ejus sententiam ad alios quoque Episcopos perscribendam; *ut omnes, inquit, uno animo, in eadem sententiâ persistant*. En clarè à tanto viro, secundæ vel certè tertiæ sedis Patriarchalis Antistite, consulta Apostolica sedes, ejusque iudicium expectatum: nihilque supererat, nisi ut Cælestinus ritè consultus Apostolicum exequeretur officium. Id verò ut præstiterit, acta alibi relata docuerunt.

[In iis actis] Cyrilli literas & doctrinam non modò probat; sed etiam Nestorii dogma perversum improbat; & quidem distinctè, quòd beatam Virginem *Deiparam* dici nollit; decernitque eum Episcopatus & communionis exortem, nisi intrâ decem dies à die denuntiatae sententiæ numerandos, apertè rejiciat *hanc perfidam novitatem, quæ hoc quòd Scriptura conjungit, nititur separare*; personam Christi scilicet. En Nestorii dogma præcisè improbatum, & clarè omnino Romani Pontificis, sub depositionis & excommunicationis interminatione, de fide pronuntiata sententia. Tum, ne quid desit, sanctus Papa Cyrillo *vices committit* suas, ut eam sententiam exequatur: *Nostre, inquit, sedis autoritate adscitâ, nostraque vice & loco, cum potestate usus*. Id ad Cyrillum; id ad ipsum Nestorium; id ad Clerum

Ep. i. Cyrill. Alex. ad Nest. part. i. Conc. Ephes. cap. 313. vii. T. iij. Conc. p.

Ep. Cyrill. ad Cælest. ib. c. xiv. p. 344.

Ib. p. 345.

Dissert. P. xv. n. LIX.

Ep. Cælest. ad Nest. c. xviii. p. 353.

Epist. Cyrill. ad Cyrill. c. xv. p. 349.

Epist. ad Constantinopolitanum; id ad Joannem Antiochenum, tertia seu quarta tunc Nest. ib. c. XVIII. pag. 362. ad Cle. C. P. c. XIX. p. 373. ad J. an. Antioch. cap. XX. p. 377. vid. nov. collect. Baluz. p. 439. Ep. Cyrill. ad Nest. c. XXVI. p. 397.

Constantinopolitanum; id ad Joannem Antiochenum, tertia seu quarta tunc Patriarchalis sedis Episcopum; id ad Juvenalem sanctæ Civitatis Episcopum, quem præcipue honorari Synodus Nicæna præceperat; id ad alios quoque Episcopos scribit, ut data sententia ritè & ordine omnibus innotescat. Jam suas partes Cyrillus exequitur, atque omnia, uti jussa erant, peragit. Cælestini decreta promulgar, exequitur, Nestorio denunciatur, post decem illos dies à Cælestino præscriptos definitosque, nullam ei cum sacerdotibus sortem, nullum sermonem, nullum locum futurum. Nihil planè deest, quo Apostolica autoritas plenissimè exeratur. An verò sententia, tantà autoritate prolata, postquam ingens dissensio exorta est, ac Synodi œcumenicæ injecta mentio, pro irreformabili sit habita, gesta sequentia demonstrabunt.

CAPUT X.

Dicta à CÆLESTINO Papà de Fide, totà Sedis Apostolicæ auctoritate sententia Concilii universalis mentione & convocatione suspenditur: id canonicè & ordine factum omnes Episcopi & Papa ipse confitentur.

SÆPE diximus, sæpe dicemus, ita esse Ecclesiam constitutam, ut ad œcumenicam Synodum necessario, non nisi extraordinariis casibus ac dissensionibus recurratur: cæterum consueto ordine ita finiri subortas etiam gravissimas de fide quæstiones, si Romano Pontifici decernenti, Ecclesiæ consensus accesserit. Id in Nestorii causâ manifestissimè liquet.

Planè confitemur Cælestini sententiam, ita ut Cyrillus speraverat, validam fuisse ad novam hæresim comprimendam, nisi graves suborti motus, resque ea visa esset, quæ ad universalem Synodum deferretur.

Verùm Nestorius Regiæ civitatis Episcopus eâ autoritate pollebat, eâ specie pietatis hominum animis illuserat, eos sibi conciliaverat Episcopos, eâ denique gratiâ apud Theodosium Juniorem Imperatorem & proceres erat, ut facilè omnia commoveret. Itaque opus erat œcumenicâ Synodo, quòd de re maximâ ac de personâ in maximam dignitatem evectâ ageretur: quòd multi Episcopi, in his Orientales ferè omnes, hoc est Antiocheni tractûs, atque ipse Patriarcha Joannes, à Cyrillo abhorrebant, & Nestorio favere videbantur: quòd scissâ hominum studia, totumque Orientis Imperium, Cyrillum inter atque Nestorium fluctuare videbatur. Hæc universalem Synodum postulabant.

Accedebant piorum atque orthodoxorum preces. Ecce enim religiosissimi Monachi, pro fide orthodoxâ ac *Deipare* voce à Nestorio multa perpeffi, Imperatori supplicabant: *Ut sacra & œcumenica Synodus coeat, quâ præsentem CHRISTUS sanctissimam Ecclesiam uniat, populum in unum reducat, ac Sacerdotes sincera fidei prædicatores, priusquam impia illa doctrina (Nestorii) latius serpat, loco suo restituat.* Et iterum; *Nos enim vos de œcumenicâ Synodo rogandâ rogavimus, quâ aptissimè posset constabilire & erigere turbantia,*

sive etiam fracta. En post Romani Pontificis judicium, expetita à piis, per universalem Synodum, rerum titubantium invicta & ultima firmitudo. Ib. n. 6. p. 432.

His aliisque motus Imperator, hæc ad Cyrillum scripsit: *Pietatis doctrinam in sacra Synodo discuti & examinari volumus, & ratum esse, quod recta fidei consonum videbitur: sive illi, qui victi discedent, veniam impetraturi essent à Patribus, sive non.* Ep. Theod. ad Cyrill. ib. c. xxxi. p. 436.

Hic tria videmus: primùm illud; post sancti Cælestini judicium, aliud adhuc requiri, Synodale scilicet: alterum, hæc duo in Patrum potestate futura, ut de doctrinâ, deque personis judicent: tertium, ratum id futurum, neque amplius retractandum, quod Synodus judicavit.

Addit: *Judices hujus rei esse oportere eos, qui sacerdotiis ubique præsent, & per quos ipsi in veritatis sententiâ sumus & erimus.* En quorum fide nitimur. En in quorum judicio ultima & indeclinabilis sit autoritas. Ibid.

Id secundùm *Ecclesiasticos Canones* fieri & Imperator affirmabat, & Episcopi fatebantur. Itaque omnes & ipse Cælestinus ad Synodum se accingunt. Nihil ultra Cyrillus egit, Pontificii licet decreti executor à Cælestino dictus, Nestorius pristino loco mansit; universalis Synodi sententia expectatur; & disertè rescripserat Imperator: *Ut ante sanctissimam coactam Synodum, communemque ejus sententiam, nihil quidquam à quoquam, in ullâ prorsus re, privatim innovetur.* Rectè & ordine: id enim universalis Synodi Majestas postulabat. Quare & Cyrillus paruit, & Episcopi quiescere: fixumque id, dictâ licet ac promulgatâ Romani Pontificis sententiâ, de fide ac personis violatâ fidei causâ judicatis, omnia in suspenso esse, postquam universalis Synodi expectatur autoritas. Id ab Imperatore actum; id Episcopis, ac Papæ ipsi placitum vidimus; id jam in ipsâ Synodo œcumenicâ comprobata gesta sequentia declarabunt. Ib. Epist. Theod. ad Cyrill. c. xxxii. p. 437. Ibid.

CAPUT XI.

Acta Synodi Ephesinæ recensentur: ejus actio I. Probat Synodus omnia quæ à CÆLESTINO decreta essent in suspenso manere, usque ad Synodi sententiam: quæ de fide gesta sunt referuntur, ostenditurque prolatum à Papâ judicium ad examen legitimum fuisse revocatum.

LECTIS iis, quæ Synodum præcessere, ipsius Synodi gesta recensemus, Latque incipimus ab actione primâ.

Postea quàm ergo Episcopi, atque ipse Nestorius Ephesum convenere, inchoata est Synodus universalis, Cyrillo Præsidente, ac Cælestini vices gerente; quippe qui Pontificiæ sententiæ ab ipso Pontifice constitutus executor esset. In prima actione hæc gesta sunt.

Primùm lectæ Imperatoris Literæ eæ quas memoravimus, nempe ut œcumenica Synodus haberetur, utque omnia interim in suspenso essent: lectæ, inquam, hæc literæ, atque in gesta relatæ; probatumque à Patribus, Conc. Ephes. act. j. p. 452. 453. & sc. 1.

omnia circa Nestorium à Cælestino decreta, suspensa fuisse, donec sacra Synodus ferret sententiam.

Quæres an Synodus tantum Imperatori licere voluerit, ut Sedis Apostolicæ sententiam ad effectum deduci interim prohiberet. Non ita ex gestis: sed potius interpositâ Synodi generalis autoritate, cujus quidem convocatio, pro eorum temporum disciplinâ, Imperatori permitteretur: ipsa Synodus intellexit, omnia ipso jure in suspenso esse, atque à Synodi pendere sententiâ. Quare Pontificio decreto promulgato ac denunciato, decemque illis diebus jam diù evolutis, Nestorius ab ipsâ Synodo pro Episcopo est habitus, & religiosissimi Episcopi nomine appellatus, & eo quoque nomine ter vocatus & citatus ut in sacrâ Synodo cum aliis Episcopis confederet: id enim disertè scriptum, *ovidepeuras*; additum, ut ad objecta responderet. Omnino enim volebant, ut quocumque modo agnosceret universalem Synodum, in ejus postea procul dubio potestate futurus. Sed venire renuit, & ne ipse adiri posset, fores suas armato milite obsideri voluit.

II. Hinc de fide quæsitum quod & id Imperator jussisset, & Canones postularent: lectaque Nicæna fides, ad quam omnia exigenterur, ac postea de epistolis Cyrilli ac Nestorii ordine inquisitionum.

Ep. Cæl. ad Cyril. part. 1. Conc. E. h. e. cap. xv. p. 348. Conc. Eph. act. 1. pag. 461.

III. Epistola Cyrilli prima deducta est ad Synodi judicium: illa, inquam, de fide ad Nestorium epistola, à Papâ Cælestino tam expressè probata, de qua id edixerat ad Cyrillum: *Omnia quocumque sentimus ac tenemus, te itidem sentire ac tenere perspicimus*; quam decreto in Nestorium per omnes Ecclesias promulgato, comprobaverat, atque adversus Nestorium *Canonica monitionis* instar haberi voluerat. De illâ, inquam, epistolâ quæsitum, Cyrillo autore ac præcunte in hæc verba: *Persuasum habeo, nihil me ab orthodoxâ fide aut Symbolo Nicæno discessisse; quare Vestram Sanctitatem rogo, ut coram exponat, rectene, & inculpate, sanctoque illi Concilio convenienter hæc scripserim, an secus.*

Et erunt, qui dicant quæstiones de Fide semel à Romano Pontifice autoritate Apostolicâ judicatas, in Synodis generalibus examinari ad dictorum intelligentiam, non ad rei, quasi adhuc in quæstione positæ, definitionem. Audiant Cyrillum Synodi Principem: quid Synodo quærendum proponat attendant. Et quidem nullius errati sibi conscius, ne tamen sibi crederet, Synodi sententiam rogabat, in hæc verba: *Rectene & inculpate, an secus scripserim.* Hæc Cyrillus Synodi Princeps proponit in medium.

Quis vel fando audiat, post ultimum & irreformabile Ecclesiæ de Fide judicium, ita unquam quæsitum interrogatumque esse? Nunquam factum: id enim esset de ipsâ Fide declarata & explorata dubitare. At id post Papæ Cælestini judicium factum est: neque Cyrillus aut quisquam aliud cogitabant: non ergo illud erat ultimum, atque irreformabile judicium.

Ib. & P. seq.

Ex eâ interrogandi formâ Patres ordine censent, *Nicænum Symbolum, & epistolam Cyrilli per omnia consentanea & consentientia esse.* En quæstio; en examen; en deinde judicium. Gesta satis loquuntur: nos hic ne verbum quidem,

Ibid. P.

Producta deinde est Nestorii epistola illa, quam Cælestinus blasphemam atque impiam pronunciaverat. Ea verò legitur. Tùm de eâ quæritur, autore Cyrillo: *Nunquid hæc ipsa quoque Fidei à sanctâ Nicænorum Patrum Synodo*

exposita

exposita consentanea esse videretur, an non? Eâdem planè formâ quâ de epistola Cyrilli quæsitum erat. Patres ordine censent: à Symbolo Nicæno dissentantem atque eò improbatam. Quo ritu, quâ regulâ, probata Cyrilli est; eo ritu, eâ regulâ Nestorii epistola improbat. En bis in eâdem Ephesinâ Synodi actione, Romani Pontificis dictum ac promulgatum de Catholicâ Fide judicium retractatur. Quæ approbaverat, quæque improbaverat, æque in examen revocantur, nec nisi quæstione habitâ confirmantur.

Ib. p. 492.
593.
Ib. & P. seq.

CAPUT XII.

Continuatio actionis primæ Concilii Ephesini: quæ circa NESTORII personam à CÆLESTINO Papa decreta essent, ad Synodalem exactionem & ipsa revocantur, nec nisi quæstione habitâ comprobantur.

HÆC quidem de Fide gesta sunt actione I. Synodi Ephesinæ: jam quæ ad Nestorii personam eâdem in actione pertineant recensemus.

Primum Cælestini ad Nestorium epistola legitur, & in acta refertur, ea scilicet quâ de Nestorio ferebat sententiam: de quâ sanè sententiâ cum, postea perpenis omnibus, Patres judicaturi essent, interim tantum in acta referri oportebat. In Cælestini epistolâ nihil erat peculiaris doctrinæ: tantum in eo versabatur, ut Cyrilli probaret doctrinam & epistolam; Nestorii improbat, de quibus Cyrilli, ac Nestorii epistolis jam prolatum erat sanctæ Synodi judicium, ut aliquid iis addere supervacaneum esset.

Ib. p. 502.

II. Eâdem verò causâ, cum Cyrilli epistola lecta esset, ea scilicet, quâ Cælestini exequatur sententiam, de eâ epistolâ nihil speciatim actum, sed justum duntaxat, ut in acta referretur.

Ibid.

III. His gestis, de Nestorii personâ pronuntiandum fuit. Quæsitum, eum quid ea quæ Cælestinus ad Nestorium scripserat, quæque exequendo Cyrillus egerat ad Nestorium perlata essent. Perlata esse compertum est, & eum usque adhuc in sententiâ persistisse, ac pridem effluxisse dies à Sancto Cælestino primum, tùm postea ab Imperatore Synodum convocante præfixos. Hinc ad probationis cumulum, Patrum testimonia cum Nestorii exegibus componuntur: immanis discrepantia prodit nestorium Novatorem adeoque Hæreticum: fit decretum in hæc verba: *Sancta Synodus dixit: Cum impiissimus Nestorius, neque nostræ citationi parere, neque Episcopos à nobis destinatos admittere voluerit; necessariò venimus ad examinationem eorum qua impiè docuisset. Deprehendentes itaque partim ex literis commentariisque ipsius, partim è sermonibus, illum impiè sentire & prædicare, coacti per sacros Canones, & literas sanctissimi Patris nostri & comministri Cælestini Romana Ecclesia Episcopi ad hanc sententiam venimus: Dominus noster JESUS-CHRISTUS, per hanc sanctissimam Synodum Nestorium Episcopali dignitate PRIVATUM ESSE DEFINIT.* Vides Canones conjunctos cum Cælestini literis; magnificè sanè, & ad commendandam Sedis Apostolicæ majestatem. Vides Synodum executam quæ Cælestinus decrevisset, atque his coactam, ad tristem sen-

Ib. p. 504.

Ib. pag. 508. & seq. Ib. pag. 533.

tentiam devenisse; sed novâ & suâ definitione editâ in CHRISTI nomine; sed postquam legitimâ cognitione constitit omnia recte & ordine gesta esse.

Ibid. P. 549. IV. Denique sententia Synodi pronuntiata ad impiissimum Nestorium scribitur: *Sacra Synodus Nestorio novo Juda: scias te à sanctâ Synodo esse depositum.* Sic qui autè sacræ Synodi dilquisitionem, *religiosissimus Episcopus* vocabatur, eâ dilquisitione factâ, jam *impiissimus*, jam *novus Judas*, & ab Episcopali sede dejectus irrevocabiliter, & sententia promulgatur.

Sic maxima res, maxima consensione perfecta est, quâ nempe omnia in Ecclesiâ stare diximus; & ordo iudicii ex se perspicuus: nempe à Cælestino sententia profertur; Concilii generalis convocatione suspenditur; cognitione examinatur, novo & irtractabili iudicio roboratur, totius Ecclesiæ autoritate conjunctâ.

Ibid. P. 571. Id Patres proficuntur relatione ad Imperatorem: *Nestorium à cathedrâ submovimus, & canonicè exauctoravimus; Cælestinum magna Romæ Episcopum præconii extollentes, qui ante nostram sententiam, Nestorii heretica dogmata condemnaverat, nosque in ferendâ contrâ eum sententiâ arreverterat.* Hæc illa unitas, hæc illa consensio, quæ invictum jam & ineluctabile robur Ecclesiasticis iudiciis præstat.

Ita congruunt omnia, ac nostra sententia stabilitur: dum enim sedis Apostolicæ de fide, deque personâ iudicium sancta Synodus comprobat & exequitur, ejusdem sanè sedis legitimam potestatem & Primatum agnoscit. Dum autem illius iudicium non probat, nisi per legitimam cognitionem & iteratum examen, Romanum Pontificem omnibus quidem Episcopis superiorem; uno tamen Concilio generali, etiam in causâ fidei, inferiorem esse docet, quod erat demonstrandum.

CAPUT XIII.

Gesta actionis II. quibus præcedentia comprobantur: quid sit confirmare decreta, stylo Ecclesiastico, ex gestis demonstratur: in Synodâ examine, atque iudicio questionis finem non modò sacra Synodus, sed etiam Legati Apostolici, atque ipse etiam Papa Cælestinus agnoscunt.

Conc. Eph. act. ij. pag. 610. DUM hæc agebantur, Arcadius & Projectus Episcopi & Philippus Presbyter delecti à Cælestino erant, qui speciali mandato Sedis Apostolicæ totiusque Occidentalis Synodi, Ephelinæ Synodo interessent. Hi ergò Ephesum ab urbe adveniunt, ac sacro conventui adfunt, atque hinc actio secunda inchoatur.

Christ. Lup. varior. patr. epist. cap. cxxvii. vid. etiam novam collect. Baluz. pag. 382. Lupus Lovanienfis inter alia antiquitatis acta, Cælestini ad Legatos commitorium instructionesque, ut ipse Cælestinus vocat protulit. His præcipiebatur, ut *Sedis Apostolicæ tuerentur dignitatem: ne se Episcoporum diffidiis immiscerent, quorum quippè iudices, cum Synodo utriusque esse deberent: cum Cyrillo, utpotè fido, agenda conferrent. Jam quid his mandatis nixi præstitierint, ordine recensemus; atque his nostra firmari facile ostendimus.*

Primùm quidem proferunt sancti Cælestini epistolam ad Synodum, quæ Legatis injunctum officium explicatur his verbis: *Direximus sanctos fratres & consacerdotes nostros... qui iis qua aguntur intersint, & qua à nobis antea statuta sunt exequantur.* His constat Synodi Ephelinæ actionem in Apostolici iudicii executione versari. Cujusmodi autem sit illa executio, an merâ, ut aiunt, obedientiâ, an verò ipsius Synodi cognitione legitimâ, certoque jam & indeclinabili iudicio, sequentia demonstrabunt.

II. Lectis Cælestini literis, Legati consequenter ad Episcopos; ut qua Cælestinus antea desinere, & nunc in memoriam revocare dignatus est, juxta communis fidei regulam, AD FINEM NUMERIS OMNIBUS ABSOLUTUM deduci jubeatis; *εις πέρας πληρέστατον*, AD FINEM PLENISSIMUM: qui Concilii fructus est, post cujus sententiam nulla nova discussio, novumque iudicium, sed mera executio. Arque id Legati postulante juberi à Synodo, in quâ summam illam auctoritatem recognoscant.

III. Firmus Episcopus Cæsareæ Cappadociæ, pro Synodo responderet: *Apostolica & sancta sedes Cælestini Episcopi præsentis negotio sententiam regulamque præscripsit.* Græca habent: *sententiam prius protulit ac regulam*, seu *τυπον*, quam vocem paulo post *formam* vertit interpretes. Nos de vocibus non litigamus: quid autem ipsa res sit audiamus eundem Firmum accuratè explicantem: *Nos inquit, de Nestorio hanc formam executioni mandavimus, Canonicum Apostolicumque iudicium in illum proferentes: actione primâ scilicet, quâ, facto examine, & questione habitâ, Cælestini decretum firmatum vidimus.* Sic exequitur Synodus generalis primæ sedis sententiam, legitimâ cognitione & inquisitione, nec simplicis mandatarii vice, sed *canonico & Apostolico dato iudicio.* Papale sanè decretum pro tantæ Sedis autoritate sit forma, sit regula, sed quæ Synodo convocata, non nisi ex communi iudicio, plenam auctoritatem obtineat.

IV. Legatos quoque ad Synodum mandato speciali missos, quæ adversus Nestorium gesta essent, an satis ex canonum præscripto, & sedis Apostolicæ reverentiâ intelligere oportebat: id sæpè jam diximus. Quare merito petunt acta communicari, ut nos quoque, inquit, confirmemus. Illud confirmare quid sit, ipsa gesta eloquentur.

V. Postquam Legatis petentibus, data sunt, quæ in Nestorium acta essent, de iis actione tertiâ sic referunt: *intelleximus omnia canonicè & ex Ecclesiasticâ disciplinâ iudicata esse.* Ergò canonicè & ex Ecclesiasticâ disciplinâ sedis Apostolicæ iudicia in Synodo generali, quaestione habitâ, retractantur, ac de iis iudicatur.

VI. Cùm Legati probassent acta in Nestorium sibi communicata, jam relegi petunt in publico confesso cætera, quæcumque Ephesi ab initio lecta gestaque essent: nempe inquit, *ut obtemperantes formula sanctissimi Papæ Cælestini, qui hanc curam nobis commisit, vestra etiam Sanctitatis iudicia confirmare possimus.*

Posteaquam ergò relecta sunt omnia, ac Legati assensere, proponit Cyrillus sacræ Synodo, ut *Legati obsignatione, ut moris est, planam ac manifestam faciant canonicam cum Synodo assensionem suam.* Ad eam Cyrilli interrogationem, Synodus sic responderet, decerniturque: *ut Legati subscribendo acta confirmant: quo loco perspicuè ipsum confirmare à Synodo dic-*

tum, nihil aliud est quam planam & manifestam suam assensionem facere, ut à Cyrillo erat propositum.

Hunc verum, genuinumque confirmationis sensum sæpè protulimus; sæpè proferemus; & nunc à sanctâ Ephesinâ Synodo tam clarè proponi nobis gratulamur.

Ib. pag. 627. VII. Jam verò quanti esset, *autoritate Legationis Apostolicae sedis*, ut ait Proiectus, Legatorum unus, decreta Ephesina confirmari, hinc intelligitur; quòd etsi Cyrillus Papalis sententiæ executor dictus, eam in Synodo executus esset; non tamen ad Synodum expressè delegatus: de quâ Synodo Cælestinus nondum cogitabat cum Cyrillo vices committeret suas. At Arcadius, Proiectus & Philippus, expressè à Cælestino ad Synodum missi; mandata specialis autoritate, Synodalia gesta firmabant, Ecclesiarumque omnium cum Ecclesiâ principali, Romanâ scilicet, clarâ omnibus modis ac testimoniis consensionem manifestabant.

Ibid. p. 626. VIII. Huc accedit quòd Legati ad Synodum Ephesinam speciali mandato missi, non modò Apostolicæ sedis, sed etiam totius Occidentis ferebant sententiam. Undè Philippus Presbyter, unus Legatorum postea quàm relecta omnia & communi consensu probata sunt, sic concludit: *Firmum ergò est juxta omnium Ecclesiarum decretum; (nam Orientalis & Occidentalis Ecclesie Sacerdotes, vel per se, vel certè per Legatos, Sacerdotali huic consensui interfuerunt,) quòd in (Nestorium) est pronuntiatum.*

IX. Hinc elucet ut sese mutuo ipsa Ecclesiarum decreta confirmet: ea enim omnia vim habent confirmandi, quæ Ecclesiarum omnium consensionem unitatemque declarant; cum ipsâ unitate & consensione mutuâ, decretorum Ecclesiasticorum firmitudo constet. Quare in edendâ fidei expositione, Oriens & Occidens, Sedesque Apostolica & Synodici Conventus se mutuo firmant. Undè & illud legimus in Ephesinâ Synodo Cælestino acclamatum: *Cælestino custodi fidei; Cælestino cum Synodo concordi: unus Cælestinus, unus Cyrillus, una fides Synodi, una fides orbis terrarum.*

Ib. act. ij. p. 618. His ergò auditis Catholicæ unitatis acclamationibus, Philippus Legatus sic respondet: *Gratias agimus sanctæ venerandæque Synodo, quòd sancta membra, sanctis vestris vocibus, sancto capiti vos adjunxeritis: non enim ignorat vestra Beatitudo totius fidei, vel etiam Apostolorum caput esse Beatum Petrum.* Hæc ergò summa autoritas, summa vis: quòd membra & inter se, & Romano Pontifici, ut capiti conjungantur: quòd ex consensione invictum Ecclesiastici iudicii robur.

Ib. Part. ij. Conc. Ephes. cap. xx. p. 1069. Ibid. Ibid. X. Postremò Cælestinus ipse, re totâ peractâ ad sanctam Ephesinam Synodum mittit epistolam, quam sic auspiciatur: *Tandem malorum sine gendendum est.* Ubi finem agnoscat Lector eruditus intelligit: post damnatum scilicet, œumenici Concilii, hoc est totius Ecclesiæ Catholicæ indeclinabili autoritate, Nestorium. Pergit: *Hujus rei iam fideliter peractâ, vos executores videmus nobiscum fuisse.* Omnes decernunt, omnes exequuntur, dato scilicet communi iudicio. Undè addit Cælestinus: *Dejectionem justam & exaltationem didicimus justiorum:* Dejectionem Nestorii à Romanâ quidem Sede inchoatam, sed Synodi sententiâ ad finem usque perductam, *ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποστολῆς*, ut supra vidimus: exaltationem Maximiani, in Nestorii

locum post Ephesina decreta continuo substituti. Hic quæstionis finis: hunc finem non in suo, sed in Synodi universalis examine atque iudicio, ipse etiam Cælestinus agnoscit.

Atque id gestum in illâ Synodo, in quâ post Christum natum Sedis Apostolicæ autoritatem luculentissimè commendatam esse constat; nequè tantum verbis, sed etiam factis. Certè sancta Synodus Philippum Legatum audit hæc vera & magnifica prædicantem de Sedis Apostolicæ dignitate, deque *Petro capite & fidei columnâ, & Ecclesiæ Catholicæ fundamento, & Christi autoritate Clavium administro; qui ad hoc usque tempus semper in suis successoribus vivat & iudicium exerceat.* Hæc dicit, visis ipsius Concilii actibus omnibus, quæ memoravimus: ut profectò intelligamus hæc omnia Petri Sedisque Apostolicæ privilegia, cum Synodi decretis & iterato iudicio, & habitâ de fide post Sedem Apostolicam quæstione, egregiè consentire.

Ib. act. ij. p. 626.

CAPUT XIV.

Ephesinæ Synodi praxis quâ doctrinâ nitatur: Episcoporum autoritas in Apostolis instituta: iis omnibus fidei depositum in commune traditum, & communi curâ custodiendum: Apostolici in Hierosolymis Concilii autoritas in secutis Conciliis: hæc ex Cælestini epistolâ Ephesi lectâ quâ confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papâ in Episcopos manare contendunt.

POST gesta relata, nostramque sententiam ex illis affirmatam, juvat etiam exponere sancti Cælestini Papæ doctrinam egregiam, unde ista manarint; nempe ea epistola, quam ad sacram Synodum Legati attulerunt, hæc antè omnia præferebat: *Spiritus sancti testatur præsentiam congregationis sacerdotum.* Ac paulò post: *Sanctum namque est pro debitâ sibi veneratione Concilium, in quo utique nunc Apostolorum frequentissima illius, quam legimus congregationis, aspicienda reverentia est. Nunquam desuit his Magister quem receperant prædicandum: adfuit his semper Dominus & Magister; sed nec docentes à suo Doctore deserti sunt unquam. Docebat ille qui miserat; docebat qui dixerat quid docerent; docebat qui in Apostolis suis se confirmabat audiri.* Hæc de Apostolis, ac primo illo Apostolico Concilio dicta: mox ad omnes Episcopos, atque ad secutas Synodos conferuntur. *Hæc, inquit, ad omnes in commune Domini sacerdotes mandata prædicationis cura pervenit: hereditario in hanc sollicitudinem jure constringimur, quicumque per diversa terrarum eorum vice nomen Domini prædicamus. Dum illis dicitur: ITE DOCETE OMNES GENTES: advertere debet vestra Fraternalitas, quia accepimus generale mandatum: omnes etiam nos id agere voluit, qui illis sic omnibus commune mandavit officium: necesse est ut competenter nostros sequamur autores; subeamus omnes eorum labores, quibus omnes successimus in honore. Hæc denique sic concludit: *Agendum est labore communi ut credita & per Apostolorum traditionem detenta, servemus.**

Epist. Conc. Ephes. act. ij. pag. 614.

Ibid.

Matt. xviii. 19.

Act. ij. Conc. Eph. p. 615.

Ex hæc sancti Cælestini doctrinâ multa deducimus, primum illud: Episcopus in Apostolis Doctores constitutos ab ipso Christo, non utique à Petro, aut Petri successoribus. Nec indignum putat tanto loco positus Pontifex admiscere se reliquis Episcopis: *Omnes*, inquit, *Apostolorum vice nomen Domini prædicamus... omnes illis successimus in honore*. Quo magis constet docendi auctoritatem, tam in ipsum Cælestinum, quam in cæteros Episcopos à Christo esse transfusam. Hinc omnibus traditum sacre doctrinæ depositum, cujus custodia penes omnes sit, communique adeo curâ & consensione constituendam fidem: neque defuturum Ecclesiarum Magistris Christi veri Magistri præsidium. Hæc Cælestinus in commune statuit de se & omnibus Episcopis Apostolorum successoribus: tam illud consecrationem, ut quæstione de legalibus collecti Apostoli simul protulerint eandem Spiritus sancti, suamque sententiam, ita porro futurum in aliis summis controversiis, Apostolorumque Concilium in Episcoporum Conciliis revisurum. Quæ profecto docent, non in Petri solius aut successorum Petri sententiâ, sed in omnium consensione, Conciliorum vim, & quæstionis finem esse repositam.

Neque propterea Cælestinus Primatum iafcingit suum, dum se annumerat reliquis Apostolorum successoribus. Ut enim reliqui Episcopi reliquis Apostolis, ita ipse Petrus principi successor à Christo datus, ubique omnes præit Petri auctoritate, ut in eadem Synodo prædicatum gestumque legimus.

Sic in sancta Synodo generali III. ac primis illis sæculis, & contra hæreticos evincimus ubique præeuntem, atque omnium ducem sedis Apostolicæ potestatem, quodque est maximum, Petri nomine, atque adeo à Christo institutam; nec minus Catholicis offendimus in eo collocatam ultimam & irrefragabilem Ecclesiastici iudicii vim, cum ad Petri, id est, ad Papæ auctoritatem Episcoporum quoque toto orbe terrarum, Apostolorum vice, accedit auctoritas atque consensio; quod unum Ecclesia Gallicana postulat.

CAPUT XV.

Chalcedonensis Concilii IV. generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ antecesserint: ex his demonstratur, etiam in fidei causis, post Romani Pontificis iudicium, à totâ Ecclesiâ ipsoque Romano Pontifice plenius ac majus, jamque irrefragabile iudicium expectari.

JAM acta Concilii Chalcedonensis generalis pervolvantur. Hæc antecessere. Duas in Christo naturas confundebat Eutyches, Archimandrita Constantinopolitanus, ac Monachorum pater, haud minus pervicax, quam delirus senex. Is ergo damnatus à sancto Flaviano suo & Constanti Conc. Chal. nopolitanae sedis antistite, Patriarchas quidem omnes, sed Romanum maxime Pontificem appellavit. Leo scribit ad Flavianum, ac jubet ad se cum-

Ita deserri. Flavianus responderet, atque à Leone petit, ut nempè propriam faciens communem causam, & sanctarum Ecclesiarum disciplinam, simul decerneret damnationem adversus eum (Eutychem) regulariter factam esse, & per propria dicta confortaret Imperatoris fidem. Addebat: Causa enim eget solummodo vestro solatio, atque defensione, quâ debeatis consensu proprio ad pacem cuncta perducere: hoc est, aperta causa & plana est; pauci adhuc sectatores, iique obscuro, nec magni nominis. Concludebat: Sic enim hæresis quæ surrexit... facillimè destruetur, Deo cooperante per vestras literas, removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur, quatenus nequaquam sancte turbentur Ecclesia. Et id ex disciplinâ, ut statim hæreses comprimantur, Episcopali primùm, tum deinde sedis Apostolicæ providentiâ: neque statim necesse sit, Synodo universali convocata, sollicitari omnium Ecclesiarum pacem.

Ubi ad Leonem acta perlata sunt, ad Flavianum scribit: Sacramentum Dominicæ Incarnationis exponit plenissimè, lucidissimè, ut & ipse dicit, & omnes Ecclesiæ attestantur; Flaviani fidem & acta laudat; Eutychem ita damnat, ut ei indulgeri possit, si satisfecerit.

Hæc illa est nobilis ac planè cælestis epistola, quæ per totam Ecclesiam tanto postea studio celebratur; quam nos ideo intellectam volumus quoties simpliciter Leonis epistolam appellare contigerit.

His quidem quæstio finiri potuit, nisi ea incidissent, quæ ad Synodum Ephesi convocandam Imperatorem Theodosium juniorem impulerunt; eum qui Ephesi jam primam illam sub Cælestino & Cyrillo indixerat.

De hæc Synodo sanctus Leo ad Theodosium hæc scripsit, primùm quidem tam evidentem causam esse, ut rationabilibus causis ab indicendâ Synodo fuisset abstinendum: quod etiam Flavianus cavisse videbatur.*

Cæterum cum Imperator bono animo Synodum convocasset, Leo assentitur, atque eas ad Synodum dat literas, quibus Imperatorem laudat, quod habere voluerit Episcopale Concilium, ut pleniore iudicio omnis error posset aboleri. Memorat Legatos à se dirigi, qui vice, inquit, meâ sancto Conventui vestre Fraternalitatis intersint, & communi vobiscum sententiâ, quâ Domino sunt placitura, constituant.

Ex his tria habemus: primùm quidem in fidei quæstionibus, non semper necesse esse Synodum œcumenicam convocari: tum illud, post rem à se iudicatam non refugi à Leone tanto Pontifice Synodale iudicium, si causa idonea sit: denique si Synodus habeatur, pleniore iudicio errorem aboleri, & quæstionem à sede Apostolicâ, communi cum Episcopis sententiâ finiri oportere: quo quidem plenum illud à nobis sæpè memoratum consensionis robur agnoscit.

At postquam Diofcorus Alexandrinus Episcopus, Eutychis & fautor, omnia per vim & nefas egit, factumque est Ephesi, non Concilium, sed apertum latrocinium; jam scisso Episcopali Collegio, totâque Ecclesiâ perturbatâ, Synodi secundæ œcumenicæ Ephesinæ nomine, ipse Leo agnoscit, novam Synodum generalem haberi oportere, quæ omnes offensiones, ita aut repellat aut mitiget, ne aliquid ultra sit vel in fide dubium, vel in charitate divisum. Ergo intelligebat schismata & tantam de ipsâ fide fluctuationem

Ep. Leon. Mag. ad Flav. p. iv. conc. p. 11. vid. int. epist. Leon. edit. Quæst. epist. xx. al. VIII. Ep. Flav. ad Leon. ib. iv. p. 15. inter Leon. ep. post e. p. 11. xv. Ib. p. 16.

Ep. Leon. ad Flav. interact. Conc. Chalced. act. ij. p. 344 & seq. inter Leo. epist. xxiv. al. x. Vid. Ep. Leo. ad Synod. Chalced. Part. I. Conc. ep. xl. pag. 71. int. Leo. ep. lxxii. al. xlvi. Conc. Chalced. Part. I. ep. xvii. int. Leon. ep. xxxiii. al. xvii. * In sua ad Leonem epistola.

Ibid. epist. xii. p. 34. int. Leon. xxix. al. xv.

Epist. Leo. ad Theod. ib. epist. xx. p. 46. int.

Leo. xxxix. animorum, non satis tolli posse per suum iudicium; & plenius, firmius; **al. xxxiv.** autoritate majus Synodi generalis iudicium, quo scilicet iudicio, omne jam dubium tolleretur, haud minus sapiens ac bonus, quam fortis Pontifex postulabat.

Vid. i. part. Caterum Theodosius Imperator quamdiu existimavit Ephesi res ordine fuisse tractatas, de nova Synodo habenda nihil audire voluit. **Conc. Chal. epist. xxix.** *saetam Ephesi depositione eorum qui mererentur; & nihil ulterius post hac definiri possibile est, cum ista jam semel decisa sint.* Ex his liquet quo discrimine essent Romani Pontificis ac Synodorum generalium iudicia: cum iudicium quidem Romani Pontificis in Synodo retractetur: post Synodum vero, quamdiu ea legitima habeatur, nihil retractari, nihil audiri liceat.

Verum Theodosio paulo post mortuo, Marcianus Imperator, ubi intellexit Ephesino Conventui, propter vim & alia contra Canones gesta, Synodi œcumenicæ nomen atque autoritatem à plerisque Episcopis, maxime vero à Romano Pontifice denegari; novæ Synodi convocationem petenti Leoni negare non potuit. Factum est igitur Chalcedonenſe Concilium, atque apud omnes constitit quædam esse circa fidem dissensiones ita graves, quæ non nisi Concilii œcumenici autoritate definiri possint.

CAPUT XVI.

In Chalcedonenſi Concilio duo ad rem faciunt; alterum Dioscori Patriarchæ Alexandrini; alterum examen epistolæ Leonis: hic de Dioscoro: demonstratur in causis, quæ universalem Ecclesiam spectant in ipsâ confessione vim summam & indeclinabilem esse repositam.

NOTUM est omnibus Chalcedonem sexcentos atque amplius Episcopos convenisse. Paschasinus & Lucentius Episcopi Leonis vice sanctæ Synodo præsidebant: dati ab Imperatore Iudices qui actionem regerent, turbas compeſcerent, quæſtionem de fide, & Ecclesiastica omnia, in Synodi potestate ac iudicio relinquerent.

In eâ vero Synodo, quæ ad rem nostram faciant, duo sunt; primum Dioscori depositio; alterum sententia Synodi de Leonis epistolâ comprobandâ.

De Dioscoro, cum vocatus iudicio se non siteret, eiusque scelera omnibus innotescerent, sic transactum. Paschasinus sedis Apostolicæ Legatus Patres rogat: *Quid placet vestra Sanctitati volumus discere. Sancta Synodus dixit: quod placet canonibus. Lucianus Episcopus dixit: à beatissimo Patre nostro Cyrillo in sanctâ Ephesinâ Synodo quædam acta sunt: ipsam inspicientes formam qua placuerit dare. Paschasinus Episcopus dixit: jubet Pietas vestra, ut ultione Ecclesiasticâ utamur? Consentitis? Sancta Synodus dixit: omnes consentimus.... Paschasinus Episcopus dixit: iterum dico, quid placet Beatitudini vestræ? Maximus Episcopus magnæ Antiochenæ civitatis dixit: quod videtur*

videtur Sanctitati vestra, & nos conformes efficitur. Ita primam sententiam à sede Apostolicâ & formam quam vocabant, dari oportebat. Itaque Legati, Dioscori sceleribus enarratis, ita pronuntiaverunt: *Unde sanctus Leo per nos, & præsentem sanctam Synodum, unâ cum beatissimo Petro Apostolo, qui est petra & crepido Ecclesiæ, & recta fidei fundamentum, ab omni Sacerdotali potestate alienum declaravit.* Anatolius Constantinopolitanus Episcopus: *Concors efficitur.* Maximus Antiochenus Episcopus: *Sicut beatissimus Archiepiscopus & Pater noster Leo & Anatolius. Cæteri eodem sensu: Consentio, concors efficitur, consentio damnationi à Synodo facta, hac eadem definitio, decerno.* Et subscriptum: *Paschasinus definiens subscripsi: Anatolius definiens subscripsi: cæteri idem.*

Sic à Petro capite, atque unitatis fonte orta sententia, in summam vim porro deducitur, confessione communi Episcoporum: Sic ut Apostolorum prima illa Synodus ubique representetur.

Ex his intelliguntur ea quæ ad Theodosium Augustum Valentinianus Augustus scripsit: *Debemus cum omni devotione defendere & dignitatem propria venerationis beato Apostolo Petro intemeratam & nostris temporibus conservare: quatenus beatissimus Romana civitatis Episcopus.... locum habeat de fide & Episcopis iudicare.* Neque tamen solus, sed eâ conditione quam idem Imperator addit: *Ut prædictus Episcopus in his certè causis, quæ fidem & universalem Ecclesiæ statum tangunt, congregatis ex omni orbe sacerdotibus sententiam ferat;* communi quidem decreto, ut & ipse Leo postulaverat, & in ipsâ Synodo factum fuisse vidimus.

Eodem animo Pulcheria Augusta ad Leonem sic scribit de Episcopis convocandis: qui, inquit, *facto Concilio, de Catholicâ confessione & de Episcopis, te autore, decernant.*

Idem quoque scribunt Valentinianus & Marcianus Augusti ad eundem Leonem: *Ut per celebrandam Synodum omnia, eo autore, fierent: hoc præstructo fundamento, quod ipse Principatum in Episcopatu.... possideret.*

Hinc liquidò constat, consueto ordine, & Papam autorem esse debere & Episcopos assidentes cum ipso esse iudices; & ipsum irrevocabilis decreti robur in consensione esse positum; quod ipsum Pulcheria Augusta testatur, datâ epistolâ ad Straregum Consularem*, qui omnem à Synodo vim prohibere jubebatur: *Ut cum omni disciplinâ confidente sanctâ Synodo, sine aliqua commotione atque contentione, quæ à Domino Christo revelata fuerint COMMUNITER AB OMNIBUS confirmentur.*

Interim sic Pontificem autorem esse liquet, ut decreti vis, non solâ Pontificis autoritate, quod tùm nemo cogitabat; sed ipsâ Concilii consensione & approbatione constet; Patresque ac Synodus condecernant, conjudicent, Synodique sententia Papæ sententia sit; quæ, Ecclesiarum accedente consensu, jam irrefragabilis, irretactabilisque habeatur, quod unum postulamus.

Ib. p. 425.

Ib. & p. scq.

Ib. p. 448. & scq.

I. Part. Conc. Calc. epist. xxv. p. 51. int. Leo. post. Epist. XLVII. al. XLVIII. ib. p. 54.

Ib. Epi 9. xxxv. p. 66. inter Leon. post. epist. LVIII. al. XXXVIII. *Bithiniæ. ib. epist. XXXIII. p. 62. int. Leo. post. epist. LVII. alias. XCVIII. ibid. epist. XXXIX. p. 70.

CAPUT XVII.

Alterum caput in Synodo Chalcedonensi tractatum, de expositâ fide: Sancti Leonis epistola, non nisi factò examine comprobata: Gallorum & Italarum ante Chalcedonense Concilium, de recipiendâ Leonis epistolâ, literæ ejusdem spiritûs referuntur: decretum Apostolicæ sedis, non nisi consensione Ecclesiarum, irretractabile fieri, Christiani omnes & ipse Leo consentunt.

ALTERUM caput in Chalcedonensi Synodo tractatum, nempe firmata fides & probata Leonis epistola, sic habet. Jam eam epistolam, antequam gestam Synodum, totus ferè Occidens & Orientales plerique, & ipse Anatolius Constantinopolitana Sedis Episcopus etiam subscriptione firmaverant, & in ipsâ Synodo Patres sæpè clamaverant: *Sicut Leo, ita credimus; Petrus per Leonem locutus est, epistola omnes subscripsimus; sufficiunt ad fidem quæ exposita sunt; alteram expositionem non licet fieri.* Eoque res processerat ut definitionem à Synodo fieri agrè pareretur. Sed in tantis Ecclesiæ turbis, ad animos tranquillandos, neque privatim ante Synodum factæ subscriptiones, neque tantum in Synodo Patrum clamores sufficere visi; ne clamoribus magis tanta res, quam æquâ & legitimâ disceptatione transacta videretur. Et Clerici Constantinopolitani dicebant: *Pauci clamant, non tota dicit Synodus.* Placuit ergò Leonis epistolam ad legitimam Concilii examen revocari, & ab ipsâ Synodo de fide conscribi definitionem. Itaque lectis antecedentium Synodorum gestis, de Leonis epistolâ iudices ita proposuerunt: *Quoniam Evangelia posita sunt, singuli Reverendissimi Episcopi doceant, si expositio CCCXVIII Patrum* & post hæc CL. Patrum** consonat epistolæ sancti Leonis.*

* Nicæ-
norum.
** C. Porum.

Postquam de examinandâ Leonis epistolâ interrogatio in eam formam facta est, operæ pretium erit Patrum sententias, & ut aiunt, vota pensare; ut intelligamus ab ipsâ origine, cur epistola placuerit; cur postea tanto studio defenderetur; cur denique tam exacto Synodi examine probaretur. Primus Anatolius sic dicit sententiam: *Epistola sanctissimi Leonis consonat symbolo CCCXVIII. Patrum & CL. Patrum; sed & his quæ in Epheso sub sanctissimo Cyrillo: quapropter consensit, & libenter subscripsit.* Id erat apertè deliberantis, non autem cæco, ut aiunt impetu, ex merâ obedientiâ subscribentis. Ceteri in eundem sensum: *Concordat, & subscripsit.* Multi disertè & expressè: *Concordat, & ideo subscripsit.* Additum à quibusdam: *Concordat & subscripsit, cum rectè habeat.* Alii: *Concordare certò scio.* Alii: *Cum esset consona & eundem haberet scopum, amplexi sumus & subscripsimus.* Alii: *Hanc jam olim tenuimus fidem: hanc tenemus; in hac baptizati sumus, in hac baptizamus.* Alii & magna pars: *Cum viderem, cum sentirem, cum deprehenderem, cum invenirem consentire, subscripsit.* Alii: *Persuasus, instructus, certior factus, quòd omnia consentirent. Subs-*

ibid. &
pag. seq.

cripsit. Multi exponunt difficultates suas, plerasque ex linguâ peregrinâ ortas, alias ex rebus ipsis, & audisse quidem epistolam, & in plurimis rectè habentem comperisse: aliqua verba obtitisse, quæ partitionem aliquam in Christi personâ demonstrare viderentur. Addunt à Paschasino & Legatis doctos esse, quòd nulla partitio esset, sed unus Christus: ideo, inquit, consensimus & subscripsimus. Alii enarratis iis quæ Paschasinus & Lucentius dixerant, sic concludunt: *Per hoc nobis satisfactum est, & per omnia consonare æstimantes sanctis Patribus, consensimus & subscripsimus.* Quo loco Illyriciani Episcopi & alii, qui ante illud examen epistolæ acclamaverant, iterùm clamant: *Eadem omnes dicimus & his consentimus, ut profectò, & in ipsâ Synodo, & ante Synodum, ita consensisse constet; quòd re considerata, convenire omnia cum Patribus æstimarent, judicarent, persuasi essent, & communem omnium ac singulorum fidem à Leone expositam esse intelligerent.*

ib. p. 491.

ibid.

Hæc quidem Chalcedone gesta sunt; sed & ante Chalcedonensem Synodum Galli nostri, habitâ in Galliis Synodo, * de recipiendâ Leonis epistolâ, sic ad ipsum Leonem scripserunt: *Multi in eâ (Leonis ad Flavianum epistolâ scilicet) gaudentes pariter & exultantes, recognoverunt fidei sensum, & ita se semper ex paternâ traditione tenuisse, ut vester Apostolatus exposuit, jure latantur. Nonnulli sollicitiores facti Beatitudinis vestre admonitione perceptâ, modis omnibus se gratulantur instructos, datamque sibi occasionem gaudent, quâ liberè & fiduciale, suffragante etiam Apostolica Sedis auctoritate, eloquantur, & asserat unusquisque quod credit.*

* XLIV.
Episcopo-
rum.Ep. Episc.
Gallor. ad
Leon. T. I.
Conc. Gall.
p. 93. Tom.
iij. Conc.
Lab. pag.
1329 & int.
Leon. epist.
post epist.LXXVI. al.
xcviii.* Numero
xii.Epist. Synod.
Euseb.
Mediol. Episcop. & Episcop. Ital.
Tom. iij.
Conc. pag.
1334 & int.
Leon. epist.
post epist.
LXXVII. al.
LII.

Congruunt Itali *, autore Eusebio, Mediolanensi Episcopo: *Claruit eam, (Leonis ad Flavianum epistolam) plenâ fidei simplicitate fulgere, Prophetarum etiam assertionibus, Evangelicis auctoritatibus, & Apostolica doctrina testimoniis radiare, omnibusque sensibus convenire, quos sanctus Ambrosius de Incarnationis Dominica mysterio, suis libris, Spiritu sancto excitatus invenit. Et quia omnia, Majorum fidei nobis antiquitus tradita, conveniunt, placuit omnibus, qui impiè de Incarnationis Dominica Sacramento sentiant, suo etiam consensu, auctoritatis vestre sententiâ, damnatione congruâ persequendos.* En auctoritatis sententia in Romano Pontifice; En Episcoporum cum Romano Pontifice autore consensus, isque exploratâ veritate præstitus. Sic probabant, sic subscribebant, sic epistolam communis fidei sensibus congruentem, talemque à se repertam atque judicatam ubique valere conjunctis cum Apostolicâ Sede sententiis decernebant: quæ mirificè consentiunt iis, quæ modò in Patrum Chalcedonensium sententiis legitimus.

Hoc est illud examen epistolæ Leonis Chalcedone Synodicè factum, & in gesta relatum; quo demum factò, epistola jam ut certissima ac perfectissima, nec amplius retractanda fidei regula proponitur. En quod irretractabile, seu mavis, irreformabile Leo censuit; quòd quidem cum illo & cum Chalcedonensibus Patribus censuisse nemini fraudi esse potest. Ab Apostolicâ Sede forma perfertur, sed quæ judicio, eoque libero, recipi debeat: & Episcopi singuli, ita summo inferiores, ut de ejus quoque decreto universi judicent.

Vid. Dis.
ser. prav.
n. LXI.Leon. Ep.
ad Theod.
xcviii. al.
LXIII.

Concil. Chalced. part. ij. c. ij. p. 840. *Neque aliter intelligebant dubitationem omnem tolli potuisse. Ecce enim Imperator, peractâ demum Synodo, sic edicit: Cesset igitur jam profana contentio: nam verè impius atque sacrilegus est, qui post tot sacerdotum sententiam, opinioni suæ aliquid tractandum reliquit.*

Ibid. *Exinde omnem de religione prohibet disputationem. Nam, inquit, injuriam facit judicio religiosissima Synodi, si quis semel judicata ac rectè disposita revolvat, & publicè disputare contendit.*

En in Euthychëtis condemnatione ordo Ecclesiasticorum judiciorum circa fidei quæstiones. Nempè is à proprio Episcopo Flaviano judicatur; à sancto Leone Papâ causa recognoscitur, retractatur, Sedis Apostolicæ definitione deciditur; post eam definitionem, Patrum seu Episcoporum in Concilio generali examen, inquisitio, judicium sequitur; post approbatam Patrum judicio definitionem, jam nullus dubitationi aut disputationi locus.

Epist. Leo. ad Ep. Gall. lxxvii. al. lxi. *Neque aliter Leo: Nullum jam excusationis refugium de ignorantia, vel de intelligentia difficultate conceditur; cum sexcentorum ferè fratrum, Coepiscoporumque nostrorum Synodus congregata, nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium disserendi contra fundamentum fidei divinitus inspiratæ permiserit: quoniam aditribus per auxilium Dei fratribus & Vicariis nostris... non solum Sacerdotibus Christi, sed etiam Principibus & Potestatibus Christianis, cunctisque Clericis, plebibus, ordinibus, plenè atque evidenter apparuit, hanc esse verè Apostolicam fidem... quam sinceram & ab omni face rotius erroris alienam, sicut accepimus, prædicamus, & universo jam mundo consentiente, defendimus.*

Sic summum jam & indeclinabile decreto Apostolico robur accedit; posteaquam universali inquisitione, examinatione, discussione, atque exinde consensu ac testimonio roboratur.

CAPUT XVIII.

Adversariorum effugia: BELLARMINUS & BARONIUS diversa sectantur: aliorum cavillationes de Theodoro in sedem restituto agitur, ex eoque facto nostra sententia confirmatur.

Bell. Lib. ij. de Conc. autor. cap. xix. vid. diff. præv. n. lx. **J**AM quidem pernoscimus Bellarminum hanc decreti Pontificii examinatione permotum, sic respondisse: *Leo epistolam suam miserat ad Concilium, non ut continentem ultimam & definitivam sententiam, sed ut instructionem, quâ adjuti Episcopi melius judicarent.* Nempè hoc unum effugium superest: ad hæc misera & inepta, viri, quamvis egregii, rediguntur. Nempè nisi omnia quæ huc usque lecta sunt, aut contemnimus, aut obliviscimur, hanc epistolam Leo, non ad Synodum instruendam misit, de quâ cum scriberet nemo cogitabat. Non ergo instruit Synodum, sed delatam ad se quæstionem suæ Sedis autoritate judicat. Hanc exponit fidem; hanc ad omnes Ecclesias mittit; his damnat Eutychem; probat Flavianum: quæ

nisi plenâ Sedis Apostolicæ autoritate fiunt, jam nescio, quomodo & ubi ea sefe autoritas exererit unquam. Quid autem causâ esset cur ultimam sententiam non proferret Leo, appellante Eutyche, rogante Flaviano, ut de se actisque suis tantus Pontifex pro potestate decerneret? Scilicet homo imbecillis atque cunctabundus, nec satis agnoscens sibi à Deo creditam potestatem, Eutychem cum aliquot Monachis metuebat. Hæc enim initia erant: hoc temporum articulo scripsit epistolam. An expectabat ut suborta hæresis glisceret, totumque orbem flamma corripere? Aut fortè quæstionis obscuritate turbatus hærebat, expectabatque Concilii œcumenici sententiam: qui omnia à se plenissimè & lucidissimè enucleata esse profiteretur. Quid quod ad Imperatorem scribit: *Tam evidentem causam esse, ut ab indicendâ Synodo fuisset abstinendum?* Hæc scribens tantus Pontifex, tamen, si Bellarmino credimus, non de judicandâ quæstione, sed de instruendâ Synodo cogitabat. Miserum verò est tam absurda sectari, atque insuper adversarios perniciosi contra ipsam fidem erroris arguere. At hîc videre est, ut prædiximus, Bellarminum ac Baronium, dum nihil solidi succurrit, æstuant, atque in diversa pertractos. Nempè Baronius epistolam videns totâ Sedis Apostolicæ autoritate scriptam, contendit à Leone scriptam, ut fidei regulam; Bellarminus videns à Synodo examinatam, non eam, ut fidei regulam, sed tantum ut Synodi instructionem agnoscit. Quo conflictu, ac rerum perspicuâ serie eò deducimur, ut eam & pro cathedrâ Apostolicæ autoritate perscriptam, & tamen ab Ecclesiâ Catholicâ, ac Synodo universali adhuc examinandam ex Patrum traditione agnoscamus: quæ Parisiensium & Ecclesiæ Gallicanæ ipsissima sententia est.

Novi qui Bellarmini responsa erubescunt; hæc verò haud meliora proferrunt. Certa res, inquit, Leoni erat; plenissimè, lucidissimè à se exposita omnia noverat, & ad Synodum Chalcedonensem scripserat, neque in dubium revocari sinebat à Legatis: *Fidem, inquit, non patiamini in dubium revocari.* Examen igitur illud, non ex dubitatione, sed ad ampliozem jam notæ & creditæ veritatis elucidationem pertinebat. Hæc illi. At si res ita est, quid verabatur examinari Conciliaria quoque decreta? Quid ipsas etiam Scripturas? Non autem id factum unquam. Ergo cum Chalcedone examinaretur Leonis epistola, aliud agebatur, quàm id quod isti fingunt. Neque verò Chalcedonenses luculentiorum ipso Leone, qui omnia lucidissimè explanaverat, sed autoritate firmiore protulere sententiam. Neque audiendum illud: sancto Pontifici explorata erant omnia: ergo in tantâ certitudine, nullum quæstioni, nullum examini, quale nos dicimus, permittebat locum. Nempè id qui objiciunt, ne mihi quidem intellexisse videntur, quid sit examen in negotio Fidei; cum præsertim de summis, ac præcipuis Christianæ religionis dogmatibus agitur. Neque enim aut Patres Nicæni, cum de Ariano quærerent, de Filii Divinitate ambigebant: sed quàm ab eâ fide Ariani abessent, quibusque sententiis ac verbis insanus error confutandus esset. Neque Ephesini, cum de Nestorii & Cyrilli, atque adeo de Cælestini fide inquisitio fieret, ipsi de fide dubitabant: sed rectè an secus illi fidem exposuissent. Neque item Chalcedonenses ullo modo dubitabant, quis esset Christus, Deus ne an homo verus, an confusus naturis quid tertium, sive aliud

Epist. Leo. ad Synod. Chalced. part. cp. xi. p. 71. int. Leon. ep. lxxii. al. xlvi. ibid. Ep. lxi. pag. 34. int. Leon. xxix. al. xv. Diff. præv. n. lx. Bell. loc. jam cit. Baron. an. 449. Tom. vi. p. 80. Vid. Duv. & alios. Leo. Ep. lxxii. al. xlvi. ad Marc. cap. ij.

portentum Eutyriani cogitarent: non id sanè quærebant; sed verè & ex communi Patrum & Ecclesiæ sententiâ tantum sacramentum Leo exponeret. Ac certum Leoni erat, à se *plenissimè* expositam fidem: rectè. An & id omnibus æquè certum exploratumque esset quærebatur. Episcopi ergo ad quos perlata erat Leonis epistola, ejus sensum quisque cum eâ fide componebat, quam ipsi à Patribus accepissent. Neque cacà, ut aiunt, obedientiâ, sed ex certâ & expressâ inquisitione parebant.

Certè multos vidimus optimâ fide dubitasse, neque subscripsisse, nisi postquam ipsis satisfactum fuit. Ergo verè & propriè rem examinabant, ut nondum exploratam; ac Leoni quidem Petri loco sedenti id certum fuisse visum, præjudicii cujusdam instar, magnæque ac validæ præsumptioni loco erat, sed postquam idem quoque omnibus visum est, non tantum præsumptio, sed omnibus modis fixa sententiâ & irrefragabile judicium (e).

At enim, inquit, plerique ex Patribus jam ipsam epistolam subscriptione firmaverant, & omnes clamabant hanc esse suam fidem. Sanè; sed jam ordine & legitime declarandum restabat, undè is sibi sensus: nempe quod rectè examinantibus constitisset Leonis sententiâ, cum antiquâ fide quam hauserant, consentire. Id ergo simul in Synodo faciunt, quod singulatim ante Synodum quique fecerant, & prolato communi judicio, quæ fenserant, firmant.

Ergone singulis quoque Episcopis examen relinquimus? Certè non examen juridicum, quo singuli decretum superioris Judicis solvere & irritare possint; sed examen hujus generis, quo cuique constet, nihil sibi imperatum, atque propositum quod Divinæ legi ac veritati traditæ repugnaret. Præmissimus enim ex Innocentio quoque IV. non tantum egregio Pontifice, sed etiam optimo Pontificii juris interprete, Episcopos inferiores capiti suo Romano Pontifici dicto audientes esse debere, sub hac tamen exceptione: *Nisi mandatum heresim contineret, vel nisi ex præcepto injusto vehementer præsumeretur, statum Ecclesiæ turbari, vel etiam forte alia mala ventura.* Hæc Innocentius cujus doctrinam amplectuntur omnes. Quo ex fonte illud prodiit, alio loco memoratum, quod ad Paschalem II. à sanctissimis Episcopis, ex Concilio Provinciali Viennensi perscriptum est, ipso etiam Paschali probante: *Si nostræ Paternitatis assertiones predicatas roborare volueritis, propitius sit nobis Deus, quia nos à vestra subjectione & obedientiâ repelleretis.* Ex quibus aliisque constat, hoc Episcopis docturis utique grægem ex autoritate, non autem simpliciter credituris, examen competere;

(e) *Irrefragabile judicium*] Ultramontani excerpunt verba quædam Concilii Chalcedonensis, quibus Papam ab hujus Concilii Patribus infallibilem creditum probent. Sanè ipsi si Synodo adfuissent, non sivilissent Episcopos de Leonis epistola tantas movere controversias, tam facile conspiciendas hoc suo responso: *qui falli non potest Leo Pontifex locutus est.* At vero Paschasius & alii Legati id ne semel quidem dicunt, quod tamen ut dicerent, ipsa causa docendorum Episcoporum postulabat, & brevi præcidendæ questioni necessitas; si reverà ipsi hanc opinionem imbiberant. Non ergo credebant Episcopi illi, qui de Leonis epistola tantoperè litigabant, Papam esse infallibilem: non id quoque credebant ipsi Legati, qui necum licem eo modo componerent, difficultates fieri æquo animo patiebantur, & ea verba epistolæ, quæ Græcis hominibus obscura, aut etiam falsa videbantur, dilucebant, & explanando comprobabant.

hoc ab illis fieri, sive in Synodo, sive extra Synodum, Chalcedonensia & alia à nobis recensita gesta declarant.

Aut verò dicant velim, quâ ratione, non jam de Romanorum Pontificum decretis, sed de aliorum scriptorum literis & tractatibus judicatum putent? Vero certè examine, tanquam de re dubiâ. Ita enim Cyrilli; ita Nestorii expositiones in Ephesinâ Synodo: ita aliorum in aliis Synodis scripta explorata sunt, & ad certam exacta regulam; fidem Patrum scilicet. Atqui de Leonis epistola non aliud gestum: quod cum concesserint, atque ex actis viderint, fateantur necesse est; quâ ratione, quoque jure atque ordine, de scriptis aliorum in Synodis œcumenicis inquiri sit solitum, eadem ratione, atque ordine ac jure, in Chalcedonensi quoque œcumenicâ Synodo, de Magni Leonis epistola inquisitum esse: quod & per se clarum, & à Synodo V. expressè declaratum, ut ejus Synodi acta sequenti capite recensenda demonstrant.

Sic duo illa expedivimus, quæ ab initio sunt commemorata: nempe Dioscorigi condemnationem, & approbationem epistolæ ad Flavianum. Tertium addimus quod ad rem nostram pertineat, de Theodoro in suam sedem restituito. Is (f) igitur cum jubentibus Episcopis, Nestorium apertè anathematizasset, *gloriosissimi judices dixerunt: omnis jam dubitatio de Theodoro est soluta; quippe & Nestorium coram vobis anathematizavit; & à sanctissimo Archiepiscopo senioris Romæ Leone susceptus est, & definitionem Fidei à Religiositate vestrà prolata liberenter suscepit: & insuper epistola memorati sanctissimi Archiepiscopi Leonis subscripsit. Deest igitur ut sententia proferatur à Deo amabili sanctitate vestrà, ut Ecclesiam suam recipiat, sicut & sanctissimus Leo Archiepiscopus judicavit. Omnes reverendissimi ni Episcopi clamaverunt: Theodoretus dignus est sede. post Deum Leo judicavit.* Nihil ergo Theodoro profuturum erat prolatum à Leone de eo in sedem restituendo judicium; nisi postquam ad Synodum perlata res est, & fidem suam Synodo approbasset, & ab eadem Synodo Leonis judicium firmaretur. Hæc gesta sunt Legatis Sedis Apostolicæ presentibus, ac postea pronuntiantibus eam de firmando Leonis judicio sententiâ, quam tota Synodus comprobavit.

(f) *Is*] Theodoretus, cum dubitare visus esset dicere anathema Nestorio, Episcopi clamaverunt: *Iste hæreticus est, iste Nestorianus est, hæreticum foras mitte.* Quæ verba optime probant id quod dicit D. BOSSUET: nihil Theodoro profuturum fuisse à Leone prolatum judicium, nisi à Synodo hoc judicium firmatum esset.

Tit. xxxix. fol. 595. Diss. præv. loc. jam cit. vid. epist. Conc. Vien. an. 1212. T. x. Conc. P. 785.

Conc. Chalced. act. vii. pag. 621.

Ibid. P. 624.

Sup. diff. præv. num. lxxviii. lxxix. Inn. IV. cap. Quanto de consuetudine. Lib. 1. Decret. Tit. xv. fol. 33. ib. c. Inquisitio de sententiâ excommunicati. Lib. v.

CAPUT XIX.

Concilium V. generale, seu Constantinopolitanum II. in medium adducitur: in eo referuntur III. & IV. Synodi acta jam à nobis recensita & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum scripta, nonnisi inquisitione factà à Synodis comprobari: undè trium simul Synodorum œcumenicarum autoritas nostram sententiam firmat.

ACTA Constantinopolitana secundæ Synodi, quæ quinta est generalis; sub Vigilio Papâ, ac Justiniano Principe demonstrabunt, ita ut III. & IV. Synodi decreta intelleximus, ita à V. Synodo fuisse intellecta: quæ eam traditionem ex proximo sumpserit, ac nobis reliquerit.

De tribus capitulis agebatur; hoc est, de Theodoro Mopsuesteno, de Theodoretis scriptis adversus Cyrillum, deque Ibæ Edesseni epistolâ ad Marim Perfam. Quærebatur eane epistola probata esset in Chalcedonensî Synodo. Atque eam quidem epistolam Chalcedone lectam esse constabat, ac susceptum Ibam à sanctâ Synodo, cum Nestorium anathematizasset. Quidam personæ veniam datam tantùm; alii epistolam quoque probatam contendebant: quæsitum ergo in Synodo V. quo ritu probari scripta de fide consueverint in Synodis anterioribus III. & IV. Synodi acta replicantur eaque quæ suprâ memoravimus, de epistolâ sanctorum Cyrilli & Leonis. Tùm sancta Synodus dixit: *ex his quæ recitata sunt, manifestum est, quomodo sancta Synodi ea, quæ apud eas proferuntur, probare solent. Cum enim illi sancti viri, qui recitatas epistolas scripserunt, sic splenduerint, tamen epistolarum earum probationem NON SIMPLICITER, NEC SINE INQUISITIONE fecerunt, nisi per omnia COGNOVISSENT consonare eas expositioni & doctrina sanctorum Patrum, ad quam collatio facta est.* De Ibæ autem epistolâ non esse ita gestum constabat ex actis. Eam ergo epistolam non esse probatam optimè concludebant. Sic igitur certum ex III. & IV. Synodis, ita definitive & intelligente quintâ, epistolas à sede Apostolicâ comprobatas, qualis Cyrilli fuit, aut etiam ab eâ profectas, qualis Leonis fuit, NON SIMPLICITER, NEC SINE INQUISITIONE à sanctis Conciliis receptas fuisse.

Rursus in eadem quintâ Synodo contra Nestorii epistolam acta leguntur, quibus Ephesini Patres disertè pronuntiant: *nullo modo consonam esse Nestorii epistolam fidei, quæ Nicea exposita fuit.* Sic & illa epistola non simpliciter quoque, sed factâ, ut par erat, inquisitione rejecta est; damnatusque Ibæ, qui diceret Nestorium ab Ephesinâ Synodo sine examinatione & quæstione esse rejectum.

Pergunt sancti Patres, & quod Chalcedonenses Episcopi facturi fuissent, si epistolam Ibæ examinandam suscepissent, id ipsi faciunt. Epistolam conferunt cum gestis Ephesinis & Chalcedonensibus. Quo factò, *sancta Synodus dixit: ostendit manifestè facta collatio, quòd contraria per omnia est epistola*

epistola, quam Ibæ scripsisse dicitur, definitioni, quam pro rectâ fide Chalcedonensî Synodus pronuntiavit.... omnes Episcopi clamaverunt: hæc omnes dicimus; epistola hæretica est. Sic ergo ex quintâ Synodo sancti Patres nostri in Synodis œcumenicis, quas legunt epistolas sive Catholicorum, sive hæreticorum, sive etiam Romanorum Pontificum, etiam de fide scriptas, eodem ritu orthodoxas, vel hæreticas pronuntiant, legitimâ cognitione veritate inquisitâ, ac deinde perspectâ, tum ex his dato iudicio.

Nullone, inquires, profus discrimine, atque animis æquè in utrosque propensis? Sanè diximus, & sæpè dicemus, præsumptum fuisse pro Pontificum orthodoxorum decretis: cæterùm in Synodis œcumenicis, ubi iudicandum in materiâ fidei, non jam præsumptionibus agi oportere, sed omninò ad liquidum veritate perspectâ.

Hæc quinta Synodus fecit, hæc ex tertîâ, & quartâ Synodo didicit & probavit; unoque hoc argumento trium œcumenicorum Conciliorum, Ephesini, Chalcedonensîs, Constantinopolitani II. pro nostrâ sententiâ decreta retulimus.

CAPUT XX.

Synodus V. invitato ac repugnante Vigilio Papâ, habetur: ejusdem Vigiliî CONSTITUTUM solvit: Ibæ epistolam ipsius sententiâ ab hæresi absolutam, impiam & Hæreticam judicat: à Romanis Pontificibus comprobatur.

IN eadem quintâ Synodo hæc gesta sunt quæ ad causam nostram facere videantur.

De tribus capitulis suprâ memoratis Justinianus Imperator quæstionem in Ecclesiâ haberi petiit: ejus rei gratiâ Vigilium Papam Constantinopolim accivit: ibique, non ita multo post, Synodum congregavit. Ipse, & Orientales adversus Nestorianos sub eorum capitulorum defensione resurgentes, magni momenti esse putabant, ut ea damnarentur; Vigilium cum Occidentibus metuebat, ne per eam occasionem Chalcedonensîs Synodus solveretur; in eâ Synodo Theodoretum & Ibam fuisse susceptos, Theodorum verò nominatum, sine ullâ censuræ notâ dimissum esse constaret.

(g) *Vigilius metuebat ne Chalcedonensîs Synodus solveretur.* Hæc Vigilii notanda sunt verba: *Non audemus Chalcedonensîs Synodi retractare iudicium, ne . . . ab hæreticorum insidiis macula inuratur . . . si nos modo causas ejusdem sanctæ Synodi . . . iudicio terminatas, sub quâlibet occasione viderim retractare.* Const. Vigil. Tom. V. Conc. pag. 372. Quibus verbis egregiè confirmatur id quod toties iterat D. BOSSUET: nunquam licitum fuisse inquirere in Conciliaria decreta, quod contra est de Pontifici decretis, in quæ non raro Synodi œcumenicæ juridicè inquisiverunt. In eo autem errabat Vigilius, quòd suspicabatur hujus Concilii Patres, qui re quidem verâ decretis Chalcedonensibus promptam obedientiam præstabant, illa retractare voluisse, cum jussissent in ea Scripta inquirere, in quæ Synodus Chalcedonensîs non animadverterat. Cæterùm à Sanctâ Synodo ea assumpta est inquirendi methodus, quâ usâ fuerat ipsa Synodus Chalcedonensîs.

Quamquam ergo pars utraque de summâ fidei facillè consentiebant; tamen omnino ad fidei causam quæstio pertinebat, cum ab his timeretur, ne Nestoriani; ab illis, ne Eutychniani Synodi Chalcedonensis inimici vincerent.

Ex eâ contentione multæ in Vigilium criminationes extiterunt, quæ nihil ad nos attinent. Mihi persuasum est, omnia à Vigilio optimo consilio esse gesta, cum Occidentales capitula condemnari non ferrent, resque ad schisma vergeret. Utcumque est, hoc liquet, Vigilius etiam invitatum Synodo adesse noluisse: absque eo Synodum nihilo secius celebratam: editum ab eo *CONSTITUTUM*, quo improbaret ea, quæ Theodorus, Theodoretus & Ibas adversus fidem scripsisse dicerentur; eorum nomini parcendum esse decerneret; quod vel à Synodo IV. suscepti, vel in Ecclesiæ communionem mortui, Deique iudicio reservati haberentur: de Ibas epistolâ hæc edebat: ipsam *reliissimo ac piissimo sensu intellectam*, irreprehensam manere: ac de tribus capitulis universim jubebat, *post præsentem definitionem*, Ecclesiasticos nullam postea *movere quæstionem*.

Hæc quidem Vigilium pro potestate decrevit. At Synodus post ejus *CONSTITUTUM* quæstionem habuit de tribus capitulis; & judicavit merito quæstionem haberi de mortuis, & Ibas epistolam manifestè hæreticam & Nestorianam, fideique Chalcedonensi per omnia contrariam; atque omnino anathema esse, quique Impium Theodorum Mopsuestenum, quique Theodoretum adversus Cyrillum scripta, quique Ibas *impiam* & Nestoriana Dogmata tuentem epistolam defenderent, neque anathematizarent eam, sed rectam esse dicerent.

His igitur, nec Vigilio parcere videbantur, presso quamvis nomine; quorum decretum à Pelagio II. Gregorio Magno, aliisque Romanis Pontificibus confirmatum esse constat; atque etiam à Vigilio, siquidem vera est ea, quam Petrus de Marca, vir illustrissimus, ex M. S. Codice Bibliothecæ Regiæ edidit epistolam.

Hæc docent in re maximâ, quæ totam conturbet Ecclesiam, atque ad causam fidei pertinere videatur; Pontificiis decretis sacrorum Conciliorum decreta prævalere, Romanique Pontificis iudicio defensam Ibas epistolam, haud minus pro hæreticâ proscribi potuisse.

Nempè & hoc in eâ legebatur, Cyrillum *lubricasse*, atque ad Apollinarii Dogma deflexisse, quia scripserat *similiter illi, quod Deus verbum factus est homo*. Hæc igitur Vigilium non satis cautè toleravit; Synodus verò V. non tulit, ac Nestorii hæresim, sub novâ formâ reviviscentem extinxit: quodque vel maximè Synodorum est, ab omni errore diligentissimè fidem Catholicam eliquavit.

CAPUT XXI.

In Synodo VI. generali, quæ Constantinopolitana est III. causa HONORII Papæ per Synodum condemnati: tria effugia proponuntur: Quæstiones aliquot ex actis suo ordine resolvendæ: brevis Monotheitarum historia præmittitur.

UT tertia quarta & quinta Synodi de Romanorum Pontificum iudiciis iudicarent, eaque non nisi quæstione habitâ comprobarent; ita à sextâ Synodo factum esse constat, communeque illud est omnibus Synodis. Sed quoniam Honorius Papa cum suis epistolis in eâ Synodo condemnatus, nostræ causæ peculiare præsidium præbet; Bellarminus ac Baronius nullum non movent lapidem, ut acta VI. Synodi falsata à Græcis librorum corruptoribus videantur: falsatæ quoque, seu potius confictæ, Leonis II. epistolæ duæ, quibus Synodus confirmetur, Honorius condemnatur; tum ut ipse Honorius de Ecclesiâ benè meritissimus habeatur. Addunt, si vel maximè Honorius erraverit, ut privatum hominem, non ut Papam & Ecclesiæ Magistrum errasse. Hæc illi, quorum conjecturæ, non nostris ratiociniis, sed actorum lectione concident.

Hæc igitur erunt, quæ ex actis elucescent: primùm, quas epistolas Honorius quibusve de causis, & an eas pro privato Doctore scripserit: alterum, cur necesse habuerit VI. Synodus eas condemnare epistolas, quas Romani Pontifices Honorii successores excusasse videantur: tertium, an acta VI. Synodi, aut Leonis II. epistolæ, aliqua saltem verisimili conjecturâ, falsi argui possint. Hæc ita pandentur actis, ut nulla dubitatio superesse possit; sed res ab origine repetenda.

Meminerimus Monotheitas hæreticos, in duabus licet Christi naturis, unam voluntatem, unam operationem, non duas admisisse: cum Ecclesiam hæc novitas commoveret, Sergium Patriarcham Constantinopolitanum errori quasivisse latibula, & ab utroque vocabulo, sive unius, sive duarum operationum abstinere voluisse: eorum planè Eutychnianorum more, qui cum Christum Deum perfectum, hominemque perfectum faterentur, tamen unam æquè ac duas naturas vehementissimè refutabant; simili ferè modò insanivisse Sergium: tum ab eo compositam *ECTHESIM* seu expositionem: Heraclii Imperatoris fautoris sui nomine esse editam, quæ utraque vocabula æquè supprimeret: Pyrrhum Constantinopolitanum hæc sectatum fuisse: mortuo Heraclio, in eundem sensum fuisse promulgatum à Constante Heraclii filio editum, qui *TYRUS* diceretur à Paulo Constantinopolitano Patriarchâ Pyrrhi successore compositum: Honorium Papam, jam inde à Sergii tempore, in eam dissimulationem fraude pertractum. Postremum hoc, cum in eâ re versetur difficultas, paulò enucleatius enarrare oportet.

CAPUT XXII.

Honorius, CYRI Alexandrini & SERGII Constantinopolitani scripta dogmatica, in sextâ Synodo condemnata directè probat: SOPHRONII Hierosolymitani ab eadem sextâ Synodo, atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: consultus à tribus Patriarchis prava rescribit: ejus literæ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: an hæc pro privato Doctore scripserit? eæ epistolæ dogmaticæ habentur, hoc est, decretales: Dogmatis nomen explicatur: consulantur effugia.

ANNO igitur 633. primus omnium Cyrus Patriarcha Alexandrinus; edito decreto, *unam in Christo operationem Dei-virilem* prædicavit; Sic sub ipso habita Synodus Alexandrina anathematismo VII. Hæc Cyrus edidit specie pacis, tamquam eo dogmate Eutychianos Ecclesiæ conciliaturus esset. Hanc doctrinam Sergius Constantinopolitanus Patriarcha statim suscipit, nec mirum; quippe qui occultus instigator esset. At (h) Sophronius vir sanctissimus ac doctissimus, tùm Monachus, sed paulò post ad sedem Hierosolymitanam evehctus, hæc ut nova & impia detestatur. Neque Sergium Cyro opitulantem audit, aut ullam in fidei negotio compositionem admittit; petitque planè à Sergio unius operationis vocem in Synodi Alexandrinæ decretis aboleri. Tùm Hierosolymitanus Patriarcha factus, editâ Synodicâ epistolâ, hanc vocem eò pertinere docet, ut duæ Christi naturæ confundantur, cum unicuique naturæ suam operationem adesse necesse sit.

Conciliab. Alex. relat. in Conc. vi. act. XIII. T. vi. Conc. p. 556.

Vid. epist. Maxim. ad Per. T. II. oper. Max. ex edit. Pat. Comb. pag. 75. vid. etiam epist. Serg. ad Honor. act. XII. Conc. VI. p. 921. vid. etiam

At Sergius, cum intellexisset arrectos Catholicos, neque pacis licèt nomine obtrusam unam operationem admissuros, ad fraudem hæreticorum more se contulit; & ad Cyrum scripsit; ut neque unam, neque duas operationes dici permitteret; cum una operatio aliquos conturbaret; duæ à Patrum sententiis abhorrerent. Hæc igitur omnia cum Sophronio & Cyro à se gesta perscribit ad Honorium, extatque epistola Actione XII. Synodi VI.

Ea Sergii epistola, ut hæretica à sanctâ Synodo VI. condemnatur; neque

(h) *Sophronius vir sanctissimus* } aderat Alexandriæ, quando Cyri Concilium celebrabatur. Ille igitur, cum à Cyro, qui ei dederat ad retractandum illa nova impietatis capitula, impetrare non potuisset, quamquam *fervide obsecrans, ne ea contra Catholicam Ecclesiam prædicaret*, profectus ad Sergium C. P. illi persuadere conatus est, ut *unius operationis vox de galibus auferretur capitulis*. At Sergius Sophronium contempsit, Cyrique doctrinam atque ad eò Alexandrinæ Synodi capitula comprobavit. Erat enim ipso Cyro in novam hæresim Sergius propensior; quippe qui Cyrum, tunc Phasidis in Lazis Episcopum & Monothelismo repugnantem, suis literis eò impulerat, ut deinceps fieret Monothelismi defensor pertinacissimus. Vid. ep. Serg. ad Cyr. act. XII. p. 916. & Serg. ad Honor. ibid. p. 920.

quisquam excusat. Videamus ergò, an ejus epistolæ vehementissimus approbator excusari possit Honorius.

Eadem Actione XII. refertur Honorii prima ad Sergium epistola, quæ Sergio responderet, hoc initio: *Scripta Fraternalitatis vestra suscepimus, per quæ contentiones quasdam, & novas vocum quæstiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam, adversus fratrem nostrum Cyrum Alexandria Antistitem, unam operationem Domini nostri Jesu Christi converfis ex hæresi prædicantem*. Ibi commemorat à se visas, quas Sergius ad Sophronium, *satis providè (i) circum spectèque scripserit epistolas (satis, hoc est valdè, stylo eâ atate, ac superioribus quoque saculis noto) collaudatque Sergium refutantem novas voces, quæ scandalum noscuntur Ecclesiis generare*. Scriptum est in fine: *Hæc nobiscum vestra Fraternalitas prædicet, sicut & nos ea vobiscum unanimiter prædicamus (k)*. Hæc prædicatio quid sit, adversarii edicant: nos ex totius antiquitatis more, ipsum dogma, fidem ipsam totâ firmitate constantem contineri eâ voce contendimus. Honorium verò eadem cum Sergio hæretico, atque hæresiarchâ *unanimiter* prædicare, ipse jactat Honorius; ut vel absolvi Sergii, vel condemnari Honorii epistolam omnino necesse sit.

Alteram Honorii ad Sergium epistolam insertam habemus actis VI. Synodi, Actione XIII. Primum se testatur scripserit, *ad Cyrum Alexandrinæ civitatis Præsulem, quatenus nova adinventionis, unius vel duarum operationum vocabulum refutaret*. Et iterum: *Ut unius vel gemine operationis vocabulum noviter introductum à prædicatione fidei eximatur*. Et infra: *Unius autem operationis, vel duarum, esse vel fuisse Dominum Mediatorem, sentire vel promere, satis ineptum est: hoc est, valdè ineptum (l), ut supra monuimus*.

Pergit Honorius: *Quantum ad dogma Ecclesiasticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus, propter simplicitatem hominum, & amputandas intricabiles quæstionum ambages, sicut supra diximus: non unam vel duas operationes, sed utrasque naturas, cum alterius communiione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & Divinam quidem, quæ Dei sunt operantem, & humanam, quæ carnis sunt exequentem*. Et infra: *Duas naturas, inconfuse, indivisè & inconvertibiliter propria operantes*. Quæ ut ut orthodoxa esse maximè videantur, haud tamen facile est ea scernere à Monothelitarum simillimis dictis; tanta ambages, tantus in verbis perniciosissima hæreseos dolus fuit. Paria enim Honorio proferebat Sergius in epistolâ ad Cyrum, & in ΕΓΗΣΗ Heraclius, & in ΤΥΡΟ Constans, & alii Monothelitæ passim.

(i) *Satis providè.*] In Græco legimus multum providè.

(k) *Unanimiter prædicamus.*] Unanimiter cum Sergio prædicabat Honorius, tùm cum, in suâ primâ ad eum epistolâ, hæc verba proferebat, quæ planissimè Monothelismum sapere videantur: *unam voluntatem facimus Domini nostri JESU CHRISTI*. Quod cur ita crederet, sic explicat: *Quia profectò à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa*, p. 929. quasi verò Catholici, qui duas in Christo voluntates profitentur, credant assumptam ab eo malam hanc voluntatem, quâ cæteri homines peccatis se implicant, quæque non ex se mala est, sed ex depravatâ nostrâ naturâ, mala facta est.

(l) *Valdè ineptum.*] Sic in Græco, *πᾶν παράλοπον*.

ep. Sophr. ad Serg. act. XI. p. 812. & seq. Vid. ep. Serg. ad Honor. ib. pag. 924. Ibid. act. XII. p. 917. & seq. Epist. I. Honor. ad Serg. ib. p. 928. & seq.

Epist. II. Honor. ad Serg. ibid. act. XIII. p. 968.

ib. & p. 969.

Vid. Ep. Serg. ad Cyr. in Conc. Lat. an. 649. decret. III. T. VI. p. 197. & seq. Typ. secret. IV. pag. 231. & seq.

Verùm hæc ad fastidium usque disputantur in scholis : nos quæ certa sunt figere laboramus.

Ac primum ; illud certum est , Honorium , à tribus Patriarchis consultum , hoc rescriptum edidisse. Quo enim sensu ad Sergium Constantinopolitanum , eodem ad Cyrum Alexandrinum se scripsisse testatur. His duobus Patriarchis addamus tertium Sophronium Hierosolymitanum , rectè de duabus operationibus sententem , & ideo à sextâ œcumenicâ Synodo comprobatum , de quo hæc Honorius epistolâ II. ad Sergium : *Hos quos prædictus frater & Coepiscopus noster Sophronius misit , instruximus , ne duarum operationum vocabulum , deinceps prædicare nitatur : quod instantissimè promiserunt prædictum virum esse facturum , si etiam Cyrus frater noster ab unius operationis vocabulo discesserit.*

Vid. Epist. Honor. loc. jam cit.

Hæc quidem Legati Sophronii promittebant : at Sophronium in rectâ sententiâ perseverasse , ejusque tantum Legatos ab Honorio , quem ritè consulturi venerant , pessimè *instrucos* prava ac fidei adversa pronisille constat.

Objiciunt in Honorii epistolis , nullam Synodi à se habitæ fieri mentionem , nullum anathematismum fuisse interpositum.

At Synodi quidem habitæ mentio ; sicut neque in Cælestini ad Cyrillum ; neque in Leonis ad Flavianum ; neque in Innocentii * ad Synodos Africanas respondentis , epistolis ; neque in aliis multis , quas nihilo feciùs pro veris Apostolicæ sedis decretis habeamus.

Nullus certè anathematismus : quid tùm ? Nullus in Apostolico Hierosolymitano decreto , Act. XV. nullus in Sophronii epistolâ , quam tamen ipse Synodicam vocat : nullus in permultis Sedis Apostolicæ Decretalibus , etiam de fide editis : neque enim in Gregorii II. primis epistolis ad Leonem Isaurum , aut in aliis benè multis , statim stringuntur anathemata. Doctrina præcedit simplici veritate nixa : anathematismi sequuntur adversus contumaces. Neque tantum erratur cum damnantur vera ; sed cum falsa comprobantur : quod fecisse Honorium , cum Sergium ac Cyrum , eorumque perverfas suscepit epistolas , procul omni dubio est. Atque omninò certum hæc rescripsisse Honorium de fide consultum à tribus Patriarchis , Sergio , Cyro , & Sophronio ad hoc Legatos mittente , ut *instrueretur* : nec minùs certum , hæc Honorii dogmata perlata ad Ecclesias , totoque Oriente vulgata. Hinc editas ECTHESES , hinc TYPOS , quæ unam vel duas operationes ex æquo prohiberent : hinc Macarium Patriarcham Antiochenum Monothelitarum obstinatissimum in VI. Synodo in hæc verba confessum : *Consentimus tam quinque Synodis , quàm Honorio à Deo erudito , Sergio , Paulo atque , Petro ; atque iterum : Rejicio & Maximum & impium divionis ejus dogma : quod & olim nostri Patres respuerunt , id est , Honorius , Sergius , Cyrus , & reliqui Ecclesiarum Antistites ; præmissis semper Honorii nomine.*

Ibid. act. VIII. p. 741. & in exp. Macar. ib. p. 749.

Epist. I. Honor. ad Serg. act. III. p. 928. Quid autem illud est Honorii ad Sergium : *Hæc prædicet nobiscum vestra Fraternitas ; nisi declaratio fidei per Sergium populis prædicandæ ? Quid illud ejusdem Honorii suscipientis Cyrum ; unam operationem Domini nostri Jesu Christi conversis ab hæresi prædicantem ? Quid , inquam , illud est , nisi*

hæreseos quam Cyrus prædicabat , hæreticæque professionis , quam tradebat , comprobatio ? Sic Cyrum confirmat , non quidem in fide , quemadmodum jubebatur ; sed in ipsâ hæresi , quam Cyrus animis instillabat.

Hæc verò scripta Sergii , Honorii , Sopronii , quæ memoravimus in sextâ Synodo *dogmatica* , seu *Synodica* appellantur ; eoque nomine à sanctâ Synodo , prævio examine , collaudantur , vel condemnantur. Quid sint autem hæc *dogmatica scripta* facilè intelligit , qui adverterit , id quod nos *Decretum* dicimus , à Græcis appellari *Dogma*. Hinc passim apud autores Ecclesiasticos , decreta fidei Ecclesiasticâ autoritate edita vocantur *Dogmata*. Quæ locutio ab ipsis Apostolorum actis deprompta videatur ; ubi ea , quæ in Apostolici Concilii literis statuuntur , vocantur *Dogmata* quæ ab Apostolis judicata essent *δογματα τὸ κεκριμένα*. Certè ipsa Nicæna fides , seu symbolum Nicænum , plerumque apud Sozomenum & alios vocatur *Dogma Nicænum*. Ac ne ab hoc negotio recedamus , sancti Agathonis authenticæ literæ , Apostolicæ Sedis , ac totius Synodi Occidentalis conscriptæ nomine , à totâ VI. Synodo , *Dogma* , & à Leone II. hujus Synodi acta ad Hispanos probanda mittente , *Tomus Dogmaticus* appellantur. Eodem nomine appellat Theophanes missam à Gregorio II. ad Leonem Isaurum de fide *Decretalem* , seu *Dogmaticam epistolam* : ut has Honorii à Patriarchis consulti epistolas pro responso Apostolicæ Sedis fuisse habitas , dubitari non possit.

Ib. pag. 933. & act. XIII. p. 944. 945.

Act. XVI.

Sozom. passim.

Conc. VI.

act. XVIII.

Serm. acclam. ad Im-

per. p. 1053.

Epist. ij.

Leo. II. T.

Conc. p. 1246.

CAPUT XXIII.

Bellarmini ac Baronii effugium : quòd hæc Honorius dispensatorie pacis gratiâ scripserit , quoad rem exactiùs definiret : id ipsius Honorii verbis confutatur , doceturque Honorium cum Monothelitis , à Romanis Pontificibus , ac præsertim à sancto Martino , presso licèt nomine , condemnatum.

Hæc cum intelligerent Bellarminus atque Baronius , in excusando Honorio , ejusque epistolis defendendis , præcipuum operam collocarunt : contenduntque ab Honorio consultissimè factum , quod utramque & unius , & duarum operationum vocem pacis gratiâ ex æquo sustulerit : ac deinde multis agunt , ut Honorius à Monothelitarum hæresi alienissimus fuisse videatur. Quod quidem haud est improbabile ; neque propterea minùs intolerabile illud , quòd malè Patriarchas consulentes *instruxerit* ; redemeritque pacem , pacto silentio de Orthodoxâ fide.

At enim , inquit , ita egit , quoad rem diligentius definiret ; quo ritu multi Pontifices & nostris temporibus Clemens VIII. & Urbanus VIII. in quæstione de auxiliis , quoad rem definirint , utrique parti silentium indixere. Id enim exemplum , ut maximè ad rem multi proferunt. Sed ego nihil simile video apud Honorium : ac si recta sentiens veritatem dispensatorie , & ad tempus premi juberet , primum non tam absolute pronuntia-

Bell. de R. P. Lib. IV. cap. XI. Bar. Tom. VIII. an. 633. p. 316. & seq. & an. 681. p. pag. 547. & seq.

fer. Significasset alicubi rem obscuram, atque aliàs exactiùs explicandam; non rectam ipsam fidem, æquè ac hæreticum dogma, communi, *novæ ad- inventionis ac novi introducti vocabuli*, nomine involvisset. Falsum enim erat duarum operationum, *novam adinventionem, novum esse vocabulum*, quod ex antiquâ Patrum traditione profectum tota Ecclesia recognovit. Ablegari autem voces, rectam spirantes fidem, ad eas *novitates vocum*, quæ, teste Apostolo, non nisi *profana* esse possint, quis æquo animo ferat? Jam verò quale est utrumque *ineptum*, & *valdè ineptum dicere*, & *unam operationem*, quod sit hæreticum, & *duas* quod ad fidem Catholicam pertinere constat? Quid quòd Honorius docet, non tantùm *ineptum* duas operationes dicere, verùm etiam *sentire*: quo non tantùm illa vox, sed etiam res ipsa, sensus ipse proscribitur? Quid quòd utramque sententiam, velut novitatem *æquè à prædicatione fidei eximendam* putat? Quis unquam Catholicus Pontifex ita paci, ita veritati, ante expromptam definitionem consuluit, ut utramque sententiam ineptam esse decerneret? Quod est *αὐτοῦτον* sibi que ipsi repugnans; ut non immeritò post sextam Synodum in Imperatorio decreto dicatur Honorius, non modò hæresis *confirmator*, sed etiam *sui ipsius oppugnator*. Profectò nimis favemus Honorii nomini, si hæc defendimus, quæ non nisi pessimo exemplo defendi possint. Denique ubi illa quæ definitioni supersedere cogat obscuritas quæstionis, duæne, an una in duabus Christi naturis sit operatio? Pari jure Leo Magnus duæne, an una in Christo natura esset, dissimulare, aut utrumque *ineptum* pronuntiare potuisset; ac tam fœdâ pactione pacem cum Eutyche & Dioscoro fovere. Hæc verò procul aberant à Patrum sententiâ. Quare Romani Pontifices, Honorii proximi successores, Severinus, Joannes IV. Theodorus, sanctus Martinus, & alii, ac sanctus Agatho, pari sententiâ proscripserunt, quique unam operationem dicerent, quique duas æquè ac unam tacendam esse indicerent.

Et Martinus quidem Martyr fortissimus, habitâ Lateranensi Synodo, insulse hæreseos arcana revelavit: quemadmodùm Monothelitæ primùm unam voluntatem, unamque operationem prædicassent: mox ut damnationem effugerent, unius æquè ac duarum vocabulum suppressissent. His expositis ipse & sancta Synodus ECHESIM Heraclii & Constantis TYPUM damnant: duas voluntates, duasque operationes disertè asserunt, percussique uno anathemate quique falsa dicerent, quique vera supprimerent.

Ipsam Synodum audiamus. Sancta Synodus dixit: *TYPUS omnino est inconveniens Catholica Ecclesie regule, in qua utique adversa fidei tantùm jubetur silentio sepeliri; non verò orthodoxa cum contrariis denegari aut admitti: pessimumque cum rectâ fide impietatem suscipere, neque discernere recta à malis. Quod peccatum omnino peccavit Honorius, qui unius duarumque operationum voces æque novas, æquè ineptas, æquè à rectâ prædicatione alienas esse asserit.*

Hæc in secretario IV. Synodi Lateranensis à sancto Martino Papâ habitæ, in V. secretario Canone XVIII. Sergius, Pyrrhus, Paulus Constantinopolitani Patriarchæ, Cyrus Alexandrinus & Theodorus Pharan eo nomine damnati sunt, quòd vel unam operationem dicerent, vel duas æquè

æquè ac unam dici prohiberent: quo canone quis non videat, Honorium, presso scilicet nomine, condemnatum? Sed jam ad Synodi VI. acta veniamus.

CAPUT XXIV.

De Synodo VI. generali: ea post Romanorum Pontificum, atque imprimis Sancti MARTINI exquisitissimas definitiones est habita: in eâ de Sancti AGATHONIS, totiusque Occidentalis Synodi literis ritè deliberatur: quo sensu Synodus suscipiat, quæ à Sancto Agathone de Sede Apostolicâ prædicantur.

SANCTI Martini Lateranense Concilium celeberrimum fuit Legatione Africanarum, multarumque Orientalium Ecclesiarum, in eandem fidem consentientium: accesserunt ducentorum ferè Episcoporum (m), unà cum ipso judicantium subscriptiones: denique missa sanctæ Synodi ad omnes CHRISTI Fideles toto orbe terrarum *encyclica epistola*: tum illud maximum à sancto Pontifice pro eâ definitione multa perpeffo, fidem orthodoxam etiam Martyrio consignatam (n).

Post eam tamen definitionem, toto Oriente commoto per Imperatores, atque Patriarchis Constantinopolitanis hæresim prædicantibus, Macario quoque Antiocheno Patriarchâ in partes transeunte; necesse visum est, sub Sancto Dono Papâ, eoque mortuo, sub Sancto Agathone Synodum œcumenicam VI. haberi Constantinopoli, à Constantino Pogonato Imperatore convocatam.

Hic primùm occurrunt scriptæ ad Imperatorem duæ Agathonis Papæ litteræ, quæ in Synodo generali legerentur: altera ipsius Agathonis, Sedisque Apostolicæ; altera Occidentalis Synodi, quam Agatho Romam vocaverat, nomine. Lectæ igitur sunt in ipsis Synodi principiis Actione IV. Hic videre est firmam & ubique constantem in deliberandi ordine ac ritu sanctarum Synodorum traditionem. Quo enim ritu atque ordine Sancti Cyrilli & Sancti

Vid. Ep. encycl. Synod. Later. T. VI. pag. 367. & seq.

Ep. Agat. ad Imper. act. IV. Cōc. VI. p. 630. & seq. & 677. & seq.

(m) *Ducentorum ferè Episcoporum.*] Levis error in D. BOSSUET textum irrepsit. Acta enim habemus hujus Synodi à quinque omnino & centum Episcopis subscripta, quem numerum exhibent omnes historici præter Theophanem, qui memorat CX. Episcopos huic Concilio adfuisse. Vid. Theoph. an. 19. Heraclii.

(n) *Martyrio consignatam*] S. Papa Martinus Constantii Imperatoris jussu *abstractus à Palatio Lateranensi & in navim conjectus, adportatus est* Constantinopolim. Quamquam in eum sic facti fuerint unquâ Christiani Martyres. Eum nec illi, nec etiam aulici Imperatoris multis contumeliis vexatum, dimovere potuerunt ab eâ Constantiâ, quæ virum Apostolicum decebat. Inde in *Chersonam transvectus, in exilio, fame, aliis, ne calamitatibus consumptus, diem extremum obiit.* Vid. ejus vit. Tom. VI. Conc. p. 4. & etiam p. 63. & seq. ep. XIV. XV. &c. hujus Sancti Pontificis, in quibus suas calamitates eo modo narrat, ut pietatis sensu instillet, simul ostendat primorum Martyrum adeò laudatorum se non esse fortitudine dissimilem.

I. Tim. VI. 28.

Conc. VI. act. XVIII. edict. Imp. pag. 1086.

Conc. Later. sub. Mart. I. decret. I. T. VI. Conc. p. 82. & seq.

Ibid. secr. v. can. XVII. pag. 356. 357.

Leonis epistola in III. & IV. Synodis, eodem ordine ritumque Sancti Agathonis in Synodo VI. probantur epistolae. *Paulus magnificus à secretis dixit: VII. p. 729. Dicat Georgius Archiepiscopus hujus Regiae Urbis, & qui cum eo &c. si con-* venit eis sensus suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo Papà, & sua Synodo. *Georgius dixit: inspicens omnem virtutem, (id est significacionem ac vim) earum literarum, & scrutans libros sanctorum probabilium Patrum, cuncta qua continent, inveni consonantia eis, & sic profiteor, & credo. Alii: Inveni in nullo eas à sanctis Patribus discrepare, & consentio.* In eum sensum omnes sigillatim dicunt; nec nisi eo examine, probatae epistolae Sancti Agathonis & Synodi totius Occidentalis.

Et quidem Agatho, & Occidentales ita sua dogmata proferebant, ut qui vellent de iis, non tanquam de incertis contendere, sed ut certa, atque immutabilia compendiosa definitione proferre. Profecto ergo, quantum in ipsis erat, rem definebant. Querebatur an reliquae per Orbem terrarum Ecclesiae consentirent; nec nisi Episcopali examine res tanta constitit.

Quae verò de Sede sua Sanctus Agatho praclare ac magnifice & verè scripserat, quod nempe, Domini pollicitatione subnixi, nunquam à viâ veritatis deflexerit, quodque ejus Pontifices Agathonis antecessores in Petro jussi confirmare fratres suos, id semper praestiterint, haec Concilii Patres audiunt atque suscipiunt. Neque eo secius rem examinant; de Romanorum Pontificum decretis quaestionem habent; quaestione habita, Agathonis dogmata probant, Honorii damnant: certo documento, non ita intellexisse ea, quae Agatho scripserat, tanquam singula Romanorum Pontificum decreta, etiam de fide, indiscussa suscipi necesse sit, cum ea Concilii generalis supremo atque ultimo examini subderentur; sed ita ut haec dicta universim sumpta, summâ ipsâ, in totâ & integrâ Petri successione valeant, ut sapè diximus, & suo loco dicemus uberius.

C A P U T XXV.

Sextae Synodi in HONORIUM dicta sententia: ejus sententiae frequens repetitio: cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excusare videantur.

JAM an VI. Synodus tantâ severitate damnârit Honorium, acta ipsa eloquentur.

Et quidem Romanos Pontifices Honorii successores, hujus nomini pepercisse constat. Quin etiam Joannes IV. post Honorium tertius, eum excusavit, ut potuit, editâ ad Constantinum Imperatorem apologiâ, quam laudat Maximus, hujus avi adversus Monothelitas Confessor egregius. Excusabat autem Joannes Honorium, quod is unam voluntatem bono sensu dixisse videretur: quod autem unam & duas aequè rejecerit, ne attingit quidem.

Joan. IV. apol. pro Honor. T. XII. Bibl. Pat. pag. 835. & seq. Disp. Maxim. cum Pyrr. Tom.

Agatho verò hoc quoque emollire nititur; sic enim loquitur in epistola quam in sacrâ Synodo legendam Imperatori misit: *Ex quo novitates in CHRISTI Ecclesiam Constantinopolitani Praesules inducere conati sunt, mei Praedecessores nunquam neglexerunt eos hortari, ut à unitate dogmatibus, saltem tacendo desisterent, ne ex hoc exordium dissidii in unitate Ecclesiae facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno Domino nostro JESU-CHRISTO.* Indictum ab Honorio silentium extenuat, ut potest, neque tamen aut Honorium aperte defendit, aut approbare Synodo audet, duarum voluntatum aequè ac unius suppressam ab eo vocem.

Cur autem Honorii Successores ante VI. Synodum, viri memoriae pepercerint, hae causae extiterunt: Primum, quod in aliis praclare Pontificatum gessisset, & in Ecclesiae pace obiisset, ac nihil malo animo egisse, neque contumax futurus fuisse videbatur: tum Honorium excusantes, Catholicae Fidei favere se putabant, dum Haereticis tale patrocinium denegarent: denique nihil cogere videbatur, ut Honorii epistolae in Occidente damnarentur, quod ea ad Orientales scriptae, inter Occidentales vix, aut certè tenui admodum famâ pervulgatae essent; ubi Monothelitarum tum vel pauci vel nulli erant.

At Orientales, & VI. Synodus, postquam iis constitit Honorii epistolae & in Oriente longè lateque fuisse diffusae, & à Monothelitis miro studio jactatas, ac multos seductos Majestate Pontificii nominis, auditusque Macarius Antiochenus, qui in actione VIII. *Honorium à Deo eruditum*, antesignanum, ac ducem ubique nominaret; de Honorio ejusque epistolis minime tacendum esse decreverunt. Itaque actione XII. ac XIII. epistolae lectae sunt, itumque est in eam sententiam actione XIII. ut epistolae Honorii aequè ac Sergii Pyrrhici & aliorum declararentur alienae ab Apostolicis dogmatibus, & à definitionibus sanctorum Conciliorum & cunctorum probabilium Patrum; sequi verò falsas doctrinas Haereticorum. Itaque Honorius cum ceteris anathemati subijcitur, eo quod compertus sit, per omnia mentem Sergii secutus, & impia dogmata confirmavit: quae omnia gesta sunt, nihil contradicentibus Sedis Apostolicae Legatis, imò consentientibus ac subscribentibus.

Neque attenderunt Patres, si quae Honorius recta dixisset; cum plena & tota in dogmaticis scriptis requiratur fides: neque reconditis, sed obvios sensus sanos esse oporteat; neque subtiliter, sed populariter intelligi debeant, quae communi fidei exponendae à Pontificibus conscribantur.

Dicta sententia, Patres, pro more Synodorum, quid gestum sit ad Agathonem referunt, atque ex ejus literis *Sergium, Pyrrhum, ceteros, Honorium quoque damnatum* praesentent. Atqui, inquires, Agatho nihil de Honorio scripserat: imò defendere velle utcumque videbatur. Certè; sed cum alios exemplo Martini antecessoris sui condemnâisset, ac disertè proscriptisset non tantum qui unam voluntatem dicerent, sed qui nec unam, nec duas, horum affectatorem Honorium, ac fautorem, in parem sententiam incurrisse, Patres intelligebant; datumque honori Agathonis, ut quae ipsi supplevisset, eo quoque autore facta esse viderentur.

Honorius item in Prosphoneticis ad Imperatorem cum aliis Haereticis memoratur,

Fij

v. Conc. p. 1784. & seq. vid. impr. p. 1813. & seq. Epist. Agath. Conc. VI. act. IV. p. 637.

Ibid. act. VIII. p. 741. 749.

Ibid. act. XII. & XIII. Ibid. act. XIII. p. 944.

Ibid.

Lit. Conc. VI. ad Agath. ibid. act. XVII. p. 1073. Vid. Bar. an. 681. T. VIII. pag. 549. Act. XVII. serm. ac clam. p. 1053.

Ib. edit. Imper. pag. 1035. Idem in Imperatoris Edicto Honorius notatur his verbis: *Hæreseos famulor, concursor, confirmator, qui etiam sui exitit oppugnator (o)*. Quippe qui, ut vidimus, pugnantia dixerit. En quoties in acta relatum sit damnati Honorii nomen.

CAPUT XXVI.

Actio falsi intenta Synodalibus gestis, ac duabus LEONIS II. epistolis, temeraria & absurda: repugnantibus omnibus Scriptoribus, actisque publicis.

Vid. Bell. & Bar. loc. cit. cap. xxiii. **T**OT acta adulterari & corrumpi à Græcis potuisse, Bellarminus & Baronius, aliique jactant: neque tantùm hæc, sed alia multa, quæ ex his secuta sunt.

Hæc enim Synodi œcumenicæ semel prolata sententiâ, Romani Pontifices, non jam licere sibi putarunt, Honorio parcere; sed Synodi auctoritatem secutus Leo II. successor Agathonis, ad quem, antecessore mortuo, acta VI. Synodi firmata transmissa sunt, damnat Monothelitas, & inter eos Honorium, qui hæc, inquit, *Apostolicam Sedem, non Apostolica traditionis doctrinâ lustravit; sed prophanâ prodicione immaculatam fidem, subvertere conatus est*. Quam sanè epistolam benè Latinam habemus, & ita nativis scriptam sententiis, ut vel ipso gustu, Græcis intactam sentias.

Hinc Anastasius Bibliothecarius, qui ex scriniis Apostolicæ Sedis, Romanorum Pontificum scripsit historiam in Leone II. hæc habet: *Hic suscipit sanctam VI. Synodum, qua per Dei providentiam nuper in Regiâ urbe celebrata est, in qua condemnati sunt, Cyrus, Sergius, Honorius ac Pyrrhus*. Hæc ille, ab his temporibus haud multùm remotus, ex scriniis scripsit: quæ si omnia falsa & adultera sunt, nihil est in omni antiquitate quod integrum esse constet.

Epist. II. Leo. II. ad Hisp. lib. p. 1246. 1247. **N**equè ita multò post, idem Leo II, datâ epistolâ: *Dilectissimis fratribus universis, Ecclesiarum Christi Præsulibus per Hispaniam constitutis; acta VI. Synodi recipienda transmittit ad Hispanos, qui Occidentali sub Agathone Synodo non adfuerant. De gestis autem VI. Synodi sic habet: Quâ in Synodo, inquit, aternâ damnatione multati sunt Theodorus*, Cyrus**, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Constantinopolitani cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non, ut decuit Apostolicam auctoritatem, incipientem extrinxit, sed negligendo conforvit*. Quæ nec nota Græcis, nedùm falsata fuerint.

Quare sequens ætas, & VII. Synodus & VIII, & Synodi deinde omnes;

(o) *Sui exitit oppugnator*] Honorius. Cùm enim defenderet inepid dici unam operationem, nec minis inepid duas operationes, tamen laudabat Cyrum unam operationem Domini nostri Jesu Christi conversis ab hæresi prædicantem. Bellarminus & Baronius, Honorium cum Honorio pugnantem ut conciliarent frustra laborarent. Nam, si id quod volunt, Honorius duas operationes confitebatur, inde magis sui oppugnator existerit.

& omnes Pontifices acta VI. Synodi, & condemnationem Honorii suscepere. Hanc iterat Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus, Synodi VII. tempore, ad Adrianum Papam I. scribens: Hanc VII. & VIII. Synodus, dum anteriorum Synodorum, pro more, anathemata repetunt; idque Romanis Pontificibus nihil repugnantibus; imò ultrò accinentibus. Nam ipse Adrianus II. nonnihil ab Honorii exemplo metuens, sedis suæ auctoritati, & damnatum quidem eum confitetur à VI. Synodo, sed *post mortem*; sed propter hæresim; sed consentiente Romano Pontifice. Hæc multis & sollicitè exequitur; cæterùm de falsitate nulla suspicio. Anastasius verò Bibliothecarius, non modò in Leonis II. vitâ scripsit, quæ statim memorata sunt; sed etiam libris pro Honorio editis, cùm eum vel maximè tuendum susceperet, immeritò quidem, sed à VI. Synodo verè damnatum fatebatur: Adeo nihil de fraude suboluit. Quin etiam extat in diurno libro Romanorum Pontificum ea, quam electi edere consueverant, fidei professio: Eâ in professione inter cæteros anathemate condemnatos Honorius recensetur. Quem diurnum librum doctis viris visum pridem & agnitum, Petrus Garnerius vir doctissimus atque optimus, è Societate Jesu, Theologia Professor, ex optimis Manuscriptis vulgavit. Idem etiam in vetustis Romanis Breviariis, usque ad nostrum sæculum, in Sancti Leonis II. vitâ legebatur. At enim diurnum, ut possunt, premunt; in Breviario Romano hæc eraserunt. An ideò occultarunt? Undique erumpit veritas; tantòque hæc magis comparerent, quanto studiosius eraduntur.

Quid ergò, tot Romani Pontifices, tot Synodi, adulteratis codicibus in errorem abrepti sunt? Adeone pronum fuit tantâ in re, toti Ecclesiæ, ipsique adeo Romanis Pontificibus illudere?

Atqui in eam rem vel maximè intentos fuisse constat: nam & Joannes IV. Pontifex, Honorium, quoad poterat, excusabat; & Martinum & Agathonem antecessori suo, occultius licet, patrocinatos esse, etiam adversarii volunt. Nullus interim falsitatem suspicatur: ac post mille annos primus Bellarminus flagitium detegit; hunc sequitur Baronius. Quâ tam dignâ ratione? Nullâ, nisi quod ad tuendam eam quam Romanis Pontificibus tribuunt infallibilitatem, illis falsatâ VI. Synodo, quoquo modo opus erat.

Quod enim obijciunt hæc acta falsa esse ideò, quia alioquin Patres iniquè, inconsultò, ac præcipitanter de Honorio statuisent; quis non videat ad falsi actionem, quàm lata sit janua, si hæc admittantur?

Quid autem iniqui est in Decreto Synodali? Nempè, inquit, Honorius non erat Monothelita. Quid tùm postea? Quasi Hæretici tantùm, ac non etiam Hæreticorum fautores defensoresque damnetur.

At Patres Honorium excusare potuisent: debuissent querere bono animo, an malo scripserit: denique an non hæc qualicumque recantârit.

Quid autem? An ut illi parcerent, ejus epistolas intactas relinquerent; quarum auctoritate novas subinde fraudes Hæretici molirentur? Nempè Patres VI. Synodi tenebant epistolas toto Oriente vulgaras, quibus se Hæretici maximè tuerentur: videbant rectam fidem, unâ cum errore proscrip-tam; de palinodiâ autem quid cogitarent, de quâ nihil audierant; nihil ad Provincias commoverat: nihil Romani etiam memorabant; & erat quod adhuc de Honorio quereretur.

Conc. Nic. ij. Gen. vii. act. iij. T. vii. p. 167. Ib. act. vii. in defin. p. 555. & Conc. C. P. iv. Gener. viii. in defin. Tom. viii. pag. 1147. Ib. Conc. viii. act. vii. pag. 1091. Ep. Anast. Biblioth. ad Joann. Diac. Tom. xii. Bibl. Pat. p. 833. Vid. Brev. Rom. ant. recog. Pii vi. & Clem. viii. die xxviii. Junii.

Baron. an. 681. Tom. viii.

Ibid.

Ib. p. 550.

Nempè VI. Concilii Patres, Bellarmini, ac Baronii more, in Honorii epistolis reconditas sensus quærerent: faventem Sergio, ac veritati per Sophronium prædicatæ obstrepentem, exquisitis distinctiunculis excusarent, si infallibilem cogitassent.

Jam ut strictius de falsitate agamus, Græcos hujus autores esse volunt; scilicet, ut tot inter à Synodo damnatos Patriarchas suos, vel unum Papam cernerent, id fuisse solatio; atque hujus rei gratiâ, non tantum eos, qui in Oriente erant, sed omnes quotquot per Orbem vulgati, libros corrumpere, atque Honorii infarsere nomen. Hæc quidem probari, non autem jactari oportebat. Sed esto; admittamus fabulam. Leonis II. duas epistolas Latinè conscriptas, totoque Occidente vulgatas, quis confinxit Græcus? Quis Honorii nomen inferuit? Quis ad hoc flagitium perpetrandum, Italiam atque Hispaniam ex ultimâ Græciâ penetravit? An Latini quoque ad eam falsitatem cum Græcis consensere? Ludibria quidem, non responsa ista sunt: prorsusque conclamata causa est, quam talibus figmentis defensionem oporteat.

An fortè Leo II. ipse deceptus est, falsaque ad eum Synodi VI. acta perlatâ sunt; neque à Legatis didicit quid rerum in tantâ Synodo super Honorii nomine gestum esset? Quis insulsa commenta, ac malè coherentem fabulam ferre possit?

Jam rogo falsane omnia in VI. Synodo, quæ de Honorio memorantur; neque Macarius Antiochenus Monothelitarum Princeps, patrocinantem sibi jactavit Honorium actione VIII; neque Honorii lectæ sunt epistolæ actione XII. & XIII: neque de his quæsitum aut judicatum quidquam, actione XIII & XVIII. Cui autem falsario adversus œcumenicam Synodum in totius Orbis conspectu tanta licuere? Si autem Honorii epistolæ, verè ab Hæreticis laudatæ, in sanctâ Synodo verè lectæ, verè examinatæ sunt, & in gesta relatæ, quid egisse finges Synodum? Tacuisse, neque quidquam decrevisse post tantos apparatus? Absurdum. Probavisse? Absurdus. Quis enim id unquam somniavit? Condemnavit ergo eas Synodus, neque ullum effugium est.

Vide autem, adultera manus quid potuisse visa sit Baronio. Nempè si ei credimus, Theodorus ille Constantinopolitanus in VI. Synodo est condemnatus; cum hujus in actis Synodi nulla sit mentio. Damnatione Honorii operta omnis pagina est: at Baronius eum condemnatum negat. Theodorus ille & contra se gesta erasit, & contra Honorium gesta inferuit: quidquid libuit, sustulit; quidquid libuit, infarsit: Leonis quoque II. credo corrupit epistolas: omnia succellere; fraudis vestigium nullum. Et quidem Baronius tanquam scelere deprehensio, annum falsationis assignat eum, qui post Synodum consequatur: pertractum in sceleris consortium Imperatorem ipsum, Catholicum licet, ut Synodum, se autore ac defensore gestam, ipse corruerit. Idem Baronius (mirum) de falsandâ Synodo ad Imperatorem habitam artificis orationem refert integram, quæ duas impleat paginas: quasi Theodorus res in tantâ Synodi luce gestas, recente memoriâ, post annum vix expletum, obstupefactis Patribus & Legatis, atque emortuo Orbe, æterno silentio sepelire se posse confideret? Hæc Baronius: quo teste, quo indice? Nullo: nisi quod non aliis suffulta machinis, conceptâ sententia stare possit.

Grave quidem nobis est, hæc de Baronio, viro maximo, memorare; sed potior veritas: atque annales Ecclesiasticos, tantum opus, ab ipso auctore, dum partium studiis abripitur, his figmentis dehonefatos esse, nemo non doleat. Neque nos hæc primi memoramus: alii viri doctissimi præverunt, ac nuperrimè Christianus Lupus, totam falsi suspicionem tot argumentis elisit, ut nullus dubitationi superstit locus. Verum alibi memorata hic prætermittimus.

At enim ex Synodo VI. constat corruptam fuisse à Monothelitis Synodum V. & acta Vigilii & Patrum libros. Factum: at constat etiam falsitatem statim fuisse convictam; Patresque orthodoxos adversus impostores omnino vigilasse. At post tantam falsitatem, quantam comminisceris, novem sæcula dormierunt.

Quid autem Bellarmino prodest, Leonis Magni epistolas & alia multa à Græcis quibusdam fuisse corrupta; cum ea acta ad nos haud minus integra pervenerint? Aliud enim est à Græcis quibusdam, codices aliquot; aliud omnes codices, quotquot per Orbem terrarum erant, communi consensu fuisse corruptos. At enim, inquit ille, teste Gregorio, *Latinorum codices veraciores sunt, quàm Græcorum: quoniam Romani, sicut non acumina, ita nec imposturas habent.* Esto: quid tandem respondebunt, cum ad Latinos codices provocabimus? Nempè in Latinis codicibus, Latinas Leonis II. epistolas legimus, quæ Græcis quoque codicibus fidem præsent. Tantine igitur est, non errasse Honorium, ut eâ gratiâ Latinorum æquè ac Græcorum etiam fidem suspectam habeamus?

Cæterum vir doctissimus ac religiosissimus Franciscus Combefis, è Prædicatorum Ordine, Sacræ Theologiæ Professor, cum omnia Baronii argumenta invidiis argumentis confutavit, tum verò ea gesta protulit, quæ si Baronio videre contigisset, haud equidem puto hanc falsi actionem tantâ confidentiâ susceptorum fuisse.

Is igitur edidit Agathonis Diaconi orationem scriptam triginta fere annis post VI. Synodum, Philippici Bardanis Tyranni temporibus: cujus actionis hoc initium est: *Peccator ego, & omnium minimus Agatho, indignus Diaconus, ac sanctissima hujus magnæ Ecclesiæ scrinio custos, venerabilisque Patriarchalis secreti Protonotarius, & secundus Cancellarius, antè duos & triginta plus minus annos juvenili adhuc ætate Lectorum Ordini accusatus ac inutilis Notarius agens; sanctæ huic & universali VI. Synodo operam commodaui, universa in eâ mota, quæstraque ordine affectatus omnes porrò Tomos actorum præfate Synodi mundo codice propria ipse manu, Ecclesiasticis literis (p) consignavi, qui & sub signaculis, una cum fidei definitione, quam sancta eadem Synodus palam edidisset, Patrum subscriptione munita, in Imperatoris Palatio fuerunt repositi, ac tuto servati: quin & quinque Patriarchalibus Sedibus tradita, definitionis ejusdem, eadem Patrum subscriptione munita exemplaria, eodem conscripsi modo, jubente pie recordationis Imperatore Constantino, ac sic fieri præcipiente; quo fidei orthodoxæ sinceritas, atque veritas nullis pateret insidiis.*

(p) Ecclesiasticis literis] Hic Agatho significare videtur scriptionis genus quoddam elegantius. & nitidius illo, quo in actis vulgaribus uti solebant descripserunt.

Christ.
Lup. dissert.
in vi. Syn.
c. vi. T.
II. p. 838.
vid. dissert.
præv. n.
lvi.

Vid. Baro.
an. 687. &
Conc. vi.
act. viii. p.
753. & act.
xii. p. 917.
Bell. de
R. P. lib.
iv. c. xi.

Greg.
Mag. Lib.
vi. ep. xiv.
ad Narf.
Comit. T.
II. p. 803.

Vid. Hist.
Monoth. P.
Comb. ed.
Paris. 1648.
sub. hoc tit.
Arduarium
Bibl. Pat.
Tom. II.
lb. pag.
199.

Cùm postea memorasset, quid Philippicus Bardanes Tyrannus pro Monothelitis molitus esset, addit: nec voluisse eum ingredi Regiam, quoad VI. Synodi imago inde dejecta est; subditque: *Id*, inquit, *suâ auctoritate decernens, ut Sergii, Honoriique ac caterorum pariter ab eadem sanctâ œcumenicâ Synodo ejectorum, ac anathemati subiectorum nomina, in sacra sanctissimarum Ecclesiarum dyptica, præconio publico rursus referrentur, eorumque per loca imagines restituerentur.*

En pro Honorio quid hæretici faciant, quid Catholici attestentur: en qui acta conscripserit testis adducitur. Quid plura desideramus? An adhuc Græcos omnes, etiam pios & orthodoxos, & VI. Synodi studiosissimos, VI. Synodi falsatæ argui placet? Nimiùm profecto hæc prava sunt; sed tamen audiamus in quo Bellarminus & Baronius vim faciant.

CAPUT XXVII.

Potissimum argumentum falsitatis ex AGATHONIS epistolâ ductum: quàm vanum illud sit: AGATHO & LEO II. inter se componuntur: etsi HONORIUS de fide prava docuerit, haud minùs Ecclesiæ Romanæ permanere inconcussam fidem.

NEMPE ex Agathonis ad Constantinum Poganatum epistolâ, hæc proferunt quæ palmaria esse putant: *Apostolica Petri Ecclesia nunquam à viâ veritatis in qualibet erroris parte deflexa est... Nec hereticis novitatibus depravata succubuit, sed ut ab exordio fidei Christianæ percepit ab autoribus suis Apostolorum Christi Principibus, illibata sine tenuis permanet, secundum ipsius Domini salvatoris Divinam pollicitationem: PETRE, inquit, ecce SATANAS, &c. Consideret itaque vestra tranquilla Clementia, quoniam Dominus & salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum suos fratres admonuit: quod Apostolicos Pontifices, mea exiguitatis prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum.*

Hæc verò epistola, ut ait Bellarminus, à toto Concilio probata est, actione VIII. & XVIII. ubi dicunt Patres, non tam Agathonem quàm Petrum per Agathonem locutum. Ergo ex eâ epistolâ Honorius quoque confirmavit fratres in verâ fide. Non ergo hæreticus, neque ei anathema dictum à sanctâ Synodo, quæ Agathonis epistolam receperat; atque omnino Synodum falsatam esse oportet.

Tantam vim inesse putat in illis verbis, quibus Apostolici Pontifices semper fratres suos confirmasse memorantur. Omnesne ad unum? Atque ut hic alios omittamus, etiamne Liberius, quo tempore Nicænam infirmabat fidem, Athanasium fidei pugilem communionem repellere, Arianos omnes habebat pro Orthodoxis, & cùm Constantio persequebatur Ecclesiam? Prorsus nec illa tempora excipienda sunt, si semper illud strictè valeat. Sed ut in Honorio jam figamus gradum, rogo, tantisper VI. Synodum

nodum omittamus, rem ipsam attendamus. Falsata sanè sit Synodus; non credo, non sentio, non fero: falsata tamen sit, quàm maximè eâ parte, quâ literas Honorii damnat. Certè ipsæ literæ verè ab Honorio scriptæ, quas ut ab eo scriptas & Joannes IV. Honorii successor, & sanctus Maximus, & sancto Maximo teste, ipse Honorii secretarius * defensabant: neque Baronius aut Bellarminus negant, imò ex earum fide maximè tuentur Honorium. Damnata ergò non fuerint, neque earum Autor, non eò profecto meliores, si iudicium effugissent. At si id ad extremos apices verum est, quod Agatho prædicat, à suis prædecessoribus, etiam ab Honorio, ut vis, *fratres Episcopos in verâ fide semper fuisse confirmatos*; ergò Honorius fratres in verâ fide confirmabat, tùm cùm duas voluntates & operationes à prædicatione fidei eximebat: confirmabat in fide Sergium Patriarcham, tùm cùm scriberet, *ut unius vel duarum operationum nova adinventio vocabulum resuraret*, atque unâ cùm hæresi orthodoxæ quoque fidei confessionem novitatibus accenseret: confirmabat in fide tùm cùm *unam vel duas voluntates sentire vel promere ineptum* pronuntiabat: quasi vel utrumque adversari, vel saltè de utroque dubitare vera ratio cogeret: confirmabat in fide Sophronium Hierosolymitanum tùm cùm duas operationes ex Patrum regulâ vel maximè asserentem, ita deterebat, ut ab eâ voce discersurum eum, illius quoque Legati instantissimè pollicerentur: adeò rem urgebat Honorius. *Pacis causâ*, inquit; falsæ quidem pacis, & merito à Patribus detestatæ, ut supra docuimus. An verò pax id quoque cogebat, ut *ineptum & novum* diceret, quod sapientissimum, quod antiquissimum, quod semper in Ecclesiâ prædicatum esse constaret? *Sed alio sensu*, inquit, & ipsâ questione nondùm intellectâ; & tamen interrogatus à tribus Patriarchis & utrâque auditâ parte. Nam & Sergium ac Cyrum Hæreticos, & Sophronium maximè orthodoxum audiebat; quos tamen interrogantes adeò non confirmabat in verâ fide, ut & à verâ fidei, quæ utique certa neque ambigua est, professione averteret. An nullo dato anathemate; quasi in damnando solum, non etiam in probando, Ecclesiastica vigeat autoritas. Quid autem juvat nullum anathema pronuntiatum ab eo esse, qui vel hinc maximè in culpâ erat, & officio deerat, quod eo in discrimine positus, anathema suspendisset, remque certam ac firmam in dubio reliquisset? At ut privatus homo; verum utrumque est, quamcumque Honorius personam induerit, certè interrogatus à tribus Patriarchis, tot ac tantarum Ecclesiarum Patribus atque Doctoribus, in eo articulo versabatur, ut vel eos in fide confirmaret, vel officio deesse cogeretur: non autem confirmavit, quos in ruinam impulit, vel certè fluctuare fecit: ergò officio defuit.

At enim Agatho, cujus epistolam suscepit sacra Synodus, eum defendere voluisse videbatur. Obliquè certè, ut vidimus, non clarè & apertè. Suscepit autem sacra Synodus fidem Agathonis, non quæcumque de Honorio obliquè & occultè ingerebat. Ac ne quid Agathonis Patres derogasse viderentur, id etiam scripsere ex ejus sententiâ damnatum Honorium, quem in Sergio ac similibus proscriptis.

At qui tantum Agathonis deferrî velit, Honorium obscure & obliquè excusanti; audiat Leonem II. clarè & apertè ex sacra Synodi præscripto con-

Joan. IV. Apol. ad Const. pro Honor. T. XII. Bibl. Patr. p. 837. & seq. dist. Max. cum Pyrr. Tom. V. Conc. p. 1814. 1815. * Joannes Abbas nuncupatus Vid. sup. cap. X XII. XXI.

Epist. Leo II. ad Imp. T. vi. Con. P. 117. Ejuſd. ep. ad Hiſp. ib. pag. 1246. 1247.

demnantem: *Anathematizamus*, inquit, *etiam Honorium qui hanc Apoſtolicam Sedem, non Apoſtolicæ traditionis doctrinâ luſtravit, ſed prophanâ proditiõne immaculatam fidem ſubvertere conatus eſt.* Et ad Hiſpanos quidem mitiùs, ſed tamen tremendâ voce: *Æterna damnatione mulſati ſunt, Sergius, Pyrrhus, &c. cum Honorio, qui flammam heretici dogmatis, non ut decuit Apoſtolicam autoritatem, incipientem extinxit, ſed negligendo conſoviv.*

Nempè hiſ epistoſis victus Baronius, optat falſas, non probat. Nunc Agatho & Leo ſtent ſimul: ille ante Synodum habitam Honorium utcumquè purgare conatus: hic poſt Synodi ſententiam, non modò abſtinendum ratus ab excuſando eo, verùm etiam arbitratus, debito anathemate percellendum. Ac ſi tantos Pontifices etiam ſuper Honorii nomine conciliare nos oportet, Agathonem, quo Præſide Synodus inchoata eſt, & Leonem quo probante firmata; tu ſanè quiſque eſ, qui Bellarminum ſequeris, conciliare non potes Agathonem dicentem, ut quidem interpretaris, ab Honorio quoque prædicatam eſſe & confirmatam fidem, cum Leone dicente, ab eodem Honorio non fuiſſe *luſtratam*, ſed fuiſſe *proditam*. Nos facile componimus omnia. Petro enim imperatum, ut confirmaret Fratres, & Agatho dicit, & Leo fatebitur: Id ergò ad Pontificium munus pertinere, uterque prædicabit; & nos ſanè cum iis maximè prædicamus. An verò certum ſit eo ſemper officio functos, Agatho quidem id aſſeruiſſe videtur; Leo verò Honorium vehementiſſimè officio deſuiſſe. At illius generale, cum hujus peculiari dicto, facile cohærebit. Dictum enim Agathonis non ad ſtriſtos apices exigendum, ſed civiliter intelligendum eſſe dicimus: Et ſemper ideò dictum, quod plerumque id factum ſit; quòd unius culpa Pontificis, aliorum ſtatim operâ ſarciatur, nihilque detrimenti pariatuſ fides. Solemus enim homines magna & illuſtria & conſueta ſectari, quòd rarum fuerit & ſtatim mutatum, nullâ rerum converſione memorabili, nec factum cogitamus. Ita quidquid ab Honorio peccatum eſt; id ſanctus Severinus Honorio proximus; id ſanctus Joannes IV. ſanctusque Theodorus, Martinus, Eugenius, Vitalianus, Adeodatus, Donus, Agatho, Honorii ſucceſſores cumulariſſimè rependerunt; ut officio deſuiſſe Honorium Eccleſia Romana vix ſenſerit. Hinc *Eccleſiam Romanam non fuiſſe depravatam, neque errori ſuccubuiſſe, ſed in fide manſiſſe* Agatho prædicavit & nos conſitemur; neque in Petri ſede viſos eſſe Sergios, Pyrrhos, Paulos, Petros, Theodoros ſibi mutuò errorem quaſi hæreditarium cum ſede tradentes, neque Romanos Pontifices ſibi invicem ſuccedentes, à fidei unitate abruptos fuiſſe. Quòd ſi Honorius vel pejora auſus eſſet, non Romana propterea ſuccubuiſſet fides, ſed eum ut mortuum iſ Eccleſia projeciſſet, & ex Eccleſiâ Romanâ Pontifex Catholicus ſurrexiſſet. Quæ ſi conſideremus, & Agathonem cum Leone componamus, tum demum intelligemus, quid ſit illud immortum, quòd in Sede Petri omnes Catholici veneremur. Quare ut hanc diſputationem aliquando concludamus, hæc certa conperimus.

Honorium de fide à tribus Patriarchis ritè interrogatum peſſima reſponſiſſe.

A ſextâ Synodo anathemate condemnatum.

A Romanis Pontificibus ante ſupremam Synodi ſententiam excuſatum; poſt eam ſententiam eodem anathemate eſſe damnatum.

Bellarminum ac Baronium converſos ad fabulas, quòd Honorium defenſuris nihil aliud auxilii ſuppetebar.

CAPUT XXVIII.

Queſtio de HONORIO concluditur, atque utcumque illius res ſe habent inviſtum manet ex hiſ petitum argumentum.

ADDIMUS & id fruſtrâ eſſe, quòd Bellarminus ac Baronius tanto molimine adſtruere pergunt. Eſto enim falſata ſint omnia; tamen te fatente, à ſecutiſ Pontificibus, à ſeptimâ deinde & octavâ Synodo, vera ſunt credita. Credita ergò à Pontificibus; credita à Conciliis; credita ab omnibus; credita, inquam, de Pontifice, quæ tanto molimine ne credantur caves.

Sagaciſſimus Bellarminus id vidit, nec negavit: creditum, inquit, de Pontifice, ut homine privato. Quin tu igitur eo gradu conſiſtebas? Quid actorum fidem tam inani operâ ſollicitatam oportebat? Nempè reſponſio de Papâ, ut homine privato non ſatisfaciebat animo, cum certum illud maneret, à Synodo VI. generali fuiſſe judicatum: Papam ab Eccleſiis de fide interrogatum, Apoſtolicò officio deſuiſſe; neque confirmâſſe, ſed impuliſſe Fratres, ſeſeque cum eis in præcipitium conjeçiſſe.

Hæc mente complexi Synodos ac Pontifices Bellarmino ac Baronio, ſummis licet viris, facile anteponeamus. Quòd verò Anaſtaſius Bibliothecarius VI. Synodi decreta improbat, eaque pro Honorio audet, quæ nec Romani Pontifices auſi erant; contemnemus quidem: ſed interim intelligemus, nullam aliam viam tuendo Honorio paruiſſe. Neque enim cogitabat illud, aut Romanum Pontificem pro privato egiſſe, qui tot Patriarchis de fide quarentibus reſponderet; aut ejus epistoſas non fuiſſe dogmaticas, qui ſciſſet pleraſque alias, non alio ritu modoque eſſe ſcriptas: neque levia illa aut minuta proferebat, in quæ nunc ſe conjiciunt, ſed perſtriſcâ fronte Honorium tuebatur; quem ſi quis autorem ſequi malit, nec ſic effugiet; manetque ſemper illud: fuiſſe creditum Romanum Pontificem, ritè de fide interrogatum, docendo Patriarchas, reſpondendo Eccleſiis, peſſima ac merito damnanda reſponſiſſe, eamque ſententiam ab œcumenicâ Synodo promulgatam; ſecutos Pontifices, ſecuta Concilia æquè œcumenica conſenſiſſe.

Jam ſi Anaſtaſius, ac poſt eum Bellarminus, ne quid intentatum relinquerent de literis Honorii ſubdubitare voluiſſe viſi ſunt, quid noſtrâ? Cum eas à Joanne IV. deſenſas, atque in VI. Synodo Græcè & Latinè lectas, & cum authentico diligenter collatas, ac pro veris agnitas, ac damnatas eſſe conſtet; idque præſentibus & nihil contradicentibus, imò conſentientibus, ac ſubſcribentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis. Et ii quidem, cum Vigiliò Papæ falſa decreta imputarentur, falſum arguerunt, calumniam propulſarunt; pro Honorio nihil hiſcunt. Quin ipſe Anaſtaſius, ipſe Bellarminus, non modò admittunt epistoſas, verùm etiam aſſerunt, vindicant, ex iis maxime tuentur Honorium, quòd item Baronius factitavit. Nec mirum varios fuiſſe, ac trepidos, qui tot undique coarctati argumentis, quo loco, pedem

Bell. loc. jam ſæpè cit.

Anaſt. Bibl. epiſt. ad Joan. Diaconum. Tom. xi. Bibl. Pat. p. 833.

Anaſt. & Bell. loc. cit.

Vid. Conc. vi. act. xii. & xiii.

Anaſt. & Bell. loc. cit. Bar. an. 633. Tom.

vi. p. 317. & alib. paſſ.

figerent, non haberent. Sed eorum commenta dudum nos plus æquo distinent.

CAPUT XXIX.

Patres TOLETANI Concilii XIV. Synodum VI. pro œcumenicâ non habent, eò quod Hispani ad eam vocati non essent, neque eam probant nisi facto examine, tametsi à Leone II. probatam confitisset.

Vid. diff. præv. num. LVII. LVIII. & sup. hoc Lib. c. xxv. Epist. ij. Leo. II. T. VI. Conc. pag. 1246. 1247. Conc. Tolet. xiv. c. vj. & ij. T. VI. Conc. pag. 1279. 1280. Ib. c. iv. p. 1281. *Hispanorum. Ibid. Ib. c. v. Ib. c. vi.

UNUM jam superest de VI. Synodo memorandum, imò memoratum & jam perstringendum paucis. Hispani Occidentali Concilio ab Agathone collecto, nulli interfuerant, neque Synodum VI. noverant, neque etiam ad eam vocati erant. Itaque Leo II. ad eos scribit epistolam eam quam sæpè memoravimus; simul definitionem sanctæ Synodi, & acclamationes mittit; acta quoque totius Concilii directurus, si ipsis delectarentur. Quæ cum omnia recepissent, sub Benedicto II. Leonis successore & Ervigio Rege, placuit Toleti congregari totius Hispaniæ generale Concilium (9), ut ea gesta ab omnibus regni Conciliis & Provinciis probarentur. Decretum fit in hæc verba: *Gesta Synodalia, & cum gestis quoque Leonis antiquæ Romæ Pontificis invitoria epistolaris gratia consultata suscepimus, per quæ omnis ordo gestorum, gestaque ordinum dilucidè patuerunt. Quæ epistolâ Præsules Hispaniæ invitati erant, ut prædicta Synodalia instituta, nostri vigoris manerent autoritate suffulta.* En perspicuis verbis Hispaniensium Præsulum requisita autoritas. Postea: *Placuit proinde satisfaciendes Romano Pontifici, ea ipsa gesta firmare.* Et paulò post: *Ut utraque operum gesta (r), & Synodico dirigantur examine, & discretâ Conciliorum *fulcianur auctoritate.* Idque fieri volunt, postquam, ut aiunt, Synodica iterum examinatione decocta, vel communi Conciliorum omnium iudicio fuerint comprobata. Denique: *Dicta gesta cum antiquis Conciliis conferentes, ea ipsa gesta probavimus. . . & ideo supradicti acta Concilii in tantum à nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, in quantum à præmissis Conciliis (Nicæno & aliis) non discedunt.* En deliberatio; en examen exactum ad certam regulam, ad Patrum scilicet & antiquorum Conciliorum fidem; & post illud examen, neque aliter, gesta firmata. Quid amplius?

(9) Hispaniæ generale Concilium.] Non congregavit Ervigius generale Concilium, sed in unâquaque Provinciâ particulares Synodos. Placet hic exscribere ipsa verba Concilii Toletani XIV. Cap. I. p. 1279. *Præcipit Ervigius . . . hoc dedit speciale edictum, ut quia . . . sicut oportebat . . . generale Concilium fieri varia adversitatum incurso non sineret, saltem adunata per Provincias Concilia fierent; & si quidem hic primum à nobis in urbe Regiâ Synodus ageretur, deinde in singulis quibusque Provinciis singulare haberetur Concilium, quo, quidquid hic actum per Toletanam Synodum, reliqui primarum sedium Præsules. . . per discretâ provinciarum suarum Concilia observarent.*

(r) Ut utraque operum gesta] Hispanis Pontifex primum miserat quintæ Synodi definitionem fidei & Prophoneticon, deinde acta integra; & hoc est, ut videtur, quod dicunt Patres Toletani.

Nimis probas, inquit, neque enim Pontificis tantum, sed Synodorum universalium decreta, particularibus Synodis examinanda subicis. Facilis solutio. Universalium Conciliorum, quæ ut talia sint agnita, doctrinam, ac fidem, nemo unquam examini aut retractationi submisit: Hispani autem Patres minimè agnoscebant ut universalem hanc Synodum, quam nec audierant, ad quam nec vocati erant. Unde nunquam vocant universalem Synodum, sed aiunt: *Ad se perlata gesta Synodalia, quibus Constantinopoli Constantino pio principe mediante, magna & sublimis copia aggregata Pontificum: & consideranti, tota gestorum series indicabit, graviter tulisse Hispanos, quòd vocati non essent.* Quin etiam toties iteratâ examinationis mentione, cavisse videntur, ne quis existimaret Concilii talis, quasi universalis auctoritate teneri Hispaniam, tantam Ecclesiæ partem, etiam non vocatam. Cum autem Synodum ut œcumenicam nollet agnoscere, tamen de Sedis Apostolicæ sententiâ nulli dubitabant, quam & Agathonis & Leonis epistolæ expressam legerent. Disertè enim Leo Concilium VI. uti alia quinque, *universale* vocabat, & lata in Synodo VI. anathemata iterabar, ut supra vidimus. Quare agnitum quoque Pontificis Romani de fide decretum examini subdant, & legitimâ cognitione comprobant; nec verentur dicere, à se quoque firmari: tantum auctoritatis ipsi unitati, & communi consensioni inesse intelligebant.

Eadem ratione Franci nostri, & Carolus Magnus ac Ludovicus verè Christianissimi Imperatores, septimam Synodum de sacris imaginibus, recipere ut œcumenicam diutissimè recusarunt; quòd ad eam nullo modo vocati essent. Sed jam operæ pretium est, ut ejus Synodi acta referamus.

CAPUT XXX.

Synodus Nicæna II. seu generalis VII. more antecedentium Synodorum, de ADRIANI I. literis quæstionem habet: locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Ecclesiâ Catholica consensione esse positam.

CUM Adrianus I. veram de colendis *κατὰ ὄρατον*, seu relativo cultu, Christi & sanctorum imaginibus doctrinam, VII. Synodo per literas more priorum Pontificum exposuisset; Patres quoque more Majorum eas literas Synodicè examinârunt. Lectis enim epistolis duabus sancti Pontificis, alterâ ad Imperatorem, alterâ ad Synodum, * quæsitum ita est per Legatos Apostolicæ Sedis: *Dicat nobis sanctissimus Patriarcha Tarasius Constantinopolitanae urbis Episcopus, si consentiat literis sanctissimi Papæ senioris Romæ? Rogatus in eam formam Tarasius, consentire se proficitur: Nam & ipsi nos, inquit, scrutando Scripturas & syllogisticè approbando rimati sumus: sic quod confessi sumus, confitemur & confitebimur; consonamus & vim lectarum literarum confirmamus.* Supplendum ex Græco post illud: *Scripturas rimati: hoc quoque, & patriis doctrinis docti, quod etiam vulgata & antiqua versio retinebat.*

Ib. c. ij. p. 180.

*Sive potius ad Tarasium C.P. Epist. Adr. I. ad Imp. & ad Taras. act. ij. Conc. VII. Tom. VII. Conc. p. 99. & seq. 122. & seq. Ib. 127. Ibid.

Patet ergò à Tarasio ita approbatas Adriani epistolae, quod rem ipse perpendens, eas Scripturis, traditioni, eique quam ipse ab antiquo hauserat, fidei conformes esse senserit, factaque inquisitione intellexerit: post quæ Tarasii verba, *sancta Synodus dixit: tota sacratissima Synodus ita credit, ita sapit, ita dogmatizat*. Quibus verbis tota Synodus se Adriano auctori, ac Tarasio ex intellecta ac perpensa ratione approbanti, consentire declarat. Atque ut res constaret clarius, à Legatis Apostolicis Synodus interrogata est, in hanc formam: *Dicat nobis sancta Synodus, si admittat literas sanctissimi Papæ senioris Romæ an non?* Quod de re exploratâ, deque irreformabili iudicio queri, neque recta ratio, neque fides fuit. Ad eam rogationem sancta Synodus dixit: *Sequimur & uscipimus, & admittimus*. Unde rebus summâ attentione perpensis, fit definitio Synodalis, non unius Romani Pontificis, sed totius Ecclesiæ Catholicæ consensu & autoritate nixa: cujus definitionis initium (*alibi relatum hic retexere non est necesse; quo docet sancta Synodus in eo vim esse*) Ecclesiastici iudicii; ut nihil innovetur; ut quæ communi traditione perlata sunt ad nos, communi consensione ac decreto firmentur: unde addunt: *Nihil adimimus; nihil addimus* (communi & universali traditioni scilicet) *Sed omnia que Catholica sunt Ecclesiæ immutilata servamus*. Quibus positus sic concludunt: *Quæ cum ita sint, Regia via semitis inhærentes, sequentesque divinitus inspiratorum sanctorum Patrum nostrorum Magisterium, & Ecclesiæ Catholicæ traditionem, quippe quam esse noverimus Spiritus sancti, qui ipsam inhabitat; definimus in omni certitudine ac diligentia, &c.* Ut profectò appareat summam illam & ineluctabilem certitudinem in Ecclesiæ Catholicæ consensione, imò in Spiritus sancti universam Ecclesiam docentis Magisterio esse positam, quod habebamus demonstrandum. Igitur sanctæ VII. Synodi post Romani Pontificis lectam definitionem, inquisitio, confirmatio, iudicium sic se habet.

CAPUT XXXI.

Galli Synodum VII. seu Nicænam II. ADRIANO præside habitam, pro œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipsi, nec alii Occidentales vocati essent: Egregius eâ de re Jacobi SIRMUNDI locus: Romanorum Pontificum de Gallis sententia.

CUR autem Patres nostri Ecclesiæ Gallicanæ Præsules ejus Synodi decretis repugnarent, causa erat, non quòd de Synodi œcumenicæ auctoritate dubitarent; sed quòd Nicænam II. ad quam vocati non essent, pro œcumenicâ non agnoscebant; imò in Francofordiensi Synodo, ex Gallia ac Germaniæ Ecclesiis congregatâ, præsentibus etiam Romanæ Ecclesiæ Legatis, respuebant: quod, quia maximè ad rem nostram spectat diligentissimè considerare nos oportet.

Sanè quod ad rem ipsam spectat, hoc est imaginum cultum, non est ani-

mus Majorum nostrorum sententiam tueri; quippe quos intelligamus, cum ipsis Nicænis Patribus, facile convenire potuisse; si, quod postea factum est, sua ipsorum dogmata satis attendissent. De Synodi autem Nicæne auctoritate, quod hujus loci est, placet adscribere verba egregii viri Jacobi Sirmundi, in admonitione ad Canonem II. Concilii Francofordiensi. *Quod, inquit, ad Synodi nomen attinet, in promptu habent Galli quo invidiam depellant. Constat enim sic in hac questione versatos esse, tum Synodi Francofordiensi, tum Carolini voluminis Auctores, ut sibi, non cum œcumenico Concilio, sed cum peculiari Græcorum Synodo, rem esse contenderent. Ita enim passim in libris illis profitentur, querunturque propterea, illam sibi aut universalis, aut VII. Synodi nomen arrogare, cum œcumenicam dici posse negarent, ad quam soli Græci convenissent, reliquarumque Provinciarum Ecclesiæ convocatae, aut sententiam per epistolae, more Ecclesiastico rogata non fuissent. Et quidem si rem suis momentis expendamus, satis omninò causæ videbatur, cur Synodum, cui tot adhuc Provinciarum, ac totius penè Occidentis suffragia deessent, pro œcumenicâ nondum haberent. Nec Adrianus ipse aliter se sentire ostendebat, qui allatam à Græciâ Synodum (ut Hincmarus eodem loco docet) in Galliam misit; Conciliumque ejus causâ convocari à Carolo jussit, & libris Carolinis, quibus oppugnata est, ita respondit, ut œcumenicâ Synodi nomen illis auctoritatemque nusquam objiciat. Hæc Sirmundus vir maximus pro Gallis nostris, de Synodi Nicæne II. auctoritate respondet.*

Neque tantum Concilii Francofordiensi tempore, Nicænam II. Synodum respuebant, cum ejus acta ignorarent ferè; sed etiam toto Caroli Magni Regno, ac diutissimè postea.

Constabat interim Romanos Pontifices in eandem cum Nicæna II. Synodo ivisse sententiam, atque ab Adriano editam eâ de re, ac missam ad Synodum epistolam decretalem, cui Synodus consensisset.

Agitata postea res est, missis ultrò citròque scriptis; editique libri adversus Nicænam Synodum, qui ex Caroli nomine, *Carolini* appellantur. His responsum est ab ipso Adriano pro Nicænis dogmatibus: neque eò se civis nostri cum Carolo Magno in sententiâ perstitere.

Neque interà pro Hæreticis, aut Schismaticis habebantur, qui de re maximâ, nempe de interpretandis primæ tabulæ præceptis dissentirent; quia bono animo rem querere, non pertinaci studio contendere videbantur. Et Carolus Magnus cum Adriano I. non tantum religionis obsequio, sed etiam singulari, atque intimo amicitiae vinculo conjunctissimus vixit; & interim à Leone III. sæpè ad auxilium invocatus, & Imperiali Coronâ fuit insignitus: adeo quæ ad fidem spectare viderentur, non in unius Romani Pontificis auctoritate, sed in Ecclesiæ universæ consensione posita esse constabat.

Quin etiam imbibita nostrorum animis sub Carolo Magno Rege sententia, sub Ludovico Pio hæsit.

Nempe sub eo Principe de imaginibus Conventus habitus est Parisiis, cuius Conventus historiam ex gestis, vir diligentissimus Sirmundus sic exponit: *Venisse ad Ludovicum Pium, Michaelis ac Theophili Græcorum Imperatorum Legatos, atque inter cætera dissidium exposuisse, quod in Ecclesiâ Orien-*

Sirmund.
adnot. ad
Can. ij.
Cœc. Franc.
ib. p. 1055.

Hincm.
epist. ad
Hincm.
Laud. c. xx.

Sirm. Præf.
ad Conv.
Paris. an.
824. Tom.

taliter propter imagines versabatur; quas alii adorandas, alii non adorandas esse contenderent: eisdem Imperatorum Legatos significasse, se hanc de causa Romam etiam ad Pontificem ituros: Ludovicum pacis componendae studio à Pontifice poposcisse, ut ejus rei gratia Parisiis Episcopi convenirent.

Ex hujus Conventus sententia, Ludovicus Pius scripsit epistolam ad Eugenium II. & commonitorium ad Hieremiam Senonensem, ac Jonam Aurelianensem, suos ad Eugenium II. Legatos, ex quibus haec habemus.

Primò: ab Episcopis *Collectiones factas de libris sanctorum Patrum*, eaque ad Ludovicum perlatas: sic enim scriptum est in ipso commonitorii initio.

Secundò: petitam fuisse licentiam ab Eugenio, hujus nominis II. ut Episcopi eas collectiones facerent, quae Papae ad Graecorum consulta responsum adjumento futura viderentur. Quae de re sic scribit Ludovicus ad Eugenium II. *A Vestra Sanctitate petivimus, ut Sacerdotibus nostris liceret, de Libris Sanctorum Patrum sententias quarere, atque colligere quae ad eandem rem, pro qua iidem Legati (Graeci scilicet) vos consulturi erant, veraciter definiendam convenire potuissent.*

Tertio: res igitur ita tractabatur, etiam Eugenii II. consensu, ut quae nondum ultimo, atque irtractabili iudicio definita esset.

Quarto: haec quidem ad Papam scripta sunt. At in commonitorio Episcopi jubebantur, ut rem quam minimam Pontificii animi offensione tractarent. Verba commonitorii sic habent: *Ut summo perere caveatis, ne nimis resistendo Domnum Apostolicum in aliquam irrevocabilem pertinaciam incidere compellatis: sed obsequendo magis quam aperte resistendo, ad mensuram deducere valeatis.* Sic & Sedis Apostolicae dignitatem colebant, & cum Pontifice reverenter tractabant, & ab eo interim in quaestione fidei, *irrevocabilem pertinaciam* metuebant.

Atque haec acta sunt anno 824. post triginta annos quam secunda Nicæna Synodus habita esset. Ac postea Franci diutissime suam sententiam tuebantur. Interim cum à tot Romanorum Pontificum decretis recederent, haud minus se in Ecclesiae Romanae communionem ac fide permanere gloriabantur: adeo dubia, nec dum recepta communi consensu dogmata, à certis exploratisque secernebant. Neque Romanam Ecclesiam, suis licet Pontificibus coherentem, errasse jaebant; quod abesse putarent eam, quam ad extremum ab Eugenio metuebant, *irrevocabilem pertinaciam*. Nec illis palam dissentientibus, Concilii Nicæni II. aut Romanorum Pontificum, qui idem decrevissent, aut etiam Concilium Nicænum comprobassent, tanquam inclinabilis objecta est autoritas: quod satis constaret, nec vocatos eos, & pro lege esset illud, à Nicæna quoque Synodo positum fundamentum: *Communem fidem, communi consensu stabilendam.* Quare Concilii VII. apud Orientales, re penitus inquisita, inter se consentientes statim autoritas valuit: apud nostros, rebus paulatim patefactis, & consentientibus Ecclesiis obtinuit: adeo & nostrorum animis inhærebat, & ipsi Romani Pontifices fatebantur, illud à Majoribus acceptum; fidei definitiones Ecclesiae Catholicae consensu valere,

CAPUT

CAPUT XXXII.

Synodus VIII. generalis, Constantinopolitana IV. æquè ac cætera, de Romanorum Pontificum judiciis judicat: traditam sibi à Christo, ut & Romanae Ecclesiae ligandi ac solvendi potestatem agnoscat & exercet: post Synodi iudicium, nulla jam appellatio, nulla alia spes est.

NON est hic prætermittenda generalis Synodus VIII. Constantinopolitana IV. sub Adriano II. summo Pontifice, & Orientis Imperatore Basilio. Etsi enim non de fide proprie, tamen agit de re maxima, quae fidem proximè attineat; de initio scilicet Photiani schismatis, totam conturbantis Ecclesiam & in ingens incendium erupturi.

Quis Photius fuerit, quâ violentiâ Ignatium Constantinopolitanum Episcopum, virum sanctissimum oppresserit, & ejus locum invaserit, ut deinde à Romanis Pontificibus compressus, condemnatus, anathematizatus fuerit: quâ audaciâ adversus Ecclesiam Romanam caput erexerit, omnes sciunt. De eo ejusque sectatoribus penitus amovendis quaestio habebatur, totaque adeo Synodus in commendandâ Sedis Apostolicae autoritate versatur.

Post lectam actione III. & approbatam Adriani II. epistolam, actione IV. & V. leguntur Nicolai Papae, Adriani antecessoris epistola duæ, & Legati merito contendebant, rem ex multo tempore esse judicatam; neque à Paternis definitionibus posse discendi. Cæterum ad tollendam dubitationem omnem, lectis epistolis, Synodum rogant: *Placetne vobis sensus iste, an non? Et si quidem placet, talia sunt nostra & nostra Sedis: quod si apud vos non fuerint acceptabilia, nos tamen super montem excelsum Synodi ascendemus, & exaltabimus in fortitudine vocem nostram, evangelizantes vobis, & consequentiam quae facta est, (id est, rei gestae seriem, processumque juridicum) & ore promulgata est sanctorum Patrum nostrorum à gratia Spiritus Sancti. . . . Ad hæc quid dicit Sancta Synodus? Sancta & universalis Synodus exclamavit: recipimus omnia; valde quippe sunt discreta & congrua, & consona Ecclesiasticis regulis.* Ita sanctæ Synodi accipiunt, & Sanctæ Sedis decreta, & monita Legatorum, facto examine, ratione perspectâ.

Aderat sacro cœtui Basilius Imperator, ad quem Romani Vicarii, memoratis Nicolai I. & Adriani II. judiciis Canonicis, hæc loquuntur: *Sanctissimus Adrianus suos direxit in hanc urbem, ad manifestationem veri & justi iudicii, in conspectu Imperii vestri, & sanctæ universalis Synodi: ita ut non habeant vocem repeditionis vel appellationis; sed quemadmodum jam iudicati sunt, & dejecti in seculum mancant.*

En tantum per Synodum universalem appellationis sublata spes omnis; neque à decreto resiliere datur, sed fixa & æterna manet sententia. Quid amplius? Sic se habet Ecclesiasticorum iudiciorum ratio, non tantum in

Tome II.

H

Conc. VII. Tom. VIII. act. III. p. 1011. act. IV. p. 1021. & act. V. p. 1029. malè. 1019. ib. act. V. p. 1042. Ib. pag. 1043. Vid. Diss. præv. n. LXIII.

Ib. pag. 1056.

fidei quæstionibus, sed etiam in iis, quæ statum & pacem omnium Ecclesiarum spectant.

CAPUT XXXIII.

Concluditur argumentum ab VIII. primorum Conciliorum auctoritate repetitum: eorum acta adversarii nec considerasse videntur: Sancti GELASII & Sancti GREGORII locus de irretractabili Ecclesiasticorum judiciorum auctoritate.

EAM traditionem deductam ab Apostolis ad octo prima generalia Concilia manasse vidimus. Quæ quidem octo generalia Concilia totius Christianæ doctrinæ ac disciplinæ fundamenta sunt; quorum prima quatuor, haud secus ac quatuor Evangelia, post Sanctum Gregorium Ecclesia Catholica venerata est. Neque minor cæteris cultus, cum eodem spiritu acta, parem auctoritatem obtineant. Quæ octo Concilia, magno unanimique consensu, definiendi vim irrefragabilem, non aliâ in re, quam in Patrum consensione posuerunt. Inter quæ sex ultima, Romani Pontificis prolatam ad Joannem etiam de fide sententiam, ad examen legitimum, Sede Apostolicâ probante; C. P. T. ij. revocârunt, quæstione constitutâ in hanc formulam: *Eane decreta rectè*

Conticecant igitur Stapletonus, & Autores in libello Doctrinæ Lovaniensium relati, atque eos secutus Autor anonymus de Libertatibus Gallicanis, qui hæc pronunciant contra gestorum fidem: In istis Conciliis omnibus, præjudicatam Romani Pontificis sententiam, pro normâ & regulâ fidei habitam: quodque idem est; Apostolicæ Sedis dogmaticam ad Synodum epistolam locum habuisse plena atque irretractabilis definitionis. Quo uno testantur Synodalia gesta nunquam à se attentio animo, sanove judicio esse perlecta: quippè quæ dogmaticarum epistolarum legitimam retractationem examenque contineant.

Non ita unquam Synodi generalis judicium retractatum vidimus, sed omnes statim in obedientiam pronos; neque unquam cuiquam, post illud examen, inquisitionem novam fuisse concessam, sed intentatam pœnam. Sic Constantinus; sic Marcianus; sic Cælestinus; sic Leo; sic alii omnes, quos in gestis vidimus. Hæc certa & inconcussa Orbis Christianus agnovit.

Huc accedit illud sancti Gelasii egregii Pontificis: *Bona Synodus verè que Christiana semel acta, nulla nec potest, nec debet novæ Synodi iteratione convelli. Atque iterùm: Bona Synodus, nullâ causa est, curaliâ debeat Synodo retractari, ne ipsa retractatio ejus constitutis detrahât firmitatem. Sic stant irretractabilia, quæ ultimo & certo Ecclesiæ judicio constant. Convellitur enim illud Spiritûs Sancti judicium, quoties iterato judicio retractatur. Tale autem est judicium à Romano Pontifice prolatum, ut novo judicio retractatum fuerit. Non ergo est illud ultimum & certum Ecclesiæ judicium.*

Neque verò obscurior est illa sententia Gregorii Magni, quatuor Synodos generales Evangelii quatuor comparantis; additaque ratio. *Quia cum universali sunt consensu constituta, se & non illa destruit quisquis præsumit, aut solvere quos ligant, aut religare quos solvunt.*

Jam igitur nostra quæstio antiquorum Conciliorum, ac Patrum traditione finita est. Placere debet omnibus Romani Pontificis secundum Concilii Florentini decretum explicata potestas, ex Conciliorum generalium praxi. Patet discrimen ingens inter Conciliare & Pontificium judicium; cum post Conciliare nulla quæstio, sed sola supersit captivati intellectûs obedientia; Pontificium verò ita comprobetur factio examine, ut si detur locus, improbari possit; quod erat demonstrandum.

CAPUT XXXIV.

Alia Concilia generalia memorantur: in iis persistit antiqua Traditio, ut summæ quæstiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, nisi SACRO APPROBANTE CONCILIO: referuntur quatuor prima Lateranensia œcumenica Concilia sub CALIXTO II. sub INNOCENTIO II. ALEXANDRO III. INNOCENTIO III. & Lugdunense primum sub INNOCENTIO IV.

POST primas octo Synodos generales summâ diligentiam pervolutas, in promptu est judicare de aliis ex earum sententiâ, quas & actis luculentioribus notas esse, & Apostolorum awo propiores, facem cæteris prætulisse constat. Et tamen ex ipsis posterioris ævi secutus Concilii demonstramus persistisse in Ecclesiâ Catholicâ antiquam traditionem, ut summæ quæstiones, summisque animorum dissensionibus agitata, ad Concilia generalia referrentur.

Id singulare habent pleræque ex his posterioribus Synodis, ut eas Romanus Pontifex præsens habuerit, ejuque nomine dicta sententiâ sit; non aliter tamen, quàm *sacro approbante Concilio*. Quâ formulâ declaratur, definitiones editas & canones conditos, non nisi consentiente & approbante Concilio, pro pleno Ecclesiæ Catholicæ judicio valituras.

Jam ergo illas Synodos ordine recensemus, enarramusque gesta, quantum quæstioni nostræ erit necessarium, quod erit facillimum, cum pauca habeamus.

Quæstio de investituris ingens toto Orbe incendium concitaverat, multisque ad fidem pertinere videbatur; quod aliquatenus verum est. De pace sæpe actum inter Calixtum II. & Henricum V. Imperatorem, eamque summus Pontifex in Concilio Rhemensi, plus trecentis Episcopis congregatis, eorum judicio atque sententiâ confirmare voluerat, ut ipse in eadem Synodo profiteretur. Verba notanda sunt, *ex eorum sententiâ atque judicio*; prorsus ex antiquæ disciplinæ ratione. Sed quod Rhemis inchoatum, in Lateranensi I. generali Concilio consummavit anno 1122.

Sub Innocentio II. non solum infando Petri Leonis schismate Ecclesia laborabat, sed etiam Autore Petro de Brucis haereses ubique pullulabant ea quae postea per Albigenes in majus incendium eruperunt. Arnaldus Brixienfis in ipsa Urbe, non solum seditiones agitabat, sed etiam haereses seminabat. Igitur ad schismatis reliquias extinguendas torque haesum nascentium dira initia comprimenda, atque instaurandam tot turbis collapsam disciplinam, summus Pontifex Concilium generale Lateranense II. habuit anno 1139.

Alexander III. cum haereses & schismata succrescere cerneret, ipse Occraviani apostatici Pontificis schismate diu agitatus, eam quae schismatibus occurreret, Romani Pontificis eligendi formam, Concilii generalis approbatione sancivit: damnavit haereses quae ab Albigeni tractu inauditis fraudibus diffundere se coeperant; ac labentem magis magisque disciplinam munire voluit. Harum rerum gratia, Concilium generale Lateranense III. convocavit anno 1180.

In convocationis literis haec habentur: in Ecclesia pullulare germina vitiorum, zizania crescere, quae germen bonum suffocare nituntur, horum evellendorum curam Episcopis quidem omnibus; multo tamen fortius immingere Romanae urbis antistiti, qui a Domino JESU-CHRISTO, ut caput esset Ecclesiae in beato Petro accepit, & de pascendis Dominicis ovibus & fratribus confirmandis expressum & speciale noscitur habuisse mandatum. Unde ipse de diversis partibus personas Ecclesiasticas evocavit, quarum praesentia & consilio, quae fuerint salubria statuatur, & quod bonum secundum consuetudinem antiquorum Patrum provideatur & firmetur: a multis: quod si particulariter fieret, non facile posset plenum robur habere. Sic ad officium confirmandi fratres id pertinere intelligit, ut Concilio generali habito decreta firmentur: a multis, ac facile plenum robur habeant, cum statim elucescat illa consensus, in qua firmitudinem Christus collocavit.

In Concilio generali Lateranensi IV. sub Innocentio III. primum explicatur Catholica fides, de unitate sanctissimae Trinitatis, adversus Joachimum Abbatem (f) Almarici (t) etiam doctrina condemnatur, non tam haeretica quam insana: Eucharistiae mysterium ac mira illa ab omni aeo credita panis vique conversio, significantissimo transubstantiationis vocabulo explicatur: conduntur canones quibus Ecclesiastica disciplina reformatur: Christiani denique omnes ad sacrum bellum & ad Hierosolymam recuperandam incenduntur: quas duas postremas Concilii convocandi causas Innocentius commemorat, nullique Canones labentibus saeculis magis invalescere, quam ii, quos tanta Synodus constituit anno 1215.

(f) Joachimum Abbatem] Hic suis Prophetiis, seu mavis, conjecturis saepe probabilibus celeberrimus, in quodam suo libro, qui nunc non extat, adversus Petrum Lombardum stylum acuerat, eumque ut haeticum & insanientem redarguerat; ipse de Mysterio Sanctae Trinitatis parum accurate fuerat locutus. Synodus Librum damnavit, Joachimo pepercit, eo quod omnia sua scripta Sedis Apostolicae judicio submisserat.

(t) Almarici] Qui scholas de arte Logica diu rexerat in Universitate Parisiensi, varias haereses Rigordus refert an. 22. Philippi Augusti. Post ejus mortem, inquit, surrexerunt quidam venenosa ejus doctrina infecti, qui novos & inauditos errores, & inventiones Diabolicas confixerunt. Vid. etiam alios hujus aevi historicos.

Innocentius IV. ad Fridericum Imperatorem deponendum Concilium generale Lugdunense I. convocavit, quo in negotio quam nullam personam Episcopi egerint, suo loco retulimus. Caetera vero, quae verè & liquido Ecclesiastica essent, Synodo approbante facta, anno 1245.

Conc. Lugd-j. sub Innoc. IV. ib. p. 613. & seq.

CAPUT XXXV.

Concilium generale Lugdunense II. sub GREGORIO X. de reconciliandis Graecis: hujus acta praecipua referuntur.

ANNO 1274. Gregorius X. cum Graecos in Ecclesiae Romanae unitatem reducturus esset, Concilium generale Lugdunense II. convocavit. Huc accedebat terrae sanctae vastitas, ac morum subversio in Clero & in populo tanta, ut non cerni, sed palpari videretur. His convocationis causis expositis, haec addit: *Et quia salubre in his adhiberi remedium interest generaliter omnium, nos cum fratribus nostris tractatu prae habito, prout tanta necessitatis instantia exigebat, generale Concilium, sicut imitatione digna sanctorum Patrum consuetudo laudabilis, longaeque observationis exemplum nos instruit, opportuno tempore decrevimus congregandum, ut in eo tam circa praemissa, quam circa caetera, quae salutem respiciunt animarum, illa, Deo auspice, communi consilio inveniantur provisio & ejusdem Concilii APPROBATIONE ROBORETUR: & hoc ex antiqua disciplina, ut quod interest omnium, id est, causae generales, omnium consilio procureretur, autoritate & approbatione roboretur; tantaque interdum necessitas, ut non alio remedio succurratur.*

Jam quod erat maximum, quid in reconciliandis Graecis actum sit, compendio memoramus. Ac primum allatae sunt literae Michaelis Palaeologi Imperatoris totius Ecclesiae Orientalis scriptae nomine: his repetitur symbolum, cum additione *Filioque*; caetera Latinos inter & Graecos controversa, eo modo finiuntur, quod docet & praedicat sacro-sancta Romana Ecclesia.

Rogatur deinde Imperator, ut Orientalis Ecclesia dicat Symbolum eo more, quo ante schisma dicebat; non addita scilicet particulam *Filioque*; permaneatque in ritibus, quibus ante schisma uteretur, qui non sunt contra fidem.

Haec fide Graeci recipiuntur: fit Canon, quo, sacro approbante Concilio, reprobantur, qui Spiritum Sanctum a Patre *Filioque*, tanquam ex uno principio aeternaliter procedere negaverint.

Haec igitur erant, quae Concilii generalis autoritatem requirebant; fides nondum haecenus ab Ecclesia declarata de Spiritu Sancto, qui a Patre *Filioque* procederet, tanquam ab uno principio: utque nihilominus Graeci Symbolum reciderent quo more solebant, atque in suis ritibus permanerent: quae Graeci sine Concilii generalis assensu & autoritate satis firma esse futura non crederent.

Epist. Greg. X. ante Conc. Lugd-j. T. xj. Conc. p. 940.

Ep. Mich. Imp. ib. p. 961. & seq.

Ibid. p. 967.

Id. Conf. I. p. 975.

CAPUT XXXVI.

Decretum Concilii Lugdunensis II. de Papæ autoritate producitur : offenditur nihil favere adversariis.

PAULÒ diutiùs immorandum in eo loco quo Græci Romani Pontificis Primatum confitentur : quo loco adversarii nostram sententiam confutari vehementissimè asserunt. Quare locum integrum producimus.

Epist. Imp. ib. p. 966. De hoc ergò Primatu hæc Imperator, hæc Episcopi Græci per speciales Nuntios (u) profitentur : *Ipsa quoque sancta Romana Ecclesia summum & plenum Primatum & Principatum super universam Ecclesiam Catholicam obtinet, quem se ab ipso Domino in beato Petro Apostolorum Principe, sive veritate, cujus Romanus Pontifex est successor, cum potestatis plenitudine recepisse veraciter & humiliter recognoscit, & sicut præ cæteris tenetur fidei veritatem defendere, sic & de fide, si qua suborta fuerint quaestiones, suo debent judicio definire.* Addunt de appellationibus in quibuscumque causis atque negotiis. Subdunt : *Ad hanc autem (Romanam scilicet Ecclesiam) sic potestatis plenitudo consistit, quòd Ecclesias cæteras ad sollicitudinis partem admittit : quarum multas, & Patriarchales præcipuè diversis privilegiis honoravit ; suâ tamen observatâ prerogativâ, tum in generalibus Conciliis, tum in aliquibus aliis semper salvâ.* His Prælati Græci, datâ speciali epistolâ confentiant.

Ibid. Epist. Episc. Græc. ib. p. 968. & seq. Hæc fusè retulimus, quibus adversarii maximè gloriantur : quàm immerito, vidimus, cùm de Florentino Concilio ageremus, in quo eadem, quod ad rerum summam attinet, repetuntur.

VI. c. XI. vid. Decr. Un. Conc. Flor. Tom. XIII. Conc. pag. 110. & seq. Sanè docebimus à nostris in summo Pontifice agnosci plenitudinem potestatis, neque id prohibere quominus ea potestas ab universali Concilio dirigatur, & secundùm Canones exerceatur, quod etiam ex Concilio Florentino sæpè probavimus.

Vid. inf. Lib. x. Sup. Lib. VI. Quàm vero aptoque sensu Romanus Pontifex super universam Ecclesiam Primatum ac Principatum obtineat ex Concilii Constantiensis certo atque à Martino V. expressè approbato dogmate, & ex Concilii Florentini doctrinâ & ex adversariorum consensu ostendimus.

Sup. Lib. v. & vi. pass. Quòd autem ad Pontificiam infallibilitatem trahant illud : *Suborta quaestiones suo debent judicio definire* ; nec id quidem advertunt, quod antecesserit, nempe id ; *sicut PRÆ CÆTERIS tenetur fidei veritatem defendere, sic & si qua de fide suborta fuerint quaestiones, suo debent judicio definire.* Ergo ut non solus, sed præ cæteris tenetur defendere fidei veritates, sic profectò non solus, sed præ cæteris quaestiones definire debet : sic scilicet, ut præcipua illius autoritas sit, ut habitâ Synodo ipse præeat, communemque sententiam, suo

(u) *Speciales nuntios*] Miserant Græcus Imperator & Græci Episcopi, qui seorsim suas literas juramento confirmarent ; simul pollicerentur se earum observantiam servaturos. Vid. Sacr. Imper. p. 967. 968. & Episc. 971.

quoque nomine edat, pronuntiet, exequatur : quod Clerus Gallicanus cum omnibus Catholicis confiteretur.

Sed fortè vim facient in illo verbo, *definire*, quod est in Concilio Lugdunensi positum : cùm profectò definire nihil aliud sit, quàm definitivam, ut aiunt, ferre sententiã : quod non modo supremo atque ultimo Judici, sed etiam aliis competit, superioris autoritate salvâ. Certè definire ac determinare pro eodem habentur. Quis autem Theologus non audiit determinationes sacrae Facultatis, aut quis eas propter eã infallibiles cogitavit ? Definire, determinat, qui totâ suâ qualiscumque est autoritate judicat : quantum ea definitio ac determinatio valeat, non ex iis præcisè verbis, sed ex aliis rebus, quas sæpè memoravimus repetendum.

Quem ergò his Concilii Lugdunensis verbis sensum affingunt, ut Pontifex solus, ut *infallibili judicio* definiat ; primùm id de suo addunt : tum ab ipso Gregorio, ab ipso Lugdunensi Concilio, ipsâque Græcorum sententiã referuntur.

Et Gregorius quidem non id sibi tribuit, ut solus definiat fidei quaestiones, qui ad eas definiendas Concilium generale congregavit, fidemque non nisi *sacro approbante Concilio* exposuit ; statimque professus est in ipsâ convocatione Concilii, quæ essent decernenda, etiam circa fidem & schisma Græcorum, ejusmodi fore, ut *approbatione Concilii roborentur*. Cur verò tantus in ciendis toto Orbe Patribus labor, si unius Pontificis autoritate hæc robor obtineant ? Id ergò voluit à se quidem, *præ cæteris* ; sed etiam, *approbante Concilio* quaestiones definiiri.

Tum nec Græci tulissent, ut pro certo fidei articulo figeretur, Papam vel solum esse infallibilem, quod hætenùs nullo in Symbolo ; nullâ in definitione fidei scriptum haberetur.

Et quidem mens Græcorum fuit, ut ea omnia Papæ tribuerent, quæ ante schisma tribuissent. Difertè enim scriptum legimus in epistolâ Episcoporum ad Gregorium X. *Nibil denegamus eorum quæ ante schisma præstabant Patres nostri*. Neque quidquam aliud Latini, aut ipse Pontifex postulabat ; neque profectò promoverent, sed disturbarent concordiam, si Græcis concordia maximè oblucentibus, eum articulum proponerent, qui & ante schisma inauditus fuisset, & gravissimus omnium videretur.

Habemus apud Georgium Pachymerem graves sub Michaële Palæologo, Patriarchæ & antistiti Græcorum contentiones de pacis conditionibus : habemus sub Andronico graviore pacis jam factæ criminationes Patriarchæ. Qui paci obstiterent, sub Michaële (x) depositi : depositus sub Andronico Patriarcha Joannes Vecchus, qui pacem approbasset : sub Michaële

(x) *Sub Michaële*] depositus est Patriarcha C. PUS. Josephus qui paci obstiterat. Michael pacem fieri petoptabat, non tam fidei studio ; quàm armorum metu Caroli Andegavenfis. Græci autem ægrè consenserant suo Imperatori, qui consilia sua perficere non potuit, nisi multorum exilio, carceribus & tormentis. Eo mortuo, filius ejus Andronicus, qui patri ut obsequeretur, pacem suo chirographo firmaverat, hanc statim fregit, & ejus exemplo, cæteri Græci sua quoque chirographa vi extorta resciderunt, ac Joannem Vecchum Patriarcham, qui pacem eò studiosius provexerat, quòd causam habebat magis cognitam & exploratam, de suâ sede dejecerunt. Adi Pachimeri historiam. Vid. etiam D. FLEURY Tom. XVI. & in eo multa præclara ex Pachimeri historiâ excerpta.

Ep. Episc. Græc. Conc. Lugd. ij. T. xj. p. 971.

non ferebant Papæ nomen inter sacra recitandum : gravissimi flagitii loco objectabant fuisse recitatum, quod Hæresis autor Papa videretur. Quamvis gravius vociferarentur in pacis conciliatores, & Michaelis asseclas, si quod inauditum erat, Papam infallibilem prædicassent? Non id autem querunt, non id in Palæologo, non id in Andronico Pachymeres harum rerum scriptor diligentissimus attigit; non id habent tam multa per eam ætatem pro pace & contra pacem divulgata scripta, ab eodem Pachymere aliisque recitata: non ergo id quisquam in animum induxerat.

CAPUT XXXVII.

Idem ex Græcorum in Basileensi & Florentinâ Synodis doctrinâ, EUGENII que Papæ ac Latinorum consensu ostenditur.

Sup. Lib. I. **L**IBET hic reminisci ea, quæ de Græcorum sententiâ ex actis Basileensibus & Florentinis ostendimus: *Non posse unionem fieri, nisi in Synodo universali, in quâ Occidentalis Orientalisque Ecclesia conveniant, Ecclesiam in unum congregatam de rebus dubiis judicare, communi consensu sententiam ferre, communiter hæc agi, & qua communia sunt, communi consensu terminari oportere, plurimorum sententiam prævalere, sanctam Ecclesiam in sacris dogmatibus nullo modo posse errare communi quidem ac Synodicâ consideratione utentem.*

Hæc Græci profitentur, quæ usque adeo ipsi Eugenio IV. probata erant; ut hæc ad Græcos loqueretur: *Proferatur liberè veritas per sacramentum, & quod pluribus videbitur, hoc amplectamur & nos & vos.* Quæ neque Græci, neque Eugenius dicerent, si Papam vel solum infallibili judicio quæstiones definiiri, jam inde à Lugdunensis Concilii tempore constitisset.

Quid hic adversarii respondebunt? An Græcos fidem Lugduni professos, tribuisse Papæ, vel soli, infallibile judicium: Florentiæ congregatos ab eâ sententiâ recessisse: aut ab eis plura Lugduni quam Florentiæ fuisse postulata? Quò quid absurdum?

Quid quod Constantiensia decreta, quæ tuemur, in Concilio Florentino confirmata fuisse ostendimus. Revolvantur ea quæ de Decretali *Moyse*, in eo Concilio comprobata, deque decreto unionis ibidem condito, suo loco dicta sunt, & quandoquidem Florentini Concilii mentio semel incidit, atroxam ea quæ ad illud spectant. Etsi enim nondum huc nos temporum series, rerum tamen ratio nexusque deducit. In eâ ergo Synodo Georgius Scholarius vir doctissimus, atque unus Græcorum omnium ad pacem propensissimus, ad eam asseclandam, suos ita adhortatur: *Si effeceritis ut verè œcumenica Synodus habeatur, ex quo etiam fiet, ut firmæ sint quæ à vobis fuerint decreta, nemo quidquam de rebus definitis in dubium vocans, fieri unquam auctor schismatis voluerit, & Ecclesiam sciens id animadversuram, & panas ab œcumenicâ Synodo constitutas reformidans, toto terrarum Orbe idem sentiente.* Et aliâ oratione ad eosdem habitâ, dum adhuc de pace ageretur,

ait, peractâ œcumenicâ Synodo, fore omnino ut qui sapiant hæc dicant dissidentibus: *Omnis Christianorum Ecclesia de rebus antea controversis consentit, & præter vos, hujus œcumenicæ Synodi decreta omnes honorant, existimantes impossibile illam errasse: ac paulo post: Universam verò simul errare Ecclesiam & veritatis lumine defici impossibile est.* En in quo rerum robur & invictam firmitudinem collocarent; in Ecclesiâ nempe Catholicâ, & ejus Concilio œcumenico; non profecto in solo Romano Pontifice: quos talia sentientes Eugenius IV. & Latini suscipiunt.

At enim objiciunt duos viros præstantissimos in eadem Synodo differentes, Rhodium Archiepiscopum * & Julianum Cardinalem. Et Rhodius quidem pro additione, *Filioque*, certans ait: *Latinorum Patres id multâ cum reverentiâ suscepisse, quod explanavit Romana Ecclesia. . . . Sedem Petri solam esse in quâ potestas sit explicandi fidem. . . . ab hæc ipsâ Ecclesiâ cujus est explicare omnes fidei veritates, susceptam esse hanc (de Spiritû Sancti processione) veritatem.* Quæ omnia eo pertinent, ut Sedi Apostolicæ id incumbat officii, neque sine ejus autoritate fidei veritates definiiri possint. Quod tamen officium, si sola præstare posset, seclusâ Ecclesiæ Catholicæ consensione & autoritate, non erat cur Eugenius Florentinam Synodum convocaret, in eâque testaretur valituram eam fidem, ipso etiam præsentem, quæ frequentis Synodi sententiâ ac testimonio vinceret.

Quod autem etiam Julianum Cardinalem objiciunt, hinc factum, quòd Binianæ editionis interpretationem secuti pessimam, (y) Græca non consulerint. At si sequamur eam, quam in editione Romanâ, ex Græcis expressam habemus interpretationem, quid erit quod objiciant? Nempè hæc Juliani verba sunt: *Subortâ fidei quæstione, Romanum Pontificem debere ac teneri eam declarare.* Quis enim hoc nesciat? *Si error emergerit, Papa necessitatem incumbere docendi Populos Catholicam veritatem.* Quis non amplectatur? *Illo docente, omnes Synodos & Ecclesiam universam debere hujusmodi veritatem sequi: veritatem certè, quam in ejus definitionibus recognoscant, ut in Leonis Magni epistolâ factum vidimus.* Quo quid est certius? Summa ergò doctrinæ, quam Julianus tradidit, hæc est: officium esse Romani Pontificis docere veritatem; Conciliorum officium, eo maximè præeunte, veritatem sequi, eumque in Ecclesiâ consuetum esse ordinem docendæ veritatis, quod & Parisienses ubique & Ecclesia Gallicana maximè prædicant.

Nihil agit, inquit, si id tantum velit. Imò verò id agit, ut constet Latinos nihil novi molitos, qui Romanum Pontificem ritè officio functum, ac de Spiritû Sancti processione vera & antiquitè tradita prædicantem, pro Ecclesiastico more, autorem secuti sint. Quid si officio non fungatur, nec veritatem doceat? Etiamne aberrantem sequi tenerentur? Id fieri nequit, inquit? Jam id tu quidem dicis, non ipse Julianus.

(y) Binianæ editionis interpretationem pessimam.] Hunc locum, quantâ potui diligentia contuli in utraq; editione, neque apicem unum immutatam vidi. Sed cum mea Biniana editio sit an. 1636. credo D. Bossuet aliâ usum fuisse. Interea observandum est Cardinalem Julianum allata verba eò dixisse, ut ea corrigeret & explicaret quæ non satis diligenter à Rhodio Archiepiscopo dicta fuisse mox vidimus.

At enim Julianus, inquis, sancti Agathonis verba refert asserentis, *omnes Synodos* (Romanorum Pontificum) *doctrinam secutas*. Indiscussamne, an examinatum, & factâ demùm discussione firmatam? Examinatam certè, ut vidimus; atque hinc in ipsâ sextâ Synodo, susceptor Agathonem, damnatum Honorium. Quæ si ab Juliano contempta aut ignorata fingis, id factum esse non efficit, ut ne audiendus quidem esse videatur.

Meminerimus sanè Julianum Cardinalem esse eum, quo Præside, Constantienses Canones, Basileæ toties innoventur; qui eorum autoritate Eugenium perpulerit ad revocandam Basileensis Synodi dissolutionem; qui proinde crederet ac vehementissimè assereret, Papam etiam in fidei causis subesse Concilio: non ergò per se infallibilem. Atque à posterioribus quidem Basileensibus gestis post translationem, ab anterioribus vero, ipso Autore, gestis recessisse unquam, non ipse, non ullus alius testis memoravit.

Atque ut jam omittamus doctissimum quidem, sed tamen unum hominem Julianum; non aliter sensit Græcorum ac Latinorum Patrum multitudine, à quibus quippè vidimus, definiendæ Catholicæ veritatis autoritatem & vim, in communi deliberatione & consensione collocatam.

Et Marcus quidem Ephesius, aliique in Synodo Florentinâ ineundæ iniquitatis pacis inimici, de Papâ quidem multa, illud verò nunquam objecerunt; quòd eum infallibilem Conciliisque omnibus superiorem fecissent; aut in ipso solo vim omnem reponerent; adeò hæc nemo cogitabat.

Ergò fixum illud, Græcorum Latinorumque, simulque Lugdunensis, atque Florentini Concilii collatis sententiis, à Papâ veritatem defendi, & quæstiones definiendi oportere, præ cæteris quidem, ut est in Lugdunensi Concilio positum; ita ut ipse præeat, etiam in Conciliis œcumenicis: cæterum stare omnia invictò robore, si Patrum condecernentium & conjudicantium consensus accesserit. Quo & Gallicana Ecclesia & omnis nostra disputatio collimavit.

CAPUT XXXVIII.

Viennense Concilium sub Clemente V. ejus ævi scriptor nobilis GUILLELMUS MIMATENSIS Episcopus, Speculator dictus, à Papâ jussus de habendo Concilio scribere, quid senserit.

Vid. diff. præv. n. I. ANNO 1311. à Clemente V. Viennense generale Concilium celebratum est: anno verò 1307. in tanti operis apparatu Guillelmus Durandus (z) Episcopus Mimatensis, juris Pontificii interpres nobilis, ab eodem

(z) *Guillelmus Durandus.* Labitur hic levi errore D. BOSSUET. Non enim *Speculator*, qui an. 1296. è vivis excefferat, hunc tractatum scripsit, sed fratris ejus filius alter *Guillelmus Durandus*, vir quoque plurimæ doctrinæ, qui proximè post *Speculatorem* in Mimatensi Cathedra sedit. Cæterum in eo errore multi versati sunt, & ille etiam qui an. 1671. hunc tractatum edidit, in vitâ *Speculatoris* operi præfixâ. Vid. Gall. Christ. de Episc. Mimat.

Pontifice jussus, tractatum edidit alio loco memoratum de celebrando Concilio, cujus hæc summa est: *In Concilio œcumenico, tractandum imprimis, de reformandâ & corrigendâ Ecclesiâ, tam in capite quàm in membris: quòd Episcopi potestatem & honorem receperunt à Deo, à quo Episcopi, loco Apostolorum constituti sunt, in singulis civitatibus: quòd regenda sit Ecclesia secundum generalem ordinationem universalis Ecclesiæ à Deo procedentem & ab ejus Apostolis, Sanctis Patribus, generalibus & specialibus Conciliis & Romanis Pontificibus approbatam: ut Ecclesia Romana nulla jura generalia deinceps conderet, nisi vocato Concilio generali, quòd de decennio in decennium vocaretur; cum illud quod omnes tangat ab omnibus approbari debeat: itaque vocandum esse Concilium, quandocumque aliquid ordinandum esset de tangentibus communem statum Ecclesiæ, vel jus novum condendum; sic fore ut Ecclesia Romana floreat vigeatque: si omnia sibi vindicet, omnia perdituram: Quæ fusiùs alibi recensita, nunc in pauca concludimus, ut fixum maneat in iis quæ universam Ecclesiam spectant, quorum numero prima est fides, summam autoritatem ipsâ consensione constare, neque aliter per ea tempora fuisse creditum.*

Ex his patet sensus Clementinæ unicæ, in Concilio Viennensi editæ; de *summâ Trinitate ac fide Catholicâ*, quæ incipit: *Fidei Catholicæ*: ubi Pontifex de Christi latere post mortem percusso quæstionem tractans, sic docet: *Nos igitur ad tam præclarum testimonium, ac sanctorum Patrum & Doctorum communem sententiam, Apostolicæ considerationis, (ad quam duntaxat hæc declarare pertinet) aciem convertentes, sacro approbante Concilio declaramus, &c.*

Hanc igitur autoritatem nobis objiciunt, cum clarum sit, per illud duntaxat, intelligi, hæc sine Sede Apostolicâ tractari non posse: alioquin excluderetur etiam Concilium, quo approbante ista definiuntur atque roborantur. Nec valerent ea quæ semper, atque illo præsertim tempore valebant, ut quæ universalem Ecclesiam tangerent ab universali Ecclesiâ communi consensu decernerentur; quibus vel maximè contineri fidem consequuntur omnes. Nam & in hujus Concilii, ut etiam in Lugdunensis convocatione, scriptum erat circa ea quæ tangerent statum fidei Catholicæ, faciendam provisionem, quæ approbatione Concilii roboretur. Horum ergò declaratio etiam ad Concilium pertinet, cujus est eam roborare & approbare; adeoque in omnibus sacri Concilii autoritas, cum autoritate Pontificiâ conjungitur, atque in eadem convocatione, à Clemente V. decernitur: *Omnia quæ correctionis & reformationis limam exposcunt, ad ipsius Concilii notitiam deferenda, ut in examen deducta, Concilii correctionem & directionem recipiant opportunam.* Et alio diplomate prorogatum Concilium, quia quæ in eo tractanda sunt, non sunt præparata satis, quòd in examen Concilii valeant introduci. Certum igitur etiam ea, quæ ad fidem pertinent, eoque nomine Sedis Apostolicæ considerationem poscerent, Romano Pontifice Autore, vel Concilii quoque non tantum in considerationem; verum etiam in examen deduci oportere.

Durand. Tract. de cel. Conc. passim.

Lib. I. Clem. tit. I. c. unic. * Scilicet Joannis XIX. 34. 35.

Bull. Convoc. Conc. Vienn. per Clem. V. Regnans in Calis. Tom. XI. p. 1543. lb. pag. 1544. lb. ep. Arch. Niccol. Almo Mater. pag. 1550.

CAPUT XXXIX.

Lateranensis Synodus sub JULIO II. ex eâ Conciliorum necessitas & autoritas.

S EQUUNTUR Concilia quatuor, Pisanum, Constantiense, Basileense, Florentinum; in quibus eam quam tuemur sententiam, non modò ex antiquâ traditione susceptam, sed etiam expressè judicatam fuisse satis ostendimus, ut jam ne verbum quidem hîc addere libeat.

Sup. Lib. v. & vi. De Concilio Lateranensi sub Julio II. & Leone X. multa jam diximus, quibus hoc etiam addi placet.

Sup. Lib. VI. c. XVIII. Primùm quidem ad reformandam Ecclesiasticam disciplinam, adeò visam esse necessariam Concilii generalis autoritatem, ut Cardinales (aa) Julium II. ad illud, post biennium à creatione suâ, celebrandum, juramento adigerent.

Bull. Jul. II. convoc. Conc. Later. Sess. 1. T. XIV. p. 33. Et ille quidem quominùs id faceret, legitimo impedimento teneri se causabatur. At Maximilianus Imperator & Ludovicus XII. Francorum rex, qui cum eo bellum gererent, quosdam Cardinales instigârunt, qui quidem fœdis ludificationibus irrideri Christianum Orbem questî, Concilium indixerunt; Pisis inchoârunt; paucissimis cum Episcopis pulsi, fatigatique omnibus locis, ac Maximiliano ad Pontificias partes transeunte, laceram ac miserabilem Synodum Lugdunum transfulerunt; atque in prospero eventu agitârunt; quo tempore Julius II. Concilium Lateranense convocavit, ad Ecclesiam exaltationem, unitatem & reformationem, schismatum verò & hæresum totalem extirpationem: invitavitque omnes ut ad tam laudabile ac necessarium opus accederent. Itaque Concilio convocato, viri totâ Italiâ celeberrimi coràm ipso Julio orationes habuere, quibus Conciliorum generalium utilitatem ac necessitatem mirificè commendarent.

Ib. p. 38. Egidius Viterbiensis Augustiani Ordinis Generalis, in ipsîs Concilii initiis dicturum se profiteretur de Synodo, & quàm Ecclesie commoda semper sit, & quàm nostris temporibus necessaria: tum mirâ eloquentiâ prædicat: SANCTI SPIRITUS LUCEM Synodis omîssis EXTINGUI, habitis ACCENDI ET RECUPERARI. MOX: absque fide Deo placere non possumus, atqui SINE SYNODIS stare non potest fides, absque Synodis igitur salvi esse non possumus. Falsum & nimium, si, absque Synodis & consensione Ecclesiæ, fides valeat. Addit exempla, cum tribus maximis coortis Hæresibus *, quæ tres rerum credendarum radices evellere conarentur; nulla, inquit, effugiendi, nulla evadendi inventa est via, nisi Nicæna Synodus. Deinde: Jam de fide dixi, quæ utique nulla esset, si Synodi institutio non fuisset. Tum illud: Per Synodos, inquit, redit ad mortales Deus. Nam si dixerat, ubi duo vel tres meo no-

Ib. p. 20. 21. Agidius Viterbiensis Augustiani Ordinis Generalis, in ipsîs Concilii initiis dicturum se profiteretur de Synodo, & quàm Ecclesie commoda semper sit, & quàm nostris temporibus necessaria: tum mirâ eloquentiâ prædicat: SANCTI SPIRITUS LUCEM Synodis omîssis EXTINGUI, habitis ACCENDI ET RECUPERARI. MOX: absque fide Deo placere non possumus, atqui SINE SYNODIS stare non potest fides, absque Synodis igitur salvi esse non possumus. Falsum & nimium, si, absque Synodis & consensione Ecclesiæ, fides valeat. Addit exempla, cum tribus maximis coortis Hæresibus *, quæ tres rerum credendarum radices evellere conarentur; nulla, inquit, effugiendi, nulla evadendi inventa est via, nisi Nicæna Synodus. Deinde: Jam de fide dixi, quæ utique nulla esset, si Synodi institutio non fuisset. Tum illud: Per Synodos, inquit, redit ad mortales Deus. Nam si dixerat, ubi duo vel tres meo no-

Ibid. Agidius Viterbiensis Augustiani Ordinis Generalis, in ipsîs Concilii initiis dicturum se profiteretur de Synodo, & quàm Ecclesie commoda semper sit, & quàm nostris temporibus necessaria: tum mirâ eloquentiâ prædicat: SANCTI SPIRITUS LUCEM Synodis omîssis EXTINGUI, habitis ACCENDI ET RECUPERARI. MOX: absque fide Deo placere non possumus, atqui SINE SYNODIS stare non potest fides, absque Synodis igitur salvi esse non possumus. Falsum & nimium, si, absque Synodis & consensione Ecclesiæ, fides valeat. Addit exempla, cum tribus maximis coortis Hæresibus *, quæ tres rerum credendarum radices evellere conarentur; nulla, inquit, effugiendi, nulla evadendi inventa est via, nisi Nicæna Synodus. Deinde: Jam de fide dixi, quæ utique nulla esset, si Synodi institutio non fuisset. Tum illud: Per Synodos, inquit, redit ad mortales Deus. Nam si dixerat, ubi duo vel tres meo no-

*** Arij Sabellii, Photini.** **Ib. p. 22. 23. 24.** inquit, redit ad mortales Deus. Nam si dixerat, ubi duo vel tres meo no-

Ibid. 261

Ibid. Sess. ij. p. 87.

Ibid.

Ibid.

Vid. orat. Caj. lib. Sess. ij. p. 68. & seq.

mine convenerint, ad eos venio interque eos sum: quòd huc lubentiùs se conferet, quòd non duo tantum vel tres, sed tot Ecclesia capita proficiscuntur! Denique moribus in deterrima quæque prolapsis, tot infaustos eventus, ipsamque Ravennatem cladem voces esse, monentis Dei, ac præcipientis, ut, inquit, ad Pontificem sermone converso, Synodum habeas, ut Ecclesiam emendes &c. ut denique post tot mala, tot incommoda, totque calamitates, Principem CHRISTUM audias, Perro postertusque Synodum ostendentem, ut UNICAM omnium malorum medicinam, singularem periclitantis navicula portum, solam Reipublica confirmanda rationem.

Cæteri qui in eadem Synodo perorârunt, dispari eloquentiâ, eodem ferè sensu, Concilia necessaria demonstrârunt. Alexius Episcopus Melphitanus: De rebus ponderosis & dubiis summum caput (Romanus scilicet Pontifex) ut communis omnium Magister & Doctor consulebatur: quo siebat, ut si quando Hæresis, vel alia res gravis & perniciosi exempli alicubi oriretur, præsertim que religionem & publicè leges offenderet, ad illam è vestigio reprimendam Patres undique, præcipuè tamen probatissimi, eruditissimi, ac integerrimi quique accerserentur, & ad locum tempusque aptum à capite delectum, & ab ipsîs approbatum convenirent: adeò etiam in loco designando Patrum approbationem requirebat. In quo autem vis esset exponit his verbis: Omnia simul prospicientes, & singula sedulò scrutantes, & ponderantes, ut que ad omnes pertinerent, ab omnibus reciperentur vel eliminarentur. Hâc igitur ratione, hâc consentientis Ecclesiæ autoritate extinctas hæreses, Canones conditos, quibus non minor fides & autoritas, quàm ipsîs Evangeliiis attributa est; & quorum si quæ à nobis ratio curare haberetur, ad has sordes fœditatemque morum, ad quas per eorum contemptum, & Conciliorum intermissiorem devenimus, non utique devenimus fuisset.

Unus Cajetanus ita peroravit ut nihil de Conciliorum necessitate diceret; quippè qui unus, ut videtur, in unâ Romani Pontificis potestate, & fidem & mores & omnia collocaret.

CAPUT XL.

Post Lutheranam pestem, Concilii generalis habendi necessitas ab omnibus adedque à Romanis Pontificibus agnoscitur: eâ re Concilium Tridentinum convocatur.

CÆTERUM, postquàm Lateranensis Synodus reformationem tam diu expetitam vix attigit, exorta est illa per Lutheranam pestem misera necessitas, quæ ab invitis quoque Synodum extorqueret.

Inclamabant omnes ubique Nationes, ad tot errores excindendos, atque ad reformandos, errorum omnium fontem, mores pessimos, Concilii opem esse necessariam.

Quid Gallia, quid Germania egerint, quàmque professæ sint uno Concilii generalis remedio tot Ecclesiæ vulnera curari posse, neminem later. Sed

in Concilio non habita ad rem...

Decret.
Ferd. Reg.
mox. Im-
per. ed. Po-
lon. ann.
1548. art.
xiii.

Decr. cd.
Polon. an.
1550. art.
xvi.

* Geor-
gus Zele-
pechimi.
Cens.
Archiepis-
c. Strig. vid.
Vindic. ma-
jor. Schol.
Paris.
Mém.
pour le
Conc. de
Trente.
1533: p. 3.

Indict.
Conc. Trid.
per Paul.
III. Tom.
xiv. p. 725.
& seq. vid.
etiã Onup.
vit. Paul.
III. & hist.
Conc. Trid.
Fra-Paol. &
Palav. an.
1544.

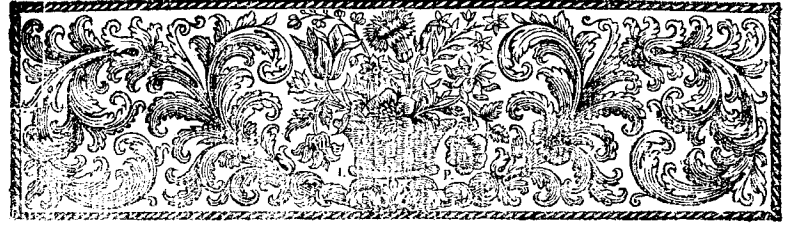
quoniam eandem in rem concors cum cæteris Hungarici Regni sententia haud æquè omnibus nota est, placet referre Acta Posonii 1548. art. XIII. *Supplicanti ordines & status Regiæ Majestati, Domino eorum clementissimo; ut tam suâ, quàm sacra Majestatis Cæsarea auctoritate agat, apud sanctissimum Dominum nostrum, quo Sanctitas sua generale Concilium, pro complandis omnibus differentis, variisque opinionibus de religione, sine diuturniori morâ celebrare dignetur. Quòd si Sanctitas sua id differet, Majestas Cæsarea dignetur modum adhibere, ne celebratio Concilii diutius protrahatur.*

Perstant in eadem sententiâ anno 1550. quo hæc ordinant: *Si quid deliberatione egere, aut in disputationem vocari posse ipsis, vel eorum alicui forte videretur, relinquunt id totum generali Concilio dirimendum.*

Viderint jam Hungari, viderit Orbis universus, postremus Strigonienfis Archiepiscopus *, quantum ab antecessorum suorum sententiâ deflexerit, qui nova hæc cuderit: *Ad solam Sedem Apostolicam, Divino immutabili privilegio, spectat de controversiis fidei judicare.*

Neque tantum omnes Ecclesiæ, Concilii generalis adversus errores invalescentes remedium, tanquam necessarium votis omnibus flagitabant, sed ipsi etiam Romani Pontifices fatebantur: unde Clemens VII. ad Franciscum I. hæc scribit: *Superiore biennio, sicut tua Majestas recordari potest, cum Serenissimum Cæsarem, quanquam pro suâ inclytâ pietate omnia conatum, in conventu Augustano nihil remedii ad hæresim Lutheranam in Germania tollendam, præ illorum obstinatione, afferre potuisse audiremus, solumque Concilii generalis remedium à nostris prædecessoribus, in casu simili usitatum, & ab ipsis Lutheranis postulatum superesse videretur: habitâ super hoc cum venerabilibus Fratribus nostris, sacra Romana Ecclesia Cardinalibus, maturâ deliberatione, ad ipsius Concilii generalis indictionem in Italia & loco ad hoc commodiore celebrandi devenire intendentes, id tua Majestati, sicut Cæsari, & cæteris Principibus significandum esse duximus, eamque nostris literis fuimus hortati, ut tam sancto & necessario operi favere velles. Adeo post Lutherum quoque à Leone X. antecessore damnatum, Synodus necessaria videbatur, ut majore luce ac certiore auctoritate firmaretur fides. Consonat Paulus III. in ipsâ convocatione Tridentini Concilii anno 1544. Pontificatus XI. ubi hæc tres Concilii habendi causæ memorantur: nempe *ad tollendam in religione dissidia, ad reformandos mores, ad suscipiendam contra Infideles expeditionem. Quorum, inquit, trium Caputum causa, Concilium maximè esse necessarium semper duximus.* His eventum est ad sanctam Tridentinam Synodum, quâ sine non putamus unquam futuram fuisse, ut doctrinæ Catholicæ tot ac tanti articuli copiosâ expositione explicari, intricatissimæ quæstiones, tantisque Hæreticorum fraudibus involutæ, dissolvi & expediti, vera certa que Patrum fides, atque traditio tot inter scholasticorum inter se dissidentium sententias internosci, totque anathematismis fœdorum errorum vulnera ad vivum perferari; occultumque virus tantâ rerum luce, tanto delectu verborum, tantâ auctoritate, tamque temperato firmoque decreto, retegere ac propulsari posset. Hæc perpendant, qui Concilia nec necessaria asserunt, omnemque Ecclesiæ vim in decretis Pontificiis collocant.*

Finis Libri VII.

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER OCTAVUS

Solvuntur objectiones quædam, ac præsertim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur: *ad idem caput quartum GALLICANÆ PROPOSITIONIS.*

CAPUT PRIMUM.

Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur: hujus dissolvendæ ratio atque ordo explicatur.

JAM verò evolutis omnium Conciliorum generalium gestis, certaque ex his traditione constitutâ, quæ inde reperuntur objecta solvenda sunt: atque illud imprimis de confirmatione generalium Synodorum, primis etiam illis sæculis usitatâ.

Et quidem adversarii illud longè validissimum, pro Romani Pontificis potiore potestate esse constituunt, quòd non tantum posteriores Synodi, sed etiam primæ illæ, quas memoravimus, confirmationem à Papâ & petent, & acciperent, tantâ quidem auctoritate Apostolicæ Sedis, ut eæ tantum Synodi universales legitimæ habeantur, quas illa comprobârit atque confirmârit. Hinc Ariminensem Synodum; hinc Ephesinam II. sub Dioscoro fuisse repudiatas, quòd eas Sedes Apostolica irritas pronuntiâisset. Neque tantum repudiatas illegitimas Synodos, sed etiam legitimas tantum auctoritatis habuisse quantum Sedes Apostolica judicârit: quo factum sit ut Chalcedonenses Canones, maximè ille XXVIII. de Constantinopolitani Præfultis augendâ dignitate, unanimi Patrum consensu factus, solâ Sedis Apostolicæ & Leonis Papæ repugnantia atque sententiâ irritus habeatur. Ex quibus constare volunt Romanum Pontificem vel maximè infallibilem esse, cum ejus auctoritate generalium Conciliorum decreta, etiam de fide, constant; & omnibus Synodis etiam generalibus superiorem esse, qui & de illis judicet, & ipsis tribuat firmitatem. Nec mirum, cum omnis Episcoporum, adeoque etiam Conciliorum auctoritas à Petro ac Petri successoribus, tanquam à fonte

profluat: quo fit ut Episcopi quantumvis adunati, non modo adversus autoritatis suæ radicem ac fontem nihil possint; verum etiam ut tantum habeant roboris, quantum ab ipsâ radice mutantur. Atque id demonstratum putant multis Sancti Leonis, multis Sancti Gelasii, aliorumque Sanctorum Pontificum decretis atque sententiis, summâ omnium Ecclesiarum veneratione susceptis.

Hæc ut ordine dissolvamus: primum omnium exponimus, ex Ecclesiastico stylo, ipsam confirmandi vocem: tum verò referimus, peractis Conciliis, quid gestum sit, circa confirmationem Conciliarium decretorum: Quæ cum perfecterimus, omnium consensu facile evincemus, ut ea confirmatio nihil omnino ad Pontificiam infallibilitatem aut superioritatem pertineat; eoque responso; illud ab ipsâ Episcopalis autoritatis origine peti- tum argumentum ultrò corruat.

CAPUT II.

Quid sit CONFIRMARE Ecclesiastico stylo, & quid autoritatis invehat: CONFIRMARI decreta non modò ab æqualibus, sed etiam ab inferioribus passim: tum speciatim explicatum non modò à Romanis Pontificibus Conciliaria decreta, sed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta CONFIRMARI.

MIROR autem imprimis in confirmandi voce tantam reponi vim, cum à Romanis Pontificibus, non modò Conciliorum, sed etiam antecessorum decreta passim confirmantur. Quæ confirmatione Romanorum Pontificum summæ autoritati detractum esse quidquam, nec ipsi adversarii dicent.

Quid quòd passim legimus ea decreta, quæ omnium consensu valeant, confirmari tamen; idque interdum etiam ab inferioribus. Sic enim apud Socratem; sic in actis Chalcedonensibus; sic in aliis innumerabilibus Ecclesiasticis monumentis legimus à Siciliensibus & Tarfensibus (a), à Sardicenis, ab Hierosolymitanâ, à Constantinopolitanâ, ab Ephesinâ, ab ipsâ Chalcedonensi Synodis Nicænam fidem, Nicæna decreta confirmata fuisse; hoc est, proculdubio, inculcata, asserta, defensa, pro firmis, suâque autoritate constantibus habita, atque adversus Hæreticos magis magisque vindicata; non tantum à superiore dijudicata & expensa, quò firmitudinem obtinerent; ut profectò nihil sit vanius, quam confirmationis vocem ad argumentum superioris potestatis trahere voluisse.

Hæc quidem sufficerent, nisi nobis constitutum esset operæ non parcere, ut tanta res in manifestissimam lucem veniat. Placet ergò referre non modò Synodorum decreta per Sedem Apostolicam, sed etiam Sedis Apostolicæ decreta confirmata per Synodos. Cujus rei exempla vel nunc nova proferimus; vel supra jam aliis de causis annotata paucis recolimus.

Socrat. edir. Valef. Lib. ij. cap. xx. xxiv. Lib. iv. c. xix. Conc. Eph. Chal. & al. pass. Vid. ep. Theod. Imp. ad Synod. Eph. ij. in act. i. Conc. Chal. Tom. iv. p. 110. & in Conc. Chal. pass. ep. Eryp. ad Leo. Imp. part. iij. Conc. Chal. cap. xxii. p. 89. ep. Episc. Europ. ib. c. cxvii. p. 907. ep. Moes. c. xxxii. p. 912. ep. Phœn. c. xxxvii. p. 920. &c.

(a) *Tarfensi.* Nisi nobis statutum esset operæ non parcere, integrum proferre, hoc vocabulum, *Tarfensi* deleremus. Nam nusquam reperimus in Romanis Conciliorum neque in historicis, fuisse Tarfi ullam Synodum. Socrates quidem dicit, Synodum ibi convocatam fuisse, celebratam verò nullibi dicit: quinimò quid causa fuerit ne celebraretur, narrat his verbis: *Legatos miserunt hortantes ut Tarsum convenirent . . . atque id persectum fuisset, nisi Eudoxius Ariane religionis Episcopus, qui tunc apud Imperatorem plurimum poterat, obstitisset.* Lib. IV. Cap. XII.

Medio

Medio ferè quarto sæculo *, Meletius Antiochenus, alique CXLVI. * anoo
Orientales Episcopi, factâ Antiochiæ Synodo, in fidem à Sancto Damaso 373.
Papâ, eique conjunctâ Romanâ Synodo ** expositam consenserunt: eam 373.
consensionem ex veterè Romanâ Ecclesiâ Archivo authentico Lucas Holste- **
nius depromit, atque hæc adscripta refert: *Omnes ita consentientes eidem Collect.
superexposita fidei, à Sancto Damaso & Synodo Romanâ missæ, singuli suâ I
subscriptione confirmant.* part. p. 176.
Conc.

In Conciliorum Africanorum collectione, sub Cælestino factâ, refertur Afric. s. b
illud anno CHRISTI 401. decretum ab Africanis: *Recitata sunt literæ Inno- Cal. Can.
centii Papæ, ut Episcopi ad transmarina pergere facillè non debeant, quod Lxi. T. ii.
hoc ipsum Episcoporum sententiis confirmatur;* id est, recipitur, ipsâ consen- Conc. pag.
sione roboratur. 1660. Vid.
Bar. Tom.

Actiōne V. Chalcedonensi, postquam lecta est consonans Sancti Leonis V. an. 401.
epistolæ fidei definitio à Synodo facta: *Episcopi clamaverunt, epistolam desi- Conc.
nitio firmavit: Archiepiscopus Leo, ut credimus, sic credit.* Unde illud Chal. act.
Sancti Leonis supra memoratum: ** Quæ nostrò prius ministerio desinierat, irre- v. vid. sup.
tractabili totius fraternitatis firmavit assensu.* Et postea: *Quæ fides prius do- Lib. vii.
cuerat, hæc postea examinatio confirmavit.* c. xvii.
* Epist.

Legimus in encyclicarum epistolarum volumine, post Chalcedonensem Leo-Magn.
Synodum, Theotimi Scythicæ regionis Episcopi, ejusti Synodi, hoc de ad Theod.
confirmandâ Chalcedonensi Synodo responsum*: ** Ego & Ecclesia Dei sic sa- int. Leo. E-
pimus, & in consensu nostro Sanctorum Patrum definitiones fide & devotâ pist. cxlii.
confessione firmamus (b).* ali. lxxiii.
vid. diff. n.

Sub Sancto Hilario Leonis Papæ discipulo & successore anno 465. habita * Ad Leon.
est Romana Synodus, in quâ præeunte Papâ ac decreta recitante; ab uni- Imp.
versis Episcopis & Presbyteris acclamatum est: *hæc & confirmamus, hæc & * Epist.
docemus.* Theot. Ep.

In Concilio Romano III. sub Gregorio Magno, eidem præloquente uni- Scyth ad
versi Episcopi responderunt: ** Libertati Monachorum congaudemus, & quæ Leon. Imp.
nunc statuit Beatitudo vestra firmamus (d).* part. iij.
Conc. Chal.

Sic eodem Papâ aliud Concilium Romanum habitum est, quo post de- cap. xxxi.
creta scriptum: ** Confirmarunt Episcopi & Presbyteri, numero LVIII.* P. 911.

Habemus Martini Papæ post Monothelitas in Concilio Lateranensi con- * Conc.
firmationem. Rom. sub

Hilar. T. iv. Conc. pag. 1063, 1064.

Conc. R6. iij. sub Greg. Mag. Tom. v. p. 1608.

(b) *Firmamus.* Jusserat Leo Imperator, ut Episcopi quid in commune saperent de Theotimo Eluro Alexandrino Patriarchâ intruso, & de Chalcedonensi Synodo, suis literis significarent. Schismatici vociferabantur novam Synodum œcumenicam esse convocandam, quæ, nullâ habita ratione Concilii Chalcedonensis, ab eo definitas quæstiones denuò retractaret. At Episcopi unanimes hujus Concilii decreta firmarunt. *Quia tentare retrahere aliquid eorum que ab eo definita erant, hominum esset insidiantium Catholicæ concordie, congaudentium turbis atque tumultui.* Vid. ep. Imper. & Episc. Tom. IV. Conc. à p. 902. ad 979.

(c) *Firmamus.* Monachos olim regabant Episcopi. Sed, ut sæpe fit, quæ optimè à Majoribus constituta sunt, ea malâ consuetudine à nepotibus dissolvuntur. Gregorius enim cum videret Monachos, multorum Episcoporum exemplo à solitudine & abstinentiâ retractos, ad frequentiora colloquia & mundanas voluptates reduci, justin eo Concilio solos Abbates Monasteriorum curam suscipere, & vetuit ne deinceps Episcopi illorum negotiis se immiscerent.

Tom. II.

K

Ep. Marr. demnatos, epistolam ad Amandum Episcopum Trajectensem, ut Episcopi Gallicani scripta ad se destinent; *confirmantes*, inquit, atque *consensentes eis, quæ pro fide orthodoxa & destructione Hæreticorum vesania nuper exorta, statuta sunt.*

An igitur non tantum Synodi universales, sed etiam particulares eâ auctoritate pollent, ut Sedis Apostolicæ Synodica decreta confirmet? Certè: cum Ecclesiarum etiam particularium assensus pars sit illius consensus universalis, quo summus & invictam firmitudinem constare diximus.

Sup. Lib. Eodem sensu vidimus Hispanos Episcopos, qui VI. Synodum sine se actam, atque à se ignoratam, à Leone licet II. probatam, iterato examine *firmant, comprobant, sua auctoritate suffulciunt*; adeo innatus erat omnibus CHRISTI Ecclesiis is sensus, quo firmari constabat Ecclesiastica judicia, addito eo consensu qui desideraretur.

VII. c. xxix. In Synodo VII. audivimus Tarabium, qui Adriano Papæ *concordaret & vim literarum ejus confirmaret*: Quo etiam ritu ceteri Episcopi ac tota Synodus à Sede Apostolicâ prolatam sententiam comprobavit.

Conc. Tol. Hæc ad posteriorem artem traditio permanavit. In actis Tricassinæ Synodi, sub Joanne VIII. Papâ, actione IV. *Post hæc lecta sunt capitula statuta à Domino Joanne summo Pontifice Romano, quæ sancta Synodus amplectenda recepit & confirmavit.*

ann. 878. Anno 904. in Concilio Ravennate præloquente Pontifice Joanne IX. ac petente, ut *quæ capitulatum annotata sunt, si omnibus placeant, in conspectu omnium legantur, examinentur & examinata manibus omnium pro futura memoria roborentur*; eadem deinde capitula, *† auctoritate sanctæ Sedis Apostolicæ & sanctione sanctæ Synodi comprobantur.*

† Ibid. c. Ipse Papa Calixtus II. ad Synodum Rhemensis hæc ait: *Sicut conventionem pacis, si fiat, nobiscum & per vos confirmare optamus; sic in commentorem fraudis si infidelis coarserit, iudicio Spiritus Sancti & vestro, gladium Petri vibrare tentabimus.* Sic gladius Petri, licet Apostolicæ Sedi à CHRISTO traditus, vibratur tamen non solius summi Pontificis, sed etiam totius Concilii iudicio, quod Spiritus Sancti sit iudicium.

Petrus Damiani: *Synodalis decreti pagina, quam cum Concilii totius assensu beatus Papa constituit, cui quippè proprie manus articulum indidit, quam tot Episcoporum venerandus celebriſque conventus subscriptione firmavit.* Sc. *† Bertholdus ad annum 1096. de Urbano II. hæc habet: Suorum statuta Conciliorum generalis Synodi assensione roboravit.* Generalem Synodum vocat Claromontanam ex magnâ Episcoporum copiâ congregatam, non verò œcumenicam, qualem Urbanus II. nullam habuit.

Alia innumerabilia legenti passim occurrent; nihil ut sit vulgatius, quam confirmationem Pontificiorum etiam decretorum, ipsâ Episcoporum & Ecclesiarum consensione constare.

Bull. Jul. ij. Num addimus ex Lateranensi postremâ Synodo repetitum. Sanè Julius II. *postquam adversus summos Pontifices per simoniam in Petri Sedem intrusos multa decrevit, novisque ac meritis pœnis tam sanctæ dignitatis emptores & venditores obstrinxit; ut diploma tam necessarium, omni quâ poterat auctoritate muniret, in Synodo Lateranensi confirmari voluit.*

Et quidem intelligebat ac profitebatur Apostolicas literas, quæ tantam

pestem excinderent, *ad sui subsistentiam & validitatem aliâ probatione non indigere*, quod facile confitemur. Est enim illud insitum Apostolicæ Sedi, ut sibi ipsi consulat, sibi que à simoniâ caveat, quam Canones toties condemnârunt; sed tamen quid de Synodo dixerit audiamus: *Decens & salutare reputamus..... ut quæ per nos statuta & ordinata fuerunt, pro rei magnitudine & gravitate, per sacrum generale Concilium approbentur & innoventur, & approbata & innovata communicantur; ut eò firmius perdurent & defendantur, quò fuerint dictâ auctoritate sæpius circumſulta.* Hinc repetito diplomate sic concludit: *Ut litera prædicta eò magis observentur, quò clarius confiterit eas maturâ & salubri deliberatione dicti Concilii approbatas & innovatas.* Ac paulò post: *Ad abundantiorum cautelam, & ad tollendam omnem doli & malitiæ causam..... ut eò tenacius observentur & difficilius tollantur, quò tantorum Patrum fuerint approbatione munita, literas prædictas approbamus, &c. sacro approbante Concilio.* Ecce in eâ Synodo, quâ nulla existimetur Sedis Apostolicæ potestati magis consulere voluisse, diploma Pontificium totâ potestatis plenitudine stabilitum, auctoritate Synodi *approbatum, innovatum, communitum, circumſultum*; quò *firmius*, quò *tenacius* maneat, quod est validissimè roboratum atque confirmatum. Ergo est in Papâ unâ cum Concilio aliquid auctoritate *firmius*, quàm in Papâ solo. Dicant ut voluerint; suum illud *intensivè, extensivè* ingeminant: certè utcumque est vicimus. Vel enim Concilium est superius Papâ; quo concesso, vicimus: vel non est superius; & adhuc vicimus, reportamusque id quod hîc quærebamus: nempe ex approbatione, confirmatione, corroboracione etiam validissimâ, quantâque verbis exprimi potest, inferri non posse superiorem potestatem, ut adversarii contendebant.

CAPUT III.

Quid in confirmandis Conciliis gestum sit, Nicæna Constantinopolitana, Ephesina Synodus; nihil in his de illâ, quam quærimus, confirmatione actum: de Ariminensi Synodo; de epistolis Eutherii & Helladii ad Sixtum III. adversus Ephesina decreta: Christiani Lupi vanæ notæ:

JAM ne quis existimet Concilia œcumenica à Romanis Pontificibus alio sensu confirmari, aggredimur id quod secundo loco tractandum recepimus; nempe ut exponamus quid circa Concilia à Romanis Pontificibus firmata vel rejecta factum sit.

Incipimus à Nicænâ Synodo ut omnium primâ, non tantum tempore, verum etiam auctoritate; in quâ quidem de Romani Pontificis confirmatione nihil actum esse constat.

Sanè adversarii post recentiores quosdam Lovanienses, in *Doctrinâ Lovaniensium* relatos, jactant illi quidem eas, quæ sacræ Synodi ac Sancti Sylvestri nomine circumferuntur de confirmando Concilio literas. Verum

has, non modo Sanctorum omnium altum eâ de re ubique silentium, quin etiam & stylus & temporum notæ, & alia multa, fallas esse demonstrant perspicuitate tantâ, nulla ut eâ de re inter doctos quæstio superesse possit. Quâ de re vide Labbæum, brevi ac marginali, sed eliquatissimâ & exquisitissimâ notâ. (d).

Sanè memoravimus Ecclesiasticæ Historiæ certa monumenta, quibus constat prolatam à Patribus sententiam, nullo alio expectato decreto, statim apud omnes, cælestis instar oraculi valuisse. Sic finitæ tres maximæ quæstiones Consubstantialitatis, Paschatis, Rebaptisationis; patuitque in Concilio primo generali, eas Synodos, quibus Sedis Apostolicæ Legatio interesset, nullius specialis confirmationis indigere ut robur obtineant.

Objiciunt Ariminensem Synodum, optimis initiis, fædo exitu, ac propterea à Sede Apostolicâ reprobata ac rescissam. Factum id quidem, sed omnino nihil ad rem. Primum enim non fuit œcumenica, ex solo scilicet Occidente convocata, cui præterea Occidentis totiusque Ecclesiæ caput, Romanus Pontifex, aliique permulti magni nominis Occidentales Episcopi, Arianorum fraude, defuerunt. Deinde malum factum & ipso jure nullum, quod rem œcumenico Concilio, Nicæno scilicet, torâ consentiente Ecclesiâ definitam, iterum in quæstionem vocabant. Quò spectat illud Athanasii. *Quæ nova heresis? Cur nova Synodus?* Quin ipsa Synodus Ariminensis, quandiu liberè & canonicè egit, id professâ est, editaque sententiâ declaravit, post Nicænam Synodum, fidei jam expositâ nihil addi, nihil demi oportere; denique his omnibus circa ultimas actiones addita vis ac fraus. Quo factum, Liberio in Synodo Romanâ teste, ut *omnes Ariminensis Concilii blasphemiam ab iis ipsis qui tunc decepti per fraudem fuisse videntur, anathemate damnata sint.* Idem habet Romana Synodus sub Damaso. Cùm ergo Arianorum hæreticorum more, sua quamvis inania, magnis clamoribus venditarent, facillè fuit Liberio ac deinde Damaso, postremam Synodi partem, per se nullam, nulloque ordine Canonico fultam, postulente * Basilio, omnibusque Orthodoxis Orientalibus, consentiente Occidente, ipsis Ariminensis etiam Concilii Episcopis ultro petentibus, nullam & irritam declarare.

In II. Synodo generali, Constantinopolitanâ scilicet, certum est nullum esse locum ei, de quâ quærimus, confirmationi, post Synodum gestam; cùm sanctus Damasus Papa ipse adfuerit Occidentalium Romæ habitæ Synodo, cujus consensu Constantinopolitana œcumenica facta est.

Ephesina verò Synodus III. generalis, de fide, deque Nestorio Cælestini Papæ sententiam executâ erat; ut ea decreta à novâ, post absolutam Synodum, confirmatione pendere, ne ipsi quidam adversarii dicturi sint. Accesserat expressa per Sedis Apostolicæ Legatos, actionis primæ confirmatio,

(d) Exquisitissimâ notâ: Labbæi nota ad epistolam quæ sub nomine Synodi circumferbatur ea est: *stylus arguit suppositionem cum temporis notâ; & ad rescriptum Sylvestri: nec sincerius est hoc responsum, quod commentissimum & mendosissimum verè dixeris, & non tantum serè ac Binius.*

quam vidimus ex ipsius Synodi gestis ac verbis, nihil aliud fuisse, quam consensionem.

Itaque Ephesini Patres rei gestæ mittunt relationem ad Cælestinum, nullam unquam confirmationis petita mentione. Ita verò respondet Cælestinus, ut à se nihil amplius de eo negotio desiderari significet; cùm id tantum agat ut de plenâ rei executione Patribus gratuletur.

De Charisio Presbytero ac Meffalianis condemnatis (e) nulla mentio in sacra Synodi, ac Cælestini mutuis epistolis; eorum hæreses, nullâ confirmatione speciali, pro damnatis sunt habitæ; nihilque omnino occurrit, quo Synodalibus decretis, postquam sunt condita, aliquod roboris defuisse videretur. Atque ita in tribus primis generalibus Synodis, nihil habent quod objiciant, de eâ confirmatione quam quærimus.

Christianus quidem Lupus nuper edidit epistolam *Eutherii Thyansenis & Helladii Tharsensis scriptam ad magni nominis Romæ Episcopum Sixtum* * : in quâ petunt ab eo qui à Deo productus est gubernator, retractari ac rescindi Ephesinæ Synodi acta adversus Nestorium; ac terrarum Orbem Synodo adhærentem, & cum Synodo errantem *adjuvari*; quod est, inquit Lupus, *authenticum instrumentum appellationis, non ad generalem, sed adversus generalem Synodum, interposita apud Sixtum III. Pontificem*: quo deinde concludit, quod Orientalis Ecclesia crediderit, *Papam esse superiorem generali Synodo*. Addere debuisse, *generali Synodo*, autore ac præsidente per Legatos Pontifice gestâ, quam *cum toto Orbe terrarum Sedes etiam Apostolica recepisset*: hujus decreta, hujus etiam fidem à Romano Pontifice retractari, etiam & rescindi posse. Sic agit vir doctus; sed ubique nimius: antiquitatis indagator strenuus, parùm exactus iudex. Hæc enim quam nimia sunt & inconcessa & irridenda potius quam refutanda nemo non videt.

(e) De Charisio Presbytero & Meffalianis condemnatis. Videtur hic asserere D. BOSSUET Charisium Synodi sententiâ fuisse damnatum. Tamen utrum damnatus fuerit merito dubitari potest. Charisius in Synodo questus est à *sacrorum ministerio se prohibitum*, eò quod oppugnasset illud Theodori Mopsuesteni fidei Symbolum, quod Nestoriani sub nomine Nicæne Synodi circumferbant, cuique jubebant reversos ab hæresi subscribere. Sacra Synodus de Theodori nomine reticuit, Symbolum ejus damnavit. Quid autem factum fuerit de Charisio ex actis non liquet; nec videmus eum in pristinum Sacerdotii gradum restitutum fuisse, sive non potuerit probare se injustè dejectum, sive quilibet aliâ de causâ. vid. Sess. vi. & D. de Till. vit. Cyrill. Alex. art. lxxi r. Tom. xiv. p. 442. Meffaliani præve interpretantes illud Christi præceptum *semper orate*, opus manuum averfabantur & externa quæque pietatis opera, eò ut *semper orarent*. Verùm, ut sæpe fit, eorum præter solitum longæ orationes in delirationem citò versæ sunt, & ex eâ ortæ plurimæ hæreses partim impiæ, partim insanæ. Porro Joannes Antiochenus & cæteri Orientales, qui famam Ephesinæ Synodi labefactari cupiebant, dicere erant soliti xli. Meffalianos Episcopos in eâ sedere iudices; quam calumniam Synodus melius confutare non potuit, quam cùm, edito decreto, Meffalianos condemnavit. Vid. Theodoret. Lib. xv. cap. xi. Till. Tom. vi. p. 527. & seq. & Tom. xiv. p. 449.

Sup. Lib. VII. c. VIII.

Conc. Eph. act. ij. vid. sup. Lib. vi. c.

xlii. Conc. Eph. act. vi. vii. p. 671. 801.

Christ. Lup. Var. Par. epist. cap. cxvii. * III.

Ib. not. Chr. Lup.

CAPUT IV.

De Ephesino Latrocinio: quid Leo egerit: ut ultimam sententiam futura universali Synodo reservaret.

MAJORE postea verisimilitudine objiciunt Ephesinam Synodum pro œcumenicâ à Theodosio Augusto sancti Leonis consensu convocatam, quam tamen idem Leo irritam declaravit.

Sed eam Synodum, licet legitime congregatam, ab ipsis initiis legitime Synodi titulo caruisse, duo præsertim demonstrant: alterum quod Dioscorus Alexandrinus, Præses ab Imperatore, præter morem, dictus, omnia per vim egit; Episcopos quos voluit expulit, quos voluit admisit, quo nihil est ab œcumenicâ Synodo magis alienum; admissos in purâ chartâ subscribere coëgit, facta, infecta, in acta referri jussit; nulla ut jam legitimi cætûs, nedum œcumenicæ Synodi species superesset: alterum quod idem Dioscorus Leonis epistolam oblatam licet à Legatis Apostolicæ Sedis, legi non est passus; ac nemo ibi suscepit nomen Leonis, ut acta testantur; quo sine nomine, nulla est legitima Synodus. Quem fontem nullitatis in Chalcedonensi Synodo Lucentius Sedis Apostolicæ Legatus exposuit: quod nempè Dioscorus cum *personam judicandi non haberet, presumpsit, & Synodum facere ausus est, sine autoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est*: quam nullitatis causam Patres omnes dictis sententiis comprobârunt, & ad Imperatores perscripserunt.

His causis omnes agnoscunt Ephesinam secundam Synodum, non modo iniquam, verum etiam per se nullam & irritam fuisse; neque tantum propter vim, sed etiam vel maximè ex defectu potestatis, quo defectu nullus est major. Itaque violentam, pioque Flaviani sanguine commaculatam Synodum omnes Catholici horruerunt: atque ipse Flavianus, statim non à Synodo, quæ jam nulla esset, sed à Dioscoro; neque ut à Synodi Præsidente, sed ut à nefarii Latrocinii duce appellavit. *Appello, inquit à te, ut habetur in gestis.*

Jam verò nemo negat ad Papæ officium pertinere, ut his provideat, detque operam, ne fideles Concilii œcumenici nomine in fraudem inducantur: quo quidem officio Leo continuo functus est. Verum ita sententiam temperavit suam, ut judicium daret non peremptorium, sed provisorium. Itaque Ephesinam Synodum ratam esse non est passus: Flavianum in communionem habuit, omniaque interim in suspenso esse voluit, quoad œcumenicâ Synodus haberetur: Synodo congregandæ ultimam sententiam reservavit.

Id Leo ubique testatur, præsertim epistolâ ad Juvenalem †: *Christus & detestandum illud Ephesinæ Synodi judicium, sanctâ Chalcedonensi Concilii autoritate destruxit.* Idem repetit epistolâ ad Leonem Imperatorem; neque quidquam potuisse fieri convenientius docet, quam ut

† Hierosolymitanam,

Dioscori in Ephesinâ Synodo, *facinus, * sancta Synodus Chalcedonenfis aboleret.* His congruit illud beati Gelasii Papæ de Ephesino Latrocinio dictum: *Malè gestam Synodum & injustam, justâ & benè gestâ Synodo submovendam.* Tale remedium, talem autoritatem œcumenicæ Synodi ritè convocata non postulare visum.

Quid ergò hîc consequuntur superioritatis Pontificiæ defensores? Nempè ut Pontifex Synodum per se ab ipsis initiis nullam & irritam, non admittat ille quidem; ultimum tamen judicium futuræ Synodi relinquat arbitrio. Quodnam hîc ejus quam quærunt superioritatis indicium est?

CAPUT V.

A Chalcedonensi Synodo nullam in fidei negotiis confirmationem petitam: cujusmodi sit ea, quam Sanctus Leo ultrò dederit.

AT in Chalcedonensi legitimo sanctoque Concilio œcumenico plus habere se putant, cum ipsa Synodus rerum à se gestarum confirmationem à Leone petat, ut in relatione Synodi ad ipsum Leonem est positum. Tùm illud vel maximum, quod Canonem XXVIII. de Constantinopolitani Præfulis auctâ dignitate, unanimi licet Patrum decreto factum, idein Leo Apostolicâ autoritate rescidit.

Nunc quidem de fide agimus, de canonibus postea videbimus. Et quidem quod ad fidem, fideique causâ depositum Dioscorum attinet, Patres Chalcedonenses in relatione ad Leonem, & nullam confirmationem petunt, satis esse rati, quod Leonis Epistolam præiuentem, ipsumque sibi, *ut membris caput præsentem ac Spiritu præsentem*, ac penè in Legatis visum habuissent.

Itaque quoad hæc, nihil amplius desiderabatur. Ac revera Imperatores, absoluto Concilio, statim ut re exploratâ atque confectâ contentionem omnem de fide prohibent: Clerus ac plebs in eâ fide ac Dioscori condemnatione ubique acquiescit.

Et res quidem Synodi circa fidei negotium sic se habent; ut de suis decretis à Leone confirmandis, ne quidem cogitasse constet, & tamen sanctus Leo etiam non petitam confirmationem misit: quâ occasione ipse idoneus testis exponet.

Quippè cum occasione improbatâ à Leone XXVIII. canonis; maligni homines in vulgus sparsissent, Chalcedonensem Synodum ab ipso improbatam, ad Episcopos, qui in eâ congregati fuerant, hæc scribit: *Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, urrum, quæ in Synodo Chalcedonensi per unanimitatem vestram de fide statuta sunt; approbem, hæc ad omnes fratres, & coepiscopos nostros, qui prædicto Concilio interfuerunt, scripta direxi... ut omnium fidelium corda cognoscant; me non solum per fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodaliū, propriam vobiscum iniisse sententiam in solâ videlicet fidei causâ. Quod*

Leon. ep. ad Juven. cx. alias LXXII. * Ejust. ep. ad Leon. Imp. xxv. al. LXXV. † Gelas. ep. xlii. ad Episc. Dard. T. iv. Conc. p. 1204.

Relat. Syn. Chalced. ad Leon. part. iij. C. ij. p. 833. & seq.

Epist. ad Pul. LXXIX. ad Anatol. C. P. LXXX. ad Max. Antioch. xcii. al. LII. LV. LXII.

Relat. loc. jam cit. Vid. Conc. Chalced. part. ii. c. iij. p. 840.

Epist. Leo. ad Episc. Conc. Chalced. C. xvi. p. 881. 882. & int. Leo. ep. LXXXVII. al. LXI.

adversus malignos interpretes factum, fatebuntur omnes non eò spectare, ut incerta firmentur, sed ut certa, summâque & indeclinabili autoritate factâ, magis, magisque asserantur & inculcentur.

Ibid. cap. xv. epist. Agap. ad Leo. Imp. P. 942.
Cujus generis est id quod in encyclicarum epistolarum tomo, post Synodum Chalcedonensem edito, legimus: *Penè omnes Occidentalium partium Episcopi consentientes sibi met, & pariter decernente sanctissimo utque beatissimo Romano urbis Archiepiscopo, literis propriis & oris sui confessione, ea qua ab ipsis Sanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata sunt, confirmaverunt & consignaverunt.* En quid sit confirmatio; nempe consensus ipse. En ut, non modò Leo, sed etiam ceteri Occidentales Episcopi condecernentes Chalcedonensem Synodum confirmârunt.

C A P U T V I.

Quintum, sextum, septimum, octavum Concilium.

EX octo primis generalibus Synodis, supersunt adhuc quatuor, de quibus uno verbo facilè decernamus.

Quintam Synodum Constantinopolitanam II. à solis Orientalibus, nullâ cum Occidentalibus communicatione, nullâ Sedis Apostolicæ Legatione tranfactam, non nisi consensione Occidentalis Ecclesiæ ac Sedis Apostolicæ approbatione, pro Synodo œcumenicâ valuisse constat.

Conc. C. P. iij. gener. vi. act. xviii. Tom. vi. p. 1072. Ibid. ep. ad Agatho. P. 1276.
Sexta Synodus de fide tantùm, fideique condemnandis inimicis egrit. Statim atque fidei definitionem edidit, eam, ab Episcopis & Imperatore subscriptam, ad quinque Patriarchales Ecclesiâs dimitti voluit, ut qua certissimâ autoritate constaret, actione VIII. Eâdem actione Patres ad Agathonem Papam relationem mittunt, quâ se Spiritu Sancto illustratos & Agathonem doctrinâ institutos, infesta dogmata depulisse testantur. Tum subdunt: & corde nos, & lingua, & manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivisci Spiritûs ope edidimus. Quo perspicuè demonstrant, nihil expectari à se ut certam Spiritûs Sancti præsentiam, sibi ac sanctæ Synodo vindicent, cum præsertim se ab ipso Agathone, lætâ ejus Apostolicis literis, doctos esse fateantur. Neque eò fecit ab eodem Agathone petunt ut orthodoxam fidem, quam cum ipso prædicârunt, iterùm per sua rescripta confirmet. Satis ergo existimabant illustratam, roboratam, confirmatam fidem, quam ipsi tradidissent, & ad inculcationem majorem pertinere eam, quam postulabant, confirmationem novam.

Edict. Const. Imp. ib. p. 1084. & seq. Epist. Leo. II. ad Imp.
Quare nec expectato Sedis Apostolicæ responso, pius Imperator Synodi decreta edictis exequitur. Interim Agathone mortuo, ad Imperatorem Leonis II. pervenit epistola, quâ decreta Synodi Apostolicâ autoritate confirmat, eisque consensit; sicut supra solidam petram, qui Christus est ab ipso Domino adeptis firmitatem: adeò certum est eam confirmationem ni-

ni-

hil aliud esse quam consensionem eam quam diximus, ac recognitionem authenticam jam à Domino præstitâ invictissimâ firmitatis. Const. ibid. P. 1116.

Sanè omittendum non est Macarium Antiochenum Episcopum hæreseos defensorum à Synodo depositum, ad Sedem Apostolicam missum, non quemadmodum nescio qui cavillantur, ut ejus causam tanquam superior retractaret, sed ut errantem instrueret, pœnitenti, si fortè, indulgeret; quod adeò clarum est ex Imperatoris & Leonis literis, ut his immorari pudeat. Alia prosequamur.

Septima Synodus Nicæna II. nullam ab Adriano, rebus gestis, specialem confirmationem petiisse, nullam accepisse legitur; neque eò infirmior visa est aut Græcis aut aliis: neque nostri, cum eam non susciperent, confirmationem defuisse causati sunt. Adeò ista ex abundanti esse constat.

Octava Synodus, Constantinopolitana IV. Nicolai I. & Adriani II. judicium executâ adversus Photium, ut firmitatem obtineret, nulla procul dubio Sedis Apostolicæ novâ confirmatione indigebat; & tamen petiit his verbis: *Itaque Sanctitate vestra omnium nostrum & universalis Synodi consensum & consonantiam recipiente; prædica eam magis, ac veluti propriam, ac sollicitius confirmâ coangelicis præceptionibus vestris; ut per sapientissimum magisterium vestrum, etiam aliis universis Ecclesiis personet & suscipiatur veritatis verbum & justitiæ decretum.* Quæ verba satis demonstrant, confirmationis nomine, expectari ab Apostolicâ Sede, Conciliarium decretorum promulgationem atque executionem; quod ultrò amplectimur.

Atque his profectò claret, quàm nihil faciat ad vindicandam Papæ superiorem potestatem ea confirmatio, quam in actis primorum Conciliorum generalium invenimus. Certè sic scribit ad Adrianum II. Synodus VIII.: *Sicut beatissimus Papa Nicolaus desinivit & promulgavit, necnon & summa paternitas tua firmavit & synodice roboravit; ita & ipsi (Legati scilicet Apostolicæ Sedis) annunciarunt & egerunt; ut si necesse sit superiorem esse qui confirmet & roboret, Adrianum Nicolao antecessore suo superiorem fuisse inficiari nemo possit.*

Esto igitur fixum id, quod probandum suscepimus; primorum Conciliorum generalium confirmationes à Romanis Pontificibus, post gesta ea Concilia editas, non ejus fuisse roboris, ut decretis de fide latis robor, quod deesset, adderent; sed ut quod inesset uberius declararent.

CAPUT VII.

Reliquæ Synodi usque ad Tridentinam.

EX primarum Synodorum confirmationibus, de reliquis judicare in promptu est. Post octo illas primas, quatuor omnino sunt, quibus Romanus Pontifex non ipse adfuerit: Pisana, Constantiensis, Basileensis, Tridentina. Cæteras per se ipse gessit.

Pisanam per sese valuisse ante Alexandri V. confirmationem editam, vel ex eo demonstravimus, quod nec Alexandri confirmatio valuisset, nisi prius Pisani Concilii, cujus ex decretis Alexander electus est, valeret auctoritas.

Constantiensis Concilii judicium de Joanne XXIII. quod ab eo summâ religione susceptum est, erat profectò, vel eo repugnante, valiturum, ut suo loco diximus.

Ejusdem Synodi decretum adversus Joannem Hussum & Hieronymum de Pragâ, statim atque prolatum est, plenam executionem habuisse nemo negat. Illis etiam brachio sæculari traditis & extremo supplicio addictis, necdum creato Pontifice; nedum ejus confirmatione expectatâ.

Cætera decreta quæ adversus Wiclefum, Hussumque facta sunt, satis demonstravimus Martinum V. non ut incerta ac nutantia confirmasse, sed ut certa & valida, auctoritate Concilii totam representantis Ecclesiam, executum esse.

Quod autem idem Pontifex in fine Concilii declaravit, confirmari à se omnia circa fidem, quæ conciliariter gesta essent; usque adeo ex abundantia erat, ut illud non scripto decreto, ut cætera, neque à Synodo requisitus, sed dimissis Patribus, Polonicæ controversiæ occasione dixerit.

Basileensis priora gesta, quæ sola tuenda suscepimus, adeo suam per sese sine expressâ confirmatione, auctoritatem & executionem habuere; ut iis victus Eugenius IV. pristina sua de dissoluto Concilio decreta revocaret.

Tridentina Synodus, quæ ultimo decreto suo, Romani Pontificis confirmationem peti jubet eorum, qua à se decreta & definita essent, eò usque intellexit eas definitiones vel tum valuisse, ut statim post eam confirmationem petitam, acclamârit **CARDINALIS à Lotharingia: Sacro-sancta œcumenica Tridentina Synodus, ejus fidem confiteamur; ejus decreta semper servemus. RESP. Semper confiteamur, semper servemus: CARDINALIS. Omnes ita credimus; omnes id ipsum sentimus, omnes consentientes & amplectentes subscribimus: hac est fides Beati Petri & Apostolorum; hac est fides orthodoxorum: RESP. Ita credimus; ita sentimus, ita subscribimus: CARDINALIS, His decretis inhaerentes digni reddamur misericordiis..... RESP. Fiat, fiat; amen, amen: CARDINALIS: Anathema cunctis Hæreticis: RESP. Anathema, anathema.** Talia sentientes, dum confirmationem petunt, quid aliud quam certa & valida magis magisque firmari & inculcari petunt?

Quare confirmatio statim atque ab Alexandro Cardinale Legato ac Præ-

sede Farnesio (f) petita est, statim à Pio IV. in eodem Consistorio est data die Mercurii 26. Januarii anno 1563, ut subjuncta Tridentinæ Synodo acta restantur.

Et quidem in iisdem actis legimus audita vota Cardinalium, confirmataque omnia & singula quæcumque in Synodo acta essent, *maturâ cum illis deliberatione præhabita*: quæ matura deliberatio, si in rem ipsam caderet, ac de ipsis Concilii tot ac tantis decretis esset inquisitum, profectò tanta res, tam brevi tempore transacta non esset.

CAPUT VIII.

De Canonibus Conciliorum generalium à Sede Apostolicâ confirmatis vel infirmatis: Constantinopolitani Canones, præsertim III. Chalcedonenses, ac præsertim XXVIII.

DE fide egimus, causisque cum fide junctis; nunc de Canonibus paucis rem transigemus. Et quidem Nicænos Canones, statim atque à Nicænis Patribus per Provincias delati sunt, toto orbe terrarum obtinuisse constat. De Ephesinis in actis Synodalibus disertè legimus; statim atque editi, unâ cum epistolâ Synodi eâ de re scriptâ, dimissos fuisse per Ecclesias continuò exequentos, ut quæ pleno & suo pollerent robore. Itaque in Ecclesiæ Catholicæ codicem statim inserti sunt, tenuitque Episcopis in Cypro & Europâ Provinciâ concessa libertas (g), nullâ unquam confirmatione speciali. De VII. & VIII. Synodorum Canonibus, nihil, quod sciam, obijcitur, quod ad hunc pertineat locum; constarque legi nusquam ab ullâ

(f) *Cardinale Legato ac Præsede Farnesio.*] Hic labitur errore levi **D. BOSSUET.** Non enim Farnesius sedit unquam Legatus & Præsides in Concilio Tridentino, neque etiam ille, sed Moronus & Simonetta, qui Sedis Apostolicæ Legati Concilio præfuerant, ejus confirmationem à Pio IV. postularunt; quâ concessâ, Alexander Farnesius Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarius confirmationis instrumentum sigillo Cancellariæ munitum, eis tradidit. vid. loc. in text. citat.

(g) *Episcopis in Cypro & Europâ Provinciâ concessa libertas.*] Cyprii querebantur Antiochenum Patriarcham subicere insulam suam, & ordinandi jus ad se rapere attentasse, licet semper antea Synodus Provincia congregata constituisset Metropolitanam. Tunc Synodus dixit: *memor sit Sancta Synodus Canonis Sanctorum Patrum in Nicæâ congregatorum; qui conservat unicuique Ecclesiæ priscam dignitatem.* Deinde sic statuit: *Si non est votus mos, quod Episcopus Antiochenus ordinet in Cypro, sicut libellis dixerunt (Cyprii Episcopi) habebunt jus suum intactum qui in Cypro Ecclesiis præsent, secundum Canones & veterem consuetudinem per seipsas ordinationes Episcoporum facientes.* Act. VII. p. 787. & seq. Cæterum **D. FLEURY** malâ fide egisse Cyprios Episcopos affirmat. Si, inquit, *Jean d'Antioche avoit été présent, il auroit montré que son droit étoit bien fondé, & que sa possession d'ordonner les Evêques en Chypre n'avoit été interrompue qu'à l'occasion des Ariens, comme il paroît par une lettre du Pape Saint Innocent, écrite environ 20 ans auparavant.* Lib. XXV. n. 37. De Episcopis Europæ breviter annotamus, duos ex Thraciâ Episcopos in libello suo supplicii ostendisse, verendum esse ne Heraclæ Episcopus, qui Nestorio se addixerat, ordinaret Episcopos in quibusdam Ecclesiis, quæ juxta veterem & roboratam consuetudinem, plurimæ ab uno Episcopo regerentur. Respondit Synodus: *Sanctis Canonibus..... nihil innovandum in Europæ civitatibus.* Ib. p. 810.

Synodo generali petitam Canonum confirmationem, præterquam à Chalcedonensibus XXVIII. illius, quo & Constantinopolitanus Canon III. firmabatur, & Constantinopolitanus Episcopus non modo dignitate, sed etiam jurisdictione ac ditione auctus. In his igitur tota est difficultas.

Greg. Ac de Canonibus quidem Constantinopolitanis sic obijciunt: quòd eos, teste Gregorio, Romana Ecclesia non habet nec accipit: Leo verò Magnus Canonem III. caducum, sponte collapsum, & Sedi Apostolicæ ignoratum, sibi quoque displicere significat.

Mag. Lib. VII. in-
di. xv.
ep. ad Eu-
log. xxxiv.
al. lib. vi.
ep. xxxi. T.
ij. pag. 882.
Leo. Mag.
l. lxxix.
al. loco
lxxx. al.
lxi. lv.
ad Pulch. &
Anat. C. P.
Conc.
Chalc. act.
1. T. iv. p.
115.
Ib. act.
xv. p. 769.
Ib. act.
xvi. pag.
796. 809.
812.
Ib. p. 809.
Ib. p. 813.
& seq.
Ib. p. 817.
Part. iij.
Conc. Chal.
cap. ij. Re-
lat. ad Leon.
p. 837. int.
Leon. epist.
post lxxvii.
Epist.
Leon. ad
Pulch. ib.
c. vii. pag.
850. & int.
Leon. ep.
lxxxix. lv.
Id. ep. ad
Anat. ib. c.
v. p. 844.
845. & int.
Leon. epist.
lxxx. al.
lxi. vid.
cia. epist.
ad Synod. Chalc. ibid. c. xvi. pag. 881. int. Leo. Epist. lxxxvii. al. lxi.
Collect. Hollt. part. 1. c. xxii.

Interim id constat in codice Canonum cum aliis Constantinopolitanis insertum, toto statim Oriente valuisse. Quin etiam, in Chalcedonensi Synodo, Legati Apostolicæ Sedis, Anatolium Constantinopolitanum Episcopum secundum habuerunt. Quæ de re usque adeo non questi sunt, ut e contra quererentur in quintum gradum à Dioscuro Flaviano relegatum. Quo loco laudantur à Diogene Cyzicensi, quòd regulis scirent, quas nempe Dioscorus contempserat. Ergo intelligebant omnes Episcopi, ipsique adeo Legati Leonis deberi Episcopo Constantinopolitano primum post se locum: non alio Canone, quam Constantinopolitano illo, quem Romana Ecclesia ignorare ac minimè probare voluisse videbatur; visumque est satis, quòd nondum apertè improbasset.

De canonibus Chalcedonensibus gravior difficultas, ac præsertim de XXVIII. Is actione XV. Legatis absentibus conditus, act. XVI. iisdem querentibus relegitur: Legati contradicunt; Leonis mandata proferunt, Nicanos Canones legunt; quibus hæc nova adversentur; Constantinopolitanos rejiciunt, exactos Episcopos conqueruntur.

Hic Episcopi clamaverunt: *Nemo coactus est*; dictisque sententiis canon confirmatur. Hic Legati postulant, ut *sua contradictio gestis inhercat*; contestanturque se ad Papam relatores.

De hoc ergo uno Canone, qui controversus esset, Patres ad Leonem referunt, submissò animo petunt ut *probare dignetur*; & quemadmodum Patres in bonis capiti consonarent, ita Pontificalis apex, id quòd decens erat filiis indulgeret; placitum id Principibus; & Legatos quidem contradixisse, sed ut res ipsi Papæ reservata videretur.

Hæc rerum summà patet nihil Patres ambigere, præterquam de iis quæ nova, quæ contra Nicanos Canones, quæ repugnantibus Legatis decrevisissent: cætera vi suâ atque integro robore firma reputasse.

Quid hæc Leo sanxerit nemo ignorat; nempe sic: *Consensiones Episcoporum, sanctorum Canonum apud Nicæam conditorum, regulis repugnantes in irritum mittimus, & per autoritatem Beati Petri generali prorsus definitione cassamus.* Alibi decernebat *Canones Nicanos nulli in parte esse solubiles; infirmum atque irritum quidquid à prædictorum Patrum Canonibus discreparit*; denique Anatolium, si Canonem urgeat, *universalis Ecclesie pace privandum.*

Hæc de Canone XXVIII. Sanctus Pontifex, cujus autoritate victus ipse Anatolius (si Lucæ Holstenio colligenti & edenti credimus, ut profecto, meâ quidem sententiâ, credi par est) datâ epistolâ Leoni præcipienti, ut à

Canone tuendo abstineret, respondit; *se illa obediendo complere, quæ ejus perfectissimis sensibus placita videbantur. Nam penitus, inquit, absit, ut eis ego, quæcumque mihi fuissent mandata per literas, adversarar.* Acquievit Imperator, eodem teste Anatolio in eadem epistolâ, atque ex numero Canonum Chalcedonensium, Canon ille XXVIII. expunctus est.

Hic ergo obijciunt Romanum Pontificem Concilii œcumenicis longè superiorem, quorum Canones absque ejus approbatione non valeant; imò ab eo ex *Beati Petri autoritate cassentur*, ipsis Orientalibus, ipsis Constantinopolitanis Episcopis, ipsis Imperatoribus consentientibus.

At hæc qui obijciunt, primò, ne statum quidem quæstionis intelligunt. De findimus enim Constantiensè Concilium, quo nempe Concilii potior autoritas agnoscat, in fide, in schismate, in reformatione generali promovendâ. At Orientales Episcopi isto Canone, Episcopo Constantinopolitano consulebant, Imperatori gratificabantur, non fidei, non schismati, non reformationi generali providebant; imò verò rectum ordinem ac primarum sedium honorem ab antiquo institutum evertabant, qui rei universæ Ecclesiasticæ conducere videretur. Non ergo adversus effranam aut extraordinariam potestatem, Canones ac jura, libertatemque Ecclesiasticam tuebantur, quod Patres Constantiensès volebant; sed Papæ, Canones rectumque ac probum & canonicum ordinem defendenti repugnabant; ac proinde ad nostram quæstionem non pertinet quidquid hæc actum ab illis fuit.

II. Orientales Patres, hoc Canone constituto, id sibi tribuebant ut Patrum limites, & Canones Nicanos ab universali Ecclesiâ conditos & receptos, inconsulto, imò verò repugnante toto Occidente convellerent: quod non illis licebat.

III. In eo Canone statuendo nequaquam Concilii generalis autoritate gaudebant, à quorum decretis in eâ actione cum Sede Apostolicâ universus Occidens recedebat.

Hinc etiam factum est ut Chalcedonensès Patres à Leonis arbitrio id pendere vellent, quòd relationis quidem verba demonstrant, ut vidimus: sed apertè convincit illud Anatolii in epistolâ ad Leonem: *Cum & sic gestorum vis omnis & confirmatio autoritati vestra Beatitudinis fuerit reservata.* Unde neç mirum, de iis Leonem statuisse, quæ in ipsius potestate, ipsa Synodus reliquisset.

Cæterum Bellarminus Canones Chalcedonensès omnes à Leone rejectos esse putat, propter quosdam Leonis aliorumque Pontificum locos: quem vir illustrissimus Petrus de Marca egregiè confutavit. Nunc neminem esse jam puto, qui neget Chalcedonensès Canones XXVII. antiquissimis Canonum insertos collectionibus, statim in autoritatem admissos; quos si quis obstinatè contenderit à Leone improbatos; nempe Parisienses nostri non alio firmiore argumento probaverint Conciliorum generalium supremam potestatem, quam quòd tot Canones, etiam improbante Romano Pontifice valuisse, ipsi adversarii fateantur.

Epist. A-
nat. C. P.
ad Leo.
Mag. in
coll. Hollt.
ibid.
Bell. de
R. P. Lib. ij.
c. xxii.
Marc. de
Conc. Sa-
cer. & Imp.
Lib. iij. c.
ij. p. 21.

CAPUT IX.

Recapitulatio eorum, quæ de confirmatione ex Conciliorum actis dicta sunt: hinc confutantur allati à quibusdam recentioribus Pontificiæ confirmationis effectus: Ecclesiæ consensus, quatenus ultima Synodi bene gesta testificatio: Sancti Gelasii locus.

EX his facile confutantur ea, quæ recentiores quidam Theologi, de Pontificiâ confirmatione dixerunt.

Et primùm quidem pauci sunt, qui ad hæc extrema decurrant, vim omnem Ecclesiæ ac Synodorum in solo Pontifice esse positam; decreta quæ non ipse firmaverit, præsentibus licet; imò consentientibus ejus Legatis edita, incerta pendere, quoad approbaverit; neque aliam Synodis generalibus constare infallibilitatem, quam ab ipso promptam.

Hæc igitur confutantur; universim quidem ex actis Conciliaribus, quibus vidimus decreta Conciliaria, statim atque sunt edita, cælestis oraculi vice habita, executionique mandata: speciatim verò ex his locis, quibus ipsa Concilia, ante omnem confirmationem asserunt, *se omnis erroris experitem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici spiritûs ope, edidisse;* Quod Synodus VI. ad Agathonem Papam scribit.

Eodem pertinet illud, quod est à Nicænâ II. Synodo pronuntiatum; vim quâ fidei definitionem certam edidissent, in eo esse positam, quod Divino numine congregati, eâ repromissione gauderent, quâ CHRISTUS cum Apostolis usque ad finem sæculi futurum se esse promittit.

Neque minùs illustre est illud Cælestini ad Ephesinam Synodum: *Spiritûs Sancti testatur præsentiam congregatio Sacerdotum.* Quo loco Sanctus Pontifex in Ephesinâ Synodo, Synodum illam Apostolicam Hierosolymis congregatam aspiciendam esse testatur.

Huc accedit Leonis II. Synodi VI. defensionem confirmantis verba, quibus declarat iis se consentire, *sicut supra solidam petram, qui CHRISTUS est, ab ipso Domino adeptis firmitatem:* ut confirmatio Synodi universalis, nihil sit aliud quam testificatio jam à Domino traditæ firmitatis.

His igitur victi, qui sunt paulò cordatiores, ab his insulis & nimis abhorrere solent; sed multum defudant in vero explicando confirmationis effectu. Ac Joannes quidam Bagotius * sic exponit, *confirmationem Pontificis omnibus Fidelibus solummodo fidem facere, Synodum œcumenicam & legitimam fuisse; & cum leges servaverit, in Spiritu Sancto definiisse quod definiaverit: quæ ultima certificatio credendi necessitatem imponat Fidelibus, cum antea nemo propriè teneatur Synodi definitiones accipere.*

Postremum hoc æquè concidit actis Conciliaribus, quibus demonstravimus Conciliorum generalium definitiones statim atque prolatae sunt, nullo alio decreto edito valuisse.

Illud haud absurdum, confirmatione declarari Synodum, & legitime fuisse convocatam, & legitimo ordine processisse, neque quidquam intervenisse quo

nulla sit; qualia multa in Ariminensi, atque Ephesinâ II. Synodis evenisse legimus: quæ causa fuisse videtur, cur Leo Synodi Chalcedonenensis definitionem, ipso etiam autore, ac per Legatos præsentem factam, speciali epistola confirmandam duxerit, *propter malignos interpretes*, ut vidimus.

Sanctus Gelasius approbationi Leonis universalis Ecclesiæ confirmationem adjungit; eoque interno sci docet, *malè gestam Synodum à bene gestâ Synodo; quod malè gestam Synodum, putâ Ephesinam II. tota meritò Ecclesia non recepit & præcipuè Sedes Apostolica non probavit: at bene gestam Synodum cuncta recepit Ecclesia, ac maxime Sedes Apostolica comprobavit:* ut profecto inter cæteras Ecclesias, eminere oporteat Ecclesiæ principalis assensum; at illud interim requiratur, ut Ecclesiæ totius consensus accedat.

Hæc ergo est ultima adversus *malignos interpretes* Synodi bene gesta testificatio: Sedis Apostolicæ conjunctus cum totius Ecclesiæ approbatione consensus, quam confirmationem dicimus.

Ea verò universalis ac plena consensus, non tantum adversus *malignos interpretes*, sed etiam interdum bonis quoque ac probis viris est necessaria.

Etsi enim boni viri non dubitant, quin œcumenica Synodus sit infallibilis, quandoque haud immeritò ac bonâ fide dubitatur, utrum aliqua Synodus sit verè œcumenica. Quale dubium contigisse vidimus Hispanicæ & Gallicæ Ecclesiæ, circa Synodum VI. & VII. ad quas vocati non essent. Quare haud immeritò affirmamus ultimum, quo Synodi œcumenicæ asserantur, esse Ecclesiæ universalis consensum cum Apostolicæ Sedis confirmatione conjunctum.

CAPUT X.

Andrea Duvallii de confirmatione sententia confutatur, nempe quòd ante eam, Conciliorum anathemata valeant, tantùm sub spe ratihabitionis futurae: Concilii VIII. locus egregius.

ANDREAS Duvallius Concilia quidem generalia, quibus Pontifex per Legatos præest, eâ infallibilitate gaudere contendit, quam ipsa Spiritûs Sancti præsentia tribuat. Horum ergò decretis, quod ad fidem attinet, teneri Pontificem; neque posse negare confirmationem, si legitimo ordine processerint: vim porò confirmationis in eo collocat, ut anathemata prolata à Conciliis, absque Pontificiâ confirmatione non valeant. Nempe Concilia illustrent, non feriant; tanquam Ecclesiæ Doctores non habeant simul concessam divinitus & cathedram docendi, & castigandi virgam.

Hæc Duvallii sententia omnium, quascumque viderim, longè absurdissima videtur esse. Primùm enim procul dubio valet statim vel ab uno Episcopo prolata anathema; ac licet solvi possit legitimo ordine, ac superioris judicio; non tamen superioris confirmationem expectat ut ratum habeatur: non valebit verò ab œcumenicis Synodis prolata sententia, omnem Ecclesiæ complexa potestatem: Videtis ad quam vana & absurda co-

Sup. hoc. Lib. c. v. Gelaf. ep. xiiii. ad Episc. Dard. Tom. iv. Conc. pag. 1200. & pall.

Sup. Lib. vii. cap. xxxi. xxxii.

Duval Tract. de supr. Rom. Pont. potest. Part. iv. quest. vi. p. 525. & seq. edit. 1614. id. dissert. præf. n. xxii.

gantur, qui ab avità traditione degeneres, Ecclesiastica potestatis formam, cæcis ratiociniis ad arbitrium fingunt. Deinde etiam si id placeat, quod est falsissimum, quæ jurisdictionis sunt, ad Papam omnia redigenda esse: an non ille intelligitur mandare Legatis, ut exponendæ doctrinæ ita exercendæ Ecclesiasticæ ultionis officium; cum lexcenta Concilia Provincialia, sive Regionaria habeamus, in quibus Legati Apostolici unà cum Synodis anathemata pronunciant & exequantur? Quam autoritatem Concilii œcumenicis denegari, longè absurdissimum est. 3°. Libenter quærerem, ludantne nos Synodi, cum absolutè ac decretoriè pronunciant: *Si quis non ita senserit, anathema sit?* Ac nimis profectò ineptiunt qui hæc anathemata intentari respondent à Synodis sub ratihabitione & confirmatione futurà ipsius Pontificis. At saltem audiant has formulas ab omnibus Synodis frequentatas, quæ effectum ipsum denotant: *Ab Ecclesiâ projecimus, privavimus, nudavimus omni dignitate.* Ac rursus alio modo; *Nudatus est, privatus est, projectus est:* tanquam perfectà re, quam ipsi pendere volunt. Postremò si adhuc hæsitant, esto illud ab VIII. Synodo decretum peremptorium, haud minùs adversus eorum sententiam, quam adversus Photium; *Nos cum inobedientem & resistantem sanctæ huic & universali Synodo repulimus, & anathematizavimus atque à totâ Catholica & Apostolica Ecclesiâ fecimus alienum,* PER DATAM NOBIS POTESTATEM IN SPIRITU SANCTO A PRIMO ET MAGNO PONTIFICE NOSTRO LIBERATORE AC SALVATORE CUNCTORUM. Quid enim expectant qui sic pronunciant? Sed nos in tam claris plus aequò immoramur.

Atque hæc de objectione, quæ à Synodorum confirmatione petitur, dicenda habebamus. Sanè & Imperatores Synodos confirmarunt, diversissimâ ratione, ut vim legis ac civilis executionis obtinerent. Confirmatio autem Ecclesiastica, quid sit, plenissimè explicatum esse credimus; nempe sic: vel ut insit ex communi consensione firmitas, vel ut innata jam, ac certa, magis magisque inculcetur.

CAPUT XI.

Ex antedictis resolvitur illud, duodecim sæculis inauditum; quòd Episcopi jurisdictionem omnem à Papâ mutuentur; quòdque P. spæ assistant, ut consilarii tantum, non ut judices.

JAM illud superest explicandum quod objiciunt: Episcopos à Romano Pontifice potestatem suam ac jurisdictionem mutuari; adeoque conjunctos quamlibet in Synodum œcumenicam, nihil posse adversus autoritatis suæ radicem ac fontem; sed tantum adesse ut consilarios; ac decreti robur, tam in rebus fidei, quam in aliis, in Romani Pontificis potestate esse positum.

Quod commentum, sponte vel ex eo concidit, quòd præcis sæculis inauditum, XIII. sæculo inveni cœpit in Theologiam; postquam scilicet Philosophicis ratiocinationibus, iisque pessimis, agere, quam Patres consulerè plerumque maluerunt, Hujus

Huic verò novitati repugnat imprimis id, quod est ex actis Apostolorum relatum de illâ Synodo Apostolicâ, quam cæteris velut iterari & repræsentari Conciliis, Sancti Cælestini ad Synodum Ephesinam epistola & Concilii V. œcumenici interlocutio demonstravit: quâ in Synodo, si quis Apostolos non veros judices à CHRISTO constitutos, sed Petri consiliarios dixerit, nimis ineptus est.

Repugnant item ea quibus constitit Romanorum Pontificum decreta atque judicia, etiam de fide, œcumenici Concilii convocatione suspensa, autoritate retractata, nec nisi examine factò, ac dato iudicio comprobata & confirmata fuisse: quæ profectò probant, eos non Papæ consiliarios, sed Papalium decretorum federe Judices.

Et eos quidem legitimè convocari oportet, ne tumultu coeant: cæterum convocati *autoritate Spiritus Sancti*, non Papæ, judicant; pronunciant anathemata, non Papæ autoritate, sed CHRISTI; totiesque in actis id inculcatum vidimus, ut repetere jam pigeat.

Huc accedat illud Concilii I. Arelatensis ad Sanctum Sylvestrum: *Te pariter nobiscum judicante, cætus noster majore lætitiâ exultasset;* atque in ipso Concilii capite ad eundem Sylvestrum: *Quid decreverimus communi consilio, Charitati tuæ significamus.* Hæc igitur sacerdotii sui autoritate freti, de summis rebus, de observatione scilicet Paschæ Dominicæ, ut uno die per omnem Orbem observetur; de Baptismo non iterando; deque Ecclesiarum disciplina judicant. Cujus generis exempla ubique occurrunt. Quin etiam à Synodis, etiam particularibus, quibus Papa præsedet, ejus etiam præsentis decreta examinari & firmari consensione; Patres pariter judicare, decernere, definire constitit; ac millies in actis adscriptum vidimus.

CAPUT XII.

Quo sensu dictum sit ab antiquis, à Petro & per Petrum esse Episcopatum: S. Augustini locus.

CÆTERUM in re tam clarâ unum illud ex antiquitate depromptum objiciunt, à Sancto Innocentio dictum; Petrum *Episcopalis nominis & honoris autorem;* & iterum: *Unde ipse Episcopatus & omnis autoritas nominis ejus emerfit;* & à Sancto Leone: ** Si quid, cum eo (Petro scilicet) commune cæteris voluit esse Principibus, (scilicet Apostolis) nunquam nisi per Petrum dedit, quidquid cæteris non negavit;* atque alibi item, CHRISTUM ita concessisse cæteris Apostolis prædicandî ministerium, ut in eos à Petro, ** tanquam à quodam capite, dona sua vellet in corpus omne diffundere.* Unde etiam manavit illud Optati Milevitani: ** Bono unitatis Beatus Petrus præferri Apostolis omnibus meruit, & claves Regni Cælorum communicandas cæteris solus accepit;* & illud Gregorii Nysseni: *Per Petrum Episcopis dedit claves Cælestium*

August. ep. clxxxii. al. xci. n. 1. p. 635. * Leo. Mag. serm. iij. in ann. Assum. ejusd. c. ij. lxxx. adal. Episc. Prov. Vien. c. 1. * Opt. Mil. de schism. Donat. adv. Parm. Lib. vii. edit. Dup. pag. 104. Greg. Niss. in eos qui castigari a gre serunt. Tom. iij. p. 314. edit. Paris.

Tome II.

M

Sup. Lib. vii. c. vii. & xlv.

Ib. cap. ix. & seq.

Conc. A. rel. 1. an. 314. epist. ad. Sylv. T. 1. Conc. p. 1425. 1427. Vid. can. Conc. 1. Arelat. ib. Vid. sup. lib. vii. pass. & etiam hoc Libro.

Rescr. Inn. ad Conc. Milev. T. ij. Conc. p. 1287. int. Aug. epist. clxxxii. al. xciii. n. 2. Tom. ij. p. 619.

Ejusd. Rescrip. ad Conc. Carthag. ib. p. 1284. int.

* Id. epist. x.

⁹⁰
 Cæs. Arc. honorum, & illud denique Sancti Cæsarii Arelatenſis ad Symmachum Papam:
 lat. Exemp. Sicut à personâ Beati Petri Apostoli, Episcopatus sumit initium, ita necesse
 Libel. ad est ut disciplinis competentibus Sanctitas Vestra singulis Ecclesiis quid observare
 Sym. Tom. debeant evidenter ostendat.
 14. Cenc. Hæc & alia ejusmodi ad extremum si urgeant, nempe afferent à Petro
 pag. 1194. non à Christo, aut à Christo per Petrum, non autem immediatè & proximè
 Apostolos constitutos: tanquam alius quam Christus Apostolos vocaverit,
 miserit, atque infuso spiritu celesti potestate donaverit; ac Petrus non
 Christus dixerit: *Ite: docete: predicare: baptisate: accipite*, &c. sicut
 Matt. xvij. *misit me pater, & ego mitto vos.*

Matt. xvij. 19. 20.
 Marc. xvi. 14.
 Joan. xx. 21. 22.
 Neque me fugit Joannem de Turre-cremata, aliosque paucos, dum à
 se non putant sancti Leonis & aliorum jam allata dicta satis defendi posse,
 nisi Apostoli quoque à Petro suam jurisdictionem acceperint; in hoc etiam
 deliramentum abreptos contra manifestissimam Evangelii veritatem: quod
 deliramentum abreptos contra manifestissimam Evangelii veritatem: quod
 Bell. de quidem commentum ipse Bellarminus confutavit.
 R. P. Lib. Id ergò cum sit omnium absurdissimum; constabit adductis Patrum sen-
 14. c. xxiii. tentiis hæc tantùm doceri.

Primò, autoritatem Episcopalem ac jurisdictionem clavibus ac ligandi
 solvendiue potestate contineri; quod per se est perspicuum.

Secundò, Petrum fuisse primum, in quo ea potestas ostenderetur &
 constitueretur, patet ex Evangelicâ historicâ. Etsi enim Christus omnibus
 Joann. xx. Apostolis dixit: *Accipite Spiritum Sanctum*, Joan. XX. 22. & *quæcumque*
 22. Matt. *alligaveritis*; & *quæcumque solveritis*, Matt. XVIII. 18. tamen præcesserat
 xviii. 18. illud Petro dictum: *Tibi dabo claves*, & *quæcumque ligaveris*, & *quodcum-*
que solveris, Matt. XVI. 19.

Ib. xvi. 19. Tertio, utrumque, id est, & quod est Petro, & quod est Apostolis
 dictum, æquè à Christo manare. Qui enim dixit Petro: *Tibi dabo*
 & *quæcumque ligaveris*, idem Apostolis dixit: *accipite*, & *quæcumque ali-*
gaveritis.

Quartò, verum igitur esse quod ait Optatus de Petro: *Bono unitatis cla-*
ves Regni cælorum, communicandas cæteris solus accepit. Reverà enim quæ
 Petro datæ sunt, Matt. XVI. communicandæ erant postea Apostolis,
 Matt. XVIII. & Joan. XX. communicandæ autem, non à Petro, sed à
 Christo, ut patet.

Quintò, verum etiam id esse quod ait Cæsarius: *A Petro Episcopatus su-*
mit initium: cum Petrus primus fuerit in quo per ligandi ac solvendi mini-

sterium ostensa, inchoata, commendata fuerit Episcopalis potestas.
 Sextò, hinc etiam verum quod ait Innocentius: *A Petro Episcopatum &*
omnem autoritatem ejus nominis emeruisse, quòd ille primus omnium sit Epil-

copus constitutus, sive designatus.
 Septimò, eâ causâ vocari Petrum ab eodem Innocentio *Episcopatus au-*
torum; non quòd ejus institutor fuerit; non quòd ab eo Apostoli ligandi ac
 solvendi potestatem acceperint: reclamant enim ubique Scripturæ; sed
 quòd ab eo factum sit ejus potestatis inter homines collocandæ, & consti-

tuendi sive designandi Episcopatus initium.
 Octavò, Apostolos per Orbem terrarum non Petri autoritate, sed CHRIS-

tas gubernarent; atque hunc esse communicati Episcopatus unâ cum ordi-

nariâ jurisdictione fontem.
 Nonò, hæc ut clariùs elucescant, ac facilè intelligatur quid sit illud,
 per Petrum, quod apud Leonem legimus, recolenda est antiqua Ecclesia
 ab ipsis Scripturis ducta traditio.

Constat ergò Dominio interrogante Apostolos; *Quem dicunt homines esse*
filium hominis: Petrum omnium Principem, omnium indutâ personâ res-
 pondisse: *Tu es Christus*: ac postea Christum Petro talem gerenti perso-
 nam dixisse: *Tibi dabo*, &c. *Quodcumque ligaveris*, &c. Quo patet, his
 verbis, non modò Petrum, sed in Petro suo Principe ac pro omnibus res-
 pondente, omnes Apostolos eorumque successores, Episcopali potestate ac
 jurisdictione esse donatos.

Quæ omnia complexus Augustinus hæc scribit: *Cum omnes essent interro-*
gati, solus Petrus respondit: TU ES CHRISTUS: & ei dicitur: TIBI DABO,
&c. tanquam ligandi ac solvendi solus acceperit potestatem: cum & illud unus
pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus, tanquam personam gerens unitatis,
acceperit. Quo nihil est clariùs.

CAPUT XIII.

Patres ante Augustinum: alii Augustini loci: traditio sequentis
 etatis.

AUGUSTINO præluxit Cyprianus passim. Brevis ac præclara ad lapsos
 epistola sic incipit: *Dominus noster, cujus præcepta metuerè & obser-*
vare debemus, Episcopi honorem & Ecclesia suæ rationem disponens, in Evan-
gelio loquitur, & dicit Petro: EGO TIBI DICO, &c. & TIBI DABO CLAVES,
&c. & QUÆ LIGAVERIS, &c. inde per temporum & successionum vices Epif-
coporum ordinatio & Ecclesia ratio decurrit, ut Ecclesia super Episcopos con-
stituatur, & omnis actus Ecclesia per eosdem prepositos gubernetur.

In uno igitur Petro omnes Episcopos institutos Cyprianus agnoscit;
 neque immeritò Episcopatus, eodem Cypriano passim attestante, unus
 toto Orbe terrarum, in uno est institutus: idque factum est ad stabi-
 liendam *unitatis originem ab uno incipientem*, ut idem Cyprianus
 docet.

Consentit Optatus, qui *claves communicandas cæteris Apostolis, utique à*
 Christo, ut rerum series demonstravit, *soli Petro* primum agnoscit traditas,
 ut *unitatis negotium formaretur.*

Sed omnium maximè communem traditionem exponit & inculcat Augu-
 stinus. Neque enim semel id dixisse contentus loco supra memorato, in hujus
 doctrinæ exponendâ ratione totus est. Hinc illud: *In Petro esse Ecclesia sa-*
cramentum; ergò ea, de quibus agimus, Christi verba dicta esse Petro *Ec-*
clesia formam gerenti: quadam dici de Petro que non habent illustrem intel-
lectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur gestasse perso-
nam, propter Præmum, quem in discipulis habuit.

Hinc autem sequi docet omnes Apostolos & Episcopos à Christo pote-

M ij

Matt. xvij.
 13. 16. 19.

Aug. tract.
 lxxviii. in
 Joan. n. 4.
 part. ij. T.
 iii. p. 800.
 801.

Cypr. Ep.
 lxxviii. ed.
 Pcar. xxvii.
 Pamcl.

Id. Tract.
 de unit. Ec-
 clæ. & alib.
 passim.

Opt. lib.
 vii. p. 104.
 Vid. c.

Aug. ep.
 lxxx. alias
 clxx. n. 2.
 p. 120.

Id. Tract.
 in Psal.
 cviii. n.
 i. T. iv.
 part.
 pag. 1215.

Id de A- statem in Petro accepisse: *Petro enim figuram Ecclesie sustinenti datas claves;*
 gon. Christ. *atque hinc Ecclesie datas. Petrum, Paulum, Joannem, ceteros Apostolos cla-*
 c. xxx. n. *ves accepisse, easque adhuc in Ecclesia esse, sed omnes in Petro accepisse,*
 32. T. VI. *ut Ecclesia figurata: quod inculcat his verbis: Beatus Petrus primus Aposto-*
 p. 260. *lorum; in illo uno omnes claves acceperunt.*

Id. ferm. Id verò factum commendandæ unitatis gratiâ post Cyprianum & Opta-
 CLIX. de tum docet: *Quando enim Christus ad unum (Petrum scilicet) loquitur, uni-*
 verb. Apost. *tas commendatur: unde passim in libris contra Donatistas ait, claves uni-*
 al. xxvi. de *versas committitur: unde passim in libris contra Donatistas ait, claves uni-*
 divers. cap. *versas committitur: unde passim in libris contra Donatistas ait, claves uni-*
 VI. n. 7. *tati datas.*

Summa ergò hæc est. Cùm Apostoli & Pastores Ecclesiarum & unum
 T. v. p. 706. Id. Serm. sunt, & multi; unum Ecclesiasticâ communionem, qui unum pascant
 Id. Serm. gem; multi per orbem terrarum distributi, ac suam quique unici gregis
 ccxcv. al. de sortiti partem, idè potestatem ipsi duplici Christi concessione datam;
 divers. cap. primùm ut unum sunt, idque factum in Petro Principe, unitatis figuram
 ij. n. 2. ib. ac personam gerente, quò pertineat illa vox singulari prolata numero;
 1194-1195. Vid. pass. *Tibi dabo, & Quodcumque ligaveris, &c. Secundò, ut multi sunt, plurali*
 cont. Do- numero, quò pertineat illud; *Accipite, & Quodcumque ligaveritis; utrum-*
 natist. T. II. *que autem proximè & immediatè à Christo; cùm ille qui dixit: Tibi dabo*
ut uni; dixerit idem: accipite, ut multis: præcessisse tamen eam vocem,
quâ datur potestas omnibus, ut sunt unum; quia Christus unitatem in Ec-
clesiâ suâ maximè commendatam esse voluerit.

Hinc omnia elucescunt. Neque tantùm Episcopi, sed etiam Apostoli à
 Christo claves potestatemque acceperunt in Petro, ac suo modo per Petrum,
 qui eam pro omnibus, ut omnium figuram ac personam gerens, communi
 nomine acceperit.

Manavit traditio ad posteros. Hanc universam paucis complexus est
 * Corbe- Christianus Drummarus * noni sæculi scriptor nobilis, expositione in Matt.
 jenis Mo- ad hunc quippè locum; *QUODCUMQUE LIGAVERIS, &c. hoc tamen Petro quam*
 nachus. *omnibus Apostolis & successoribus eorum, qui in Ecclesia eundem locum te-*
 Christ. *drut. exp. nent, rectè credimus concessum.* Id postquam Evangelicis dictis comproba-
 in Matt. c. vit, infert: *Quod autem quasi soli Petro, hæc legatio dici videtur, idè*
 xxxv. T. xv. *fit, quia ipse locutus est pro omnibus, & in ipso omnibus responsum est.*

Hanc traditionem secuti, labente eodem sæculo, anno videlicet 875.
 Conc. Patres Cabillonenses, privilegium Monasterii Tornuntiensis, sic statuunt:
 Cabill. T. *Autoritate, quam à Christo Jesu Domino nostro summo sacerdote, in Petro ac-*
 ix. p. 275. *cepimus, &c. Quod totidem verbis repetitum legimus anno 878. in ejus-*
 vid. suppl. *dem privilegii confirmatione, subscribentibus Hincmaro Rhemenis &*
 Conc. Gall. *D. de la aliis.*

Idem legimus in Caroli Magni capitularibus ab Ansegiso collectis: *Præ-*
 Land. pag. *cepimus, ne forte, quod abfit, aliquis contra Episcopos leviter, hoc est, ir-*
 294. *reverenter; aut graviter, hoc est, contumeliosè, agat: quod ad periculum*
 pag. 277. *con. totius Imperii nostri pertinet; & ut omnes cognoscant nomen, potestatem, vi-*
 vid. Conc. *gorem & dignitatem Sacerdotalem; quòd ex verbis Domini facile intelligi*
 Rhem. an. *potest, quibus beato Petro, cujus vicem Episcopi gerunt, ait: QUODCUMQUE*
 900. ib. p. *LIGAVERIS, &c. vicem Petri dicuntur Episcopi gerere, quòd accepta à*
 481. *Capitul. Petro potestate, vice ac loco Petri habeantur: quemadmodum & ipsi Ro-*

mani Pontifices, vice ac loco Petri se gerunt, ac Petri vicarios se passim
 appellunt; majore potestate quàm alii, sed profectò non magis à Christo
 deductà.

Unde Episcopi qui se vice Petri esse dicunt, iidem se Christi vicarios
 passim nominant; non pari amplitudine, quâ Romani Pontifices; sed auto-
 ritate pariter à Christo derivatà.

Hinc excommunicant, *virtute Spiritus Sancti & ex autoritate beati Petri*
Apostoli; quippè qui intelligant, ad se quoque dicta, quæ Petro dicta
 sunt.

Piget commemorare ejusmodi innumerabilia, quæ passim legentibus oc-
 currunt: ex quibus profectò constat Episcopos omnes, in Petro omnium
 personam gerente, accepisse à Christo quam habent potestatem.

Neque propterea dixeris, nihil præ cæteris accepisse Petrum, qui tantùm
 cæteros figuraret: meminisse enim oportet, quid Augustinus dixerit: *Petrum*
Ecclesie gestasse personam, propter Primatum quem in discipulis habuit.
 Et alibi: *Petrus Ecclesie figuram portans, Apostolorum principatum tenens, &c.*
 quod assidè inculcat, & cæteri Patres uno ore prædicant. Hoc enim ha-
 buit præ cæteris, ut, cùm esset omnium Princeps, illud potestatis à Christo
 proximè & immediatè manantis commune depositum, principali jure &
 ipse acciperet, & ad successores transmitteret, ut cæteros Episcopos memi-
 nisse oporteat, se primùm in Petro ut unitatis capite designatos, formatos,
 constitutos, in Petri successore colendo & observando, unitatem & pacem
 fervare debere.

Piget commemorare ejusmodi innumerabilia, quæ passim legentibus oc-
 currunt: ex quibus profectò constat Episcopos omnes, in Petro omnium
 personam gerente, accepisse à Christo quam habent potestatem.

Neque propterea dixeris, nihil præ cæteris accepisse Petrum, qui tantùm
 cæteros figuraret: meminisse enim oportet, quid Augustinus dixerit: *Petrum*
Ecclesie gestasse personam, propter Primatum quem in discipulis habuit.
 Et alibi: *Petrus Ecclesie figuram portans, Apostolorum principatum tenens, &c.*
 quod assidè inculcat, & cæteri Patres uno ore prædicant. Hoc enim ha-
 buit præ cæteris, ut, cùm esset omnium Princeps, illud potestatis à Christo
 proximè & immediatè manantis commune depositum, principali jure &
 ipse acciperet, & ad successores transmitteret, ut cæteros Episcopos memi-
 nisse oporteat, se primùm in Petro ut unitatis capite designatos, formatos,
 constitutos, in Petri successore colendo & observando, unitatem & pacem
 fervare debere.

ADMONITIO EDITORIS.

IN eo loco codicis quem diligentiori curâ recognovit D. BOSSERT, hæc ad marginem
 I ipsius scripta manu, legimus: *Caput XIV. Ecclesie Hispaniensis traditio in Concilio Toletanis*
& in Concilio Tridentino; & in schedâ hinc insertâ: Notanda est traditio Ecclesie Hispaniensis
ante Caput XIV. Quapropter deleto numero Capituli sequentis, pro XIV. posuerat XV. Cùm
autem solitus fuerit D. BOSSERT in schedis ea scribere quæ suo operi addebat, & ea sola
nobis supersint hujus Capituli indicia; an ab autore illud Caput confectum fuerit, an schedæ
amissæ fuerint, prorsus ignoramus. Nos quidem primùm deliberabamus de explendo illo
Capite; sed postea mentem mutavimus, rati non nostrum esse viri maximi opus opellâ
nostrâ interpolare. Igitur hinc tantùm breviter docuimus, de origine Potestatis Ecclesia-
sticæ, qualis fuerit Ecclesie Hispaniensis traditio.

1. Observandum est Hispanos Patres in Concilio Toletanis, de disciplinæ Capitibus
 plurimis & maximis sæpe decrevisse, hæreses quoque Arianæ, Priscilliani & aliorum anathe-
 matizasse, nullâ peritâ à Romanis Pontificibus suorum Synodalium gestorum confirmatione;
 adeò aberrant ab eo ut crederent à Papâ se habere, non à Christo decernendi & anathema-
 tizandi auctoritatem.

2. Passim legimus in illis Conciliis: Episcopos *summos Pontifices* primùm habere Sacer-
 dotii gradum: ipsis commissam à Deo curam, ut *tueantur defendant ac regant*: eos in Eccle-
 siâ *officia peragere oculorum: adnationem Sacerdotum cò venerabilis cerni, quòd in medio*
caetis eorum, præsentia individua Trinitatis adesse: adunatos Episcopos illustrari Spiritus San-
cti lumine, quemadmodum Apostoli: eos Episcopos à Divinâ potentia constitutos esse: eo-
rum decreta còmmuni deliberatione facta habere plenam, integram, indissolubilem auctoritatem:
ipsis jus esse ligandi ac solvendi, cùm Petro Christus dixerit: Quodcumque ligaveris, &c.
 Quo etiam argumento usos fuisse antiquiores Ecclesie Doctores mox vidimus; atque ea
 omnia luculenter probant Hispanos Præsules acceptam referre Christo suam auctoritatem.

Lib. v. cap.
 CLXIII.

Præf.
 Cœc. Meld.
 Tom. VII.
 Conc. pag.
 1816. &

seq.
 Conc.
 Vienn. can.
 I. T. IX. p.
 433.

Aug. E-
 narr. in Pl.
 CVIII. n. I.
 T. IV. pag.
 1215.

Id. Serm.
 LXXVI. al.
 XII. de
 verb. Do-
 mini. c. ij.
 II. I. T. V.
 p. 416.

Vid. pass.
 Conc. To-
 let. Tom.
 Conc. ij. ij.
 IV. v. vj.

Sup. Diff.
prav. num.
LVII. LVIII.
& Lib. VII.
c. XXIX.

Aⁿ 400.
Tom. ij.
Conc. pag.
1229.
Ep. Of.
ad Const.
ap. Athan.
Hist. Arian.
T. I. p. 371.
Vid. Pa-
lav. & Fra-
Paolo.

3° Jam supra annotavit D. BOSSUET Patres Concilii Toletani XIV. *Synodum VI. non approbasse, nisi facta examine, tametsi à Leone II. probatam constisset.* Quod si autoritatis suæ fontem esse Papam credebant, quid causæ esse poterat cur in Synodi VI. acta iterum inquirerent, cum ea acta non nescirent à Leone II. ad liquidum jam examinata & confirmata?

Optimi Sacerdotes, inquit Dictinius Episcopus, in Concilio Toletano I. *corrigite omnia, quia vobis correctio data est.* A quo autem data est? Num à Petro? Nequaquam, sed à Christo: *scriptum est enim*, pergit Dictinius, *vobis datæ sunt claves regni cælorum.*

Meminerant illi Episcopi magui illius Cordubensis Osi, qui sic scribebat ad Constantium: *Tibi Deus Imperium tradidit, nobis Ecclesiasticæ concedidit.* Atqui ut Deus Imperatoribus IMMEDIATE Imperium tradidit, sic profecto IMMEDIATE Episcopis Ecclesiastica concedidit.

4° Hispani Episcopi hanc à Patribus suis acceptam doctrinam Tridentum attulerunt. Nam cum multum contenderent Itali, ut Synodus, decreto edito, definiret Episcopalem autoritatem à Papali originem suam ducere, ne id statueretur firmiter obstituerunt Hispani Præfules, quibus Galli nostri se junxere; seu potius per Spiritum Sanctum, qui huic Synodo præsidebat, non licuit hoc condi decretum, quod adversâ fronte præcorum Conciliorum sacris statutis adeo repugnasset.

CAPUT XIV.

Cleri Gallicani ab antiqua traditione ducta sententia: Conventus generalis anni 1655. adversus Joannem Bagotium acta memorantur.

HANC sanctam & Apostolicam Episcopalis jurisdictionis ac potestatis à Christo immediate profectæ & institutæ doctrinam, Ecclesia Gallicana studiosissimè retinuit, nec passâ unquam est ab eâ traditione defecti.

* E Societate Jesu.
** In suo libro cui titulus est: *Defensio du droit Episc. Vid. act. du Clergé de 1655.*

Ut alia omittamus, nostrâ memoriâ anno videlicet 1655. Joannes Bagotius * degenerem sententiam, quâ vilescat Episcopatus, propugnasse visus erat **. Id cum Clerus Gallicanus maximo ac frequentissimo congressu Parisiis congregatus molestissimè tulisset, purgavit se coram amplissimo cœtu Bagotius, professusque est disertis verbis: *Episcopos immediatè à Christo accipere jurisdictionem, atque in suis Ecclesiis gubernandis eadem autoritate pollere, quâ Apostoli.*

Idem Bagotius docere visus, ita se habere Papam respectu cujuscumque Episcopi, & cujuscumque Diœceseos, ut se habet Episcopus respectu cujuscumque Curati, & cujuscumque Parœciæ Diœceseos; id à se dictum negavit; atque inter utrumque ingens discrimen esse professus est, etiam jure Divino.

Sacer verò cœtus fideles omnes edoceri voluit, *constitutam à Christo Papæ autoritatem in totâ Ecclesiâ; Episcoporum verò in suis Diœcesibus quæ doctrina esset Conciliorum Lateranensis sub Innocentio III. Florentini ac Tridentini.*

Eam doctrinam Gallicani Patres luculentius exponunt, datis pro more literis, ad omnes Coepiscopos, quarum hæc summa est: *Neminem ortho-*

doxum dubitare, quin Papa sit caput, Pastor & Primas universalis Ecclesiæ, uti loquitur Concilium Florentinum; cujus potestatis jure posse eum in casibus ac formâ in jure præscriptis, providere regimini omnium Ecclesiarum, omnique pastoralis functioni. Verùm ea doctrina non destruit jus Episcopale, neque propterea admitti delegatos sine causâ, qui sine Episcoporum licentiâ omnia eorum munia obire possint: Hierarchiam nihil esse aliud quam subordinationem quamdam membrorum ad caput; eò esse comparatam ut membra conservet sub capitis regimine; ac licet utrique & caput & membra potestatem ac vitam ducant ab eodem Christo, non tamen eadem vi neque pari autoritate: Apostolos hand minus Petro fuisse subiectos, quamquam æquè ac Petrus, à Christo missionem habuissent; ita Episcopos qui Apostolis successerint, hand minus à Christo habere potestatem, licet eam exercere sub Papâ Petri successore debeant: caterum violari Episcopatum, qui secundum Cyprianum unus est, nisi Episcopus agnoscatur à Spiritu sancto præpositus gregi; qui se ab ejus autoritate segregaverit, ab eo id pati Ecclesiam, quod sol erepto radio, obstructo rivo fons, detracto uno ramo, arbor tota pateretur: ac neminem Ecclesiæ verè esse conjunctum qui non agnoscat, & superiorem in totius corporis capite potestatem, & que in subiectis particularium Ecclesiarum capitibus vigeat: & Papam quidem instar petreæ esse, quâ fundatur Ecclesiâ; Episcopos verò columnarum instar, quâ portetur; atque omnino ad sustentandam tanti edificii structuram, & petram, & columnas æquè conservari oportere.

Hanc celeberrimi conventus acceptam à Majoribus & tradendam posteris sententiam, aulicis artibus (i) aliquanto tempore interceptam, conventus

Vid. sup.
Lib. VI. c.
XXIII. &
seq.

(i) *Aulicis artibus, &c.*] Parochi Parisenses ad Cœtum Cleri Gallicani an. 1655. detulerunt librum P. BAGOT, cui titulus est: *Defensio du Droit Episcopal*, in quem librum Cœtus deputatos à se Episcopos & Doctores jussit inquirere. P. BAGOT statim deputatis libellum obtulit, in quo delatas propositiones explicare, aut etiam defendere conabatur. Sed deputati, cum intelligerent hunc libellum nequaquam à Cœtu probari posse, singulas propositiones suis censuris notare ceperunt Tum P. BAGOT alterum libellum obtulit, saniorum illum quidem priorum, verumtamen non eum, qui sa isfacere posse videretur. Ergò Episcopus Montis-Albani deputatorum Præses, de P. BAGOT propositionibus result ad Cœtum, à quo quidem jussus est articulos conficere, qui Jesuita propositionibus adversarentur. Interim Cardinalis MAZARIN, qui eos articulos legerat, Montis-Albani Præfuli dixit: Nuncium Apostolicum ad Regem eâ de re questam venisse, sibi que videri omnino omittendos articulos. Quare Episcopus adit Nuncium. Sed quamquam probaret in his articulis statui: *Papam accipere à Christo immediatè suam in omnem Ecclesiam jurisdictionem, vocari eum universalis Ecclesiæ jure Divino pastorem, & dici habere potestatem potioris potestatis Episcoporum, qui etiam jure divino illi obedire tenerentur, nunquam potuit Nuncium à proposito deducere, eò quòd Episcopi dicebantur habere immediatè à Christo suam potestatem, quòd vocabulum immediatè ut novum & à Tridentinâ Synodo non usurpatum Nuncii animus offendeat. Igitur deputati, Nuntio ut satisfacerent, hunc articulum coram cœtu illis verbis explicârunt: *Nous avons seulement entendu que les Evêques n'étoient point Vicaires d'aucune Puissance Ecclesiastique qui sût sur la terre, & que leur puissance, tant de l'ordre, que de la jurisdiction intérieure, pour la rémission des péchés, & de l'extérieure, consistent au pouvoir d'excommunier, de juger & de définir les matières de foi, soit en première instance, soit aux Conciles, leur étoit donnée de JÉSUS-CHRIST.* Deinde Montis-Albani Episcopus, lecto articulo à se recuso & ex ipis Concilii Tridentini verbis composito, annotavit hunc loquendi modum verum quidem esse, sed eo tempore non cautum satis: itaque se sentire omittendos esse articulos, & admittendas P. BAGOT explanationes. Cœtus hoc consilium, simul relationem de eâ re factam comprobavit. Caterum encyclica missa est epistola, in qua egregiè defendebatur Cleri Gallicani doctrina de Jurisdictione Papæ & Episcoporum.*

Ecclesiæ Gallicanæ anno 1682. innovavit ac promulgavit.

Hoc sacrum depositum ab omni Patrum memoriâ Sorbona custodit. Neque unquam innoxios habuit qui aliud sentirent, ut à nobis prolata monumenta testantur.

Nimia illa quidem, inquit, quæ potestatem jurisdictionis Parochorum æquè ac Episcoporum & Papæ, à Christo esse docet, ut ex eisdem monumentis atque ex novissimâ Vernantiî censurâ patet.

Qui hæc obijciunt, doctrinam sacræ Facultatis non intelligunt: disertè enim explicat hîc agi de Parochis, non quantum ad limitationem, sed quantum ad institutionem primariam; subditque in censurâ Vernantiî: *Salvâ semper immediatâ Episcoporum in Prælatos minores, seu curatos & plebem subditam auctoritate.*

Mens ergo Facultatis de secundi ordinis Sacerdotibus non ea est: institutum à Christo, ut sint eo ritu, quem nunc Ecclesia servat in Parœcias distributi; id enim pertinet ad eam limitationem, quam à Papâ quidem, & ab Ecclesiâ esse ipsa Facultas docuit; sed omninò à Christo esse id, quod ad primariam hujus ordinis Institutionem pertinet; nempe ut ille ordo sit in Ecclesiâ necessarius, & secundo loco sub Episcopis Ecclesiasticam jurisdictionem exerceat; quam cum exercet, non ab alio quam à Christo, secundum canones & Episcoporum juxta præscripta, exercendam accipiat: ita ut Episcopis, à quibus consecrantur & instituuntur, tanquam immediate

Hier. ep. ad Evang. c. 1. al. ad E. vag. LXXXV. Tom. IV. P. 803. Bern. de Conf. ad ipsos.

diatis Pastoribus, vicariam operam præsent, quod est verissimum. At Episcopos, licet Papæ Divino jure subiectos, ejusdem esse ordinis, ejusdem characteris, sive ut loquitur Hieronymus, *ejusdem meriti; ejusdem sacerdotii*, collegasque & Coepiscopos appellari constat: scitumque illud Bernardi ad Eugenium Papam: *Non es Dominus Episcoporum, sed unus ex*

Quod ergo nuperrimè inventum est, Episcopos à Papâ jurisdictionem habere, ejusque quosdam esse vicarios, ut duodecim sæculis inauditum, à scholis Christianis amandari oporteret.

CAPUT XV.

Autoris Anonymi, de jurisdictione Episcopali à summo Pontifice profectâ, vanæ commentationes: S. GREGORII loci: BELLARMINI objectio: S. FELICIS III. locus.

QUAM firma & antiqua sit nostra sententia, aliorum vani conatus docent, ac præsertim Anonymi, qui de libertatibus scripsit. Is enim, ut nihil intactum relinqueret, quò vilesceret Episcopatus dignitas, totum VIII. librum in hæc quæstione consumpsit, conquisitis undique autoribus, qui degenerem sententiam sequerentur. Et quidem scholasticos ac postremæ ætatis autores facile invenit, multosque laudavit: ex antiquitate nihil omninò protulit, præter illa, quæ de Petro dicta retulimus; quæ quàm abs re sint, omnes eruditi vident.

Sanè & Joannem Ravennatem retulit, qui ad S. Gregorium de Romanâ Ecclesiâ hæc scribat: *Quæ universali Ecclesiæ jura sua transmittit.* Sed hæc nihil aliud sonant, quàm omnium Ecclesiarum jura, etiam Ecclesiæ Romanæ auctoritate muniri, eoque recurrere omnes, quorum jura violentur, quod est certissimum. Si quis autem illa verba eò pertinere putet, ut à Papâ, non à Christo Episcopatus jura profluant, nã ille arbitretur à Joanne Ravennate plus tribui Gregorio, quàm ipse sibi Gregorius tribuat; is enim nihil aliud Petro auctori suo tribuit, quàm ut ei à Christo *cura totius Ecclesiæ, & Principatus commissus sit*: hoc est, ut universam qualis à Christo instituta est, regat Ecclesiam; non profectò, ut omnia Ecclesiæ jura à se, non à Christo transmissa esse putet. Idem Gregorius de se cæterisque fratribus Ecclesiarum Episcopis hæc scribit: *Quid ergo nos Episcopi dicimus, qui honoris locum ex Domini nostri humilitate suscepimus, & tamen superbiam hostis ipsius imitamur.* Nempe se accenset cæteris, qui honoris locum à Christo æquè suscipiant; non eum se esse vult, qui omnia jura cæteris tribuat. Quo etiam loco id scribit: *Certe Petrus Apostolus primum membrum sanctæ & universali Ecclesiæ est; Paulus, Andreas, Joannes quid aliud, quàm singularum sunt plebium capita?* A Christo utique, non à Petro constituta; unde subdit: *Et tamen sub uno capite omnes membra sunt Ecclesiæ.* A quo quidem capite, Christo scilicet, vim omnem suam ducunt; non à Petro, qui licet suo modo caput omnium, respectu tamen Christi, unà cum ipsis membrum est; omnibusque pariter virtus & auctoritas à Christo tribuitur, ac licet non æqua omnibus, tamen omnibus æquæ. (k)

(k) Omnibus æquæ.] Argumentum D. BOSSUET confirmatur his Gregorii verbis in eadem epistolâ. Numquid non . . . per venerandum Chalced. nense Concilium, hujus Apostolicæ Sedis Antistes . . . universales oblati honore vocati sunt? Sed tamen nullus unquam tali vocabulo appellari voluit, nullus sibi hoc temerarium nomen arripuit, ne, si sibi in Pontificatus gradu, gloriam singularitatis arripere, hanc omnibus fratribus denegasse videretur. lb. p. 743.

Tom. II,

N

II. *ibid.*
lib. viii. ep.
xxx. ad Eu-
log. Alex.
p. 919. al.
lib. vii. ep.
xxx.

Anon. de
Libert. & c.
lib. viii.
cap. iij. iv.

Ib. cap. v.
& seq.
Tit. I. 5.

Anon. ib.
c. xi. n. 2.

Ib. tot. cap.

Non ergo à se putent Romanum Pontificem honoratum, dum volunt Episcopos illi, potius quam Christo, referre acceptam eam, quam exercent, celestem jurisdictionem. Gregorium recorderentur. *Non honorem, inquit, esse deputo, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco: meus namque honor est, honor universalis Ecclesia. Tunc ergo verè honoratus sum, cum singulis quibusque honor debitus non negatur.*

Nihil autem ad rem, quæ scribit Anonymus de Alexandrino & Antiocheno Patriarchatu, per Petrum Apostolum constituto; longè verò minis ad rem, quod etiam de phantastico Galliarum Patriarcha, singulari capite agit; ac pudere debuit virum gravem, in his etiam somniis confutandis tantum operæ collocasse. Sed certum erat nihil prætermittere, quod aliquam Gallis invidiam apud imperitos constare posset.

Metropolitanas Ecclesias, præsertim in Gallia, suam à summo Pontifice auctoritatem traxisse narrat: quo causæ suæ emolumento? Nempe & Paulus Titum in Creta Metropolitanam instituit, iussitque ut per Ecclesias Episcopos constitueret. An hinc etiam necesse fuit intervenire Petrum? An Petrus Ephesinam, Cæsariensem, Heracleensem, aliasque in Oriente primarias Sedes instituit, quæ non modo Episcopos, sed etiam Metropolitans plurimos sub se haberent?

Quod verò Episcopatum toto orbe terrarum ab uno Petro & successoribus propagatum dicit, nullâ probatione dicitur: tanquam alii Apostoli nihil egerint. Quod non nisi auctoritate Petri distributas Diocèses, & cuique pastori suum assignatum gregem asserit: quod, quidquid ceteri Apostoli, Paulus etiam apud Creteneses, egerint & iusserint, Petri & successorum expresse vel tacito consensu valuisse respondet; hæc contemnenda potius, quam confutanda duximus, & in tantâ literarum luce ab homine gravi dici potuisse miramur.

Jam quod his ratiociniis delectatur: Episcopi Papæ subiecti sunt; Episcopi à Papâ deponi, à Papâ reponi possunt (servatis quidem canonibus) Episcopalis jurisdictionis ab ipso ordine sive caractere separari potest; ergo à Papâ est: Episcopi inæqualem nec eandem cum Papâ jurisdictionem accipiunt; ergo non à Christo: (quasi Christo non licuerit, honorem ac potestatem à se immediatè diffusam diversâ mensurâ, modoque & certo ordine temperare ac distribuere,) ne memoratu quidem dignum est.

Nec melioris notæ illud: *In regimine Monarchico supremus Princeps officia aliis etiam Principibus distribuit, ac jurisdictionem confert.* Demonstrandum enim erat, Ecclesiasticam Monarchiam, sub Christo præcipuo Monarchâ constitutam, ad formam Monarchiæ secularis penitus institutam esse, quod est falsissimum: id, inquam, Scripturis & traditione demonstrandum, non ex proprio cerebro, vanisque ratiocinationibus Christianæ Reipublicæ forma effingenda erat.

(1) *Honorem suum perdere.* Videtur ab Eulogio vocatum fuisse Gregorium Papam universalem, quem titulum arrogantiam plenum Gregorius repudiabat. Scio qui sum, inquit, qui estis: loco enim mihi fratres estis, moribus Patres. Deinde sequuntur ea verba quæ D. Bossuet allegat.

Illud verò longè est absurdissimum, quod statim significat: *jurisdictionem ab eo esse, qui confert titulum*: item ab Apostolis eorumque successoribus esse, qui Diocèses seu Parochias distribuerint, fundarint Ecclesias, Pastores constituerint, plebem assignarint. Cui enim non sit obvium, ab Apostolis, Apostolicisque viris separata loca, personas designatas; à CHRISTO tamen ipso jurisdictionem esse collatam? Quod si verbis ludimus, contendimusque à CHRISTO immediatè non esse, quod sit per homines; jam ergo nec Papalis jurisdictionis à CHRISTO sit. Romanus enim Pontifex æquè ac ceteri ab hominibus eligitur, ab hominibus ordinatur. Quis autem ei Romanam Diocèsim assignavit, cujus est peculiaris Episcopus? A quo Episcopalem hanc jurisdictionem accepit? An à Petro & antecessoribus jam pridem in Cælum assumptis? An fortè à se ipso ut Papâ, non autem à CHRISTO? Apagè deliria, vana ratiocinia evanescant.

Memorat Bellarminus Bullas Pontificias Episcoporum instituendorum causâ datas. Neque quidquam aliud profert: (m) neque recordatur, quam hæc novitia ac postremæ ætatis sint; & quam nec ad Græcos, nec ad alios Orientales pertineant, quos non eâ conditione, ut Bullas deinceps acciperent, Ecclesia Catholica toties susceperit; imò in antiquo usu reliquerit.

Neque tamen refugimus id, quod est à Felice III. dictum: *Per quam (Apostolicam scilicet Sedem) largiente CHRISTO, omnium solidatur dignitas Sacerdotum*: non quod eos institueret omnes Episcopos, quod est falsissimum, sed quod malè & præter Canonicum ordinem institutos; à suâ communione, suo quodam jure depelleret, eisque communicando solidaret.

De tribus Patriarchis, qui ceteros deinde Episcopos confirmarent, à Sede Apostolicâ confirmandis, quod obijciunt, etiam si esset certissimum, & vetustissimum, atque ab ipsâ Christianitatis origine repetitum; quid ad nos pertinet? cum certum sit, Carthaginensem Ecclesiam, & antequam constantinopolitanæ Sedi subderentur, Ephesinam, Heracleensem, Cæsariensem in Cappadociâ, aliasque absolutæ ordinationis jure gavisas; quo etiam portitas esse Gallicanas & Hispanienses Ecclesias, ex antiquis utriusque Ecclesiæ Canonibus erui, æquis constabit iudiciis. Dicant tamen an valuerint, an non?

Sæpè vidimus Romanorum etiam Pontificum electionem atque institutionem, si quid dubii fortè intervenit, Conciliorum atque Ecclesiarum consensione, auctoritate, decreto agnitam & firmatam, multosque ipso farente Baronio, intrusos, Simoniacos, nullosque Pontifices, summâ tamen auctoritate valuisse; quod Ecclesia Catholica, tacito saltem consensu, eorum institutionem ac gesta comprobaret, rataque haberet. An ergo propterea Romani Pontificis jurisdictionem ab Ecclesiâ esse dicemus? Sed nos in perpicuâ re plus æquo immoramur. Satis enim scimus, neminem dissensurum, qui quidem antiquitatem vel primoribus labiis degustarint: neque futuros unquam fuisse, qui jurisdictionem omnem Ecclesiasticam ab ipso Papâ repe-

(m) *Neque quidquam aliud profert.* Multa quidem profert; sed illud argumentum maxime urget, tanquam præ ceteris firmissimum.

Ibid cap.
1. n. 9. cap.
viii. n. 14.
cap. xij. n.
5. 6.

Bell. de
R. P. Lib.
iv. c. xxiv.

Felix. iij. ep.
xij. ad
Flav. C. P.
Tom. 1v.
Conc. pag.
1089.

* Subditæ
quidem sunt
à Chalcedonensi
Synodo, ut
videte est
Act. XV.

Vid. Ba-
ro. de Serg.
ij. Land.
Joâ x. Joâ.
xi. Tom. x.
pall.

tendam ducerent, nisi & fuissent, qui cum omnia extraordinarie habere & gerere affectarent, omnino imminuta Episcoporum potestate sibi opus esse crederent.

CAPUT XVI.

Loci S. Joannis CHRYSOSTOMI, à novissimo autore Anonymo objecti.

NOVISSIMUS autor Anonymus multa ex Beato Joanne Chryso-
stomo & Augustino profert, quibus ea, quam tuemur, Conciliorum autori-
tas infringi videatur. Libri enim V. Caput XII. hunc titulum præfert: *Sen-
tentia Sancti Joannis Chryso-
stomi de comparatione beati Petri cum cæteris Apo-
stolis, etiam simul unitis.* Quo loco congerit mira, sed omnino extra rem;
ut vel exinde specimen capi possit, quam sit ejus auctoris, ad speciem magis
quam ad veritatem composita oratio.

Ad hanc ergò CHRISTI interrogationem: *Vos autem quem me esse dicitis?*
hæc à Chryso-
stomo notata memorat, quibus significet, *superius esse Sancti
Petri circa fidem judicium, cæterorum omnium Apostolorum judicio.*

Primùm quidem, *Petrum non solum omnes alios representasse, omnium vice
ad interrogationem CHRISTI respondendo, sed ipsorum etiam non expectasse
suffragium;* quod quidem verissimum est, sed nihil ad rem. An enim coram
ipso CHRISTO Præsidentem egisse volunt, & singulorum rogare potuisse senten-
tiam? Rem absurdam primùm; tum etiam inutilem; non enim necesse id
erat, cum vel inde à primo CHRISTI miraculo in Cana Galilee Joannes scrip-
serit: *Crediderunt in eum Discipuli ejus;* & utique non in hominem, sed in
Deum credebant, atque id Petro gnarum.

Neque magis est ad rem id, quod Anonymus notatum à Chryso-
stomo memorat: *Petrum præfuisse & prævenisse.* Prævenit enim certè omnium
responsionem, non omnium fidem. Neque ad quaestionem pertinet, an
Petrus, rogatis aliorum suffragiis, pro omnibus responderit. Non enim
id quisquam cogitat, eò obstringi Romanum Pontificem Petri successorem,
ut nihil communi nomine pronunciet, nisi rogatis omnium suffragiis, cum
ex omnium Ecclesiarum communicatione, facile intelligere possit communem
traditionem & fidem, quam exponere teneatur.

Jam Anonymus ad hæc verba Chryso-
stomi: *Os & vertex consortii totius,*
notare debuisset, eum esse oris loco, qui promat quid omnes sentiant. Quod
autem illud adscribit (*nota hæc verba*) VERTEX CONSORTII TOTIUS, ET
NON APOSTOLORUM TANTUM SEORSIM SUMPTORUM, quam futile! Quis
enim inter Catholicos dubitat quin Romanus Pontifex sit caput & vertex to-
tius Ecclesie? An proinde ejus sententia omnium sententia prævaleat, qua-
estio est. Quin Senatùs Princeps, totius ordinis Princeps, caputque dicitur:
quod non eò dixerim, ut Romanus Pontifex non majore dignitate polleat,
sed quòd ea quæ jactant, cum inferiori quoque dignitate consent.

Anonymus memorat secundo loco à Chryso-
stomo notatum, Petrum per-

fectiore modo CHRISTUM cognovisse, quam qui eum Filium Dei antea con-
fessi fuerant; quod de cæteris aliquatenus verum est, de Apostolis certè ab-
furdissimum, quos ante Petri confessionem in nudum hominem credidisse,
nemo nisi impie dixerit; ac, si id Chryso-
stomus diceret, commodà interpre-
tatione in aliam sententiam emolliendus esset, (n) quod hujus loci
non est.

Observat tertio loco hæc verba Chryso-
stomi: *Pater illi quod loqueretur
suggessit:* unde concludit Anonymus: *Petrum Divina sententia sibi à patre
suggessa promulgatorem, non humanam opinionis relatorem extitisse.*

Quo loco multa peccat: primùm quòd nemo cogitet Petrum, cum suam
& aliorum exposuit fidem, *humana tantum opinionis relatorem extitisse.* Non
enim humana opinio est, in quam de CHRISTO Deo Apostolicus ordo consen-
tiat. Tum stant illa duo simul, & Petrum communis fidei esse interpretem,
& eam nihilominus à patre acceptam esse.

Quod quarto & quinto loco Anonymus memorat, ad Petrum verè ac
proprie factam esse promissionem de edificandâ super ipsum Ecclesiâ; & cum à
Chryso-
stomo dicitur Ecclesia super ipsam fidem niti, id intelligi debere per
singularem quemdam respectum ad Petrum ejusque successores in Sede Apo-
stolicâ, eximios fidei professores ac prædicatores; tum Petrum pastorem
universi gregis esse constitutum. Omnes quidem, ac præcipuè Parisienses
nostri & Gallicani Patres consentunt, neque in communi fide stabilendâ
laborandum fuit.

Neque etiam negant id quod ab Anonymo sexto loco est positum: *Ut
Petro verè, proprie, ac excellentiori modo revelata fuerat CHRISTI Divinitas...*
ita ipsi verè & proprie & immediate dari claves Regni Cælorum: hæc enim
postrema sunt certissima, additis sanè iis, quæ ex Augustino ac Patrum tra-
ditione hausimus. At superest quaestio, quâ conditione, quâ lege admini-
strandæ claves, idque ex universali traditione explicandum, non ex uno
ambiguo & utriusque sententia apto Chryso-
stomi loco.

Quod autem & hic & septimo loco notatum ab Anonymo est: *Petrum ad
altiore Divinitatis CHRISTI cognitionem evectum,* quam cæteri Apostoli,
quis asserere audeat? Certè ad excellentius ejus præconium adductum fuisse
constat, quod sufficit.

Quod est octavo in Chryso-
stomo observatum; Jeremiam quidem uni
genti, Petrum verò universo terrarum Orbi esse præpositum quis negat;
ut eloquentissimè, ita suo modo verissimè à Chryso-
stomo esse dictum: Cum

(n) Emolliendus esset. Dicit Chryso-
stomus eos qui in navigio erant post tempestatem &
dicebant: VERE FILIUS DEI EST HIC, confessos fuisse, quasi verè filium eximium quidem
inter multos, non tamen ex ipsi Patris substantia. Quo loco annotandum est 1º. ipsum
Petrum per tempestatem non parum vacillasse, quem Christus his verbis redarguit: *Ma-
dica fidei, quare dubitasti?* 2º. Chryso-
stomum non dicere eos qui in navigio erant fuisse
Apostolos; proindeque ruerè D. CHARLAS argumentationem. Nam non habebit quod res-
pondeat, si dixerimus eos, qui tam demissè de Christo sentiebant, fuisse judæos quos-
dam, aut fortè discipulos inferioris fidei, non autem Apostolos. 3º. Plerique Scrip-
turae interpretes, in eo certè capite, Chryso-
stomum negligunt; quippe qui sentiant Chris-
tum verum Deum credidum ab iis qui in navigio erant, licet eam fidem non ita distinctè
& servido eo animo, quo deinde Petrus, profiterentur.

ib. n. 4.

ib. n. 5.

6. 7.

Chryso-

loc. jam.

cit. n. 2. p.

546.

ib. n. 7.

Sup. hoc lib.

cap. xij. &

seq.

Anon. ib.

n. 8.

ib. n. 9.

Chryf. loc.

cit. p. 548.

præfectura Petri, non modò ampliradine, sed etiam ordinariâ potestate præster.

Chrysof. Quòd denique Anonymus Chrysofomum sic conclusisse memorat: *Tu vero mecum, ex eis omnibus intellige, quanta sit potestas ejus, ad Hæreticos certe vertenda sunt, non ad Parisienses, aut ad Patres Gallicanos, qui hanc potestatem esse maximam, ac planè cœlestem confitentur.*

Anon. ib. Quòd autem ex alio Chrysofomi loco, hæc infert Anonymus: *Si Petrus splendor totius mundi, si Apostolorum Doct̃or, ab ipso alii, non ab aliis ipse instrui atque doceri indignit: quorsum spectat? Nisi fortè ut Paulus Petrum temerè, non modò docuisset, sed etiam reprehendisset videatur.*

C A P U T X V I I .

Alius CHRYSOSTOMI locus, in Acta Apostolorum.

ANON. IB. NOSTER Anonymus ultimo loco memorat beati Chrysofomi Homiliam III. in Acta Apostolorum, in eâque vim facit maximam. Ibi sanctus Doctor exponit sermonem Petri de uno ex discipulis in Collegium Apostolicum coopando. Quo loco Chrysofomus id notat: Petrum ubique loqui primum: Græca autem sic habent: *Et ut fervidus, & ut is cui à Christo grex esset creditus, & ut cætus Princeps, semper primus incipit loqui: hoc autem omnes confitentur. Chrysofomus paulò post: Considera quàm Petrus agit omnia ex communi discipulorum sententiâ, nihil autoritate, nihil imperio: quæ nobis quidem profint, potiùs quàm noceant. Post multa interjecta subdit: Multitudini permittit iudicium, & eos qui eligerent reddens reverendos, & seipsum ab invidia liberans; ac postea: An non licebat ipsi eligere? Licebat & quidem maxime; verùm id non facit, ne cui videretur gratificari.* Quo loco noster Anonymus somniat voluisse Chrysofomum, ut Petrus jure suo potuerit totum negotium peragere, etiam inconsultis fratribus, quod procul est à Chrysofomi mente, & ab illis temporibus. Id voluit Chrysofomus, Petro sacri cætus Principi licuisse, ut sicut de electione primus verba fecerat, ita simul aliquem designaret, atque deligeret, in quem alii deinde facile consentirent. Quod quidem est eligere, non solum, sed primum. Hoc autem non fecit Petrus. Indefinitè dixit: *Oportet testem resurrectionis Christi nobiscum fieri unum ex istis.* Notat ergò Chrysofomus Petri modestiam, qui aliorum noluerit præoccupare iudicia. At si, quod Chrysofomus ne cogitat quidem, id volunt, ut Petro vel soli licuerit totam rem pro potestate conficere; quid postea consequetur? Certè ut Petri successor, seorsim ab Ecclesiâ etiam congregatâ, aliquid possit, puta deligere aliquem Episcopum; non proinde summa hæc definire possit, quæ ad fidem, quæ ad schisma, quæ ad universalem reformationem pertinent: quâ in re quæstio est posita. Quamobrem Chrysofomus, utcumque intelligendus est, ipse certè Anonymus extrâ quæstionem ludit.

Quæ deinde sequuntur ab Anonymo relata verba Chrysofomi, variè leguntur in Græcis codicibus, & vulgatus quidem interpres, quem sequi-

tur Anonymus, sic habet: *Quamquam autem habet (Petrus) constituendi jus par omnibus, tamen hæc congruenter fiebant ob virtutem viri; & ob hoc quod tunc temporis Præfectura non honos erat, sed cura subditorum.* Unde illa Anonymi vana: *Petrum habuisse jus par omnibus, non solum SEORSIM, sed etiam SIMUL SUMPTIS.* An Chrysofomus hoc dicit: Non has argutias in populari sermone tantus orator sectabatur; nihilque aliud hæc indicant, quàm ut Petrus æquè ac ceteri potuerit aliquem deligere, ac designare primus; id tamen aliorum arbitrio reliquerit.

Hæc dicimus ad Chrysofomi locum, prout legit interpres; at alia lectio est, quam vulgati codices retinuerunt. Sic autem habet ad verbum: *Quamquam nec æqualem omnibus constitutionem habebat, &c.* affirmationis loco, negatione repositâ: quam lectionem excutere non est animus; ac dumtaxat monemus Anonymum, recurrendum fuisse ad fontes, neque ex incertâ lectione certam conclusionem elici debuisse.

At illud palmarium putat, quod subdit Chrysofomus: *Merito primus omnium auctoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu: ad hunc enim Christus dixit, CONFIRMA FRATRES TUOS.* Quo loco Anonymus subtile illud suum inculcare non cessat: *Omnes habet in manu, ergò omnes simul sumptos;* quæ tamen nec sufficerent; & quando quidem rem ad extremos apices urget, addere debuisset; Petrum etiam solum omnia potuisse quocumque in negotio: nec tantum in designando Matthiâ; sed etiam in exponendâ fide, in extinguendo schismate, in constituendâ universali disciplinâ; idque absolute & ad nutum, nec ullâ Coapostolis deliberatione permiffâ: qualia nec Petrus nec ipse Chrysofomus, nec quisquam homo sanus somnavit.

Nos quidem confitemur, Petrum omnium primum, ut ait Chrysofomus, non tamen solum in Ecclesiæ negotiis merito usurpare, sibi que vindicare auctoritatem, & confirmare fratres iustum; & quod suo loco diligentius expendemus, ejus, in re obviâ neque multum controversâ, prono omnium assensu obtinuisse sententiam. Cæterum ubi gravis orta est dissensio, qualis illa de legalibus, Act. XV. variabantque sententiæ, sigillatim dixisse & judicasse omnes, remque esse decisam omnium auctoritate conjunctâ: unde illud exiterit: *Visum est Spiritui sancto & nobis;* missumque ad Ecclesias non unius Petri, sed omnium Apostolorum, quotquot adesse poterant, ut ipse Chrysofomus loquitur, *commune decretum.*

CAPUT XVIII.

S. AUGUSTINI locus ab eodem Anonymo objectus, contra Conciliorum auctoritatem indeclinabilem.

Anon. lib. vij. c. ix. n. 11. Aug. lib. de Bapt. cont. Donat. c. iij. n. 4. Tom. ix. Bened. p. 98. Ib. cap. vlt. num. 14. p. 104.

Idem Anonymus autor libro VII. hunc objicit S. Augustini locum ex libro II. adversus Donatistas; quo loco sanctus Doctor respondet Donatistis, qui auctoritatem Conciliumque Cypriani assidue obiectabant. De Conciliis autem hæc habet: Et ipsa Concilia, quæ per singulas Regiones vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum auctoritati, quæ fiunt ex universo Orbe Christiano, sine ullis ambagibus cedere, ipsaque plenaria sæpe priora posterioribus emendari; cum aliquo rerum experimento aperitur quod clausum erat, vel cognoscitur quod latebat. Huc usque Anonymus. Addemus & illud ejusdem Augustini ex eodem libro: Nam & Concilia posteriora prioribus apud posteros præponuntur, & universum partibus jure optimo præponitur.

Anon. loc. cit.

Probat Anonymus, hic agi de Conciliis stricto sensu plenariis, eo quod Augustinus loquatur de Conciliis, quæ fiunt ex universo Orbe Christiano. Probat agi de fidei questionibus, quod hæc de Conciliis dicta sint, occasione hæreticis scilicet Donatistarum Baptisimum iterantium. Queis fretus hæc ait: Respondeant huic Augustini loco, qui iudicium Concilii iudicio Pape in fidei questionibus præponunt. Melius diceremus; respondeat Anonymus hæreticis, qui unum hunc præ cæteris jactant locum, ut in fidei questionibus, Concilia œcumenica errare posse probent. An forte respondebit, id quod sæpe profitetur, agere se de Conciliis, à quibus summus Pontifex ejusque Legati absint? Non ita Augustinus: de Conciliis agit qualia tum quoque celebrabantur verè œcumenicis, quibus cum aliis Episcopis ex universo Orbe Christiano congregatis Romanus Pontifex Collegii Episcopalis Princeps & Caput interesset.

Anon. lib. v. c. x. n. 4. c. xi. n. 3. & c.

Sanè non Parisienses privatim, sed tota Theologorum & Canonistarum schola profitetur certos esse casus, eosque extraordinarios, in quibus Concilia generalia sine Romano Pontifice celebrari possint. Neque ea Concilia quisquam Theologorum, ac ne ipse quidem negat Anonymus, cum nempe in eos casus incidimus, qui non alia remedia patiuntur. At illi casus nondum inciderant, ut eos ab Augustino prævideri necesse fuerit. Illud certè Concilium ex Orbe Christiano collectum, quod obiciebat Donatistis, non sine Romano Pontifice celebratum esse, aut Augustinus significat, aut quispiam hominum cogitavit. Imò illud Concilium, quo Donatistas premebat, consueto more erat actum. Idem Concilium irrefragabilis auctoritatis fuisse, Augustinus docet: id enim ubique agit, ut de rebaptisatione, de qua agebatur, nullus jam superfit dubitandi locus, postea quàm ea quæstio ad Concilii plenariæ auctoritatem roburque perducta est. Cui Concilio si Anonymus derogat auctoritatem, aut ab Augustino derogatam putat, palam ad hæreticorum castra transit, qui veris legitimisque Conciliis œcumenicis adversatur,

Aug. loc. cit. c. i. v. ix.

tur. Quare aut hæreticis se adjungat oportet, aut hunc, quem nexuit, nodum, nobis ipse exolvat. Atque hi sunt qui invidiosissime jactant favere nos hæreticis, quod Catholicam innoxiamque sententiam tueamur: ipsi interim ab hæreticis arma mutuantur, quibus Conciliorum fidem auctoritatemque proterant.

Nos facillè cum Bellarmino aliisque Catholicis respondemus, agi quidè hinc de Conciliis verè œcumenicis, eaque indubiè emendari posse à posterioribus Conciliis in rebus facti aut disciplinæ variabilis: quem sensum Augustinus apertè indicat his verbis, Plenaria Concilia sæpe priora posterioribus emendari, cum aliquo rerum experimento aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat. Ergo Augustinus spectat non ipsam incommutabilem veritatem, quam sola apprehendat fides; sed eas profectò res, quæ in rerum experimento sunt positæ: quibus verbis ab Augustino designatas fidei veritates, neque ratio sinit, neque quisquam in ejus libris unquam reperit.

Bell. de Conc. Auctor. lib. ij. c. vij.

Jam quod Anonymus objicit, id à S. Augustino dictum, occasione fidei ab hæreticis læsæ, quid agat ignoramus. An ut Concilia œcumenica in fide errare possint? Impium, hæreticum, omnibus Catholicis detestandum. An ut Augustinus cum hæreticis senserit, Conciliisque universalibus legitimis detraxerit auctoritatem? Absurdum, erroneum, ipsi Augustino contrarium: cum is non aliâ magis ratione Donatistas à rebaptizatione deterreat, quàm quod ab universalis Concilii auctoritate recesserint. Profrus Anonymi nos piget, qui Conciliaris auctoritatis odio ad hæc misera & infanda profiliat. Nos autem cum Catholicis facillè respondemus: verba quidem Augustini, quæ cum hæreticis Anonymus urget, occasione quidem fidei esse prolata: nihil tamen prohibere, quominus occasione captâ de Conciliorum Decretis universim tractet, atque ab uno casu transeat ad alios, quibus priora Concilia etiam plenaria à posterioribus emendari possint. Agebat enim adversus Donatistas universalis Ecclesiæ contemptores, qui proinde Conciliorum auctoritatem, non ex illâ à Christo Ecclesiæ universali factâ promissione, sed humano more aestimabant. Quâ quidem intentione sufficit, ut probet Donatistis, antè habitum Cypriani Concilium objicientibus, posteriora Concilia anterioribus meritò anteponi; in iis certè casibus, in quibus esse possit emendationi locus. Cæterum cum eos casus ad rerum experimenta restringit, id diligentissimè cavet, ne ad ipsam fidem invariabilem protendantur. Atque hæc ad hæreticam Anonymi objectionem dicta sint, fusiùs fortasse quàm par erat, nisi ad Conciliorum adversus hæreticos tuendam Majestatem forent necessaria.

CAPUT XIX.

Alii loci AUGUSTINI ab eodem objecti: an Papa Ecclesiam Catholicam representet.

HÆc habuit Anonymus, quæ Conciliis œcumenicis totam Ecclesiam representantibus objiceret. Nunc ea proferimus, quibus docet, Ecclesiam universalem per Papam representari.

Et quidem in Ecclesiasticis gestis invenimus, à summis Pontificibus & Conciliis dictum, Ecclesiam Catholicam representari Synodis œcumenicis, ejus virtutem omnem potestatemque complexis, quod ipsa representandi voce designare solemus. Id autem de Romano Pontifice, neque ab ipsis Pontificibus, neque à Conciliis œcumenicis, neque usquam in gestis Ecclesiasticis legimus: ut profectò novam vocem omniam ab Anonymo oporteret. Sed eam probare nititur adductis beati Augustini locis, quibus Petrus dicitur Ecclesiam figurasse: qui loci à proposito longe distant. Aliud enim est in Petro universam Ecclesiæ vim atque autoritatem fuisse præsentem, quo ipsa representandi ratio constar: aliud in Petro, tanquam in Sacramento, in typo, in figurâ, & quâdam ut ita dicam, personâ mysticâ significatam; quo ritu in Marthâ, in Mariâ sorore, in eodem Petro, in Joanne Apostolo vitam activam & contemplativam figurari & significari Augustinus passim docet.

Anon.lib.
v. c. xi.

Aug. pass.
vid. sup.
hoc lib. c.
xij. xij.

Id. Sermon.
c. iv. de

verb. Do-
mini. c. iij.
n. 4. T. v.
pag. 54 R. &
serm. cclv.

in dieb.
pasch. al. i.
de divers. c.
vj. n. 6. ib.

pag. 1052.
Specul. de
Ev. Joan.

Tom. iij.
part. i. p.
775. & lib. i.
de Confens.

Evang. ib.
part. ij. p.
5. & c.

Anon. loc.
cit. n. 4. 5.
Ib. n. 2.

Quærit anonymus, quo sensu Petrus Ecclesiam figuravit; an ut nudum signum; an ut pars quædam Ecclesiæ; an ut superior. Facile respondemus placuisse Christo Ecclesiam in Petro figurari ut in Principe: cæterum eo sensu representasse Ecclesiam, quo ejus vim omnem potestatemque, ut insitam sibi præsentemque concludat, quod Concilio universali est proprium, non sanctus quisquam, non Augustinus, non alius è sanctis Patribus cogitabat.

Jam ergò Anonymi argumentum ruit: *Ei per quem representatur Ecclesia universalis, conveniunt quæcumque in Scripturis sacris tribuuntur Ecclesie ipsi; atqui per Petrum representatur Ecclesia universalis: ergò Petro conveniunt quæcumque in Scripturis sacris tribuuntur ipsi Ecclesie, verbi gratiâ, quòd sit COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERITATIS, quòd qui cum NON AUDIERIT, sit habendus tanquam ETHNICUS ET PUBLICANUS.* Quæ omnia frigidò nituntur æquivoco, sumptâ figurandi voce pro ipsâ representatione, quæ totam Ecclesiæ vim atque potestatem in unum collectam præsentemque listat.

CAPUT XX.

Repetuntur & urgentur quæ pro Parisiensium sententiâ, ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta sunt: confutantur vana suffugia: BELLARMINI etiam responsionibus antedicta firmanitur.

JAM ergò, quod polliciti sumus, sententiâ Parisiensium, Conciliorum generalium traditione firmata est. Etenim vidimus Romanorum Pontificum in Conciliis œcumenicis judicia retractata, de his quæstionem habitam; quæstione habitâ, Celestini, Leonis, aliorumque probata judicia; Vigili, atque Honorii rescripta improbata fuisse; neque quidquam à sanctâ etiam Sede profectum, aut à Patribus aut à Romanis etiam Pontificibus, pro irrefragabili esse habitum, nisi postquam Ecclesiæ consensus accessit. Quia etiam sententiam hanc ipsâ Conciliorum generalium convocatione firmatam, totamque quæstionem finitam esse arbitramur.

Omninò enim id certum est, id immotâ lege, id omnium sæculorum traditione fixum, quod in ipsis initiis hujus tractationis est positum, Synodos generales propter multiplices quidem causas, sed propter fidem maximè convocari oportere. Hinc illud Pelagii II. axioma à Magno Leone desumptum: *Specialis quippe Synodali Conciliorum causa est fides.* Præluxerat Pelagio Gelasius ubique inculcans, in magnis fidei quæstionibus suam cuique Synodum destinatam. Gelasio præluxerat Athanasius de Synodo Ariminensi sic dicens: *Cur nova Synodus? Quæ nova hæresis? His omnibus præluxerant Apostoli, subortâ quæstione de legalibus, quæ Ecclesiam maximè conturbaret, rem ad Synodum deferentes, suumque illud proferentes: Visum est Spiritui sancto & nobis; quod ad omnia deinde sæcula permaneret.* At si per sese valet ante Ecclesiæ consensum, Romani Pontificis indeclinabilis autoritas, nempe omnia ista tam clara tam certa concidunt. Quorsum enim attinebat ab ultimis Orbis partibus cieri Episcopos tantis laboribus, tantisque sumptibus, & Ecclesiâ pastoribus viduari, si totum erat in Romano Pontifice positum? Si quod ille crederet, quodve doceret, statim pro summâ & irrevocabili lege esset; cur non ipse pronunciat? Aut si pronunciauit, cur jam convocantur fatiganturque Episcopi, qui nempe actum agant, & de summo Ecclesiæ judicio judicent? Non id autem frustra fit: sed Christianis omnibus cum ipsâ fide est insitum, in summis dissensionibus totam Ecclesiam convocari audiri que oportere. Ergò omnes intelligunt, certam & exploratam & plenam veritatis declarationem, non in Papâ solo, sed in Ecclesiâ ubique diffusâ collocatam.

Ad id argumentum respondet Bellarminus ea, quibus nostra invictissimè firmentur. Cùm enim objecisset sibi: *Quòd Concilia generalia necessaria non essent, si Papa posset definire infallibiliter in fidei dogmatibus; hæc quidem reponit: Primum, quòd non debet Pontifex contemnere media humana; me-*

Sup. lib.
vii. c. iv.
& seq.

Epist. Pelag.
ij. post
Conc. v. T.

v. Conc. p.
617. & seq.
Leo. epist.

xci. ad
Max. Ant.
al. lxiij. c.

v. Gelas. ep.
vid. T. iv.
Conc. pag.

1157. &
seq. Athan.
de Synod.
Arimin. &
Steuic. n.

6. T. i. p.
719.
Act. xv.
23.

Bell. de
R. P. lib.
iv. c. vij.

dium autem humanum est Concilium, majus aut minus, pro gravitate rei, quod patet ex Apostolis, qui cum soli possent quamlibet controversiam infallibiliter definire, Concilium convocarunt. Deinde definitiones de fide pendunt præcipuè ex traditione Apostolica & consensu Ecclesiarum: ut autem cognoscatur quæ sit totius Ecclesiæ sententia, & quam traditionem servent Ecclesiæ Christi, non est alia melior ratio, quam ut conveniant Episcopi ex omnibus Provinciis, & quisque referat Ecclesiæ suæ consuetudinem. Præterea sunt utilissima & sæpè necessaria, non tantum ut finis imponatur controversia; sed ut serventur decreta; si quidem multi ignorantiam decreti pratexunt; alii conqueruntur se non fuisse vocatos; alii apertè dicunt summum Pontificem potuisse errare. Hæc sunt propter quæ Bellarminus Concilia necessaria esse judicet: nos verò hæc non tam solvimus, quam ex iis nostra stabilimus.

Ac primùm de mediis humanis, etiam à Pontifice adhibendis: siquidem Pontifex petit tantum consilium, quod quidem pro animi sui sententiâ vel admittat, vel respuat; non profectò Episcopi, sed doctissimi quique vocandi sunt. Cum ergò Episcopi ad Concilia vocentur, certissimo argumento est, non consilium, sed autoritatem ac potestatem quæri; quæ Pontificis autoritati & potestati conjuncta, tota sit atque integra Ecclesiæ in docendo & coercendo potestas & autoritas, adeoque summa jam & indeclinabilis.

Deinde huc redeunt omnia, quæ sunt hactenus validissimè constituta. Primum enim in Synodis generalibus, si consilium tantum Pontifici definituro quæratur, non erant adhibendi qui conjudicarent, qui concederent, qui anathema simul intorquerent, ac pronunciarent; sed qui datis consiliis prælucere, & rem Pontificio judicio potestatique relinquerent. At profectò adhibiti sunt in Conciliis Episcopi, non consiliarii, sed iudices: non qui duntaxat doceant Pontificem judicaturum, sed qui ejus sententiam, ejus decreta, ejus anathemata suâ consensione atque autoritate firmant. Non ergò consilium in Synodis, sed summa autoritas potestatisque quæratur.

Tum & illud certum est, cum Synodi generales sunt habitæ, Romani Pontificis plerumque præcessisse sententiam. Omnino enim Cælestinus, Leo, Agatho, Gregorius II. Adrianus I. sententiam dixerant, cum tertia, quarta, sexta, septima Synodus haberentur. Non ergò consilium judicatorio Pontifici, sed cum judicasset, certæ & ineluctabilis autoritatis robur quærebatur.

Denique in Macedonii quæstione de Spiritu sancto, non dabant consilia S. Papæ Damaso in Occidente versanti, qui seorsim Constantinopoli quæstionem habebant Orientales Patres: neque hi per literas consultationem mittunt; sed decretum, sed symbolum, sed anathemata adversus hæreticos; quod in aliis etiam quæstionibus factum suo loco indicavimus. Quorsum hæc? Nisi quòd omnes intelligebant non ideò requiri Episcoporum sententiam; ut Papa monitus melius judicet; sed ut ex communi Papæ Episcoporumque sententiâ, ineluctabilis sententiæ robur existat.

At fortè id ita factum est, quòd Papa judicium Patribus relinqueret,

Sup. lib.
vij. c. vij.
vid. pass.
cod. lib.

quemadmodum Imperatores ac Reges, summâ licet potestate præditos, & fecisse legimus, & facere intuemur: non ita est. Non enim Episcopi se putabant esse à Papâ selectos iudices, sed à Christo datos. Neque ipse Pontifex Synodos exquirebat, quæ sibi judicatorio essent necessaria; sed Orbis Christianus merito reposcebat, ut quod certâ fide crederet, certâ jam & invictâ autoritate doceretur. Neque Romani Pontifices aliud cogitarunt, cum Concilia generalia, vel ipsi convocarent, vel ab Imperatoribus convocari sinerent, quam ut ex consensu certa jam autoritas fidei adderetur.

Aiunt Pontificiis quidem decretis, ut solitariis, plenam & ultimam autoritatem contineri: per Concilia generalia ex tractatione & examinatione addi summæ autoritati plenissimam lucem, ad convincendos pertinaces: eò enim decurrunt recentiores passim, ac maximè ille novissimus Anonymus, qui de libertatibus Gallicanis scripsit. Sed quid hoc rei est? Si lux quærebatur tantum, cur congregatæ Synodi Romanorum Pontificum dogmata, non editis tractatibus, sed decretis conditis muniebant? An verò tertia, quarta, sexta, septima Synodi, mysterium fidei lucidiùs explanarunt, quam Cyrillus à Cælestino laudatus, quam Leo, quam Martinus, quam Agatho, quam Gregorius II. quam Adrianus I? Neutiquam. Certè cum Romanorum Pontificum decreta toti Ecclesiæ præluxissent, Synodi postea congregatæ luci lucem addiderunt, sed ideò ampliorem, quòd jam certior, totiusque Ecclesiæ consensione constantem: quâ in certitudine, jam non dubiæ lucis, summam & indeclinabilem autoritatem collocamus.

Apostolici Concilii exemplum profert Bellarminus. Sed eo nostram sententiam firmari jam vidimus; quòd nempe Apostoli, tantâ Spiritûs plenitudine, tantâque Divinitus autoritate muniti, Hierosolymis congregati sint, ac futuris dissensionibus terminandis eam formam dederint, quæ totius Apostolici ordinis conjungat autoritatem, in eaque reponat illud: *Visum est Spiritui sancto & nobis.*

Quo etiam ex loco illud Bellarmini confutatur, Concilia non esse medium Divinum confirmandæ fidei, sed *medium humanum*, monendo & instruendo Pontifici. Id, inquam, ex Apostolico illo Concilio perspicuè refellitur; neque enim quisquam dixerit convenisse Apostolos ut monerent Petrum, sed ut ipsi cum Petro, conjunctâ autoritate, eam veritatem promerent, cujus custodes ac testes à Christo in commune essent constituti. Atque ibi elucescit, ut aperiendæ, ita etiam muniendæ veritatis, non *humanum medium*, sed planè *Divinum*; cum illi congregantur, qui Ecclesiarum magistri constituti sunt immediatè & proximè à Christo dicente: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos; & iterum: Ite, docete omnes gentes, &c. & : Ecce ego vobiscum sum*: ut Ecclesia quæ sit schola Christi, & cætus discipulorum ejus, id verè certoque à Christo didicisse intelligatur, quod uno ore Ecclesiarum magistri doceant.

Quin & ipse Bellarminus assentire cogitur. Cum enim fateatur *definitiones de fide præcipuè pendere ex traditione Apostolica & consensu Ecclesiarum*; hinc profectò fit, ut illa consensio ad plenam veritatis fidem necessario requiratur. Quæ si Pontifici pronuncianti desit, nempe deerit illud,

Anon. de
Libert. &c.
lib. vij. c.
ix. n. 9. &
cap. xiv. n.
2. & pass.
alib.

Bell. loc.
sup. cit. vid.
Lib. vij. c.
vi. & xv.

Joan. xx.
21.

Matt.
xxvij. 19.
20.

Bell. loc. quod est *precipuum*, & undè *precipue*, teste Bellarmino, definitio pendeat.
sup. cit. Quare fateatur necesse est, cum ab Episcopis in Concilium adunatis requiritur illa consensus cum Papâ, non profectò requiri ad Papæ informationem, sed ad invictum communis testimonii ac decreti robur.

Anon. de libert. &c. ille toties citatus Autor anonymus, Conciliorum necessitatem eò esse à Majoribus inculcatam, quia unius, quantocumque sit dignitatis, iudicium esse infallibile, supra humanam rationem est; nec nisi fide ac traditione sciri potest. Quòd autem sententia Senatorum toto Orbe congregatorum, nec minus merito, quam numero insignium, veritatem attingat, etiamsi fides non doceret, ratio suaderet humana. Ideò Concilium generale pertinacissimis hominibus erat proponendum. Quòd si recusarent, rei à nemine non haberentur. Sic ergò Conciliis novo ausu humanam tribuunt auctoritatem. At non invenimus à sacris Conciliis, in eo repositam esse vim illam, quæ os omne obstrueret, sed in re promissione Christi dicentis: *Vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*: sed in certissima inhabitatione Divini Spiritus, cujus presentiam Sacerdotum toto Orbe præsentium congregatio testaretur: sed in invicto robore traditionis ejus, quam communis consensus declararet. Quæ si præsidia defuissent, quivis cæter humanus eò posset esse perturbator, quò copiosior. Quare firmioribus subsidiis nixi communem traditionem communi Decreto asserendam putabant.

Matt. usque ad consummationem sæculi: sed in certissima inhabitatione Divini Spiritus, cujus presentiam Sacerdotum toto Orbe præsentium congregatio testaretur: sed in invicto robore traditionis ejus, quam communis consensus declararet. Quæ si præsidia defuissent, quivis cæter humanus eò posset esse perturbator, quò copiosior. Quare firmioribus subsidiis nixi communem traditionem communi Decreto asserendam putabant.

Anon. &c. Idem Anonymus docet convocari Concilia, quòd frequenter non do
lib. vij. cap. dogmate ipso, sed de personis ferendum est iudicium: cui rei congruant mul-
xiv. n. 7. 8. torum suffragia, & Senatorum numerus, & Senatûs dignitas: scilicet, ne qua supersit injustitia, vel obreptionis suspicio. Addit, circa dogma ipsum, quantumvis certum sit, aliquà interdum utendum esse œconomia, ut libertius recipiatur. Que quatenus adhibenda sit, in plurimorum cætu facilius agnoscitur. Quorsum ista? Certè non agebatur de personis judicandis, neque de eâ œconomia, quâ Papæ decreta libertius reciperebantur, ac suavius in animos influerent; non hæc, inquam, agebantur, cum de ipsis Pontificiis decretis quæreretur, an Patrum doctrinæ congruerent, an non; ut in Conciliis ubique factum legimus.

Vid. sup. eâ œconomia, quâ Papæ decreta libertius reciperebantur, ac suavius in animos influerent; non hæc, inquam, agebantur, cum de ipsis Pontificiis decretis quæreretur, an Patrum doctrinæ congruerent, an non; ut in Conciliis ubique factum legimus.

Bell. loc. Quòd autem Bellarminus ait: congregationem Sacerdotum CHRISTI eò esse comparatam, ut Papam dicturum audiant, neque quis ignorantiam decreti prætextat: primum quidem inutile est, cum aliis modis ita sententiæ promulgentur, ut nemo ignorantiam prætexere possit; tùm verò Patribus contumeliosum est, ut toto Orbe convocati, tanto quidem labore, ac nullo interim necessario officio, Ecclesias suas deserant.

Neque si Pontifex est infallibilis, meritò Episcopi conquerantur, ut ait Bellarminus, se non esse vocatos; nam post infallibile iudicium, inventâ veritate, nullus jam querelæ, sed gratulationi locus. Quis enim conqueratur expeditiore viâ quæsitam veritatem; neque fatigari Orbem Christianum, ad id investigandum, quod ab unius sententiâ pendeat?

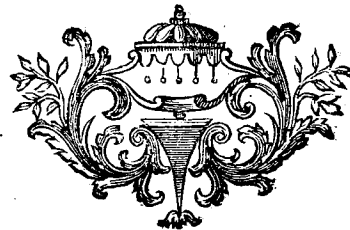
Ibid. Jam quod ultimo loco ait Bellarminus: *Alios apertè dicavros, Pontificem errare potuisse*; rem quidem omnem conficit. Rogo enim vixere illud dic-

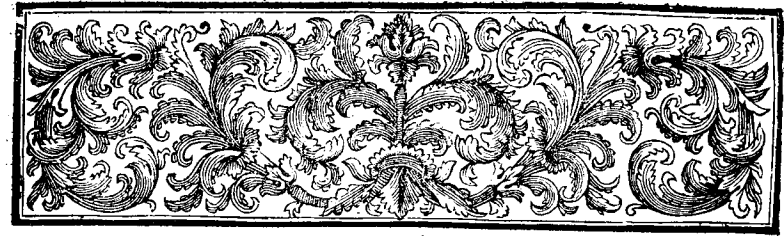
turi sint? Nostra ergò sententia vicit. An falsò, & quidem, teste Bellarmino, eâ falsitate, quæ sit *heresi proxima*? Cohibendî ergò non audiendî, qui hæc apertè jactarent. Ac si propterea tot Synodi convocandæ erant, quòd multi apertè dicant, Pontificem errare potuisse; cum à primis temporibus Synodi convocatæ sint, erant profectò tùm, qui id apertè dicerent. Quis verò eos coarctavit? Quis docentes reprehendit? Quis vel suspectos habuit, aut schismaticos, aut malè de fide sentientes? Quis verò unquam dixerit, heresi esse proximum, quòd apertè toties, & à tot sæculis in Ecclesiâ prædicatum, & à nullo reprehensum ad nos devenerit?

Certè Cyprianum Stephano reluctatum, vel eo nomine Bellarminus ab heresi excusatum voluit: Quòd nec modò consentur manifestè heretici, qui dicunt Pontificem posse errare. Alias rationes purgandi Cypriani ab Augustino accepimus, suoque loco proferemus. Valeat interim hæc quoque à Bellarmino prolata excusatio; Cyprianum in Parisiensem fuisse sententiâ. Cur ergò Cypriano, schismatico, erroneam, heresi proximam (si quidem Bellarmino credimus) sectantem sententiam, Romani Pontifices pepercunt? An viri dignitatem reveriti, cum ejus de rebaptizatione doctrinam tam apertè damnarent? Cur verò hanc multo pejorem, si quidem adversariis fidem adhibeamus, immunem relinquebant, futurisque schismatibus aperiebant viam? An illa de Pontifice errante sententia tunc libera erat, proscripta est autem postea? Quo Canone? Quâ Synodo? Florentinâ scilicet, aut Lateranensi ultimâ, aut certè Lugdunenfi? Negamus; pernegamus; temerè id asseri ex actis demonstramus. Cur autem antea actis temporibus Ecclesiâ tacuisset? Cur non Cypriano, totique Synodo Africanæ; cur non Firmiliano, ejusque Collegis cum Cypriano conjunctis palàm denuntiabant, haud licuisset illis ab infallibili Papæ iudicio discedere? Cur non idem significabant sibi conjunctissimo Augustino illos excusanti, eo tantum nomine, quod res nondum erat Concilii generalis auctoritate decisa? Malè profectò veritati, malè publicæ saluti, malè unitati consultum est, si errorem periculosissimum, de Papâ infallibili, quo totum Ecclesiæ statum convelli putant, viri quidem sanctissimi, primis sæculis docuissent; eum verò Ecclesiâ vix postremis sæculis coarctaret.

Bell. 16.
de R. P.
lib. iv. cap.
viri
Vid. diff.
præ. num.
lxvij. &
seq.

Vid. sup.
lib. vj. cap.
c. xvij.

DEFENSIO DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI,
DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER NONUS.

De quaestionibus praefertim fidei; extra Concilia generalia;
per consensum Ecclesiae definitis.

CAPUT PRIMUM.

*Consensionis universalis vis & autoritas ante omne iudicium Eccle-
siasticum: multo major, cum Romani Pontificis decreta, nullo
reclamante, obtinent.*

U^{id} gestum sit in Synodis œcumenicis, maxime ad dijudi-
candas fidei quaestiones, Synodica haecenus acta docuerunt.
Nunc quomodo sine Synodis œcumenicis subortæ quaestiones
terminari poterint, eadem quam secuti sumus traditione Pa-
trum facile expediemus.

Et quidem nostri Censores eo maxime se efferunt, quod multæ hæreses,
sine Concilii universalis examine, solâ Romani Pontificis autoritate dam-
natæ, summam ejus & ineluctabilem autoritatem probent; qui nec illud
advertunt, multas hæreses, ut sine Conciliis œcumenicis, ita sine speciali
Romani Pontificis definitione damnatas atque extinctas fuisse. **Locus Au-**

Tom. II.

P

DEFENSIO

Aug. lib.
iv. ad Bo-
nif. c. xii.
n. 34. Tom.
x. p. 492

gustini in eam rem clarus ac notus: *Nunquid congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quasi nulla heresis aliquando, nisi Synodi congregatione damnata sit: cum potius rarissima inveniantur, propter quas damnandus necessitas talis extiterit; multoque sint atque incomparabiliter plures, QUÆ UBI EXTITERUNT, ILLIC IMPROBARI, DAMNARIQUE MERUERUNT; atque inde per cæteras terras devitanda innotescere potuerunt. Perpendant illud: ubi extiterunt, illic &c. atque illud, inde devitanda &c. nullâ gravioris à Romanâ Sede censuræ mentione. Neque enim Ecclesiæ talem sententiam expectârunt, ut Manichæos (a), Ophitas, Collyridianas illas, Tertullianistas, aliavse sive manifestè impias, sive obscuras levelque factas, per loca excitaras, aut horrenter, aut contemnerent; neque dignæ sunt habitæ, propter quas Romani se Pontifices commoverent. Ergo ne singulares Ecclesiæ, à quibus statim rejectæ, aut etiam oppressæ sunt, ineluctabili autoritate gaudebant? Minimè: sed profectò sic habet: semel constituto hoc certo dogmare, vim illam ultimam & ineluctabilem unitate & consensione constare; id quoque valere quocunque modo se illa consensio declaraverit, sive Concilia congregentur, sive non congregentur.*

Scilicet Divino numine constitutus Petri successor Romanus Pontifex, Episcopalis Collegii, totiusque Catholicæ communionis Princeps, ubi res tanta est, atque ipsi videtur ejusdem Ecclesiæ tuba factus, fratrum omnium & coepiscoporum sensum, in eoque communem omnium Ecclesiarum Traditionem, ab Apostolicâ Sede annunciat illis, qui longè sunt, & illis qui sunt propè; quo planè ritu Petrus, rogante Domino Apostolos: *Quem vos me esse dicitis?* Unus pro omnibus respondit: *Tu es CHRISTUS, filius Dei vivi.*

Matt. xvi.
15. 16.
Ep. Syn.
Episc. Call.
ad Leon. T.
iiij. Conc. p.
13. 9. & int.
Leon. post.
ep. lxxvi. al.
xcviii.
Vid. in
append. lib.
iiij. c. ij.

Cùm ergo Petri successor ita ex communi traditione pronunciat, ut in ejus sententiâ *recognoscant omnes fidei suæ sensum*, ut in Leonis epistola quondam Gallicani Patres; tùm sit illa consensio, quæ judicis Pontificiis firmum & indeclinabile robur conciliet.

Quod autem Nicolaus Dubois aliique, hujus consensûs publica instrumenta quærunt, Nunciosque ac literas ad eum explorandum ubique dimissas, atque immensos labores sumptusque cogitant; nã illi vani sunt. Quis enim nesciat, id quod jam à nobis dictum est, ut in omnibus Regnis, ita

(a) *Manichæos, &c.* Omnibus notum est qui fuerint Manichæi, & quem errorem impium juxta & insanum duorum principiorum invexerint. Ophitæ illi dicebantur, qui ex Sectis Nicolaitarum & Gnosticorum oriundi, serpentem divino cultu venerabant. Colliridiani IV. sæculo prodierant. Illi Beatæ Virginis Sacerdotes constituerunt quosdam mulieres, quibus solis jus esset offerendi DEÆ VIRGINI placentas. Nam cùm beatam Virginem plus æquo colerent, eò demum devenerunt, ut illam Deam adorarent. Vid. Epiph. Hæc. lxxvii. lxxviii. Nemo est qui nesciat Tertullianistas, & magnum illum virum Tertullianum, tot rebus bene gestis adversus Paganos, tot victoriis adversus hæreticos nobilem, ab Ecclesiâ ad Montani partes descivisse, hujus atque etiam Priscillæ & Maximillæ infanientium Prophetissarum deliramenta defendisse; quippe Montanum credidit fuisse Paracletum à Deo missum, eò ut Ecclesiam, à Christo inchoatam tantum, ille perficeret. Deinde Montanistarum Sectæ defensor Tertullianus, ipse hæreseos caput fuit, quæ ejus nomine *Tertulliana* dicta est. Vid. vit. Tertull. ap. D. de Till.

in Regno CHRISTI, id valere vel maxime, quod nullo instrumento confirmatum, populorum omnium usu sensuque constet? Sic in successione omnium per Orbem Principum suæ leges: apud nos Salica, aliæ apud alios, ipsâ Populorum consensione obtinent; irritique essent, qui earum legum peculiarium instrumenta reposcerent. Sic ipsum jus gentium, sic illa de bello ac pace deque Legatis sacro-sanctis jura, aliaque id genus, nullo alio instrumento, quàm publicâ generis humani voce viget.

Neque verò Ecclesia sub Rege CHRISTO pejore loco erit, quàm Regna terrarum, Resque publicæ omnes, ubi tot tantisque in rebus eminet vigetque nullo instrumento testata consensio: quæ profectò in Ecclesiâ eò magis viget, quò est ejus per Spiritum magistrum veritatis firmius atque arctius nexa compages. Et quidem cùm Augustinus, cùm Vincentius Lirinensis, cùm alii omnes Patres, Hæreticis ac Schismaticis communem universalis Ecclesiæ fidem; cùm consuetudines, cùm dogmata toto Catholico Orbe vigentia toties objecerunt; quis ab eis poposcit, quos misissent Nuncios, quas acceperunt literas, aut quæ consensionis ejus, quam legis instar haberi volebant, instrumenta proferrent? Nempè hæc nostro ævo deliria servabantur.

Sunt enim profectò quædam tam clara, tam aperta, ut ea pernegare ne contumaces quidem audeant. Est quædam Ecclesiæ Catholicæ vox, quæ quocumque locorum diffunditur, quam etiam ante omnem dictam sententiam Catholici audiunt, novatores contremiscunt. Quanto magis, cùm prolatum judicium ab altissimâ Petri Sede, ad omnes perlabitur Ecclesias?

Desinat igitur sibi quæ & nobis illudere, agnoscantque consensum illum, quem Galli cum totâ Ecclesiâ prædicant, cùm prolata à Romanis Pontificibus dogmata, reclamante nullo, ipsâ traditionis vi, ipsâ ut ille dicebat, CONSANGUINITATE DOCTRINÆ, in corpus Ecclesiæ coalescunt.

Tertull.
de Præscr.
hæret. cap.
xxxii. edit.
Prior. pag.
213.

C A P U T I I.

Locus AUGUSTINI de Pelagianis CAUSA FINITA EST: quænam illæ causæ sint, quæ sine Synodis finitæ intelligantur: duo Actorum loci comparantur: causæ Pelagianæ status ex Augustino: sufficiens judicium eidem Augustino quid sit: Capreoli Carthaginensis locus: Concilii Ephesini de Pelagianis decretum.

HANC verò communem & pervulgatam esse controversiarum finiendam viam, qui non intelligit, eum pacis inimicum, & omnis Ecclesiasticæ rei imperitum esse profiteor. Quare meritò Sanctus Augustinus de Causâ Pelagianâ loquens hæc prædicat: *Jam enim de hac causâ duo Concilia * missa sunt ad Sedem Apostolicam: inde etiam rescripta venerunt; causâ finita est.* Rectè atque omnino ex Ecclesiasticâ disciplinâ. Neque enim quâvis subortâ quæstione sollicitandus Orbis terrarum, aut generalia Concilia statim convocanda sunt. Sed tantum ex certâ causâ, si graves per Orbem diffensiones oriantur, si aliter non videtur coalitura pax. Sic enim ab Aposto-

August.
serm. cxxxi.
de verb. E-
vang. Joan.
al. ij. de
verb. Apost.
c. x. n. 10.
T. v. p. 645.
*Cartha-
ginense né-
pè & Mile-
vitanum.

licis usque temporibus factitarum esse probavimus. Enim verò primum illud Apostolicum Concilium in Apostolorum actis non ex eo præcisè collectum vidimus, quod suborta esset quaestio, sed post ipsam quaestionem, factâ *seditione non minima*. Hinc ad sedandas turbas collecta Synodus, & expressè omnium quaesita sententia est, exititque illud ex communi consensione decretum, cui jam omnes pii acquiescerent. At ubi nulla erat contentio similis, *Exurgens Petrus in medio fratrum dixit: viri fratres oportet impleri Scripturam*: de Judâ traditore scilicet, & in ejus locum alio eligendo: quæ cum omnibus manifesta visa essent, & locus Scripturæ luce ipsa clarior, nullius postea exquisita sententia est, sed in Petri sententiam, vel ipsò silentio, omnes abiëre; atque uti dixerat, ita sunt executi: quæ deinde ad nos, & ad secutam ætatem manasse vidimus; nempe ut subortâ quaestione, Petrus omnium Princeps eloquatur: Petrus, inquam, ille, Petri successor, cui totus grex creditus; quo cum communicant omnes Ecclesiæ; quique adeo consensu communis traditionis, communi eam nomine ab alto deponit, ac pro potestate læsam veritatem vindicat. Hanc si omnes recognoscant, tum in Petri decreto communem omnium, totiusque Ecclesiæ sententiam venerantur: sin autem oriantur *graves seditiones*, fratresque inter se, maximè verò Episcopi atque Ecclesiæ collidantur; tum verò recurratur ad commune Concilium; & communis fides communi & expressâ Apostolorum sententiâ, Spiritu Sancto autore, declaretur: quo certè in cætu, pro officii sui amplitudine, sit Princeps ipse Petrus; cæterùm communi sententiâ judicium proferatur.

Quæ non eò dixerim, ut in omni quaestione, statim ac primo loco, Petri successor, longè licèt positus, ab extremo Orbe sit interpellandus, interim alii Episcopi, quorum in Ecclesiis suborta sit quaestio, conticescant, utque ipsâ morâ hæresis invalescat. Non ita sancti Patres, quorum acta perlegimus. Habent enim Episcopi omnes à Christo, ut docendi Cathedraliam, ita virgam coercendi & ligandi auctoritatem. Sed cum judicârint, ad Petrum referant; vel si omittant officium, aut tanta persona sit, quæ facillè coerceri non possit, aut alia ejusmodi causa subsit, ultro Petrus insurgat, suoque ac nativo cursu ab eminentissimâ Sede, per pacatam Ecclesiam feratur veritas: *Causa finita est*, teste Augustino, nihilque addendum ultra, nisi quod ipse subdit: *Utinam aliquando finiatur error*.

Neque enim aut Petri sede sedes ulla est altior, quò quaestio deferatur; aut verò Petro major ullus Apostolus; aut ullum erectum est tribunal Augustinus, quod quidem ordinariè consistat in Ecclesiâ. Nam Synodus œcumenica non assidue sedet, nec nisi ex causâ, eaque rarissimâ; neque ulla lex jubet, ullave consuetudo, ut ad eam referantur quæcumque quaestiones, de magnâ quamvis re; sed de re obscurâ ancipitique, ac magnis altercationum nebulis involutâ, uti Augustinum ipsum exponentem audivimus, ac sæpè audiemus. Nempè si talis nulla causa adsit, *causa finita est*: hæc nativa, hæc communis, hæc pervulgata via est. Cæterùm ex *certa causâ*, subortis dissensionibus, alia extra ordinem, legitimatamen atque solemnia querenda sunt; Concilii scilicet generalis auctoritas.

Id nos Ecclesiastica gesta docuerunt. Sic enim profectò adversus Nesto-

rium, executore Cyrillo, Cælestini sententia secundùm canones valitura erat, nisi graves postea motus extitissent. Ubi commotus est Oriens, scissæque sunt Ecclesiæ, convocatur Synodus*; nil repugnante Cælestino; imò etiam comprobante; atque ejus sententia, eo quo vidimus ordine retractatur.

Sic paulo post, in ipsi Eutychiænæ hæreseos initiis, sanctus Flavianus** ad sanctum Leonem scribebat, nil Concilio opus esse, sed solâ sancti Pontificis sententiâ. Ipse etiam Leo ad Imperatorem: *Causam tam evidentem esse, ut merito à Concilio fuisset abstinentum*. Non enim magnam causam negabat esse: imò verò maximam agnoscebat, de duabus scilicet in Christo naturis; sed tamen *evidentem* nullisque adhuc, ut Augustini verbis utar, *altercationum nebulis involutam*: quare absque Concilio facile transigendam, atque omninò Leonis decreto finiendam, si omnes Ecclesiæ consensissent.

Hinc sancti Augustini verbis de causâ Pelagianâ indubia fides: *Ad sedem Apostolicam dno Concilia missa sunt, rescripta venerunt, causa finita est*: ipso scilicet Episcopalis Ordinis, totiusque Ecclesiæ cum Apostolicâ sede consensu manifesto. Neque enim, ut idem Augustinus ait: *Congregatione Synodi* (universalis utique) *opus erat, ut aperta pernicies damnaretur*. Vide quam diligenter dictum: *aperta pernicies*: id namque est quod postea, à Leone dicebatur, *tam evidentem causam* esse, ut merito à Synodo abstinentum videretur*. Sic ubique sibi consentit Ecclesia. Pergit porrò Augustinus: *Quasi nulla hæresis aliquando nisi Synodi congregatione damnanda sit; cum potius rarissime inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit*. Cur autem Pelagiani non eam Ecclesiæ necessitatem inferrent, eorum paucitas faciebat, quorum scilicet, eodem Augustino teste, *profanas novitates, Catholica aures, quæ ubique sunt, horruerunt*. Augustinus eos propter paucitatem, Maximianistis, exiguo ac vili Donatistarum frustulo comparabat. Quin ipse Julianus conscius paucitatis, hæc jaçtabat passim: *Multitudinem nihil prodesse cæcorum; honorandam paucitatem, quam ratio, eruditio, libertasque sublimat*. Sed elegantem licèt vaniloquentiam orthodoxi aspernabantur, nempe toto Orbe prædicabatur vera fides, in angulo Orbis, quatuor vel quinque Episcopi susurrabant, sive allarrabant. At propter eos, *Orbem Catholicum commoveri*, quamquam eam *captabant gloriam*, Augustinus non ferebat: & Sanctus Flavianus eodem spiritu, Eutychiæ eorum initiis Synodum universalem denegabat, ne sanctæ Ecclesiæ turbarentur.

Hinc illud beati Augustini ad Pelagianos: *Quamvis dederit vobis Ecclesia Catholica judicium, quale debuit, ubi causa vestra finita est, &c.* Audiri judicium quale debuit, tantæ scilicet paucitati, & in aperta pernicie, ut supra vidimus. Quo etiam spectat illud ab eodem Augustino proditum: non jam audiendos eos *post factum illis COMPETENS SUFFICIENTESQUE judicium*. Quid sit autem illud *sufficiens judicium*, ex rerum motibus pender. Nempe Cælestinus, Cyrillus, Flavianus, Leo adversus Nestoriam & Eutychetem,

* Aug. Lib. iij. cont. Jul. c. i. n. 5. p. 555.

** Id. ad Bonif. loc. jam. cit.

* Ephesina. Sup. Lib. vij. cap. ix. & seq.

** C. P.

Conc.

Chalc. part.

i. ep. iv.

T. iv. p. 15.

int. Leon.

post ep. xxj.

ib. ep. xvij.

int. Leon.

xxxij. al.

xvij.

Aug. Lib.

iv. ad Bonif.

nif. c. xij.

n. 34. Tom.

x. p. 492.

* Eutyche-

tis.

Id. Lib.

ij. cont. Jul.

c. i. n. i.

ib. p. 555.

vid. c. x. &

pass. & im-

prim. l. 4. ad

Bonif. c. xij.

n. 32. pag.

492.

ib. Lib.

ij. cap. 1.

n. 5. p. 555.

Jul. apud

Aug. ib. l.

ij. c. x. n. 35.

36. p. 650.

Aug. ad

Bonif. Lib.

iv. c. xij. n.

34. p. 492.

Ep. Flav.

ad Leon.

Mag. Tom. 4.

iv. Conc. p.

15. vid. sup.

Aug. loc. nox. cit.

Id. de Bap. cont. Donat. lib. ij. c. iv. n. 5. Tom. ix. p. 98. vid. sup. Diss. præv. n. 111. & seq.

in ipsis initiis *sufficiens* putabant Sedis Apostolicæ iudicium; sed quod ex se *sufficiens* videbatur, id gliscentibus odiis, & in grave schisma erupturis, jam non est *sufficiens*; collectaque universali Synodo opus fuit. Non ita res se habebant adversus Pelagianos; sed datum à Synodis Africanis, Sede Apostolicâ comprobante, iudicium *sufficiens* fuit; quia totius Orbis consensus accessit. Sic conveniunt omnia, & Ecclesiastici regiminis forma, magis magisque illucescit.

Hinc etiam patet, quam benè conveniat Gallis cum Beato Augustino, atque Africanis Patribus. Nempe Africani Patres agnoscebant in condemnandis Pelagianis eminere debuissè Sedis Apostolicæ autoritatem, à sanctarum Scripturarum *autoritate manantem*. Hunc sensum Episcopi Gallicani sua Declaratione complexi, profitentur *Primum Petri, ejusque Successorum à CHRISTO institutum*; quo jure in decidendis fidei questionibus primas esse *Romani Pontificis partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere* docent. Jam illud quod subdunt; *illud irreformabilis iudicii robur, in Ecclesiæ Catholicæ consensu* esse repositum, haud minùs ab Africanis Patribus accipere. Nempe Augustinus ideo à Pelagianis frustra peti contendit universale Concilium, quod in hoc fidei firmissimo & antiquissimo fundamento (b), ipsa toto Orbe diffusa à se non discrepat multitudo. En in quo ineluctabilis iudicii robur collocet; nempe in consensu Orbis, & quidem in eo consensu apparere vel maximè oportebat earum Ecclesiarum consensum, ad quas lues Pelagiana pervenerat. Unde Augustinus passim memorat, Pelagianam heresim, à Romanæ Sedis Præsulibus, Innocentio, Zozimo, Cælestino, cooperantibus Synodis Africanis toto Orbe damnatam: Quo facto nulla amplius, etiam œcumenicæ Synodi inquisitio superesset.

Id verò Capreolus Carthaginensis profitetur in eâ epistolâ alio loco memoratâ, *Si quid, inquit, forte novarum controversiarum inciderit, id discussioni subjiciatur oportet. At verò si quis ea que jam olim dijudicata sunt, de novo ad disputationem vocari sinat, is sanè nihil aliud facere censebitur, quam de fide, qua hætenus vigit, dubitare*. Dogma Pelagianum jam ubique damnatum ad examen Synodi revocari vetat. At cur Nestorianum à Cælestino damnatum ei examini subjicit? Nempe quod nondum Nestorianos oppreserat ea, quam Capreolus adversus Pelagianos commendaverat, *Apostolicæ Sedis autoritas, & sacerdotum omnium consonans sententia*.

Quòd autem postea in Ephesinâ Synodo generali Pelagianorum causa tractata est, nil omnino pertinet ad fidei questionem. Sic enim eâ de re Ephesini Patres, absolutâ Synodo, ad Cælestinum scribunt: *Perleçtis in sanctâ Synodo commentariorum actis, in depositione impiorum Pelagianorum & Cælesti-*

(b) *Fundamento.*] Illud fundamentum in eâ doctrinâ fidei erat positum, quam Julianus Pelagianus repudiabat: nempe per baptismum peccata remitti etiam parvulis, qui sic sunt filii Dei; quod dogma Augustinus acriter simul & invictè adversus Julianum defendit. Id enim, inquit, *divites & pauperes, excelsi atque infirmi, docti & ignari, mares & femine venerunt . . . unde etiam matres, non ad Christum tantum; id est ad unctum, sed ad Christum Jesum; id est etiam Salvatorem cum parvulis currunt*. Christus autem, ut passim docet idem Augustinus, parvulorum non esset salvator, si ipsi peccata non haberent, nec que redemptor, si servi non essent. Vid. loc. cit. & Lib. de Bapt. ad Marcell.

tianorum, qua à pietate tuâ de ipsis constituta sunt iudicavimus, & nos solida firmaque permanere debere, & omnes idem tecum statuimus, eos pro depositis habentes. De depositione agitur, quam per calumniam factam Julianus & alii jactitabant; perleçtique sunt commentarii, sive ad gestorum fidem, sive ad qualemcumque inquisitionem, ne deinceps importuni homines Ecclesiam fatigaret. Hinc editi Ephesini Canones I. & IV, quibus Cælestiani pro depositis haberentur. Ita quibus nulla Synodus data esset, horum causâ per Synodum aliâ occasione factam ad qualemcumque examen revocatur; sed ut obstinatis tolleretur etiam extremum illud, quòd *spem de Synodo hucusque gesserunt*. Verba sunt Cælestini Ephesinam Synodum collaudantis. Sic post Ephesinam Concilium, præfractæ confidentiæ homines spem omnem recuperandæ Sedis amisere. Tanta Synodi autoritas est! Ceterum de fide jam assertâ quæsitum fuisse; neque gesta indicant, neque eâ de re quisquam cogitavit; & quæstio Pelagiana quod ad fidem attinet, sine ullo œcumenicæ Synodi iudicio, omnium Ecclesiarum consensione finita est.

CAPUT III.

Quæ causæ sine Synodo finiri possint, quæ finiri non possint, ex Sancto AUGUSTINO & quæstione rebaptisationis ostenditur.

ALIA verò causa est, quam Augustinus tractat, unde dictis nostris magna lux; certoque comperiemus quid sit illud Augustini: *Causa finita est*. Causam illam nobilem de rebaptisatione inter Sanctum Stephanum Papam, Sanctumque Cyprianum Carthaginensem Episcopum, utroque Martyres, intelligo: de qua controversiâ sic scribit Eusebius: *Primus omnium Cyprianus, non nisi per baptismum, ab errore prius mundatos admittendos censuit; verum Stephanus nihil adversus Traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissimè id tulit*.

Constat sancti Stephani decretum his verbis editum: *nihil innovetur, nisi quod traditum est*; hoc est, præter id quod traditum est: vel *nisi quod traditum est*, esse innovandum; nempe ut *reversis ab heresi, manus imponatur ad penitentiam*. Illam enim manus impositionem, non sanè baptismum ipsum innovari atque iterari posse, antiqua Traditio docebat.

Constat Cyprianum decreto obtulisse, quamvis Stephanus non tantum suaviter, sed etiam pro potestate egisset; neque solum Cypriano, ad ista non consensisse, verum etiam contra scripsisse atque præcepisse. Verba Augustini sunt, autoritatem Cathedralis demonstrantis. Quantâ autem autoritate Stephanus egerit, satis ostendunt illa Firmiliani: *Stephanus qui loci sui honore gloriatur, & Cathedralis Petri tenere se dicit, super quem Ecclesia edificata est &c.* Hinc accedunt illa in Concilio Carthaginensî à Cypriano prolata verba, ne Stephani autoritas aliquam Patribus necessitatem injecisse videretur: *Nemo enim inter nos Episcopum se Episcoporum contendit, aut tyrannico terrore ceteros adigit ad obsequium*. Quibus verbis Cyprianus non negat Stephani

Ibid. ad
vij. p. 804.
805.

Ep. Cæ-
lest. ad Sy-
nod. Eph. c.
part. iij. c.
xx. p. 1073.

Euseb.
hist. Lib.
vij. cap. iij.
ed. Valec.

Ep. Cypri.
lxxiv. pag.
314. edit.
Amstelod.
1700.

Aug. de
Bapt. cont.
Donat. Lib.
v. c. xxij.
n. 30. Tom.
ix. p. 156.
Ep. Firmi-
int. Cypri-
lxxv. pag.
324.
Conc.
Carthag. an.

Vid. Aug.
pass. & ep.
Conc. Car-
th. cont. Pe-
lag. an. 416.
T. iij. Conc.
p. 1533. &
seq.

Declara-
Cler. Gall.
1682. Præf.
c. i. & iv.

Aug. Lib.
i. cont. Jul.
c. vij. n. 32.
p. 516.

Aug. ep.
exc. ad Opt.
& pass. cont.
Pelag.

Vid. diff.
præ. num.
lxxvj. & ep.
Capr. int.

act. Syn.
Eph. Tom.
iij. p. 532.

Conc.
Eph. act. v.
relat. ad
Cælest. p.
666. 667.

256. *praf.*
apud *Cypr.*
p. 158. &
T. r. conc.
P. 785.
Differt.
prav. num.
LXvij. &
feq.

Primatum à Petro profectum, quem ubique asserit; sed potestate abufum; in errorem deflexiffe contendit, eoque nomine vehementiffimè reluctatur, Inde argumentum pro Parisienfium fententiâ alibi jam tractatum, sed hic neceffario repetendum. Quòd sanctus Cyprianus hæreticos rebaptizavit, omnes postea erroris arguerunt; quòd Stephanum Papam docentem Epifco. pos ac de fide præcipientem, errare potuiffe crediderit, nemo succenfuit; ergò quantum illa de rebaptizatione fententia culpabilis, tantum hæc de Romano Pontifice culpâ vacat. Quid quòd Augustinus apertè excusandum putavit Cyprianum, qui errasset, antequàm obfcura quæstio *tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii autoritatem, roburque perducta* est. Ergò existimabat ad captivandum intellectum, Stephani Papæ decretum, atque autoritatem non sufficiffe solam. Quin ipse Augustinus verè de hæreticorum baptifmo doctrinæ asseritor egregius, quod ad autoritatem Pontificii decreti attinet, Cypriani fententiam apertè fequitur: *Neque nos, inquit, tale aliquid auderemus asserere, quale Stephanus jussit, nisi Ecclesiæ Catholice concordiffimâ autoritate firmati: cui & ipse (Cyprianus) sine dubio cederet, si jam illo tempore veritas eliquata per plenarium Concilium solidaretur.* Cui autoritati Cyprianus ex certiffimâ fide cessurus fuiffet; cui Augustinus ipse in re obfcurâ cederet verba demonstrant: nempe *Ecclesiæ Catholice concordiffimæ autoritati, Concilio plenario, ex Orbe Christiano, ut semper inculcat, vel ut idem loquitur, sancto Concilio cunctarum gentium.* Ad id provocat post ipsum Pontificale decretum, in eoque acquiefcit.

Aug. de
Bapt. cont.
Donat. Lib.
ij. c. iv. n.
s. Tom. ix.
P. 98.
Ibid.

En ergò quod sit illud: *Causa finita est.* Finita quidem est, ubi aperta quæstio est, & ubique consensus, ut in Pelagianâ causâ vidimus: finita verò non est, *magnis altercationum nebulis involuta.*

CAPUT IV.

Sancti STEPHANI Papæ contra rebaptizationem decretum, totâ Sedis Apostolica autoritate factum, & tamen Concilii generalis fententiam meritò expectatam: sancti AUGUSTINI loci.

Bell. de
R. P. L. iv.
c. vij.
Aug. de
Bapt. cont.
Donat. Lib.
v. c. xxv. n.
36. p. 158.

Hic censores nostri oppidò conturbati, in partes se scindunt. Refpōder Bellarminus, excusatum Cyprianum, quia *Pontifex noluit rem de fide facere sine generali Concilio.* Et tamen pro Cathedræ autoritate præcepit, & decretum condidit, & ad omnes milit Ecclesias; eaque res erat, ut aliud fentientes abstinendos putaret. Difertè Augustinus: *Putaverat abstinendos, qui de suscipiendis hæreticis præscam consuetudinem convellere conarentur.* Ac si postea se repressit, non idè intelligitur murasse fententiam; sed executionem prudentiâ temperasse, aut in aliud tempus distulisse. Hoc quidem non privati Doctoris officium est.

Cæterùm de abstinendo exiisse decretum illa indicant, quibus Cypriani Ep. Firm. Legatos (c) Romæ à Sancto Papâ Stephano, non modò hospitiū fratrum, [c] Legatos] Cypriani Firmilianus dicit sic à Stephano susceptos fuiffe, *ut eos nec ad for-*

ad *Cypr.*
int. *Cypr.*
LXXV.
Christ.
Lup. in
Doct. Lov.
relat. p. 50.

sed etiam omni Ecclesiæ testè submotos Firmilianus testatur. Lupus ipse sic scribit: *Sanctum, inquit, Firmilianum Casareensem in Cappadociâ Archiepiscopum Ponticæ Dioceseos Primatem, Sanctus Stephanus Pontifex communi fufpēdit.* Idem Lupus Sancti Stephani rescriptum, *summa & irrefragabili Sedis Apostolicæ autoritate* editum esse contendit.

Sed age ut vis; quâvis distinctiunculâ causam istam, quasi in scholastico pulvere tuare. Certè Augustinus, non id quod tu profers, Cypriano excusationi obtendebat; non ad aliud majus aut luculentius Papæ judicium provocabat: Concilii generalis, totiusque Ecclesiæ Catholice appellabat fidem; in eâ autoritate fidei certitudinem reponebat. Hic hæreant necesse est, vel alia excogitent.

CAPUT V.

Non tantum pertinaces, sed Sancti post Papale decretum, aliud quid desiderant.

Aug. de
Bapt. cont.
Donat. Lib.
ij. c. iv. n.
s. Tom. ix.
p. 98.
Ibid. Lib.
ij. c. ij. n.
2. p. 108.
Anon.
Lib. vij. c.
vij. n. 9.
Cypr. in
Præf. Conc.
CARTH. iij.
int. ejus o-
per. p. 158.
& Tom. 1.
Conc. pag.
786.

ET quidem Augustinus, atque, Augustino interprete, Cyprianus; ab universali Concilio, non elucidationem obfcura quæstionis expectabant tantum, quamquàm & illam quoque, sed autoritatem ac robur. Undè illud: *Res ad plenarii Concilii autoritatem roburque perducta est;* & illud: *Potentior veritas de unitate veniens;* & illud: *Cypriani fententiam Catholicus Orbis terrarum robustiffimâ firmitate consensionis exclusit.* En quam autoritatem, post Papæ decretum, non hæretici & pertinaces, sed Sancti Sacerdotes Cyprianus & Augustinus expectent.

Quòd autem autor anonymus Cypriano tribuit, tolerari omninò non potest: nempe ut quoniam sanctus Martyr dixit, se non ab altero, sed tantum à Christo judicari posse, idè existimârit se ab omni non modò Romani Pontificis, sed etiam Concilii œcumenici correptione immunem; quod si Cyprianus sensiffet, inexcusabilis proterviæ reus esset. (d) Hæc ergò

monem colloqui communis admitteret, adhuc in super . . . præciperet ne quis eos in domum suam reciperet, adès ut pacificè venientibus, non solum pax & communio, sed & tectum & hospitium negaretur. Vid. epist. Firmil. loc. cit.

(d) *Inexcusabilis protervia reus esset.*] Cypriani locum à D. CHARLES pessimè objectum Augustinus bis recenset: 1. Lib. II. de bapt. cont. Donat. cap. III. Tom. IX. p. 94. & continuo addit: *Nunc se, si audent, superba & tumida cervicibus hæreticorum adversus sanctam humilitatem hujus sermonis extollant;* ut Augustinus sanctam humilitatem Cypriani admiratur in his verbis, in quibus Charles *mexcusabilem proterviam* reprehendit. 2. Augustinus ibid. Lib. III. cap. 3. n. 5. p. 110. eadem Cypriani verba sic interpretatur: *Opinio ut que in his quæstionibus, que nondum eliquatiffimâ perspectione discussæ sunt;* quo significat, Episcopum ab alio Episcopo judicari non posse, de obfcuris quæstionibus quæ nondum discussæ fuerint; proindeque non potuisse cogi Cyprianum sub excommunicationis metu, cum Stephano consentire in obfcurâ illâ rebaptizationis quæstione. Hæc igitur fentit Cyprianus, teste Augustino, qui profectò sancti Martyris animum & motes melius perspectos habuit, quam novissimus ille tam egregii Doctoris insectator. Et quamquam Cyprianum Augustinus non ita interpretaretur, ipsius Cypriani libri satis nobis essent ad propulsandam D. CHARLES calumniam. Ex his virum cognof-

ad certos casus extraordinarios redigenda; neque cum ab alio se iudicari posse negat, existimandum est, eâ voce, alio, Ecclesiæ Catholicæ aut etiam Concilii generalis excludi auctoritatem. Certè Augustinus ei auctoritati cessurum Cyprianum docet; atque in hac quæstione, non alteri auctoritati cedentem, non modò ipse probat, sed etiam imitatur.

CAPUT VI.

Quæstionem rebaptizationis à Cypriano & affectis inter adiaphora non fuisse repositam.

Doct. Lov.
p. 56.

AUTOR libelli de *Doctrinâ Lovaniensium* aliter expedire se conatur: nempe ait, Cyprianum, Firmilianum, aliosque sequaces Episcopos, persuasos fuisse quod *Stephani rescriptum non fuerat iudicium definitivum, eò quod rem illam haberent pro adiaphorâ.* Atque iterum: *Hoc sibi voluerunt Cyprianus, Firmilianus & alii, Helenus, Dionysius, Augustinus, qui affirmant, Stephanum non de dogmate, sed de aliarum gentium moribus & factis iudicasse: potuisse illic labi, ideòque ejus usque ad Synodum Nicenam iudicio impune atque innoxie non fuisse obeditum.*

Conc.
Carthag. n.
3. int. Cyp.
oper. pag.
159. 161.
Ibid.
Ibid.
Ib. p. 162.
Ib. p. 163.

Rom. iij.
2. 3.
Conc.
Carth. pag.
165. loc. cit.
Ibid.

Hæcine à doctis viris proferri potuisse? Habebant hæc Cyprianus, Firmilianus & eorum sequaces pro adiaphoris atque indifferentibus; nempe cum, factò Concilio LXXXVII. Episcoporum, pro sententiâ hæc dicerent: Episcopus quidem ordine tertius: *Qui hereticorum baptismata probant, nostrum evacuant: Octavus decimus: Secundo baptisate, (in Ecclesiâ dato scilicet) qui non fuerit baptizatus, Regno Cælorum fiet alienus: Vigésimus: Qui hereticorum baptismata probat, quid aliud quam hereticis communicat? Vigésimus primus: Quot sint baptismi, viderint aut presumptores, aut fautores hereticorum. Nos unum baptismata, quod non nisi in Ecclesiâ datum novimus, Ecclesiâ vindicamus: Vigésimus tertius: Si non obtemperat error veritati, multò magis veritas non consentit errori: Quadragesimus septimus: Me non movet, si aliquis Ecclesiâ fidem & veritatem non vindicat, quando Apostolus dicat; QUID ENIM SI EXCIDERUNT A FIDE QUIDAM ILLORUM? Quinquagesimus octavus: Non sibi blandiantur qui hereticis patrocinantur: qui pro hereticis Ecclesiastico baptismato intercedit, illos Christianos & nos hereticos facit; Sexagesimus primus: Qui hereticis Ecclesiâ baptismata concedit & prodit, quid aliud sponsa Christi quam Judas existit? Sic eam quæstionem inter indifferentia reponabant.*

Huc accedit, quòd suam sententiam non humanis ratiociniis, sed di-

cimus naturâ lenem, ingenio facilem, Christianâ humilitate ab omni arrogantia remotissimum, qui passim doceat in Ecclesiâ ad unitatem omnia referri oportere, ut ab unitate omnes quæstiones dissolvantur & resercentur: quo posito, sequitur Episcopum, qui sanæ doctrinæ adversaretur, ab unitate iudicari semper posse & corrigi. Interea miramur in ipsâ urbe Româ typis mandari tales sanctorum Patrum contumelias, & D. Cyprianum, hominem cum doctrinâ & sanctitate, tum maxime mirâ modestia spectatissimum, ab eo D. CHARLAS MEXICANIS protervis reum accusari.

vinis testimoniis muniebant. Legant Cyprianum quicumque dubitaverint; audiant Episcopos in Concilio Carthaginensi ita decernentes: *Quintum: Baptisma, quod dant heretici & schismatici, non esse verum, ubique in Scripturis sanctis declaratum est; & secundum Scripturarum sanctarum auctoritatem decerno, hereticos omnes baptizandos: Octavum: Lectis literis Cypriani dilectissimi nostri, qua tantum in se sanctorum testimoniorum descendentiis ex Scripturis deificis continent, ut meritò omnes per Dei gratiam adunari consentire debeamus; censeo omnes hereticos & schismaticos, qui ad Ecclesiam Catholicam venire voluerint, non ante ingredi, nisi exorcizati & baptizati fuerint.* Quare cum errore damnant, cum veritatem inculcant, non nisi veritatem in Scripturis revelatam, nec nisi errorem in Scripturis damnatum intelligi volunt, qui hæc pro adiaphoris habere dicuntur.

Ib. p. 159.

Ib. p. 160.

CAPUT VII.

An AUGUSTINUS aliique Patres, eam quæstionem inter adiaphora habuerint.

QUOD autem idem autor etiam Augustinum recenset inter eos qui hæc pro adiaphoris habuerint, quis crederet ab homine in Augustini lectione versato dici potuisse? Nempe Augustinus hæc ubique profiteretur: Cyprianum quidem in errore fuisse, sed ideo excusatum, quòd res nondum fuisset Concilii generalis totiusque Ecclesiæ Catholicæ auctoritate firmata. Non ille ad hæc levia & falsa confugit: Stephanum noluisse rem de fide facere, aut in disciplinæ factique quæstione labi potuisse; sed errasse Cyprianum, atque id vel postea correxisse in regulâ veritatis; quod suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimium delectati sunt: vel: hunc navum candidissimi pectoris cooperuisse ubere charitatis, ac passionis falce purgasse: & nunc aliud quàm hîc senserat videre, in æternâ illâ luce veritatis, ubi certissime cernit quod hîc pacatissime requirebat. Quæ planè demonstrant, non adiaphoram ac variabilem disciplinam, sed à Deo revelatam, certissimam & inconcusam veritatem.

Nempe hanc veritatem Augustinus tuebatur: Verba Christi, quibus baptismus consecratur, tantæ esse virtutis, ut etiam inter hereticos valeant: signum militum Christi etiam in desertoribus recognoscendum esse: Sacramenta Christi etiam inter hereticos, non ipsorum, sed Christi & Ecclesiæ esse: remedium vulneri, non sanitati adhibendum, adeoque corrigendum in hereticis id quod pervertissent, nempe fidem; non id quod ab Ecclesiâ integrum abstulissent, nempe baptismum, hoc est, fidei Sacramentum. Hæc qui negarent, recurrere jubebat ad stateram Dominicam, ubi non ex humano sensu, sed ex divinâ auctoritate rerum momenta pensantur.

Aug. de univ. bapt. cap. xij. n. 22. p. 553. & pass. de B. p. cont. Donat. & aliis lib. & ep. de her. Don. T. ij. & ix. Id. ep. ad Vinc. xciij. al. xlviij. n. 38. T. iij. p. 246.

Lib. de univ. Bapt. c. xij. num. 22. & alib. pass. Lib. v. de Bapt. cont. Donat. cap. xvii. n. 23. p. 152. Vid. ep. cv. al. clxvj. ad Don. c.

III. n. 11. Tom. ij. p. 300. 302. & lib. iv. cont. Cresc. cap. xij. n. 15. T. ix. pag. 492. & pass. Cont. epist. Parma. lib. ij. c. xij. n. 29. 30. p. 45. 46. & serm. ad pleb. Cæs. n. 2. p. 619. T. ix. & pass. Lib. i. de bapt. cont. Don. c. xiv. n. 22. p. 91. De univ. Bapt. c. iij. n. 4. p. 528. Lib. ij. de bapt. cont. Donat. cap. xiv. n. 19. p. 107.

Qij

Et quidem permulta causa munimenta promebat ex Scripturis : quod etiam de baptismo hæreticorum nihil peculiariter scriptum esset, allegabat cum Stephano Ecclesie consuetudinem, universalem illam quidem, quæ per totam Ecclesiam ab ipsa origine propagata, non nisi ab Apostolis tradita, merito crederetur.

Neque verò aliud Stephanus prædicabat. Et quidem urgebat consuetudinem, sed ab Apostolis constantissimo tenore ad nos usque deductam, quam liber anonymus apud Rigaltium Stephani tempore adversus Cyprianum Cyprianique asecelas conscriptus, appellat *vetustissimam consuetudinem ac traditionem Ecclesie*; & addit: *Sit unusquisque nostrum contentus venerabili Ecclesiarum omnium auctoritate & necessariâ humilitate*. Tum: *Damnari utique debet quod contra priscam & memorabilem cunctorum emeritorum S.ctorum & fidelium solennissimam observationem iudicatur*; & fugilique eos, qui errores & vitia universalium Ecclesiarum correxerit se putent, ac *monstri simile, Episcopos talia cogitare*.

Nec alio spiritu scribit Eusebius, qui antiquam traditionem à Cypriano primò mutata agnoscit. Attestatur Hieronymus celebri illo loco: *Illi ipsi Episcopi, qui rebaptizandos hæreticos statuerant, ad antiquam consuetudinem revoluti, novum emisere decretum. Quid facimus? Ita & nobis Majores nostri, & illis sui tradidère Majores*. Quin ipsa etiam flagrante discordiâ, Cyprianus ejusque collegæ Africani, consuetudinem sibi adversari ultrò fatebantur. Id sæpè Augustinus notat; & ipse Augustinus eam consuetudinem, *universalem & robustam* vocat, quam Stephanus tueretur; & quidem, uti memoravimus, ab Apostolica traditione venientem, hac etiam datâ regulâ: *Quod universa tenet Ecclesia, nec Concilii institutum, sed semper retentum est, non nisi ab Apostolis traditum rectissimè creditur*, quod assidue Sanctus Doctor inculcat.

Hæc Augustini dicta, qui, Catholici licet, ad variabilis & adiaphoræ disciplinæ detorquent negotia; hi profecto improvidi, Ecclesiæ matri firmissimas auctoritates de Dogmatis fidei, etiam traditione tutandis, extorquere conantur. Sed frustra sunt: instat enim Augustinus errorem esse id quod Cyprianus tuebatur, nondum quidem ab Ecclesiâ declaratum satis, sed interim errorem in *aternitatis manifesta luce purgatum*. Quin etiam de Donatistis hæc habet: *Audent etiam rebaptizare Catholicos; ubi se amplius hæreticos esse firmarunt*. Jam ergo hæretici, ideo quod hæreticos; sed amplius hæretici, ideo quod etiam Catholicos rebaptizabant. Unde libro adversus Cresconium ad Donatistas ait: *Hæretici quidem estis, quod non tantum divisi, verum & in rebaptizando diversum sequimini*. Idem docet adversus Petilianum & alibi semper.

Norum illud Vincentii Lirinensis: *Autores ejusdem opinionis Catholici, consiliatores verò hæretici judicantur*: posteaquam scilicet pronuntiavit Ecclesia. Et antea quidem, eodem teste Lirinensi, res ad veram Ecclesiæ

c. ij. n. 3. pag. 118. & pass.
Lir. comm. 1. C. xj. T. vij. bibl. Pat. p. 252.
xi. p. 251. 252.

doctrinam pertinebat; sed nondum Ecclesiæ universalis judicio declarata. Scribit enim de Agrippino, quem autorem Cyprianus sequebatur: *Primus omnium mortalium contra divinum canonem, contra universalis Ecclesiæ regulam, contra sensum omnium Consacerdotum, contra morem atque instituta Majorum, rebaptizandum censebat*. De Stephano verò: *Intelligebat vir sanctus & prudens nihil aliud rationem pietatis admittere, nisi ut omnia, quæ fide à Patribus suscepta forent, eadem fide filii consignarentur*. Reliqua videant qui his victi non fuerint.

CAPUT VIII.

Quid objiciant qui hæc referunt inter adiaphora: Firmiliani & Basili loci.

QUI totam hanc quæstionem ad variantem per loca disciplinam revocari volunt, hæc objiciunt: primùm, Firmilianum ita de rebaptizatione scribentem: *Nec meminimus hoc apud nos aliquando cæpisse*: deinde Basilium Firmiliani successorem de rebaptizatione adhuc hæsitantem, post Nicænam quoque Synodum, à quâ quæstionem terminatam fuisse plerique velint. Quid ergo? An Firmilianum causæ faventem suæ, Stephano, Eusebio, Hieronymo, Augustino, Vincentio Lirinensi, totique Ecclesiæ anteponebat? Quid verò Basilius? Esto, quæstionem ad disciplinam variantem fortè revocaverit: nos quidem hic Cypriani & Augustini mentem quærimus.

Neque tamen Firmilianum mentitum dixerim, (e) cum ait, rebaptizationem in suâ ac vicinis regionibus viguisse semper: facile enim demonstraverim, eâ quidem tempestate, iisque regionibus hæreticos fere omnes varia ac portentosa baptismata confinxisse. Nam quique suam hæresim,

(e) Neque Firmilianum mentitum dixerim.] Verisimile est Firmilianum eò deceptum fuisse, quod de omnibus hæreticis intelligeret ea, quæ de multis tantum præca docebat traditio. Nam omni quidem tempore, etiam ante Concilium Nicænum, rebaptizabantur quicumque hæretici baptizati non fuerant eo ritu, qui ex præcepto CHRISTI ab Ecclesiâ diligentissimè servatur. Sic Paulus baptizavit in nomine Domini Jesu eos Ephesios, qui tantum in Joannis baptizate baptizati fuerant. Act. XIX. 4. Quare Paulianiste falso Pauli Samofareni tincti baptismate, à Nicænâ Synodo jussi sunt rebaptizari. Can. XIX. Tom. II. Conc. p. 36. Deinde II. Synodus statuit de Arianis, apud quos hætenus servabatur à CHRISTO institutus baptizandi ritus, eos non esse rebaptizandos, sed unguendos tantum sacro Chrismate, ut haberent signaculum Spiritus Sancti: contra rebaptizandos Eunomianos, Montanistas, qui dicebantur Phryges, Sabellianos, & alios, maxime eos qui ex Galatiarum regione veniebant: quos nimirum Ecclesia ut Græcos admittebat, eò quod acceperant quidem baptismata suis hæresibus proprium, non autem baptismata CHRISTI: Conc. C. P. I. can. VII. ibid. p. 952. Porro Basilius, in primâ suâ ad Amphilocum epistolâ, docet hæreticorum sectas in Asiâ minori multas extitisse, quæ baptizandi ritum corruperant. Quapropter nemo miretur Firmilianum, qui à patribus suis acceperat, tot tamque varios hæreticos sine novo baptismate admitti non oportere, inde conclusisse: *Profanum esse baptismum, eò solo nomine quiddam ab hæreticis administrare*.

Ib. c. 124

Ep. Firm.
ad Cyp.
int. Cyp.
Lxxv. p.
325.
Vid. ep.
basil. ad
Amphil.
clxxxvij.
T. iij. nec.
ned. p. 268.
& seq.

* Asiæ
minoris.

quò magis baptizatorum animis adhæresceret, in baptismum intrudebant. Atque hinc Firmiliano & aliis erroris occasio, cum existimarent profanum baptismum, ac per se nullum, eo solo nomine, quò ab hæreticis ministraretur, repudiatur esse.

Neque Basilium hætenus satis intellectum esse credimus. Hæc enim fuisse putamus, de quibus hæsitaret, non quidem, an valeret baptismus verbis Evangelicis consecratus; sed quinam hæretici eo ritu baptizarent; quinam perverso ritu, & proprio quod ait *baptismate*, qui sanè propterea rebaptizandi essent. Hæc etiam suspensum habebant Basilium: ecquid credibile esset rectè baptizare eos, qui de Deo errarent, cum errores suos plerique, uti modò diximus, in ipsium baptismum ingererent? Quærebat anxie, quæ & quanta haberetur fides iis, qui dicerent se in Trinitatem baptizatos esse: nam aut oblivisci, aut certè hæsitare, aut etiam mentiri potuissent. Hinc illa verba Basilii Synodum optantis, uti decidatur: *An qui responderit, in responsione fide dignus habeatur*; quam ad quæstionem spectat Canon Arelatenensis, quo legimus *interrogatos* qui ab hæreticis venissent, *an in Patre, & Filio & Spiritu Sancto baptizati essent*; additumque: *Et qui interrogatus non responderit hanc Trinitatem, baptizetur.*

Conc. Arel. an. 314. Can. vij. T. I. Conc. p. 1426.

Hæc nos ad cumulum de Firmiliano & Basilio investiganda doctis, & confirmanda, (f) vel etiam, si placuerit, oppugnanda proponimus. Utcum-

(f) *Investiganda doctis & confirmanda*] proponit D. BOSSUET ea quæ de Firmiliano & Basilio dixit. Non is ego sum, qui me in doctorum numerum aggregari posse putem. Sed quia jam de Firmiliano nonnulla annotavi, & causa Basilii ea est quæ non magno egeat defensore, hanc paucis hic defendam. PP. Bened. Basilium sic explicant in suis notis ad primam S. Doctoris epistolam canonicam, ut ille videatur cum Firmiliano & Cypriano, re quidem verà sensisse, quanquam ex aliqua parte eorum errorem correxerit. Ut intelligamus utrum ita res se habeat, attendendus est imprimis hujus epistolæ canon primus. In eo canone, Basilium, postquam hæresim à schismate distinxit, *hæreticorum baptismum rejicit, schismaticorum admittit*, & statim addit *uniuscujusque regionis morem sequi oportere*; quibus verbis admonere videtur Episcopos, ut inquirent quæ sectæ in suis regionibus hæreticæ sunt, quæ verò schismaticæ, ne, cum baptizandi sint soli hæretici, schismaticos etiam incautè rebaptizent; id est, investigandum esse Episcopis à quibus sectis seruetur, à quibus non seruetur verus baptizandi ritus. Nam illud observandum est, eos solos hic à Basilio inter hæreticos annumerari, qui baptismi ritum corruperant, eos verò inter schismaticos haberi, qui, quanquam ab Ecclesiâ impiis suis dogmatibus penitus descivissent, integrum tamen baptismi ritum servaverant. Cum autem sectæ variarent pro tempore & loco, & eadem secta quæ in unâ regione baptismi ritum corrumpebat, in aliis regionibus cum ritum integrum servaret, apposite dicit Basilium, *consuetudine utendum esse*. Cæterum multas sectas, eo quo dixi modo, variare solitas esse, probatur ex ipso Basilio, qui postquam rejecit baptismum Peupuzianorum, *in Patrem & Filium & Montanum aut Priscillam baptizantium*, addit *consuetudine utendum esse*. Profecto non nesciebat Basilium necessarium esse CHRISTI baptismum; & quantumvis vetula esset prava alicujus regionis in admittendo tali baptismate consuetudo, ipse nunquam approbaret *in Montanum aut Priscillam* datum baptismum. Sciebat igitur non ubique immutatum fuisse à Peupuzianis baptizandi ritum; & idcirco consuetudine utendum esse. Idem Basilium, qui Encratis baptizari vetat, nempe schismaticos, eos in eadem epistolâ, ac deinde in II. canonicâ rebaptizandos esse dicit. Nimirum ex Encratis, alii servabant, alii corrumpebant baptizandi ritum. Idem esto iudicium de multis aliis hæreticis, qui, quamvis ubique eodem nomine vocarentur, non habebant ubique eundem baptizandi ritum. Uno verbo, Basilium eos vocat hæreticos, qui baptismi ritum corruperant, & ideo in omnibus Ecclesiis rebaptizabantur, schismaticos autem, qui baptismi ritum servaverant, & ideo ab omnibus Eccle-

quæ est, stat illud immotum: Cyprianum, Augustinum, cæteros, in eâ quæstione, quam fidei putarent, post iudicium quoque Romani Pontificis dissentientibus Ecclesiis, ad habendam certitudinem, Ecclesiæ universalis sententiam expectâsse.

CAPUT IX.

Quæ sit illa SYNODUS universalis, quam in hac quæstione AUGUSTINUS memoret: Nicenam eam esse; sed utcumque sit, nostra immota est.

ANXIE à doctis quæritur, quæ sit illa universalis Synodus quæ istam quæstionem fuisse terminatam Augustinus memorat. Qui Arelatensem primam esse volunt, Romani Pontificis sententiam, iniquis, ut videtur, pendere decernunt ab ejus Synodi decreto, quæ non nisi abusivè universalis vocetur.

Nos eam quæstionem in Synodo Nicenâ fuisse decisam cum sancto Hieronimo profiteamur: *Quod Episcopo Novatianorum, si conversus fuerit, non tantum baptismum, sed quod majus est, etiam Presbyterii gradum servet*, can. VIII. *Et quod omnes hereticos susceperit, exceptis Pauli Samosatani discipulis*, can. XIX. cuius rei causam cum Beato Augustino esse credimus, quòd Paulianistæ regulam baptismatis non tenerent. Nec facile adduci possum ut credam, Arelatensem I. Synodum, numerosam quamvis, * & ex toto ferè Occidente collectam, Synodum cunctarum gentium, & totius Christiani Orbis, & totius Ecclesiæ ubique diffusæ ab Augustino vocari: quippe quam vix Oriens noverit, nedum frequentarit, neque Romani Pontificis vel præsentia, vel saltem legatio intervenit. (g) Quin Synodum Nicenam apud Augustinum Concilii universalis nomine intelligendam esse, non alio magis argumento probaverim, quam quòd eam nequidem nominarit: eam enim toto terrarum orbe celebratam, ipso plenarii Concilii nomine statim ab omnibus intellectam putabat. Et quemadmodum nos Concilii nomine, Concilium Tridentinum intelligimus; quemadmodum generalis Concilii nomine, Lateranensis illa Synodus sub Innocentio III. plerumque accipitur; ita Augustini tempore apud Ecclesias Africanas, Synodi universalis nomine, Nicenam, proprio licet nomine minimè appellatam, intellectam fuisse constat. (h) Lego enim apud Possidium, in vitâ Augustini, ordina-

Hieron. Dial. adv. Lucif. T. IV. Bened. part. ij. p. 305. 306. Conc. Nic. Can. vij. T. ij. Conc. p. 31. 32. Ib. Can. xix. p. 38. Aug. har. xlv. Tom. vij. p. 13. * xxxij. nempe Episcoporum. Ibid. lib. I. de bapt. cont. Donat. c. vij. n. 9. Tom. ix. p. 84. lib. ij. c. ix. n. 14. p. 104. & alib. pass.

fuis sine novo baptismum admittebantur. Sic intelligendus est Basilium, ne pugnantia loqui, & erorere ab Synodo Nicenâ damnatum defendere videatur. Vid. D. FLEURY lib. XVII. n. 14.

(g) *Neque... Legatio intervenit.*] Legationem intervenisse probant ea verba quæ inter subscriptiones legimus: *Claudianus & Vitus Presbyteri, Eugenius & Cyriacus Diacones ex urbe Româ missi à Synestro Episcopo.* Hoc ergò significat D. BOSSUET, eos Concilio non præfedis. Et quidem unius Mariani nomen videmus in capite Canonum, eo modo: *Domino sanctissimo fratri Synestro Marini vel Coetus Episcoporum &c.* Tom. I. Conc. p. 1427. 1429.

(h) *Synodi universalis nomine, Nicenam... intellectam fuisse constat*] ab Augustino, in

Vit. Aug.
Aut. Poss.
c. vij. in fin.
append. T.
x. p. 262.
Aug. ep.
ccxij. al. ex.
n. 4. T. ij.
p. 799.

tum eum fuisse vivo suo Episcopo, *contra Synodi universalis vetitum, quod jam ordinatus didicit.* Non hic Nicænam nominat; sed Nicænam fuisse ex ipso Augustino accipimus. Sic universalis Synodi nomine Nicænam intelligi solere arbitramur.

Ut ut sit, qui tantum Arelateni tribuunt, in eam auctoritatem consensione devenisse dicent, Gallicanamque sententiam de consensionis summâ & ineluctabili auctoritate confirmabunt.

CAPUT X.

Non tantum fidei causa, sed etiam alia quæ universalem spectarent Ecclesiam ab universali Concilio retractanda, nec nisi CONSENSIONE ORBIS finita esse creduntur: Causa CÆCILIANI: sancti AUGUSTINI locus.

PARTEM controversiæ cum Donatistis maximam quæ in rebaptizatione posita erat, non nisi Sedis Apostolicæ & totius Ecclesiæ conjunctâ sententiâ finitam esse, Beato Augustino teste, vidimus. Jam quod erat caput schismatis, in causâ Cæciliani idem evenisse, eundem Augustinum adducimus testem.

Ergo Cæciliani causa, cum tractata esset à Melchiade Papâ, ejusque judicio Donatistæ victi essent, tamen hæc ait Augustinus: *Ecce putemus omnes Episcopos, qui Romæ judicaverunt, non bonos judices fuisse; restabat adhuc plenarium universæ Ecclesiæ Concilium, ubi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari; ut si malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur: quod utrum fecerint, Donatistæ probent; nos enim non factum esse facile probamus, ex eo quòd totus Orbis non eis communicat.*

Ex his duo concludimus: alterum, post prolatum, habitâ Synodo; Papæ judicium, restare adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium, quo Pontificis judicium, Synodi sententiâ solveretur: alterum, quamvis nulla fuerit œcumenica Synodus, quæ Melchiadis judicium retractaret, hæc minor auctoritate decisam fuisse causam, eo quòd *Orbis terrarum non communicaret Donatistis; imò ut ibidem Augustinus ait, experti sunt cum Cæciliano permanere consensionem Orbis terrarum.* Quibus verbis constat Mel-

fuis libris adversus Donatistas, non verò Arelatensem. Nam quòd dicit D. DE LAUNOY; in Africâ, Concilii generalis, sive plenarii nomine vocatas sæpe fuisse Synodos eas, quæ illo Arelateni Concilio inferiores essent, verum quidem est; at advertere debuerat vir eruditissimus Augustinum, quotiescumque loquitur de hujuscemodi Conciliis, lectores admonere, se loqui de Concilio plenariò, non totius Ecclesiæ, sed unius gentis, puta Africanæ. Atqui non sic ille admonet, in iis locis in quibus urget Donatistas auctoritate Concilii generalis: imò vocat illud Concilium *Synodum cunctiarum gentium, & totius Christiani Orbis, & totius Ecclesiæ in Orbe diffusa;* quæ verba nequaquam possunt intelligi de Synodo Arelateni; proindeque ruit D. DE LAUNOY sententia. Qui plura de eâ quæstione voluerint, adeant D. DE TILL. not. XLIV. in vit. S. Cypr. Tom. IV. p. 632, & seq. Dissert. Valch. de schism. Donat. post ejus not. in Euseb. P. Alex. &c.

chiadis

chiadis judicium, quòd alioqui canonico ordine retractari potuisset, ipsâ Ecclesiæ consensione in summam auctoritatem evectum.

Facti quæstio, inquit. Certè; sed ejus facti, in quâ tota Donatistarum causa verteretur; ex quo illud efficitur, non tantum in fidei quæstionibus, sed etiam in omnibus, quæ totam Ecclesiam spectarent, robur summum in consensione esse positum: ut profectò mirum non sit, sub Eugenio IV. cum de Concilii potestate acerrimè decertarent, illud ab omnibus pro certo esse positum, nempe altercantibus, si fortè, Concilio & Papa, Concilii sententiam potiùs attendendam, in fide quidem maximè; sed etiam in aliis omnibus, quæ *statum Ecclesiæ principaliter perturbarent*, ut supra memoravimus.

Sup. lib.
vj. c. iij. &
seq.

CAPUT XI.

Causa sancti JOANNIS CHRYSOSTOMI.

HUJUS occasione quæstionis, proponimus aliam ejusdem fere generis; facti quidem quæstionem, sed quæ universam Ecclesiam conturbaret. Beatum Joannem Chrysostrum Constantinopolitanum Antistitem Theophilus Alexandrinus, *nullo Canonum ordine, sed solâ seculari potestate freris, aulico potiùs, quàm Ecclesiastico judicio (i) loco moverat. Quæ causa cum totum Orbem commovisset, ad universale Concilium devolvitur. Et quidem Sanctus Innocentius Papa ab eodem Chrysostrum invocatur, qui scriberet hæc nullius esse roboris. Is Joannem æquè ac Theophilum ultimam ratione retinuit; Theophili judicium cassum & irritum habuit; Joannem tantum præsentiam Concilio œcumenico reservavit, ut disertè afferit inculcatque Palladius. Chrysostrum comes, ac rerum omnium testis oculatus. Locum universalis Concilii Occidentales Thessalonicam designa-

Epist. 1.
Chryst. ad
Innoc. n. 4.
T. iij. ac
ned. p. 519.
Vid. Dial.
vit. Chryst.
per Pall. T.
xij. p. 3.
Ib. p. 128.

(i) *Aulico . . . judicio*] Theophilus cum suâ Synodo ad Quæstionem, ea, quæ hæcenus in Ecclesiâ inaudita fuerant, adversus Joannem Chrysostrum perfecit. Nam, 1º. quanquam in eâ causâ iudex esse jure non posset, jus ipse sibi arrogavit, & Concilii decreto id confirmavit, quòd ante collectam Synodum, aulicè agendum decreverant. 2º. Hujus Synodi Episcopi, qui simul erant iudices, accusatores, & testes, spreverunt Chrysostrum canonicè postulantem, ex *judicium ordine submoveri* Theophilum Lattocinii ducem, multorum criminum reum, & quem insuper multi hæc Alexandria dicentem audierant: *In comitatum proficiscor ut Joannem deponam*: Acacium Beroensem, qui dixerat: *Ego illi ollam condio*, multosque alios apertos Joannis inimicos. 3º. Illi Episcopi judicaverunt, nullâ habitâ ratione, aut Chrysostrum legitime appellationis, aut etiam Synodi XLV. Episcoporum, quæ tunc ab eo celebrabatur, cum ipsi essent omnino xxxvi. iique qui, aut sese toti Theophilo voverant, aut palam inimicitias Chrysostrum denuntiaverant.

(h) *Palladius*] quis ille fuerit, lis est inter doctos. Vir eruditissimus D. BEGOT, qui an. 1680. denuò edidit Chrysostrum vitam à Palladio factam, contendit Palladium Helenopolitanum, *Lausiaca*, sive Eremiticæ historiæ autorem, Chrysostrum socium, & ejus exaucloratoris occasione in exilium pulsus, hos de ejus vitâ dialogos non scripsisse, sed alium Palladium Episcopum in vicinâ urbis C. Pæ. amicam quoque Chrysostrum, & qui pro ejus causâ mala multa toleraverat. Idem censet D. DE TILL. Tom. XI. vit. Pall. art. XII. & not. VIII. p. 530. 642.

Tom. II.

R

bant. Memorabilis verò est hæc Palladii sententia : *Scopus Romanae Ecclesie iste est, non communicare Orientalibus Episcopis, præsertim Theophilo, donec Dominus dederit locum universali Synodo, qua putrefactis membris eorum qui hæc patnaverunt medeatur.*

Sic Romanus Pontifex, quæ pro loci amplitudine solus inchoavit, non nisi totius Orbis sententiâ finiturus erat. Verùm cum Synodus œcumenica ab Arcadio Imperatore impetrari non posset, totius Occidentis cum Apostolicâ Sede conjuncta sententiâ perfecit, ut Joannis Chryostomi nomen Constantinopoli quoque in sacrâs tabulas referretur; ac sine novo judicio, consensione totius Ecclesiæ, Theophili Synodus solveretur.

CAPUT XII.

Decreta adversus ORIGENISTAS : THEOPHILUS Alexandrinus sanctum ANASTASIUM Papam præit, ac Romam ipsam liberat: in consensione vis posita : sancti HIERONIMI loci.

PAULO ante ea tempora, Christi anno scilicet 398 Sancto Siricio mortuo, sub ipsa Sancti Anastasii Papæ initia, Origenis errores cum Rufini libris Romanæ invecos, atque inter hos turbines Romanam Ecclesiam fluctuasse Baronius narrat. Adversus eam pestem Anastasius vigilabat. Sed dum cunctabatur, ut Ecclesiæ Romanæ more, consideratissimum & accuratissimum judicium ederet, Theophilus Alexandrinus collectâ Synodo, ad omnes Catholicos super nomine Origenis, (1) ejusque dogmatibus ad demnationem, edidit epistolam, datis etiam, ut videtur, per litteras ad Sanctum Anastasium literis. De hæc Theophili epistola Hieronymus ad ipsum Theophilum hæc scribit : *Vox beatitudinis in toto Orbe perterrita, & cunctis Christi Ecclesiis latantibus, ab avari venena siluere.* Et paulo post : *Vincentius Presbyter antiochenus quam hanc epistolam darem, de Urbe venit, & suppliciter salutem, crebroque sermone concelebrat Romam & totam Italianam cuius post CHRISTUM epistolis liberatam.* Quò etiam illud pertinet : *Hæresim oppressam ejus autoritate, & eloquentia.*

Hæc ita dicimus ut nihil imputemus Anastasio, viro, ut ait Hieronymus *ditissima paupertatis & Apostolica sollicitudinis*; sed ut ostendamus fidei robur

(1) *Super nomine Origenis.*] Hanc occasionem non semel arripuit Theophilus, homo arrogans, imperiosus, vindictæ cupidus, & per fas ac nefas eos persequi solitus, qui sibi displicerent; id est, qui sibi ad nutum parere & servire nollent. Nemo est qui nesciat quantas tragedias ille excitavit, ut de Isidoro Presbytero, & Nitriæ Monachis, qui *longi fratres* vocabantur, quosque oderat, ulcisceretur. Pro nihilo habebat illos calumniis lacessere, nisi sententias iniquissimas, à se in illos, nullo canonum ordine servato, latas, juberet exequi, eâ acerbitate ac sævitiâ, à quâ Episcopum decebat abhorre. Eo doctus tyrocinio, dignus est habitus, qui præfideret Latrocinio ad Quercum, in quo damnatus est Chryostomus. Hæc ideo annotamus, ne lectores doctissimum Theophilum & virum sancti maximum, sed se nihil ulciscerent, plus æquo admirarentur, cum cum adeò laudatum viderint ab Hieronymo, cui ea profectò nota non erant.

totâ Ecclesiâ fufum, atque interdum extremo ex Orbe prodire decreta, quibus etiam Romana illa Apostolico ore laudata excitetur & confirmetur fides.

Neque ita multò post prodiit Anastasii judicium: quo tempore Hieronymus alteram Theophili epistolam Latinam à se factam ad Romanos mittebat, cum primam præterito anno accepissent; scribebatque Hieronymus veluti concepto voto: *Prædicationem Cathedrae Marci Evangelista, Cathedrae Petri Apostoli, in prædicatione confirmet. Quanquam celebri sermone vulgatum sit, beatum quoque Papam Anastasium, eodem fervore, quia eodem Spiritu est; latitantes in foveis suis hereticos persecutum, ejusque litera doceant damnatum in Occidente, quod in Oriente damnatum est.* Quâ ex consensione, illa jam firmitudo fidei consistat, quam sæpe diximus. Eam consensionem commendat Hieronymus, *quod beati Episcopi Anastasii & Theophilus & Venerius*, & Chromatius**, & omnis tam Orientis quam Occidentis Catholicorum Synodus pari sententiâ, quia pari & Spiritu, Origenem hereticum denunciant populis.* En igitur in consensione summa vis, ac Spiritus Sancti testimonium.

CAPUT XIII.

Turbæ post Chalcedonensem Synodum: de iis seorsim per encyclicas epistolas Ecclesiæ consuluntur: Responsa mittuntur: Communi consensione quæstiones finiuntur.

ANTISTANTINUS post sex fere annos quàm Chalcedonensis Synodus acta erat, ejus in præsertim in Ægypto, fluctuabat autoritas. Itaque Marciano Augusto Synodus in Ægypto & defensore mortuo, infanda illa Alexandria extiterunt: casus Proterius orthodoxus & Sanctus Alexandrinus Episcopus: Timotheus Ælurus interfecto à turba plebe ejus loco substitutus: Chalcedonensis Synodus condemnata: Leo, Marciano successor datus, ac novo Principatu ab his seditionibus multa religione, multa Imperio infausta veritus, de novâ Synodo consilia agitare videbatur. At Episcopi moleste ferebant retractari decreta Chalcedonensia, seque abstrahi à Sedibus, ac sollicitari tories Ecclesiarum pacem. Quid ergò gestum sit, Liberatus hujus avi historicus paucis complexus est: *Imperator scripsit singularum civitatum Episcopis, de utroque negotio consulens, quid fieri oporteret, vel de ordinatione Timothei, vel de terminis (seu definitione) Synodi Chalcedonensis, & direxit per totum Orientem Magistranos. (m) Mittit & Anatolius Episcopus Aſclepiadem Diaconum suum, per quem omnes illi Episcopi, qui Chalcedone fuerant congregati, quid Alexandria gestum sit agnoscerent: qui rescribunt, Chalcedonensem Synodum usque ad sanguinem vindican-*

(m) *Magistranos.*] Erant Magistrani *Officiales Magistri officiorum.* *magistranos idem est etiam ac agens in rebus Principis;* inquit DU CANGE Gloss. infim. GRÆC.

dam, eò quòd non aliam fidem teneret quàm Synodus Nicæna constituit; *Timotheum verò non solum inter Episcopos non haberi, sed etiam Christianam appellatione privari. Quo pacto scripsit Imperator Leo Duci Alexandrino Stile, ut pelleret quidem ab Episcopatu modis omnibus Timotheum, inthronizaret autem alium, decreto populi, qui Synodum vindicaret.*

Ep. Imp.
Leon. T. iv.
Conc. part.
iij. Conc.
Chalc. cap.
xxj. xxij.
xiiij. xxiv.
pag. 889. &
seq.
* Numero
xxxvj.

Extat Imperatoris encyclica epistola eodem exemplo ad Sanctum Leonem Papam, atque ad alios Episcopos, cum ambarum partium supplicationibus missa. Extant Sancti Leonis & maximorum orbis Orientalis Episcoporum * responsa, quibus Timotheum abiciunt, fidei quaestionem ab œcumenico Concilio definitam reiterari vetant. Omnes eodem sensu, eadem formâ agunt: *Decernimus, statuimus, pronunciamus, dicimus, judicamus.* Ex his epistolis compactum est volumen illud, quod apud antiquos *Encyclicarum* sive circularium epistolarum nomine celebratur.

Ep. Imp.
jam. cit. p.
890.

Dicant nunc Episcopos Romani Pontificis consultores. Atqui Imperator ab Episcopis non consilia, quæ ad Leonem Papam mitteret, sed decreta & judicia, quæ statim exequeretur exquirebat; atque id ad omnes æquè scripsit: *Ut ex omnibus vestris literis hæc integrè cognoscetes, formam congruam dare possimus.* Cæterum orthodoxus Imperator de Synodo Chalcedonensi, cuius fidem professus erat, non ipse ambigebat; sed cum apud Ægyptios hæc quaestio versaretur, hoc quoque Episcoporum cum Sede Apostolicâ consensione decidi voluit; post Synodum œcumenicam iteratè quaestioni nullum esse locum. Sic in summis dissensionibus atque periculis, Ecclesiæ Catholicæ toto Orbe diffusæ, sed uno semper spiritu actæ, etiam sine Concilio generali, sese exerit autoritas.

CAPUT XIV.

Sancti SIMPLICII Papæ locus de Actibus Apostolicis irrefragabilibus Ecclesiæ universalis assensu.

Simpl.
ep. iv. ad
Zen. Imp.
T. iv. conc.
P. 1072.
Id. ep. v.
ad Acac. C.
P. ib. pag.
1073. 1074.

HINC Romani Pontifices ipsâ semper consensione nituntur. Sanctus Simplicius Papa post Sanctum Leonem tertius, Apostolicorum Pontificum antecessorum suorum irrefragabilem commendat autoritatem; sed eam quæ cum totius Ecclesiæ consensione conjuncta sit. Unde illud: *Quod Apostolicis manibus cum Ecclesiæ universalis assensu, acie meruit Evangelicæ falsis abscindi, vigore sumere non potest renascendi.* Quâ mente in epistolâ ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum rejicit a Sede Alexandrinâ Timotheum Ælurum, qui sit hæreticus, atque ab universitate damnatus; ac postea: *Quem conventus novos per se didicimus comminari, resoluti existimantem quod de se universalis decrevit autoritas.* Illud denique de prædecessoribus Catholicis Episcopis toto Orbe terrarum præsidentibus subdit: *Sancta memoria prædecessorum nostrorum extante doctrinâ, contra quam nefas est disputare, quisquis rectè sapere videtur, novis assertionibus non indiget edoceri, sed plena ac perfecta sunt omnia.* Quo loco post Synodum Chalce-

donensem finita omnia docet, nec novæ Synodo locum esse; quæ inquit non alias semper indicta est, nisi cum aliquid in pravus sensibus novum, aut in assertionibus emerit ambiguum; ut in commune tractantibus, si qua esset obscuritas, Sacerdotalis deliberationis illuminaret autoritas. Inde ergo ex communi autoritate lux certa est, quæ postquam Ecclesiæ ex orta, abominabile est innovari judicia, contra sententias totius Orbis Domini Sacerdotum. En igitur in quo vim illam Ecclesiæ irrefragabilem colloca ret. Cujus generis testimonia si congerere incipimus, modum omnem excedimus voluminis.

CAPUT XV.

Sancti GELASII locus in epistolâ ad Episcopos Dardaniæ.

NEQUE obstant magnifica hæc & vera, quæ Sanctus Gelasius egregius Pontifex, de Acacio adversus Chalcedonensem Synodum rebelante respondet, cum multi quererentur eum à Sede Apostolicâ solâ, non indictâ novâ Synodo, condemnatum.

Gelas. ep.
xiiij. ad Ep.
Dard. T. iv.
Conc. pag.
1199. &
seq.

Summa doctrinæ Gelasianæ est; postquam hæreseon autores semel ab Ecclesiâ universâ damnati sunt, non esse necessarias adversus sectatores eorum novas ac speciales Synodos, ne in infinitum eatur, & Ecclesiastica jaceat autoritas: sed esse à Deo constitutam Sedis Apostolicæ potestatem, quæ, ipso Apostolico Principatu communis sententiæ executrix, hæreticos jam sola profertur: quæ nos verissima confitemur.

Etiam occasione Sanctus Pontifex commemorat, quæ Sedes Apostolicæ, quæ præcedente Synodo, possit in absolvendis damnandisve, quas oporteat perire, quæ quidem nos pari veneratione suscipimus. Absit enim, ut velimus Sedem Apostolicam in omnibus causis Concilio œcumenico esse succintam; cum multa sint, quæ sola dissentiendo prohibeat atque disturber, cujus consensionem atque sententiam in maximis rebus maximè exquirendam perpetua Traditio docet. Hinc illa exempla, quæ nobis Sanctissimus Pontifex pari magniloquentiâ ac veritate subjungit, Athanasii, Joannis Chrysostomi, Flaviani, quos *Sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit.* Quæ quidem vera sunt; sed aliundè supplenda ea, quæ cum ad rem non facerent, Beatus Gelasius prætermisit. Nos quæ ad hanc causam conferant, subnectamus.

Ibid.

Et de Beato quidem Joanne Chrysostomo docuimus, à Sancto Innocentio prolatum fuisse judicium, sed provisorium; integram cognitionem œcumenicæ Synodo reservatam.

Sup. hoc
lib. c. xix

Ejusdem sunt generis quæ à Sancto Gelasio deinde referuntur: *Flavianum in Ephesino latrocínio Pontificum congregatione damnatum, quoniam sola Sedes Apostolica non consensit, absolvit:* ac paulo post, *impium Synodum (Ephesinam illam) non consentiendo submovit.* Rectè, si de provisorio judicio intelligas, quoad congregaretur, quam ipse Leo petebat, adversus Synodum malè gestam, alia generalis Synodus; interim, ut ipse addit: *Querelis*

Ep. Gel.
sup. cit. ib.

Leo. ep. ad Pulch. part. r. Cōc. Chalced. cap. xxi. T. iv. p. 46. int. Leon. epist. x l. j. al. xxvj. & præjudiciis partis utriusque suspensis, quò diligentius univèrsa, quæ offensionem generaverant, retractarentur. Sic quæ sine gravi scandalo differri non possent, ipse provisorio iudicio statim ordinat: summam ipsam œcumenico Concilio relinquit.

Cætera quæ Gelasius commemorat, vel per se clara sunt, vel ex ante dictis facile elucescunt. Ac Dioscorum quidem Sedes Apostolica suâ autoritate damnavit; quòd autor fuerit ejus sententiæ, quam factò deinde examine, Chalcedonenſis Synodus confirmaret, ut vidimus. De Episcopis verò, qui Dioscoro conſenſerunt, hæc scribit: Sedes Apostolica, hos in suâ perfidiâ permanentes suâ autoritate prostravit, quam congregatio, quæ illic (Chalcedone ſcilicet) collecta fuerat, eſt ſecuta: quoniam ſicut id quod prima Sedes non probaverat, conſtare non potuit; ſic quod illa cenſuit judicandum, Eccleſia tota ſuſcepit. Quæ ad Sedis Apoſtolicæ autoritatem ideò referuntur, quòd eam præeuntem Chalcedonenſis Synodus ſit ſecuta: ut profectò conſtet, in eo eſſe vim maximam & ineluctabilem, quòd Sedis Apoſtolicæ iudicia Eccleſia tota ſuſcepit, habitâ quidem quaſtione, & novâ diſcuſſione, ut ex geſtis conſtitit.

Ita vel in iis, quæ à ſolis Romanis Pontificibus facta, Gelasius memorat, Eccleſiæ univerſalis potior autoritas eluceſcit; cujus illi, in iis quidem rebus quæ univerſam Eccleſiam conturbarent, vel iudicia exequuntur, vel ſanè cum præeunt, ab ejuſdem Eccleſiæ ſententiâ ultimum ac perfectum robur accipiunt.

C A P U T X V I.

Propoſitio, UNUS TRINITATIS CRUCIFIXUS, & de re Monachis Conſtantinopoli agitatur: Monachi HORMISDAM conſultari pergunt: profeſſio JUSTINIÆ eadem de re Romanum Pontificem conſulentis, pro ejus inſallibilitate objicitur.

ANNO 519. ſub Sancto Hormiſdâ ſummo Pontifice, quaſtio ſuborta eſt ingens, quam diligenter evolvere oportet, quoniam inde ab utrâque parte argumenta repetuntur.

Agebatur de propoſitione hæc: *Unus Trinitatis, ſeu, unus ex Trinitate crucifixus eſt.* Hanc Beatus Proclus Conſtantinopolitanus in epistolâ ad Armenos, paulo poſt Sanctam Synodum Ephefinam, novis Neſtorianis objecerat; cum excommunicato Neſtorio ſub antiquiore Theodori Mopſueſteni nomine patrocinaſentur. Hi ergò Theodori publici laudatores, Neſtorii verò occulti defenſores, unum filium in duos dividebant; Mariæ filium à Dei filio ſegregabant; pro Trinitate quaternitatem invehebant: quos beatus Proclus aptiſſimè redargui arbitrabatur, ſi Mariæ filium non aliquem extra Trinitatem, ſed unum Trinitatis eſſe faterentur.

Procli epistolâ ab Orientali Synodo approbata, & ab ipſo Synodo Chal-

cedonenſi laudata, toto etiam Occidente nobilis habebatur, poſtquam eam Dionyſius Exiguus in Latinum ſermonem vertit, ac Procli induſtriam commendavit; quòd CHRISTUM unum ex Trinitate aſſerens, Neſtorianas fraudes aptiſſimè conſutaret.

Hanc ergò propoſitionem Joannes Maxentius, aliique Scythiæ Provinciæ Monachi adverſus Neſtorianos aſſerebant; & qui eam reſpuerent, Neſtorianiſmi arguebant.

At Dioscorus Diaconus Sancti Hormiſdæ ac Sedis Apoſtolicæ Legatus, Conſtantinopoli agens, ad Hormiſdam perſcribit Monachorum Scytharum propoſitionem, ut novam, ad hæc, ut hæreticam; & ab Eutyſchianis maxime aſſertam, reſpuendam videri.

Certum quidem eſt, Petrum Gnapheum ſeu Fullonem Eutyſchianum hæreticum, eo nomine à Felice III. ac Synodo Romanâ fuiſſe reprehenſum, quòd unum increata atque individua Trinitatis paſſionem fuiſſe ac mortuum eſſe diceret.

Sed id Petrus Fullo ita intelligebat, ut unus de Trinitate paſſionem pro nobis pertuliſſe diceretur in ſubſtantiâ Deitatis, ut ipſe Felix III. refert; à quo ſcelere Monachi Scythiâ adeò abhorrebant, ut ſemper hoc adderent, quòd & Beatus Proclus accuratiſſimè dixerat: *Unum Trinitatis crucifixum carne: ne naturas confundere, & cum Eutyſchianis ſapere viderentur.*

Quâ in re multum diſtabant à Petro Fullone & ab ejus aſſectâ Anaſtaſio Auguſto, & à Theodorâ Auguſtâ, cujus ſententiâ proſcriberetur, unum de Trinitate paſſum non aſſerens, ſecundum quid, ſed abſolutè; Scythiæ autem paſſum aſſerebant, non abſolutè (quo hæretici ſignificatum volebant etiam divinitate paſſum;) ſed tantum ſecundum quid, hoc eſt, ſecundum carnem. Licet quaſtione motâ Scythiæ Monachi Romam proſecti ſunt, ſedem Apoſtolicam conſultari: eadem de re ſcribunt Juſtinus Auguſtus ac Juſtinianus tunc Comes Conſtantinopolitani; atque hic Monachos ut inquietos ac turbulenter ſtatim repelli petit, à Dioscoro perſuaſus. Mox ipſâ re, ut videtur, gravius conſideratâ, per alias literas Hieronymo: *Quam ſic interrogat: Quidam aſſerunt CHRISTUM pro noſtrâ ſalute carne crucifixum unum de Trinitate debere predicari. Querit, quid ſequi, quidve ſuper hoc evitare debeamus. quoniam verba videntur facere diſſenſionem; nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur. Subdit: Hoc enim credimus eſſe Catholicum, quòd veſtro religioſo reſponſo nobis fuerit intimatum. Quæ profeſſio, ne ſtatim ad Pontificiam inſallibilitatem pertinere videatur, rei geſtæ narrationem ad finem uſque expectandam monemus: interim bonâ fide notamus quid nobis objiciant.*

coll. Conc. Baluz. p. 94. Facun. lib. viij. c. iv. Conc. Chal. part. iij. c. i. p. 827. 828. Dionys. Exig. præf. in ep. Procl. T. vj. Bibl. Pat. p. 612. Suggest. Dioſc. ad Hormiſd. T. iv. Conc. p. 1531. Conc. Rom. i. ſub. Fel. iij. ib. p. 1097. Fel. ep. v. ad Zoa. lb. p. 1071. Pet. Diacon. lib. ad Fulg. int. ep. Fulg. p. 280. ed. Paris. 1684. Vid. Joâ. Max. Profeſſ. ſid. T. ix. Bibl. Patr. p. 514. & ſeq. Vid. Viêt. Turon. Chr. cd. Scalig. Ep. i. Juſt. ad Horm. T. iv. Conc. p. 1516. Ejuſd. ep. ij. ad Horm. p. 1517.

CAPUT XVII.

Viri boni sanctique consulendos docent per Orbem terrarum Episcopos: quæstionis finem ab Ecclesiæ universalis auctoritate expectandum.

Vid. ep. fu. it. Pet. Di. de Inca. n. int. Op. Fl. Ep. xvj. p. 217. & seq. ed. Paris. 1634.

* tum in Sardi. n. e. xulibus persecutione Vandalo. rum gra. fente.

Fulg. lib. de Incarn. & c. ad Pet. Diac. ibid. ep. xvij. c. x. n. 18. p. 296.

Maxen. Resp. ad ep. pist. Horm. T. ix. bibl. Pat. p. 542.

Ferr. epist. ad Anat. Diac. n. 14. 16. p. 506. Facund. pro defens. triu. Capit. lib. i. c. iij. ib. Tom. x. p. 6.

Ferr. ib. n. 16. Max. & Facund. loc. cit.

QUI sset interim Catholicorum eâ de re sensus, exponere juvat. Ac primum Scythæ Monachi fidem suam diligenter expositam Sancto Fulgentio ejusque collegis Sanctis CHRISTI Confessoribus, * ac Ferrando Diacono, viris eo ævo sanctissimis ac doctissimis approbârunt.

Id tantum in Fulgentio notaveris, malle eum dicere, *unam ex Trinitate personam*, quàm *unum Trinitatis*, vel *unum ex Trinitate*. Quæ diversitas tam est levis, ut qui eâ re tantum differant, eos unanimes & ubique consentaneos merito pronuntiaveris. Unde nec illi Monachi, à tantis Episcopis ritè interrogatis reprehensionis quidquam, sed fraternæ charitatis testimonia retulerunt.

Ac reverà *unus* ille *Trinitatis* indefinitè dictus, quis est alius quàm una persona Trinitatis, ut etiam Joannes Maxentius & Ferrandus Diaconus, ac postea Facundus Episcopus Africanus ejus avi nobilis scriptor, luculentissimè declarârunt.

Sanè Ferrandus Diaconus pravos sensus tres memorat, quibus dici posset, *unus de Trinitate*; verùm eos sensus Monachi apertissimè respuebant. Quare Ferrandus Diaconus offensionem quorundam tribuit, ut *una de Trinitate persona* dicatur potius quàm *unus de Trinitate*; cum utrumque in rener aptè & innoxie dici possit.

Sed cum Nestoriani *persona* nomine abuterentur, inritumque ut Legatum, verbi personam exhibuisse dicerent; ideo Nestorianarum fraudum gnari, *unum Trinitatis* malè dicit; anteponebantque eam locutionem, in quâ Nestoriani *unum dolus* minùs abscondi posse videretur. Hæc Maxentius; hæc Facundus; notantque omnes hujus ævi scriptores, ipsam Trinitatem ita esse locutam: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est*: non dixit, quasi una ex nobis persona; sed *quasi unus ex nobis*; cum tamen, ut ait idem Facundus, *nullus de Trinitate melius loqui possit, quàm ipsa de se locuta est Trinitas*.

Addebat Joannes Maxentius Beati Augustini locum, quo Christum appellabat, *unum trium*; quod quidem, quid est aliud, quàm *unum Trinitatis*?

Neque, quod objiciebat Dioscorus Diaconus, Monachi Scythæ inferere fidei Chalcedonensi nitebantur eam locutionem; aut, quòd illa deesser, imperfectam Synodum arguebant; sed profectò asseriebant, quod res est,

Gen. iij. 22. Fac. loc. cit. Maxent. profess. fid. T. ix. Bibl. Pat. p. 535. Aug. Enchir. cap. xxxviii. n. 12. T. vi. lib. 2. p. 1.

licet ad hæreticorum fraudes refellendas multa extra Synodos usurpare; præsertim verò ea, quæ Patrum usu probata esse viderentur.

Cæterùm Chalcedonensem Synodum, ac Beati Leonis epistolam ubique celebrabant; neque tantum Eutychem, sed etiam Alexandrinum Dioscorum ejusque sequaces condemnabant: & Christum non tantum ex duabus, Eutythianorum more; sed etiam in duabus naturis subsistere: unumque Trinitatis partem quidem, sed carne tantum; non autem divinitate, omnibus paginis testabantur.

Hæc igitur quæstio cum magnâ animorum contentione inter Ecclesiasticos tractaretur, Ferrandus Diaconus à Severo Scholastico Constantinopolitano rogatus quid sentiret, jubet interrogari non se quidem, verùm eos quibus honor Sacerdotii docendi auctoritatem tribuit. *Interroga, inquit, principaliter Apostolica sedis Antistitem, cujus sana doctrina constat iudicio veritatis, & fulcitur munimine auctoritatis. Interroga plurimos per diversa terrarum loca Pontifices, quibus scientia cælestium præceptorum divinitus inspirata, famam grandem sui cum veneratione collegit.* Hos quidem omnes interrogandos monet, sed principaliter Romanum Pontificem. Cæterum post quæstionem diligentissimè pertractatam, quo tandem loco certissimè figat pedem his verbis explicat: *Unde desistendum à contentionibus reor: expectandum potius persuadens, patienterque hanc dubitationem ferendam, donec universalis Ecclesiæ auctoritate, vel pronuncietur suscipienda, vel prodatur abjicienda.* En rebus in dubiis, animis que vehementi contentione suspensis, quò refugere consuevissent. En unde certissimam atque irtractabilem expectarent sententiam. Sed quomodo postea finita sit quæstio, paucis enarremus.

CAPUT XVIII.

Sancti HORMISDÆ epistola ad POSSESSOREM, quâ Scythæ Monachi condemnantur; illi Ecclesiæ Catholice sententiam expectant: eorum propositio vincit: non nisi Ecclesiæ universalis consensione quæstioni finis imponitur.

POSTquam quatuordecim jam mensibus causa pependerit, Monachique per annum fere integrum Romæ commorati, Hormisdas edidit epistolam ad Possessorem Episcopum Afrum, qui tam Constantinopoli agens, sedem Apostolicam de Fausti Regienfis libris consulebat:

Eâ epistolâ Pontifex, quid de Scythis Monachis sentiret, Constantinopoli ac toto Orbe terrarum innotescere voluit. Dicit hos turbulentos, pertinaces, contentionum studiis assuetos, contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidus quæstionum; non eos monitis, non mansuetudine, non auctoritate compressos: ac plebem etiam commoturos, per diabolica semina nefanda zizaniam, nisi fidelis populi constantia restitisset: hos ercò esse vitandos. Hæc Hormisdas, nullâ interim anathematis aut depositionis mentione. Huc

Tome II.

S

Max. ep. ad Germ. Joan. &c. loc. sup. cit. p. 534. col. 2.

Ferr. ep. ad Sev. T. ix. Bib. Pat. p. 509.

ib. c. xi. p. 513.

Hormisd. ep. lxx. ad Possess. T. iv. Conc. p. 1530. & seq.

Ibid. p. 1531.

usque sententiam temperavit suam. De quaestione nihil; sed omnes facile crediderunt, Monachorum proscriptam esse propositionem, cum cetera innoxii, eò importuni pertinacesque haberentur, quod ab eâ nullis monitis discedere voluissent.

Respon.
Max. ad e-
pist. Horm.
T. ix. bibl.
Pat. p. 539.
& seq.

Ib. p. 541.

Interim Hormisdæ tanti Pontificis epistola haud prohibuit, quominus Catholici ubique terrarum, ac præsertim in Oriente adversus Nestorianos, propositionem inculcarent. Iste Maxentius adversus eam epistolam commotissimo animo scripsit. Ejus autorem, quisquis esset (neque enim fateri volebat Hormisdæ eam esse, quæ ipsi tam impia videretur,) hæreticum appellabat, atque hæc insuper subdit: *Confidenter dicere audeo, non quod si per epistolam, sed si viva voce hic in presenti positus, idem Romanus prohiberet Episcopus, Christum filium Dei unum confiteri ex sancti atque individuâ Trinitate; numquam eidem Dei Ecclesia acquiesceret; numquam ut Episcopum Catholicum veneretur, sed omnino ut hæreticum penitus execraretur: quia quisquis hoc non confitetur, non est dubium, quod Nestoriana perfidia tenebris excacatus, quantum & extraneum à sancti & ineffabili Trinitate, eum qui pro nobis crucem sustinuit, predicare contendat. Sed absit, ut ex qualibet parte Catholica professione Romanus Episcopus contradicat.*

Hæc postrema quæ ad Pontificiam infallibilitatem trahunt, non satis advertunt quæ antecesserint; quàmque Maxentius adversus fidem errantem Romanum Pontificem, abominandum quidem execrandumque, non autem impossibile judicaret, imò verò fieri posse supponeret; dum eo casu quid evenitum esset exponit, nempe ut hæresim asserenti, universalis repugnaret Ecclesia.

Nec placet interim, quod Joannes Maxentius clamorior atque commotior Hormisdæ epistolam hæreticam, potius quàm asperam appellavit, quæ Seythas Monachos infectata tantùm, ne verbum quidem de quaestione diceret.

Cod. Justin.
lib. vj.
tit. De sum.
Trinit.

Illud ex vero Maxentius protulit, Ecclesiam omnino errare non posse, ac si Romanus Pontifex verum, quod Scythæ assererent, Dogma proscriberet, non eam assensuram. Id eventus docuit: usque adeo enim Monachorum propositio toto Oriente invaluit, atque adversus novos Nestorianos necessaria visa est, ut eam edicto edito Justinianus approbare cogere; autoribus, ut fieri solebat, Episcopis, ac præcipue Epiphanio Patriarchâ Constantinopolitano: quod edictum est editum anno 533; duodecim annis post datas Hormisdæ ad Possessorem literas.

Epist. Just.
ad Joan. ij.
Cod. ibid.
& Tom. ix.
Conc. p.
1743.

Imperator legatione ad Joannem II. missâ, edictum approbari petiit, & impetravit; deditque literas ad Papam, quibus significabat: *Pancos infideles Judaicæ atque apostaticæ contradixisse omnibus Sacerdotibus, denegantes unigenitum Dei filium hominem factum atque crucifixum, unum esse sancti & consubstantialis Trinitatis; in quo videntur Nestorii malam sequi doctrinam: quod ipsum Scythæ Monachi à quindecim annis, atque ab ipso hujus contentionis initio propugnabant.*

Neque Imperator jam consulit quid credendum, ut olim sub Hormisdæ fecerat; sed rem ut certam & exploratam, atque ab omnibus prædicatam refert, cui nemo nisi Judaicæ & apostaticæ contradicat.

Sic autem concludit: *Petimus ergo vestrum paternum affectum, ut vestris ad nos destinatis literis, manifestum nobis faciatis, quod omnes qui prædicta recte consueverunt suscipit vestra Sanctitas, & eorum qui Judaicè ausi sunt rectam denegare fidem, condemnat perfidiam: addit hæc observatu digna; plus enim ita & circa vos omnium amor, & vestra Sedis crescet autoritas, & quæ ad vos est unitas sanctarum Ecclesiarum inturbata servabitur; quando per vos didicerint omnes beatissimi Episcopi, eorum quæ ad vos relata sunt, sinceram sanctitatis vestra doctrinam: Quo significabat insinceram visum iri, si Romanus Pontifex tam certum dogma improbasset; ac si Episcopi Orientales Romani Pontificis sinceram doctrinam, non ex ejus infallibilitate, certò præjudicatam, sed ex ejus responsis exploratam volebant.*

His victus Joannes, Concilio habito, datisque literis ad ipsum Justinianum, ac deinde ad Senatores, confirmavit Justiniani fidem; & unum de Trinitate crucifixum, iidem asseruit Scripturarum ac Patrum locis, quibus Scythæ Monachi usi erant.

Difertè autem notat hæc à se probari, secundum Patres omnes, ac Romanos Præsules, quos in omnibus sequebatur: quod etiam Justinianus dixerat epistolâ ad Joannem. Tametsi enim unum de Trinitate nondum affirmasset, id tamen ex aliis eorum dictis atque sententiis perspicue sequebatur.

In his igitur omnibus maximè elucescit fidei exponendæ, & quaestionum finiendarum ratio, quam tuemur.

Gravem quaestionem & cum ipso Legato Apostolicæ Sedis Constantino- poli excitatam, ad ipsam Apostolicam Sedem statim deferri oportebat.

Hormisdas interrogatus sic responder, ut prostrata quodammodo veritas videatur: ejus defensoribus certa responsa quaerentibus pro omni responso ploratus indicitur: tacente, cunctante, obistente potius Romano Pontifice, non ipsa tacet veritas: pervicit ac perripit dubitationem omnem Ecclesiæ Catholicæ vox atque consensus; nec jam consulitur ut de re ambigua Romanus Pontifex, sed rei ut certæ & indubitatæ approbatio petitur & elicitur. Quis hic non videat valuisse, ut in omni ancipiti re, eam quam Ferrandus Diaconus, & cum eo optimus quisque expectabat, Ecclesiæ Catholicae consensionem.

Ib. pagæ
1744.

* Roma
nos.

Conc. J

Rom. sub J

Joan. ij. ib.

P. 1762. cp.

Joan. ad

Just. ib. p.

1743. & ad

Senat. 1751.

& seq.

Epist. ad

Just. loc.

cit.

Vid. ep.

Just. ad

Joan. p.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

1744.

CAPUT XIX.

Formula consulendi Romani Pontificis, rei gestæ serie, ac Patrum Traditione explicatur.

JAM credo, ipsa rei gestæ series, & Catholicorum in hac quæstione communis sententia, satis ostendit, quæ vis sit professionis ejus, quæ à Justiniano Hormisdam interrogante edita est: *Id credimus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intinatum.* Rectè & ordine atque ex consuetà formulâ erga Romanum Pontificem de fide rogandum; cum merito præsumatur, non eum veritati, non officio defuturum.

Certè de Episcopis Sanctus Damasus Papa, ac Synodus Romana sic scribunt: *Gallorum atque Venetensium fratrum relatione comperimus, nonnullos, non heresis studio, neque enim hoc tantum mali cadere in Dei antistes potest.* Si ergo tantum mali in singulos Episcopos cadere non posse merito præsumitur, quanto magis in eum qui tanto loco præsit.

Quisquis ergo præpositus, ac præsertim omnium Doctorem ac Principem Romanum Pontificem de fide interrogat, is confidat in Domino veridicum responsum omnino secuturum; ac eam *προφραση*, quam commendat Apostolus, hoc est, *eam fidei plenitudinem* quæ penitus captivum intellectum omni debitatione sublatâ, in ipsâ Ecclesiæ confessione stare credat.

Id in hac contentione ipse eventus docuit, & Catholicorum omnium sensus. Unde etiam illud contigit, ut & de Romano Pontifice optima tan- toque officio congrua præsumerentur, & interim dubitaretur. Ecce enim Joannes Maxentius ab Oriente Romam petit, Sanctum Hormisdam de fide rogaturus. Quid tamen dixerit, audivimus; nempe si Romanus Pontifex præsens *unam Trinitatis* Christum *dici prohiberet*, totam Ecclesiam restitutam, eumque *ut hereticum execraturam* fore. Vides quam bona præsumeret, quam mala evenire posse crederet. Neque verò eâ causâ suspectus cuiquam esse debet; neque aliter in aliis controversiis, viri boni Catholici- que senserunt. Ecce enim sequente sæculo, ad annum videlicet Christi 642, Sanctus Martinus * Papa, de Monothelitarum heresi, collectâ Lateranensî Synodo, judicaturus sedebat; ad eum ejusque Synodum Ecclesiæ recurrebant undequaque terrarum; an omni penitus dubitatione submotâ, hæc Sanctorum Abbatum ** supplicatio docet. *Certissime scientibus vobis sanctis- simis, quod si aliter, quam à nobis piè postulata sunt, quidquam omnino integritatem fidei corrumpens, à vestra terminetur, (hoc est definiatur) Beatitudi- ne, quod absit, abfuturum sit; hoc enim omnino incredulum (id est, incredibili) nobis est: liberi sine dubio atque innocentes ab hoc quod fiet existimus.* Id ergo insaufissimum, difficillimum, rarissimum, atque adeò incredibile; non autem impossibile judicabant. Quid enim erat, cur tam gravi obestatione à se amolirentur ac deprecarentur culpam, quam omnino impossibilem judicassent? Undè addunt se Martino judicaturus, *suam confessionem in cogni-*

tione offerre permanentes, in his quæ orthodoxè definit, secundum SS. Patrum & Synodorum doctrinam (n) & Traditionem. Hæc conditione spondente confessionem: si secus fieret, culpam à se deprecantur; atque hæc coram sancto Martino profitentur, cum ipse sederet in Synodo de fide judicaturus, eamque professionem Martinus eique assidentes Episcopi susceperunt.

Multa ejusmodi suis postea locis occurrent, quibus firmetur id quod contendimus: nempe in cæteris Ecclesiasticis de fide judiciis, ipso etiam Romano Pontifice confidente, inesse fidelibus animis piam fiduciam; *πληροφραν* illam ac plenam certitudinem, in unius Ecclesiæ Catholicæ judicio & confessione esse positam.

CAPUT XX.

Quæstio ELIPANDI de Christo adoptivo Dei Filio, Romani Pontificis, & Ecclesiarum confessione finitur: particula FILIOQUE per eadem fere tempora Symbolo addita.

HÆSIT Latinorum, ac maximè Gallorum animis à Majorum Traditione repetita, de confessionis necessitate, atque auctoritate, sententia. Cujus rei illustre exemplum habemus octavo sæculo sub Carolo Magno in Francofordiensi Synodo. Ea Synodus maximi nominis, summæque auctoritatis fuit; habebatque præsentibus Theophylactum ac Stephanum Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos; ac totam fere Occidentalem, sive per præsentiam, sive per literas, complectabatur Ecclesiam.

De Christo Dei filio quærebatur, quem Elipandus Toletanus Episcopus aliique Hispani pro adoptivo habebant, quatenus quidem homo est. Dividebatur Dei filius; Nestoriana pestis reviviscere videbatur. Carolus Magnus nondum quidem Imperator, sed Francorum atque Italiæ Rex, ac Romanorum Patricius, id maximè pro suâ religione curabat, uti quæstioni finis imponeretur. Quid autem gesserit ipse declarat; datis quippe literis diligentissimè exquisivit: *Primò, quid Dominus Apostolicus cum sanctâ Romana Ecclesiâ & Episcopis illis in partibus commorantibus: secundò, quid etiam Mediolanensis Episcopus & alii in Italiâ doctores & sacerdotes Ecclesiarum Christi: tertio quid Germani, Galli & Aquitani crederent.*

Primùm ergo accepit Adriani Papæ epistolam, quæ quæstionem totâ Sedis suæ auctoritate judicabat; atque Elipandum & sequaces, nisi resipiscerent, *ex auctoritate prorsus Sedis Apostolicæ ac beati Petri Apostolorum*

(n) *Doctrinam.* Ut certò cognoscerent illi Abbates nihil à Martino Papâ & Lateranensi Concilio fuisse definitum, quod doctrinæ Patrum & Conciliorum non consonaret; postularunt usque ad unum apicem, cum omni acribiâ (id est diligentia) secundum Græcam interpretari vocem, quæ tunc desinebantur. Ad eò aberant ab eâ, quam vocant, cæcâ obedientiâ. Hic Labbeus notam marginalem adjungit, quâ significare videtur versionem Græcam, quam nunc habemus Concilii hujus Lateranensis, factam tum fuisse, iis Abbatibus postulantibus.

Ep. ij. Just.
ad Horm.
T. iv. Conc.
p. 1517.

Ep. Syn.
C. n. Rom.
sub. Dam.
ad Orient.
ex Collect.
Holst. part.
j p. 166.
& T. ij. Céc.
p. 852.
Hebr. x.
22.

vid. sup.
c. xvij. vi.
etiam Tom.
ix. bibl. Par.
p. 541.

* I.
Conc. Later.
ter. sub
Mart. I. Sec.
cret. ij. T.
vj. Conc. p.
100. & seq.
** qui E
Græciâ Rom.
mam vene-
rant perfe-
ctionis vi-
tandæ cau-
sâ,
Suppl. Abb.
& Monach.
Ibid. p. 171.

Ibid.

23
22
2
2
2
2
1
1
1

11

Conc.
Franc. aa.
794. T. vij.
p. 1014. &
1049.

Ep. Car.
Mag. ad E-
lip. & Ep.
Hisp. ib. p.
1049.
Adr. ep.
ad Hisp.
cont. Elip.
ib. p. 1014.

Principis; & per eam, quam illi Magister & Dominus ligandi ac solvendi tradidit potestatem, perpetuò anathemate religavit.

Neque tamen in tantæ Sedis tam expressâ sententiâ finem posuit; sed acceptâ Mediolanensis Episcopi, atque Italorum concordî sententiâ, Concilium ex Germanis, Gallis, Aquitanisque Episcopis Francofordiam convocavit. Patres rectam fidem, editâ Synodicâ epistolâ & Canone firmarunt: Elipandi nefariam hæresim condemnarunt. Jam Carolus Magnus, Sedis Apostolicæ, totque Episcoporum autoritate fretus, hæreticos adhortatur ut decretis pareant, quæ *pia unanimitas & pacifica persecratio* protulisset; se enim cum his *sanctis decretis & Catholicis statutis consensum suum subnuisse*, & corde amplexum; *plurimorum testimonio roboratam fidem*; neque pro Catholico habiturum qui ei decreto repugnasset, in quo conjunctæ essent, *Sedis Apostolicæ autoritas & Episcopalis unanimitas*: eos enim esse quibus à Domino dictum esset: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*. Quare hortabatur ut *ad multitudinem populi Christiani & ad Sacerdotalis Concilii unanimi- tatem reverterentur*.

Hic existant illi, qui non tantum præcipuam, sed totam in Apostolicâ Sede autoritatem ponunt: Carolo movebunt litem. Quid tu, inquit, Episcopos per totum Occidentem eâ inquisitione fatigatos velis? Unus Papa consulendus, audiendus unus, ex quo omnium deinde sententiâ pendeat. At non ita Carolus: quæstionem in Occidente ortam Occidentalium Ecclesiarum cum Apostolicâ Sede communi sententiâ finire placuit. Neque verò huc Episcopi diversarum partium adducuntur, ut Papæ consultores, quod nunc comminiscuntur: quippe qui seorsim per nationes appellati, sententiam suam, eodem spiritu ducti, eodem ferè tempore, nullaque communicandi consilii facultate, exprompturi essent. Neque sola Sedes Apostolica appellatur, quod censores nostri volunt; sed ita omnia esse intelliguntur, si ad *Sedis Apostolicæ autoritatem, unanimitas* quoque *Episcopalis* accedat.

Hic ergò Carolus hæreticos universalis Ecclesiæ autoritate premit: *Fastigatur*, inquit, *quia pauci estis, unde putatis vos aliquid verius inveniri potuisse, quam quod sancta universalis toto Orbe diffusa tenet Ecclesia?* Sic demum omnia in autoritatem universalis Ecclesiæ resolvuntur, quæ & earum partium, ubi exorta quæstio est, expressâ declaratione, & cæterorum toto terrarum Orbe communicantium, certâ, licet tacitâ consensione constet. Hæc Galli sub Carolo Magno; hæc sub Ludovico Magno profitentur; neque Patrum Traditionem avelli sibi sinunt.

Per eandem atatem facta illa est Symbolo, quæ tot turbas excitavit, addito particula, *filioque*: cui additioni in Hispaniis inchoatæ, quantum Romani Pontifices obstiterint, Leonis III. sub Carolo Magno gesta testantur. Pervicit tamen omnem difficultatem totius Occidentalis Ecclesiæ consensus, in quem deinde Romani Pontifices tot Ecclesiarum autoritate pertracti sunt; neque postea Græcorum clamores audierunt. Neque tamen succensimus Leonî III. talia prohibenti; sed reliquam Ecclesiam haud minus in proposito persistentem, divino numine actam, id egisse, certâ fide credimus.

CAPUT XXI.

Tricassina II. Synodus sub JOANNE VIII. professio obedientiæ Romano Pontifici facta secundum Canones ab HINC MARO Rheimensi: Episcopi conjunctâ autoritate cum Papâ judicant: ex consensione robur.

QUID Episcoporum cum Sede Apostolicâ consensio præster, non tantum in fidei quæstionibus, sed etiam in exerendâ quibuscumque aliis causis Ecclesiasticâ ultione, nono sæculo in Tricassinâ Synodo Joanne VIII. Papâ Præsidente, apparuit. Is innumerabiles tum rerum Romanæ Ecclesiæ pervalores, communi Sedis Apostolicæ & coepiscoporum sententiâ excommunicari postulabat actione I. actione II. Episcopis inducias petentibus quoad cæteri confratres advenissent, *delata à Pontifice Romano sententia est excommunicationis & damnationis*, quæ per omnes Metropolitanas Ecclesias, conjunctis suffraganeis legeretur. At ut ex fratrum consensu, robur accederet, actione III. *universi Episcopi sanctæ Synodi, libellum concordia ac devotionis unanimi- tatisque confectum summo Pontifici porrexerunt; quem idem Præsul benignè propriis manibus suscepit, & suum subbre- vitate sancitum, super autoritate canonicâ, & concordia coepiscoporum, conjunctâ Synodo dedit.* Ex hac Sedis Apostolicæ & Episcoporum conjunctâ sententiâ plenum autoritatis robur exurgere demonstratur his verbis act. iv. *Letta est lectio consensu totius Synodi & SENTENTIA ROBORATIONIS eius data in per- vasa Ecclesiarum, & transgressores præceptorum Dei: & statutum est ut scriptio- nes manibus singulorum roborarentur: sic in consensu Synodi, sententia roborationis agnoscitur.*

Extat Joannis VIII. allocutio ad Episcopos in hanc formam: *Mecum viriliter stete, querentes simul & judicantes tanta patratore iniquitatis, tantaque temeritatis præsumptores.* Tum subdit: *Et vos fratres charissimi, ut decrevimus, nostræ communionis alienos tenete, & anathematizatos fautores eorum mecum facientes consternite.*

Hæc à fratribus postulabat, non cæcâ, ut aiunt, obedientiâ fieri, sed quæstione simul habitâ, simul prolato judicio: *Querentes simul & judicantes.* Quamobrem Episcopi respondent his verbis, quæ simul & obedientiam & autoritatem præferant: *Domine, Sanctissime ac Reverendissime Pater Patrum Joannes, Catholicæ atque Apostolicæ primæ Sedis Papa: nos famuli ac discipuli vestrae autoritatis, Galliarum & Belgicarum Episcopi..... dolori vestro consentes condolemus; atque judicium vestrae autoritatis, quod privilegio Beati Petri & Sedis Apostolicæ, in eos & complices eorum, juxta sacros Canones spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentiâ consecratos, & secundum ejusdem Romanæ Sedis Pontificum decreta protulistis, voto, voce, atque unanimi- tate nostra ATQUE AUTORITATE SPIRITUS SANCTI, cujus gratiâ in Episcopali ordine sumus consecrati, GLADIO SPIRITUS SANCTI, QUOD EST VERBUM DEI,*

Libell. Episc. Ital. & c. p. 1022. & seq. Syn. ep. p. 1032. & seq. Can. 1. p. 1057. Ep. Carol. ad Elip. sup. cit.

Matt. xxviii. 20.

Ep. Car. Jam cit.

ib. p. seq.

Vid vit. Les. j. & c. j. d. varias ep. T. vij. Conc. p. 1075. & seq.

Conc. Tricass. ij. act. 1. Tom. ix. p. 307. Ib. act. ij.

Act. ij. p. 308.

Act. iv. ib.

Alloc. Joan. ad Synod. ib. p. 309.

Eph. vj.

eos interimentes, persequimur. Scilicet quos excommunicastis, excommunicatos habemus; quos abjecistis, abjecimus; quos anathematizastis, anathematizatos esse iudicamus; & quos regulariter satisfacientes, vestra autoritas & Apostolica Sedes receperit, recipimus.

Sic Episcopi, cum decreta Sedis Apostolicæ recipiunt, ipsi quæstione habita, sententiam sententiæ, iudicium iudicio, auctoritatem suam à Deo profectam, summam à Deo profectam Romanæ Pontificis auctoritati, conjungunt; gladium spiritus simul exerunt; Sedis Apostolicæ statuta, voto, voce, ipsa suâ unanimitate & auctoritate prosequuntur: non quod iudicium suum & auctoritatem, Sedis Apostolicæ iudicio & auctoritati coæquent, sed quod intellegant, ex ipsâ consensione atque unanimitate plenum robur existere.

Interim Romano Pontifici auctori ac præeunti se obedire profitentur; sed pronuncianti, privilegio beati Petri ac Sedis Apostolicæ: quod sic postea interpretantur; juxta sacros Canones spiritu Dei conditos, ac totius Mundi reverentiâ consecratos, &c.

Hinc illa in eisdem Synodi Tricassinæ Act. II. Hincmaro Rhemenfis professio: Secundum sacros Canones spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentiâ consecratos, quos Apostolica Sedes, per Beatum & Dominum nostrum Papam, & Sanctam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, privilegio Sancti Petri damnat, damno, quos anathematizat, &c. & quod in omnibus secundum Scripturarum tramitem, sacrorumque Canonum decreta Sedes Romana tenet, per omnia & in omnibus, pro scire & posse meo, perpetuum prosequor & reneo. Quæ tam clara sunt, ut ea legere tantum oporteat, ac ne verbum quidem addere.

C A P U T X X I I.

Objecta solvuntur: Turonensis II. Concilii Canon: Statuta Nicolai Papæ: Canones Pontigonensis Synodi: quæ Petri Privilegio facta habeantur: S. LEONIS insignis locus.

His objicere solent, Summorum Pontificum decretales ab omnibus Ecclesiis; præsertim à Gallicanis, summam cum veneratione fuisse susceptas, ac legis instar habitas: quæ quidem certa sunt, sed quæstio est, an Ecclesiæ eas decretales indicissimas recipere? Receptas certè, & totius Mundi reverentiâ consecratos, inviolabiles fuisse nemo negat. Nihil ergo ad rem, quod profert novissimus scriptor Anonymus Concilii II. Turonensis anno 567. Canone XX. ita esse decretum: *Quis Sacerdotum contra decreta talia, quæ à Sede Apostolicâ processerunt, agere presumat? Dicitum de Sancti Innocentii epistolâ decretali ad Victricium Rothomagensem, capite XII. quæ epistolâ pridem totâ Ecclesiâ obtinuerat. Pergunt Turonenses Patres: Et quorum autorum valere possit predicatio, nisi quos Sedes Apostolica semper aut*

intromisit, aut apocryphos fecerit. Et Patres nostri hoc semper custodierunt, quod eorum præceptis auctoritas. Eorum sanè autorum, quos Sedes Apostolica bonos, probabilesque, non apocryphos ac suspectos duxerit. Allusum scilicet ad Gelasianum decretum, de apocryphis, ubique receptum. Jam verò quærimus, an aliter recepta ista sint, quam illa Sancti Leonis ad Flavianum epistola. Atqui eam non indiscussam receptam fuisse, nec nisi facto examine, toto Orbe terrarum invaluisse constitit. Quo exemplo de cæteris iudicandum, neque opplandæ paginæ præclaris verisque sententiis, quæ nihil ad rem faciunt.

Nos autem, ne quid dissimulare videamur, ultrò adducimus ea, quæ longè firmiora sunt. Nempè inter statuta Nicolai I. Papæ, in Concilio Romano III. hæc leguntur: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones pro Catholica fide, pro Ecclesiarum disciplina, pro correctione Fidelium, pro emendatione sceleratorum, vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum, à Sede Apostolica Præfide salubriter promulgata contempserit, anathema sit.* Quæ tam absolutè, tamque universim dicta sunt, ut nihil aliud omnibus Fidelibus, adeoque ipsis Episcopis, quam cæcæm, ut aiunt, obedientiam, relinquere videantur.

Neque ab iis abluunt, quæ à Patribus nostris, Episcopis scilicet Gallicanis, in Pontigonensi Synodo, anno 876. sub Joanne VIII. Canone I. dicta sunt: *Ut Sancta Romana Ecclesia, sicut est caput omnium Ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur & veneretur; neque quisquam contra jus & potestatem ipsius, aliquid injustè agere presumat; sed liceat ei debitum tenere vigorem, & pro universali Ecclesiâ pastoralem exhibere curam.* Canone II. *ut honor Domino & Spirituali Patri nostro Joanni summo Pontifici, & venerabili universali Papæ, ab omnibus conservetur; & quæ secundum sacrum ministerium suam auctoritate Apostolicâ decreverit, cum summâ veneratione ab omnibus suscipiantur, & debita illi obedientia in omnibus conservetur.*

Sed hæc ex ante dictis elucescunt: inhæret enim ex perpetuâ Patrum Traditione, ejusmodi decretis, interpretatio & exceptio inseparabilis; ut Romani Pontifices, si quid contra Canones, nedum contra legem Dei, & Scripturarum tramitem; decernerent, non id privilegio Petri ac Sedis Apostolicæ decernere viderentur.

Hinc illa, quam legimus professio obedientiæ, secundum Scripturas, secundum Canones. Favebat & illud Sancti Leonis, toties per ea quoque tempora celebratum: *Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipsius fertur æquitate iudicium (o).*

Neque tamen ea, sive interpretatio, sive exceptio, ubique ac necessariò addebatur; sicutantque Canones absolutâ auctoritate, de præstandâ obedi-

(o) *Judicium.* Carolus Calvus in suâ ad Adrianum epistolâ, sive potius Hincmarus Rhemenfis, hujus epistolæ autor, inde concludit, non manere Petri privilegium, ubi ex ipsius æquitate non fertur iudicium; quæ sententiam sæpe iterat in eadem epistolâ. Nam tunc temporis, cum Romani Pontifices interdum non nihil conarentur, ut jugum canonum à se depellerent, & (quam amplificarent auctoritatem, Gallicani Præfules cò studiosius prædicabant nullius momenti esse ea iudicia, quæ canonicâ æquitate non niterentur. Vid. Car. Calv. ep. inter Hincm. & D. de Marc. de Concord. &c. Lib. IV. cap. VI. n. 3.)

Heb. xiiij.
17.

tiâ, eo planè more rituque, quo passim ab Apostolis dictum: *Obedite Præpositis*, quod Præpositi contraria legibus & Canonibus decreturi haud facile præsumantur.

Hâc igitur lege Romanorum Pontificum decreta recipiebant: non quod sibi iudicium adversus Judicem arrogarent; sed quod Canonibus apertè adversa, non ipsi, sed Canones respuere putarentur.

Hujus rei ne longius argumenta repetamus, exemplum habemus præ manibus, in eâ ipsâ, quam nobis obijciunt Pontionensi Synodo.

Nempe Joannes VIII. cui tam perspicuis, validisque sententiis debitam obedientiam spondidissent, Ansegisum Archiepiscopum Senonensem per legationem perpetuam, Apostolicæ Sedis potestate extraordinariâ, evehebat, quod cæteri Metropolitanis, assentientibus coepiscopis, præter Canones exitimabant factum. Ansegisus Carolus Imperator impense favebat. *Quærenti ab Archiepiscopis, quid de jussis Apostolicis responderent, data est responsio: Ut servato singulis Metropolitanis jure privilegii, secundum sacros Canones, & juxta decreta Sedis Romanæ Pontificum, ex iisdem sacris Canonibus promulgata, Domni Joannis Papæ jussionibus obedirent: & cum Imperator & Legati Apostolici satagerent ut absolute Archiepiscopi responderent se obdituros de Primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit; aliud, nisi quod prædictum est, ab eis extorquere non potuerunt.*

Rex multa comminatus, vicesque Apostolicas sibi commissas præferens, suâ ac Papæ autoritate præcepit; ut Ansegisus *supergrederetur omnes ante se ordinatos, Rhemorum Archiepiscopo * reclamante, audientibus omnibus, hoc factum sacris regulis obviare.*

Ibid.
* Hinc
maro.

** Tuscanensis Episcopo.

Ib. Sess. viij. p. 281.

Interrogati rursus Archiepiscopi à Joanne ** Legato Apostolicæ Sedis, de Joannis Papæ jussione singuli responderunt: *Quod veluti sui antecessores, illius antecessoribus regulariter obedierunt, ita ejus decretis vellent obedire. Subdunt acta: Tunc facilius est illorum admissa responsio, quam fuerit in Imperatoris presentia. Sic Legatus Apostolicus, Episcoporum secundum Canones lata responsa, æquo animo audiebat.*

Ib. Sess. viij. p. 283.

Aliâ Sessione legit *Odo Belgivacorum (id est Bellovacorum) Episcopus, quadam capitula à Legatis Apostolicis & ab Ansegiso & eodem Odone, sine conscientia Synodi dilata, inter se dissona, & nullam utilitatem habentia; verum ratione & autoritate carentia. Quid autem addit de iis, quæ nullâ ratione, nullâ canonum autoritate fulta essent? Nempe id: & ideo hic non habentur subjuncta: quippe quæ Synodo irrita visa fuerint.*

Sic Majores nostri Romani Pontificis decreta, reverenter quidem, non tamen indiscussa suscipere consueverant: ipsi canones exequenti, aut secundum canones præeunti, reluctari nefas putabant.

Qui hoc obtentu omnia legitima imperia solvi posse nugantur, hos remitto ad Theologos, qui ista pertractant. Nobis sufficit ex cæto & perspicuo Dogmate, objecta diluisse.

CAPUT XXIII.

Aggredimur demonstrare viros bonos sanctosque post Romanorum Pontificum decreta etiam de Fide, suspensio animo mansisse, quoad universalis consensus accederet: sancti VICTORIS Papæ decretum de Paschate proponitur: sancti STEPHANI de rebaptizatione paucis repetitur.

HINC factum est ut viris Sanctis bonisque fraudi non fuerit, quod Romani Pontificis, recta etiam sententis, pronuntiato non statim adhererint; antequam scilicet Catholicæ Ecclesiæ autoritas accessisset.

Hujus rei multa exempla memorantur. Primum illud II. sæculo de S. Victore Papâ qui post Petrum Pontifex XIII. fuit. Nota res est. De Paschali die cum Asianis agebatur: hi cum Judæis XIV. Lunæ celebrabant, antiquâ traditione nixi, quam à Joanne Apostolo repetebant, inquit Eusebius: reliquæ omnes Ecclesiæ, ex Apostolorum Traditione, in proximam Dominicam quæ CHRISTI resurrectione sacra esset, conferebant. Atque hanc quidem sententiam Victor sequendam ab omnibus in Concilio Romano definitivè; cujus, aliorumque Conciliorum * definitionem Eusebius memorat.

Euseb. Hist. lib. v. c. xxij. p. 154. 155. cd. val.

Hâc tamen definitione ad Asianos perlatâ, Policrates Ephesius cum Collegis suis Asianis Episcopis, ad ipsum Victorem hæc scribit: *Non moveor iis, quæ nobis ad formidinem intentantur. Qui enim majores me sunt, dixerunt: OBEDIRE OPORTET DEO MAGIS QUAM HOMINIBUS.*

* Palestinæ, Pontici, Galliarum & Olydro en Provincia.

Nihil moror questionem: an eum & socios Victor ejus rei gratiâ excommunicaverit; an id tantum conatus sit. Certe Eusebius scribit, à *communione abscondere conatum*. Subdit tamen continuo: *Datisque literis, universes qui illic erant fratres proscribit, & ab unitate Ecclesiæ prorsus alienos esse pronunciat.* Eusebium secutus Socrates: *Victor Quarto-decimanis, qui in Asia erant, excommunicationis libellum misit.* Quare id quod Eusebius de conatu dixit, eò referendum videtur, quod res effectu caruerit. (p) Ut cumque est, Eusebius refert, non id placuisse omnibus Episcopis; non Ireneo, Gallisque nostris, *incepitumque Victorem*, quod parùm paci consulere, etiam ab iis qui cætera cum ipso sentiebant. Neque minus certum est Polycratem & Asianos in sententiâ persistentes, pro sanctis piisque habi-

p. 156. Act. v. 29. Euseb. lib. c. xxxvj. Socrat. lib. v. c. xxii. p. 284. cd. Val.

(p) *Quod res effectu caruerit.* Non commodiori; imò nullo alio modo explicari possunt ea quæ tunc à Victore Papâ facta fuisse constat. Nam quod dicit Valesius not. ad Cap. xxiv. Lib. v. Euseb. Victorem *interminatam fuisse tantummodò Asianos*, refellitur ab Eusebio, Socrate, Synodici autore, ipso Baronio an. 198. & 201. & invictissimè à P. Halloixio societ. Jes. in vita S. Irenæi, ubi etiam Halloixius optimis argumentis probat, Asianos non debuissent hujus excommunicationis metu, à suâ sententiâ discedere. Vid. D. BOSQUET Episc. Montis-Pessul. Hist. Eccl. Gall. Lib. 111. Cap. xv. & imp. D. DE TILL. vit. Vict. Cap. vi. & not. Tom. 111. p. 108. & 634.

tos : neque Quarto-decimanos hæreticis accensitas , nisi post œcumenicæ Nicenæ Synodi sententiam.

Neque dicant rem levem fuisse , quæque ad fidem pertinere non videtur. Omnino enim Victor excommunicabat Asianas vicinasque Ecclesias , heterodoxa , hoc est , ut eruditè Valeſius vertit , *contraria rectæ fidei sententia* ; *ὡς ἑτεροδοξίας*. Neque aliter Polycrates sentiebat. Is enim in sua ad Victorem epistolâ sic scribit : *Hi omnes diem Paschæ XIV. die juxta Evangelium observarunt , nihil omnino variantes , sed REGULAM FIDEI constantè sequentes*.

Neque verò res orthodoxis exigui momenti videbatur ; quippe qui intelligerent , Asianorum sententiam ad Judaïsmum pertinere. Tertullianus recensens hæreticos , graviter dicit : *Est præterea his omnibus etiam Blasphus accedens , qui latenter Judaïsmum vult introducere : Pascha enim dicit , non aliter custodiendum esse , nisi secundum legem Moyſi XIV. mensis*. * Talia sentientes ac Traditioni Apostolica adversos , à Victore insuper Papâ condemnatos , inter pios habuere , usque ad œcumenicæ Synodi ** judicium : quo edito *πιστολις διακρίσεως* hoc est Quarto-decimani hæretici ab Epiphano aliisque memorantur ; receptique in Ephesinâ Synodo , ut qui ab hæresi respiscerent.

Pari ratione vidimus , post Stephani Papæ decretum , Cypriano , Firmiliano , innumerisque collegis certam exculationem partam : non modò , teste Augustino , sed etiam totâ probante Ecclesiâ , quæ horum memoriam consecravit. Jam alia videamus.

CAPUT XXIV.

PELAGII I. *piis & orthodoxis suspecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doct̃or privatus , sed ut Papa suspectus , expositâ fide , non allegatâ infallibilitate se purgat.*

EODEM loco memorare possumus Pelagii I. tempore , Francorum Regem Childebertum , & Gallicanos Episcopos , alioſque viros bonos , qui de hujus Pontificis fide dubitârunt.

Causa dubitandi fuit V. Synodus ab ipso suscepta ; quæ Synodus multis Occidentalibus videbatur Concilii Chalcedonenſis , ac Sancti Leonis fidem infregisse.

Id si esset , non erat dubium , quin Romani Pontifices , atque ipse Pelagius decreviſſent contra fidem , qui erroneam Synodum in autoritatem recepissent.

Hic Pelagius non inclamat , seque & Romanos Pontifices errare non posse , schismaticosque eos esse , qui in eorum decretis errorem suspicentur ; sed modestè se purgat , editâ suæ fidei clarâ professione ; primùm ad Childebertum Regem , quâ anathematizari à se declarat , quod Sancti Leonis & Concilii Chalcedonenſis fidei adverteretur : atque *hoc* , inquit , *brevis ad*

Sanarum animum vestrum , vel omnium fratrum & Coepiscoporum nostrorum in Gallia regionibus consistentium , faciendum esse perspeximus.

Eodem ferè modo Episcopis Tusciæ satisficit : *Hoc* , inquit , *Dilectionem vestram certissimè nosse desidero , me illam , donante Domino , custodire fidem , quam sacra Apostolorum doctrina constituit , quam Nicenæ Synodi firmavit autoritas , quam Constantinopolitanæ , Ephesinæ primæ & Chalcedonenſis sanctorum Synodorum explanâverunt sententiæ ; nec quidquam de præfatarum Synodorum definitionibus vel imminuisse me aliquid , vel auxisse , aut in aliquo permutâsse*. Ac paulo post : *Hæc igitur Dilectio vestra fidei nostræ professione munita ignorantiam hominum edocere festinet*. Denique id subdit : *Si cui supersit scrupulus , ad se veniat , ut rationabili satisfactione perceptâ , universali reformetur Ecclesia*. (q) *Nos enim , secundum Apostolicam sententiam , parati sumus AD SATISFACTIONEM OMNI POSCENTI NOS RATIONEM DE EA , QUÆ IN NOBIS EST FIDE , quia in nullo nos à Sanctis Patribus deviâsse cognovimus.*

Eandem satisfactionem reddit epistolâ editâ ad universum populum Dei : *Id autem est* , inquit , *ut fidem meam , annexâ subter professione definiam , in qua Deo propitio , & rectè me Apostolorum doctrina , & Patrum inherere vestigiis evidenter appareat.*

Cùm nec sic animi penitus quieviſſent , tandem ad Childebertum Regem integram fidei suæ professionem dedit , cum hæc præfatione : *Veniens Rustinus vir magnificus , Legatus Excellentia vestre , confidenter à nobis , ut decuit , postulatit , quatenus vobis , aut beata recordationis Papæ Leonis tomum , à nobis per omnia conservari , significare debuissimus , aut propriis verbis nostræ confessionem fidei destinare : & primam quidem petitionis ejus partem , quia facilius fuit , mox , ut dixit , implevimus (de tomo Leonis scilicet , quod epistolâ X. supra memoratâ fecerat) ut autem deinceps , nullius , quod absit , suspicionis resideret occasio , etiam aliam partem facere maturavi , scilicet propriis verbis confessionem fidei , quam tenemus exponens.*

Cùm ergò id faciat pro auferendo suspicionis scandalo , atque ut modò legimus , ne ulla suspicionis resideret occasio , apparet fidem ejus & Regi & Episcopis Gallicanis , aliisque orthodoxis licet ac piis , fuisse suspectam , quibus satisfecit , fidem profitendo , non se infallibilem prædicando.

Respondent id fecisse humili condescensu. Imò profitetur id fecisse jussu Petri præcipientis *reddendam omni poscenti fidei rationem* : unde

(q) *Universali reformetur Ecclesia.* Minus considerati fuerunt in eo certè negotio Gallis Episcopis Episcopi Hæretici , qui nempe cùm palàm dicerent Romanam Sedem factam fuisse hæreticam , quando tribus capitulis consensit , ab eâ desciverunt. Quapropter Pelagius jubet eos *universali Ecclesie reformari* , id est , denuò jungi. Non sic ille loquitur ad Childebertum de Galliarum Episcopis. Quanquam enim Galli querebantur factum fuisse Papam erroris magistrum , non tanta res eis videbatur , ut idcirco ab ejus communione abscederent. Hic tacere non possum id quod Ecclesie nostræ Gallicanæ laudum pars est vel maxima : hanc eam semper fuisse , quæ piæ juxta doctrinæ Ecclesie Africanæ insitens vestigiis , à schismaticis imprimis abhorruerit , nil illic habuerit antiquius concordia & unitate ; adeò ut multoties multique modis à curiâ Romanâ variis lacerata temporibus , sua jura , suas Libertates , suam doctrinam defenderit fortiter quidem , sed tamen eâ moderatione eaque prudentiâ , ut simul Ecclesiasticæ paci studiosissimè consuluerit.

Pelag. j. epist. x. ad Childeb. T. v. Conc. p. 798. Id. ib. ep. vj. ad Episc. Tusc. p. 795

1. Pct. iij. 15.

Pelag. cp. vj.

Ejusd. cp. xvj. ad Child. pag. 803.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ib. p. 191. Tert. de præsc. hæ. c. liij. ed. Prior. pag. 223. * Lunaris ** Nicenæ. Epj. h. hæ. xix. f. ve. l. T. i. ed. Pet. p. 419. Conc. Eph. act. vj. T. iij. p. 682. & seq. Sup. hoc. lib. cap. iij. & seq. vid. diss. præv. n. Lxvij. & seq.

inquit, *fidem meam presenti ad Excellentiam vestram colloquio intimam necessario judicavi*; jubente scilicet Apostolo; non humili ac voluntario condescensu.

Denique respondebunt, fuisse suspectum ut Doctorem privatum, non autem ut Papam; imò verò ut Papam: quo nomine V. Synodum, unde suspicio orta, esset susceptus.

C A P U T XXV.

BONIFACIUS III. seu IV. eadem causâ Sancto COLUMBANO Presbytero suspectus.

EADEM suspicio etiam diutissime hæsit animis, quamquam Synodus V. à Vigilio Papâ, à duobus Pelagiis, atque etiam à Gregorio Magno comprobata erat. Quâ de re extat Sancti Columbani, seu Columbi, aut Palumbi, Presbyteri omni sanctitate conspicui, gravis epistola. Repetendum autem animo est, ejus Synodi gratiâ multas in Africa & Italiâ Ecclesias à Romanâ Sede defeciss. Non ita Columbanus, qui in ultimâ Scotiâ, Romanæ tunc Sedi addictissimâ, natus & educatus. Cùm tamen in Italiam post mortem Gregorii Magni venisset, ibique propter V. Synodum à Romanis Pontificibus approbatam, tam populorum quam Præsulum scindi studia intellexisset, hæc ex Monasterio suo Bobienti, * instinctu Agilulfi Longobardorum Regis & Theodelindæ Reginae scripsit ad Bonifacium III. seu IV. nondum enim id mihi constitit. Sic autem incipit epistola: *Totius Europa Ecclesiarum capiti, Pastorum Pastori, Bonifacio Patri, Palumbus.* Tum subdit: *Doleo de infamiâ Cathedræ Sancti Petri.* Tum illud: *Ut honore Apostolico non careas, conserva fidem Apostolicam, confirmas testimonio, roboras scripto, muni Synodo:* in eo enim vim reponabant; unde sequentia: *Vigila, Papa, vigila; quia fortè non bene vigilavit Vigilus, quem caput scandali isti clamant.* Postea: *Causa schismatis incidatur cultello quodammodo Sancti Petri, id est, verâ in Synodo fidei confessione.* Ac mox: *Dolendum enim ac defendendum, si in Sede Apostolicâ fides Catholica non tenetur.* Tunc rogat Pontificem, *quare vel infamare auderet fidei orthodoxe Sedem principalem.* Magnificè ac præclare de Sedis Apostolicæ majestati dictum; ac statim: *Ut caligo suspicionis tollatur de Cathedrâ Sancti Petri.* Tum: *Sancti vestra culpa est, si vos deviaſtis de verâ fiducia & primam fidem irritam fecistis. Merito vestri juniores vobis resistunt, & merito vobiscum non communicant, donec memoria perditorum deleatur. Vestri erunt judices, qui semper orthodoxam fidem servaverunt, licet juniores vestri sint.* Juniores, illius sculi stylo, inferiores vocat, cùm Prælati ac Præpositi passim Seniores dicebantur.

Ergone, inquires, vir tantus dicere potuit ad Romanum Pontificem, merito ei non communicari? Certè si pergeret, uti Columbanus putabat, hæresim profiteri, nec se admonitus corrigeret. Caterùm nihilo seciùs ipsè

in Sedis Apostolicæ communionem persistit: *Nos enim, inquit, devincti sumus Cathedrâ Sancti Petri: licet enim Roma magna est & vulgata; per istam Cathedram tantum apud nos magna est & clara; dignitatem scilicet ductâ à Petro & Paulo Apostolis.* Neque enim aliter Scori, qualem se profiteretur Columbanus, Romam noverant, Romanis armis prorsus intacti; solaque fides eis Romam commendabat. Unde hæc: *Roma Orbis terrarum caput est Ecclesiarum:* quæ quidem, Roma scilicet, ideò præcellere videbatur, quòd propter Cathedram Petri, sit *fidei orthodoxæ Sedes principalis.* Hinc addit Columbanus: *Sicut magnus honor vester est pro dignitate Cathedræ, ita magna cura necessaria, ut non perdatiſtis vestram dignitatem per aliquam perversitatem.* Tandiu enim potestas apud vos erit, quandiu recta ratio permanserit. Tum illud præclarum: *Unitas fidei in toto Orbe unitatem fecit potestatis.*

Hinc de Concilio V. ab eoque sublata personæ unitate & dualitate naturæ dicit, tum ad ipsum Pontificem, qui eam Synodum comprobasse diceretur: *Multi dubitant de fidei vestra puritate: mox: Tollatis hunc novum de sancta Cathedrâ claritatem: non enim decet Romane Ecclesiæ gravitatem hæc instantis levitatis famâ moveri à soliditate veræ fidei.*

An ergò existimabat veram fidem extinctam esse Romæ, cùm Clerus universus totaque Ecclesia Romana suis Pontificibus adhæreret? Neutiquam. Imò verò dicebat: *Ego enim credo semper columnam Ecclesiæ firmam esse in Româ:* quòd nempe putabat, id non pertinaci animo factum, atque admonitos facillè redituros; neque unquam futurum ut Cathedra Petri à verâ fide, verâque Ecclesiâ pertinacibus studiis abrumperetur.

Eodem animo Gallos fuisse vidimus sub Carolo Magno, Ludovico Pio, Carolo Calvo, religiosissimis Regibus, post Nicenam II. Synodum, quam à

Neque hæc necesse est afferre cum Polycrate Asianos, cum Cypriano Afros, cum Columbano Scotos, Gallos, Italos seu Longobardos, alios; cùm in promptu sit memorare Ephesin i Concilii ducentos, Chalcedonensis sexcentos, aliorumque Conciliorum innumerabiles Episcopos, iisque coherentem Catholicam Ecclesiam, à quibus Romanorum Pontificum decreta pro irrefragabilibus non sunt habita, quoad Ecclesiæ universæ consensione probarentur.

Ibid.

Ib. p. 29.
& 30.

Ib. p. 31.

Ibid.

Sup. lib.
vij. c. xxxj.

* In Mediolanensi tractu.

Epist. iv. Columb. ad Bonif. T. xij. Bibl. Pat. p. 28. 29. Ib. Col. i. Ib. Col. ij. Ib. p. 30.

CAPUT XXVI.

Romani Pontifices professi se Apostolico officio fungentes esse errori obnoxios, in autoritate universalis Ecclesie acquiescunt: locus INNOCENTII III.

QUIN ipsi etiam Romani Pontifices non nisi in universalis Ecclesie autoritate acquiescunt. Neque jam antiquos allegamus sæpe memoratos. En postremis temporibus, Innocentius III. celebri epistola ad Philippum Augustum Regem. Rogatus enim à Rege ut ejus conjugium * solveret, sic responderet: *Sed in carnali commercio inter te ac Reginam conjugem tuam adei processum est, quod si etiam illi tantum confessioni vellemus insistere, quam nuper eadem Regina fecisse proponitur, non auderemus super hujusmodi casu de nostro sensu pro te aliquid definire, propter illam sententiam Evangelicam, quam ipse CHRISTUS expressit; ut QUOD DEUS CONJUNXIT, HOMO NON SEPARET; cum absque dubio nec Sanctorum exempla, nec Patrum decreta, intentioni tue in hoc articulo suffragentur. Verum si super hoc absque generalis determinatione Concilii determinare aliquid tentarem, præter divinam offensam, & mundanam infamiam, quam ex eo possemus incurvere, forsitan ordinis & officii nobis periculum immineret; cum contra præmissam veritatis sententiam nostram non posset autoritas dispensare.* En unde autoritatem quaerat in rebus maximis, en unde etiam pœnam metuat, si inconcessa tentarit.

An dicent hic induere personam privati Doctoris, qui à tanto Rege interrogatus, ut specialissimo Sedis Apostolicæ officio, supremam scilicet dispensatione fungeretur, hoc responsum ediderit, quique professus sit, à se tractari rem deliberatione generalis Concilii dignam? Ergo in tantâ re infirmitatis humanæ sibi conscius, agnoscebat aberrare se posse ab Evangelicâ veritate ex Apostolico officio respondentem. Hic ne ullum quidem dicit verbum novissimus autor Anonymus, qui ad hunc explicandum nodum tantum concessit. Unum hoc non perpendit, in quo est difficultas: à Papâ agnitionem fieri posse, ut ipse questionem fidei inconsulto definiret, ac propterea loco caderet.

An fortè ad Pighianâ redeunt ineptias; & illud Innocentii, *Si hæc tentaremus, ita interpretantur: Si per impossibile; ut quoniam Paulus semel dixit: Licet Angelus de Cælo quid novi annuntiaverit, anathema sit; jam non liceat de Pontifice aberraturo loqui, nisi per impossibile: quamque vehementiam ac magniloquentiam adhibuit Paulus, ad adstruendam immobilem Evangelii stabilitatem, eam ad unum hominem infirmum & imbecillum transferre necesse sit; aut verò oportuerit in eo laborare Innocentium III, ut explicaret, quid factura esset Synodus generalis, si ipse aliquid impossibile perfecisset;*

CAPUT XXVII.

JOANNIS XXII. fidei professio, omnia quæ in Apostolico officio gessit etiam circa fidem, iterum examinari posse demonstrat.

NOTA est etiam illa professio quam Joannes XXII. jamjam moriturus protulit. Is quippe de visione beatificâ ad extremum usque judicium dilata, cum multa dixisset, quibus in hæresis suspicionem venisse se sentiebat, moriens eâ de re mentem suam sic explicat, subditque: *Insuper si qua alia sermocinando, conferendo, dogmatizando, docendo, seu aliter quovis modo diximus, predicavimus, vel scripsimus circa præmissa, vel alia, qua fidem concernant Catholicam, sacram Scripturam, vel bonos mores, ea in quantum consona sunt fidei Catholice, determinationi Ecclesie, sacra Scriptura, ac bonis moribus approbamus: aliter autem illa habemus & haberi volumus pro non dictis, predicatis & scriptis, & ea revocamus expressè; ac ea que de prædictâ visione, & omnia alia dicta, predicata & scripta nostra de quâcumque materiâ, ubicumque & in quocumque loco, ac in quocumque statu, quem habemus, vel habuerimus hæcenus, summittimus determinationi Ecclesie & Successorum nostrorum.*

Quid se infallibiliter dixisse, prædicasse, docuisse, dogmatizasse, scrip- sisse credidit, qui hæc, moriens judicioque divino proximus profiretur? an non clarè & liquido statûs quoque Pontificii dicta scriptaque Ecclesie determinationi subjicit? Ecclesie vero suos successores addit pro dignitate suâ specialiter appellandos. Huic igitur potestati sua omnia examinanda & judicanda subjicit. Quid autem est subjicere, nisi retractanda atque examinanda omnia rursus, si Ecclesie ita visum sit, recognoscere? Diceret saltem subjicere se determinationi Ecclesie, quæ ut privatus Doctor docuerit: saltem decretales eas, quas de fide conscripsit, exciperet. An verò eas exceptas voluit, qui disertè exprimit, *quacumque, quovis modo, quovis tempore, quovis loco statuque positus, de quâcumque materiâ, nec tantum de visione beatificâ, sed etiam de quâcumque aliâ re, qua fidem concernat Catholicam, quæ Scripturam, quæ bonos mores, quantâ potuit diligentiam, explicavit.* An fortè quæ decretalibus definivit, non sunt eorum numero quæ scripsit, dogmatizavit, atque predicavit, cum ea vel maximè omnium prædicarit? Ea ergo etiam determinationi Ecclesie subjicit, & quidem hæc professus est nullius errati sibi conscius; sed id tamen volens, ut si quid errasset, Ecclesia corrigeret. Neque verò hæc omnia tanquam per impossibile dixit: absurdum enim esset fidei professionem de impossibilibus rebus edere; sed sibi conscius infirmitatis humanæ, ac divina judicium, rebus etiam quas optimo animo gesserat, reformidans, totum se resolvit in Ecclesie fidem,

CAPUT XXVIII.

Ejusdem JOANNIS XXII. de animarum statu speciatim publico diplomate declarata fides, à BENEDICTO XII. successore ap examen revocatur.

Ap. Rainald. ib.

ILLE verò Pontifex, non modo generatim sua omnia, quæque publicè, quæque privatim egerat, determinationi subjicit Ecclesiæ, sed etiam ea quæ speciatim & expressè de fide exponendâ censuisset. Certè in eâ, quam nunc commemoramus, fidei confessione, de animarum statu hæc speciatim edidit: *Ecce quòd nostram intentionem, quam cum sanctâ Ecclesiâ Catholica circum hæc habemus, vel habuimus, serie præsentium, ut sequitur declaramus. Fatemur siquidem & credimus, quòd anime purgate separate à corporibus sunt in calo, & vident Deum ac divinam essentiam facie ad faciem clarè, in quantum status ac conditio patitur anime separate. Quæ cum expressissimè declarasset, ut suam & Ecclesiæ Catholicæ fidem, nihilo secius declarationem eam, Ecclesiæ & successorum determinationi subjicit.*

Hic rogare libet eos, qui à Romano Pontifice editam fidem, non aliam esse putant, quam ipsissimam Ecclesiæ Catholicæ fidem, quâ ratione putent Ecclesiæ Catholicæ fidem à Joanne XXII. Pontificio diplomate declaratam, ipsius Ecclesiæ ac successorum suorum determinationi subjici potuisse, iterum examinandam.

An respondebunt à Joanne declarari fidem eam, quam privatus profiteretur, non verò quam Pontifex? Atqui fidem eam consignari voluit publico diplomate, præfixoque, ut in aliis, consueto titulo.

Bened. xij. ep. j. T. xi. Conc. p. 1793.

An verò causabuntur has Pontificias literas *grossatas* quidem fuisse, non tamen *bullatas*, superveniente obitu Joannis XXII. ut Benedictus XII. successor attestatur? Ad has ergò ineptias (r) talis quæstio devolvetur. Atqui quod per tempus Joanni non licuit, Benedictus supplevit, *bullatam* que epistolam ad omnes dimisit Ecclesiis, Pontificatus sui anno primo, Christi 1334.

Rain. an. 1336. n. 1. 2. 3.

Neque eò secius fidem antecessoris, quam suam quoque esse edito diplomate confirmaverat, revocavit ad incudem, quæstio nempe de clarâ visione per duos annos tractavit de integro; ac demùm definivit anno Pontificatus III. CHRISTI 1336. Ergò existimavit Romanorum Pontificum authentico diplomate declaratam fidem, adhuc in quæstionem revocari posse.

Nondum enim, inquires, rem dixerant, adhibitis omnibus solemnitati-

(r) *Has... ineptias.* Quam verè ineptias! Dehonestant enim non cohonestant Sanctam Sedem illi Theologi, qui rata nolunt esse decreta Apostolica, nisi formulis vestiantur, usque minutissimis & Patribus nostris prorsus incognitis. Papæ autoritas, quam colere debent omnes CHRISTIANI labefactatur, imò oppugnatur ab iis Ultramontanis, qui Pontificum decreta, alioquin ex doctrinâ Scripturæ & Traditionis accuratè composita, eo uno irrita di-

bus: nondum ab omnibus tenendam sub anathemate, aut contrariam sententiam esse hæreticam: tanquam Romanam fidem, non nisi sub anathemate declarari oporteret; cum profectò anathemata, non nisi subortâ hæresi decerni soleant: vera autem fides, ut ante omnem hæresim atque omnia anathemata constitit; ita absque anathemate declarari potest.

CAPUT XXIX.

GREGORII XI. ac PII IV. professio.

QUO animo Joannes XXII. moriens, eodem animo Gregorius XI. Apostolicâ Sede in Urbem restitutâ nobilis, in iisdem appetentis lethi angustiis constitutus, hæc edidit: *Volumus, dicimus & protestamur, ex nostrâ certâ scientiâ, quòd si in Consistorio, aut in Concilio, vel in sermonibus, vel in collationibus publicis, vel privatis, ex lapsu lingua, aut aliâ ex aliquâ turbatione, vel etiam lætitiâ inordinatâ, aut præsentia Magnatum ad eorum forsitan complacentiam, seu ex aliquâ distemperantiâ, vel inadvertentiâ aut superfuitate, aliqua dixerimus erronea contra fidem Catholicam, quam coram Deo & hominibus, ut tenemur præ cæteris, prestemur, colimus & colere cupimus; seu forsitan adharendo opinionibus contrariis fidei Catholicae scienter, quod non credimus, vel etiam ignoranter; aut dando favorem aliquibus contra Catholicam religionem obloquentibus; illa expressè & specialiter revocamus, detestamur & haberi volumus pro non dictis.*

Testam. Greg. xi. Tom. vj. Spicil. pag. 676.

Quibus verbis æquè complectitur ea quæ in Consistorio, inque Concilio, ac ea quæ in colloquiis; omniaque in se recognoscit, quorum causâ quicumque mortalis scienter, vel ignoranter, privatim ac publicè errare potuit.

Extat in eandem sententiam Pii IV. in Consistorio habita oratio, cum de Francisci Mommorancii Annæ filii matrimonio ageretur. Eâ causâ Romanam missus D. DE LA HAYE, Doctor Theologus, hanc rei gestæ narrationem scripsit, quam Castelnavius * diligens & candidus scriptor, commentariis suis integram inseruit. Is ergò Pontificem in Cardinalium cœtu, in hæc fere verba perorasse memorat: *Ego vos congregatos volui, ut à vobis audiam rem hæud mediocri momenti; utrum scilicet conjugium contractum per verba de presenti, nostrâ potestate solvi possit. Diligenter advertite quæ dicam: non verba de futuro aut simplicem promissionem dicimus: querimus an conjugium per verba de presenti ininitum, quod verum conjugium, verumque est sacramentum secundum saniorum Theologorum sententiam, à nobis solvi possit. Ne, quæsumus, tempus terite in colligendis antecessorum nostrorum exemplis & factis, quæ nos profitemur ita sequi velle, si cum Scriptura auctoritate & Theologica ratione consentiant. Neque enim sum dubius, quin ego &*

*Sed potius LE LA-BOUREUR in iis quæ addidit commentariis Castelnavi.

Le La-boureur, addit. aux mém. de Casteln. Tom. ij. p. 427. 428.

cunt esse, quòd Bullata non fuerint; id est, quòd Secretarius sigillum plumbeum, cum imagine Petri & Pauli apponere neglexerit. Si ita est ut volunt; ergò non ipse Papa est infallibilis, sed qui apponit sigillum Secretarius; aut saltem Papalis tum cœpit infallibilitas, cum neoterica ea formulâ primum invecata est.

anteceffores mei aliquandò falli potuerimus, non folum in hoc factò, fed etiam in aliis. En quid Pontifices ritè interrogati, ut pro Pontificio officio respondeant, decernant, difpenfent, de fe ipfis fentiant. Hæc reulerunt ii qui nihil de Theologicis quæftionibus cogitarent; fed rem, uti gefta, uti nota, uti divulgata erat, ita enarrârunt. Neque quidquam novi Pius IV. loquebatur: ab antecelforibus confentanea audivimus, qui in exequendo Apoftolico officio contra veram à Scripturis traditam fidem, errare fe potuiſſe ſenſerunt. Hunc igitur ſenſum illis ipſa fidei veritate inſitum credimus; quæ etiam veritate eſt inſitum Chriſtianis omnibus, ut fe quotidie peccare multa ſentiant: atque utroſque credimus, non modo humiliter, fed etiam veraciter confiteri; ipſamque humilitatem non verbis, aut falſâ ſententiâ, ſed veritate niti, ut Patres Carthaginenſes & Sanctus Auguſtinus docent.

Aug. lib. de nar. & grat. c. xxiv. n. 42. Tom. x. p. 144. & alib. paſſ.

C A P U T X X X

Eccleſiæ Catholicæ autoritas multis caſibus Eccleſiæ Romanæ laborantis autoritatem ſupplet: primum exemplum, ſæculi X. invaſores.

OPERÆ pretium erit conſiderare attentius ut Eccleſiæ Catholicæ autoritas laborantem ac periclitantem adjuverit Romanam Eccleſiam, ſimulque, ſeiſpſam omni Romanorum Pontificum auxilio deſtitutam, Sancti Spiritus fulta præſidio ſuſtentârît. Primum igitur tantisper redire in memoriam volumus ſæculi X. infamiam; quo ſæculo per ſeptuaginta fere annos flagitiouſſimi invaſores Petri Cathedram occuparunt; poſtquam ſcilicet Imperatoria concidit autoritas, Romæque omnia per vim ac libidinem gerantur.

Ac Baronius quidem de his invaſoribus ſic agit, ut Sedes Apoftolica vacaffe videatur: eos enim appellat non modo *abortivos, monſtra, Sedifque Apoftolica inquinatores*; verùm etiam, quod apertè ad nullitatem pertineat, *invaſores, intruſos, illegitimos, nullo pacto legitimos, ac nomine tenus Pontifices, Pontificis nomen uſurpantes, pseudo-Pontifices, qui non ſint niſi ad conſignanda tempora in catalogo Romanorum Pontificum ſcripti.* Neque tantùm ait *per vim ac metum* in Petri Cathedram *violenter* immiſſos; ſed etiam aliis cauſis caſſos nullosque, Joannem XI. ac XII. (s) vix puberes: illum etiam ſpurium ac Sergii jam tum Papæ filium * ac poſteâ ſucceſſorem; quo nihil magis canones abominantur; *cui non ætas, non natalitia, non legitima ſuffragaretur electio; qui non niſi nomen Pontificis malis uſurpatum artibus reineret.* Tales interim Pontifices ad multos annos ſacrilegum Pontificatum prorogabant. Joannes certè X. (t) quo nullius fuit flagitioſior electio,

* ex Marozia celebri tunc ſcorto genitum.

Idem ib. an. 933. p. 707.

(s) Joannes XI.] Viginti quinque annos natus, Joannes XII. vix decem & octo Sedem Apoftolicam invaſerunt.

(t) Joannes X.] Ravennatis Eccleſiæ miniſter, cum ſæpius à ſuo Archiepiſcopo Re-

atque adminiſtratio terrior, ad octodecim ferè annos. Quorum temporibus non Presbyteri, non Diaconi, ſed fœdiſſima ſcorta ſacro-ſanctam poteſtatem adminiſtrabant; qui denique haud ſcio, an majore flagitio non pellerent quàm intruderentur.

Hos ergo adeò nullos Baronius exiſtimare videtur, ut eò referat illud Actorum, quod ægros *umbra Petri* ab infirmitatibus liberaret: ut profectò habeantur, non pro veris Petri ſucceſſoribus, qui ejus dignitatem, ſed pro invaſoribus, qui ejus umbram tantùm ac ſpeciem gererent.

Hinc idem Baronius Sedem Petri Solis inſtar ac Lunæ perfectam, tamen conſtituit *eclipſes* eſſe paſſam: neque debere nos, *nimis rigide in Apoftolicâ Sede majora requirere, quàm quæ in Symbolicis ſignis (u) fuerint divinitus demonſtrata.*

Hæc igitur vacaffe Sedem demonſtrare videntur ſub his propudioſiſſimis invaſoribus. Addit tamen Baronius *accedente conſenſu Cleri* toleratos, ne Eccleſia ſchiſmate ſcinderetur; quosdam novis comitiis electos, atque hinc pro legitimis Pontificibus cultos: quod non ita contigiffet, *niſi de factâ,* inquit, *poſteâ legitimâ electione conſtitiffet.*

Nos nulla ejuſmodi nova comitia legimus; nullas electiones novas; neque conſenſus Cleri Romani quidquam hinc juvat, cum ipſe Clerus nihil ſani aut corruptus cogitaret, aut oppreſſus agere poſſet. Id quidem certum eſt, qui Sedem Petri tenere viderentur, eos per totam Eccleſiam agnitos atque obſervatos fuiſſe; nempe quòd Eccleſia Catholica præſtabilius judicaret, pravum caput habere, quam nullum.

Hinc igitur illis Pontificibus certior affulget autoritas ex conſenſu Catholicæ Eccleſiæ: eos agnoſcentis, quæ Sancti Spiritus autoritas eſt. Hæc autoritas Eccleſiæ Romanæ Eccleſiarum matri ſuccurrebat, cum nihil opis afferre poſſet ipſa ſibi. Hæc Eccleſiæ Catholicæ autoritate ſuppleta ſunt, quæ talium Pontificum electioni & adminiſtrationi deerant. Hujus autoritatis plenitudine factum eſt, ne quæcumque fierent, hoc defectu caſſa concide-

mam dirigeretur, videbat Marozia ſororem Theodoram, ſcortum impudiciſſimum, & cum eâ ſcœleſtiſimè commiſcebatur. Illis autem temporibus, tantùm in Eccleſiâ Romanâ poterat Theodora, ut, illius impulſu, Joannes crearetur Bononiensis Epicoſopus, mox Ravennensis Archiepiſcopus, demum, mortuo Landone Papâ, in Sedem Apoftolicam collocaretur. Timebat enim illa, inquit poſt Luitprandum Baronius, *ne Amaſi ducentorum militarium interpoſitione, quibus Ravenna ſequeſtratur à Româ, raviſſimo concubitu poſtureretur.* Bar. an. 912. p. 681.

(u) Symbolicis ſignis &c.] Hæc ut intelligantur, ſciendum eſt Baronium ad Sedem Apoftolicam accommodare illam Davidis prophetiam: *Sedes ejus ſicut ſol in conſpectu meo & ſicut Luna perfecta in æternum.* Pl. LXXXVIIII. *Ea Sidera,* inquit Baronius, *interdum obice nubium minus lucent & eclipsibus intercurrentibus redduntur obſcura. . . Non ergò ad admirandum homines præciores in Sede Apoftolicâ ſediſſe.* Sed David hinc loquitur de Throno CHRISTI inconſulto ſemper futuro, qui Thronus ideò dicitur ſimilis Soli & Lunæ, ſive quia ea ſigna manent ſemper eadem, licet noſtris oculis nunc clariora, nunc obſcuriora videantur; ſive quia David hic perfectum Solem mente conciperet, qui *obice nubium* nunquam obſcuratur, & Lunam perfectam quæ nullas pareretur eclipses. Hanc hujus loci explanationem afferunt omnes Scripturæ interpretes, & ipſe D. BOSSUET comment. in Pl. Nos tamen Baronio non admodum ſucceſſemus hæc verba ad Sedem Apoftolicam accommodanti; ſed obſervandum erat ea de ſolo CHRISTO & æterno ejus Throno propriè verèque debere & poſſe intelligi.

Bar. loc. sup. cit. Act. v. 15.

Bar. an. 897. p. 641.

Ib. p. 640.

Ibid.

rent. Est ergo Ecclesiæ Catholicæ plenissima ac suprema & universalis autoritas, quæ, quacumque deficiant etiam in Ecclesiâ Romanâ suppleantur.

CAPUT XXXI.

Alia exempla : turbæ sub SERGIO III. ordinationum FORMOSI Papæ gratiâ : AUXILII Presbyteri locus : alia turbæ sub JOANNE XII. turbæ graviores, atque incertior status in diuturno schismate inter URBANUM VI. & CLEMENTEM VII.

MAIORE perturbatione res erant Stephani VII. & Sergii III. temporibus, anno CHRISTI 897. & 908. Hi enim præter quam quod per vim intrusi sunt, ad malorum cumulum multa insuper addiderunt. Hinc illa in formosum Papam atrox sententia, (x) quod à Portuensi Episcopatu in Sedem Apostolicam translatus esset. Tunc ejus Cadaver projectum in Tiberim à Stephano VII. & quanquam Stephani acta Joannes IX. resciderat, Sergius tamen III. Episcopos omnes à Formoso ordinatos, item Presbyteros, sive ab illis Episcopis, sive ab ipso Formoso ordinatos, aut abjiciebat, aut de novo ordinabat. Quo tempore ordinationes, *exordinationes* *, ac *superordinationes* contigerunt eæ, quas Auxilius eorum temporum egregius Presbyter deploravit.

Is igitur propter Formosi causam, cum à Sergio III. exordinatus esset, in ministerio stetit; aliisque eadem causâ dejectis, ut starent, autor fuit, eæ vel maxime causâ, quod si omnis ordinatio à Formoso profecta causa esset, Italiæ regiones longè latèque *jam circiter viginti annos absque Christianâ religione, absque Sacerdotio*, absque sacramentis vixerint.

His aliisque de causis iustus à Sergio sub excommunicationis pœnâ, Sacerdotali ministerio abstinere, edito libro *de Sacris ordinationibus*, ac postea Dialogo, qui inscribitur: *Insensor & Defensor*; respondit; quod pastoribus injusta jumentibus obediendum non esset; quod excommunicatio ejus rei causâ lata nulla haberetur; quod aliud sunt *Pontificales Sedes, aliud Præsidentes*; quod *honor & dignitas uniuscujusque Sedis venerabiliter observanda sunt*: *Præsidentes autem si devierint, per devia sequendi non sunt, hoc est, si contra fidem, vel Catholicam religionem agere cuperint*. En quod Romano Pontifici exprobraret. Addebat non observandam excommunicationem eam, quæ ad *committendum facinus pertineret*. Usque adeo fieri potest, ut quis ad facinus à Romano Pontifice etiam sub excommunicationis pœnâ adigatur.

Concludebat vero sic, suo & sociorum suorum nomine: *Idèoque in sacro ordine, quo consecrati sumus permanentes, præstolamur universalis Concilii æquissimum examen*. Quin etiam illud Concilium non à Pontifice, qui omnia conturbaret, sed ab Imperatore expectabat. Adeo in Ecclesiâ Romanâ

(x) *Atrox sententia.*] Quis non miretur de unius Episcopi translatione tam anxie religiofos esse Papas eos, qui religionis nullâ habitâ ratione, se tot sceleribus commaculabant. Vid. eorum vitas Tom. IX. Conc. Labb.

intestinis discordiis laborante, nihil erat opis: ac dum Synodus, consentientibus Episcopis, cogeretur, ipse à Sergio habitus communionis expers, Ecclesiæ Catholicæ, etque connexæ Romanæ Ecclesiæ ac Sedis Apostolicæ communionem gaudebat.

Auxilium Presbyterum Sigebertus primùm, atque ipse Baronius honorificè memoravit. Et Baronius quidem ait, hæc quæ Auxilius deploravit, *perpetrata ab inuasoribus & intrusis in Apostolicam Sedem, Pontificis nomen usurpantibus*. Verùm Auxilius non ita se tuetur; neque respondet Sergium illegitimum Pontificem à se impunè contemni; sed recurrit ad ea quæ veris Pontificibus prava jumentibus obtemperari vetarent. Quo certum omnino est, adversus Pontificem pro vero ac legitimo habitum, sed potestate in Ecclesiæ perniciem usum, universalis Synodi opem imploratam, cum nullo aliud præsidium superesset.

At enim, inquit, extraordinaria hæc, neque in exemplum trahenda: quæ nos ultro confitemur. Illud autem voluimus: gravissimos, divino iudicio, multos incidisse casus, quibus Ecclesiæ Romanæ oppressæ ac laboranti nihil præsidii, nisi in Ecclesiæ Catholicæ toto Orbe diffusæ autoritate superesset.

Ac fateamur necesse est talia contigisse cum Joannes XII. flagitiosissimus Pontifex ab Othone I. Imperatore, Concilio congregato, depositus est, & Leo VIII. huic substitutus. Baronio facillè concedimus illegitimum illud fuisse iudicium. Interim pars Orbis maxima, Joannem ejusque successorem * avertabatur; Leoni ejusque successoribus adherebat. Bonâ profectò fide, sub incerto, imò nullo Pontifice, haud minùs Christo ejusque Ecclesiæ conjuncti vivebant.

Quæ mala Ecclesiæ incubuere graviùs in illo longo schismate inter Urbanum VI. & Clementem VII. eorumque successores. Quo in schismate, ubi locorum esset Sedes Apostolica per quadraginta annos multi viri boni sanctique nesciebant, nullusque sedebat Romanus Pontifex; siquidem illud Belarmini valet: *Pontifex dubius, Pontifex nullus*. Quibus turbis Sedes Apostolica non nisi autoritate Ecclesiæ Catholicæ, ultrò in Pisanam Synodum confluentis, emergere potuit. Atque interim Christus hæc duo demonstravit: Primùm, Ecclesiâ Romanam occulto iudicio in ea incommoda turbasque labi posse, undè se ipsa extricare non possit, * & ab Ecclesiæ Catholicæ autoritate pendeat: tum illud, sub dubio ac fluctuante, imò sub nullo ac falso Pontifice, certam remanere, longo etiam tempore, Ecclesiæ Catholicæ, non modò unitatem, sed etiam autoritatem, quâ rebus necessariis consulatur.

Sigeb. de
Script. Eccl.
c. cxij.
Bar. ann.
908. p. 667.
668.

Vid. Bar.
ad an. 863.
& seq.
* Bene-
dictum v.

* id est
ordinationes
irritæ.
Vid. lib.
Auxil. de
sacr. ordin.
Tom. xvij.
Bib. Pat. p.
4. & seq.
Ib. cap.
xxvij. p. 9.
Ib. cap.
xxxiv. p. 10.
Id. Dial.
ad Leon.
Nol. Episc.
c. xvij. ib.
p. 17.

Ibid.
Idem. de
Sacr. ordin.
c. xt. p. 10.
Dial. c. xxx.
xxxj. p. 21.

CAPUT XXXII.

Ex his ostenditur, et si quis Romanus Pontifex falsa definiat, Catholicam tamen Ecclesiam sedemque Apostolicam manere suo pondere constitutam.

His convincuntur ii qui Ecclesiam Catholicam statim interituram putant, si quis Romanus Pontifex falsa definiat: tanquam una ea res sit, quam Ecclesiae Catholicae auctoritas supplere non possit. Atqui alia quae memoravimus, cogitanda erant. Nempe certum est Romanum Pontificem à Deo esse positum, qui Catholicae societatis communionisque esset vinculum. Stat semper invictum illud Optati de Romano Pontifice: *Cum quo nobis totus Orbis in una Communionis societate concordat*, & illud Hieronymi ad Damasum: *Qui tecum non colligit, spargit*; & illud Cypriani, illud Ambrosii, illud omnium, ut cum Episcopo Romano, id est cum Ecclesia Catholica communemur. Atque hinc etiam valet illud*, absque Romano Pontifice non colligi Synodos: quippe quo duce Ecclesiae uniri, conjungique debeant. Haec à Christo instituta, haec in ævum duratura sunt. Neque eò feciùs, Deo permittente, ea interdum eveniant, quibus viri boni sanctique, Pontificis communionis exfortes manere debeant, ut Auxilio Presbytero contigisse vidimus, ne fateri cogereretur, cessasse in Italia per viginti annos legitimum Sacerdotium legitimamque sacrorum administrationem. Quid in illo schismate, cum inter duos tresve Pontifices, viri boni, ipsaque Ecclesia fluctuaret, & à duobus delusa, ab utriusque se obedientiam subtraheret? An abrupta erat illa tessera Christianae fraternitatis in Romani Pontificis communionem à Christo constituta? Absit. Ad eam enim in integrum refarciendam votis omnibus anhelabant, Romano Pontifici, si non actu ac re ipsa; tamen animo, affectu, voluntate conjungebantur. Interim Ecclesiae Catholicae, quod saepe dicendum est, eique connexae Sedis Apostolicae communionem gaudebant; & cum omnino Synodo opus esset, Romani Pontificis ad eam colligendam officium, Ecclesiae Catholicae, hoc est, Spiritus sancti supplevit auctoritas. An ergo officium confirmandi in fide fratres, si casus occurrat, eadem Ecclesia supplere non possit? Absit. Certè infandi illius ac diurnissimi schismatis tempore, fœdæ hæreses, Wiclefi, Hussique totâ Ecclesiâ vulgabantur; quibus interim certa Ecclesiae Catholicae auctoritas resistebat: adversusque eos multa sunt edita ejusdem Ecclesiae decreta gravissima, quibus Catholici firmabantur, hæretici profligabantur. Quin ipsi hæretici nihilo seciùs in Sedis Apostolicae Ecclesiaeque Romanae verba fidemque adacti sunt, & ad illam Petram æquè allisi, ac si Romana Sedes suo præfide frueretur. Nec mirum; neque enim Romana Sedes aut fides in vocacione interit, neque interitura est, etiam si graviora ac diurniora impedimenta contigerint. Cur ergo eò magis aut Sedes Apostolica aut Catholica Ecclesia collabatur, si quis Romanus Pontifex falsa definiat? Nempe in uno hoc casu deficiet Ecclesia, ille à Christo datus, ut in eâ maneret spiri-

Optat. Milev. de schism. Donat. lib. ij. c. iij. p. 28. ed. Dup. Hieron. ep. ad Damas. xiv. al. xvij. Tom. iv. part. ij. p. 20.
* dictum Socratis. Soc. lib. ij. c. viij.
Sup. cap. xxxj.

ritus? Nulla erit super, quae succurrat, aut Synodum colligat, auctoritas? Quid si Romanus Pontifex hæresim non jam definitione sanciat, sed tamen prædicet? Quid si sit aperte jam obstinatèque hæreticus? Quid si simoniacus? Quid si schismaticus? Quid si contumaciae nomine merito deponendus? Quid si bonos viros à suâ communionem depellat? Quid si mente captus? Quid si detentus? Quid si ea tam multa contingant, propter quae ei necessario obstitatur? Hæc enim partim evenisse, partim evenire potuisse omnes consententur. Quid dicam de Marcellino, quem thurificasse multi crediderunt? Quid de illâ, quam adversus eum collectam memorant, Si-nuesanâ Synodo (y) trecentorum Episcoporum? Falsane, an vera sit, nihil hîc nostrâ refert. Veram certè esse ipsâ rei summâ defendit Baronius: j. p. 938. Veram eam esse plerique Canonistæ per trecentos annos existimârunt; eo-que exemplo pro certo habuerunt, quibusdam in causis Synodum ultrò convenire posse, non quidem ad judicandum, sed ad convincendum atque increpandum Romanum Pontificem, ut saltem pudore victus abdicare cogatur. At enim, inquirunt, causæ eæ sunt necessariae cur Synodus fiat, etiam invito Romano Pontifice: tanquam ulla causa magis necessaria sit, quam læsæ fidei; aut adversus Romanum Pontificem valeat Ecclesia, si hæresim prædicarit, inermis verò atque omni præsidio destituta jacent, si certas formulas ac solennitates adhibeat: quo quid absurdius? Et tamen quando quidem in eo causa stat, jam exempla afferenda sunt, atque infirmiores animi ipsâ experientiâ confirmandi, ne quid fidei metuant, si quis Romanus Pontifex, quod absit, officio desit.

(y) De... *Sinuesanâ Synodo*] nulla nunc extat inter doctos controversia. Hanc enim manifestè supposititiam arguunt stylus barbarus & sententiæ planè absurdæ. Unum est quo Ultramontani probari posse putent celebratam fuisse hanc Synodum; nempe quòd nulla alia nominetur quæ Marcellinum idolis thurificantem absolverit. Atqui fabulosa est illa Marcellini thurificatio, de quâ nullus veterum loquitur. Quin imò Theodoretus, Lib. I. cap. III. dicit *Marcellinum persecutionis tempore inclaruisse*, quod non diceret de Pontifice idolis thurificante. Et quidem Marcellino Donatistæ idololatriæ crimen inferebant, et falsum nulloque teste firmatum, quemadmodum solebant accusare multos alios, eosque sanctissimos Pontifices, Melchiamdem, Marcellum & Sylvestrum. Cæterum nunquam ab eis commemorata est ea Synodus trecentorum Episcoporum, nec ab Augustino in suis adversus Petilianum libris. Neque erat adeò facile persecutionis tempore trecentos Episcopos congregare; cum vix in summâ Ecclesiae pace, Constantinus hunc numerum accire potuerit in Concilio Niceno. Hæc in ineptam fabulam dicta sufficiant. Credo ipsum Baronium non aliter sensit. Sed timebat, si Concilium id supposititium constiteretur, ne manibus ejus elaberetur illud ejusdem Concilii axiomata toties deinde decantatum: *Prima Sedes non judicabitur à quocquam*. Qui plura de eâ re voluerit, adeat P. ALEX. Tom. IV. p. 652. Pagi an. 302. n. 16. & seq. TILL. Tom. V. perfec. Diocl. not. xxi. p. 613.

Conc. Sinues. T. j. p. 938. Bar. ann. 303. T. jj. p. 771-772.

CAPUT XXXIII.

Lapsus Romanorum Pontificum nihil Ecclesie, nihil fidei, nihil Sedi Apostolicae nocuerunt: LIBERIUS ordine temporum primus recensetur.

Hic necessariò repetendi sunt Romanorum Pontificum in causis fidei pertractandis, non modò cunctationes periculosa interdum, sed etiam lapsus. Etsi enim animus refugit commemorare ea quibus imbecilles animi commoveri soleant; tamen hæc me spes sustentat, fidei omnia profutura, cum evidens futurum sit, Romanis quoque Pontificibus, in injuncto officio confirmandi fratres deficientibus, tamen illud officium haud minùs postea viguisse, haud minùs immotam perstitisse Ecclesiam Catholicam, eique conjunctam Sedem Apostolicam ac Romanam fidem.

Hic primo loco occurrit Liberius. Neque verò animus est tractare questionem de Sirmiensi formulis: quò in controversià doctissimi quique dubitare se potius, quam certi aliquid tenere se fateantur. Nos in eam sententiam propendemus, ut Liberius ei formulæ * subscripserit, quæ esset omnium maximè innocua. Hæc interim certa sunt; pessimè fecisse Liberium, qui cum Arianorum artes fraudesque nôset, ei fidei subscriberet, quæ CHRISTUS substantialis ejusdemque cum Patre substantiæ taceretur. Illud enim erat inira cum hæreticis consensionis indicium ac tessera: atque adeò per Liberii subscriptionem Ariani id obtinebant, quo Nicenam infringere & infamarent fidem. Quare Liberius nec ipse dubitavit, datis fœdissimis ac miserabilibus literis, cum omnibus Arianis communicare, atque à suâ & Ecclesie Romanæ communionem segregare Athanasium, cum quo communicasse pars Ecclesiasticæ atque Catholicæ communionis habebatur. Hæc à Liberio perpetrata, satis amplam causam dederunt, cur ei hæc agenti anathema ab Hilario diceretur, & cur ille ab Hieronymo & aliis in hæresim subscripsisse memoraretur. Quo etiam factum est, ut à Romanis haud aliter reciperetur, quam ut qui fidem prodidisset, ac se Ariana communionem maculasset, hæreticisque per omnia communicasset, *exceptâ rebaptizationis infamia*, (z) ut in vitis Romanorum Pontificum diferte scriptum legimus.

Neque omittendum illud, quod est gravissimum; Liberium, postquam Arianorum communionem pollutus Romam rediit, à maximâ Cleri & populi Romani parte rejectum; Sanctum Damasum gravissimum eâ tempestate Ecclesie Romanæ Presbyterum, ac postea Liberii successorem præ ceteris ab ejus communionem abhorruisse, ac Felici in ejus exulantis locum substituto adhæsisse; quòd hic vice versâ, Catholicam Ecclesiam contra Constantium tueretur. Hinc *ab eo die*, quo scilicet, Liberius in urbem ingressus est, *fuisse persecutionem maximam in Clero, ita ut intra Ecclesiam Presbyteri & Clerici complures necarentur, & Martyrio coronarentur.* Hæc in vitis Romanorum

* primæ videlicet quæ adversus Photinum à Synodo depositum excusa fuit. Vide Bar. Tom. iij. an. 357. n. 30. Ep. Liber. vij. viij. ix. x. T. ij. Conc. pag. 751. & seq. Hilar. fragm. vj. p. 1337. ed. Bened. vid. Hieron. in Chron. & de scrip. Eccles. Vit. Liber. Pap. T. ij. Conc. p. 740. Ibid. Vit. Felic. ij. ib. pag. 843.

(z) *Exceptâ rebaptizationis infamia.* Hic annotat Binius *Arianos nondum rebaptizasse Catholicos, sed se deficientes, & ea verba ab aliquo fuisse addita*, quod verisimile est.

Pontificum scripta recipit Baronius; quibus profectò rebus Liberius non confirmabat, quam potius omni ope infringebat fidem. Nunc quid ad hæc respondeant audiamus.

Bar. T. iij. an. 357. n. 45. 46. p. 713. 714.

CAPUT XXXIV.

Adversariorum effugia præcludantur: nostra argumenta firmantur.

Primum quidem aiunt, ad hæc misera & infanda, vi adactum Liberium, ratio scilicet victum exilii, ut scribit Hieronymus. Id ipsius Liberii, quæ supersunt miserabiles restantur literæ: satis enim constat, etsi distinctos gladios non legimus, tamen intentatos necis metus. Sed nihil magis infregit Liberium, quàm prava cupido tantæ recuperandæ Sedis, quod etiam Baronius constituit, verèque memoravit eam fuisse Dalilam, quæ hunc Samsonem corruerit. Utcumque est, si verba Christi dicentis: *Rogavi prote*, omninò eo pertinent, ut Petri successor nusquam fidei desit, nusquam officio confirmandi fratres; Liberium haud minùs ab ipso metu tutum esse oportebat, quam à ceteris pravis cupiditatibus. Quis enim non videat, id promississe Petro Christum, ne ullâ animi infirmitate vinceretur? Quo loco si metum excipimus, nimium stultè in re tantâ ludimus. Atque hoc animi robur ad Petri successores manasse oporteat, siquidem omnes eos promissionis ejus hæredes esse constat. Tum & illud quærimus, si hæc Liberius non metu, sed vel imperitiâ, vel aliâ pravâ cupiditate fecisset; an ideo cessuri erant Eusebius & Damasus ac Romana Ecclesia? Imò tantò amplius restitissent. Fateamur ergò Romanam fidem, Romanam Ecclesiam, non modò adversus metum, sed adversus omnem aliam cupiditatem potuisse consistere. Denique si vel maximè metum causari placet, quid fiet Liberio, non jam metuenti ac persecutionem passo, sed ultrò persequenti fratres, ut ad impiam communionem cogentur; & quæcumque adversus Catholicam fidem gesta erant, etiam concitatâ persecutione firmanti. Alia profectò quærenda sunt, quibus Liberius excusetur.

Bar. ib. n. 33. p. 709.

Hic ergò Bellarminus ac Baronius omni ope contendunt, ne Liberius hæresi subscripsisse videatur. Quo operæ pretio; cum saltem sit certum subscriptam ab eo, probatamque formulam quæ fides Nicæna taceretur? At enim, inquit, Hilarius quoque hanc probavit formulam; probavit verò tanquam omninò integram ac perfectam? An potius id egit, ut qui eâ uterentur, eos alliceret ad Catholicam fidem, à quâ non penitus abhorrere viderentur? Cæterum ut à veris orthodoxis, ac fidei Nicænae defensoribus subscriberetur his formulis, quibus fides Nicæna taceretur, non probavit Hilarius: non probavit ut eo silentio & Episcopatus redimeretur, & pax cum perfidis iniretur; id inquam, Hilarius neque probavit, neque fecit. At id nemo dubitat fecisse Liberium.

Bell. de Rom. Pont. lib. iv. cap. ix. Bar. an. 357. n. 37. Tom. iij.

Aliud est, inquit, tacere, aliud negare. Non profectò aliud est, cum ad eum articulum devenitur, ut tacere negare sit. Neque enim quidquam aliud Ariani volebant, quàm ut fidem Nicænam tacendo subruerent; eoque deducta

res erat inter Catholicos & hæreticos, ut utrimque contenderetur; ab illis, ne fides Nicæna silentio premeretur; ab his, ut ipso silentio tolleretur; neque id Liberius, aut quisquam ignorabat. Quo tempore tacere, aperte negare est. Neque enim frustra CHRISTUS dixit: *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet.* At qui sciens tacet, cum professionem res postulat, profecto erubescit, imò etiam negat: unde quod apud Lucam legitur: *Qui me erubuerit,* legitur apud Matthæum: *Qui me negaverit.* Negavit ergo Liberius, dum tacuit id, quod tùm vel maximè oportebat confiteri eum; in agone ipso scilicet, in ipso martyrii, hoc est, testimoni articulo constitutum. Quo in articulo constitutus, dum pudendo silentio Sedem Apostolicam redimit, nempe quantum in ipso est, omnes docet patere communionem cum Cathedrâ Petri, iis qui Nicenam tacerent fidem. Neque id tantum; sed etiam negari iis, qui illam tuerentur: cum non aliâ causâ Ariani Athanasium à communione Liberii segregatum vellent. Neque in his cogitandum est, quid subtiliter dici possit, sed ipsius rei summa, quid faciat in hominum animis. Neque etiam est quod dicant vituperari à se Liberii factum, defendi fidem quam intus haberet. Nos profecto ipsum rectè sensisse, & contra id quod sentiret scripsisse & fecisse intelligimus, & ideo fidei defuisse; & talia facta ad ipsam fidei confessionem pertinere, nec ipse Baronius negaverit.

Cæterum, id si putant promissioni CHRISTI tutandæ satis esse, ut Romanus Pontifex intus rectè credat, quidquid profiteatur, amplam nobis januam aperiunt. Ecce enim dicemus Romanum Pontificem bene intus sentientem, pravâ tamen aliquâ cupiditate seductum, adversus fidem suam pronunciatum. Id si non sufficit tutandæ CHRISTI pollicitationi, ne his excusent Liberium: sin autem sufficit, en casus quo Pontifex, ipsis latentibus, salvâ pollicitatione CHRISTI, falsa desinat.

Has quidem cavillationes sat scio viros graves & æquos facile contempturos; & tamen adversarii ad hæc minuta & futilia, suâ subtilitate nos redigunt.

Placet etiam illud quærere; per eam temporum necessitudinem, an Romano Pontifici Arianorum societate polluto, communicari oporteret? At non illud Damasus, non Eusebius, non alii Catholici sentiebant: hoc enim ipsum erat, seque & Ecclesiam Catholicam Arianorum communionem maculare. An forte per eam temporum intercapedinem, Liberius cessavit esse Romanus Pontifex? Quid ita? Hæreticus scilicet, atque ipso facto depositus: id enim videtur significare Baronius. Atque ipse Baronius, Bellarminus, & alii id vel maximè agunt, ne hæreticus fuisse videatur. An igitur alias, præter expressam, ut aiunt, heresim, causas admittimus, propter quas Romanus Pontifex cassus sit? Hæc si volunt, ab alio ducentur in aliud, neque eis quidquam erit integrum. Tum si in eo res vertitur, ut Romanus Pontifex ideo errare non possit, quod statim atque erraverit, desinat esse Pontifex, quid vetat nos quoque in eam arcem confugere? Certè & id nobis profiteri licet; à Romano quidem Pontifice falsa judicari ac determinari posse; sed eum confestim non esse Pontificem. Si hoc dicto tuti sumus, vicimus: at si quid ulterius à nobis exigunt, in Liberii lapsu, quò ipsi confugient? Fortasse

Vid. Bar-
ron. a. 357.
n. 34.

ad illud, ista qualiacumque sunt; brevissimo temporis intervallo transacta esse. At profecto durarunt septem ad minus menses. An verò contendent CHRISTI promissionem vel ad certa quædam momenta vacillasse? Denique alia memoramus, quæ non eâ celeritate effluxisse constet. Verum utcumque est, certè illud tenemus, cum dicitur Petri fides, Romana fides Sedesque Apostolica perire non posse, Romano Pontifici deberi obedientiam, cum Romano Pontifice à quocumque Catholico communicari oportere: hæc summâ ipsâ valere & estimari, non ad minutias redigenda. Omnino enim deficiente Liberio, Petri fides stetit: fides stetit Sylvestri, Marci, Julij, aliorumque Romanorum Pontificum, qui Liberium præcesserant. Hæc enim fides Romanos Presbyteros sustentabat, quemadmodum ipse restabat Eusebius, à se teneri fidem, quam à beato Julio ordinatus suscepisset. Neque Sedes Apostolica, neque Ecclesia Romana concidit; neque casura erat, si etiam Liberius pejora moliretur; & cum ab eo abstinerent, haud minus Ecclesiæ Catholice Sedisque Apostolicæ fovebantur sinu; Romanoque Pontifici tanto impensius adhærebant, quanto magis eum orthodoxum vellent.

Vid. act.
Euseb. ap.
Mombri.
T. I. p. 515.
& Baluz.
Miscel. T.
ij. p. 141.
142.

CAPUT XXXV.

Sanctus ZOZIMUS CÆLESTII. Pelagiani confessionem aperte hæreticam probat: ejus epistola ad Africanos Episcopos: Sancti AUGUSTINI loci.

DE Sancto Zozimo Papâ Sancti Innocentii successore, Sanctus Augustinus hæc scripsit; Cælestium ab Africanis condemnatum, ad eum edidisse libellum fidei, in quo hæc inerant; *Quòd peccatum Adæ ipsi soli obfuerit, & non generi humano: quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo fuit Adam ante transgressionem.* Et illud: *In remissionem peccatorum baptizandos infantes non idcirco diximus, ut peccatum ex traduce firmare videamur, quod longè à Catholico sensu alienum est; quia peccatum non cum homine nascitur &c.* Apertissima hæresis, nullâ verborum ambiguitate prodita, quod etiam Augustinus agnoscit. Sanè Cælestius in sine professionis hæc apposuit: *Si forte, ut hominibus, quispiam ignorantis error obrepfit, vestra sententiâ corrigatur.* Atque interpellatus à Zozimo de Innocentii literis: *se omnia, quæ Sedes illa damnaret, damnatum esse promisit.* His igitur auditis refert Augustinus à Sancto Zozimo Cælestii libellum Catholicum dictum esse, in quo tam apertè hæreses legebantur.

Non tamen Cælestius ab excommunicatione solutus, scriptumque est in Africam, atque ad duos menses dilata res, quoad inde rescriberetur.

In Zozimi epistola, Episcopi Africani præcipitantiæ arguuntur, quod Lazaro & Heroti viris levissimis ac nefariis de Cælestio nimium credidissent.

Id. de pecc. orig. c. vij. n. 8. p. 256.
Zoz. ep. ij. ad Episc. Afr. T. ij. Conc. pag. 1559.

Aug. de
pecc. orig.
c. ij. ij. vj.
Tom. 2. p.
253. 254.
255.
Id. ib. c.
vj. & lib. 1.
de grat.
Christ. cap.
xxxij. n.
36. p. 245.
Id. de
pecc. orig.
c. vj. n. 7.
p. 256.
Id. c. vij.
n. 8.
Id. lib.
ij. ad Bonif.
c. ij. n. 5.
p. 434.

Hic placet excusari ea, quibus de Africanis Patribus, deque Lazaro & Herote viris sanctissimis, optimo Pontifici impositum est. Non equidem scio quo modo id excusari possit, quod de fide Cælestii scribit: *Censuimus innotescere Sanctitati Vestre, super absolutâ Cælestii fide nostrum examen.* Ac paulo post de Cælestii accusatoribus: *Quare intra secundum mensem aut veniant, qui presentem redarguant aliter sentire quam libellis & confessione contexit, aut nihil, post hoc tam aperta & manifesta qua protulit, dubii Vestra Sanctitas resedisse cognoscat.*

Res igitur examine & iudicio Zozimi eò redacta erat, ut fides à Cælestio exposita integra & Catholica procul dubio haberetur; illud quærendum superesset, an probari posset eum aliter quam libello dixerat docuisse: Sic nihil deerat quominus absolutum completumque esset de dogmate iudicium, resque omnino deducta ad facti quæstionem.

Itaque Facundus, Hermianensis Episcopus*, huic ævo proximus** memorat, *Beatum Zozimum Apostolicæ Sedis antistitem, contra Sancti Innocentii decessoris sui sententiam, fidem ipsius Pelagii, ejusque complices Cælestii tanquam veram & Catholicam laudantem, insuper Africanos culpantem Episcopos, quod ab illis hæretici crederentur; non quòd Zozimus speciatim præcepit, credi oportere, sine ullo vitio peccati originalis hominem nasci: id enim ab eo factum speciatim Augustinus negat; sed quod approbavit ut Catholicam eam Cælestii confessionem, in qua illa hæresis perspicue continetur. Neque mirum est Zozimum, datis paulo post ad eosdem Africanos Literis, favisse Pelagio, qui sententiam suam miris verborum ambagibus involverat. Id mirum Cælestii approbatam fidem, qui manifestissimas hæreses admisisset.*

Neque enim usus erat ullis verborum involucris, sed planè nitidèque rem elocurus est, atque omnino, ut ait ipse Zozimus, quid de fide sentiret evidenter expressit.

Sanè Augustinus quæ erat modestiâ & charitate, excusat Zozimum. Quod enim in fine libelli Cælestius instrui se velle professus est, eà occasione Augustinus sic scribit: *Voluntas emendationis, inquit, non falsitas dogmatis approbata est, & propterea libellus ejus Catholicus dictus est, quia & hoc Catholica mentis est velle corrigi si errasset. Rectum etiam illud, quòd Cælestius Sancti Innocentii susceperat literas, quibus, si sincero animo crederet, facile, ut idem Augustinus ait, omnia sua errata respuerit. Itaque sic Zozimi acta interpretatur, ut Cælestium levibus fomentis perductum ad sanitatem velleret. Quæ tamen profectò efficere non debebant, ut ejus fides tam claro iudicio probaretur.*

Patres verò Africani ita responderunt: *Non sufficere hominibus tardioribus & sollicitioribus, quòd se generaliter Innocentii Episcopi literis consentire fatebatur; sed aperte cum debere anathematizare, qua in suo libello prava posuerat; ne, si id non fecisset, multi parum intelligentes, magis in libello ejus illa fidei venena à Sede Apostolicâ crederent approbata, propterea quòd ab illâ dictum erat, eum libellum esse Catholicum, quam emendata, propter illud, quòd se Papa Innocentii literis consentire ipse responderat.*

Hæc sanè non absolvunt Zozimum; sed docent quæ modestiâ ac reverentiâ docendi sunt Romani Pontifices, etiam cum Sanctos gravesque Episcopos

pos immeritò & asperè objurgant, ac mala non malo animo faciunt: quæ Zozimus benignitate atque admonitione correctus, Cælestium ac Pelagium toto Orbe damnavit.

Interim prima illa Zozimi sententia & Episcopale iudicium, etiam si Pelagium ac Cælestium obduratos hæreticos, peiores non facerent, quis dubitet infirmos his moveri potuisse? Certè id effecit, ut hæretici Romanos Clericos arguerent, tanquam eos, qui iussionis terrore percussi, non erubuerint prævaricationis crimen admittere, contra priorem sententiam suam, quæ Catholico Dogmati adfuerant. Quæ oratione, presso licet nomine, Papam ipsum, qui fidem Cælestii approbasset, facile designabant.

Memorable verò est, id quod respondet Augustinus: *Sed si, quòd absit, ita tunc (post acceptas scilicet Concilii Africani literas) fuisset de Cælestio & Pelagio in Romanâ Ecclesiâ iudicatum, ut illa eorum dogmata, qua in ipsis & cum ipsis Papa Innocentius damnaverat, approbata & tenenda pronuntiarentur; ex hoc potius esset prævaricationis nota Romanis Clericis inurenda: ut intelligeremus sibi, non veritati, non Ecclesiæ Romanæ, aut Sedi Apostolicæ nociturum Zozimum, si talia iudicasset. Id ergo Augustinus abominandum, infaustum, miserum, non verò impossibile iudicavit, idque ad Bonifacium Papam Zozimi successorem scripsit.*

Et qui jam id impossibile esse clamant, perpendant quæ facta sint. Nempe cum doctrinam apertissimè hæreticam non satis cogitans Zozimus approbavit, nihil hoc Ecclesiæ, nihil fidei Romanæ nocuit: ita sanè intelligant, si Zozimus in postremo illo iudicio per eandem indiligentiam falsus esset, haud minùs Sedi Apostolicæ provisorum Deum, ne prava coalescerent, neve Ecclesia Catholica caput suum Romanam Ecclesiam amitteret. Cætera prosequamur.

CAPUT XXXVI.

HORMISDÆ atque HONORII gesta uno verbo repetuntur; JOANNES VII. TRULLANAM Synodum, quæ Romana Ecclesia erroris accusatur, suo iudicio subditam, relinquit intactam.

Quæ acerbitate Sanctus Hormisdas optimam propositionem: *Unus de Trinitate crucifixus*, respuerit, quid postea successores ejus rei veritate, atque Ecclesiæ Catholicæ confessione victi fecerint, commemoratum à nobis est; constititque Catholicissimæ propositionis defensores à Sancto Hormisdâ, egregio licet Pontifice, conturbatos potius quam confirmatos fuisse; ac post consultum Papam, tamen ab Oriente veritatis lumen exortum: adeò liquet multa quæ ad fidei elucidationem spectent, à doctis Pontificibus, etiam interrogatis, etiam pro officio agentibus prætermitti, nec minùs aliunde affulgere veritatem.

De Joanne VII. Anastasio Bibliothecarius in vitis Romanorum Pontificum hæc scribit: *Hujus temporibus Justinianus Imperator (secundus nomine)*

Aug. ib. p. 433.

Ib. p. 434.

Sup. hoc lib. c. xvi. & seq.

Vit. Joann. vij. per A.

nafta. T.
vj. Conc. p.
1387.

* de quo
dejectus
f. erat pri-
mum a
Leontio,
& deinde a
Tiberio
Abftimaro.

Conc.
Quini-Sex.
can. xliij. ib.
p. 1148.

Vit. Serg.
per Analit.
ib. p. 1291.

Sup. lib.
vij. c. xxj.
& feq.

illuc ut palatium ingressus est, propriumque adceptus Imperium, tomos, quos antea sub Domino Sergio Apostolica memoria Pontifice, Romam direxerat, in quibus diversa capitula Romana Ecclesia contraria scripta inerat, per duos Metropolitanos Episcopos demandavit, dirigens per eos sacram, per quam denominatum Pontificem conjuravit, ac adhortatus est, ut Apostolica Ecclesia Concilium aggregaret, & quaeque ei visa essent stabiliret, & quae adversa, reuendo excluderet. Sed hic humana fragilitate timidus, hos nequaquam tomos emendans, per supra-fatos Metropolitanos direxit ad Principem; post qua non diu in hac vita duravit. Quod divina ultioni imputatum tenor ipse verborum ostendit.*

Hi tomi continebant Canones Synodi in Trullo habitae, quae Quini-sexta dicitur. Hae Synodus Ecclesiae Romanae ritus multos, nominatim in his, ipsam toto Occidente receptam, atque ab antiqua & Apostolica Traditione manantem occubitus legem Presbyteris & Diaconis indictam, condemnabat; ut quae Evangelicis atque Apostolicis testimoniis repugnaret. Quod quidem si verum est, jam inde a primis saeculis Romana, totaque Occidentalis Ecclesia incidit in haesim. Hos canones Joannes VII. primum quidem vano metu territus, rogante Imperatore, emendare noluit; sanaque doctrinae debitum officium denegavit. Quin potius probasse apparet: non enim ait Anastasius, nihil egisse Pontificem, neque ita scribit: nihil respondit Pontifex, aut, tomos remisit intactos: sed *tomos nihil emendans direxit ad Principem*: quo ritu bona probaque mitti ac dirigi solent.

Non ita Sergius praedecessor, qui eodem iubente Justiniano, *non acquirit, nec eosdem tomos suscipere, aut lectioni pandere passus est*; hoc est, ne librum quidem aperire, aut evolvere sustinuit: Porro eos ut invalidos respuit, atque abiecit, eligens ante mori, quam novitatum erroribus consentire.

Honorium vidimus a tribus Patriarchis de fide interrogatum ea respondisse, quibus per totum Orientem haeretici firmarentur, Catholici turbarentur; quae denique a sexta Synodo, ac secutis Pontificibus, ut Apostolica doctrinae adversa damnarentur. Quam futilia, quam levia, quam absurda respondeant, vidimus: quis enim sanus haec ferat; pro privato Doctore respondisse Honorium a tot tantisque Ecclesiis de fide interrogatum, neque docere voluisse universam Ecclesiam? Rogamus, in Honorii epistolis, ad docendam Ecclesiam quid desiderent? Rem ipsam, ut revera doceat Ecclesiam, an formulam, ut exprimat docere se velle. Certè ipsa res adest, docet Ecclesias principales, & in eis universam, quantum in ipso est Ecclesiam. Neque magis Leo ad unum Patriarcham Flavianum scribens, totam Ecclesiam docuit, quam Honorius scribens ad tres Patriarchas. Redigunt se ad formulas, tanquam a formula non possit excidere, qui ipsa re, ipsa summa cecidit.

CAPUT XXXVII.

STEPHANI II. GREGORII II. SERGII III. GREGORII VII. ejusque occasione BONIFACII VIII. decreta & gesta referuntur: decretalis Unam Sanctam.

EXTANT in Conciliorum actis Gregorii II. egregii Pontificis responsa ad interrogaciones Sancti Bonifacii Episcopi Moguntini; quorum secundum sic habet: *Quod proposuisti, quod si mulier infirmitate correpta, non valuerit debirum reddere, quid ejus faciat jugalis? Bonum esset, si sic permaneret, ut abstinentia vacaret; sed quia haec fortitudo magnum est, ille qui se non poterit continere, nubat magis.* Hae est illa decretalis, de qua memoravimus dixisse Gratianum: *Hoc Evangelica & Apostolica doctrinae penitus invenitur adversum; nec immerito.* Ac notandum illud: *Si mulier infirmitate correpta, quo aperte designatur infirmitas, conjugio jam inito, superveniens, conjugium verò, etiam quoad vinculum, ex eà infirmitate dissolvi, & viro suaderi tantum, non autem praecipui abstinentiam, tanquam necessariam; sed novum permitti conjugium, manifestè pugnat cum hae Christi sententia: Quod Deus conjunxit, homo non separet.* Neque hic dici potest Gregorium II. pro privato Doctore respondisse: interrogatus enim a Sancto Bonifacio Moguntino, respondebat ea, quae ad novellam Ecclesiam Germanicam instituendam pertinerent. Quare Gregorius hae scripta esse memorat, ex Apostolica Sedis vigore: suamque illam vocat, *Apostolici vigoris doctrinam per beatum Petrum, a quo & Apostolatus & Episcopatus principium extitit*, ut alio jam loco diximus.

Stephani II. responsa ad varia consulta tueri nemo potest. Responsum tertium: *Si quis in aliena patria ancillam duxerit in consortium, postea in patriam reversus ingenuam acceperit, & iterum contigerit ut ad ipsam, in qua antea fuerat, patriam revertatur, & illa ancilla, quam prius habuit, alii viro sociata fuerit; hic talis potest aliam accipere; tamen non illam vivente ingenuam, quam in patria propria habuit.*

Hoc Stephani II. responsum procedere videtur ex falso intellectu decreti Sancti Leonis, quod sic habet: *Ancillam thoro abjicere & uxorem certe ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, sed profectus est honestatis.* Leo tamen non agebat de vero & justo conjugio, quod cum ancilla iniretur; sed de illicita copula quae ad arbitrium solveretur, cum personam servili: quippe cui nullum jus, nulla actio, nulla querela contra hominem liberum legibus relinquatur. At Stephanum II. hic loqui patet de eà ancilla, quae justis nuptiis conjuncta sit; cum redire permittat in ejus consortium, nisi alteri viro sociata fuerit. Quare ancillae connubium solvit, ingenuae solvi vetat: quale discrimen, conditione cognita, nescit Evangelium; neque Canones patiuntur, quos talia prohibentes multos invenias apud Gratianum Dist. XXIX. quæst. II. & alibi passim,

Tom. II.

Greg. ij.
ep. xij. ad
Bonif. Mo-
gunt. n. 2.
T. vj. Conc.
p. 1448.
Differt.
præ v. n. l. ij.
vid. in app.
lib. iij. c. x.
Decret.
dist. xxxij.
quæst. vij.
Quod propo-
sisti parag.
Sed illud.
Mart. xxix.
6. Mar. c. x.
9.
Dist. præ v.
loc. jam cit.

Resp. Step.
ij. art. iij.
T. vj. Conc.
p. 1650.

Leo. Mag.
ep. ij. alias
x. ij. ad
Rust. Nar-
bon. in quib.
vij.

Resp. Steph. ij. art. xj. loc. jam cit. Idem Stephanus responso XI. *Si quis in vino, propterea quòd aquam non inveniebat, periclitantem infantem baptizavit, nulla ei adscribitur culpa; infantes sic permanent in ipso baptismo.*

Quà responsione & infantis perperam baptizati periclitabatur salus, & simili errori ampla patebat janua. Sed hæc & alia, à Petri licet successoribus ritè interrogatis, prolata responsa, ultrò conciderunt; quòd ea non admittit Ecclesiæ Catholicæ summa & indeclinabilis autoritas.

Nicoj. j. Resp. ad conf. Bulg. civ. T. vij. Conc. pag. 548 & Grat. dist. iv. c. xxij. A quodam. Sup. hoc. lib. c. xxxj. lib. ci. Au. xil. loc. cit. * à Formoso Papâ factis. Nec magis probata est illa Nicolai I. egregii licet doctique Pontificis responsio ad consulta Bulgarorum, quà baptismum, *si in nomine Sanctæ Trinitatis, vel tantum in CHRISTI nomine* collatus fuerit, omninò valere, neque iterandum esse decernit; falsumque, certè dubium baptismum cum vero certoque æquè firmat; ac Bulgarorum nascentem Ecclesiam falsi baptismatis exponit discrimini: neque id obiter, ut vulgò in scholis ludunt, sed expresso decreto, atque ex Actis Apostolorum & Beato Ambrosio autoritate adductâ, ne id leviter dixisse videatur.

Vidimus à Sergio III. sub anathematis pœnâ, de ordinationibus * imperata ea esse, *qua ad facinus pertinerent, qua contra fidem & Catholicam religionem agerentur*; quæ per viginti annos in universâ Italiâ, atque adeò in ipsâ Romanâ Ecclesiâ sacerdotium, sacramenta, atque ipsam Christianitatem extinguerent. Hæc profitentem, hæc suo & sociorum nomine conquirentem Presbyterum Auxilium, & universalis Concilii judicium expectantem nemo damnavit; imò Catholici susceperunt.

Gregorium VII. ejusque successores liquidò demonstravimus Evangelicæ veritati, & antiquissimæ Traditioni repugnasse, cum Reges deponere aggressi sunt. Ac tamen eam, quam tot anathematibus exequabantur, animi sui sententiam neque expresso Canone firmarent, neque in Ecclesiasticum dogma redigerent; tamen Ecclesiasticæ potestati constabant ingentem inviam; schismaticis & hæreticis occasionem præbebant; Catholicos in errorem inducebant, nedum in fide confirmarent; eaque omnia ideò non nocent, quòd Ecclesiæ Catholica nunquam ea approbavit, nunquam ut fidei doctrinam admiserit.

Sup. ib. cap. xxij. xxiv. xxv. Bonifacium verò VIII. qui decretali, *Unam sanctam*, hæc quoque niti visus est in Ecclesiæ dogma redigere, excusavimus quidem nos, quòd expositioni ipsa definitio minimè respondeat, ut vidimus: at illud constitit, & in expositione Scripturas à vero sensu contra Traditionem aperte detortas, & multa intolerabilia ad infirmendam potiùs quàm ad confirmandam fidem fuisse collecta. Ad hæc alii urgent, ex ipsâ expositione definitionem explicandam, atque ideò ab errore manifesto non posse defendi. Nec desunt, qui omnia à Bonifacio exposita, ut ab ipso asserta, ac vera Sedis Apostolicæ placita tueantur, nec erubescant habere pro errantibus, aut etiam hæreticis, qui fidem his non præbent. Quæ tamen Bonifacii decreta, utcumque se habent, fidei non nocent; quòd, tacentibus cæteris, Ecclesiæ Catholicæ tanta pars Ecclesiæ Gallicana apertè reclamavit, Romanosque Pontifices ad temperandam Bonifacianæ doctrinæ acerbiter adduxerit.

CAPUT XXXVII.

PASCHALIS II. gesta LATERANENSIS Synodi: GUIDONIS Viennensis, mox CALLISTI II. decreta in Synodo Viennensi à Sede Apostolica comprobata: hujus decreti verba ad Papam; Nos à vestrà obedientiâ repelleretis.

POST Gregorium VII. interserere oportebat quæ Paschalem II. à Gregorio VII. tertium speciatim tangerent; sed nos rerum connexio extra temporum seriem tantisper abripuit.

Notum omnibus, quale privilegium Henricus V. Imperator à Paschale II. per vim extorserit, nempe ut electi non consecrarentur, nisi ab Imperatore per baculum priùs investiti. Id ita ferè est habitum, ac si Papa in hæresim consensisset. Itaque Lateranensi III. Concilio congregato, plus centum Episcoporum, mitram ac mantum, ut vocabant Pontificalem, hoc est, purpuream cappam, seu pallium abjecit: Patres hortatus est ut juberent ipsum jam non esse Pontificem. Cæterum quòd liberet, sine ipso Ecclesiæ ordinare. Hoc enim Godfridus Viterbiensis disertè scripsit, inconditis quidem ineruditisque versibus, tamen ad historiæ fidem compositis. Ac sic Papam loquentem inducit.

Me quoque Pontificem non fore jussa dare.

Tùm illud: *Ordinet Ecclesia sine me quidquid placet, inquit.*

Quin etiam, quantum in ipso fuit, se ipse deposuit. At Patres non assensunt, eumque pristino loco esse voluerunt: at privilegium condemnarunt, ut quòd esset, *contra Spiritum Sanctum & Canonicam institutionem*. Igitur id decretum à duodecim Archiepiscopis, quatuordecim & centum Archiepiscopis quindecim Presbyteris, atque octo Diaconis Cardinalibus factum esse in actis memoratur, nullâ Papæ mentione, datâ quoque sententiâ excommunicationis in Regem, *non à Papâ qui juraverat nunquam hoc se facturum: sed ab Ecclesiâ injuriam sui patris vindicante*. Ita refert hujus temporis manuscriptus codex, actis Conciliorum insertus. Decreta Concilii toto Orbe vulgata sunt: Sic optimo Pontifici, cum intelligeret rem à se, ut oportebat, non posse peragi, Ecclesiæ Catholicæ succurrit autoritas.

Hæc gesta sunt anno 1112, quo item tempore Guido * Archiepiscopus Viennensis, postea Callistus II. Papa Viennense Concilium habuit, cujus decreta legimus in Conciliorum actis. Ipse Guido decretorum summam ad Paschalem Pontificem peroravit his verbis: *Igitur distante Spiritu Sancto, investituram omnium rei Ecclesiastica de manu Laicâ, hæresim esse judicavimus: scriptum illud, quod Rex à vestrà simplicitate extorsit, damnavimus; in ipsum Regem nominatim & solenniter, & unanimiter sententiam anathematis injecimus.*

Vid. sup. lib. iij. cap. xij.

Conc. Later. iij. sub Pasch. ij. T. x. p. 767.

God. de Vit. Chrò. part. xvij. p. 508.

Conc. Later. loc. cit. Ib. p. 770. Ib. p. 771.

* Burgundia Comitis filius & Adelaide Ludovici Grossi uxoris consanguineus.

Conc. Vienn. ib. p. 784.

Ep. Conc. ib. p. 785. vid. dist. p. 833.

Horum à Papa confirmationem petit, subditque : *Si verò quod minimè credimus nostræ paternitatis (parvitatìs seu fraternitatìs legendum) assertione predictas roborare nolueritis, propitiùs sit nobis Deus; quia nos à vestra obedientià repelleretis.*

Quo loco futurus, id si contingeret? An extra Ecclesiam, ac Sedis Apostolicæ communionem? Absit, sed tamen ita incidebant eæ temporum necessitudines, quibus sancti quoque Episcopi à Papæ obedientià repellerentur.

Ep. Pasch. Pafchalis II. hanc Synodum confirmavit, datis literis *Guidoni & ceteris Archiepiscopis, Episcopis & Abbatibus, seu dominis Sacerdotibus Vienna congregatis*: quæ literæ in Conciliorum acta referuntur.

Quo sensu, quâ veritate, quâ nonnullorum ejus ævi Episcoporum ac maximè Ivonis Carnotensis discrepantiâ, investitura hæresis haberetur, non est hîc disceptandi locus. Hæresim proprio striçtoque significato fuisse, id quod Pafchalis II. indulerit, vix quisquam sanus dixerit; & tamen hujus rei gratiâ de Pontifice Romano talia decernebant.

Ep. Pasch. ib. pag. 786. Iv. Carn. ep. ad Joâ. Arch. Lugd.

CAPUT XXXIX.

ALEXANDRI III. in exponendâ Scripturâ manifestus error, omnium sententiâ reprobatus: Caput, Cum esses de Testamentis: Item INNOCENTII III. falsa Scripturæ expositio: Cap. Per venerabilem, QUI FILII SINT LEGITIMI.

GRave illud est quod de testamentis ab Alexandro III. definitur his verbis: *Proposuisi talem in tuo Episcopatu consuetudinem obtinere, quod testamenta, que sunt in ultimâ voluntate, penitus rescinduntur; nisi cum subscriptione septem vel quinque testium fiant, secundum quod leges humana decernunt. Quia verò à divinâ lege & sanctorum Patrum institutis, & à generali Ecclesia consuetudine id esse nocetur alienum, cum scriptum sit; IN ORE DUORUM VEL TRIUM TESTIUM, STATIBIT OMNE VERBUM: præscriptam consuetudinem improbamus; & testamenta que Parochiani coram Presbytero suo, & tribus vel duabus aliis personis idoneis, in extremâ fecerint voluntate, firma decernimus permanere, sub interminatione anathematis prohibentes, ne quis hujusmodi audeat rescindere testamenta: Cap. CUM ESSES, DE TESTAMENTIS.*

Atqui hæc testamenta quotidie rescinduntur, valetque in multis regionibus jus civile Romanum, quod Alexander III. ex Scripturâ, ex Traditione, ex universalî consuetudine, adhibitiâ etiam excommunicatione profcripserat; tantâque autoritate facta decretalis abjicitur.

Hanc quidem decretalem, ad ea quæ relicta Ecclesie sint, Glossa restringit, autoritate capituli sequentis: *Relatum est*; quamquam Alexander III. in eodem capite, *Cum esses*, generatim de testamentis dixerat, quæstionemque de legatis Ecclesie relictis, ex lege generali deciderat. Sed quid nostrâ, cum

Decr. Greg. ix. lib. iij. tit. xxvj. de Testam. c. x. Cum esses Mat. xvij. 16.

nec in ejusmodi legatis ea decretalis valeat, quam Pontifex Scripturis, Traditione, universalis Ecclesie sensu, hoc est iis omnibus, quæ certam fidem faciunt, assererat?

Argumentum istud longè difficillimum teste Melchior Canone, sic ab eo solvitur: *In decretis Pontificiis, duo imprimis distinguenda sunt: unum est tantquam intentio, conclusioque decreti, alterum quasi ratio & causa à Pontifice reddita ejus rei, quam constituerat. Atque in conclusione Pontifices summi errare non possunt, si fidei quæstionem ex Apostolico tribunali decernant; sed verò Pontificum rationes necessarie non sunt, ne dicam aptæ, probabiles, idoneæ, in his nihil est videlicet immorandum. Non enim pro causis nos à Pontificibus redditus, tanquam proavis & focus depugnemus.* Id postquam multis exemplis argumentisque asseruit, concludit valuisse Alexandri decretalem, in locis Ecclesie Romanæ, aliarumque Ecclesiarum ditioni subjectis; quod id Pontifex decernere suâ autoritate posset: quanquam Scripturam & Traditionem perperam allegavit.

Mitto quod Melchior Canus, decreta generatim à summo Pontifice edita, redigere ad eas regiones nititur, quæ sunt Ecclesiasticæ ditionis, cum soleant Pontifices accuratè notare, quæ faciant & decernant, tanquam Principes, ubi Apostolica Sedes & summi Pontificis autoritatem exercet, & summi principis exercet potestatem: Cap. PER VENERABLEM, QUI FILII SINT LEGITIMI. Quod autem idem scriptor Pontificii decreti conclusionem à sacra Scripturæ allegatione distinguit, ac valere conclusionem, ex falsâ etiam probatione, contendit; faciliè assentimur, ubi aliæ probationes adhibentur, vel adhiberi possunt. Cæterum cum Alexander III. nihil hîc aliud alleget, aut allegare possit, præter unum Scripturæ locum malè ex confesso intellectum, apparet eum falso fundamento nixum, ad id decretum sub excommunicationis pœna edendum profilisse.

Haud pluris valet ab Innocentio III. allegata Deuteronomii autoritas, quâ docet; cum Deuteronomium lex secunda interpretetur, ex vi vocabuli comprobari, ut quod ibi decernitur, in novo testamento debeat observari. Cap. PER VENERABLEM; QUI FILII SINT LEGITIMI.

Melch. Can. de loc. Theol. lib. vj. c. viij.

Ibid. ex decr. Greg. ix. lib. iv. Tit. xvij.

Ibid. de decr. Greg. ix. lib. iij. tit. xvij. c. x.

Decr. Greg. ix. lib. iij. tit. xvij. c. x. Cum esses Mat. xvij. 16.

CAPUT XL.

Ejusdem ALEXANDRI III. decretum, quo anteriorum Pontificum, de matrimonio per verba de presenti, statuta solvantur: INNOCENTII III. de revelanda confessione rescriptum ad Cistercienses: idem INNOCENTII III. CAELISTINI III. erroneam decretalem solvit.

IDEM Alexander III. postquam iudicavit id, quod est certissimum, valere conjugium per verba, de presenti, utroque dicente: *ego accipio te in meam & ego accipio te in meum*; ac tale conjugium non dissolvi contracto alio conubio, atque etiam copulâ consecutâ, addit: *Quamvis aliter à quibusdam prædecessoribus nostris fuerit iudicatum.* Consulti ergo iudicârunt, contra id quod est postea ab Alexandro III. totâque Ecclesiâ iudicatum.

Neque verò eos juvat Nicolaus Dubois, hanc errori manifesto excusationem obtendens: *Fuit olim dubium in Ecclesiâ, an matrimonium solo consensu firmatum dissolvatur per matrimonium subsequens cum aliâ, & consummatum.... hinc factum quod diversi Episcopi & Archiepiscopi, Salernitanus, Paduanus, Senensis, Norvicensis, Januensis &c. Sanctam Sedem consuluerim.* Rectè & ordine; tunc enim vel maxime consulendi summi Pontifices, cum casus arduus est & ambiguus. Quid tùm postea? Nempè illi à tot Episcopis consulti pessimè responderunt: Ergo vel maxime constat Apostolico officio defuisse, cum tot Ecclesiæ Apostolici officii opem requirerent.

Innocentius III. à toto Capitulo Cisterciensi consultus, an Monachi confessionem sacrilegam, ab ipso Confessario revelari oporteret? vocatis Cardinalibus sic respondet: *Ego dico in tali casu, confessionem esse prodendam; quia potius est blasphemia quam confessio: nec debet Confessor tantam blasphemiam ac insaniam celare, per quam periculum toti Ecclesiæ poterit incumbere. Et placuit sententia Innocentii omnibus; & scripsit sequenti anno ad Capitulum generale, quod à se fuerat determinatum.* En ex canonum præscripto ad Romanum Pontificem gravis relata quæstio, ex quâ periculum toti Ecclesiæ incumbere videatur: en matura, & canonica deliberatio, totoque anno dilata; tum ad universum Cisterciensem Ordinem, totâ diffusum Ecclesiâ, perlata responsio, ac determinatio, quam juri divino ac naturali repugnare Theologi Canonistæque uno ore consentunt. Hæc doctissimis & consultissimis Pontificibus ritè consultis, ritè deliberantibus excidunt, ad reificationem humanæ infirmitatis: audens dixerim (absit verbo injuria) & ad infallibilitatis præsumptionem retundendam.

At idem Innocentius III. cautè reprobavit antiquiorem decretalem Cælestini III. qui matrimonii vinculum inter Christianos, superveniente alterutrius hæresi, solverat. Hunc sui prædecessoris errorem Innocentius III. modestè reprobat his verbis: *Licet quidam prædecessor noster sensisse aliter videatur.* Quod quidem dat honori antecessoris sui, qui perspicuè matrimonii

vinculum solveret. Glossa quoque absolute, verbo prædecessor, hæc habet: *licet. cap. j. scilicet Cælestinus, cujus dictum habuisti decretali LAUDABILEM. DE CONVERS. laudabilem. INFID. & malè Cælestinus, quare decretalis ejus è corpore juris exclusa est.* Gloss. cap. 2. ante te

Et quidem habemus hujus decretalis verba apud Antonium Augustinum, *novimus. loc. cit. (a) quæ sic habent: Cum Christiano viro propter odium uxoris Christum negante, & sibi copulante Paganam, & ex eâ filium procreante, Christiana in opprobrium JESU-CHRISTI relicta est; tamen assensu Archidiaconi sui, ad secundas nuptias convolavit, & filios suscepit ex ipsis; non videtur nobis, quod si prior maritus redeat ad unitatem Ecclesiasticam, eadem debeat recedere à secundo, & resignari priori; maxime cum ab eo visa fuerit, Ecclesiæ iudicio recessisse.* Nic. Dub. Refut. arg. art. xiv. n. 146. 147. Disquis. art. viij. n. 107. p. 38. refut. arg. &c. p. 78. vid. in append. lib. ij. c. ij.

Hic verò Nicolaus Dubois, Adrianum VI. reprehendit, quod Cælestinum III. hujus decretalis gratiâ hæreticum iudicavit: *Nondum enim, inquit, res erat ab Ecclesiâ definita; nec erat contrarius totius Ecclesiæ consensus, qui vim haberet definitionis.* En interim ille consensus, quem tot vanis, stultisque inaccessit irridetque dicitur, ab ipso quoque agnitus. Addit: *Cælestinus, tantum respondit per verba, NON VIDETUR NOBIS; ut patet ex textu: nihil adhuc verò definitum. Quomodo ergo Adrianus potest hæreticis annumerare Cælestinum? Quid nostrâ? Quis enim contendit Cælestinum fuisse hæreticum, qui nullâ contumaciâ hæc scripserit? Id tantum cum Adriano VI. volumus, Romanum Pontificem de quæstione ad fidem pertinente ordine interrogatum respondiisse id, quod reverâ est certissimè hæreticum; eumque Pontificem imposito confirmandi fratres officio defuisse, cujus sententiâ, vir justâ uxore privatus, mulier adultero copulata manserit; pessimum verò Archidiaconi iudicium confirmetur.*

(a) Antonium Augustinum) Hispanum, Ilerdæ Episcopum, deinde Tarraconensem Archiepiscopum, virum illo ævo doctissimum, & in antiquitate Ecclesiasticâ versatissimum, qui in Concilio Tridentino suâ doctrinâ maxime inclaruit, multis sæpe laudibus, & quidem meritò, concelebrant FRA-PAOLO & qui ejus historiam Gallicam fecit P. LE COURAYER. Errores, qui in textu Gratiani innumeri irreperant, Antonius Augustinus suâ diligentia & impigro labore correxit, atque ipse multa edidit à doctis probata. Vid. ej. operum catal. ad calc. tract. de Correct. Grat. à Steph. Baluz. edit. an. 1672. & Baluz. præf. vid. etiam D. Dup. Bibl. xv. fæc.

CAPUT XLI.

Franciscana controversia : primo loco ponitur Decretalis Exiit Nicolai III. probatur hanc veram esse definitionem doctrinalem ac dogmaticam.

ULTIMO ponimus quæ Nicolai III. seu IV. ac Joannis XXII. temporibus contigerunt.

Sext. Decr. lib. v. tit. xij. de verb. signif. cap. iij. Exiit qui seminat.

Nicolaus III. ut Sancti Francisci regula perfectè observaretur, & compererentur illi, qui hæc instituta mordebant; ejus interpretationem edidit decretali *Exiit qui seminat.* (b) In eo verò versatur quam maximè ut altissimum Franciscani Ordinis paupertatem exponat; cujus articuli hæc summa est: Quòd abdicatio proprietatis, tam in speciali, quam in communi, meritoria est & sancta, quam Christus & verbo docuit, & exemplo firmavit, ut etiam primi Ecclesie fundatores; quòd CHRISTUS oculos interdum habuisse dicitur; id egisse infirmorum persona suscepta; quo condescensu factum sit ut & infirma ageret, sicut interdum in fuga patet, & in oculis.

Hoc igitur fundamentoposito, distinguit in rebus temporalibus, proprietatem, possessionem, usum-fructum, jus utendi, & simplicem facti usum, quod ultimum, nempe simplicem facti usum, ab ipso etiam utendi jure discretum, solum relinquit fratribus; propterea quòd id condecens fuerit, ei professioni, qua sponte devovit CHRISTUM pauperem in tantà paupertatis sectari.

Sic igitur docet, CHRISTUM quoque id paupertatis & abdicationis genus fuisse sectatum, distinctèque declarat, sic à se intelligi usum simplicem, qui facti est tantum, in utendo, præbet utentibus nihil juris. Hunc igitur usum sanctum ac meritorium esse definit, quippe qui exemplo CHRISTI confirmetur. Atque hæc summa doctrinæ est, quæ etiam ipsissimam institui Franciscani rationem ac perfectionem, CHRISTI imitatione constantem, expressam esse voluit.

Neque verò in hoc simplice facti usu, consumptibilia, puta vestimenta ac cibos, distincta voluit ab inconsumptilibus, puta ædibus ac cellis: imò verò disertè expressit ea, quæ ad usum necessaria sustentationis, pertinerent, quæque fierent, pro necessitatibus infirmorum, & aliis fratribus induendis, ut fratres in his quoque ad simplicem facti usum redigantur, nullo interim utendi jure ipsis reservato.

Ergò quæ data essent utendâ fratribus, in dominio dantis permanere

(b) *Exiit qui seminat.* Nicolaus cum duobus Cardinalibus, Franciscani Ordinis Præposito generali, & multis Provincialibus, duos menses integros in edendâ eâ Bullâ consumpsit, interea cæteræ res Curie Romanæ, aut pendebant interruptæ, aut aliis præter solum mandabantur. Ipsi Romani Curiales stupebant, ignorantes quod tantum negotium tam secretò à Papâ ageretur. Vid. D. FLEURY Lib. LXXXVI. n. 33.

posse

posse voluit: & quoniam qui hæc darent fratribus ita affecti esse viderentur, ut à se concessa verè dimittere, atque ad alios transferre cupiant propter Deum; ne talium rerum, quæ fratribus utendâ dentur, incertum videatur esse dominium, illud exemplo Innocentii IV. ad se & Ecclesiam Romanam transfert; omnimodum usum relinquit fratribus, concessâ etiam potestate vendendi & commutandi libros & alia mobilia, prout fratrum usibus conveniret.

Sic deinde concludit: Cum ex prædictis & aliis multâ maturitate discussis, regula ipsa licita, sancta, perfecta, & observabilis, nec ulli patens discrimini evidenter appareat, ut hæc constitutio sit perpetua firmitatis, hæc, sicut cætera constitutiones vel decretales epistola legatur in scholis, ac fideliter exponatur ad literam: nullis additis glossis, quocumque prætextu, sub excommunicationis poenâ, nisi iis, per quas verba, seu verbi sensus, seu constructio, quasi grammaticaliter exponatur. Sic sancta esse debuit hæc Constitutio; sic non tantum ad fratres, sed ad scholas, universamque dirigitur Ecclesiam, ut omnes fideles intruantur, quid de hæc regulâ sentire debeant.

Hæc igitur definitè determinatèque dicta, nemo negaverit. Tum in fine subditur: Qui contra prædicta determinaverint, seu prædicaverint, excommunicationis sententiæ subjacere; quo nihil est clarius ad definitionem dogmaticam exprimentam. Jam verò quanti hæc sint, sequentia demonstrabunt.

Ib. s. cum igitur.

CAPUT XLII.

Decretalem Exiit confirmarunt CLEMENS V. Clementinâ Exivi, & JOANNES XXII. extravagante Quia quorumdam: mox idem JOANNES ejusdem decretalis auctoritatem infringere aggreditur.

SUBORTIS postea circa hanc decretalem aliquot scrupulis, eam Clemens V. elucidatam voluit, decretali inter Clementinas; *Exivi de Paradiso, de verborum significatione*; quâ disertè probat, rerum utendarum ad Ecclesiam Romanam translatum dominium ac proprietatem, dimisso ipsis fratribus in eis tantummodo usu facti simplicis.

Clem. lib. v. tit. xj. de verb. signif. c. j. Exivi de Paradiso.

Fratres contenderunt hanc Clementinam vel maximè fuisse irrevocabilem; quippe quæ à Concilio Viennensi approbata fuerit; quod falsum (c) esse constat. Nec minùs interim constat Apostolicâ auctoritate comprobatam fuisse à Clemente V.

Circa has decretales Nicolai III. & Clementis V. Joannes XXII. edidit Extravagantem *Quorumdam*, quâ eorum declarationes vocat *salubriter editas, solidas quidem & claras & lucidas: alibi, limpidas.* Ipse de vestium simplicitate ac formâ, deque habendis cellis frumentariis ac vinariis, quid

(c) *Falsum.* Nam approbata fuit tantum in Consistorio secreto 5. Maii 1312. & lecta postmodò in sessione III.

Extrav. tit. xiv. de verb. signif. cap. j. 1318.
Quorumdam.

agendum sit, superiorum permittit arbitrio, Pontificatus anno III. CHRISTI

Etenim multi ex fratribus, fallace delusi paupertatis imagine, vanissima quæque in deformandis vestibus comminisci cœperant. Non ullis monitis, non ullis parete superiorum imperiis; seque eò pauperiores ac perfectiores arbitrari, quò insaniora cogitarent.

Rainald. T. xv. an. 1318. n. 53.

Neque verò Joannes eà decretali tantos motus comprimere potuit; quin potiùs hinc exorti Fraticellorum insani clamores: Joannem hac decretali fecisse contra Evangelicam paupertatem & per consequens contra Evangelium CHRISTI; & idèd falsum hæreticum, ac Papalem potestatem perdidisse, si in hoc perseveraverit.

Extrav. loc. cit. cap. ij. Quia nonnunquam.

Rainald. jam. cit. loc. an. 1322. n. 55. & seq.

Tantæ postea exortæ sunt circa illam inglossabilem Nicolai III. Constitutionem difficultates & rixæ, tam turbidi motus, tam insana deliria, ut idem Joannes XXII. eam paulatim, quàm minimâ poterat antecessoris contumeliâ convellere cogeretur. Ac primùm illud glossandi interdictum sub excommunicationis pœnâ à Nicolao positum, ad beneplacitum suspendit, editâ extravagante; Quia non nunquam anno Pontificatus VI. CHRISTI 1321. Quo tempore decretalis Exiit, cœpit. vacillare autoritas; multaque adversus eam scripta prodierunt quæ Rainaldus edidit. Imprimis impugnabant illud quod erat in eâ decretali dictum: CHRISTUM habuisse loculos, infirmorum susceptâ personâ, quemadmodum fugam præcipit: quæ omnia gravissimè refutabant, & utrumque suo modo ad perfectionem pertinere contendebant; cùm perfectionis sit providere suis & egenis, ac per fugam dare locum iræ, nec temerè aggredi pericula.

CAPUT XLIII.

JOANNIS XXII. Extravagans, ad conditorem Canonum: ea, decretalis Exiit dogma rejecit.

NEQUE ita multò post Joannes XXII. progressus ulterius, duas decretales edidit, quibus concitati fratres adversus Joannem, ut apertum jam hæreticum, unâ cùm Ludovico Bavaro (d) Imperatore dira moliti sunt, totâque Ecclesiâ famosas illas ac miras tragœdias excitârunt.

Extrav. loc. cit. c. ij. ad conditorem, &c.

Anno igitur Pontificatus VII. Christi 1322. Extravagantem edidit: ad conditorem canonum; quâ rerum fratribus utendarum ad Ecclesiam Romanam translatum dominium, à se & Ecclesiâ Romanâ amoveret, exceptis rebus sacris; vetat moveri lites, aliaque quæ à fratribus Ecclesiæ Romanæ procuratorio nomine agebantur.

(d) Ludovico Bavaro &c.] Cùm Joannes XXII. Imperatoris nomen ei denegaret, ille Franciscanorum partibus favit. Venit ergò in Italiam, ac postquam Mediolani & Romæ coronatus est, Joannem Imperiali decreto exautoravit & Papam constituit Petrum Corberium, qui inter Franciscanos rebelles erat pertinacior. Vid. Rain. ab an. 1325; ad an. 1330.

Hæc autem decretali miris modis exagitat simplicem facti usum ab utendi jure distinctum; docetque eum nec esse possibilem, nec verum, nec fratribus utilem, ad perfectionem paupertatis obtinendam, aut mundi sollicitudines removendas: ad hæc non esse justum, nedum ad perfectionem ullam pertineat; cùm injustum sit aliquâ re uti eum, cui jus non competat utendi; reservationem quoque dominii ac proprietatis Romanæ Ecclesiæ attributam, pari modo nec esse possibilem nec veram aut sinceram, nec justam, ac nedum Ecclesiæ Romanæ utilis fuerit, in illius notam atque injuriam redundare: Igitur se, qui veritatem colere teneretur, dignum & congruum arbitrari, ut professores dicti Ordinis, non verbis tantum, non simulatis actibus; sed operibus claris veritate suffultis, perfectionis statûs, ac altioris paupertatis sibi prærogativam, præ aliis mendicantibus vindicarent. Simul declaravit consulere velle se, honori sacro-sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cujus obnubilari possit gloria, si tam perverse simulationi, quæ profectò & ipsis simulantibus officit, & aliis scandali materiam ministrat, dissimulando illi occurrere consentiret.

Addebat nolle se in posterum, sub pretextu, seu pallio talis dominii temporalis, verbalis, nudi & enigmatici, tanta bona, quanta dicti fratres faciunt infici. Quibus sanè verbis Nicolai III. usum facti simplicem, ab eoque ortam perfectionis, altiorisque paupertatis ideam, non modò subruebat, sed etiam irridebat. Tamen prædecessorem, quibus verbis poterat, excusabat, qui piâ consideratione motus, supradicta ordinavit. Curabat autem vel maximè, ut quod erat absurdissimum ab eo amoliretur, nempe vindicatam Ecclesiæ Romanæ rerum etiam consumptibilem proprietatem. Ejus igitur verba molliebat, sensum ad meliora vertebat. Id autem vel maximè inculcabat; Neminem sapientem estimare debere, quòd Nicolaus III. absurda, injusta, nec possibilem intenderit; non sanè addebat omnino impossibile esse, ut talia definiret, quique id fieri posse sentirent, schismatis aut erroris reos; qualia nunc venditant.

CAPUT XLIV.

JOANNIS XXII. Extravagans, Cùm inter nonnullos: ea decretalis Exiit, doctrinam de Christi & Apostolorum paupertate hæreseos damnat: à Romanis Pontificibus erronea definiri posse demonstrat: Franciscani appellantes in materiâ fidei à Papâ ad Concilium, ejus rei gratiâ nullam censuram ferunt.

SUPERERAT illud à fratribus prædicatum, à Nicolao III. approbatum. In Christo & Apostolis per simplicem usum facti, altissimæ, ut putabant, inter nonnullos. Ib. c. iv.

paupertatis exemplum. Id Joannes XXII. omninò subruit, editâ Extravagante. Cùm inter nonnullos, anno Pontificatus IX. Christi 1325. quâ propositiones duas examinat; alteram, quòd Christus & Apostoli in speciali non habuerint aliqua, nec in communi; alteram, quòd in iis, quæ ipsos habuisse Scriptura restatur, nequaquam in ipsis jus utendi competierit. Has ritè examinas;

erroneas, & hæreticas judicavit; hanc verò postremam, doctrinæ Catholicæ eò maximè inimicam, quòd Redemptori tribuat usum & gesta non justa: usum scilicet, sine jure utendi, ut erat expositum superiore decretali, ad conditorem.

Vid. ib. extr. *Quia quorundam* cap. v.

At Minores id gravissimè tulère. Itaque Joanni XXII. Nicolai decretalem objiciunt: illum etiam apertè hæreticum inclamant, quòd illa, quæ per *clavem scientiæ in fide ac moribus, à summis Pontificibus semel definita sunt, eorum successoribus revocare non licet in dubium.* Hos ut motus compelleret Joannes XXII. aliam eodem anno edidit Extravagantem: *Quia quorundam*; quæ quidem Nicolaum excusat, ut potest, negatque aut ab ipso, aut ab aliis prædecessoribus definita, quæ fratres tanto studio de facti usu simplice asserant: ac si vel maximè definissent, *constitutiones illas fore invalidas, erroneas & infirmas.* Neque verò quod nunc somniant, id per impossibile dixit, aut omninò negavit evenire posse, ut à Romano Pontifice talia definitur; sed duntaxat hæc scribit: *Quod usum talem non justum conditor canonis fratribus intellexit reservare, probabile non videtur.* Perfecto non putat rem esse impossibilem, qui id causatur tantum, probabilem non videri.

Et quidem Joannes ad Nicolaum excusandum hæc scripsit: *Non apparet ipsum dixisse, sustentationem Christi & Apostolorum ejus in solo & nudo simplici consistere usu facti.* Verùm id nihil est; nam, etiam si verum esset, concessisse Nicolaum Christo & Apostolis non modo usum facti simplicem, sed etiam aliquando ipsum jus utendi; tamen asserbat interim, usum illum simplicem, non modo esse justum, sed etiam perfectum, & in Christo præluxisse, atque ex ejus exemplo ad fratres propagatum; cum Joannes usum illum, & injustum esse universum definiret, & in Christo admittere hæreticum judicaret.

Ibid. 6. *Rursus 2º.*

Quàm perfectò sententiam decretali *Quia quorundam*, luculentissimè confirmavit. Ibi enim docuit, illam expropriationem, quam in usu facti simplice, absque jure collocabant, neque à Christo *observatam*, neque *Apostolis impositam*, neque *sub voto ab ipsis fuisse receptam.* Id enim in Evangelicâ historiâ non fuisse traditum: atque hæc Christo tribuere, cum per se justa non sint, hæreticam, damnatam, blasphemam, pestiferam esse doctrinam. Ergò satis constat Nicolaum, editâ decretali, ut perfecta laudâsse, ac præscripsisse fratribus, quæ Joannes XXII. injusta; de Christo dixisse, quæ idem Pontifex, non modo nova & in Scripturis inaudita, sed etiam blasphemata atque hæretica declarârit.

Mich. Cæf. Trac. cont. error. Joan. xvij. Goldast. Monarch.

Tom. ij. p. 1236.

Rainald. loc. cit. an. 1331. n. 11. & seq.

Quæ cum ita sint, omnes, credo, intellexerunt, id egisse Joannem, ut Nicolai decretalem tanto apparatu conditam, tantâ autoritate promulgatam, honestissimè quidem ac modestissimè quoad fieri possêt, sed tamen efficacissimè hæc in parte subrueret.

Huc accedit Michaelæm Cæsenatem fratrum Minorum Generalem, ejusque socios à tribus Joannis decretalibus, conceptis verbis, ad sanctam Romanam Ecclesiam, & ad generale Concilium universalis Ecclesiæ publicè & solenniter appellasse, & appellationem Joanni transmisisse. Id & testantur acta, & Rainaldus confiteretur, neque adversarii negant, has duas decretales; *Cum inter nonnullos, & Quia quorundam*, quibus duæ propositiones

declarantur hæreticæ, ad fidei definitionem omninò pertinere. Jam verò doceant, Minores, qui ab eis appellârunt, qui professi sint Papam de fide pronunciantem errare potuisse, eò certè nomine à Joanne fuisse damnatos. Nihil reperit tot inter Apostolicas literas, quibus eos coërcuit; cum nihil prætermiserit, quo impudentissimos, atque ineptissimos Sycophantas argeret.

CAPUT XLV.

BELLARMINI ac RAINALDI effugia.

NUNC inutile est copiosius narrare, quæ recentiores, Bellarminus primùm, ac recentissimè Rainaldus dixerint. Summa est hæc: Nicolai decretalem malè intellectam, neque vero suo sensu à Joanne damnatam; tum in quibus variant illi Pontifices, *non ad finem & mores pertinere, sed esse de re metaphysicâ, interim pro certo habitum à Romanis Pontificibus, definita circa fidei quæstiones, rata esse & irretractabilia: quæ omnia putamus satis clarè refutata ex ejus avi scriptoribus, & ipsis decretalium verbis.*

Bell. de Rom. Pont. lib. v. c. xiv. Od. Rain. Tom. xv. an. 1322.

Et quidem de usu facti simplice, definitionem Joannis, decretali, ad *conditorem* editam, Rainaldus tuetur, Bellarminus impugnat, & Joannem *in controversiâ ad fidem non spectante errasse* decernit; cum Joannes decretali, *Quia quorundam*, eum qui decretalis, ad *conditorem definita* convellat, *tantumquam contumacem, & rebellem Romanæ Ecclesiæ ab omnibus haberi* jubeat.

Rainald. 1324. n. 32. Bell. loc. cit.

Quid quòd idem Joannes non aliâ causâ, illum, absque jure, usum facti simplicem in CHRISTO admitti, blasphemum, hæreticum, impium judicârit, quàm quòd usus ille sit non justus, in quo eum Bellarminus errasse asserit, ac duas Joannis de fide decretales subruit.

Neque verò concesserim in re metaphysicâ & vanâ versatum esse Joannem. Omninò enim è re Ecclesiæ erat, ut evanesceret è fratrum animis, illa quam Nicolaus foverat, falsâ atque inanis perfectionis idea; cum illam etiam CHRISTO adscribere, autore Nicolao, minimè vererentur, eâque dementati, sibi tantopere placuerint: neque modò ad horrenda facinora, verùm etiam ad hæreses & schismata proruperint.

Quòd autem Constitutionem *Exiit*, ut decretum de fide haberi nolunt; quia id Papa *non expresserit*; neque sua pronunciata, *de necessitate credenda proposuerit*; tamen contra ea *determinare ac predicare*, sub excommunicationis pœnâ veterit, nos quanti hæc valeant lectori diducandum relinquimus. Interim intelligimus, procul ab officio confirmandæ fidei abfuisse Nicolaum, qui definitione editâ, ad id induxerit animos, quod Joannes XXII. injustum, aut hæreticum declarârit.

Sed jam de Joannis decretalibus duabus: *Cum inter nonnullos, & Quia quorundam*, nec habent quod hiscant, cum eas decretales, adhibitis licet omnibus, quibus decretum fidei nunc constare volunt; tamen à glossâ cor-

pori juris inserta, pro retractabilibus habitas, & ab ipso Bellarmino subtrahas videant; ut profectò pateat, subtiles illos infallibilitatis Pontificiæ defensores, dum ad inania ac minuta nos redigunt, tandem aliquando in has coarctari angustias, ex quibus nullis se scholasticis argutiis extricare possint.

C A P U T X L V I.

Questio de visione beatificà ante universalem resurrectionem: in cò JOANNES XXII. falsa predicat, & suadere nititur: Gallis obstantibus, Ecclesiæ Catholicæ consensu cedit.

SUB eodem Pontifice Joanne XXII. anno ejus 16. CHRISTI 1331. teste Rainaldo, *agitari cæpta est in Pontificiâ Curia questio de visione animarum, controversa inter Theologos ejus temporis.* Et quidem pro certo erat, *purgatas animas in cælum mox recipi;* idque ipse Joannes instructione edita ad Ofinium (e) Regem Armeniæ definièrat, ut habet idem Rainaldus. An in cælum receptæ visione faciali fruenterent, dubium videbatur, & negabat Joannes; atque ut ait Rainaldus: *Maxima sollicitudine undique argumenta pro parte negante conquirere, & varia ex Patribus testimonia contexere cepit: atque ea tanquam privatus Doctor in suis concionibus repetere, ut Præsules, Doctoresque ea argumenta diligentius discuterent.* (f) His quidem Joannes se ipsum postea defendebat, his eum excusatum volebant, qui ex ejus autoritate, & concionibus publicè in Ecclesiâ ad populum habitis, periculum fidei verebantur. Caterùm, si ea volebat tantùm discuti à Doctoribus, quorsum pertinebat prædicari ad populum? Omnino certum est, id quod etiam totâ Ecclesiâ, ac maximè in Galliâ divulgatum ac creditum, eum errorem à Joanne publicè prædicatum.

Ibid. an. 1333. n. 44. 1334. n. 30. His Galli nostri movebantur; tum verò vel maximè cùm Geraldus Ortho generalis Minorum Minister, Pontifici intimus, atque ab eo Internuncius ad Gallias missus, illum errorem Parisiis pro concione sacrâ exponendum suscepisset; ac passim ferebatur, aliâ licet specie, hujus rei gratiâ, à Joanne

(e) Ad Ofinium] misit Joannes XXII. eam fidei professionem, quam Clemens IV. an. 1264. ad Michaellem Paleologum Imperatorem miserat. Malè ergò hic argumentatur Odoricus Rainaldus, qui Joannem XXII. ab errore immunem eò vult esse, quòd fidei professionem ab alio Papâ editam, quamque, non sine gravi scandalo, immutare poterat, de verbo ad verbum accuratè descripsit. Quamquam si ipse hanc fidei professionem edidisset, non propterea erroris expert omnino videretur. Nam in eo errabat quòd crederet, *animas purgatas, sive essent, sive non essent in cælis, non esse visuras faciem Dei ante generale judicium.*

(f) Argumenta discuterent.] Hoc quidem dicit Odoricus Rainaldus, licet historici memorent Joannem suo errori adeò pertinaciter adhæsisse, ut eum errorem Cardinales Avenione prædicaverint, sive ut Papæ placerent, sive ei ne displicerent. Et quidem F. Thomas Valles Anglus è Dominicanorum familiâ, cùm in sacrâ concione hanc opinionem oppugnasset, sic exarsit Pontifex, ut juberet illum in carcerem trudi. Vid. Nang. p. 758. Hist. Univ. Tom. IV. p. 255. FLEURY Lib. XCIV.

summissum, ejusque erroris Pontificem autorem ac signiferum esse.

Philippus verò VI. Valeſius (g) dictus, Francorum Rex, extrema minabatur iis, qui claram visionem beatis animabus denegabant: ad quem Pontifex epistolam scripsit, quam Rainaldus profert.

Hæc epistolâ scribit, quæſtionem dubiam etiam Augustino viſam; variare Doctores: se quidem hujus rei in sermonibus habuisse mentionem, quæſtionem jussu suo, ut sic plenius posset inveniri veritas, disputatam.

Subdit hæc postea: *Et quia, fili dilectissime, forsân tibi dicitur, quòd non sumus in Theologiâ Magister, audi quid unus sapiens dicat. NON QUIS, inquit, sed QUID DICAT, invende: adeò & ad se quoque pertinere intelligebat illud, ut non quis, sed quid diceret, cogitemus. Pergit: Utinam, fili, sicut & aliàs meminimus nos scripsisse, vellet audire, quæ in nostris sermonibus diximus, Regia celsitudo, & ut prædiximus, unum verbum de capite nostro non protulisse reperies, sed quæ vel CHRISTUS, vel Apostoli, vel Sancti Patres & Doctores Ecclesiæ protulerunt. Sic dubitantis specie, quam sequebatur doctrinam Regiis auribus instillabat.*

Tum Regem dehortabatur ab infectandis iis, qui claram visionem negabant animabus; neque enim hoc ad Regium honorem pertinere: atque omnino permetteret utramque liberè disputari, ac prædicari sententiam; donec aliud per sedem Apostolicam declaratum fuerit. Hæc scripsit XIV. Kal. Decemb. Pontificatûs anno 17. qui erat annus CHRISTI 1333.

Nihil his motus Philippus, non multis post diebus, quam epistolam acceperat, Dominicâ scilicet IV. Adventûs, Magistros Parisienses congregavit, jussitque eos de quæſtione ferre sententiam; qui omnes unanimi consensu in id convenerunt, ne clara viſio beatis animabus negaretur. Quam censuram Facultatis habemus integram, ejusdem jussu Principis scriptam, pendentibus Magistrorum sigillis.

Testatus quidem Rex erat, nihil à se quærî quòd Papam tangeret, quem omni honore prosequeretur: at Doctores præfati erant, audisse se, quòd *quidquid in hæc materiâ sua sanctitas dixit, non asserendo, seu opinando, protulerit, sed tantummodo recitando: adeò verebantur, ne Pontificium animi offenderent.*

Hujus censuræ exemplum, teste continuatore Nangii hujus ævi historico, **Rex misit ad Papam, mandans sibi à latere, quatenus sententiam Magistrorum de Parisiis, qui melius sciunt quid debet teneri & credi in fide, quam Juriste clerici**, qui parùm aut nihil sciunt de Theologiâ, approbaret, & quòd sustinentes in contrarium corrigeret.*

Facinus auidax, iniquies, ut Galli Romanum Pontificem fidem ipsam docerent. Tanta erat fiducia agnitæ veritatis; atque his quidem Joannes cessisse videtur. Certè anno sequente, sui Pontificatûs ultimo, CHRISTI 1334. editam voluit professionem eam, quâ cùm Catholicâ Ecclesiâ fatebatur, quòd

(g) Philippus Valeſius] Ministro generali Minorum sic respondit: *Vous êtes hérétique: si vous ne vous révoquez, je vous ferai mourir comme Patarin; & si le Pape lui-même vouloit soutenir cette opinion, je le condamnerois comme hérétique.* Verba sunt D. FLEURY, Lib. XCIV. n. 35. Porro Patarini ii erant, qui tunc in vulgus multa impia Manichæorum dogmata spargebant.

Ibid. an. 1333. n. 45.

Ib. n. 46.

* Monacho nempè sancti Dionysii.

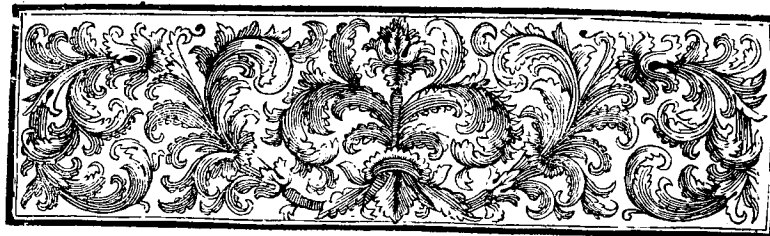
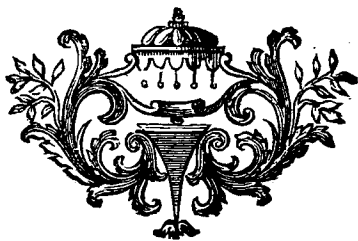
Vid. contin. Nang. ap. Duch. Tom. v. ** Romani.

anima purgata vident divinam essentiam facie ad faciem. Atque adeò Ecclesiæ Catholicæ confessione, in veram certamque veritatis fidem, non jam cunctabundus aut fluctuabundus adductus est.

Rain. an. 1336. n. 2. 3. vid. in Bull. Rom. T. j. Bull. Bened. xij. *Benedictus.* §. 3. 4. 5. p. 241.

Rom. j. 8. Extrav. Cum inter nonnullos de verb. signif. cap. iv.

Quòd autem eam fidem Benedictus XII. asseruit, eique obstitentes hæreticos judicavit; nihil aliud quam publicum & stabilem Ecclesiæ Catholicæ eam in rem consensum declaravit, quem jam Parisienses, quem ipse Joannes XXII. moriens agnoverat. Neque interim illud admittimus, quod est à Rainaldo aliisque responsum: quæ idem Joannes adversus eam fidem publice in Ecclesiâ prædicavit, ea ab ipso fuisse prædicata, ut privato Doctore. Omnino enim prædicatio in eminentissimâ Ecclesiæ Romanæ arce edita, ad Apostolicum officium pertinet; veramque fidem oportet in Ecclesiâ Romanâ, non modò definiri prolato anathemate; sed etiam ita doceri, prædicarique, ut inde *annuncietur per universum Orbem*: cui planè officio Joannes XXII. defuit. An ergò cum ille falsa prædicaret, nutabat ea, quam Ecclesiâ Romana prædicabat, fides? Aut Ecclesiâ Romana Sedesque Apostolica falsa & hæretica prædicavit? Aut quæ prædicanti Papæ, eadem judicanti ac definienti non obstitisset Ecclesiâ Catholica; defuissentque vires, quibus falsa definitio solveretur? Absit: dictum enim de Joanne XXII. esset, quod ipse de Nicolao III. dixit: si quid falsi definisset, *constitutiones eas fore invalidas, erroneas & infirmas*; neque eò seciùs existimâssent stetitisse immortam Ecclesiæ Catholicæ Sedisque Apostolicæ fidem. Ergò intelligamus, quæ Romani Pontifices prædicarint, crediderint, declararint, nondùm esse Romanæ Ecclesiæ Sedisque Apostolicæ, quoad à Romano Pontifice promulgata, totâque Ecclesiâ recepta obtinuerint & coaluerint, atque hanc esse Romanam, hanc Petri, hanc Sedis Apostolicæ fidem, quæ deficere non possit,

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicana hæc:
Quod Romana Sedes fidesque nunquam defectura sit; &
quod prima Sedes non judicetur à quoquam,

CAPUT PRIMUM.

Fides PETRI quid sit: verba PETRI, Tu es CHRISTUS: & CHRISTI, Tu es PETRUS &c. PETRI fides Ecclesiæ fundamentum: ad locum Matth. XVI. 16. & seq.

E quid tam necessariae disputationi desit, placet exponere luculentius illud immortum, quod in fide Petri oninis ab origine agnovit antiquitas. Id duplici modo à Patribus intellectum: primum, ut Ecclesiâ Catholica in Petri fide immota consistat: tum, ut immotum aliquid & invictum in Ecclesiam quoque peculiarem Romanam ac Sedem Apostolicam, Petri fide, prædicatione, sanguine, autoritate, ac successione translatum fuerit.

Et quidem immotum illud, quod à Petri fide in universam Ecclesiam diffundatur, Sancti Patres ducunt ab illâ egregiâ Petri confessione: *Tu es CHRISTUS*, ac deinde subsecutâ *CHRISTI* sententiâ: *Tu es Petrus*. Petrus enim Apostolus, jam primus Apostolorum à *CHRISTO* constitutus, jam à *CHRISTO* *Petrus* dictus, atque his causis omnium primus ab Evange-

listis omnibus appellatus, quod ipse textus Evangelii prodit legentibus; cum CHRIS- TUS quæreret: *Quem me esse dicitis?* Omnium nomine confessionem hanc edidit, quâ fidei Christianæ summa continetur: *Tu es CHRISTUS filius Dei vivi.* Quæ cum Petrus dixisset, hoc statim audivit à CHRISTO: *Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.* Quibus verbis CHRISTUS, qui suam maximè unam volebat Ecclesiam, creavit Magistratum amplissimâ præ cæteris potestate, ac majestate præditum, qui omnes moveret ad unitatem, maximè in fide. Atque his duo quidem confirmavit: alterum, haud immeritò Petrum omnium nomine respondisse, qui omnium Princeps ab ipso Magistro CHRISTO constitutus esset: alterum, quoties successores Petri communem Ecclesiarum fidem, ex communi Traditione, pro officio promoterent, eorum decretum, prædicationem, fidem, fore Ecclesiæ fundamentum.

Leo.Serm. iij. in ann. Assump. e. iud. cap. ij. vid. in append. ed. Quest. n. 4. serm. Leon. adscrip. c. ij. al. serm. ij. in natal. Apost.

Hinc CHRISTUS pollicetur, hac Petri contentis fide Ecclesiam æternam constituram: *Super hanc petram, inquit, edificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam;* nempe Ecclesiam, eâ fide nixam, Quo loco Sanctus Leo: *Super hanc, inquit, fortitudinem æternum extruam templum, & Ecclesiæ meæ celo inferenda sublimitas, in hujus fidei firmitate consurget.*

Hæc idem Pontifex passim inculcat; hæc omnes uno ore Romani Pontifices; hæc denique Patres omnes; ut in re clarâ & confessâ plures locos congerere supervacaneum sit. Omnino fixum illud est & immotum; cum Ecclesia Catholica ædificio comparetur, eam quam Petrus confessus est fidem, æterni ædificii æternum fundamentum esse.

C A P U T II.

Ipse Petrus & PETRI successores propter injunctum officium prædicandæ & asserendæ fidei, Ecclesiæ fundamentum: huic officio merito adjunctæ Claves.

NEQUE minus ipse Petrus, ejusque successor Romanus Pontifex, tanto in ædificio fundamenti loco est, ut qui ex commisso munere, Ecclesiastici regiminis Princeps, præcipuique ac fundamentalis officii, prædicandæ scilicet & asserendæ fidei, caput executorque sit.

Quâ ex re, si quis sequi putat, Romanum Pontificem commisso officii gratiâ fundamento comparatum, ideò in exponendâ fide esse infallibilem, fallitur: aliud enim est, ut ei aliquid officii injungatur; aliud, ut illud procul omni dubio præstiturum esse constet.

Atque ut officium, quemadmodum oportet, ab ipso effectu secernamus, advertendum superest, cui rei CHRISTUS æternæ stabilitatis promissionem adjecerit: an ipsi Pontifici, an verò Ecclesiæ? Ecclesiæ certè, ut verba declarant: *Et porta, inquit, inferi non prævalebunt adversus eam, Ecclesiam scilicet, ut & verborum docet ipsa connexio, & Leo atque alii Patres lucu-*

Matt. xvj. 18.

lentissimè profitentur. Cui loco convenire alia CHRISTI dicta jam vidimus, quale illud est: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus:* *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi:* Et, *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Quæ ad unitatem Apostolici ordinis manifestè referuntur. Unde etiam extat illud Apostolici primi Concilii: *Visum est Spiritui Sancto & nobis;* cui congruit illud in symbolo item Apostolico, quod attributum est toti & soli Ecclesiæ, certissimum Spiritus Sancti Magisterium: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam;* nihil ut sit clarius, quàm ipsi Ecclesiæ Catholicæ primitus promissionem, & vim æternæ stabilitatis adjunctam.

At enim, inquit, Petra ipsa, fundamentum ipsum, per sese est stabile; ipsoque adeò ædificio stabilius; quippe quo ædificium id habeat ut firmum ac stabile sit. Id qui dicunt, non satis advertant, ipsa etiam fundamenta posse convelli. Quare CHRISTUS æternum structurus ædificium, non in eo præcisè reponit æternam ejus ædificii soliditatem, quod in tali ministeriali fundamento, Petro scilicet ac Petri successore, sit positum; sed quòd ipso CHRISTO ædificante consurgat: *Super hanc, inquit, petram edificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam;* propter ædificantem scilicet CHRISTUM, qui & fundamentum posuit, & extruxit ædificium, & invictâ virtute utrumque continet.

Quod ergò moderni quidam eò ut que provehantur, ut in Petro & successoribus, certiorè & clariorè, quàm in ipsâ Catholica Ecclesiâ, stabilitatem agnoscant; nã illi nimii sunt, neque tolerandi, quibus clarius ac firmius videatur: *Credo Romanum Pontificem infallibilem, quàm, credo sanctam Ecclesiam Catholicam.*

Certum quidem est, Ecclesiam Catholicam, constituto Principe, tanquam totius regiminis fundamento, factam esse firmiorem. Neque tamen tu mihi fundamenti similitudinem sic urgeas, ut Ecclesia collapsura sit, si quando Principis cesset officium; alioquin eum, qui summâ in Ecclesiâ potestate fungatur, non modò infallibilem, sed etiam immortalem esse oportebat: aut si ad extremum urgeri placet fundamenti rationem ac vim, aliud certè est, ut ipsum fundamentum penitus subruatur: aliud, ut sit aliqua in fundamento labes. Primum si acciderit, ruit ædificium; secundum, non ita: non nunquam enim opus est ipsum refici fundamentum. Aliquis Petri successor, sive Liberius, sive Honorius, sive quisvis alius in tacendâ fide officio desit, atque ipsi etiam fidei adversetur; en aliqua in ipso fundamento labes, quæ ab Ecclesiâ facilè reparari possit; non item, si Petri officium in totum tolleretur, CHRISTI institutione contemptâ.

Illud ergò officium, ut constituere, ita destruere nulla humana vis potest; statque illud immobile à CHRISTO constitutum Ecclesiastici regiminis fundamentum.

Quare & illud certum est, in ipsâ ministeriali petrâ, Romano scilicet Pontifice Petri successore, vim esse; præcipuam illam quidem ac principalem, sed tamen partialem, ut vocant; ita ut totum ipsum parte sit firmius.

Namque & aliquatenus aptis lapidibus ædificii compages sese ipsa sus-

Ib. xvij. 17.

Ib. xxvij.

Joan. xvj.

13.

Act. xv. 28.

Assump. e. iud. cap. ij. vid. in append. ed. Quest. n. 4. serm. Leon. adscrip. c. ij. al. serm. ij. in natal. Apost.

tentat; mutuamque sibi operam fundamentum ipsum, compagesque præstant: atque ut compages fundamento sustentatur, sic fundamentum compage protegitur. Quia ut in Papatu maxima, ita in Episcopatu magna est à CHRISTO indita vis; suntque Episcopi capita & fundamenta particularium Ecclesiarum, ex quibus universa coalescit, & in vivo ædificio, vivi lapides sese ultrò coagmentant; ipsique fundamento præcipuo, scilicet Romanæ Sedi, non nudo tantum obsequio, sed etiam adunati autoritate provident. Sic illa in infando schismate * horrenda fundamenti labes, totius compagis ope sanata resectaque est.

XIV. sc.
vuli.

Stat ergo æternus ille in Ecclesiâ CHRISTI, ab ipso CHRISTO constitutus Magistratus, ad unitatem movens, fideique firmitati ex officio providens. Cui quidem officio merito attributæ claves, solvendique ac ligandi tanta potestas; ut quidquid in terrâ solverit vel ligaverit, in cælo quoque solutum, ligatumque sit; quibus verbis designari, non personæ injuncto officio defungentis infallibilitatem, sed ipsius officii efficaciam ac vim, omnes consentiunt.

Hæc igitur pertinent ad illud CHRISTI dictum: *Tu es Petrus*, constititque omnino, Petri officium esse Ecclesiæ fundamentum, eo quod Ecclesia unitate consistat, cujus Sacramentum ac radix in Petro est.

C A P U T III.

Locus; Rogavi pro te: & Confirma Fratres tuos, Luc. XXII. 32. Aliud præceptum, aliud promissum: præceptum, Confirma Fratres, quid sit.

EODEM pertinet aliud CHRISTI dictum ad Petrum: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.* In hæc CHRISTI sententiâ, ut in priore, rursus distinguimus ea quæ ad officium Petri pertinent, & ea quæ ad CHRISTI promissionem. Ad officium Petri pertinet; *Confirma fratres tuos*; ad CHRISTI promissionem certam: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.*

Hoc ergo ex officio Petrus habet: hoc Petri successores in Petro accipiunt ut fratres confirmare jubeantur; non profectò, ut ei officio nunquam defuturi sint.

Si enim jubendo CHRISTUS id præstat, ut præceptum ipsum impleatur, jam omnes sunt impeccabiles; Romanusque Pontifex, cui CHRISTUS in Petro dixit: *Pasce oves meas*, non modo in doctrinâ nunquam peccaturus est; sed nec in ullâ parte pastoralis officii, cum nulla profectò sit, quam non illa vox complectatur.

Jam quod aiunt, ipsâ confirmandi voce, supremum & indeclinabile iudicium, eamque autoritatem indicari, quâ nulla major esse possit, falsum est: nam *confirma*, hoc est, quantum in te est enitere ut firmi sint. *Misimus enim Timotheum*, inquit Apostolus, *ad confirmandos vos; & cui*

cumque Episcopo dictum est: *Esto vigilans, & confirma cætera, quæ mortura erant.* Et ostendunt Scripturæ passim, confirmare vacillantes animos, per omnia Ecclesiastica ministeria fultum. Quod Petro ejusque successoribus singulari titulo attributum efficit quidem, ut præ cæteris, ut erga cæteros, atque etiam erga fratres & Apostolos illud facere jubeantur: non autem, ut id certissimè præstent. Nam quod obijciunt, cuique officio suam esse à Deo providentissimo adjunctam gratiam, quis id nesciat? Adjungitur quidem ut omni officio, ita etiam Papatui, perpetuâ Dei benignitate, gratia singularis; at gratiam singularem non propterea sequitur semper accipientis certa fidelitas: alioquin nunquam in eo officio peccaretur, quod est falsissimum.

Apoc. vij.

2.

C A P U T IV.

Promissio in illâ precatone; ut non deficiat fides tua: fides PETRI quid sit? nunquam defectura, neque in ipso PETRO; neque in Catholicâ Ecclesiâ; neque in Sede Apostolicâ; seu peculiari PETRI Ecclesiâ.

ATQUE hæc sunt, quæ pertinent ad CHRISTI præceptionem; *Confirma fratres tuos.* Jam ad promissionem ista: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*: quæ quidem promissio multipliciter intelligi potest, pro multiplice personæ Petri intellectu.

Est enim primùm Petrus singularis homo, cui CHRISTUS, teste Augustino promiserit; *Ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem.* Quo sensu promissio solum Petrum spectat, non autem successores, quos in fide confirmatos, nemo, credo, nisi insipientissimus dixerit.

Aug. de
concep. &
grat. c. viij.
n. 17. T. x.
P. 759.

Et eâ quidem promissione ad exequendum officium Petrus juvabatur. Quis enim dubitet promptius illud fuisse ac certius, ut confirmatus in fide confirmaret: quòd, CHRISTUS Petro significavit his verbis: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Quo loco Leo præclarè: *Pro fide Petri propriè supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis vieta non fuerit.* Neque propterea Petri successores id habent, ut in fide confirmentur, sicut non omnes habent illam eminentissimam charitatem, quâ Petrus plus cæteris CHRISTUM diligens audire meruit; *Pasce oves meas.*

Luc. xxij.
31. 32.

Leo. Serm.
iij. in. ann.

Assump. e-
jus. c. iij.

ed. Quæsn.
40. p. 109.

Joan. xxj.
17.

Hoc igitur est quòd Petro in propriâ personâ promissum est, neque ad posteros transiturum; nempe ut in fide & gratiâ confirmetur. Jam quod sit ad posteros transiturum, ex aliâ duplici Petri personâ pendet.

Petrus enim præter personam suam, aliam personam gerit nempe Ecclesiæ universæ; quod ipsum ad ejus Primatum pertinet, sicut Augustinum dicentem audivimus: *Petrus Ecclesiæ gestabat in figurâ personam, propter Primatum quem in discipulis habuit.* Cum ergo Petro dicitur pro hujus per-

Sup. lib.
vii. c. xix.

Aug. in P.
cviij. n. 1.

p. 125. T.
17.

sonæ ratione: *Non deficiet fides tua*, hoc nempe est, non deficiet Ecclesiæ Catholicæ fides, cujus tu figuram atque personam propter Primatum geris; ac juberetur postea *confirmare fratres*, qui Primatu imposto tantam personam induerit.

Neque immeritò Petro dicitur: *Non deficiet fides tua*; fides illa scilicet, quæ cum sit Christianorum omnium, vel maximè est tua; quòd eam primus omnium atque omnium nomine prædicaveris.

Aug. de
Corrept. &
grat. c. xij.
n. 38. T. x.
p. 77.

Hunc sensum Interpretes sæpe memorati secuti sunt; ad eumque alludere videtur Augustinus: *Dicente CHRISTO, rogavi pro te ut non deficiat fides tua, intelligamus ei dictum, qui edificatur super petram*, hoc est, omnibus in CHRISTO perseveraturis.

Hic ergò secundus sensus, pro secundo intellectu personæ Petri, totam in se representantis Ecclesiam, ac maximè electos. At tertio modò, Petrus intelligi potest strictiore significatu, ut qui non modò Ecclesiæ universæ personam susceperit, sed successores in Primatu suos, eorumque curæ commissam peculiarem Ecclesiam, Romanam scilicet, singulari titulo representet. Quo etiam sensu, meritò Petro dicitur: *Non deficiet fides tua*; cum nunquam futurum sit, ut Petri successores eorumque universa series atque successio, sedesque cui præsent, atque Ecclesia, quam docendam & regendam susceperint, à verà fide evellantur.

C A P U T V.

PETRUS ejusque successores cuidam peculiari Ecclesiæ ac sedi præfere debent: PETRI fides in PETRI Sede, & in successorum serie non deficit.

ET quidem de successorum serie satis constat; cum Catholici omnes uno ore fateantur, Petri officium, hoc est, Papatum ipsum atque Primatum à CHRISTO institutum, nunquam in Ecclesiâ desitutum. Sed Petri successores, cum ordinandi fuerint è cælo lapsuri non sunt; neque ad creandos eos, ubi opus fuerit, totam Ecclesiam citari, commoverique oportebit. Necessè ergò est, aliqua ut sit Catholicæ Ecclesiæ pars, ex quâ existant, aliique aliis subrogentur. Quare ita constituti sunt, ut non modò universæ, Ecclesiæ præsent; sed quemadmodum cæteri Episcopi, peculiarem habeant quam regant Ecclesiam; nempe Romanam, quam Petrus fundaverit & rexerit, imò quàm semper & foveat & regat. Hæc ergò Ecclesia ex avità atque Apostolicâ Traditione, eo jure, eâ dignitate est, ut quemcumque sibi, eundem etiam Ecclesiæ universæ ducem Pastoremque eligat; nec nisi ab orthodoxâ, orthodoxum eligi par est. Hæc igitur Cathedra, hæc Sedes, hæc Ecclesia est, quæ pro sui Pontificis dignitate uniendæ Ecclesiæ necessaria, nunquam à verà Ecclesiâ, nunquam à verà fide abrumptatur.

Neque objiciant, Sedem à sedente Pontifice minimè distinguendam. Hunc enim errorem, multis jam veterum testimoniis sublatum esse credi-

mus. Vel sanctum Leonem audiant de Sede Antiochenâ dicentem; *aliud sunt Sedes, aliud Præsidentes.*

Neque propterea dicimus, ipsam Sedem aliquid exercere posse potestatis aut jurisdictionis, aliter quàm per ipsum Præsidentem: sed si Præsidens erraverit, errorem eum statim repellendum, neque coaliturum.

Neque verò distinguimus à Romanorum Pontificum fide, Romanæ Ecclesiæ fidem; quam scilicet non aliter quàm à Petro primò, atque à Petri successoribus Romani didicerint.

Neque huic fidei oberit, si aliquot Pontifices officio defuerint, atque à verà fide, eique conjunctâ fidei professione aut prædicatione aliquandò aberrârint. Stat enim Romana fides, ab eorum antecessoribus stabilita; ab eorum successoribus statim vindicanda; ut factum in Liberio, Honorio, aliisque vidimus, nullo Romanæ fidei, aut Romani Primatûs detrimento. *Etsi enim*, inquit Leo, *diversa nonnunquam sunt merita Præsulum, tamen jura permanent sedium*: quantò magis permanent jura in Sedem Apostolicam per Petrum, autore CHRISTO collata.

Accipiendi ergò Romani Pontifices tanquam una persona Petri, in quâ nunquam fides penitus deficit; atque ut in aliquibus vacillet, aut concidat, non tamen deficit in totum, quæ statim revictura sit. Nam & Petrus negavit, & incredulus fuit, postquam etiam audivit illud: *Rogavi pro te ut non deficiat fides tua*; sed statim exsurgit, confirmaturus fratres, atque omnium nomine communem prædicaturus fidem, sicut in Actis legimus. Sit ergò in Leone; sit in Agathone; sit in aliis egregiis Pontificibus Petrus, fratres confirmans: sit etiam in Liberio; sit in Honorio Petrus ad horam nutans & negans; sed statim respiciente Domino convalescens, seque ipso validior; ut firmitudini, Domino providente, etiam lapsus ipse serviat; neque superstit ullum errati vestigium. Id in Ecclesiâ Romanâ contigisse multa exempla docuerunt, neque porro aliter ad consummationem usque sæculi in totâ Pontificum successione eventurum esse, certâ fide credimus.

Id autem beati Petri meritis tributum volumus. Omnino enim Apostoli ad CHRISTUM recepti, discipulorum ac successorum suorum regunt Ecclesias: neque illa vacat Ecclesiæ oratio Dominum deprecantis; *ut gregem tuum, Pastor æternæ, non deserat; sed per beatos Apostolos tuos continuâ protectione custodias*; certumque est id, quod subditur; *iis Rectoribus Ecclesiam gubernari*. Quantò magis Petrus omnium Princeps, *in propria Sede vivit, ac præsidet*, ut & sanctus Leo egregiè docet, & universa Ecclesia in œumenicis etiam Conciliis sæpe consistetur.

Sic ergò tertio sensu intelligatur Petri nunquam defectura fides; quòd eam Ecclesiæ Romanæ semel traditam, in eadem Ecclesiâ, ipsaque successorum serie, conservat ac fovet. Quibus hæc magna & præclara, sedisque Apostolicæ majestatis digna non sufficiunt, ii ut se in minuta atque oppidò absurda ac falsâ conjiciant, non ratiociniis, sed jam experimentis vidimus.

Leo. ep.
ad Anast.
C. P. LXXX.
al. liij.

Sup. lib.
ix.

Leon. ep.
ad Maxim.
Antioch.
xcij. al. LXXV.
c. liij.

Præf.
Miss. Apost.

Vid. Leō.
serm. j. ij.
ij. in die
Assump.
ejusd.

Vid tot.
lib. ix.

CAPUT VI.

Traditio Patrum de fide & Ecclesiâ Romanâ, deque Sede Apostolicâ nunquam defecturâ: Romanorum Pontificum de suâ Sedis dignitate tuendâ Traditio.

Hæc, ita uti diximus, se habere univêrsâ agnovit antiquitas. Sancti enim Patres ab ipsâ Christianitatis origine, dùm quæerunt illud immotum in fide, quod Ecclesiæ principali, Romanæ scilicet, inesse necesse sit; non Romanum Pontificem Doctorem publicum, quem à Romano Pontifice hominè singulari, atque ut peccatis, ita erroribus obnoxio, discernendum cogitant; id enim postremâ ætatis inventum est; sed ipsam Romanam Ecclesiam, ac Romanam fidem, ipsam Petri Cathedram, ac Sedem Apostolicam uno ore commemorant.

Primus omnium Irenæus occurrit, dum *maximam, antiquissimam, & omnibus cognitam, à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo, Romæ summatam & constitutam Ecclesiam* celebrat. *Ad hanc enim, inquit, Ecclesiam, propter potentiorè principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles, in quâ semper ab iis qui sunt undique conservata est ea, quæ est ab Apostolis Traditio.* (a) Hæc Irenæus noster Gallicanæ Ecclesiæ lumen.

Ludunt qui *potentioris principalitatis* nomine, Urbis amplitudinem designari putant. Agit enim Irenæus, non de Urbe, quam propter imperium frequentari; sed de Ecclesiâ fundatâ ab Apostolis, ad quam eâ causâ convenire, in quâ conservare omnes *undique fideles* avitam & *Apostolicam Traditionem* oporteat. Neque aliter Tertullianus: *Habes Romam, unde nobis quoque (Afris scilicet) autoritas præsto est. Ista quàm felix Ecclesia cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt!* Inde autoritas, & illa apud Christianos jam inde ab origine Romanæ Ecclesiæ præcipua commendatio.

Neque Cyprianus rem tantam conticescit: *Navigare, inquit, audent* ad Petri Cathedram, & ad Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est.* En unde *principalis*, quod Irenæus dicebat, & jam sermone Ecclesiastico frequentatum. Hanc *locum Petri, & Cathedrâ Sacerdotalis*

(a) *Ab Apostolis Traditio.*] Hic Irenæus Ecclesiam Romanam magnificè verèque laudat. Duo autem dicit: 1º. hanc Ecclesiam esse Christianorum communem patriam; adeo ut in eâ, omnes iis bonis frui debeant, quæ, ipso jure civili, ejusdem urbis civibus sunt communia: 2º. reliquarum Ecclesiarum Traditionem residere in Ecclesiâ Romanâ, quæ nimirum, omnium Traditionem eò planius habet cognitam, quòd cum singulis est conjunctior necessitudinibus, & ad consilia simul communicanda promptior. Atque eâ duplex est causa cur, verbis exquisitissimis Irenæus memorat, in eâ semper ab iis qui sunt undique, conservatam fuisse eam, quæ est ab Apostolis Traditionem.

gradum;

gradum; hanc Ecclesiæ Catholicæ radicem & matricem, Ecclesiasticæ unitatis originem idem Cyprianus sæpe commendat. Neque ab ejus Ecclesiæ *principalis* unitate & fide deflectere se putabat, cùm Stephani Papæ de hæreticorum non iterando baptisinate decretum, tot undique conquisitis Scripturarum locis, vehemens accusator urgebat.

Nec taceam illam Optati unicam singularemque Cathedram, quam Petrus primus infederit *Apostolorum caput*; quam Petri successores, Optato referente, usque ad Siricium, ac cæteri deinde teneant usque ad sæculi finem; quâ Donatistæ careant; quam frustra occupare satagerent, constitutò Romæ suæ sectæ vano Episcopatu; quam sola Catholica, nulla schismatica habeat Ecclesia: quæ proinde Cathedra, si concidere posset, fieretque jam Cathedra, non veritatis, sed erroris & pestilentiæ; Ecclesia ipsa Catholica non haberet societatis vinculum; jamque schismatica ac dissipata esset, quod non est possibile.

Hinc illud Concilii Aquileiensis ad Gratianum Valentinianum & Theodosium Augustos: *Totius Orbis Romani caput Romanam Ecclesiam, atque illam Sacro-sanctam fidem Apostolorum, ne turbari sineret, obsecranda fuit Clementia vestra: inde enim in omnes veneranda communionis jura dimanant.*

Hinc Hieronymus, Oriente dissidiis* agitato, *Cathedram Petri & fidem Apostolico ore laudatam*, censuit consulendam; atque ad Theophilum Alexandrinum scribit: *Se Patrum non transire terminos, semperque meminisse Romanam fidem Apostolico ore laudatam, cujus se esse participem Alexandrina Ecclesia gloriatur.*

Veneratur & Augustinus Romanam Ecclesiam, *in quâ semper Apostolica Cathedra vigit principatus*: & in eâ *Romanam fidem*, quam in Ambrosii scriptis etiam hæretici Pelagiani suspicere cogerentur.

Hanc celebrat Gelasius ad Anastasium Imperatorem totumque Orientem confidentissimè scribens: *Quia mundo radix est Apostoli Petri gloriosa Confessio.* Quâ voce designari solet Ecclesiastico stylo sacer ille & omni honore prosequendus locus, quo Apostolorum condita corpora, Ecclesiæ Romanæ, totique Christianitati, nec minùs Orbi, quam Urbi tutelæ sunt. Sic enim idem ad Euphemianum Constantinopolitanum Patriarcham: *Veniemus, frater Euphemiane, ad illud pavendum Christi tribunal; ubi comprobandum inquit, utrum beati Petri gloriosa confessio cuiquam eorum, quos regendos accepit, quicquam subtraxerit ad salutem.* Ecclesiam Romanam nominat à potissimâ parte, ab ipso sacrario, quo Petri reliquiæ requiescunt; quo ex loco Ecclesia Romana Primatum repetebat suum. Inde scilicet facta est Ecclesiarum caput, quòd Apostolorum Princeps in eâ Sedem fixerit, in eâ Martyrium fecerit, eam sanguine dedicârît; quem ad locum videas, priscorum quoque Pontificum tempore, Synodos celebratas, tamquàm à Petro deductis Apostolicæ doctrinæ ac disciplinæ rivis.

Hujus ergo rei gratiâ Stephanus Metropolitæ Larissæus ad Bonifacium II.

Gelas. ep. viij. ad Anast. Imp. T. iv. Conc. p. 113 j.
Id. epist. ad Euphem. C. P. ibid. p. 1162.

Tome II.

249 & pass. in lib. cont.

Bb

Opt. Mi.
lev. de sch.
Donat. lib.
ij. c. ij. p.
28. ed. Dup.
lb. c. iij.
lb. vid.
Aug. de hæ.
resib. hæref.
lxix. Tom.
vii. p. 21.
cont. Cresc.
lib. ij. cap.
xxvij. n. 46.
p. 434. lib.
ij. c. xxxiv.
n. 38. pag.
454. T. ix.
& pass.
Epist. 1.
Conf. Ital.
seu. Rom.
seu. Aquil.
an. 381. T.
ij. Conc. p.
999. & ap.
Syrann. in
app. cod.
Theod.
* Orige-
nitarum.
Ep. Hier.
ad Damas.
xiv. al. lvij.
T. iv. part.
ij. p. 19.
Id. epist.
ad Theoph.
lvij. alias.
lxvij. lb.
p. 597.
Aug. ep.
xliij. al.
cx. xij. n. 7.
vid. de grat.
Christ. cap.
xliij. num.
47. T. x. p.

Ep. Steph. & Synodum Romanam hæc scribit: *Dixi, quia auctoritas Sedis Apostolica, que a Deo & Salvatore nostro, summo Apostolorum data est, omnibus sanctarum Ecclesiarum privilegiis antecellit, in cujus confessione omnes mundi re-*

Coll. Holst. *quiescunt Ecclesia.*
Gelaf. Pap. *Est & illud sancti Gelasii: Duodecim certe fuere Apostoli, paribus meritis, parique dignitate suffulti; cumque omnes aequaliter spiritali luce fulgerent, unum tamen Principem esse ex illis voluit Christus, eumque dispensatione mirabili in dominam gentium Romam direxit, ut in præcipua urbe, vel prima, primum & præcipuum dirigeret Petrum, ibique sicut doctrina virtute sublimis emicuit, ita sanguinis gloriosa effusione decoratus, æterno hospitio conquisceat; præstans Sedi quam ipse benedixit, ut portis inferi nunquam pro Domini promissione vincatur, omniumque sit fluctuantium tutissimus portus.*

Audio quid dicant: Romanis Pontificibus, Sedis suæ dignitatem commendantibus, in propria videlicet causâ non esse credendum. Sed absque pari enim jure dixerint ne Episcopis quidem, aut Presbyteris esse adhibendam fidem, cum Sacerdotii sui honorem prædicant; quod contra est. Nam quibus Deus singularem honoris dignitatisque prærogativam contulit, iisdem inspirat verum de suâ potestate sensum; ut eâ in Domino, cum res poposcerit, liberè & confidenter utantur, fiatque illud quod ait Paulus: *Accepimus Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis.* Quod quidem hic semel dicere placuit, ut temerariam ac pessimam responsionem confutarem; profiteorque me de Sedis Apostolicæ majestate, Romanorum Pontificum doctrinæ & Traditioni crediturum; quamquam eorum Sedem non ipsi magis, quam reliqui, ac tota Ecclesia, atque Orientales haud minus quam Occidentales prædicant. Id sequentia declarabunt.

CAPUT VII.

Libellus à sancto HORMISDA ad Ecclesias Orientales missus: ab eisdem Ecclesiis subsignatus mittitur eidem Papæ: tum sancto AGAPETO, NICOLAO I. atque ADRIANO II. prædicata in eo libello Romana fides nunquam defectura.

Exemp. **S**ANCTI Hormisdæ, ac Iustini Augusti tempore, Ecclesiæ Orientales libell. Joan. hæc adversus Acacium Eutychemis defensorem, à Beatissimo Papâ missam formulam jussi subscripserunt: *Prima salus est, recta fidei regulam custodire, & à Patrum Traditione nullatenus deviare; quia non potest Domini nostri JESU CHRISTI prætermitti sententia dicentis; TU ES PETRUS ET SUPER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM. Hac quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus; quia in Sede Apostolicâ immaculata est semper servata religio. Ergo ut semper servaretur, ad hæc Christi promissa referunt. Subdunt postea: Unde sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, & prædi-*

cantes ejus omnia constituta, spero ut in unâ communione vobiscum, quam Sedes Apostolica prædicat, esse merear, in quâ est integra & verax Christianæ religionis soliditas: promittens etiam sequestratos à communione Ecclesiæ Catholica, id est, non in omnibus consentientes Sedi Apostolica, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Hanc autem professionem meam, propria manu scripsi, & tibi Hormisdæ sancto & venerabili Papæ urbis Romæ obtuli. Atque hæc professio ab Hormisdâ Pontifice dictata, ab omnibus Episcopis Orientalibus eorumque antesignanis Constantinopolitanis Patriarchis est recepta. Quâ de re Occidentales Episcopi, præsertim Gallicani, multum in Domino collatantur; ut certum sit, hanc formulam à totâ Ecclesiâ Catholica comprobantam.

Eandem fidem Justinianus Imperator ad sanctum Agapetum Papam à se subsignatam, iteratis vicibus mittit; (b) in secundâ verò subscriptione sic legitur: *Quapropter sicut præfati sumus, sequentes in omnibus Sedem Apostolicam, quæ ab eâ statuta sunt prædicamus, ac promittimus ista inconcusse servari, & compellere, ut juxta tenorem libelli istius, omnes faciant Episcopi: ut sanctissimi quidem Patriarchæ ad vestram faciant sanctitatem, Metropolitanis vero Patriarchis, & alii ut suis faciant Metropolitanis, quatenus per omnia sancta Catholica Ecclesia nostra suam habeat firmitatem; universali scilicet, ut sæpe diximus, confessione constantem.*

Omnes ergo Ecclesiæ, subsignatâ formulâ profitebantur Romanam fidem, Sedis Apostolicæ & Ecclesiæ Romanæ fidem, integrâ & perfectâ soliditate constare; ac, ne unquam deficiat, certâ Domini pollicitatione firmatam. Nempè hanc fidem ab Episcopis ad Metropolitanos, ab his ad Patriarchas, à Patriarchis ad Papam mitti oportebat; ut omnium confessionem unus exciperet, ac pro confessione fidei, communionem omnibus, unitatemque rependeret.

Hanc professionem eodem initio, eadem conclusione, additis subinde hæresibus atque hæreticis, qui suis temporibus Ecclesiam conturbassent, per sæcula sæcula frequentatam scimus. Hanc uti sancto Hormisdæ Papæ, sanctoque Agapeto, ac Nicolao I. omnes Episcopi fecerant; ita iisdem verbis Adriano II. Papæ, Nicolai successoris factam in Concilio VIII. œcumenico legimus. Hæc ergo ubique diffusa, omnibus sæculis propagata, ab œcumenico Concilio consecrata, quis reipuat Christianus?

Interim id observemus, quid fixum ac divinâ pollicitatione firmatum ubique inculcetur: nempè id; Sedis Apostolicæ, atque Ecclesiæ Romanæ fidem minimè perituram.

Neque eo secius per eadem tempora de ipsis Romanorum Pontificum definitionibus quæsitum, deliberatum, retractatum, factoque examine judicatum fuit, in Conciliis VI. VII. VIII. Neque obstitit sancti Papæ Hormisdæ sententia adversus Scythas Monachos, quo minus eorum de uno Trinitatis crucifixo doctrina, totâ Ecclesiâ probaretur, ut suo loco vidimus.

(b) Iteratis vicibus mittit.] Hanc fidei confessionem jam ante miserat Bonifacio II. Vid. loc. cit. p. 1686. Eam itaque à se tertio subsignatam Agapeto misit.

Ep. Avit. Vienn. ad Hormisd. ib. p. 1445.

r. Confess. Justina. ad Agap. ibid. pag. 1790. ij. Conf. pag. 1805. 1802.

Conc. viij. act. 1. Tom. viij. Conc. p. 988. 989.

Sup. lib. ix. c. xvj. & seq.

CAPUT VIII.

Concilium Lateranense sub Sancto MARTINO Papà Sancti AGATHONIS ad Synodum VI. epistola: Item BENEDICTI XII. de visione beatificà decretalis.

IN Concilio Lateranensi sub Martino Papà leguntur epistolæ ac supplicationes Orientalium æquè ac Occidentalium, quibus Sedis Apostolicæ Romanique Pontificis dignitas & autoritas mirificè commendantur; quod ejus sit definire de summæ fidei rebus, deponere hæreticos, rectam pronuntiare ac firmare sententiam; aliaque ejusmodi, quæ ad ejus officium pertinere nemo Catholicus negaverit. Hæc igitur vehementer inculcant, ubi illud sempiternum exponunt, quod deficere non possit. Ecclesiam Romanam, Sedemque Apostolicam ejusque fidem prædicant: Cyprii quidem Episcopi: *Firmamentum à Deo fixum & immobile; atque tituli formam lucidissimam fidei, vestram Apostolicam Sedem constituit CHRISTUS Deus noster, dicens: TU ES PETRUS, &c. Africani verò: Magnum & indeficientem omnibus Christianis apud Apostolicam Sedem consistere fontem nullus ambigere possit, de quo rivuli procedunt affluenter, latissimè irrigantes Orbem Christianum.*

Placet autem imprimis audire Stephanum Dorensem Episcopum, quæ prima erat Sedes sub Hierosolymitano Patriarchâ. Is igitur contestatur, Oriente turbato per Sergium, Pyrrhum & Paulum Constantinopolitanos Prælatos, advenisse se ad Apostolicam Sedem; quoniam Petrus Apostolorum Princeps à Deo claves sortitus, iustusque sit primus pascere oves: *Et ipse præcipuè ac specialiter firmam præ omnibus habens in Dominum Deum nostrum & immutabilem fidem, convertere aliquando, & confirmare exagitatos consortes suos & spirituales meruit fratres: ut potè dispensativè super omnes, ab ipso qui propter nos incarnatus est Deus, potestatem accipiens & sacerdotalem autoritatem.*

Hoc igitur fundamento posito subdit: *Quod utique sciens beata memoria Sophronius quondam Patriarcha sanctæ CHRISTI Dei nostri civitatis, sub cujus Diocesiungebar sacerdotali officio, studuit humilitatem meam sine morâ ad hanc Apostolicam magnamque dirigere Sedem. Ac paulo post: Duxit me indignum & statuit in sancto Calvaria loco, ubi CHRISTUS sponte crucifigi dignatus est, & ibi alligavit me vinculis insolabilibus dicens... quantociens ergo de sinibus terra ad terminos ejusdem deambula, donec ad Apostolicam Sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, pervenias, &c.*

Hæc igitur dicebat ille Sophronius; ille, inquam, qui Honorium confutans, responsum tulerat de tacendis unâ vel duabus voluntatibus. Neque verò his motus est; sed duas voluntates prædicare non destitit; neque existimavit Romanam fidem concidisse, eò quod Honorius, unus Pontifex pessima & Catholicæ pietati adversa præcepisset. Sed intellexit in Ecclesiâ Petri manere

Petri doctrinam, atque optima fundamenta; neque futurum unquam, ut illa Ecclesia à verâ religione abstrahatur, quod etiam successorum Honorii, atque imprimis sancti Martini testabatur fides. Quare deficiente Constantinopolitanâ Ecclesiâ, ac totum Orientem conturbante, veræ fidei rationem, in illâ inconcussâ Petri Sede quærebat.

Ex eodem Hierosolymitano tractu Romam advenerant Abbates sanctissimi, quorum supplicationem alio loco memoravimus. Hos, cum postulasent rectam & antiquam à Martino sacroque Concilio firmari fidem, hæc subdidisse jam legimus: *Certissimè hoc scientibus vobis sanctissimis, quod si aliter quàm a nobis pro pietate postulata sunt, quidquam omnino integritatem fidei corrumpens, à vestra terminetur (id est definiatur) Beatitudine, liberi sine dubio atque innocentes ab hoc quod fiet, existimus.*

Cùm hæc sub dubio proponerent, non tamen dissentiebant ab iis, quæ reliqui de Romanâ fide semper invidiâ dixerant; eosque Martinus ac sancta Synodus suscepit æquè ac cæteros: quod nempe intelligerent, non propterea Romanam abnegari fidem, si de alicujus Romani Pontificis judicio dubitetur.

Sanctum Agathonem Papam à Synodo VI. susceptum vidimus hæc scribentem: *Quod Petro admittente, Apostolica ejus Ecclesia nunquam à veritate deflexa sit: quod ejus autoritatem ac doctrinam Catholica Ecclesia, & œcumenica Synodi semper amplexa sint: quod eadem Ecclesia semper illibata permanserit, propter eam CHRISTI promissionem: ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæc præclara, hæc magnifica, hæc vera sunt, ita ut ab Agathone dicta, & à sextâ Synodo suscepta esse vidimus hoc esse ipsâ summâ, successionis ipsius habitâ ratione; atque omnino ita, ut cùm illis stent de ipsius Agathonis judicio habita quæstio, atque in Honorii rescriptum anathematis lata sententia. Quid plura? Ipsa me charta deficiat, si referre aggrediar eos, qui quærentes illud immotum, quod in Ecclesiâ Romanâ sit, nihil aliud quàm ipsam Ecclesiam, ipsam Cathedram, ipsam Sedem Apostolicam memorârunt.*

Nec Romani Pontifices unquam aliter locuti. Sæculo XIV. Benedictus XII. visionem beatificam sanctis ac purgatis animabus asseruit. Quo in Diplomate, de Romanæ Ecclesiæ capitis Ecclesiarum principatu, multa præfatur, concluditque sic: *Pro quâ (Ecclesiâ) ut in se ipsâ subsistens alios informaret, passionis suæ tempore salvator noster JESUS-CHRISTUS patrem exorasse perhibetur, dicens: SIMON, SIMON, &c. EGO AUTEM PRO TE ROGAVI, &c.* Sic ille ad ipsam Ecclesiam Romanam CHRISTI precationem refert: quo fieri asserit, ut in illâ Ecclesiâ non dogmatizetur improvidum, inseratur incautum, in fide veterarium ingeratur.

Hæc ait ille Benedictus, quem audivimus ita differentem, ut apertè fateatur, determinationes in causâ fidei à Romano Pontifice editas, posse esse falsas, & à successoribus retractari; quin etiam aliquas à Joanne XXII. merito retractatas. Quæ cùm is Cardinalis protulisset, non infirmavit Papa, imò verò perspicuè confirmavit, dum editam à Joanne antecessore de beatitarum animarum statu fidem & ipse promulgat; & tamen post eam editam, ipsam quæstionem de integro tractat, ut supra vidimus.

Sup. lib. ix. cap. xix. vid. Conc. Later. sub. Marr. j. loc. jam cit. p. 17. vid. dist. num. LXXXVj.

Sup. lib. vij. c. xxvij. vid. Conc. T. vj. act. iv. pag. 636.

Bull. Rom. T. j. Bull. iv. Bened. xij. Bened. t. 5. & ap. Rain. an. 336. n. 2. Vid. dist. prav. num. xlvij.

Ibid.

Ergo ille cum ostendat, antecessoris suamque adeo fidem, toti Ecclesie propositam, rursus in quaestionem vocari à se posse; tamen Ecclesie Romanae fidem immotam, inconcussamque praedicat: adeo haec diversa sunt. Atque iterum id confidenter dixerim, cum Romani Pontifices, pro eo, ut par est, soleant in omnibus diplomatibus Sedis suae dignitatem, auctoritatemque commendare, qui se, aut Romanum Pontificem, in definiendis fidei quaestionibus infallibilem dixerit, ad haec usque tempora neminem extitisse: adeo id in Ecclesia CHRISTI NOVUM nimiumque est.

CAPUT IX.

Sancti GELASII Papae epistola ad ANASTASIUM Imperatorem nobis obijcitur.

Ep. viij.
Gelas. ad
Anast. Imp.
T. iv. Conc.
p. 1183.

OBJICITUR nobis insignis Gelasii locus in epistola ad Anastasium Augustum de Acacio Constantinopolitano, qui Synodum Chalcedonensem improbaverat. Eum à Felice III. excommunicatum & in excommunicatione mortuum, cum Orthodoxis Episcopis in sacra liturgia memorari oportebat Imperator, agebatque cum Gelasio, ut id fieri vellet. At negabat Gelasius, Catholicam fidem pati, ut impiorum nomini communicaretur. Quae de Catholicae fidei sanctitate praefatus, de Sede sua haec subdit: *Hoc est, quod Sedes Apostolica magnopere cavet, ut quia mundo radix est Apostolicae gloriosae Confessione, nulla rima pravitatis, nulla prorsus contagione maculetur. Nam, si (quod Deus avertat, quod fieri non posse confidimus) tale aliquid proveniret; unde cuiquam resistere audeamus errori? vel unde correctionem errantibus posceremus? Proinde, si pietas tua unius civitatis (c) populum negat posse pace componi; quid nos de totius Orbis terrarum sumus universitate facturi, si, quod absit, nostram fuerit perveritate deceptus?* Hinc triplex argumentum consiciunt: primum, si in Sede Apostolica ulla rima pateret pravitati, officio suo fungii non posset, quae errori resistere non auderet; at Sedem Apostolicam suo officio fungi posse oportet: oportet ergo in illa nullam pravitati patere rimam. Alterum, sanctus Gelasius fieri non posse confidit, ut in Sede Apostolica, ulla pravitati rima pateat; at si Romanus Pontifex de fide iudicando aberraret, rima pateret pravitati: ergo Gelasius id fieri non posse confidit. Tertium, si Romanus Pontifex erraret, totus deciperetur Orbis; at totus Orbis non potest decipi: ergo Romanus Pontifex à vero errare non potest.

Non his moverentur, si id quod Gelasius hic ageret, cogitare vellent. Id autem agebat, ut adversus pravitatem omnem, ne unquam irreperet,

(c) *Unius civitatis &c.* Hæc ut intelligantur, sciendum est Anastasium eo maxime argumento persuadere voluisse Gelasio, sibi esse cum Acacii nomine communicandum, quod Constantinopolitani cives Acacium etiam mortuum adeo observabant, ut nomen ejus, non sine gravi tantæ urbis commotione, videretur à factis dypticis expungi posse. Cui Gelasius responderet: non unam urbem, sed Orbem universum commotum iri, si cum Acacii nomine communicaret.

summa Sedes Apostolicae cautio omnibus esset cognita; subditque rationem: *Alioquin, unde resistere audeamus errori? vel unde correctionem errantibus posceremus?* Quo sensu à Domino dictum est: *Vos estis sal terra, quod si sal evanuerit, aut insulsum fuerit, in quo salietur?* Non quasi sal illud insulsum non possit fieri, sed quia, ne id fiat diligentissime cavendum est. Quo item sensu, omnibus Episcopis Synodus Romana sub Damaso dixit: *Quemadmodum enim poterunt corrigere errata populorum, si ipsos error obsederit?* Quod non eò dictum est ut se infallibiles cogitent; sed ut falli metuant & caveant; atque eò illa spectat à sancto Gelasio praedicata sua & aliorum Romanorum Pontificum summa cautela adversus errorem; ne si illis irrepserit, alios aut reprehendere non audeant, aut curare non possint. Quo loco si concludis, fieri ergo non posse, ut errent, pessima argumentatio; ab eo quod fieri non debeat, ad id quod nequeat: aut ab eo quod fieri sine gravi detrimento non possit, ad id quod fieri omnino non possit, concludendumque erat, ne errent Doctores Orbis, omni ope cavendum, non tamen impossibile; imò eò cavendum diligentius, quod impossibile non sit.

Jam illud Gelasii: *Quod Deus avertat; quod fieri non posse confidimus*, ut rima ulla errori aut pravæ hæreticorum communioni pateat; profectò pium votum, pia fiducia est, non certa illa fides, quæ nunquam falli possit; neque absolutam impossibilitatem denotat, sed summam difficultatem, spemque maximam, ut vigilantibus, attentis, caventibus, Deus obrepi non sinat.

Cæterum absolutè impossibile esse, ut hæretici aliquando per fraudes in Ecclesie Romanæ communionem obrepant, quæ de re hic agebatur, ne ipsi quidem adversarii dixerint; nemoque est, qui non videat sub Liberio, sub Honorio, sub reliquis Pontificibus suo loco memoratis, quam ampla pravitati errorique patuerit, non rima, sed janua. Quin etiam illi, qui possibile esse negant, ut Romanus Pontifex falsa definiat, possibile fatentur esse, ut falsa praedicet, summam etiam contumaciam, tantisque aditus errori aperiat, ut loco movendus sit, ne error serpat latius: ut vel ipsi fatentibus, id quod dicit Gelasius, ad piam fiduciam, non ad omnimodam certitudinem referri necesse sit. Quod autem Gelasium movet ille metus, quid Orbi terrarum fieret, *si nostra*, inquit, *quod absit, fuerit prævaricatione deceptus*; sensit ille quidem id fieri posse, ut quantum in ipso esset, totus deciperetur Orbis. Quantum enim in ipso est, totum Orbem decipit, qui docendi Orbis auctoritate pollens, prævaricatur officio. Neque tamen propterea necesse est totum Orbem decipi; cui adversus errorem alia remedia adfutura sint. Sic enim Liberius, sic Honorius, sic alii, quantum in ipsis erat, totum Orbem deceperunt; nec tamen deceptus est Orbis, quem adversus errantes vigilasse, ac stetit legimus. Hæc scripsit ille Gelasius, quo nullus Pontificum de suæ Sedis amplitudine magnificentius dixit.

Matth. v.
13. Marc. ix.
49.

Syn. Rom.
ij. sub. Damas.
epist. ad Orient.
part. I. Collect.
Hollst. & Tom. ij.
Conc. pag. 889.

CAPUT X.

LEONIS IX. & GREGORII VII. loci obijciuntur nobis.

Anon.
Traçt. de
libert. &c.
lib. vij. cap.
xij. n. 11.
Leo. ix.
epist. v. ad
Petr. Anr.
T. ix. Conc.

p. 975.
Anon. ib.
n. 8.
Ep. Ignat.
C. P. ad
Nicol. j. int.
act. Conc.
v. vij. act. iij.
T. vij. pag.
1009.

Anon.
Ib. Greg.
vij. lib. vij.
ep. j. ad Ar.
ch. icp. Syn.
T. x. Conc.
p. 249.

AN verò recentioris ævi Pontifices ab antecessorum Traditione deflexe-
rint, videamus. Profert scriptor, Anonymus sancti Leonis IX. egregii
Pontificis locum, quòd pro solius Petri fide, ne deficeret, Dominus roga-
verit: *Qua*, inquit, *oratio obtinuit, quòd hæcenus fides Petri non defecit,*
lib. vij. cap. nec defectura creditur, in throno illius, usque in seculum sæculi; sed consir-
xij. n. 11. mabit corda fratrum.... sicut usque nunc confirmare non cessavit. Hæc Leo,
sed quid contra nos, qui quidem tanto conatu id agimus, ne illa Petri
Sedes à verâ unquam fide avellenda credatur? Quòd autem ea Sedes in
fide labascentes confirmare non cesset, id à sancto Agathone depromptum,
eodem intelligendum modo; nempe ut id ipsa series, ipsa successio, non
ut singuli quique præstiterint. Quin idem scriptor Anonymus ibidem im-
pensissimè laudat illum sancti Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani locum
ad Nicolaum I. quo allegatâ Christi sententiâ: *Tu es Petrus, &c.* Sic con-
cludit: *Et ideo ab olim & prisco tempore, in exortis hæresibus, eradicatorum*
& interemptores malorum Lizaniorum MULTI MULTOTIES facti sunt, qui san-
v. vij. act. iij. citatem tuam illic (in Petri scilicet Sede) præcesserunt: quam epistolam
T. vij. pag. illa verba: Multi multoties, quibus constat communem eum esse Christi-
1009. norum sensum, quòd Romani Pontifices ei officio præpositi, tantam rem
summâ quidem ipsâ præstiterint; non ut omnes, nemine excepto, nullis
ejus partibus defuerint.

Idem Anonymus obijcit Gregorii VII. locum; quòd Ecclesia Romana
per beatum Petrum, quasi quodam privilegio, ab ipsis fidei primordiis, à sanctis
Patribus omnium mater Ecclesiarum adstruitur, & ita usque in finem habebi-
tur semper; in qua nullus hæreticus præfuisse dignoscitur, nec unquam præf-
ciendum, præsertim Domino promittente, confidimus. Ait enim Dominus Je-
sus: *EGO ROGAVI PRO TE, PETRE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Quæ*
p. 249. omnino nihil ad rem. Non enim quartimus, an Romanus Pontifex possit
fieri hæreticus, quòd isti posse fieri passim contententur; sed utrum hæresim
definire possit, quòd etiam non hæreticum facere posse constat.

Neque enim necesse est, ut sit hæreticus, qui hæretica definiat, cum
possit id facere non hæretico & contumace animo; atque ipse Cyprianus
reaptationis hæresim, ipse non hæreticus, habito Concilio definierit. Jam
quòsum id spectat, quòd neget Gregorius VII. Romanæ Sedis ullum un-
quam præpositum fuisse hæreticum; nullum item præponendum esse confi-
dat? An eò ut nullus Romanus Pontifex futurus sit unquam hæreticus? Id
ne ipsi quidem dixerint. Vel ergò Gregorius VII. nimius fuerit, vel pia
illa sit ejus fiducia, non certissima fides, non dogma Catholicum; quòd
ipsa verba præferunt, si quis cautè attenderit.

Atque hinc liquido patet, quam indiligenter in hac quæstione versentur,
qui

qui hos locos non satis consideratos lectosque venditant. Neque tamen
mirum, si Gregorius VII. asseverare ausus esset, Romanum Pontificem non
posse fieri hæreticum, qui etiam id asserere ausus est: *Quòd Romanus Ponti-*
Greg. vij. fex, si canonicè fuerit ordinatus, meritis Beati Petri indubitanter efficitur
lib. ij. int. sanctus, ut etiam inter ejus dictatus fertur. Neque tamen ibi legimus, Ro-
ep. l. v. lib. p. manum Pontificem errare non posse; adeò id supra hominem in sanctis
111. vid. e- quoque visum est: sed hoc tantùm, Ecclesiam Romanam nunquam errasse; Ro-
manum Pontificem nunquam erraturam; Catholicum non haberi, qui non concordat Romana Ec-
clesia: Quòd nos quoque credimus, omnique ope asserimus.
ad Herim. p. 275.

CAPUT XI.

INNOCENTII III. ab Anonymo autore locus obijcitur, sed truncus & mutilus.

CENSORES nostros in impugnandis nobis, multa quidem, id autem
vel maximè peccasse vidimus, quòd officium pro re; piam spem ac
fiduciam, pro certâ fide accipiant. Id verò confirmabit Innocentii III. infi-
gnis locus. Et quidem autor Anonymus id vehementer urget, quòd est ab
eo Pontifice dictum in Sermonè II. consecrationis, qui locus sic incipit:
Cum enim sim servus, debeo esse fidelis & prudens, ut dem familia cibum in
tempore. Tria præcipuè Deus requirit à me, videlicet fidem cordis, pruden-
tiam operis, cibum oris: hoc est ut sim fidelis in corde, ut sim prudens in
opere, & dem cibum in ore. Hæc quidem dixit, quæ ab ipso requirantur;
quæ præstare ipse debeat, non quæ necessariò ipse, aut alii exequantur.
Pergit: *Nisi enim ego solidatus essem in fide, quomodò possem alios in fide*
firmare, quòd ad officium meum noscitur specialiter pertinere, Domino pro-
testante: EGO, inquit, PRO TE ROGAVI, PETRE, &c. rogavit & impetravit, QUO-
NIAM EXAUDITUS EST IN OMNIBUS PRO SUA REVERENTIA: Et ideo fides
Apostolica Sedis, in nullâ unquam turbatione defecit; sed integra semper &
illibata permansit, ut Petri privilegium persisteret inconcussum. Hæc sunt,
quæ Anonymus urget, apertâ fallaciâ; cum id quòd Innocentius
debeat; id quòd ab ipso requiratur; id quòd sit ejus, ut profiteretur, officii;
confundat cum eo, quòd necessariò credatur præstaturus. Rogo enim, quid
illud est: Nisi ego solidatus essem in fide, quomodò possem alios in fide fir-
mare? De quâ fide loquitur? De eâ profectò quæ in corde sit. Tria enim,
inquit, Deus requirit à me, fidem cordis; atque iterùm: Ut sim fidelis in
corde, Unde affert illum Apostoli locum: Corde creditur ad justitiam. An
ergò Innocentius ita se in eâ fide, quæ in corde sit ad justitiam, solidatum
esse credit, ut infirmitatem humanam non jam reformidet, ab eâque tutum
se esse jactet? Id superbissimus, id insipientissimus, non profectò Inno-
centius dixerit. Quare illud quòd ait: Nisi ego solidatus essem in fide, quo-
modò possem alios in fide firmare, ita intelligendum est, ut nisi sit in fide
firmus, officium firmandi alios non pro eo ac par est possit præstare, non
Tom. II.

Anon. lib.
vij. c. xij. n.
16. vid. In-
noc. iij.
serm. ij. in
consecr. T.
j. pag. 188.
ed. Colon.
an. 1575.

Hebr. v.
7.

Rom. x.
10.

ut ipse se credat plene & inconcusse, nulloque unquam metu, in fide esse solidatum.

At enim eo loco Christi precationem affert, ut Petri fides non deficiat; unde concludit fidem Ecclesie Romanæ nunquam defecisse, nunquam defecturam. At qui hæc urget Anonymus, hæc continuo addita & contexta prætermisit: *In tantum enim mihi fides necessaria est, ut cum de cæteris peccatis Deum solum judicem habeam, propter solum peccatum, quod in fide committitur, possem ab Ecclesia judicari.* Ergo non credebat suam penitus inconcusam fidem; sed quod ei Ecclesie præfideret cujus fidem, pollicente Domino, inconcusam prædicaret, sibi accommodabat, quæ ad universam Petri successionem, eique conjunctam Romanam Ecclesiam pertinerent; eo planè sensu, quo illud: *Ecce ego vobiscum sum*, toti Apostolico atque Episcopali Ordini dictum, singuli suo modo sibi applicant, pia ut diximus, fiducia, non certâ & indubitata fide.

Inn. iij. ferm. iij. de consec. ib. P. 192. 194. P. sal. cxvij. 6.
Id apertè explicat Sermone III. de consecratione: *Officium injungit, cum dicit; CONFIRMA FRATRES TUOS; auxilium impendit cum ait; EGO PRO TE ROGAVI, PETRE. Exauditur enim IN OMNIBUS PRO SUA REVERENTIA; DOMINUS MIHI ADJUTOR, NON TIMEBO, QUID FACIAT MIHI HOMO.* Hæc an ad piam fiduciam, an verò ad certam pertineant fidem sequentia ostendunt: *Propter causam verò fornicationis Ecclesia Romana posset dimittere Romanum Pontificem; fornicationem non dico carnalem, sed spirituales; id est, propter infidelitatis errorem: quoniam QUI NON CREDIT, IAM JUDICATUS EST.* Tum subdit: *Ego tamen facillè non crediderim, ut Deus permitteret Romanum Pontificem contra fidem errare, pro quo spiritualiter oravit in Petro: Ego, inquit, PRO TE ROGAVI, &c. Audis quid dicatur de Romano Pontifice per infidelitatem fornicante; quamque illud dubitantis ac metuentis sit: Non facillè crediderim, &c. Quòd ergo eò trahit Christi precationem, non dogma fidei, sed pia fiducia, pia accommodatio est. Huic favere licet, sperando & præsumendo; pro fidei decreto hanc habere, novum ac temerarium est.*

Sup. lib. x. c. xxxix. xl.
Atque alios quidem hujus Pontificis locos memoravimus, quibus nostra firmentur. Sed hinc ostendisse juvat quàm hi quoque nihil sint: ut profectò illos pudere debeat, tantùm præsidii in iis collocasse, quæ non nisi imperitiis, & cursim legentibus fucum faciant.

CAPUT XII.

Petri Cardinalis de ALLIACO, de Sede Apostolicâ nunquam a seclurâ deoque Pontifice interim fallibili, & deviabili sententiâ.

ULTIMO loco proferimus Petrum Alliacensem & Joannem Gerfonem de Romanæ Sedis æternâ firmitate differentes; ut eam cum Parisiensium sententiâ egregiè consentire constet.

Et quidem Petrus de Alliaco in illâ Legatione nobili, quam adversus Montefonum Universitatis Parisiensis nomine, Avenione gessit, ad Cle-
mentem VII. ita peroravit: *Non ignoramus, sed firmissimè tenemus, & nullatenus dubitamus, quòd sancta Sedes Apostolica est illa Cathedra Petri, supra quam, eodem Hieronymo teste, fundata est Ecclesia; ut habetur in capitulo Quondam vetus: & sicut dicit Cyprianus, xciii. dist. cap. Qui Cathedram; de qua Sede in personâ Petri in eâ sedentis dictum est: PETRE, ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.* LUC XXI.

In eadem Legatione tractatum edidit ad Papam & Cardinales, in quo hæc leguntur: *De hac sanctâ Sede, in personâ Petri Apostoli in eâ presidentis dictum est: PETRE, ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.* LUC. xxii. *propter quod dicit Cyprianus xciii. dist. Qui Cathedram Petri, scilicet sanctam Sedem Apostolicam, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesiâ se esse non confidat. Et Hieronymus, xxiv. quest. i. Cap. Quoniam vetus; dicit: Quòd super eam fundata est Ecclesia, & quòd quicumque secum non colligit, dispergit, & in capite Hæc est fides, dicitur quod ipsa semper immaculata permansit, & in futuro permanebit: ex quibus omnibus satis patet, quòd ejus nunquam deficit fides.*

Hæc igitur cum dicat de Sede Apostolicâ nunquam defecturâ, nihilo fecius docet Romanum Pontificem in fide posse deficere. Ibidem enim hæc habet: *In causâ fidei à summo Pontifice appellari potest ad Concilium generale, sicut patet xix. dist. cap. Anastasius; & manifestum est, quòd ad ipsum pertinet Concilium in causis fidei definire, sicut patet ex autoritate Gregorii xv. dist. cap. Sicut.*

Atque hæc, inquit, *declariantur supponendo quid sit Sedes Apostolica: nam vel ipsa est universalis Ecclesia, vel aliquod generale Concilium universalem Ecclesiam representans, vel particularis Ecclesia Romana, in qua scilicet Ecclesiâ sedet, id est, cui præsidet summus Pontifex; & ideò ipse & Sedes Apostolica non sunt idem, sicut non idem sunt sedes & sedens.*

Cùm ergò ex Petro Alliacensi aliud sit sedes, aliud sedens, non mirum est aliquid convenire sedi, quòd sedenti non conveniat; nempe ut sedes deficere non possit, cum sedens sit deviabilis, etiam in judicio de fide, quippe à quo judicante, etiam in causis fidei, ad Concilium generale, secundum eundem autorem, appellare liceat.

Et quamvis doceat sic appellari posse; haud minùs disertè docet: *Quòd*

ad sanctam Sedem Apostolicam pertinet, autoritate judiciali supremâ, circa ea quæ sunt fidei, judicialiter definire: quia Sedes Apostolica, tametsi subiecta est universali Ecclesiæ, eamque repræsentanti Concilio generali, tamen suprema est respectu singularium Ecclesiarum; quemadmodum tradit, non modò schola Parisiensis, sed etiam ipsum Constantiense Concilium, ut sæpè diximus.

Vid. in
append. lib.
j. c. vij. &
Pet. Alliac.
Tract. de
aut. Conc.
int. oper.
Gers. T. ij.
p. 949.

Huc spectat ejusdem Alliacensis, alio loco relata sententia, quæ explicans illud privilegium, de non errando, quale sit: *Aliqui, inquit, extendunt ad Romanam Ecclesiam: aliqui verò restringunt, ad auctoritatem universalis Ecclesiæ; sed non potest extendi ad Papam.* Sic clarè & perspicuè Sedis indefectibilem firmitatem, cum Romani Pontificis defectibilitate conjungi posse declarat.

CAPUT XIII.

Joannis GERSONIS eadem de re sententia: consulantur qui putant variasse Gersonem: Dionysii Carthusiani loci repetuntur.

JOANNES verò Gerson ejus discipulus hæc coram Alexandro V. prædicat: de Indis quidem: *Habent Christum, inquit, an purè: Quis docet? Facile in eis sinceritas corrumpitur, cum Ecclesiæ Romanæ non cohercant, à quâ fidei certitudo petenda est.* De Græcis verò: *Illos mala tempestas à Sede Petri disjectos, non modò schismatis, sed nonnullius etiam hæresis macula fœdavit. Latinitas ipsa purior & immaculatio sedem habet Petri, pro cujus fide ne desciceret, specialiter oravit ille, qui IN OMNIBUS EXAUDITUS EST PRO SUA REVERENTIA.*

Hæc docet ille, qui ubique asserit Romanum Pontificem, etiam de fide judicantem, errare potuisse: & in eodem quoque coram Alexandro V. sermone prædixerat: *Quid, si quod perrarum est, summus Pontifex labatur in hæresim, ut legimus Liberium Ariana hæresi subscripsisse.* Cum ergò doceret talia, tamen Ecclesiæ Romanæ inconcussam prædicabat fidem.

Hinc etiam illud: *Papa stuit, Papatus stabilitas est;* quo scilicet ostenderet, in Papâ mortali, labili, atque ut vocat *deviabili*, inconcussam tamen Papatus à Christo instituti stare rationem.

Neque audiendi qui dicunt variasse Gersonem eumque sub Alexandro V. infallibilitatis Pontificiæ defensorem, circa Constantiensis Concilii tempora in aliam sententiam deflexisse. Qui si legissent tractatum de *unitate Ecclesiastica, & considerationes de pace*, anno 1403. editas; si *propositiones coram Anglicis ante Concilium Pisanum*, anno 1408. si tractatum de *ausurabilitate Papæ*; si *considerationes quatuor*, aliosque tractatus circa Alexandri V. Pontificatum; facile intelligerent ejusdem fixam invariabilemque sententiam, Concilium Papæ, ut *indeviabile deviabili*, anteponi oportere.

Certè hæc scribebat tum: *Jubebit exempli gratiâ summus Pontifex, coram Theologis expertis, quòd fideles credant Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio, Theologorum erit doctrinaliter resistere, &c.* Ergo id jubere potuisse credebatur, quod Evangelicæ doctrinæ repugnaret, haud minùs inconcussâ Ecclesiæ Romanæ Sede.

Id. de au-
scrib. Pap.
confid. xiv.
ib. p. 218.

Hæc quidem ostendunt non à Joanne Gersone diversis temporibus, diversa dicta esse; sed quæ isti diversa putant, in unam reverà coire sententiam. Quod item demonstrat pius ille doctusque Dionysius Carthusianus, qui, & Papam in judicando *fallibilem* & Ecclesiæ Romanæ fidem nihilo feciùs *nunquam defecturam* credidit. Adeò liquebat, hæc duo simul stare. Atque hinc utraque amplexi Gallicani Patres, & consensum Ecclesiæ post Pontificalia decreta necessarium, & nihilo feciùs, *Apostolica Sedes, in quâ fides prædicatur & unitas servatur Ecclesiæ, reverendam omnibus gentibus majestatem prædicant.*

Vid. Dior.
Carr. tract.
de aut. Pap.
Tom. 1. cd.
Colon.

Declar.
Cler. Gall.
1682. Præf.
& cap. iv.

CAPUT XIV.

Dubium resolvitur: Ecclesiæ sedisque Romanæ firmitas, ab Ecclesiæ Catholicæ firmitate: Ecclesiæ Romanæ Traditio, universalis Traditionis pars ac specimen.

DICES ex antèdictis, nec ipsam quidem Romanam peculiarem Ecclesiam, Sedemque Apostolicam satis esse firmam; cum ostenderimus, de Romanorum Pontificum, Cælestini, Leonis, Agathonis, aliorumque decretis in Synodis œcumenicis habitam quæstionem; cum ea decreta, toto Clero Romano consentiente, Agathonis etiam toto fere Occidentali Concilio probante, & condecernente, edita fuerint.

Id qui objiciunt, non satis advertunt, quid immotum invictumque dixerimus; nempe id quod infixum penitus insertumque sit. Hæc est illa Petri; hæc est Romana fides, quam ipsa successio certi instar firmique dogmatis attulerit. Neque verò probamus Turrecrematam, aliosque docere visos, Papam quidem per sese errare in fide, etiam prædicando & definiendo posse; non autem si cum Cardinalibus ac Synodo suâ deliberet; tanquam peculiaris Papæ Synodus, aut Cardinalium Collegium, id Papæ tribuant, ut errare non possit. Certiora cogitent oportet, qui Ecclesiæ Romanæ, Sedisque Apostolicæ inviolabilem statum fidemque prædicent: nempe id eventurum nunquam, ut quemadmodum Ecclesiæ, exempli gratiâ, Constantinopolitanæ, Alexandrinæ, & nunc Anglicanæ, Danicæ; ita Ecclesiæ Romanæ error inhæreat; quem contumace proposito tueatur, & à veræ Ecclesiæ se abruptat sinu. Neque verò unquam Romani Pontifices resugerunt, ut quod Cleri sui consensu judicassent, cum œcumenicâ Synodo, si res postularet, æquo animo retractarent. Quo profectò constabat, si aliquid fortè erroris irreperet, certè abesse contumaciam, quâ solâ sit hæresis. Quin vidimus sanctum Zozimum cum Clero suo sedentem compro-

basse quidem Cælestii fidem, at nullâ contumaciâ; atque ab Africanis Patribus commonitum, statim ad meliora ac prisca rediisse. Quanto magis si tota Ecclesia, aut œcumenica Synodus ipsum commonuisset.

Unam ergo Ecclesiam Catholicam, utpote Spiritus Sancti Magisterio instructam, quæque eam repræsentet, Synodum œcumenicam, eam esse credimus, in quam circa fidelem nullus unquam obrepit defectus, neque per contumaciâ, neque per imprudenciâ: Clerum verò Romanum, si quid erraret, ab Ecclesiâ Catholica, atque ejus œcumenicâ Synodo dirigi, revocari, doceri debere, perficique omnino, ne error inolescat. Unde illa Romanæ Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ invicta firmitas, ipsâ Ecclesiæ Catholicæ firmitate constat: quæ quidem Ecclesia Catholica, cum ex Christi promissione sit immobilis, Petri successione, sique conjunctam principalem Ecclesiam, Sedemque Romanam, partem Ecclesiæ necessariam, eâque totum continet, stare quoque oportet.

Aug. de Bapt. cont. Donat. lib. ij. cap. vij. n. 12. Tom. ix. p. 102. lib. iv. cap. xxiv. n. 31. p. 140. ep. liv. al. cxviii. n. r. T. ij. p. 124. Vinc. Lir. comm. i. c. ij. Tom. vij. Bibl. Patr. p. 250. Tertull. de Præscr. hæret. cap. xxviii. ed. Prior. pag. 212. lb. cap. xxxvii. pag. 215. Iren. lib. i. cont. hæres. c. x. n. i. p. 48. lb. n. 2. p. 49. lb. lib. iij. c. iij. n. i. p. 175. lb. n. 2.

Quamobrem firma quidem est Sedis Romanæ atque inconcussa Traditio; sed illud robur Catholicæ Ecclesiæ Traditione constat. Unde Augustinus vim Traditionis exponens, id semper inculcat, ut quæ per universam custodiantur Ecclesiam, non nisi ab Apostolis tradita & commendata credantur. Et Vincentius Lirinensis firmum & inconcussum id esse definit, quod ubique, quod semper est. Cui congruit Tertulliani sententia: *Quod apud multos unum invenitur, non est erratum, sed traditum*; quo concludit fieri non potuisse, ut tot ac tanta Ecclesiæ in unam fidem erraverint. Tum illud præcipuum, possibile non fuisse, ut Spiritus Sanctus nullam earum in veritatem deduceret, ad hoc missus à CHRISTO ut esset Doctor veritatis. Atque hinc illud invictum, ut veritas nobis adjudicetur, quicumque in eâ regulâ incedimus, quam Ecclesiæ ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo tradidit. Quæ clarè demonstrat, vim Traditionis in universalis Ecclesiæ consensione esse positam; in quâ quippè sit certissimum Spiritus Sancti Magisterium. Neque ab eâ sententiâ ablutit his antiquior Irenæus: *Ecclesiæ enim, inquit, per universum Orbem usque ad fines terræ seminata, & ab Apostolis & à Discipulis eorum accepit eam fidem, quæ est in unum Deum. Ac rursus: Hanc prædicationem cum acceperit & hanc fidem Ecclesiæ, & quidem in universum mundum disseminata, diligenter custodit quasi unam domum inhabitans*. Pulchrè, ut totius Orbis terrarum tam fida sit, quam unius domus consensio. Atque iterum: *Traditionem itaque Apostolorum, in toto mundo manifestatam in omni Ecclesiâ adest perspicere omnibus, qui vera velint audire*; & continuo hujus universalis Traditionis egregium specimen editurus, Ecclesiæ principalis, Romanæ scilicet, Traditionem adducit, quâ, inquit, *confundimus eos, qui quoquo modo præter quam oportet colligunt*. Ac merito universali Traditione propositâ, partem ejus necessariam, Ecclesiæ Romanæ Traditionem commendat; cum profectò certum esset, non potuisse fieri, ut à reliquis Ecclesiis discreparet, in quâ omnes unitatem servare debeant.

Quæ cum ita sint, apparet Ecclesiam Catholicam primitus esse immotam cui dictum sit: *Portæ inferi non prævalerunt adversus eam*; & *Ecce ego vobiscum sum*: Ecclesiam verò Romanam ita esse immotam, ut parte in Ecclesiæ principale summèque necessariam; quæ mater ac magistra Ecclesiarum, totam ipsam Ecclesiam matrem ac magistrâ agnoscat.

Atque hinc obiter illud solvitur, quod passim objiciunt: *Non est discipulus super magistrum*: nec si discipulorum turba millies congregetur, ideò magistrum autoritate vincet. Id quidem Christum de se dicere, ut magistro unico, sequentia docent; *nec servus super Dominum suum*. Neque enim Christiani alterius quàm Christi servi sumus; sed propter reverentiam quorundam Romanorum Pontificum, qui hunc sibi locum attribuunt, respondemus ex antèdictis: in Christianâ Ecclesiâ docendi autoritatem acceptâ à Christo per Apostolos Traditionis niti testimonio. Porro Traditionis omnes Episcopi testes sunt; ac vis testimonii testium consensu constat. Summa ergo autoritas in eo consensu est posita. Tum, Papa in Christi nomine, respectu Ecclesiarum particularium est magister ille quidem, sed respectu Ecclesiæ Catholicæ discipulus, cum in Ecclesiâ Catholicæ consensione manifestum appareat Spiritus Sancti Magisterium.

CAPUT XV.

Ex Sedis Apostolicæ immobili firmitate concludi causas fidei ad eam Sedem referendas; non autem propterea infallibili judicio finiendas: formulæ interrogandi Romani Pontificis, de ejus judicium præsumptionem, non tamen continuo certam fidem fuisse; cujus rei exempla proferuntur.

JAM ex totâ antecedente doctrinâ id facile consequemur, ut majores, ac præsertim fidei quæstiones, in eâ potissimum Sede definiri oporteat, in quâ error non obtineat; & ab eo potissimum Pontifice, qui in eam ferriem intextatur, quæ à fide penitus abrumpi nequeat. Id voluit sanctus Bernardus loco celebri ad Innocentium II. *Oportet ad vestrum referri Apostolatum pericula quæque & scandala emergentia in Regno Dei, ea præsertim quæ de fide contingunt: dignum namque arbitror, ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Hac quippe hujus prærogativa Sedis. En Sedis universim ex antiquâ Traditione; non singuli cujusque Romani Pontificis; quâ tamen prærogativâ Sedis id fit, ut de fidei periculis ad ejus sedis Præsidentem potissimè referatur. Pergit: *Cui enim alteri aliquando dictum est; Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua? Ergo quod sequitur à Petri successore exigitur: ET TU ALIQUANDO CONVERSUS CONFIRMA FRATRES TUOS. Exigitur certè; quis enim neget id à Petri successore postulari? An id officii sit semper ac necessario præstiturus, Bernardus non dicit; ac sidenter dixerim, ad Bernardi tempora dixisse neminem.**

Interim de Pontificis responso optima quæque præsumebant; atque hinc illa formulæ interrogandi de fide Romani Pontificis; Hieronymi quidem clamantis ad Damasum: *Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudinis tuæ, id est Cathedra Petri communionem confocior; super illam petram aedificatam Ecclesiam scio; quicumque extra hanc domum agnum comederit, profa-*

Matt. x. 24.

Bern. ep. cxc. sive Tract. cont. Abæl. ad Innoc. ij. Praef. Tom. i. Bened. p. 643.

Hier. ep. xiv. ad Damas. alias Lxij. T. iij. part. ij. p. 19. 20.

mus est; si quis in Arcâ Noë non fuerit, peribit regnante diluio. Quæ de Sedis dignitate præfatus, de ipso Damaso hæc infert: *Quicumque tecum non colligit, spargit; hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.* Ac paulo post: *De cernite, obsecro: non timebo tres hypoteses dicere, si iuberis.* Cui cognatum illud supra memoratum Justiniani ad Hormisdam de uno Trinitatis crucifixi: *Hoc enim reputamus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit imitatum.*

Quæ formulæ ideò per totam Ecclesiam frequentatæ; quòd in Clero Romano tanta lux, tanta doctrina esset, atque in docendâ fide tanta cautio, tantum præterea in Sede nunquam defecturâ Christi præsidium; ut facile præfumerent, ejus Sedis Præsule officio non defuturum. Caterùm si hæc ad summos apices, non Sedi successioneque universum, sed singulis quibusque Romanis Pontificibus tribuendum putant, jam dicant Liberio, dicant Sergio III. dicant cæteris, à quorum communione tantisper abstinendum fuit: *Qui tecum non colligit, spargit.* Dicant Honorio: *Non timebo unam, duasve voluntates tacere vel promere, si iubeatis;* tota quidem Ecclesia confunderetur. Hæc ergo piæ fiducia, non certæ sunt fidei.

Quod ad Hormisdam attinet, recordentur velim, postquam à Justiniano interrogatus, spem Orientis haud satis idoneo responso destituit, Orientalem Ecclesiam in præscâ sententiâ perstitisse; ac demum perpulisse Romanos, ut unum Trinitatis crucifixum secum agnoscerent. Jam illud recordemur, Patres atque ipsos Romanos Pontifices, sæpe ita esse locutos, ut qui de Romani Pontificis judicio dubitarent. Hinc quaesitum in Synodis generalibus, an eorum decreta rectè haberent, necne. Hinc illud Augustini: *Romanos Clericos nihil veritati nocituros, sed tantum iniustros sibi prævaricationis vitam, si sancti Innocentii decreta rescidissent.* Hinc illa contestatio Monachorum Hierosolymitanorum, innocuos se esse, si Martinus cum Concilio suo prava & fidei adversa defuisset. Multa ejusmodi retulimus, quæ utique cum illis formulis concilianda sunt, ut una sit Ecclesiasticæ doctrinæ facies. Conciliantur autem, si de Romani Pontificis judicio dubitatum quidem, sed interim optimè præsumptum esse dicamus.

Quin etiam memoravimus similes de cæteris quoque Episcopis locutiones, atque illud imprimis Concilii Romani sub Damaso: *Neque enim hæresis malum cadere in Dei Antistitem potest:* non quòd Episcopi à fide cadere non possent; sed quòd id futurum non facile præfumerent.

Notum illud Cypriani ad Florentiam Pupianum (d) in se rebellantem, de singulis quoque Episcopis dictum: *Nec hæc jactò, sed dolens profero: cuncte judicem Dei constituas, & Christi, qui dicit ad Apostolos, ac per hos ad omnes præpositos, qui Apostolis vicariâ ordinatione succedunt: QUI AUDIT VOS ME AUDIT... inde enim schismata & hæreses oborta sunt, & oriuntur, dum Episcopus, qui unus est, & Ecclesia præest, superbâ quorundam præsumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, indignus hominibus iudicatur.* Quem locum ad cujuscumque Diœcesis Episcopum pertinere, & sermonis probat series, & novissimus autor anonymus confiteretur. An ergo vo-

(d) Ad Florentinum Pupianum.] I: in Africa, ut videtur, Episcopus fuit, qui cum Novatiani partibus adhereret, Cypriano nomen Primatis & etiam Episcopi denegabat.

lebant singulis Episcopis sic aptari illud: *Qui vos audit me audit,* ut nemo à fide caderet, nemini unquam obsistendum esset? Hæc aptè, hæc temperatè hæc piâ fiduciâ præfumberent, non ad extremos apices exigebant. Similis locus apud Cyprianum in epistolâ ad Cornelium Papam. Quid Hieronymus? Nonne de Rufino hæc prodidit: *Scribis quoque me literis indicasse, quod Papa Theophilus expositionem fidei nuper ediderit, & polliceris, quòd quidquid ille scripserit tu sequaris?* An ergo Alexandrinum Antistitem infallibilem cogitabat? Subdit Hieronymus: *Si Papa Theophili sententiis delectaris, & nefas putas Pontificum decreta convelli, quid de cæteris dicis, quos ipse damnavit?* Adeò optima quæque de Episcoporum judiciis præfumberent, neque tantùm in fidei quæstionibus, sed etiam in particularibus causis. Unde subdit: *Quid de Anastasio, de quo nulli, ut ais, verum videtur, ut tanta urbis sacerdos, vel innocenti tibi facere injuriam potuerit, vel absenti.* Nempe adversarii, si de fide ageretur, strictè illud urgerent, non potuisse fieri, ut Anastasius Romanus Pontifex à fide deficeret: cum de Rufini peculiari causâ agatur, fateri coguntur, humani sermonis consuetudine, pro certis assumi solita, quæ piâ fiduciâ præfumerent.

Sexcenta ejusmodi commemorare possem, sed in re tam obviâ pudet esse diligentem. Quin ipse novissimus scriptor Anonymus quanta refert, quæ per se ipsa vana sint, nisi in nostram interpretationem temperentur! Nempe Innocentius I. ad Macedonas hæc scripsit: *Adverti Sedi Apostolicæ, ad quam relatio, quasi ad caput Ecclesiarum missa currebat, aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum sententia (e) duceretur.* Hic Anonymus, qui nihil nisi infallibilitatem cogitat, statim infert, Romanorum Pontificum in fide certissimum esse judicium. Atqui non de fide, sed de disciplinâ variabili agebatur. Percurrat capitula Lector diligens, nihil aliud quàm instituta Ecclesiastica inveniet; cujusmodi decreta non semper admitti, & etiam ad incudem revocari posse, idem Anonymus cum Theologis omnibus confiteretur. Tùm illud Innocentii perpendatur: *Adverti Sedi Apostolicæ aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum sententia duceretur.* Audis aliquam injuriam; non hæreticos, non schismaticos cogitabat: aliquam injuriam fieri querebatur, quòd de tantâ potestate non satis æqua præfumerent; ut etiam si de fide ageretur, locus hic adversario nihil prodesset.

Idem Autor laudat Tarraconensè Concilium, ejusque epistolam ad Hilaram Papam, in quâ sic habetur: *Privilegium vestra Sedis, quo per totum Orbem beatissimi Petri predicatio universorum illuminationi prospexit, &c. subdunt: Ad fidem recurrimus Apostolico ore laudatam: inde responsa querentes, unde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur.* De Silvani Calaguritani causâ agebatur, ejusque ordinationibus præter canones factis: id perunt ab Hilario, ut quid super hac parte observare velitis, Apostolicis assatibus instruantur. Ac postea: *Erit vester triumphus, si Apostolatus vestri temporibus, quod sancti Petri Cathedra obrinet, Catholica audiat Ecclesia.* Exclamant Papam in fide esse infallibilem, cum de fide nullus quæreret. Præfumberat Synodus Pontificem, cui depositum fidei

(e) Sententia.] Hic agit Innocentius de eâ sententiâ, quâ Siricius Papa an. 390. Bonosii ordinationes damnaverat.

Sup. lib. ix. c. xvj. ep. ij. Just. ad Horm. T. iv. Conc. p. 1517.

Aug. lib. ij. ad Bonif. c. iiii. n. 5. T. x. p. 434. Vid. Conc. Later. sub. Mart. j. legg. ij. T. vj. Conc. p. 137.

Sup. lib. ix. cap. xix. ep. Synod. Cœc. Rom. sub Damaso. Coll. Hoffst. Part. ij. p. 266. Tom. ij. Conc. p. 892.

Cypr. ep. lxxvj. n. 3. ad Florent. Pap. edit. Amst. lxxix. Rigalt.

Anon. de libert. lib. vij. c. viij. n. 7.

Cyp. ad Corn. lxx. al. lxx. Apol. Hier. adv. Ruf. lib. iij. Tom. iv. part. ij. p. 453. Ib. p. 455. Ibid.

Innoc. j. ep. xxij. ad Maced. T. ij. Conc. p. 1272.

Anon. lib. i. c. v. n. 11. Conc. Tarrag. ep. 1. ad Hilaram. T. iv. Conc. p. 1033.

commiffum effer, ut in illo deposito, ita in peculiaribus caufis, nihil errore, nihil præfumptione; fed omnia Pontificali deliberatione gesturum, ut in tantâ Sede fieri confueverat. Cætera ejufmodi æquè inania commemorare piget.

Conc.
Later. ij.
fub. Pafch.
ij. Tom. x.
Conc. pag.
767. & feq.
vid. Urfp.
an. 1116.

Memoratur & illud Pafchalis II. in Concilio Lateranenfi III. De privilegio agebatur, quod ad investituras laicales tuendas, Henricus V. Imperator à Pafchale II. in vinculis detento, per vim extorferat. Bruno Signinus Epifcopus dixit: *Gratias agamus omnipotenti Deo, qui Dominum Pafchalem audivimus proprio ore clamantem, illud privilegium, quod pravitatem & hærefim continebat. Hic quidam Epifcopi commonere cœperunt Pafchalem hæreticum immeritò appellari: privilegium illud malum quidem fuiſſe; hærefim non fuiſſe. Pafchalis deinde hærefis horrendâ voce puſſatus, in hæc verba prorumpit: Fratres & Domini mei, audite: Eccleſia iſta nunquam habuit hærefes; imò hæc omnes hærefes conquaſſate ſunt; & pro hæc Eccleſia Filius Dei in paſſione oravit, cum dixit; EGO PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæc ſi ad extremos apices urgent, dicant velim, an putent Papam nec hæreticum eſſe poſſe; profeſſionem hæreticam ab eo, ne per vim quidem, extorqueri poſſe. Non id dicent, ſat ſcio. Ergò hæc ad commodam interpretationem temperanda, quâ de Pontifice, propter honorem Sedis, optima præſumantur.*

Cõc. Vien.
Tom. x. cp.
ad Pafch.
ij. p. 785.

Quid quòd Guido Vienneniſis, tum Legatus Apoſtolicus, mox Calixtus II. Papa in Vienneniſi Synodo definiuit, dictante Spiritu Sancto, *Investituram omnem de manu laicâ hærefim eſſe judicamus?* Quid quod Pafchalis II. hæc decreta firmavit, ſequè adeò in eam hærefim, per vim quidem, fed tamen lapſum eſſe confeſſus eſt? Quid quòd eadem Synodus, Sanctis Epifcopis conſentientibus, ad Pafchalem ſcripſit: *Si noſtra paternitatis aſſertiones roborare nolueritis, nos à veſtrâ obedientiâ repellitis.* Ubi tum illud: *Qui tecum non colligit, ſpargit?* Ubi illud: *Hoc reputamus Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum?* Siquidem ea ad extremos apices exigantur. Ex quibus colligitur, quæcumque pro hac infallibilitate ſpecioſiſſima venditant, ea penitus introſpecta, nihil aliud præferre, præter præſumptionem probabilem ac piam fiduciam.

Matt.
xviii. 20.

Sic profeſſo nobis integra, quod ad fidem attinet, judiciorum Eccleſiaſticorum ratio conſtat. Sic enim intelligimus, aliud eſſe, quod piâ fiducia præſumimus, aliud quod certâ fide credimus. Cum Epifcopi ac Synodi particulares de fide judicant, hos vera judicâſſe pia fiducia ſuadet; ſuccurrit enim illud: *Ubi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum:* meritòque præſumitur, tanto præſidio fultos, officio non defuturos, neque aberraturos ab antiquâ Eccleſiarum ſuarum Traditione, cujus cuſtodes ſunt. Jam ſi ad Romanum Antifitem quaſtio devolvitur; atque is Eccleſiarum omnium communione vicens, ad quem proinde omnia referuntur, promit judicium ex illâ Petri Sede, quæ eſt ædificata in generationem & generationem, ubi ſtabiliendæ fidei tanta conſtantia & adverſus hærefes atque novitates tanta cautela eſſe ſolet; multò magis præſumitur judicium, ex Petri æquitate ac prædicatione & communi Eccleſiarum Traditione eſſe depromptum. Cum verò Eccleſia Catholica ipſa decernit, aut ipſa conſentit, non præſumptio, ſed res ipſa; nec jam pia illa fiducia, ſed *πληροφoρiα*, quàm Paulus appellat, ac plenæ fidei certitudo,

CAPUT XVI.

De ſancto THOMA & S. BONVENTURA Facultatis Pariſienſis Doctoribus, quid GERSON ſenſerit: utriuſque ac præſerim Angelicæ Doctõris ſententia explicatur.

QUANQUAM Theologi graves, poſtquam exploratam habent Patrum ſententiam, non multum commoveri ſolent novellis ſcholasticorum opinionibus; noſtra tamen poſtulat ergà Sanctum Thomam ac Sanctum Bonaventuram, ſcholæ Pariſienſis decora, reverentia ſingularis, ne illos ſilentio prætermittamus.

Et quidem Joannes Gerſon ſermone Conſtantia dicto, feſto die Sancti Antonii, in hæc verba: *Nuptia factæ ſunt in Cana Galilea;* poſteaquàm rettulit illud Seſſionis V. Conſtantienſis, de Conciliari poteſtate decretum: *Huic, inquit, veritati fundata ſupra petram ſacra Scriptura quiſquis à propoſito detrahit, cadit in hærefim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus maxime Pariſienſis & Sanctus aſſeruit. Vidi nuper ſanctum Thomam & Bonaventuram dantes ſupremam & plenam ſummo Pontifici poteſtatem Eccleſiaſticam. Rectè procul dubio; ſed hoc faciunt in comparatione ad fideles ſingulos & particulares Eccleſias.* Hæc Gerſon; neque reverà quidquam aliud apud Sanctos illos Doctores legimus.

Joan. ij.
Gerſ. ſerm.
in feſto S.
Anto. T. ij.
Dup. p. 355.

Certè Sanctus Thomas alicubi docet, *ad Romanum Pontificem à Synodo appellari, quæ omnia patent ex geſtis Chalcedonenſis Synodi.* Quo uno ſatis conſtat, ſanctum Doctorem locutum generatim de Synodis, abſtrahendo ab univerſali vel particulari Synodo. In actis enim Chalcedonenſibus videmus appellatum à particulari Flaviani Conſtantinopolitani Synodo, ad ſanctum Leonem; à Synodo univerſali appellatum fuiſſe non videmus. Jam de Pontificiâ infallibilitate, quem unum quaſtionum fontem vidimus, apud Bonaventuram quidem nihil invenio, quo eam Romano Pontifici aſſerat. Imò verò tractans promiſſionem illam, quâ Pontificia infallibilitas vel maxime ſtare videatur; *Rogavi pro te, &c.* Bonaventura ſic exponit, ut ad fidem Eccleſiæ Catholica referat.

Bonav.
T. ij. exp.
in Ev. Luc.
c. xxij.
Vid. comm.
S. Thom. in
Evang. Luc.
S. Thom.
2. 2. qu.
1. art. ix.
Sed contra.
Joan. xvj.
13.
S. Thom.
ib. ad 3. um.

Sanctum verò Thomam audimus eodem modo exponentem: *Univerſalis Eccleſia fides non poteſt deficere, domino dicente, ROGAVI PRO TE, UT, &c.* Huic interpretationi reliqua ſancti Doctõris, in 2. 2. de fide tractantis, doctrina congruit: nam quaſtione I. articulo IX. ſic habet: *Sed contra eſt, quod Eccleſia univerſalis non poteſt errare, quia à Spiritu Sancto gubernatur, qui eſt Spiritus veritatis: hoc enim promiſit Dominus Diſcipulis, Joan. XVI. dicens: CUM VENERIT ILLE SPIRITUS VERITATIS, DOCEBIT VOS OMNEM VERITATEM.*

Eodem articulo ad tertium exponens, cur in Symbolo ita dicatur, *Credo in Deum*, quod ad fidem formatam, id eſt cum charitate conjunctam pertinet, ait: *Quod confeſſio fidei traditur in Symbolo quaſi ex perſona totius Eccleſiæ,*

D d ij

quæ per fidem unitur. Fides autem Ecclesiæ est fides formata: talis enim fides invenitur in omnibus illis, qui sunt numero & merito de Ecclesiâ. Quare illud: Rogavi pro te ut non deficiat fides tua, fidei formatæ est. Talis enim fides Petro promittitur, & merito refertur ad universalem Ecclesiam, cui semper inesse constat fidem, eamque formatam.

Id. ib. art. x. in cor. por.
Anton. sum. Theol. part. iij. par. rag. iv. p. 418. verso.
S. Thom. loc. cit. Sed contra.

Quod autem idem Doctor articulo sequente, concludit. Quod ad summum Pontificem pertineat fidei Symbolum ordinare, ita est intelligendum, ut ad ipsum præcipue; ut sine ipso ad nullum; denique ut ad ipsum, ut publicam personam, hoc est, utentem Concilia, & requirentem adjutorium universalis Ecclesiæ; quemadmodum Antoninus Thomæ discipulus exponebat.

Ib. ad 2um.

Unde sanctus Doctor eodem articulo X. sic habet: Sed contra est, quod editio symboli facta est in Synodo generali; sed ejusmodi Synodus autoritate solius summi Pontificis potest congregari, ut habetur in Decr. dist. 17. Ergo editio symboli ad autoritatem summi Pontificis pertinet: summi certe Pontificis, utendis Concilio & requirentis adjutorium universalis Ecclesiæ.

Sup. lib. viij. cap. ij. & seq.

Et ibidem ad 2um. respondens ad illud Synodi Ephesinæ interdictum, quod aliam fidem præter Nicænam nulli proferre liceat, sic ait: Ad secundum dicendum, quod prohibitio & sententia Synodi se extendit ad privatas personas, quarum non est determinare de fide. Non enim per ejusmodi sententiam Synodi generalis ablata est potestas sequenti Synodo novam editionem Symboli facere; non quidem aliam fidem continentem, sed eandem magis expositam: sic enim qualibet Synodus observavit, ut sequens Synodus aliquid exponeret supra id quod præcedens Synodus exposuerat, propter necessitatem alicujus hæresis insurgentis. Unde pertinet ad summum Pontificem, cujus autoritate Synodus congregatur & ejus sententia confirmatur. Porro confirmare quid sit alibi diximus, nec repugnat sanctus Thomas; sed Ecclesiasticam vocem ex universali Traditione intelligendam relinquit.

S. Thom. ib. art. ix. Sed contra.

Idem sanctus Doctor articulo IX. præcedente dixerat, argumento sed contra: Symbolum est autoritate universalis Ecclesiæ editum: nihil ergo inconueniens in eo continetur. Hic robor, hic omnimoda & inconcussa firmitudo.

Id. ib. art. x. in corp.

Cum ergo concludit in corpore articuli X: Quod ad summi Pontificis autoritatem pertineat editio Symboli, quod ad ejus autoritatem pertineat finaliter determinare ea quæ sunt fidei, ut ab omnibus inconcussa fide teneantur; quod unitas servari non potest, nisi questio fidei determinetur per eum qui toti Ecclesiæ præest, ut sic ejus sententia firmiter à totâ Ecclesiâ teneatur: intellige ex ipso, non quod in summo Pontifice solo ea autoritas resideat: nam universalis Ecclesiæ, ejusque Synodis tribuit autoritatem & potestatem edendi Symboli, eamque inconcussam; sed quod in summo Pontifice sit ea autoritas, quæ omnibus præsit, quæ omnes moveat ad unitatem, quæ ubi opus est, & omnes convocet & acta confirmet. Qui autem convocat & confirmat, non proinde ipse solus judicat atque determinat; sed omnium judicio determinationique consentit, atque ex eis pronunciat.

Ibid. art. ix. Sed contra.

Sic ejus sententia à totâ Ecclesiâ firmiter tenetur, ut dixit sanctus Thomas: Quia ex omnium sensu ac totius Ecclesiæ Traditione judicat. Unde etiam Synodi sententia, ejus sententia est; alluditque Sanctus Thomas ad eum discernendi morem qui jam obtinuerat, ut sub Papæ nomine Synodale decre-

tum ederetur, atque ipse, Synodo approbante, decerneret.

Ex quibus intelligitur, id quod ipse sanctus Doctor sic deinde concludit: Et ideo ad solam autoritatem summi Pontificis pertinet nova editio Symboli, sicut & omnia alia quæ pertinent ad totam Ecclesiam, ut congregare Synodum & alia ejusmodi: satis enim ex dictis patet, Symboli editionem ad solam autoritatem referri Pontificis, quod & ipsa præcipua sit, & sine illâ nihil fiat, aut valeat, quod sæpè diximus.

Cum autem Sanctus Thomas ait, ad summum Pontificem pertinere, ut congreget Synodum, ostendit se loqui de ordinariis casibus; cum omnes fateantur, multos esse casus, quibus Synodus, etiam invito summo Pontifice, congregari possit, ut vidimus.

Jam quod idem sanctus Doctor fidei unitatem inde proficisci docet, quod fidei questio ad eum referatur, qui toti Ecclesiæ præsit; omnes Catholici consentiunt: atque id est quod Joannes Gerson his affirmat verbis: Ea quæ fidei sunt, debent eadem esse apud omnes; & hac identitas & unitas, vix aut nunquam perpetuari potest, nisi recursus esset finalis ad unum caput. Non profecto quod omnia à solo Papâ finiantur: nihil enim magis abhorret à Gersonis sententiâ; sed quod finale illud sit, quod cum totâ Ecclesiâ Papa definiat.

Merito ergo Gerson nihil se à Sancto Thomâ discrepare docet; ac si rectè intelligatur eorum sententia, summâ quidem ipsâ in unum convenit. Id tantum Gerson, alique Parisienses Sancti Thomæ doctrinæ addiderunt, quod diuturnissimi atque hæcenus inexperti schismatis malis docti, multa experiri, multa prævidere coacti sunt, circa disensionem Synodi ac Papæ, quæ sanctus Thomas non attigit, tùm quod occasio & tempus non id postulabat, tùm quod minis necessaria videbantur rudioribus Theologis, quos ipse in Summâ instruebat. Unde hic summa capita attigisse contentus reliqua prætermittit.

Denique quod sanctus Thomas eodem articulo X. majores ac difficiliores quæstiones ad summum Pontificem referri inde probat, quod Dominus Luc. XXII. Petro dixit, quem summum Pontificem constituit: ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA; ET TU ALIQUANDO CONVERSUS CONFIRMA FRATRES TUOS: rectè omnino facit; atque id directè probant illa CHRISTI verba: Confirma fratres tuos. Quo quidem officio confirmandi fratres maxime opus est, in ardua & accipiti re; neque tamen concludendum, ad summum Pontificem propriè pertinere, ut non deficiat fides ejus: neque enim Sanctus Thomas id dicit; imò ex ejus dictis constituit, quod illa non defectura fides Petri sit ipsa universalis Ecclesiæ, aut certè peculiaris Ecclesiæ Romanæ fides. Atque ita Sanctus Thomas exposuit, cum hunc Lucæ locum editâ operâ interpretaretur.

Quare si rem, uti diximus, summâ ipsâ perpendimus, nihil sanctus Thomas à reliquis Parisiensibus differre videatur, quem tamen si perfractè nihil tale memorantem, ad Romani Pontificis omnino absolutam atque independentem ab Ecclesiæ consensu autoritatem trahant, patiantur certè nos in doctrinâ Patrum, qui antecesserint, atque in posterioribus, jam quæstione motâ, Concilii Constantiensis judicatis, tutò acquiescere.

1b. art. x.
In art.

Gerl. tract.
de Conc.
gen. unius
obediens.
T. ij. p. 187

S. Th. loc.
cit.

CAPUT XVII.

Testimonium ex CLERI GALLICANI cœtu anno 1626. peti- tum: alia argumenta ex Janseniano negotio deprompta solvantur: conventus anni 1653. bullæque solennis acceptatio.

ANON. DE LIBERT. &c. lib. ix. cap. x. n. 3. Avis de l'Assemblée du Clergé à MM. les Archev. & Evêques, du 20. Janv. 1626. art. cxxxvij.

AT enim objiciunt, malè hæc à nobis memorari tanquam Ecclesiæ Gallicanæ dogmata, cum à Cleri Gallicani cœtu recentè memoriâ rejecta sint. Atque hîc referunt Comitiorum generalium anni 1626. articulum CXXXVII. in quo hæc verba sunt: *Hortandos Episcopos, uti Sedem observent Apostolicam, Ecclesiamque Romanam infallibili Dei promissione fundatam.* At quorsum nobis hæc objiciunt quæ tuemur? Certè enim Sedem Apostolicam, partem Ecclesiæ principalem, atque omnium caput, eâ promissione, quâ totum ipsum nititur fulciri diximus. Gravius illud putant quod subditur: *Petro cum clavibus datam infallibilitatem fidei, quam videmus, divine potentia miraculo, in Petri successoribus ad hodiernum usque diem immobitem permanere.* Quis enim nostrum negat, Petro promissam eam, quæ nunquam deficiat, fidem, atque in ejus successoribus, divinâ Providentiâ permanentem, ac porò permanentem fidem, summâ quidem ipsâ, ita ut ipsa series atque successio nunquam à fide abruptatur, quemadmodum à Patribus intellectum esse vidimus. Miror hæc à viris gravibus, atque à novissimo auctore Anonymo venditari. Neque pluris valet id quod à Gallicanis depromit Episcopos, in eâ epistolâ, quam ad Innocentium X. anno 1653, de condemnandis Jansenii propositionibus præscripserunt: *Majores Ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam referri, solennis Ecclesiæ mos est, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro jure suo postulat.* Quæ sanè nihil contra nos, qui confitemur, fidem Petri in Sede Apostolicâ minimè defecturam, atque ejus rei gratiâ fidei causas ad eam referendas. Hæc ergò ex communi Traditione desumpta nobis objici ratio non finit. Sed quia ex Jansenii negotio, alia argumenta ducunt, quæ magni putant ponderis, rem ipsam ab exordio repetamus.

Primùm ergò prodiit ea epistola anni 1653, quâ plurimi Episcopi Gallicani Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi libro posthumo & doctrinâ commoti, à summo Pontifice flagitabant, ut *quinque præsertim propositiones epistolæ insertas, de quibus disceptatio periculosior, & contentio ardentior esset, sua Sanctitas expenderet, ac perspicuam ac certam de unâquaque sententiam ferret.*

Hæc summa epistolæ est, cui octoginta * circiter Episcopi subscripserunt.

Re diu perpensa, multisque & gravissimis habitis consultationibus, Innocentius X. uti rogatus fuerat, sententiam tulit de illis quinque omnium sermone celebratis propositionibus, *de quibus occasione libri, cui titulus: AUGUSTINUS CORNELII JANSENI IPRENSIS EPISCOPI, inter alias ejus opiniones orta fuerit præsertim in Galliis controversia: quas propositiones singulas Pontifex suâ notâ confixit, nec tamen probatis aliis opinionibus quæ continentur in*

dicto Jansenii libro; Datum pridie Kal. Junii, anno 1653. Pontificatus IX.

Eam definitionem per Nuncium Apostolicum misit in Galliam cum duplici Brevi Apostolico; altero ad Regem; altero ad Episcopos Gallicanos. Rex, 4. Julii, anno 1653, dedit *Patentes*, quas vocant, *litteras* ad Archiepiscopos & Episcopos. His cum declarasset nihil Innocentii Constitutione contineri, quod Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus & Regiæ coronæ juribus esset adversum; Episcopus hortabatur atque admonebat, ut eam publicarent & executioni darent. Nam quod primum irrepperat, id etiam jubere Regem, Clero postulante, sublatum est.

Quid deinde in recipiendâ atque publicandâ Pontificâ Constitutione Episcopi Gallicani gesserint, docet relatio anno 1655. jussu Congregationis Cleri Gallicani linguâ vulgari facta, atque edita ad rei memoriam sempiternam; atque à quadraginta Episcopis, totoque ipsis adjuncto Presbyterio, universi Cleri nomine subsignata.

Quæ ergò doceat illa relatio hæc sunt. Primum quidem visum esse, ut ad firmiorem Constitutionis executionem Sedisque Apostolicæ majorem dignitatem, atque Episcopatus honorem, ipsa Constitutio factò Episcoporum cœtu reciperetur atque firmaretur. Habitus ille cœtus undecimo Julii anno 1653. in ipsâ Regiâ, in eâ scilicet Luparæ palatii parte, in quâ morabatur eminentissimus Julius Cardinalis Mazarinus, præcipuus Regni minister, qui sacro cœtui præsidebat.

Ibi primum lectæ sunt Patentes literæ, observatumque ab Episcopis, à Rege pro more declaratum, ipsam Constitutionem nihil Regni juribus nocituram, jussusque Regis ministros, ut operam suam in exequendâ Bullâ Episcopis adjungerent. Cæterum quòd attineret ad Constitutionis solennem receptionem, quæ autoritate Ecclesiasticâ fieret, id totum Episcopali deliberationi à Rege permissum. Atque iterum: Definitionem à Papâ editam, libera Episcoporum deliberationi reliquendam, ut ejus publicationem atque executionem decernerent, nullo coacti judicio secularis potestatis.

De ipsâ deliberatione, sic est in nostrâ relatione proditum: *Cum Constitutionis materia & argumentum à duodecim annis per Gallias agitatum, omnibus notum esset, facile agnitum, Pontificâ Constitutione, firmatam antiquam Ecclesiæ fidem à Conciliis ac Patribus iraditam, atque in Concilio Tridentino innovatam.... Itaque communi omnium sententiâ conclusum ab Episcopis congregatis, ut acceptarent Bullam, omnique obsequio ac reverentiâ susciperent, quæ in eâ decisa esset.* Sic à Clero Gallicano Pontificæ Constitutio, factâ deliberatione, suscepta & acceptata est. Quam vocem rei exponendæ necessariam condonari nobis volumus: ut quæ linguâ nostrâ aliquid spontaneum, atque, ut ita dicam, autoritativum sonet.

Hic subit recordatio susceptæ à Majoribus nostris sancti Leonis adversus Eutychem epistolæ: *Quòd in eâ recognoscerent fidei suæ sensum, & ita se semper ex Paternâ Traditione latentur tenuisse.* Jam ad relationem redeamus.

Decretum in eadem congregatione Episcoporum, ut ad summum Pontificem & ad omnes Episcopos scriberetur: utque epistola ad Episcopos conscriberetur, ut Episcopis Gallicanis constaret integrum jus definienda-

Ib. p. 27. & 31.

Declar. du Roi, &c. ib. 34.

Ib. p. 5.

Ib. p. 6.

Ibid.

Ib. p. 7.

Ep. Syn. Episc. Gall. ad Leo. Mag. T. iij. Conc. pag. 1329. int. Leon. post epist. lxxvj. al. l.

* Scrip- tum legimus in Relatione ad Papam, mendo Typographico vel descriptoris inco- gnitantiâ.

rum, primo certè gradu primàque instantià, fidei quæstionum, ubi id utile videretur; sive pœnas juris decernendo adversus manifestos hereticos, sive res dubias, congregatione habitâ, decidendo. Sic Ecclesiâ Gallicana juris Episcopalis ubique recordatur.

Recl. p. 8. Ibid. Epistolæ, congregatione habitâ, lectæ, probatæ, ac subsignatæ sunt ab omnibus Episcopis, 15. Julii.

Ib. p. 36. Epistola ad Papam hæc habet: *Non solum ex Christi Domini nostri pollicitatione Petro factâ, sed etiam ex actis priorum Pontificum, & anathematismis adversus Apollinarium & Macedonium, nondum ab ullâ œcumenicâ Synodo damnatos, à Damaso paulo antea jactis; judicia pro sancienda regulâ fidei, à summis Pontificibus lata, super Episcoporum consultatione (sive suam in actis relationis sententiam ponant, sive omittant, prout illis collibuerit) divinâ aequè ac summâ per universam Ecclesiam autoritate niti: cui Christiani omnes ex officio, ipsius quoque mentis obsequium præstare teneantur.* Quo loco id volebant, non esse semper necessariam Synodi œcumenicæ sententiam, ut Christiani ad fidei officium tenerentur; sed omnino sufficere, consulentibus Episcopis, Romani Pontificis autoritatem; siquidem decretum ejus reciperetur, ut ipsi fecerant, atque à se factum esse gestis indiderant ad rei memoriam.

Ib. p. 41. In epistolâ ad Episcopos disertè scriptum erat: *Et ad Episcoporum necessariam atque essentialem dignitatem pertinere, ut de fidei quæstionibus primam ferrent sententiam; & ne id facerent (Episcopos qui Papam consuluerant) animorum dissentionibus fuisse prohibitos.*

Addebant: ad nos Constitutione perlatâ, *Episcopos congregatos, ut deliberarent quid in hoc negotio factò opus esset, uno spiritu, uno corde, uno ore ita consensisse ad recipiendum illius judicium, cui per unitatem Christiani Episcopatus Hierarchicâ subordinatione colligati essent; ut meritò crediderim propositionum condemnationem, unâ cum eo à se quoque esse prolatam ac pronunciatam.* Sic se Episcopos, hoc est, conjudices & condecernentes, quod sæpè diximus; suumque consensum, non nudi obsequii, sed etiam judicii, decretique Ecclesiastici loco esse meminerant.

Hæc triginta Episcopi decreverunt, subsignârunt, totâ Galliâ divulgârunt; eoque Spiritu omnes Episcopi Constitutionem ad se ab eo cœta missam receperunt; ut dubium non sit, quin communis is fuerit Ecclesiæ Gallicanæ sensus.

CAPUT XVIII.

Tres aliæ secutæ CLERI GALLICANI CONGREGATIONES probant necessariam Episcoporum consensionem, atque hanc pro Ecclesiastico judicio esse habendam.

PERGIT relatio docetque: *Harum turbarum autores, neque summi Pontificis autoritate, neque Ecclesiæ Gallicanæ universali assensu cohiberi potuisse; subortam de genuinis propositionum sensibus quæstionem, sive vitiligationem, cujus gratiâ (anno 1654. 9. Martii) xxxviii. Episcopi iterum ad Luparam, apud Eminentissimum Mazarinum convenirent.*

Quæstio gravis Patribus visa est, atque omnino id agi, ut Constitutio evanesceret, summusque Pontifex tantum inani murmure detonâsse videretur. Itaque datum negotium aliquot Episcopis, ut quæ ad hanc rem facerent, diligenter ponderarent; quorum relatione factâ, lectisque Jansenii necessariis locis, aliisque in eam rem editis scriptis atque documentis, re in deliberationem adductâ, *conclusum est (à sacro cœtu) declaratum iri per modum judicii, visis omnibus causis ex utraq; parte documentis, in Constitutione damnatas propositiones, ut quæ Jansenii essent, ac sensu Jansenii, cujus judicii relatio ad summum Pontificem atque etiam ad universos Episcopos Gallicanos, datis literis, mitteretur, 28. Martii, anno 1654.*

Sic Episcopi in Constitutionis Apostolicæ executione atque interpretatione, subortâ difficultate, quam ad decreti fidei robur maximè pertinere constaret, agunt ut judices, idque ad Innocentium X. scribunt his verbis: *Ad munus Episcopale pertinere putavimus, recens excitatas à Clericis numero paucis contentiones, definitione nostrâ compescere; quâ Constitutionis Apostolicæ integra executio, quæ nobis commissa est, adversus alienas à vero illius sensu expositiones sancitur.* Atque iterum: *Nos in hâc urbe Parisensi congregati censuimus, & per epistolam encyclicam his literis adjunctam declaravimus, propositiones illas & opiniones esse Cornelii Jansenii, & in sensu ejusdem Jansenii à Sanctitate vestrà damnatas, disertis & manifestis verbis: denique: Constitutionem ordine canonico latam, atque genuino in sensu intellectam, quem literæ istæ patefaciunt nos suscipere testamur.*

Sic profectò testari pergunt consensionem suam, cum ad Papalis decreti autoritatem accedit, judicium esse Ecclesiasticum; quâ etiam Constitutionis verus genuinusque, quem ipsi admittant, sensus exponatur; genuino sensu, inquit, quem literæ istæ patefaciunt.

Epistolâ verò ad Præfules Gallicanos missâ, sic dicunt: *Declaravimus & hoc nostro judicio delaramus: ut nemini dubium esse possit, quin judicium Ecclesiasticum hâc suâ definitione protulerint.*

Hæc, igitur omnia ad Innocentium X. missa, ac per Episcopum Lutevensem tum Romæ agentem tradita, summâ Pontificis gratulatione accepta sunt, probatumque est latum de sublatâ difficultate ac Bullæ interpretatione ab Episcopis judicium, dato Brevi 29. Septembris, anno 1654.

Recl. p. 8.

Ib. p. 145 & 15.

Ib. p. 45.

Ib. p. 46.

Ib. p. 49.

Ib. p. 145.

Quo Brevi recepto, ac per universam Galliam promulgato, tertio Episcopi Parisiis congregantur, atque ad universos Galliarum Episcopos hæc gesta perscribunt, testanturque ab Episcopis primùm congregatis, cum reverentia receptam Constitutionem, unoque Spiritu cum sanctissimo Papâ probatam ac pronunciatam quinque propositionum, quas ipse censurâ confixerat, condemnationem. Quò rursus declarant consensionem suam verum Ecclesiasticumque iudicium.

Ib. p. 59. Subdunt ab Episcopis iterùm congregatis verum Constitutionis sensum, expresso iudicio declaratum, datâ epistolâ 10. Maii 1635.

Vid. p. 62. Anno denique 1656. Episcopi quartùm congregati numero XL. cum & seq. deputatis omnibus, ordinario cœtu Cleri Gallicani, quæ tribus antè actis cœtibus gesta erant, ordine recensita confirmârunt 2. Septembris. Insuper affirmârunt, intactam & inviolatam manere sancti Augustini doctrinam, quam Jansenius perperam sibi vindicavit; atque hæc omnia ad Alexandrum VII. perscripserunt.

Ib. p. 69. In epistolâ ad Regem hæc dicunt: *A se denudò confirmata & approbata, que Mazarino Cardinale Præsede gessissent Episcopi ad acceptandum iudicium sua Sanctitatis, & condemnationem errorum: Regique supplicat, ut iubeat iudices suos adesse auxilio Episcopis exequentibus Constitutionem, eorum consensu receptam.*

Ib. p. 74. Ad Reginam verò matrem: *Ab Innocentio X. confirmatum id quod ipsi iudicassent: tum: Acceptatam a se unanimi consensu Sedis Apostolicæ definitionem.*

Ib. p. 77. Postea ad Episcopos: *Exequendam Constitutionem eo sensu, qui iudicio Episcopalis cœtus declaratus esset mense Martio 1654. ad quos etiam mittunt formulam ab omnibus subscriendam.*

Denique relationem, ex quâ hæc omnia retulimus, fieri iusserunt, comprobârunt, manu suâ confirmârunt. Hæc gesta, primâ, secundâ, & quartâ Septembris in Congregatione generali totius Cleri Gallicani ann. 1656.

Sic igitur Ecclesia Gallicana decretum fidei à Sede Apostolicâ missum, consensu, iudicio, deliberatione accepit.

CAPUT XIX.

Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus GALLICANARUM CONGREGATIONUM, gesta firmantur: sancti SIRICII de JOVINIANO iudicium: Capuana Synodus, & ejusdem SIRICII responsio ad Macedonas.

Sic quoque solebat antiquitas. Quarto sæculo, cùm Jovinianus virginistatis propositum improbareret, eamque hæresim in ipsâ etiam urbe Româ disseminare inciperet, sanctus Siricius Papa, factò Presbyterio, eum condemnâvit; atque hoc iudicium ad Mediolanensem direxit Ecclesiam. Sic autem erat constitutum: *Unde Apostolorum secuti præceptum, quia aliter quam quod accepimus, annunciabant, excommunicavimus. Omnium ergò nostrum tam Presbyterorum quàm etiam totius Cleri, unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, &c. qui incentores novæ hæresis & blasphemie inventi sunt, divinâ sententiâ, & nostro iudicio in perpetuum damnati, extra Ecclesiam remanerent, quod custodituram Sanctitatem vestram non ambigens, hæc scripta direxi.*

Hoc sancti Siricii Papæ ac Sedis Apostolicæ iudicium Itali Episcopi, sancto Ambrosio Præsede, Mediolani congregati, Synodali iudicio receperunt his verbis: *Itaque Jovinianum, Auxentium, &c. sic quos Sanctitas tua damnavit, scias apud nos quoque secundum iudicium titum esse damnatos.* Sic damnatos Sedis Apostolicæ iudicio, ipsi quoque, sed prolato pariter iudicio, damnant. Unde ille consensus, quo Ecclesiastica iudicia summam vim obtinent, perinde haberi censetur, cùm vel Episcopus præeuntes Sedes Apostolica probat, vel Sede Apostolicâ præeunte, concinunt & consentiunt Ecclesiæ.

Sic ab Episcopis Gallicanis Lutetiæ Parisiorum frequente Conventu sæpiùs congregatis, Innocentii X. recepta Constitutio. Reliqua in Jansenii Augustinum Sacro-sanctæ Sedis acta, eodem Episcoporum consensu valuerunt. In Galliis maximâ solennitate, gravissimoque iudicio expressus consensus est editus; ut solet esse clarior, ubi controversiâ maximè viguerunt. Bullas interim toto Orbe Catholico receptas esse constat, ut nullus omninò sit dubitationi locus, quin istud hæreticum dogma æterno iudicio condemnetur.

Jam quòd Episcopi Gallicani Episcopalis juris esse profitentur, ut, cùm res tulerit, ipsi adunati de quæstionibus fidei primam ferant sententiam, ex antiquâ item Traditione depromptum est. Ita enim Antiochenæ, Constantinopolitanæ, Africanæ Synodi, de Pauli Samosetani, Eutychetis, Pelagii, ac Cælestii hæresi iudicârunt, multaque alia hujus rei exempla memorantur, quæ Sedes etiam Apostolica comprobavit. Illud insigne est, quod à Synodo Capuensi gestum est sub eodem Beato Papâ Siricio, cujus adversus Jovinianum decreta retulimus.

Ep. Syric. ad Mediol. Eccl. int. Ambr. post. ep. xlj. al. lxxx. T. ij. p. 965. vid. etiam. T. ij. Conc. pag. 1024.

Rescrip. ep. Ambr. &c. ad Syric. int. Ambr. brof. epist. xlij. alias. lxxxj pag. 969. & T. ij. Conc. p. 1026.

Vid. Res. lat. p. 8. & 40.

Ea Synodus paulo ante decretum illud, ut videtur, duabus de causis celebrata est; primum ad finiendam Ecclesiæ Antiochenæ veterem discordiam, cum Evagrius & Flavianus de Episcopatu contenderent; secundò, ut de Bonoso Episcopo ferretur iudicium, qui adversus beatæ Mariæ Virginitatem blasphemare ausus fuerat.

Cum neque Flavianus, neque, ut videtur, Bonosus Synodo Capuensis se sisterent; illius causa, Theophilo Alexandrino atque Ægyptiis Episcopis; hujus, Anytio Theſſalonicenſi ejuſque Synodo delegatur.

Hæc quidem decreta erant, salvâ Sedis Apostolicæ autoritate; unde beatus Ambrosius ad Theophilum, Synodi Capuensis nomine, hæc scribit: *Sanè referendum arbitramur ad Sanctum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotem Ecclesiæ, quoniam presumimus ea te iudicaturum, quæ etiam illi displicere nequeam.* Subdit pacem futuram; cum id, inquit, gestum esse cognoverimus quod Ecclesiæ Romana hand dubiè comprobaverit.

Neque est ambiguum quin Anytio Macedonibusque, quibus præerat; Episcopis, eadem lex dicta sit; cum constet eam Provinciam Sedi Apostolicæ peculiari jure, fuisse subditam. Quo etiam factum est, cum quadam causâ pars indecisa penderet, ut Beati Siricii Papæ sententiam exquirerent.

At Sanctus Pontifex sic rescripsit: *Accepi literas vestras de Bonoso Episcopo, quibus vel pro veritate, vel pro modestiâ, nostram sententiam sciscitari voluistis; sed cum ejusmodi fuerit Concilii Capuensis iudicium, ut finitimi Bonoso atque ejus accusatoribus iudices tribuerentur, & præcipuè Macedones, qui cum Episcopo Theſſalonicenſi de ejus factis cognoscerent, advertimus quod nobis iudicandi forma competere non posset. Nam si integra esset hodie Synodus, rectè de his quæ comprehendit vestrorum scriptorum series, decerneremus. Vestrum est igitur, quia hoc receptis iudicium, sententiam ferre de omnibus; nec refugendi, nec elabendi, vel accusatoribus, vel accusato copiam dare. Vicem enim Synodi recepistis, quos ad examinandum Synodus delegit. Ac paulò post: Vos enim totius, ut scripsimus, Synodi vice decernitis; nos quasi ex Synodi autoritate iudicare non convenit. Hæc deinde subjungit: Sanè negare non possumus de Mariæ filii jure reprehensum, meritorique vestram Sanctitatem abhorruisse, quod ex eodem utero virginali, ex quo secundum carnem Christus natus est, alius partus effusus sit. Quam causam multis ac præclare egit.*

Hanc egregiam epistolam inter beati Ambrosii epistolas sub ejuſdem Ambrosii nomine legebamus; sed ipsa verborum series, atque ibidem facta Ambrosii mentio repugnabat. Eam vir doctissimus & candidissimus Lucas Holstenius, bibliothecæ Vaticanæ Præfectus, ex veteribus archivis sancto Siricio restituit (f).

Hollſt.
Collect.
part. 1.

(f) Siricio restituit.] Holstenii rationibus non moventur PP. Bened. qui dubitant utrum ille manu-scriptorum autoritatem, an verò Baronii conjecturam secutus fuerit. Idem existimant hanc epistolam tam benè, aut alicui de Italiâ Metropolitano attribui posse, aut ipsi Ambrosio scribenti nomine alicujus Synodi, quam Siricio. Vid. eorum notas loc. cit. At D. DE TILLEMONT, qui Holstenii conjecturam habet probabiliozem, dicit non esse verisimile Ambrosio nomine Synodi, cui præsedisset, hæc verba scripsisse: *Nos quasi ex synodi autoritate iudicare non convenit*; nec verisimilius hanc epistolam posse attribui alicui de Italiâ Metropolitano. Vid. Tom. x. Ambr. vit. art. LXX. p. 240. & not. XLV. p. 755. 756.

Jam ex eâ epistolâ hæc habemus: primum, causam fidei Anytio ejuſque coepiscopis à Capuanâ Synodo delegatam, atque ab iis iudicaram fuisse; neque tantum iudicatum Bonosum Beatæ Mariæ Virginitati detraxisse, sed etiam eam blasphemam esse sententiam, quod iudicium Sanctus Syricus comprobavit. Hoc primum. Tum illud, Beatorum Pontificum, etiam Macedonum Episcoporum id deferente Concilio, nullam iudicii partem delibare voluisse; sed rem integram reliquisse iis, quibus Capuensis Synodus demandasset.

Et magna quidem erat, cujus autoritati Sanctus Syricus detulit, Capuensis Synodus; non tamen œcumenica. Verum Romani Pontifices Ecclesiastici ordinis, atque æqui juris observantissimi, non ea attingebant, quæ à particularibus etiam Synodis decernerentur, nisi postquam ad eos canonico ordine devenissent.

Hinc illud: *Vestrum est iudicium ferre de omnibus; & nobis iudicandi forma competere non potest, &: Vos potius Synodi vice decernitis, nos quasi ex Synodi autoritate iudicare non convenit.* Et quidem satis indicat, neque id se detracturum fuisse, si res integræ essent: sed post Capuensis Concilii iudicium, eo modo atque ordine procedi oportere, quo sacrum Concilium iudicasset. Tanta erat modestia, tam æquo jure omnia disceptabant; neque interim cum res ac locus expoceret, suæ potestatis oblitii, sed vim Ecclesiæ in canonico ordine reponebant.

Ergò in Jansenio negotio Episcopi Gallicani, ex antiquo more ac jure, hæc duo sibi merito vendicârunt; & ut Episcopale sit in causis fidei primam ferre sententiam; & ut Episcopi Sedis Apostolicæ ad se perlata iudicia, ipsi dato iudicio, recipiant, (g) interpretentur, exequantur; neque ullâ in re ab antiquâ Traditione, ac Patrum sententiâ deflexerunt.

(g) Dato iudicio recipiant &c.] Multi Theologi, præsertim è Galliâ, Bullas de re Janseniana eas esse dicunt, quæ ab Ecclesiâ nunquam receptæ fuerint, nunquam recipi possint. Sed illos admoneo, ne hic sua ingerant argumenta, neve litem intendant D. BOSSUET, qui in illo capite & in aliis antea duobus, Jansenianum negotium, aut non tractat, aut illud tractat obiter & historicè, eò ut inde probet tantum Bullas Pontificias in illo negotio, quemadmodum in multis aliis fuisse quidem receptas ab Episcopis Gallicanis; sed more solito; id est, postquam, facto examine, ipsi de illis Bullis iudicium tulerunt.

CAPUT XX.

Dictum illud: PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM cujus virtutis sit; an cum Declaratione Gallicana consentiat; duplex ejus sensus; alter de personâ Papæ; alter de sententiâ ab eo dictâ: de particularibus Synodis intelligendum: Sinuessana Synodus; Romana Concilium sub Symmacho Papâ.

NUNC exponendum superest, quomodò cum Declaratione Gallicana consentiat illud à primâ antiquitate depromptum; *Prima Sedes non judicatur à quodam*: vel quidquid dictum est in eam sententiam.

Id duplici modo potest intelligi: alter, ut persona Pontificis eam Sedem tenentis à nemine judicaretur: alter, ut lata ab eâ sententia à nemine retraheretur.

Primò itaque sensu, sic legimus in Sinuessano illo suspectissimo Concilio ab Episcopis ad Marcellinum Papam dictum, cum in Diocleriani persecutione thurificasset: *Tu eris iudex; ex te enim damnaberis, & ex te justificaberis, tu enim iudex, tu reus.* Et iterum: *Iussit ore suo condemnatus est.* Ac postea: *Nemo enim unquam judicavit Pontificem, nec Presul sacerdotem suum; QUONIAM PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM.*

Quæ utcumque se habent, nihil ad rem. Quæstio enim superest, an hæc voce, à *quoquam*, intelligenda veniat tota Ecclesia Catholica, sive Concilium œcumenicum eam representans. Ac si cum Baronio & Binio vel maxime volumus hanc admissam Synodum, jam illud constabit coactam Synodum absque Romano Pontifice, citatumque eum qui responderet, ac negantem convictum esse, adductis testibus, & ad confessionem adactum, & graviter reprehensum, ultimam tantum sententiâ ipsi reservatâ.

Hæc enim omnia fieri potuisse legitimo ordine, in fidei violatâ causâ, Canonistæ omnes, etiam Ultramontani, facile consentiunt, atque ex his actis probant. Alii ad alia extendunt, atque ultimam tantum excipiunt sententiam.

Verum sententiam hanc si dare non potuit privata Synodus, & in factu particulari, eoque obscuro, quod nec nisi adductis infinitis testibus probaretur, & adversus Pontificem statim pœnitentem: non profecto sequitur, ut in re notoriâ & quæ totam spectet Ecclesiam, & adversus contumacem, totique Ecclesiæ perniciosum Pontificem, nihil fieri possit.

Sed omitamus suspectissimam Synodum, cujus nec acta sunt integra, totaque actio, ipseque adeo locus, non cuiquam unquam notus.

Atque ut ad certiora veniamus, primùm occurrit illud ex Concilio Chalcedonensi, damnatum Diocorum Alexandrinum, qui Leoni Papæ ausus sit anathema dicere, *quod nunquam factum est*, ut in eâ Synodo legimus. (h)

(h) Legimus in Synodi Chalcedonensis definitivâ sententiâ adversus Diocorum fess. jii. p. 424. & in epistolis Synodalibus ad Imperatorem & ad Leonem, multas fuisse causas, cur Diocorus damnaretur, & hanc imprimis: quod *presumpsisset excommunicationem dis-*

Verum & hoc nihil ad rem: certum enim à Dioscoro id in particulari suâ Synodo factum, ut ex historiis constat, & Baronius confitetur.

Graviora forte sunt ac propius rem, quæ in Concilio Romanis sub sancto Symmacho gesta sunt, ad annum Christi circiter 501.

Clerici quidam, ac multi de plebe, Symmachum multorum scelerum postulabant; atque ab eo per schisma recesserant: quin etiam rebus suis spoliaverant, & tanquam vacante Sede *visitatorem* induxerant. Ingens turba in Urbe consecrata erat. Theodoricus Rex civitatis suæ paci consulens, Synodum ex diversis provinciis, nempe Liguriâ, Emiliâ ac Venetiarum congregat; ut de iis quæ venerabili Papæ Symmacho ab adversariis dicerentur impingi, *judicaret legitime.* Hæc ex Synodo III. constant.

Quænam illa scelera Symmacho imputata essent, necdum scimus, nullâque est historiâ, nullis gestis proditum; adeò obscura res erat. Id tantum in gestis legitimus, dixisse Regem, *plura ad se de Papæ Symmachi actibus horrenda fuisse perlata.* Denique ab accusatoribus servi ad testimonium poscebantur, quod cum etiam legibus* interdictum esset, facile demonstrabat, quam eos idoneæ probationes deficerent.

Ipsè Rex testabatur: *Nihil ad se præter reverentiam de rebus Ecclesiasticis pertinere*: penes Synodum esse iudicium; ac si à causâ cognitione abstinere vellent, paci certè Urbis consulere; id unum imperabat.

At Episcopi in Synodo III. sæpè testati sunt, causam divino committendam esse iudicio, vel maxime propter Sedis Apostolicæ dignitatem, & cum Sancto Pontifici rerum ablatarum restitutio negaretur, eumque sponte iudicio se sistenti, adversarii penè ad necem cecidissent, Episcopi Romam convocati eo magis in proposito perseverant. Itaque in Synodo V. ipsos accusatores Symmachi damnant, ejus causam divino reservant arbitrio.

Interim Ennodius Diaconus, Synodi autoritate ac jussu, apologiam Symmachi edidit, in quâ hæc erant scripta: *Altiorum fortè hominum causas Deus voluerit per homines terminare; Sedis istius Presulem suo sine questione reservavit arbitrio. Voluit Beati Petri Apostoli successores Cælo tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam.* Quem librum Synodus, quæ fieri jusserat, unâ cum Symmacho Papâ, Synodali & Apostolicâ autoritate firmavit, ac robor decreti Apostolici obtinere voluit.

Hæc igitur ad facta particularia, eaque obscura, & ad particularis Synodi autoritatem spectant. An proinde ad facta notoria, totique Ecclesiæ noxia, & ad Concilii œcumenici autoritatem trahi possent, lector dijudicet.

Certè sancta Synodus, cum ci Theodoricus eorum criminum iudicium

tare adversus Archiepiscopum Romæ Leonem. Sed ea verba quæ D. BOSSUET hic allegat: *Quod nunquam factum est*, eo in loco non reperimus; sed tantum sessione I. p. 95. in quâ objiciebatur ausum fuisse (Diocorum) Synodum facere sine autoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est. Sanè levis est hic error; si quidem error est; non tamen à nobis prætermittendus. Cæterum Liberatus & multi alii optime annotant non licuisse magis ut Episcopus singularis cum suâ singulari Synodo *dictaret excommunicationem* adversus primæ Sedis Antistitem, quam ut *sine ejus autoritate Synodum faceret.*

* decem
Episcoporum.

Vid. Conc.

Rom. iij.

sub Leon.

T. iij. pag.

1475. Conc.

Chalc. act.

111. & Bar.

T. vj. ann.

449. p. 112.

Vid. Syn.

Rom. iij.

sub Symm.

T. iv. pag.

1323. & vit.

Symm. per

Anast. ib.

p. 1286. &

seq.

Syn. Rom.

ibid.

* Roman.

nis.

ib. pag.

1324.

Conc. v.

Rom. ib. p.

1352.

Conc. v.

ib. p. 1364.

Conc.
iij. ib. pag.
1323.

delegaret, respondit: *Ipsium qui dicebatur impetratus debuisse Synodum convocare: quia ejus sedi primum Petri Apostoli meritum & Principatus: deinde secuta jussionem Domini, Conciliorum venerandorum autoritas, singularem in Ecclesiis tradidit potestatem; nec antedicto sedis Antifitem minorum subjacuisse judicio, IN PROPOSITIONE SIMILI facile forma aliqua testatur.* En ut clarè se religiant ad *propositionem similem*; atque id per se intelligendum esset, etiam si ipsi tacuissent.

Conc. v.
Ib. p. 1365.

Quin etiam Papa Symmachus, Synodo probante, sic inquit: *Est enim à multis prædecessoribus nostris Synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ Pastori suo commissæ fuerint, eum nec reprehendere, NISI A RECTA FIDE EXORBITAVERIT, præsumant: nec ullatenus pro quacumque re aliâ, NISI PRO SUA INIUSTITIA, accusare audeant.* En quam gravem ac patentem decreto suo, atque Ennodii dictis exceptionem adhibeant.

Vid. A.
nast. de ca.
non. purg.
Leon. iij. T.
vij. Conc.
p. 1156.

Cæterùm hæc de Romanâ ac particularibus Synodis dicta, nihil ad nos, quibus propositum est de Conciliis œcumenicis agere. Ejusdem generis est id quod à Carolo Magno ac Majoribus nostris factum in causa Leonis III. (1) neque his lectorem distineri placet. Sit ergo profectò, nobis etiam auctoribus, Romani Pontificis Sacrosancta Majestas, nulla eam Synodus particularis judicare audeat; ac ne quidem œcumenica, nisi propter eas causas quas in Concilio Constantiensi memoratas sæpè retulimus.

C A P U T XXI.

Persona Pontificis quatenus ab œcumenicis Conciliis judicari non possit: PHOTII gesta NICOLAUM Papam excommunicantis: Concilii VIII. Canon XIII.

JAM de ipsis Conciliis œcumenicis. Concilium VIII. Canone XIII. id legit, quod diligentissimè considerari oporteat. Sed priùs ejus canonis occasio referenda est.

* I.
Conc.
Rom. sub.
Adr. ij. cap.
iij. int. act.
Conc. viij.

Photius, coacto Concialiabulo, Nicolao * Papæ anathema dicere ausus est. Id Concialibulum à Romanâ Synodo sub Adriano II. reprobatur; ac Photius Dioscori imitator, eò quò Dioscorus anathemate percussus. Quæ sententia Synodi œcumenicæ VIII. Canone XIII. confirmatur. Quâ occasione commpressis œcumenicæ particularium auctoribus, de Synodo quoque œcumenicâ in

(1) In causâ Leonis III.] Pascalis & Campulus post Adriani I. avunculi sui mortem, alterutrum in ejus locum successorem dari ambiebant. Cùm autem Leo ipsis prælatus fuisset, tum verò irâ & invidiâ exarserunt, eumque pugnis, calcibus adeò ceciderunt, ut vix vivus ex eorum manibus elaberetur. Fugit autem ad Carolam, opem ejus & patrocinium imploraturus. Quare Carolus Romam venit, ubi collectâ Synodo, causam Leonis Episcopis judicandam commisit. At Episcopi responderunt his verbis: *Nos Sedem Apostolicam, quæ est caput omnium Ecclesiarum judicare non audemus; nam ab ipsâ nos omnes & vicario suo judicamur: ipsa autem à nemine judicatur, &c.* de purg. can. Leon. Tom. VII. Conc. p. 1156. Tum Leo se purgavit jurejurando, & dixit: *quia de istis falsis criminibus que super me impoſuerunt, scientiam non habeo.* Deinde Carolus iussit de iis qui Papam deonestaverant haberi *questionem . . . pro quibus Papa apud Imperatorem intercessit.* ibid. p. 1158.

hæc verba decernitur: *Si quâ verò œcumenicâ Synodo collectâ, de Romanâ etiam Ecclesiâ controversia extiterit, licebit cum decente reverentiâ de propositâ questione veneranter sciscitari, responsumque admittere; non tamen impudenter contra senioris Romæ Pontifices sententiam dicere.* Hæc eò pertinent, ne Synodo quidem œcumenicâ licuerit sententiam dicere iis casibus, quibus Phoſius dixerat; nempe adversùs Romanum Pontificem, Apostolicum officium exequentem: aut si qua peculiaria adversùs eum crimina & jurgia ferrentur; aut si fortè moverentur aliquæ peculiare questiones; qualis tum erat controversia de Bulgarorum Parœciis, quas Ecclesia Constantinopolitana adversùs Romanam sibi vindicabat. Hæc igitur amicè ac reverenter tractari placebat Patribus, neque horum aut similibus casuum vulgarium causâ, laicæ Pontificiam Majestatem, pacemque Ecclesiæ perturbari; quod esset reverâ impudentissimum. Nec ideo Synodo œcumenicæ silentium imponitur; si fortè incidere ejusmodi causæ, quæ Patres VI. Synodi adversùs Honorium concitârunt, aut eæ, quæ à Concilio Constantiensi memorantur. Scitum enim illud est; generalibus legibus non comprehendi casus extraordinarios, eosve actus, quos in re improvâ ipsa necessitas expresserit. Atque hæc de primo sensu hujus sententiæ; *prima sedes à nemine judicatur*: quatenus nimirum ad personam Pontificis pertinere potest.

act. vij. T.
vij. p. 1347.
vid. etiam.
Metroph.
Epist. ib. p.
1388.
Ib. act.
x. can. xij.
p. 1375.

b6
9

C A P U T XXII.

De sententiis Romanorum Pontificum non retractandis; eâ de re relati canones, eorumque vis: Gelasii Papæ loci.

AD secundum sensum ejus dicti pergimus: *Prima sedes non judicatur à quoquam*: quo significari videtur, ne ejus sententia retractari possit. Ad hæc igitur spectant hæc Bonifacii I. ad Rufum Thessalonicensem à Bonifacio II. in Concilio Romano repetita: *Nunquam licuit de eo rursus, quod semel statutum est ab Apostolicâ Sede, tractari.* Quæ si ad quoscumque casus, & ad Concilia etiam generalia protendantur, nempe Synodi œcumenicæ III. IV. VI. VII. VIII. à quibus Romanorum Pontificum decretales atque judicia retractari constat, illicita perpetrârunt. Eodem spectat illud ejusdem Bonifacii à Nicolao I. sub Innocentii nomine recitatum (k): *Nemo unquam Apostolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit: nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit judicari.* Quæ ipso tenore sermonis ostendunt, de privatis agi, non profectò de totius Ecclesiæ Catholice judicii.

Unde illud passim in ejusmodi decretis frequentatum: *Ut à nemine, ut à nullo, ut non à quoquam*, Sedis Apostolicæ judicia retractentur. Neque verò

(k) Sub Innocentii nomine recitatum.] In ipsâ Nicolai epistolâ, ea verba, quæ, neque sunt Bonifacii, neque Innocentii, sub Bonifacii nomine recitantur, & Gratianus hic incogitanter sanè nomen Innocentii posuit.

Tom. II.

f f 4

Ep. Bonif. I. ad Ruf. Theff. in fest. ij. Con. Rom. iij. sub Bonif. ij. T. iv. Co. ic. p. 1105. Vid. Coil Hoff. part. 1. Nicol. I. ep. vij. ad Mich. Imp. Tom. vij. Conc. pag. 319. vid. Decr. Grat. Caus. ix. q. iij. cap. x. Pater.

deerant quibusque temporibus sui Dioscori, sui Photii, aliique contumaces, adversus quos Sedis Apostolicæ autoritatem inculcari oportebat.

Talis erat sub Gelasio Acacius Constantinopolitanus, Sedi Apostolicæ Chalcedonensis decreta exequenti oblectatus. Hujus ut contumaciam frangeret Gelasius, de Sedis Apostolicæ potestate, hæc vera & fortia memorabat: *Quod de omni Ecclesiâ fas habeat judicandi, neque cuiquam de hujus liceat judicare iudicio.* Atque alibi: *Illam de totâ Ecclesiâ judicare, ipsam ad nullius commovere iudicium, nec de ejus unquam præceperunt iudicio judicari.* Quæ si ad Concilia etiam œcumenica & omnes causas indiscriminatim extendantur, falsa sunt nimium. Neque tantus Pontifex ignorabat antecessorum suorum, Cælestini Leonisque sententias in Ephesinâ & Chalcedonensi Synodis retractatas, deque iis canonicè judicatum. Idem in posterioribus œcumenicis Conciliis factitatum acta docuerunt. Quin ipse Gelasius ejusque antecessores ac successores, ea tantum habent pro ir retractabilibus, quæ universali sunt consensu constituta. Quos locos alibi relatos qui cum his conferret, profectò comperiet, hæc ir retractabilia & incommutabilia Sedis Apostolicæ iudicata ex Gelasio esse ea, quæ Conciliaria decreta exequendo protulerit, quæque ad totius Orbis consensione nitantur. Cum verò Gelasius Sedi Apostolicæ facultatem attribuit *de omni Ecclesiâ judicandi*, sive, quod idem est, *de totâ Ecclesiâ, omnem ac totam* in Synodis congregatam nequidem cogitabat; sed, & quod sæpè diximus, quòd Synodus Constantiensis, Martino V. approbante, atque exscribente, exposuit *omnem* per partes; ut scilicet ab ejus iudicio nulla pars Orbis immunem se putaret. Id vel hæc Gelasii subjuncta verba declarant: si quidem *ad illam de quâlibet Mundi parte Canones appellari voluerunt*: quod erat, *omnem* per partes, non *omnem* collectim judicare. Quod autem Gelasius subdit: *ut ab eâ nemo sit appellare permiffus; ab ipsâ nunquam prorsus appellari debeat*, peculiarem quæstionem de appellationibus tangit, de quâ mox dicturi sumus. Interim constat esse multa Sedis Apostolicæ decreta, quæ in Synodis œcumenicis retractata fuerint, neque ad eas causas pertinere Gelasii dicta, cum negat à quoquam de Sedis Apostolicæ iudiciis judicatum.

Neque verò quisquam existimet à se satis intelligi has Gelasii sententias, si eas accipit à causâ, propter quam dicebantur, avulsas. Nempe his Acacius petebatur, quem Chalcedonensis Synodi contemptorem Gelasius, Apostolici officii potestate, Synodorum & Canonum executor, merito condemnabat. Quæ sanè executio decreti Synodalis, si ullâ provocatione, aut tergiversatione suspendi posset, pessum irent omnia, nec tantum Pontificia, sed etiam Conciliaris autoritas labefactaretur.

Neque verò contendimus, omnia Sedis Apostolicæ quæcumque de re decreta, in Synodis œcumenicis retractanda; ne, in quibuscumque privatis etiam negotiis, Christianum Orbem sollicitari oporteat; sed tantum ea quibus universalis Ecclesiâ conturbetur.

His facile solvuntur omnia, quæ ex Nicolao I. aliisque summis Pontificibus, apud Gratianum decreta referuntur, de Sedis Apostolicæ iudiciis non retractandis. Hæc qui ad vivum persecuerit, agi comperiet de quotidianis,

quæ per Provincias occurrunt, negotiis, non de iis, quæ ad Synodos œcumenicas extraordinariè perferuntur.

Summa est: his decretis caveri hæc duo: alterum, ne ordinaria consuetudine negotia, post Sedis Apostolicæ iudicium, ad ulteriora iudicia referantur: alterum, ne in causis etiam maximis retractentur ea, quæ in Conciliaribus statutis exequendis, hæc Sedes egerit; aut quæ universali firmâque consensione recepta jam fuerint.

CAPUT XXIII.

Appellationes à Papâ ad Concilium: non esse de iis in Gallicanâ declaratione quæsitum: quo sensu improbari possint: Petrus DE MARCA appellationes eas à vetere disciplinâ alienas, non satis cautè dixit: varii appellationis effectus; instaurata cognitio, prolata sententiæ suspensio executio: tutela & præsidium in Ecclesiâ Catholica autoritate adversus Papalem etiam sententiam, in certis quidem causis, res est antiquissima.

NUNC dicendum aliquid de appellationibus à Papâ ad Concilium; quamquam id ad causam nostram, atque ad Gallicanæ Declarationis defensionem non pertineat. Id enim Gallicani Patres tuendum susceperunt, quod in Constantiensi Concilio, Sessionibus IV. & V. continetur: Quo loco de his appellationibus nihil actum est. Id tantum constituitur: Concilium in certis & generalibus causis potestate præstare.

Atqui illa superior potestas, non necessariò se exerit per propriè dictam appellationem ad universale Concilium, sed multis aliis modis. Id nobis sufficit, certas causas esse, quibus Concilii œcumenici necessaria sit autoritas; illud semel congregatum ejusmodi esse, ut etiam Papam parere oporteat.

Cæterum, appellationes, si stricto forensique usu dicimus, ut sit perpetuum sive ordinarium tribunal erectum, ad quod provocetur, atque illud omninò se junctum ab eo tribunali, à quo provocatur: sanè appellatio à Papâ ad generale Concilium non eo significatu constat. Primum, ideò quòd generalis Synodus extraordinariè tantum, atque ex causâ convocetur; deinde, quòd ipsum etiam complectatur Papam, & quidem tanquam caput; denique quòd certum sit, non nisi summâ necessitate ac renuente Papâ, Concilium absque eo convocari posse; soleantque fieri appellationes eæ ad Papam simul atque Concilium. Quare strictè loquendo, Papalis sententiæ in Concilio facta retractatio, revisioni, sive instauratæ cognitioni, quam appellationi prior esse videatur.

Interim habet aliquid ex appellatione; cum ipsâ convocatione Concilii generalis, Papalis sententiæ executio pendeat; in eoque solvi possit; nec nisi approbata robor obtineat, ut acta Ephesinâ & Chalcedonensia, alia-
Sup. lib. vij. c. x. & seq.

Gelas. ep. xlij. ad Ep. Dard. Tom. iv. Conc. p. 1203. Id. ep. iv. ad Faust. ib. p. 1169.

Ib. in ep. ad Episcop. Dard. xlij. Ibid. & ep. iv. ad Faust. loc. cit.

Sup. lib.
ix. c. xxxj.

Quin ipsa petitione & expectatione Concilii generalis, Auxilius à Papâ depositus, in suo ordine stare se tutum arbitratus, à nemine Catholico, quod sciam, hujus rei gratiâ reprehensus est.

Hoc eone contigerit, quòd Papale decretum præter Canones, ac nullum haberetur, nihil nostrâ: cum id tantum velimus, certis in causis, solâ invocatione Concilii generalis, suspendi posse Papalem sententiam.

Ac si quidem contenderint, pendere ipso jure, propter nullitatem, ut vocant, sententiæ, hoc nobis sufficit; eum, qui hoc jure agat, interim in Synodi, hoc est, in Ecclesiæ Catholicæ tutelâ & præsidio esse, quod nemo negaverit.

Cum ergò appellationes à Papâ ad Concilium malo intellectu celebrari possint; hoc intellectu putamus, tot gravissimis pœnis à posterioribus Romanis Pontificibus Pio II. & Julio II. fuisse veritas.

Marc. de
Concord.
Sacerd. &
Imp. lib. iv.
c. xvij. n. 1.

Quòd autem vir illustrissimus Petrus de Marca, appellationes à Papâ ad Concilium à vetere disciplinâ alienas esse censuit; quoad aliquos appellationis effectus, concedimus; quoad omnes, ne ipse quidem dixerit.

Namque ipse profiteretur generalibus Conciliis, post Papæ sententiam, Imperatoriâ autoritate convocatis, quaesitum in eis extraordinarium remedium: quo vel uno constat in Ecclesiâ Catholicâ adversus Papale judicium tutelam aliquam fuisse. An ergò sublata est ea, posteaquam Imperator Concilia convocare desinit? An adversus Papalem potestatem, nullum jam præsidium, mutataque Ecclesiæ constitutio est, tanquam ab Imperatoriâ potestate penderet? Absit. Id ergò volumus; cum Christus ita constituerit Ecclesiâ, ut summis in rebus summa & indeclinabilis autoritas penes ipsam totam sit; aliquid in ipso jure præsidii esse debere; quò nemini fraudi sit, certis quidem in rebus, Ecclesiæ Catholicæ expectare sententiam. Eam verò tutelam, illud præsidium Majores nostri in appellatione posuerunt. Novum sit fortasse vocabulum; ipsa res antiquissima, & cum ipsius Ecclesiæ constitutione conjuncta est.

CAPUT XXIV.

Sanctus GELASIUS non eo sensu appellationes à Papâ vetuit, quo sunt postea in Ecclesiâ frequentatæ.

APPELLATIONES eo sensu explicatas, nec ipse Gelasius vetuerit; qui ubique consistetur, vim ipsam irretractabilem cum-universali consensione esse conjunctam.

Vid. Gel.
laf. ep. iv.
& xij. loc.
cit. c. xxij.

Ac reverà diligentius rem inspicenti patebit, dicta Gelasii nihil ad appellationes eas pertinere quas diximus.

Nempè ille commemorat multiplicis generis Apostolicum judicium: alterum provisorium, quale erat à Leone latum in Flaviani causâ: alterum decretorium; idque rursus duplicis generis: alterum in absolvendo, quale in Athanasii causâ dictum erat à Julio Papâ: alterum in condemnando, quale est adversus Acacium.

His causis negat Gelasius appellari posse. Rectè: primum enim à provisorio judicio appellari non solet. Ecce enim Flavianum in Ephesino latrocínio à Diostoro condemnatum atque appellentem, Leo decernit in communiōne permanere interim, quoad Synodus universalis causam cognoverit. Id jure suo poterat, neque erat appellationi locus.

Idem dixerim in decretorio judicio, quo Athanasius, sive quis alius, ab inferiore judice damnatus, absolvitur. Appellatio enim in rei auxilium comparata, reo absoluto, vacat. Neque appellatio, quam à *minimâ* vocant, nostris jam moribus introducta, publici actoris nomine, in Ecclesiasticis judiciis nunquam invenitur.

Jam in eo judicio, quo ab Apostolicâ Sede damnatur Acacius, frustra ille Synodum œcumenicam invocasset. Quippe Romanus Pontifex nihil hîc aliud fecerat, quam ut Synodi Chalcedonenſis exequeretur sententiâ. Id cum assidue inculcet Gelasius, merito profecto negat appellari posse ab iis judiciis, quibus Romanus Pontifex communis decreti suscipit executionem.

Hæc ego sat scio placitura iis, qui & antè dicta perpenderit, & cum Gelasianis, ista contulerint. Neque verò illa verba; *nusquam; nunquam*, & si qua sunt alia, unquam efficient, ut à proposito argumento Gelasii dicta penitus avellantur, traducanturque ad eos casus, quos neque oratione complecti, neque animo providere Gelasius poterit. Insolita enim & extraordinaria remediis egent extraordinariis. Jam ergò videamus circa ejusmodi appellationes, quid in anteriorum sæculorum gestis habeamus.

CAPUT XXV.

Ante schismatis magni tempus appellationes à Papâ ad Concilium; exactæ pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab ANGLIS: adversus BONIFACIUM VIII. à GALLIS: adversus JOANNEM XXII. à FRANCISCANIS, nullo Pontificio decreto condemnatæ.

QUI appellationes à Papâ ad Concilium oppugnant, id asseverant passim, eas fuisse ignotas ante illud luctuosum schisma sub Urbano VI. & successoribus, quod est falsissimum. Anno enim 1246. Ecclesia Anglicana maxime Catholica, Sedique Apostolicæ addictissima, grandi pecuniâ imperatâ, adversus Innocentium IV. ad Concilii Lugdunensis tutelam se contulit. Post ipsum Concilium, gravata iterum, multâ supplicatione recurrit ad Papam. Quo nihil curante, ad Legatos suos hæc scribit: *Cum igitur huic exactioni contradicat Ecclesia Anglicana, per procuratores, ut hanc contradictionem communem Domino Papa insinuare velitis pro statu Ecclesie Anglicane, presentiam Domini nostri JESU CHRISTI appellantes, & Concilii universalis aliquo tempore per Dei gratiam convocandi.* Testis Matthæus Parisiensis in Henrico III. ad an. 1246.

Matt. Paris. Hist. Angl. in Henr. III. an. 1246. p. 691. edit. Lond. 1540. vid. Epist. Angl. in Conclugd. 1. Tom. xj. Conc. pag. 663. & seq. Matt. Paris. ib. p. 717.

* Monachus. Matthæus Vestmonasteriensis * ad eundem annum refert, quòd Papa graviter succensuerit Anglis, eò quòd ausi erant de oppressiõibus & iniuriis conqueri in Concilio, Lugdunensi scilicet.

* Gredone Greflo. At ad annum 1264. sub Urbano IV. & Henrico III. idem refert historicus, à Cardinale * Salinensi Legato Apostolico, excommunicatos Barones Anglos, urbefque interdiktas: *At illi, inquit, sententiam ipsam contra iustitiam illatam attendentes, appellarunt ad Papam, ad meliora tempora, vel ad generale Concilium, necnon & supremum iudicem, certis de causis & rationibus commendabilibus: quæ postea appellatio, in Angliâ congregato apud Radingam Concilio, recitata est, & ab Episcopis approbata & executâ.* En appellatio ad Papam & ad Concilium generale, ut si Papa defuisset, Concilii tutela superesset, idque habito Concilio ab Episcopis approbatum & executioni datum.

* Deinde Papa; is nempe fuit Clemens IV. Anno 1267. cum Angli à Legato * ejusdem Urbani multis exactionibus gravarentur, appellant ad Sedem Apostolicam, & etiam ad generale Concilium, vel, si necesse foret, ad summum iudicem. Hoc refert Matthæus Parisiensis, ad eundem annum.

Matt. Par. De Bonifacii VIII. ac Philippi IV. Pulchri rebus, per aliam occasionem multa jam diximus. Quæ ad hanc quæstionem spectent hæc sunt.

Sup. lib. Bonifacium recordemur adversus supremam Regis auctoritatem ea molitum, quæ universi Regni Ordines improbarint. Cum illa contentio ad extremum devenisset, ac Bonifacius, non ipse quidem, excommunicaret Regem, sed tamen declararet variis modis in excommunicationem lata sententiæ incidisse; (1) Rex totius Regni cætum habuit; quo in cætu prodierunt qui Bonifacium hæresis, impietatis, multorum aliorum criminum accusarent; & Concilium generale, quod de his cognosceret, omni ope procurari peterent. Neque verò contendebant hæresim esse notoriam; sed tantum ea quæ objicerent, se sacro Concilio probaturos. Interim se, qui talia suscepissent, in Concilii tutelâ adversus Bonifacium esse voluerunt; à futuris gravaminibus ad illud provocârunt. Huic provocationi Rex & universi Ordines assenserunt: Prælati magno numero, ad quos alii postea accesserunt, pollicentur se Regem ac Regiam familiam, Regni que libertates & jura, contra quemcumque, etiam contra Bonifacium defensores, salvâ Sedis Apostolicæ reverentiâ: neque ullis adversus hæc ejus sententiis decretive adhæsurus. His consensit Universitas Parisiensis, omnes Regni Ordines, Capitula, religiosi Conventus, atque adversus omnia, quæ Bonifacius moliretur, Concilii œcumenici protectione se muniant.

His liquet, non tantum hæresis, sed multorum etiam aliorum criminum causâ, Concilium œcumenicum postulatum, atque ad id appellatum, etiam ad Regni tuenda jura: non quòd jura Regia in Synodi potestate po-

(1) Incidisse.] Canonistæ docent duplicem esse de jure excommunicationem, alteram cominatoriam tantum, quam vocant *ferende sententiæ*, alteram autem *lata sententiæ*, de qua sic dicit EVELLON: *Elle a telle force, qu'au même instant que quelqu'un transgresse l'ordonnance, il encourt l'excommunication...* Sans qu'il soit besoin d'y apporter aucune forme, ni prononcer sentence contre lui, trait. des excom. cap. XII. p. 117.

nerent; sed quòd ea defensores, adversus Bonifacii minas, Concilii generalis præsidium tueretur.

Addebant & de sanctorum locorum ab infidelibus occupatorum restitutione; atque ut omnium animis satisfacerent, omnes, quas poterant, Concilii congregandi causas congerebant. Hæc acta sunt anno fere 1303.

Bonifacius eodem anno, edito diplomate, firmat Regem in excommunicationem incidisse: blasphemiam imputat imputata sibi crimina: *Concilium sine se non posse convocari* dicit, seque processurum, non obstante hujus *frivola* appellationis obtentu, quæ ad majorem, vel parem, sive mortalem aliquem non potuit interponi. De appellatione ad Concilium nihil dicit gravius; atque etiam id quod dicit, auctoritate est vacuum, cum ea Bulla inter eas sit, quas Clementis V. jussu erasas vidimus.

Idem Bonifacius Regem ultimâ sententiâ proscripturus, quæ tamen prolata non est, propter Pontificis interitum, multas causas excommunicationis obtendit, nihil de appellatione ad futurum Concilium.

Ejus quoque successores Benedictus XI. & Clemens V. hujus provocationis gratiâ, nihil Regi aut Regni Ordinibus, ipsisque adeo Prælati ac Religiosis succensuerunt.

Joannem XXII. adversus appellantes ad œcumenicum Concilium; à definitione fidei, quam ipse protulerat, nihil decrevisse, suo loco vidimus.

Hæc quidem Constantiense Concilium præcesserunt; ne quis existimet, ab ejus decretis ortum habuisse, sed à præcâ omnino Traditione manasse, quòd Concilium Papâ præstare est creditum.

CAPUT XXVI.

Appellationes à Papâ Concilium primus omnium condemnavit PETRUS DE LUNA in schismate obduratus: ejus eâ de re decretum in Concilio Constantiensi revocatum.

OMNIBUS igitur conticescentibus, primus omnium mortalium, qui appellationes à Papâ, expressâ sententiâ condemnavit, Benedictus fuit ille XIII. seu Petrus de Luna in schismate obstinatus & induratus.

Is cum ab eo fuisset provocatum, Bullam edidit; *crevit facilliter.* Hæc non licere declarat à Romano Pontifice appellare, sive etiam provocare; ejusmodi appellationem manifeste esse contra plenitudinem potestatis, ac sacrorum canonum instituta; nec carere suspitione schismatis; sed adversus eam Bullam iterum provocatum.

Post annos aliquot aliam protulit; *in diebus successu,* anno 1407, quâ adversus eos, qui à se & Romanis Pontificibus appellare præsumperint, aut à suâ, eorumque obedientiâ recesserint; excommunicationis sententiam p-

Ib. p. 160.

Sup. lib. ij. c. xxv.

Sup. lib. ix. c. xlvj.

Hist. Univ. Paris. T. iv. pag. 810.

Hist. Univ. Paris. T. iv. pag. 810.

Spicil. T. vj. p. 182. & seq.

mulgavit. In epistolâ verò ad Carolum VI. data, cui Bullam interferit, hæc queritur: *Quod nonnulli Catholica veritatis emuli, qui contra nos & Ecclesiam Romanam rebellionis calcaneum erigere presumpserant, à nobis, quod est contra canonicas sanctiones, appellationes interponere non verentes, &c.*

Quas in eo schismate ex utrâque parte appellationes ediderint ad Concilium, suo loco vidimus, neque hic repetimus.

Tacendum illud non est, Bullam; in *dierum successu* à Concilio Constantiensi, Sessionibus XXX. & XXXVI. jam tribus obedientiis congregatis, revocatum fuisse: ut nullum stet adhuc decretum Pontificium, ac ne quidem in schismate editum, quo ex appellationes condemnentur.

CAPUT XXVII.

MARTINI V. *Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperam objecta.*

AIUNT à Martino V. stante Concilio Constantiensi editam eâ de re Bullam, quam Joannes Gerson retulerit. Id vehementissimè Emmanuel Schelstratus urget. Quidam Galli scriptores, atque ipse etiam Petrus de Marca confitentur, haud profectò id facturi, si rem diligentius considerassent.

Ac primùm certum est, hujus Bullæ nullam unquam à quoquam, sive Pontifice, sive privato scriptore, Historico, Theologo, Canonista, aut Bullarum collectore haberi mentionem; præterquam à Gersone in duobus locis; quos præinde locos, ut sunt apud Gersonem integros commemorare nos oportet. Et is quidem libellum, *quomodo, & an liceat in causis fidei à Papâ appellare*, sic incipit: *Queritur utrum hæc assertio sit Catholica: nullus fas est à supremo iudice, videlicet Apostolicâ Sede, seu Romano Pontifice, JESU CHRISTI Vicario in terris, appellare, aut ejus iudicium in causis fidei declinare. Tum subdit: Arguitur quòd sic, autoritate sanctissimi Domini Martini Papa V. in sua Constitutione, ad perpetuam rei memoriam, factâ & promulgatâ in Consistorio generali celebrato Constantia V. Idus Martii, Pontificatus sui anno I. (hoc est 10. Martii 1418.) ubi reperitur hæc assertio, sicut dicitur.*

His in Gersonis verbis primùm illud occurrit: non ipsum id per se dixisse Gersonem, sed tanquam ab aliquò objectum memorare. Quo loco id observari dignum, quod est à Gersone positum: *Ubi reperitur hæc assertio, sicut dicitur*; quæ quidem ostendunt Bullam non fuisse publici juris, & ubique divulgatam; de cujus verbis nec Gersoni constitisset.

Cujus autem autoritatis ea Bulla visa sit, quæ postea secuta sunt Concilia Constantiensis acta indicabunt; cum in Sessione XLV. & ultimâ ejus Concilii, die 11. Aprilis* altero mense, postquam ea Bulla in publico consistorio lecta & promulgata dicitur; Poloni Regis Legati, jam dimissis Partibus, à Martino V. ad futurum Concilium œcumenicum appellarint.

Nempe

Nempe illi à Papâ supplicabant, Joannis Falkenbergii librum, *crudelissimos errores atque hereses* continentem, jamque in secretis Congregationibus condemnatum, in Sessione publicâ condemnari: à quo denegante, provocabant ad Concilium. An, rogo, id facturi, si earum appellationum ulla legitima aut probata condemnatio præcessisset? Annona ipse Martinus V. inclamasset impudenter agere Polonos contra interdictum? Non id autem factum est; sed Martinus dixit respondendo ad prædicta; *se quidem probare quæ per Concilium conciliaviter facta essent, non alia*, quæ scilicet in secretis conventibus. Hoc tantùm: ac de appellatione nihil quidquam. Non ergò verum est, eam ullo legitimo decreto, mense antecedente, fuisse prohibitam.

Et Joannes quidem Gerson in Dialogo apologetico de supplicatione Polonorum copiose agit, memoratque ab illis oblatam schedulam de libello Joannis Falkenbergii; neque illis satisfactum esse, remque in deteriora lapsam: *Usque adeo*, inquit, *quòd pro parte Dominorum Polonorum, interjecta est tandem appellatio ad futurum Concilium. Cui appellationi cum respondendum esset, lecta est, ut dicitur, in consistorio generali & publico, quòd ultimò Constantia celebratum est, minuta quadam sub formâ Bullæ, destruens, ut asserunt qui legerunt eam, fundamentale penitus robur, nedum Pisani, sed Constantiensis Concilii.... continebat itaque in nullo casu licere appellationem a Papa facere; nec ejus iudicium in causis fidei declinare; planè contra legem Dei decretaque Concilii.*

En post eam Bullam de non appellando à Papâ ad Concilium, quæ 10. Martii 1418. edita dicitur, iterùm occasione interjectâ à Polonis appellationis ad futurum Concilium, ejusdem Bullæ minuta lecta dicitur. At siquidem 10. Martii transacta res erat; quid necesse fuit, post eam appellationem, actum agere; ac Bullæ minutam iterùm legere? An quod ita oportebat refelli Polonos? Quidni ergò Martinus V. in ipsâ Concilii publicâ Sessione, cum Poloni appellarent, eâ Bullâ objectâ eos comprimebat? An quia intelligebat sacram Synodum non id laturam fuisse? Infelicem Bullam, quæ Concilii œcumenici lucem autoritatemque non sustinet? Cur autem Joannes Gerson iterùm de eâ Bullâ loquitur, ut de eâ, quæ nec à se visa sit? *Lectâ*, inquit, *dicitur*; & *ut asserunt qui legerunt eam*. Ergone dicemus publicam, de quâ ipse dubitat, aut omnino divulgatam, quæ non ab omnibus videretur? Quid verò minutam Bullæ memorat? Certè 10. Martii editam, ac post sex hebdomadas adversus Polonos innovatam, jam grossatam, ut aiunt, oportebat, suisque vestitam formulis, dimissam per Ecclesias ubique servandam. Atque illud absurdum est, omnibusque sæculis inauditum, ejus momenti Bullam, stante Concilio generali, atque ei præsidente Papâ, in ipso Concilio non fuisse prolatam. Cur enim Martinus V. tantâ de re Synodi præsentis sententiam ne requisivit quidem? Ac multas quidem Bullas minoris momenti Sessione XLIII. lectas, nonnisi *approdante Concilio* edidit; hanc verò cur solus, atque adhibito tantùm consistorio, seu Cardinalium cœtu? An quia intelligebat repugnaturòs Concilii Patres? Bullam ergò repugnante Concilio œcumenico editam, valere credemus? Ac si Concilii autoritatem Martinus metuebat; ne saltem vereretur publicam

Tom. II.

Gg

Gers. Dial
apol. T. ij.Ib. p. 180.
Sup. lib.
v. cap. vij.
vii.Conc.
Const. Sess.
xxx. &
xxxvj. T.
xij. p. 215.
231.dit. que
xxx.Marc. de
Concord.
&c. lib. iv.
c. xvij. n.
6.Gers. Li-
bell. Quo-
modo & an
liceat, &c.
Tom. ij. p.
303.

U. III

Philip.
1418.
Conc.
Const. Sess.
xlv. T. xij.
p. 258.

lucem, ne *minutam* semel atque iterum lectam, nec intellectam premeret. Adeo ne ejus Bullæ pudebat, ut eam nec ipse Gerson, à quo solo memorata est, unquam viderit? Itaque nullibi legitur; nullibi visitur; nulli collectioni Bullarum inferitur: non eam Pius II. in Bullâ, *execrabilis*; non Julius II. in Bullâ, *suspecti regiminis*, quibus appellationes à Papâ ad Concilium tantis pœnis prohibent, vel leviter memorant. Et quidem Julius II. Pii II. Bullam firmat: de Martino ambo tacent; cum id instante Concilio Constantiensi gestum vel maxime commemorari è re esset. Quare apparet rem à Martino tentatam potius quam confectam fuisse. Quod si in Consistorio Bulla vero animo à Pontifice proposita & prolata est, profecto rejectam, improbatam, explosam oportuit; cujus & autorem puduit, & apud posteros nulla memoria est.

Sed age; Bullam tanto studio Ecclesiæ toti posterisque occultatam placet inspicere propius, & quid incommodi alar intelligere. Et quidem certum est, ex eâ superesse nihil, præter ea verba, quæ nunquam sibi lecta Gerson, à nescio quo audisse se memorat. His autem, utcumque se habent, duo vetari videntur: alterum generatim, *ut nulli liceat*; sive, *ut in nullo casu liceat à Romano Pontifice appellare*: alterum, *ne liceat in causis fidei, illius declinare judicium*. Quæ duo quam diversa sunt, vocum discrimina satis indicant.

Primum est generaliter dictum, admittitque eos sensus quos reliqui ejusmodi canones; nempe ne passim, ne in ordinariis & quotidianis casibus appelleretur.

Alterum, quod in causis fidei Romani Pontificis judicium *declinare non liceat*: quamquam ambiguum videri potest, strictè tamen loquendo, verum est. Aliud enim est, declinare judicium, tanquam judex non sit legitimus & competens; aliud ab eo appellare, quia non sit usquequaque superemus.

Vid. Gers. Tract. *Quomodo & an. &c. circa fin. T. ij. p. 308.* Jam ex Gersone constat, Martini V. famam graviter laborasse, quod ab eo talia promulgata jactarentur. Quin ipse Gerson, ne Martinum ea conatum reprehendisse videatur, pro suâ modestiâ, atque in Romanum Pontificem reverentiâ factum excusat, ut potest, & quâ demum ratione, verba Martini ab ejus benevolis ad commodum sensum leniter inflectantur ostendit. Denique viam docet, quâ Pontifex hujus rei declinet invidiam, ac factis dicta compenset. Adeo hæc non modo nulla & irrita, sed etiam Pontifici noxia videbantur.

His ergo omnibus constat; primum, appellationem à Papâ ad futurum Concilium, ipso Concilio desinente quidem, sed tamen adhuc præsentem, factam, non fuisse improbatam; sed in acta relatam, nullâ omnino notâ: tum Martinum V. eas appellationes bis condemnare visum, sacra Synodi, imò totius Ecclesiæ refugisse lucem, atque Synodi talia repellentis prævaluisse sententiam; denique, ut vel maxime fuerit diploma Bullatum, vulgatum, ritu solenni promulgatum, omnino concidisse, eorumque loco esse, quorum in Ecclesiâ nulla vis, nulla mentio est.

CAPUT XXVIII.

Bulla Execrabilis, Pii II. in conventu Mantuano: quâ occasione lata: nostri intellexerunt de privatis tantum negotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito: nec recepta est in Gallia, & ab eâ quoque appellatum: appellationes postea frequentata.

ANNO 1459. post conventum Mantuanum Pius II. edidit Bullam, *Execrabilis & inauditus*. Hæc damnat eos qui à Romano Pontifice appellare presumant: qui fecerit, sententiam excommunicationis incurrat, aliasque pœnas, quæ in reos majestatis *, & hæreticæ pravitatis fautores decernuntur.

Hujus sententiæ has potissimum exponit causas: *Quia ridiculum appellare ad id quod nunquam est, neque scitur quod futurum sit: quod eo obtentu, pauperes à potentioribus opprimantur multipliciter; remanent impunita scelera, nutriunt adversus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina & Hierarchicus ordo confunditur*. Quæ docere videntur animum Pontificis fuisse, has appellationes prohibere in ordinariis tantum casibus ac pecularibus negotiis.

Et reverà constat eam bullam conditam occasione appellationis Sigismundi Ducis Austriæ, à Monitorio Calixti III. (m) in quâdam controversiâ cum Nicolao de Cusa Cardinali Episcopo Brixinensi *, rerum temporalium causâ.

Itaque anno sequente 1460. in appellatione eâ quam adversus Pii II. orationem in conventu Mantuano (n) habitam, vir clarissimus Joannes Dauvet, Procurator generalis, elidit, hoc etiam interposuit de Bullâ *EXECRABILIS: Neque est estimandum sanctissimum Dominum nostrum, per literas, quas Martinus publicè à se fecit, que incipiunt EXECRABILIS ET INAUDITUS; voluisse prohiberi: ut in nullo casu, sive tangat conservationem orthodoxæ fidei, sive exipationem schismatis, sive universalem reformationem Ecclesiæ in capite & in membris, super gravaminibus, que per aliquem summorum Pontificum inferri contingeret, Principibus & regionibus liceat quovis modo habere recursum ad judicium*

(m) Ducis Austria à Monitorio Calixti III.] Appellationem reperire non potuimus apud Goldastum & alios horum monumentorum collectores. Hoc tantum ex Goldasto discimus: anno integro exacto post editam Bullam *execrabilis*, excommunicationem fuisse à Pio II. Austriæ Ducem, eò quod sæpe licet monitus, Cardinalem DE CUSA insectari non desisteret: Sigismundum autem ab eâ excommunicatione appellationem emisisse, atque eâ occasione Bullam à Papâ in Germaniam missam & imprimis Norimbergam, ubi appellationis instrumentum factum fuerat. Itaque appellatio Sigismundi videtur fuisse Bullæ denuò publicandæ causâ, non verè edendæ. Vid. Gold. & appell. & contrad. Greg. de Heimbourg Francof. 1607.

(n) Orationem in Conventu Mantuano] Pius II. habuit indignam pro sùs viro tantæ dignitatis. In eâ loquax magis quàm facundus, passim allegat Poetas profanos, item profanas & apocryphas historias, quibus Pragmaticam sanctionem nititur convellere. Hanc vide orationem. Tom. XII. Conc. p. 1773. & seq.

Bull. *Execrabilis*. vid. in convent. Mant. Tom. xiiij. Conc. pag. 1801. 1802. *Divinæ. Act. appell. Sigism. Duc. Aust. Monarc. Imp. Goldast. T. ij. p. 1576. * Brixinensis seu Brixinum, aut Brixinia Urbs est Germaniæ in Comitatibus Tirolis. Preuv. des Libert. de l'Egl. Gall. ed. 1731. Tom. j. c. xiiij. n. 10. part. ij. pag. 43.

plenarii Concilii; cum sub generali prohibitione non veniant ea quæ speciali expressione indigent: & præsertim talia ex quibus læsio fidei orthodoxæ, & schismatum fomenta, atque gravissima decoloratio status Ecclesiæ universæ sequi possent. Sic publicis Ecclesiasticis causis accensebant magnorum imperiorum salutem ac pacem: cum ea imperia pars maxima Ecclesiæ, eique ornamento & præsidio essent.

Cum autem ipse dicat, Bullam *Execrabilis*, in conventu Mantuano, ut fertur, publicatam; ostendit eam ad nos non fuisse perlatam, neque promulgatam consueto & canonico more; ac nedum recepta sit, palam ei reclamatum fuisse, eo quidem sensu, quo appellationes in gravissimis illis, quas diximus, causis prohiberet.

Cæterum quod Pius II. ridiculum dicebat, appellare ad id quod non sit; & quod extitutum sit ignorabatur; respondebant, Concilium ex Constantiensi decreto debuisse celebrari, & quominus haberetur, elapso decennio, jam per Papam stare: tum vero Ecclesiam Catholicam semper esse præsentem; neque cuiquam fraudi esse, quod non congregata esset, cum appellatio dirigatur ad Papam qui eam congregare tenetur.

Ib. n. 11. Post eam ergo Bullam, ejusdem Pii II. tempore, multæ appellationes & seq. P. sunt editæ à nostris ab ipso ad Concilium, quod Pragmaticæ-sanctionis condemnationem moliri videretur.

Ib. n. 16. Has & alias ejusmodi multas per ea ferè tempora in Galliâ frequentatas 17. p. 50. & omittimus; quod in probationibus libertatum Ecclesiæ Gallicanæ integræ referantur. seq.

Ib. Tom. Annotamus tantum appellacionem editam ad generale Concilium ab Universitate anno 1491. adversus Innocentii VIII. gravem decimam imponentis. Bullam. n. 19. p. 44. & seq.

Ib. T. 1. Similem appellacionem ab inclitâ ac venerabili Ecclesiâ Parisiensi prolatam eodem anno (o) eademque de causâ legimus, ex quâ etiam multa supra p. 40. retulimus. Sup. lib. vj. c. xxij.

(o) Appellationem ab.... Ecclesiâ Parisiensi prolatam eodem anno 1491. Non vidimus inter acta quæ tomis de Libertatibus, &c. continentur. Fortè Ecclesiâ Parisiensem eo anno adhererit appellacioni sacræ Facultatis; nam appellatio ab eâ Ecclesiâ prolata an. 1501. sub Alexandro VI. inscribitur secunda appellatio.

CAPUT XXIX.

Bulla Suspecti regiminis JULII II. in câ clausula extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedum recepta: appellationes postea frequentate, non tantum à nostris sed etiam ab aliis.

ANNO 1509. Julius II. Bullam edidit *Suspecti regiminis*, quâ Bullam Bull. Rom. *Execrabilis*, Pii II. renovat, ac firmat; Leonardum Lauredanum Ductorem, generale Concilium & Commune Venetiarum excommunicat, quod xxij. Julii. jam excommunicati, quia urbes Pontificiæ ditionis retinerent, ad damnatum p. 511. vid. & prohibitum appellacionis remedium confugissent; alios eâdem appellacione Rain. an. 1509. n. 6. ne usos simili poenâ plectit; Constitutionem suam adversus omnes valituram & 13. & decernit, cum suppletionem solennitatis cujuslibet, etiam publicationis omissa. Quæ & Spond. cod. an. n. 1. quò magis decernuntur extra ordinem, ac supra omnem legem & canonem, eò minoris esse putantur à nostris. Certè, ut Galli clariùs designentur, nominatim *Parlamenta* commemorat; quod, quia apud nos nec publicatum, nedum receptum fuit, nostri, more consueto in gravibus causis, ac præsertim in Concordatorum causâ, ad Concilii generalis tutelam provocarunt, in eâque sententiâ innoxii & illæsi diutissimè perstiterunt.

Neque Galli tantum eas appellaciones emiserunt, sed alii quoque in libris probationum Ecclesiæ Gallicanæ libertatum memorati: quæ tantum indicamus: cujusmodi sint lectori expendenda relinquimus.

Preuv. des liberr. &c. T. 1. part. ij. c. xij. not. p. 59. 60.

CAPUT XXX.

Bulle PII II. & JULII II. occasione litium ac dissidiorum temporalium editæ: qui appellaciones respuunt, quàm incommoda remedia adhibeant: Andreæ DUVALLII locus.

NEQUE enim Orbis Christianus adeò movebatur datis à Julio II. in Venetos, flagrante bello, sententiis. Bellum gerebatur inter Julium ut Principem & Venetos. Jam si editis Bullis, ac sub anathemate Julius Pontifex jure repetit civitates eas, quæ de Principe Julio bello captæ sunt, nullumque adversus ea decreta præsidium est: nempe id superest, ut & Veneti & quicumque Principes, quâcumque necessitate talia bella gesserint, conditionem faciant.

Neque verò res ab eo statu multum abhorrebant, cum Pius II. diploma suum edidit. Nempe Sigismundus cum Cardinale Cufano de temporalibus maxime litigabat, atque arma moverat, Cardinalemque ceperat, cujus rei gratiâ à Pio citabatur Romam cum suis consiliariis, atque omnibus civibus, infinito licet numero, uti de articulo; *Credo in Ecclesiam Catholicam*: ejusque consecratis responderent; quem sanè articulum ideò negare vide-

Vid. Gol. daft. T. ij. p. 1579. 1580.

rentur, quod Pontificis decretis, de re etiam temporali, dicto audientes non essent. Sic à temporali lite ad hæresis questionem controversia deducitur, ut miseri nec mutire auderent. Quas adversus ambages, atque circuitus, aliquod petere refugium omnes optabant.

Neque verò id quæro, jurene, an injurià Sigismundus egerit. Hoc tantum indico, grave ac magnis quoque Principibus, nedum privatis metuendum, ita procedi; miscerique hæresim, subortis maximè temporali causâ litigationibus. Nec mirum si Christiani Principes, Nationes, Cætus, quod negari non potest, à Romanis Pontificibus aliquando vexati, evertis antiquis juribus, imperatâ ingente pecuniâ, intentatis, sive etiam allatis armis, in Ecclesiæ Catholicæ supremâ atque indeclinabili autoritate, aliquid sibi præsidii relictum voluerint. Certè appellationes eas, ut ante Concilium Constantiense celebratas, ita nec post Pii ac Julii decreta defuisse, multis exemplis ostensum est.

Bull. Leo. cont. Lut. T. xiv. Conc. pag. 396. Unum superest quod objiciant; nempe à Leone X. Bulla; *Exurge Domine*, Luthero vitio datum, *Quod citatus à Papâ in vocem temeraria appellationis prorupit ad futurum Concilium, contra Constitutionem Pii II. ac Julii II. saltem appellantes hæreticorum poenâ plectentes.* XVII. Kal. Julii, anno 1520. Bullam autem toto Orbe Christiano receptam esse constat.

Diff. præv. n. xcv. Facile respondemus receptam quoad ea, quæ ad Lutherum condemnatum pertinerent. Cæterum verba prolata recitativè, ut aiunt, non decretivè posita, nullam vim addunt Pii II. ac Julii II. Constitutionibus; atque adeo ut post eas, ita post hanc Leonis X. Bullam frequentatas appellationes, etiam à Germanis, atque ab ipso Imperatore, relata superiùs exempla demonstrant.

Cæterum Lutheri appellatio verè temeraria & cavillatoria fuit, quod à citatione appellans, in negotio fidei Sedis Apostolicæ judicium detrectârât.

Bull. Leon. p. 397. Neque eam tantum causam Leo commemorat, cur Lutherus meritò condemnatur; subdit enim: *Frustrâ etiam Concilii auxilium imploravit, qui illi non se credere palam profitetur.* Quare impuro Sycophantiæ, omnia per summam & apertam insaniam molienti, æquum erat nullum patere suffugium; non proinde debitum intercludi præsidium iis, qui verè gravati essent.

Nunc qui id genus præsidii renuunt, alias vias docent haud leviter incommodas, nempe *nullitatis*, ut aiunt, quam iniquis sententiis objiciant. At Galli non solent illam probare jurisprudentiam, quâ objectâ nullitate, sententia contemnatur. De causis nullitatis coram giudice agi volunt, ne sibi quisque judicet; modestius putant, si fortè à Pontifice vexatos se sentiunt, Concilium habere judicem, quam nullo giudice agere ut liber.

Duv. de Rom. Pont. & c. part. iv. quæst. ult. p. 626. ed. 1614. Andreas Duvallius, cum appellationem omnem à Papâ illicitam judicet, idque sive sit infra, sive supra Concilium, permittit tamen Principibus ac Rebus publicis, ad graves injurias depellendas, primùm, *non obedire mandatis Pontificis; imò si aliter sibi succurrere non possint, strenuè prudenterque resistere.* An ergo læsos Principes strenuè rem gerere, quam Conciliariè judicium expectare malint, ipsi dijudicent? Nos in his, ut diximus, nostræ quæstionis summam non ponimus; ut quæ ad variabilem fortè disciplinam aliqua ex

parte pertineant. Certè Ecclesiæ Catholicæ, ejusque œcumenici Concilii in rebus generalibus, maximè verò in fidei quæstionibus, gravi contentione ortâ, supremam & ineluctabilem potestatem, ex omnium sæculorum Traditione asserimus; & inter res judicatas post Constantiensia & Basileensia probatissima decreta referimus.

CAPUT XXXI.

Varie de Conciliis generalibus novissimi Autoris Anonymi vitilitationes: quæstionem ab eo pessimè constitutam: an Concilia inter res incertas numeranda? Quæstiones generales à particularibus, ad Constantiensis Synodi mentem, jam inde ab initio distinctæ.

QUI unius Papæ voluntati sine more modoque permittunt omnia, eo peccare solent; primùm, quod argumentationibus malunt agere, quam Traditionibus; tum eò vel maximè, quod à quæstionis statu procul absint; v. vj. quæque plana per se & expedita sunt, miris involvant modis.

Et quidem in quæstione malè constituendâ autorem anonymum, qui diligentissimus videri voluit, ubique multa peccasse jam vidimus. Illud imprimis quod nos ita refellit, quasi infallibilitatem soli Concilio œcumenico tribuamus, cum sine Concilio œcumenico, Catholicæ Ecclesiæ valere consensum, Gallicana Declaratio diligentissimè expresserit.

Jam de Concilii superiore potestate, ad II. caput Gallicanæ Declarationis idem autor hæc scribit: *Satis, inquit, patet in Declaratione Cleri Gallicani, accipi hinc summum Pontificem sine Concilio, illinc Concilium sine summo Pontifice cum Declaratio decretis Concilii Constantiensis nitatur, quæ aliam sententiam non admittunt;* quæ omnia falsissima sunt.

Primum enim falsum est, à Clero Gallicano ea tantum spectata esse Concilia, quæ sine Papa celebrentur: nec minùs falsum est, quod decreta Constantiensis Concilii non aliam admittant sententiam, quam eam scilicet de Conciliis sine Papâ congregatis: primùm quia Concilium Constantiense declarât, Papam subesse, non modò Constantiensi Concilio, *sed etiam cuiuscunque generali Concilio legitime congregato;* non autem supponit omnia futura Concilia sine Papâ congreganda esse; non ergò loquimur de Conciliis sine Papâ congregatis: tum quia nec ipsum Constantiense Concilium sine Papâ congregatum erat; quippe convocatum à Joanne XXIII. qui verus Pontifex meritò haberetur; neque is Concilium dissolverat; imò se Concilio adherere fatebatur, cum illud Constantiense decretum est conditum, ut suo loco vidimus. Postremò Constantiense Concilium, in reformationis quoque causâ, Papam subesse Concilio decernit, cum reformationis negotium, non nisi electo summo Pontifice tractaturum esset.

Quare quod idem Anonymus ubique testatur, cum ipse Papam Synodo anteposit, agi de Concilio, à quo summus Pontifex ejusque Legati absint; nihil aliud restari visus, quam statum quæstionis à se ignoratum, eosque

Vid. sup. pass. lib. iv. v. vj.

Anon. de libert. &c. lib. vij. c. ix. n. 12.

Id. ibid. lib. v. c. x. n. 6.

Vid. diff. præv. num. LXXXIV.

Conc. Conf. scilicet v. p. 22.

Sup. lib. v. c. xij. xxj.

Anon. lib. v. c. x. n. 4. c. xj. n. 3. cap. xij. tit. & pass.

quos congerit Scripturæ ac Patrum locos, planè esse extra rem, idque ab eo actum, ut facum facere imperitis.

Sanè & illud constringit, non asseri à Gallis Synodos sine Papâ congregatas, nisi iis in casibus, quibus eas & autoi Anonymus, & alii passim Theologi Canonistæque admittant, hoc est, *in iis qui dilationem remedii non paterentur.*

Alia quidem quæstio esse potest; an Concilium à Romano Pontifice se mel convocatum, ipsoque Præsidente constitutum, ipso iure cesset, ubi ab eo Concilio Papa recesserit, quemadmodum Constantiæ; vel ubi illud Concilium Papa dissolverit, ut Basileæ factum est. Sed quæstionem eam, neque Clerus Gallicanus suâ Declaratione complexus est, neque Anonymus pertractavit. Interim certum est, rem esse ab Eugenio IV. iudicatam: Basileensè Concilium ab eo dissolutum, haud minùs steriisse integrum; ut eam quæstionem aliquo certè casu, res inter iudicatas referri necesse sit.

Quo fateamur necesse est, pleraque ac potissima Anonymi argumenta, quoad hanc quidem quæstionem, planè concidere; cum non eò quo oportet, collimare constet.

At argutulum istud futile æquè ac invidiosum quod objicit; quamvis Reges ac Principes à populo plerumque suam auctoritatem acceperint; *tamen Galliarum Regem Comitibus generalibus superiorem esse*; & Majestatis reos haberi qui sub Henrico III. exegissent, ut Rex comitiorum sententiam sequi teneretur. Quorsum enim ista? An ut necesse sit ad Gallicani imperii formam, Ecclesiam à Christo esse constitutam? Aut verò oporteat custodiendæ fidei ac religionis per universum Orbem, eandem ac unius gentis administrandæ esse rationem? Cùm nec ipsa imperia eandem formam habeant, neque Ecclesiam ad alias, quàm ad Christi regulas exigi liceat. Quid autem illud est, ab eodem Anonymo jactatum, non posse summum Pontificem Ecclesiæ subjacere, à quâ suam non est mutuatus potestatem? (p) Quasi quis cui subjaceat, non in Christi arbitrio ac sapientiâ positum fuerit, aut id ratione aut humanis exemplis, non Dei revelatione, atque Ecclesiæ Traditione querendum sit nobis.

Ejusdem notæ est, quod objiciunt, ut Ecclesia particularis, nec tota simul sumpta, Episcopo suo capiti & Pastori particulari; ita universalem Ecclesiam, nec totam simul sumptam, Papæ suo capiti ac Pastori universali prævalere posse. Non enim quemadmodum Ecclesia universa, ita particularis ex promissione Christi, certâ & infallibili Sancti Spiritûs assistentiâ pollet; ut proinde necesse sit quemadmodum in Ecclesiâ universâ, ita in Ecclesiâ particularis consensu, certum collocare Spiritûs Sancti Magisterium ac testimonium.

Neque illud pluris est, non posse stare in Papâ eam, quam Clerus quoque Gallicanus agnoscat, *plenam potestatem*, si Gallicanæ Declarationi detur

(p) *Potestatem.*] Pessimè hîc D. CHARLES argumentatur. Non enim necesse est ut quis ab eo cui subjicitur suam potestatem mutuetur. V. G. licet Galli credant Episcopos non à Papâ aut ab Ecclesiâ, sed immediatè à CHRISTO suam mutuari auctoritatem, nihilominus à firmant eos & Papæ & Ecclesiæ subjici.

locus;

locus. Neque enim plenam esse, quæ ab alterius arbitrio vel iudicio pendet. Quod quidem nihil aliud est, quàm in verbis ludere. Plena enim dicitur respectu positivæ juris, ea potestas, quæ omnia potest, ubi id necessitas, atque evidens utilitas postulaverit: non ita sanè, ut omnia sine lege modoque possit.

At illud etiam argutius ac vanius, quod involvendæ quæstioni ab Anonymo est positum; Papam agnosci facilè ab omnibus, Concilia rem incertam, nullâ verâ firmâque definitione constantem; ad hæc raram; *difficilem, ac se è passibilem*; parumque abest, quin eam ab Ecclesiâ alienam prædiceret; cum præsertim tribus primis sæculis, Concilia generalia, ipsa persecutio prohiberet. Sed hæc, ad persecutionis tempus quod attinet, quàm falsâ, quàm vana, quàm nulla sint, demonstratum supra.

Jam quod partâ Ecclesiæ pace, Conciliisque generalibus congregari solitis, Concilia rem incertam dicunt, quia dubium est per quos & quomodo constitui debeant; hominum est ut leniter dicam, nodum in scirpo querentium. Vanas enim & inanes difficultates congerunt; non constare scilicet an Concilia ex Episcopis tantum, an etiam ex Presbyteris consentur necessario; quantus numerus aut Episcoporum aut Provinciarum adesse debeat: *quoniam ex jure, quoniam ex priv.legio?* An per se, an per procuratores: tum quæ ratio absentium & excusatorum haberi debeat; imò an Concilium universale sit. Quæ cum dixerint, eò rem redigi volunt, *ut suprema & infallibilis sit summi Pontificis sententia, quam seu regulam semper tuitò equantur fideles.* Quæ profectò si quid valent, illud efficiunt, ut Conciliorum generalium omnem omitti mentionem præstabilius sit. An enim id agunt, ut unus Pontifex, cuiusque cœtui voluerit, Concilii generalis nomen adiciat? An ut Concilia generalia haberi, aut non haberi perinde sit? Id quidem nonnulli apud se sentiunt; sed palam promere pudor, & Christiani Orbis reverentia prohibet. Ergò vel hæc omittant, vel nobiscum solvant. Cæterum plana solutio est; primum enim certâ Traditione constat, sufficere ut Episcopi Concilio præsto sint; tum illud Concilium esse œcumenicum, cui, Papâ autore, pro œcumenico Concilio se gerenti Ecclesia universa communicaverit. Hinc Concilii Constantiensis auctoritas asseritur: hinc prioribus Basileensibus gestis sua firmitas constat. Neque nocuit ea dissolutio, quæ ab ipso quoque Eugenio IV. nulla & irrita declarata est; cum totus Christianus Orbis haud minùs sanctæ Synodo pro œcumenicâ sedenti & agenti communicaret.

Papâ autem autore dicimus, ordinariè quidem, ac nisi ipsa necessitas aliud expresserit; quod schismatis causâ aliisque in casibus admitti ab omnibus summo consensu vidimus. Sed quoniam in Conciliis non statim ac semper æque perspecta est nominis Christiani repræsentatio, quin interdum dubitari contingat, an aliquod Concilium verè generale sit; tum Ecclesiæ consensu rem confici, Romanorum quoque Pontificum auctoritate ostendimus

Cæterum qui omnia incerta & perturbata esse volunt, nisi Christiani, aliis Ecclesiis & Episcopis perinde habitis ac si nihil essent, in unius Romani Pontificis infallibilitate acquiescant, in quantas ambages quantasque turbas ipsi sese conjiciant, undè se nullo prorsus extricare valent pacto, jam toties notavimus, ut hæc dicere rursum, nihil aliud esset quàm actum agere.

Ib. c. xiiij.

n. 4.

Ib. lib.

vij. c. ij. n.

3. & lib. v.

c. xiiij.

Dissert.

præv. n.

Lxxvj.

Anon. lib.

v. c. ij.

Ib. n. 7.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

3.

CAPUT XXXII.

Recapitulatio eorum, quæ ad Caput IV. Declarationis Gallicanæ dicta sunt, atque imprimis eorum quæ libro VII. & VIII.

ABSOLUTO nostro ad caput IV. Declarationis Gallicanæ Tractatu; superest ut quæ hic dicta sunt, ad rei memoriam in compendium redigamus.

Primùm illud præstruximus IV. Caput Declarationis Gallicanæ, rem esse judicatam; quod sic conficimus: judicatum in Concilio Constantiensi. ^{Sup. lib. vij. c. iij. iv.} **P**am, etiam in fidei quæstionibus, Concilio subijci oportere: at qui errare non possit, eum in fidei negotio alteri subijci nefas: non ergò Papa is est, qui errare non possit. Rursus: in illo Concilio, de Papà, ut est Papa, actum est, non autem de Papà, ut est privatus Doctor: Ergò Papa etiam ut Papa, non is est, qui errare non possit: at Constantiense Concilium à totà Ecclesià, atque ad eò à Romanis Pontificibus comprobatum fuisse, rationibus adstruimus necessariis: ergò Papam non eum esse quem dicunt, res inter judicatas haberi debet. Hoc certissimum præjudicium. Nunc ad rem, si adhuc injudicata esset, conficiendam, hoc fundamentum posuimus: à Patribus vim summam & indeclinabilem esse repositam in eo, *Quod ubique, quod semper est creditum*: non ergò in eo, quod solus Papa definiat. Exinde Concilia generalia ab Apostolico usque Concilio persecuti sumus; quod Apostolicum Hierosolymitanum Concilium Actorum XV. relatum, normam esse cæterorum, datamque in eo quæstionum finiendarum formam, & ipsà autoritate Apostolici nominis, & Sancti Cælestini Papæ, Sanctæque Synodi V. sententià, & omnium postea sæculorum securà praxi ostendimus; collatisque gestis comperimus, ubique valere Apostolicum illud: *Visum est Spiritui Sancto & nobis*; atque illud: *Visum est Spiritui Sancto*; cum illo, & *nobis*, hoc est cum ipsà Episcopalis atque Apostolici ordinis unitate esse conjunctum: non ergò, quòd nunc fingunt, Synodos habere à Papà, ut rectè decident, sed à Spiritu Sancto, eique conjunctà universalis Ecclesiæ autoritate ac testimonio.

^{Ib. c. vij. & seq. usq. ad xxiv.} **H**ic igitur Conciliorum gestis evolutis apparuit, ita esse Ecclesiam constitutam, ut siquidem primæ Sedis sententiæ consensum accommodaret suum, quæstiones finitæ haberentur: sin autem graves altercationes orirentur, adunatà Ecclesià opus esset. Compertumque item est; eo quidem rerum statu, primæ Sedis sententiã Concilii œcumenici convocazione suspendi; remque tantà Ecclesiæ adunatæ autoritate gestam, ut de Pontificio decreto quæreretur, rectène haberet, necne; & responderetur à Patribus, si decretum probaretur, probandum videri; non quia falsum esse non posset, sed quia verax esse, factò examine, comperissent: atque omnino quo ritu cæterorum epistolæ, eodem quoque ritu Romanorum Pontificum decretales epistolæ examinatas, evolutis gestis, & Synodi V. autoritate monstravi-

mus. Quo item loco patuit Romanorum Pontificum epistolas, & fuisse authenticas, totà scilicet Sedis Apostolicæ autoritate prolatas; neque tamen fuisse normam fidei, cum de illis quoque quæstio haberetur: de Synodis autem nunquam eo ritu esse quæsitum; sed obedientiam statim consecutam. At non alia causa tanti discriminis, quam quòd illa decreta retrahabilia, hæc irretractabilia viderentur.

Atque hæc etiam de probatissimis Romanorum Pontificum decretis facta esse vidimus. Jam quædam demonstravimus à Sanctis Synodis improbata constituta & responsa, quæ Romani Pontifices, putà Vigilius & Honorius ritè interrogati ad Ecclesias edidissent. Non ergò valere illud, pro privato Doctore esse edita; omnesque vitiligationes ita incidimus, ut quomodo-cumque respondeant, quosdam Pontifices Apostolico officio confirmandi fratres, in necessario articulo defuisse constet.

His complexi sumus primorum octo Conciliorum Traditionem nostræ sententiæ congruentem; quibus deinde Conciliis reliqua omnia consentire, ex actis, & ex Romanorum Pontificum consensione docuimus.

Quin etiam ostendimus, quæstionem hanc nostram, vel ipsà operosissimè Conciliorum generalium convocazione confectam: ne frustra Ecclesià collectis toto Orbe Patribus, quærere laboraret autoritatem irretractabilem, quæ statim in Romano Pontifice, vel solo, præstò esset. Ac siquidem Papa per se infallibilis, Concilio tantùm atque admonitione indigeret, quod nunc comminiscuntur; adsciscendos fuisse eos, qui doctrinã, non eos qui autoritate pollerent; qui Papam docerent, non qui cum eo conjuncti docerent Ecclesias: denique qui admonerent, non qui conjudicarent & condecernerent: atqui omnino constitit non ita esse gestum; sed quæsitam in Conciliis non tantùm majorem lucem, sed etiam majorem, & jam irrefragabilem autoritatem: non ergò summam illam & indeclinabilem vim in Romano Pontifice collocabant.

Quod autem objicitur, superioritatem atque infallibilitatem Romano Pontifici à Conciliis generalibus jam esse adjudicatam, Lugdunensique ac Florentinã, Lateranensique Synodis quæstionem judicatam, & Constantiensiam jam Basileensiaque soluta esse decreta; primùm quidem præstruximus, pessimè agere eos, qui Ecclesiastica decreta collidunt, non concilient. Tùm illud, perperam pro judicato haberi, quod palam à nostris assertum, à sancta Tridentinã Synodo, atque à Pio IV. pro integro sanoque sit habitum. Denique ne quid deesset, id quoque ex gestis probavimus, Lugdunensem, Florentinam, Lateranensem Synodos nihil nocere Constantiensibus, neque Basileensibus prioribus gestis; sed Conciliorum omnium unam esse faciendam, Traditionem unam.

Hic igitur confectis, illud argumentum, quod ex Conciliorum confirmatione repetebant, solvimus; docuimusque ipsum confirmare quid sit; neque eo quidquam superioritatis includi; vanosque esse eos qui Synodorum decreta, aut qui saltem anathemata à confirmatione suspendunt, Conciliorum omnium gestis evolutis pandimus. Confutavimus denique qui Episcopalem potestatem ac Jurisdictionem, à Papali potestate ac jurisdictione manare & contendunt; hisque novellis sive adjuventionibus, sive adulationibus, seu

potius ludibriis, cum priorum sæculorum firmam, ac Scripturæ in hærentem doctrinam opposuimus, tum Gallicanorum Episcoporum, ac nostræ Facultatis constantem sententiam.

CAPUT XXXIII.

Recapitulatio eorum quæ sunt in Libro IX.

His quidem absolvimus, quæ ad Conciliorum generalium praxim ac Traditionem attinebant. At sequente libro de rebus sine Concilio generali tractatis dicere aggredimur. Ac statim id constituimus, ad finiendas fidei quæstiones sufficere Papæ iudicium, nisi gravis dissensio consequatur. Quo loco exponimus illud sancti Augustini de Pelagianis dictum: *Causa finita est*; posteaquam scilicet à Sede Apostolicâ responsa venerunt; & illud ejusdem: *Datum Pelagianis competens sufficiensque iudicium*: collatæque causâ Pelagianorum cum illâ Cypriani de rebaptizandis hæreticis, ex Augustino efficimus, ut Pelagianorum potius quam Cypriani causâ per Papæ iudicium finita intelligatur, quod de Pelagianis quidem, ut aperte hæreticis tota Ecclesia consentiret; Cypriani verò quæstio *magnis altercationum nebulis involuta*, Concilii universalis sententiam postularer. Non ergo in eo casu, sancti Stephani iudicium, totâ licet Sedis Apostolicæ autoritate prolatum, à sancto Cypriano, à sancto Augustino, atque aliis Orthodoxis pro ultimo & irrefragabili esse habitum.

Qui deinde ut hoc argumentum eluderent, responderunt, rebaptizationis quæstionem à Cypriano & Augustino, non inter fidei quæstiones, sed inter adiaphora esse repositam, Patrum testimoniis obruimus, docuimusque omnino rebaptizationem eam, ex ipsis quibus tunc propugnabatur argumentis, ad manifestam heresim pertinere.

Lib. ix. c. 1.
Ib. c. ij. ij. iv. v. lb. c. x. lb. c. x. xj. Ib. cap. xij. xvj. & seq. usq. ad xx. Cap. xiv. xv. Lib. vij. cap. xvij. xvij. lib. viij. c. xx. Lib. ix. c. xxj. xxij.

Multa postea exempla ac decreta retulimus, quibus constet, generales quidem omnes, ut Cæciliani, & sancti Joannis Chrysostomi, præsertim verò fidei, ut Origenistarum, Semi-Eutychianorum, Scytharum Monachorum, Elipandique causas, non nisi universali consensione pro terminatis habitas; in eamque sententiam, cum cæteris omnibus, Romanos quoque Pontifices, Simplicium, Gelasium, Gregorium, alios consentire. Nam de sancto Leone libro VII. & VIII. confectum est, cum de Concilio Chalcedonensi ageremus. Non ergo summi Pontificis iudicium per sese ante consensum pro irrefragabili esse habitum.

Quem ad locum ostendimus quæ sit illa obedientia secundum canones, quam summo Pontifici præstarent Episcopi & Ecclesiæ; idque Conciliorum & ipsorum Pontificum autoritate firmavimus; neque unquam ab Episcopis postularum, ut decreta Pontificia etiam indiscussa reciperent: quo item conclusum, ad summam & indeclinabilem autoritatem, consensum Ecclesiæ esse necessarium.

Ib. cap. xxij. xxiv. xxv.

Hinc ostendimus viris bonis sanctisque non fraudi fuisse, quod post Romanorum Pontificum, in fidei quoque negotiis, pronuntiata etiam veridica,

tamen suspenso animo manerent, donec Ecclesiæ consensus accederet; id, inquam, bonis viris nunquam fraudi fuisse; non Polycrati Ephesio, aliisque Asianis; non sancto Cypriano, sanctoque Firmiliano, eorumque collegis, tot ac tantis viris; non Gallis nostris ac sancto Columbano, quibus Romanorum Pontificum Pelagii I. ac Bonifacii III. suspecta erat fides, eò quod Concilium V. pro œcumenico approbassent; non item Gallis nostris, quod Nicænam II. Synodum, Papæ autore ac Præside gestam, ad quam vocati non essent, pro œcumenicâ non agnoscerent, neque ullo modo admitterent; non omnibus denique Conciliis, quæ Romanorum Pontificum latas, etiam de fide, sententias, non nisi quæstione habitâ, susciperent. Ex quo illud argumentum: si Romani Pontificis iudicium pro irrefragabili esset, non profectò qui, post illud per Ecclesias promulgatum, suspenso animo manerent, orthodoxi haberentur: habitus autem sunt orthodoxi: non ergo illud iudicium pro irrefragabili habitum.

Ib. cap. xxxj. xxvij. xxvij. xxij.

His subjungimus claram professionem Romanorum Pontificum Innocentii III. Joannis XXII. Gregorii XII. Pii etiam IV. qui sibi à Concilio, aut à Christo iudice meruerent, si publico officio functi, falsa ac fidei adversa respondissent: non ergo existimasse eos, se in fidei negotiis, Apostolico fungentes officio, fuisse infallibiles. Quo loco attulimus Joannis XXII. totâ Ecclesiâ promulgatam fidem, & Ecclesiæ iudicio ab eo esse subditam, & à successore ad examen revocatam: non ergo eam fidem pro infallibili fuisse habitam.

Atque interim constitit, qui de Pontificis iudiciis dubitarent, non tamen dubitasse de fide Apostolicæ Sedis: ergo hæc duo stare posse, & Pontificem etiam iudicantem errare potuisse, & tamen Sedis Apostolicæ non defecturam fidem.

Ib. cap. xxxj. xxxj. xxxij.

Quo item loco claruit multos incidisse casus, quibus Sedi Apostolicæ ac Pontificiæ autoritati laboranti nihil aliud subveniret, nisi Ecclesiæ Catholice autoritas. Id Ecclesiæ Romanæ status X. sæculo; id ingens illud Schisma XIV. sæculo demonstrasse: stetit interim unâ Ecclesiæ Catholice autoritate & ope Sedem Apostolicam, ac Pontificiam dignitatem; nec minùs potuisse succurrere Ecclesiæ, ne quibusdam licet Pontificibus falsa docentibus, Sedes tamen Apostolica, aut series Pontificum à fide abrumperetur.

Ib. cap. xxxij. & seq.

Cui etiam rei serviunt graves Romanorum Pontificum, Liberii, Zozimi, aliorumque plurimorum commemorati lapsus, rejectaque in singulis quibusque casibus vana effugia; & clarè demonstratum est aberrasse à fide eos, etiam Apostolico officio defungentes. Qui lapsus memorati, non ad improperium; sed ut illud constet: cum Romani Pontifices, etiam ut tales, aliena à fide docent, haud minùs Ecclesiam Catholicam, fidemque Romanam, ac Sedem Apostolicam, tanquam fidei caput, & communionis Ecclesiastica vinculum perstituram.

Vid. d. præv. num. xlviij. xlviij.

Huc pertinet ea, quæ pro Joanne XXII. ab ejus ævi Doctoribus, ac præsertim Jacobo sanctæ Priscæ Cardinale, mox Benedicto XII. dicta sunt: ideo potuisse ab eo Nicolai IV. decretalem tolli, aut corrigi, *Quod Romani Pontifices errare possent etiam determinando de fide*. Id sæculo XIII. ut certum proponebant: id in glossis quoque Romanis ad Joannis XXII. decretales ha-

bebatur: cui addendum illud: XIV. & XV. sæculis, non modò Alliacensem; Gersonem, Toftatum & alios pios sanctosque viros innumerabiles, sed etiam Joannem à Turrecremata ejusque consortes, qui Eugenio IV. adversus Basileensem Synodum, tanto se studio adjunxissent, id pro certo potuisse; quòd à Romano Pontifice falsa & erronea definiri possint, ejusque judicio Concilii judicium anteponi oporteat. XVI. denique sæculo Dominicum Jacobarium Cardinalem, haud absimilia Romæ quoque docuisse; Adrianum verò Florentium Ultrajectinum, id Lovanii dedita operà defendisse; mox eundem virum, jam Caroli quinti Præceptorem, Episcopum, Cardinalem, Papam, non eam sententiam retractasse, imò potius recudisse; neque quemquam Theologorum contra insurrexisse, imò illi favisse Lovanienfes suos; denique XVI. sæculo exeunte, oriri cœpisse privatorum quorundam Theologorum dubias cunctantesque censuras; Ecclesiam verò Catholicam, Tridentinumque Concilium, ac Sedem Apostolicam, ab omni penitus censurâ temperasse. Hæc, credo, cogitantes censores nostros pudeat, ex suâ dubiâ novellæque sententiâ, novum fidei articulum repente condere, Parisiensiumque sententiam, tot retrò sæculis saltem innoxiam, nunc demùm proscribere, ex trepidis Bellarmini aliorumque censuris; insuper in re tam novâ, tam fluxâ, tam incertâ, omne Ecclesiæ Sedisque Apostolicæ præsidium collocare.

Vid. diss.
num. xxvij.
xxvij.

Ib. n. xiv.

C A P U T X X X I V.

Recapitulatio eorum quæ hoc postremo libro dicta sunt, de Romanæ Sedis, ac fidei firmitate, ac de illis verbis: Tu es PETRUS.

ULTIMO loco docuimus, nostram sententiam cum Romanæ Sedis, Romanæque fidei æternâ firmitate egregiè cohærentem; consensuque Patrum id obrinimus, ut qui de hujus aut illius Romani Pontificis definitione dubitassent, haud minùs certam tutamque Romanæ fidei, Sedique Apostolicæ adscriberent æternitatem. Atque hinc argumentum nostrum: si quid esset periculi in eâ sententiâ, quæ Romanum Pontificem negat esse infallibilem, maximè ex eo quòd, cum ipse deficeret, Ecclesiæ Catholicæ, vel saltem Sedis Apostolicæ periclitaretur fides: atqui demonstravimus, ex eo quòd Romanus Pontifex unus aut alter deficiat, haud eò minùs stare, non modò Ecclesiam Catholicam, sed etiam Romanam Sedem atque fidem: ergò in eâ sententiâ nihil est periculi. Quo loco CHRISTI de Petro & successoribus promissa dictaque ex perpetuâ Patrum Traditione ita exposuimus, ut & nostra rueretur, & hæreticorum audaciam retunderemus, Sed quoniam nostri censores CHRISTI dictis præfidere videntur, quæ in hunc contulimus locum, paucis repetimus; atque id scholastico more, ad juvandos eos, qui hoc genere delectantur.

Sup. hoc lib. c. j. ij. Locus ille; *Tu es Petrus*; id effecit ut Petrus, quique Petri vice, Apostolici, sive Episcopalis Collegii Princeps futurus sit, ex officio teneatur exem-

plo Petri, communem fidem omnium nomine promere; omnesque Christianos movere ad fidei unitatem; ex quo sequitur, cum eo munere bene defungitur, ipsum fidemque ab eo expositam, esse Ecclesiæ fundamentum.

Neque verò dicant, quemvis alium Episcopum ac Doctorem, eo modo futurum Ecclesiæ fundamentum, si vera prædicet. In eo enim vis est; quòd Petrus, ejusque vice Romani Pontifices Petri successores ad id constituti sint. Quo fit ut illud officium, ille Magistratus, illa potestas ad unitatem movens fidei, sit Ecclesiæ fundamentum; neque tolli ab Ecclesiâ, aut ullâ unquam vi labefactari possit.

Dices; non modò in genere Pontificale officium, sed quivis Romanus Pontifex Petri successor, petra est, fundamentum est: ergo immobilis est. Distinguiamus: petra est, fundamentum est, officio; concedimus: ipsare, semper & necessariò; negamus.

Instant: immortalis ædificii fundamentum deficere non potest: at Ecclesia immortale ædificium est: ergò quisquis est Ecclesiæ fundamentum, is deficere non potest. Hoc argumento facilè concludi possit, Papam ne mori quidem posse, neque vacare posse Sedem Apostolicam, ne Ecclesia interiret. Ergò ne nimis probes, ita distinguo: quòd immortalis ædificii fundamentum deficere non possit primarium, qui CHRISTUS est, verum; secundarium ac ministeriale, qui Papa est; rursus distinguo: deficere non potest absolutè & universim, hoc est, summâ ipsâ, & quoad integram seriem & successionem; verum: secundùm quid & accidentariò & particulariter; falsum est.

Exemplum adduci potest ab ipsâ fundamenti ratione, à quâ deducta CHRISTI locutio est. Ædificium enim stare nequit, penitus excusso fundamento; non autem statim omne collabatur, si sit aliqua in fundamento labes facilè farcienda. Ita fieri nequit, ut ipse Primatus, ipsum Pontificale officium in Ecclesiâ intereat; neque enim institutum à CHRISTO officium aboleri potest. Ipse ergò Papatus, ipse Primatus, ipsa successio certum fundamentum est: ex Romanis Pontificibus particularibus, velut eximii lapidibus constat: summâ ergò consistat oportet. Certè aliquis lapis, aliquis summus Pontifex excuti ac labefactari potest, nullo totius ædificii periculo: aliud enim est petram ipsam excindi, aliud aliquam ejus quassari partem.

Exemplum aliud sumi potest ab ipso Episcopatu, qui absolutè in Ecclesiâ cessare non potest, eò quòd sit officium à CHRISTO institutum. Neque si aliqui Episcopi, idèo ipse Episcopatus concidit, dicente CHRISTO ad Apostolos: *Ecce ego vobiscum sum.* Hæc enim promissa, summâ ipsâ valent. Ita de Papatu dicendum; nec magis fieri posse, ut Papale, quàm ut Episcopale officium in Ecclesiâ intereat.

Eodem modo solvitur illud quod aiunt; in eo vim esse, qui petra est; quemvis autem Papam petram esse: vim ergò repositam non tantùm in universis, sed etiam in singulis. Responderetur enim, vim quidem ipsam invictam & inconcussam in eo esse, qui petra principalis & angularis est, nempe in CHRISTO: neque tamen negandum est in ipsâ ministeriali petrâ vim esse, maximam illam quidem ac præcipuam; sed tamen partialem, ita ut totum ipsum parti prævaleat, ut sæpè diximus. Considerandum quippè est, cui sit

firmitatis adjecta promissio, & unde petita sit. Et quidem à CHRISTO petitur: *Ædificabo*, inquit; unde continuo ipsi adjicitur Ecclesiæ: *Et porta*, inquit, *inferi non prævalebunt adversus eam*; ut vim ipsam esse doceat ab eo qui ædificet, qui totum ædificium suâ virtute contineat, hæc est ab ipso CHRISTO.

Si qui autem Interpretes, illud: *Porta inferi non prævalebunt adversus eam*, ad petram quoque referunt; primùm quidem pauci sunt, ac pro uno mille in contrarium recensere possumus; tum qui ita interpretantur, non ipsum Romanum Pontificem semper, sed quemvis fidelem in CHRISTO consistentem spectant: tertio eò nos ducit & verborum tenor, & summa Interpretum, ut ipsa Ecclesiâ sit, contra quam portæ inferi prævalere nequeant: postremo & illud docuimus, quo sensu petra ipsa ministerialis, Sedesque Apostolica, Ecclesiatum Caput, everti nequeat; ipsâ scilicet toti Ecclesiæ corpori promissâ & adjectâ vi.

CAPUT XXXV.

Recapitulatio eorum quæ hoc postremo libro dicta sunt circa illud, Rogavi pro te.

Sup. hoc lib. cap. ii. §. v.

JAM in eo, *rogavi pro te*, distinguendum diximus quod ad præceptionem, & quod ad promissionem pertinet; ac promissionem quidem semper, præceptionem verò non semper implendam. Atque in promissione rursus distinguimus id quod Petro esset proprium, & id quod ad posteritatem transiturum esset; ac Petro id esse proprium, quod Petri singulari personæ; transiturum autem ad posteritatem quod Petro figuram Ecclesiæ gerenti, & quod Petro Ecclesiæ principalis fundatori promittitur.

Quamobrem tria hæc ex æquo vera esse: fidem, fideique conjunctam veram confessionem, primùm in personâ singulari Petri nunquam defecturam; ac postea eandem fidem, quam Petrus prædicavit, cum in Ecclesiâ Catholicâ, tum in Ecclesiâ particulari Romanâ, ubi Petrus Sedem fixit, æternam victuram totoque Orbe celebrandam: unde jubeatur confirmare fratres, non modo ipse Petrus, sed quicumque in illâ Sede federit.

Hinc nostrum argumentum: non potest à nobis quidquam exigi amplius, quam ut CHRISTI promissio certissimè impleatur. Impletur autem CHRISTI promissio, si Petrus ipse, si Ecclesiâ Catholica in Petro figurata, atque Ecclesiâ Romana à Petro fundata æternum in fide manserint. Neque id necesse est, ut quivis Romanus Pontifex sit infallibilis: non ergò id à nobis postulari potest. Quod cum per se clarum sit, tum illud invictum: de fide ipsâ agi, quâ corde credimus, eique conjunctâ fidei confessione, quâ nempe ad salutem ore confitemur: ergò ad implendam CHRISTI promissionem, quarendum aliquid est in quo fides ipsa, quâ intus corde creditur, nunquam defectura sit: non autem talis est quivis Romanus Pontifex; neque aliud quidquam tale est præter ipsum Petrum, atque in Petro intellectam Ecclesiâ Catholicam peculiaremque Romanam: non ergò aliud quidquam ad CHRISTI promissionem pertinet,

Dices;

Dices: quivis Romanus Pontifex jubeatur confirmare fratres: qui autem titubatur, non ipse confirmat: nullus ergò Romanus Pontifex titubatur. Id censes nostri passim, id novissimus autor Anonymus ubique inculcant. Argumentum vanissimum, quod sæpè notavimus; ab eo quod fieri debeat, ad id quod semper futurum sit, sive ab injuncto officio, ad effectum necessariò secuturum.

At enim cuicumque officio sua est adjuncta gratia; quâ impleri possit, fatemur; quâ necessariò impleatur, non ipsi quidem dixerint.

Simile argumentum in illo præcepto: *Pasce oves meas*: certè ad illud implendum officium requiritur summa præ cæteris charitas, dicente Domino: *Simon Joannis diligis me plus his? Pasce oves meas*. Neque illa summa charitas ad pascendum gregem minùs necessaria est, quàm inconcussa fides ad fratres confirmandos. Ergone concludes: in Romano Pontifice semper est summa charitas? Absonum absurdumque sit.

Instas: at enim Petro illud, *ne deficiat fides tua*, datum est ad illud implendum; *confirma fratres tuos*. Confirmatur ex Leone: *Pro fide Petri proprie supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit*. Totum concedimus; atque omninò constat, ideò vel maximè confirmatum in fide Petrum, ut alios certius confirmaret. Ergò omnes successores aequè in fide confirmati sunt; nunquam eorum mens victa est, quod de Petro Leo dixit; nullo unquam errore, ne intus quidem laborarunt, aut laboraturi sunt, quemadmodum Petrus: id aliquis fortasse Pighius, non verò sanus homo, rerumque humanarum expertus dixerit.

Quod ergò novissimus autor Anonymus verba CHRISTI ita connectit: *Rogavi pro te; & confirma fratres tuos*: quasi diceret: *Ego indeficientem tibi fidem impetravi: da operam ne alii deficiant*. De Petro ipso verum est, qui ideò sit maximè idoneus ad confirmandos cæteros, quòd in eo fides, ne intus quidem, quâ de re agitur, deficiat. Petri quidem successoribus id omnibus tribuere, nec ipsi audeant.

Quod autem idem Anonymus subdit id Petro concessum, non solum ipsius causâ, sed etiam in bonum gregis, rectum est. Ut autem proinde in successores transeat, & illa summa charitas, & ille in fide confirmatus animus, & cætera dona, quæ Petro in bonum gregis data sunt, falsa consecutio est.

Quomodo autem nos verba CHRISTI connectamus respectu cujusvis Romani Pontificis, sæpe expositum est; nempe sic; ut qui Petro succedit, præestque Ecclesiæ, sive universali, sive peculiari, in quâ Petri fides semper victura sit, is Petri exemplo ac vice fratres confirmare jubeatur,

Vid. Anon. tract. de libert. &c. lib. vii. c. ij. n. 3. & pass.

Joan. xxi. 15.

Leon. serm. iij. in anniv. Ascensum. ejusd. c. iij. edit. Quæst. in. 4.º p. 109.

Anon. lib. vij. c. iij. n. 1.

Ibid.

CAPUT XXXVI.

An quemquam hominem infallibilem esse sit congruum, aut Ecclesie necessarium? An nulla sit Papa, nisi infallibilis autoritas? An Papa errante nullum remedium?

QUÆRES cur tantopere laboremus, ne id tribuamus Romano Pontifici, quod & ipsi & gregi utilissimum foret? Respondemus, ideo quod non ratiociniis aut votis duci nos, sed certis promissis certaque Traditione niti oporteat. Ac si vovere aut potius somnari placet; certe expetamus homines, ut Romanus Pontifex, tanti gregis ductor, non modo nullo errore, sed etiam nullo unquam peccato, nullâ ignorantia, aut negligentia aut cupiditate teneatur. Quod cur CHRISTUS non fecerit, ne queri quidem fas est.

Pari jure quærerem, cum CHRISTUS Apostolis dixerit: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*, cur non Episcopi Apostolis substituti, æternæ fidei promisso gaudeant? Valebit fortasse illud Sancti Augustini aliâ occasione dictum, non id convenire huic tentationum loco; *in quo tanta sit infirmitas, ut superbiam possit generare securitas*. Atque ideo factum est, ut illud; *vobiscum sum*, deficere possit in singulis; ipsâ tantum summâ & universim valeat: quod idem in Romanorum Pontificum seriem merito conferri possit.

Quod autem objiciunt, si Romanus Pontifex falsa definiat, actum esse de fide, nullumque remedium, ac ruitura omnia, cum omnes ei statim parere debeant. Quærimus etiamne parere debeant adversus jussu divina imperanti? Ne ipsi quidem id cogitant. At enim, inquit, hæc semel apertâ januâ, fas erit omnibus reniti palam; neque Romano Pontifici vis ulla ad futura est, quâ sua etiam justa & necessaria decreta tueatur. Falsum id quidem: non enim si reluctantem Ecclesiâ nihil potest, quemadmodum sub Liberio; aut si in gravi dissensione, sententia suspenditur, ut sub Stephano Papâ factum; ideo necesse est hæsitare Romanum Pontificem, statim atque aliqui obloquantur. Quin eos & suâ & Petri autoritate & reliquorum consensu premit damnatque, neque effugio locus.

Instant: at saltem in gravi dissensione, aut incerta erunt omnia, aut periculum schismatis imminet, neque quidquam remedii est. Neutrum: nam & eruditores Traditione tenebuntur, ut factum sub Stephano Augustinus docet; & imperitiores, si quidem sunt Ecclesie veri filii, piæ matris judicium obedientissimè expectabunt. At enim repugnabunt Romano Pontifici, quod per se ipsum grave est malum. Grave quidem illud in quocumque negotio; esset autem pestiferum, si id sine ordine & sine modo fiat: sed ut non ita fiat, ille Ecclesie pacificus ac temperatissimus Spiritus prohibet. Quid autem laboremus in quærendis iis quæ tum factu opus sit? Sunt quidem eâ de re multa à Gerfone non incommodè scripta. Verum id sufficiat, infinita esse quæ ille Spiritus, in se unus ac simplex, in donis varius, Ecclesie suggerat. Id

Vid. Gerf.
Lib. de E-
xam. doct.
&c.

quidem certâ fide credere nos oportet; non remedia, non autoritatem defuturam, cum Ecclesia Catholica dispersa & adunata tanta possit.

Hinc exitit argumentum: id tantum in Ecclesia habendum est pro impossibili, quo facto nullum superest veritati præsidium: at in casu, quem dicimus, tutum superesset in Ecclesie Catholice autoritate præsidium: non ergo ille casus est impossibilis. Quæ cum ita sint, Ecclesia Catholica sola est, quæ nunquam deficere, nunquam errare possit, ac ne momento quidem. Unde enim revictura? Pontifex mortuus in alio revicturus: vis enim illa creatrix Ecclesie inest; quod idem fieret, si fidei defectu moreretur. At non ut Pontificem si forte aberrantem, Ecclesia Catholica; ita aberrantem Ecclesiam Catholicam, alia Ecclesia Catholica corrigeret, coereret, amoveret; aut si ad veritatem se ipsa revocaret, tamen labasceret ea, quâ omnium animos teneri ac niti oportet, autoritas; nullumque omnino remedium superesset, si Ecclesia Catholica dispersa, adunatave, semel à vero deflexisset. Quare ipsam primitus & radicis immotam esse oportet.

Hinc etiam diximus constare suam Sedi Apostolicæ, Ecclesiarum capiti; firmitatem. Sive ergo, quod absit, sacro-sancta illa Sedes infidelium tyrannidi subit, ut factum sub Romanis persecutoribus; sive exagitati seditionibus Romani Pontifices aliò se conferant, ibique consistant, ut persæpe contingit; sive quid aliud humano animo provisum aut improvisum eveniat; providebit Deus, ut clara, perspicua, certa, intaminata, immota consistat, seseque assidue repararet, atque propaget illa Petri successio, quæ Catholice Ecclesie radix fundamentumque est.

In eâ quisquis quocumque modo à fide deficiat; non tamen Romana, non Petri ac Pontificum interibit fides: ipsi enim immortale semen post se reliquerunt.

Hæc igitur fides, ut mortuo Pontifice non moritur, ita quoquo modo deficiente non deficit: atque hoc est illud immotum, quod in Sede Petri, ab ipsâ Christianitatis origine Patres prædicarunt.

CAPUT XXXVII.

An contraria sententia dignum aliquid Ecclesiasticè gravitate dicat ?

QUI aliud postulant, nec ipsi se capiunt. Primum enim non capiunt ipsam fidei vocem. CHRISTUS enim fidem dixit quâ Christiani sumus, quamque intus corde gerimus. Hanc si omnibus & singulis Petri successoribus promissam arbitrantur, planè desipiunt; neque id profectò faciunt. At si id vel maximè contendunt, non proinde suam confirmant sententiam. Eo enim sensu Romanus Pontifex, putà Liberius, modò rectè intus credat, licet exterius prava decernat, in fide Petri stabit, quod nec ipsi volunt, & est absurdissimum.

Damus etiam casum, quo Romanus Pontifex, putà Honorius, non indocili aut contumaci animo falsa definiat; quid dicent? Defecisse in illo fidem? Nequaquam: atque haud magis quam in Cypriano sanctissimo CHRISTI Confessore defecerit, cum, Synodo convocata, falsam pronuntiavit de rebaptizatione sententiam. Quid ergò? Stetisse in fide Petri? Ergò stante promisso, falsam fidei definitionem ediderit; quod maximè respuunt.

An dicent, nullum Pontificem, neque per contumaciam, neque per imprudentiam, de Catholicâ fide falsa unquam crediturum? Id credo, ne ille quidem irrisus ab omnibus dixerit Pighius. Is enim à Romano Pontifice, non errorem sane omnem, sed contumaciam, quâ fiat hæreticus, amoliri videtur. Ad alia ergò confugiunt; nempe huc, ut Romanus Pontifex, falsa licet credens, tamen ea decernere aut definire prohibeatur. At nec sic se ipsi intelligunt, qui primum eam, quam CHRISTUS dixit, fidem, in externam ac nudam professionem vertunt: tum ne quidem capiunt quæ sit illa professio, quam in Petri successoribus extingui posse negant.

Ecce enim Joannes XXII. moriens de visione beatificâ fidei professionem edidit: hanc Benedictus XII. ad omnes Ecclesias Apostolicâ autoritate direxit: ipse tamen postea, tanquam re integrâ, de eodem argumento questionem habuit. Talis ergò professio tam solennis, tam authentica, non id fuerit quod immotum, inconcussum, irreformabile, infallibile esse velint.

Huc passim decurrunt, ut tum Romanus Pontifex errare non possit, cum Doctorem agit publicum; cum fungitur officio confirmandi fratres; tanquam Joannes, atque Benedictus non id docuerint totam Ecclesiam, quod dato diplomate, toti Ecclesiæ testarentur atque profiterentur. An ergò consultos interrogatosque esse oportet, ut Doctorem agant publicum, atque Apostolico fungantur officio? Quid si ipsi ultrò doceant, Ecclesiarum necessitate compulsi? Quid quod interrogatos pro officio falsa respondisse constat? Testis Honorius, alique complures, quos interrogatos, etiam ab Episcopis, falsa & Evangelicæ adversa doctrinâ rescripsisse in confesso est.

Hic quidem in varias interpretationes abeunt. Bellarminus enim, jure

licet interrogatos, pro privatis Doctoribus respondisse dicit. Quod quoniam absurdum est, nec stat Romanos Pontifices pro officio rogatos, privatam egisse personam; ecce Lovanienses quidam nova comminiscuntur. Nempe urgebat locus Adriani VI. affirmantis certum esse: *Quod Ecclesiæ Romanae caput Pontifex possit errare, etiam in iis qua fidem tangunt, hæresim per suam determinationem aut decretalem asserendo.* Quo loco mira narant: *Non enim omnia, inquit, qua Pontifex etiam consultus scribit, aut rescribit tanquam vir doctus & potestatem habens, mox habenda sunt pro definitione Sedis Apostolicæ.* Ac rursum: *Multa referuntur ad summum Pontificem tanquam ad supremum judicem, non quidem semper ut ipse tanquam universalis Doctor, ex infallibili Spiritû Sancti assistentiâ illa dijudicet; sed sapius tantum, ut autoritate supremâ, secundum suam sapientiam & prudentiam particularem, desuper dicat iudicium; & difficultatibus que in facto sic occurrunt, finem aliquem imponat; saltem donec pleniori examine præmissis, si res sit gravior, & ad fidem vel bonos mores tendens, ex Cathedrâ à Pontificibus definiatur.*

En quot in partes Pontificem scindant ac distrahant; neque tantum discernant privatum Doctorem à Doctore publico; sed etiam ab universali Doctore supremum judicem, & ab ipsâ Cathedrâ supremam autoritatem particulari prudentiâ exercendam, atque ab his omnibus segregant Spiritû Sancti assistentiam: tanquam ad Apostolicum officium confirmandi fratres non ista pertineant.

Atque hæc dicunt evenire etiam in iis, quæ ad fidem moresque spectent. Nam id omnino ibi agebatur, ut ex ipso argumento, verbisque ipsis constitit. Quæ quis intelligit? Ne ipsos quidem arbitror. At unde ista desumunt? Ex scripturâ? Ex Patribus? Ex Conciliis? Ex Romanis Pontificibus? Ne verbum quidem. Atque interim hanc novam, recensque educatam è cerebro sapientiam, si Deo placet, pro fidei Catholicæ decreto venditant.

Ad formulas quippe nos redigunt; & tamen Gregorium II. falsum esse fatentur, in questione fidei, cum evulgare se diceret; *Apostolici vigoris doctrinam per beatum Petrum, unde Apostolatus & Episcopatus initium est.*

Hæc ergò tam nobilis formula non sufficit. Additam volunt excommunicationem. Atqui Alexander III. excommunicationem addidit ei decreto, *ejus doctrinam tanquam ex Scripturâ proditam exponens, haud minus fallabatur, ut vidimus.*

Ergò Romani Pontifices edicant oportet doceri à se omnes; aut ab omnibus, quæ doceant, teneri oportere, si quidem se infallibiles esse voluerint. Quo ictu quot acta bona probaque concidunt? Quid si reverà doceant omnem Ecclesiam, nec docere se dicant? Cassi erunt. Quis has ferat insanias, hos de tanto officio, de tantâ personâ ludos? At si licet adversariis hæc ex cerebro comminisci, atque his explicare, quid sit ex Cathedrâ; & nobis licebit, ex Cathedrâ id dicere, quod ex communi Traditione & consensione sit proditum.

Sup.Lib.
vij. c. xxj.
& seq. lib.
ix. c. xxxvj.
& seq.
Vid. Bell.
lib. de R. P.
Sup, lib.
ix. cap. xl.
Doct. Lov.
P. 59.

Sup. lib.
ix. c. xxvij.

Sup. lib.
ix. cap.
xxxvij. &
Greg. ij. ep.
xij. ad Bon.
nif. T. vj.
Conc. pag.
1448.
Sup. libid.
c. xxxix.

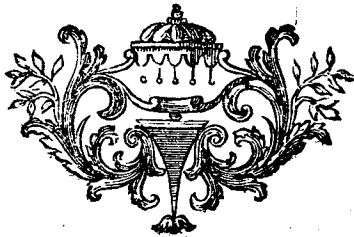
Ac reverà patet via, quâ omne verum decretum Pontificium ab omni erroris notâ eximamus. Nempe consentitur omnes, multa decreta ipso jure esse nulla, quòd sint contra canones: quanto magis si fidei adversentur: Non ergò habebuntur pro veris Pontificiis decretis, ea quæ ipso jure nulla sint.

Quin & illud in promptu est cum quibusdam dicere; nullum Romanum Pontificem, falsum contra fidem profiteri ac pronuntiare posse; quando professus ac pronuntians cessat esse Pontifex.

Ac saltem licebit dicere, nullum certum Pontificem falsa pronuntiare, cum falsa pronuntians statim sit dubius; quippe quem multi gravesque Doctores, nullum ipso facto esse doceant.

Quid quòd Turrecremata docuit, Papam hæreticum, occultum licet, ipso facto cessare esse Papam: quo casu contra fidem pronuntians, ipso consensu in hæresim, Papa esse deserit.

Quòd si hæc Ecclesiæ Catholicæ gravitate parùm digna videantur, jam omnes eo pariter consistamus gradu, ut Ecclesiam Romanam, Sedemque Apostolicam, summamque ipsam ac seriem Romanorum Pontificum, sanam, integram stare, ac Romanam fidem vigere statuamus; quidquid, quocumque modo quidam forte Pontifices doceant, judicent, desiniant.

DEFENSIO DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI,
DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER UNDECIMUS.

De Pontificiæ potestatis usu per Canones moderando, ad
Caput tertium Gallicanæ Declarationis.

CAPUT PRIMUM.

Refertur Caput III. Gallicanæ DECLARATIONIS.

INC Apostolicæ potestatis usum moderandum per Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ consecratos. Valere etiam regulas, mores & instituta à Regno & Ecclesiâ Gallicanâ recepta, Patrumque terminos manere inconcussos: atque id pertinere ad amplitudinem Apostolicæ Sedis, ut statuta & consuetudines tantæ Sedis & Ecclesiarum consensione firmatæ propriam stabilitatem obtineant.

CAPUT II.

Exponitur tertium caput Gallicanæ Declarationis: 'hujus due partes: id probandum suscipitur, Ecclesiasticam Disciplinam, sive universam, sive particulares spectet Ecclesias, à Romano Pontifice regi, adhibitis regulis, sive universam, sive particularim receptis.

TERTIUM caput Declarationis Gallicanæ versatur circa usum Apostolicæ potestatis, quoad Ecclesiasticam disciplinam; ac secundo ejusdem Declarationis capiti, Constantiensique decreto merito annectitur.

Postquam enim erat positum ex ejus decreti autoritate, Pontificiam potestatem Conciliari subesse, etiam quoad fidem ac reformationem, quâ Ecclesiastica disciplina continetur: exponendum restabat, quæ esset illius subjectionis ratio in utrâque istâ re: quod tertio quartoque capite Gallicani Patres exequentur.

Et Galli quidem nostri, æquè ac cæteri agnoverunt semper in Petro & successoribus plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis, *quam nemo hominum præter Christum, imò nec Ecclesia tota conferre potuit & auferre*; sed simul docuerunt hujus potestatis exercitium & usum canonibus moderandum: quod à Gersono dictum, non modò Academia Parisiensis, atque Ecclesiâ Gallicana, nostrique omnes; sed etiam per universum Orbem optimi quique magno studio celebrârunt.

Hanc ergò doctrinam, quâ Ecclesiasticæ disciplinæ ratio, Ecclesiæque Gallicanæ libertates constant, Patres Gallicani tertio capite profitentur.

Dividitur autem caput illud bifariam. Cùm enim Ecclesiastica disciplina, vel universam spectetur, vel particularim; hoc est, vel universam Ecclesiâ, vel particulares respiciat Ecclesias, putà Gallicanam; exponunt Gallicani Patres, utroque respectu Ecclesiâ, non ad arbitrium regi à Romano Pontifice; sed universam quidem per canones ubique receptos, ac totius mundi reverentiâ consecratos: particulates verò Ecclesias, verbi causâ Gallicanam, per regulas in hâc Ecclesiâ receptas. Regularum verò nomine etiam consuetudines approbatas comprehendunt,

Ac ne qua sit difficultas, exponunt, recepta ea, seu approbata haberi, quæ Sedis Apostolicæ atque Ecclesiarum consensione & usu obtinuerint: quæ usque adeò sana sunt, ut de iis fere ipsi etiam adversarii contescant.

CAPUT

CAPUT III.

Ecclesia Romana iisdem canonibus regit Ecclesias, quibus ipsa regitur: probatur ex Romanis Pontificibus.

HÆC igitur singillatim exponere potius, quàm probare nos oportet. Exponimus autem maximè ex Sedis Apostolicæ decretis, quæ obvia, ac toties amplis voluminibus memorata, nunc compendiosè recensere placet.

Id fundamenti loco ponimus, Ecclesiam Romanam eò maximè eminere cæteris, quòd canones, & sequatur, & aliis sequendos suâ autoritate præscribat.

Id sanctus Gelasius profitetur loco celebri, quo docet: *Uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesia probavit assensus, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quàm primam, quæ & unamquamque Synodum suâ autoritate confirmat, & continuatâ moderatione custodit.* En quæ Romana Sedes exequi, atque exequenda mandare velit; ea nempe, quæ & ipsa firmavit, & universalis Ecclesia probavit assensus.

Et ante eum Zozimus: *Indecens autem... hoc ab Episcopis ob certas causas Concilium agitantibus extorquere, quod contra statuta Patrum & sancti Trophimi reverentiam, (a) qui primus Metropolitanus Arelatenfis civitatis ex hac Sede directus est, concedere vel mutare ne hujus quidem Sedes possit autoritas.* Cujus rei causam egregiam subdit his verbis: *Apud nos enim inconvolvis radicibus vivit antiquitas, cui statuta Patrum sanxerunt reverentiam.*

Hæc occasione Arelatenfis Ecclesiæ dicta sunt à Zozimo de juribus peculiaribus Ecclesiarum, quæ secundo loco in hoc tertio capite Declarationis Gallicanæ contineri vidimus. Et his quidem obligari se Sedes Apostolica profitetur; quantò magis iis quæ universalis Ecclesiæ firmavit assensus.

Hinc Leo ille Magnus: *Nimis improba sunt, nimis prava, quæ sanctissimis canonibus probantur adversa.*

Sanctus Gregorius Magnus: *Si Canones non custoditis & Majorum vultis statuta convellere, non agnosco qui estis.*

(a) Reverentiam.] Massiliensis & Viennensis Episcopi Patroclus & Simplicius, id sibi juris arrogabant, alter ut secunda Narbonensis, alter ut Viennensis provincialium Episcopos ordinarent. At Zozimus in eâ epistolâ & in iis quas de eadem re antea scripserat, decernit hoc jus Metropolitanum per eas provincias à solo Arelatenfium civitatis Episcopo exerceri oportere. Nemo nescit secutis temporibus, inter Leonem Magnum & Hilarium Arelatensem intercessisse grave dissidium; quo in dissidio, Leo Hilarium Metropolitanico jure privavit; causatus nempe, jus illud à se posse abrogari, idèò quòd per privilegium Patroclo, proximo Hilarii prædecessore, fuerat à Sede Apostolicâ temporaliter concessum. Ep. x. Leon. al. lxxxix. ad Episc. Prov. Vienn. Quæ Leonis verba multis persuaserunt supposititiam esse eam Zozimi epistolam, quâ Metropolitanica potestas Arelatenfium Episcopo asseritur. Sed hanc esse genuinam invictissimè probat P. QUÉSNEL in suâ dissert. v. in S. Leonem, quæ est apologetica pro S. Hilario. Vid. hanc dissert. part. 1. cap. vi.

Tom. II.

K k

Gelas. ep. xiiij. ad Ep. Dard. T. iv. Conc. pag. 1200.

Zozimus. cp. vij. ad Episc. Prov. Narb. & Vienn. T. ij. Conc. pag. 1570.

Leo. Mag. epist. lxxx. al. liij. ad Anat. C. P. Greg.

Mag. Lib. iiij. indict. xj. cp. liij. al. liij. ad Joan. C. P. T. ij. p. 663.

* I. Sanctus Martinus * doctissimus Pontifex & Martyr egregius: *Canones Ecclesiasticos solvere non possumus, qui defensores & custodes canonum sumus, non transgressores.*

Mar. I. Et sanctus Leo III. ad Caroli Magni Legatos: *Ego me illis (Concilii Patribus) absit ut praferam, sed etiam illud absit, ut coequare praesumam; cum ab eo peteretur ut in disciplina canendi symboli aliquid innovaret. (b)*

Sanctus Leo IV: *Non potuimus praefixos Patrum terminos immutare.*
 Nicolaus I. autoritatis Apostolicae vindex acerrimus, de Ignatio deposito, ac Photio contra canones substituto: *Talibus itaque, qui juris nostri, id est, canonum gubernacula custodimus, necesse est obviamus.* Ac postea: *Canonum paternorum vctus forma seruetur.* Atque alia epistola eadem de re: *Romana Ecclesia semper Sanctorum Patrum sincerissimas auctoritates in omnibus actibus suis sequitur.* Verum haec tractatio in volumen excrescet; si omnia congerimus.

His ergo evincimus duo; canones in Ecclesia Romana maxime observatos; canonum observantiam ab Ecclesia Romana ut capite, in omnia Ecclesiae membra, & exemplo & autoritate diffusam. Hoc enim est quod aiebat Papa Zozimus: *Apud nos enim inconvulsis radicibus vivit antiquitas; hoc est, & haeret apud nos, & inde pullulat per omnes Ecclesias.* Quo etiam spectant illa sancti Innocentii ad Victricium Rothomagensem: *Recte postulasti, ut in illis partibus istiusmodi, quam tener Ecclesia Romana, forma servetur; non quo nova praecepta aliqua imperentur; sed ea, quae per desuetudinem aliquorum neglecta sunt, ab omnibus observari cupiamus, quae tamen Apostolica & Patrum Traditione sunt constituta.*

Sic Ecclesia Romana antiquas regulas, quas ipsa omnium prima servaret, servandas mandabat ceteris. Hinc etiam Nicolaus I. epistola ad Photium haec docet: *Quod Ecclesia Romana sit caput omnium Ecclesiarum, illas ab ea rectitudinem atque ordinem in cunctis utilitatibus & Ecclesiasticis institutionibus, quas secundum canonicas & Synodicas Sanctorum Patrum Sanctiones inviolabiliter, atque irrefragabiliter retineret, exquirere & sectari.*

Ergo firmum illud Apostolicae Sedis perpetua Traditione, hinc ad omnes Ecclesias, à Romana Ecclesia omnium Principe, ordinem propagatum; quod eas iisdem canonibus regeret, quibus ipsa prima omnium regeretur.

(b) *Aliquid innovaret.* In Concilio Aquis-granensi, quod Carolus Magnus an. 809 coegerat, quaestio habita est de processione Spiritus Sancti. Peracta Synodo, Carolus ad Leonem III. Legatos misit cum epistola, in qua varia Scripturae loca afferbantur, & Patrum testimonia quibus Spiritus Sanctus à Patre simul & à Filio procedere dicebatur. Ea occasione, sermones Leo contulit cum Carolo Legatis. Et quidem, epistolae doctrinam approbavit; sed quantumvis Legati urgerent, Leo nunquam potuit eò adduci ut verbulum *Filioque* Symbolo adderet: quippe, inquebat, Patres Chalcedonenses, in Symbolo Niceno, *tolendo, addendo, mutandove quidquam inferere prohibuerunt.* Deinde, paucis interjectis, ea dixit quae à D. BOSSUET in textu allegantur. Porro illud responsum sapientia & consilio plenum fuisse abunde probaverunt eorum, quae deinceps cum Graecis de eadem re intercesserunt controversiae. Ceterum Galli, in cantando Symbolo, addiderunt verbum *Filioque*; Romani autem ab illa additione temperaverunt. Vid. *Historicos Ecclesiae*. & D. FLEURY Lib. xlv. p. 24.

CAPUT IV.

Idem probatur ex gestis sub BONIFACIO II. & ex Concilio Romano sub JOANNE IX. de translationibus.

HINC fit, ut vix ullos habeamus ordinandae in Romanam Ecclesiam disciplinae peculiare canones constitutos; sed quae per omnes Ecclesias jubebantur, ea in Ecclesia Romana, vel primitus obtinebant, vel diligentissime recipiebantur & custodiebantur. Sic annexus sacris Ordinibus coelibatus; sic sacrae electiones ordine celebratae; sic vetitae translationes; sic eadem omnia, quae ceteris Ecclesiis, Ecclesia Romana sibi vel maxime interdicta esse intellexit.

In vicis Pontificum legimus de Bonifacio II. *Hic congregavit Synodum in Basilica beati Petri Apostoli, & fecit constitutum, ut sibi successorem ordinaret. Quo constituto cum chirographis Sacerdotum & iurejurando, ante confessionem beati Petri Apostoli in Diaconem Vigilium constituit. Eodem tempore facta iterum Synodo, hoc cassaverunt Sacerdotes omnes, propter reverentiam Sedis sanctae; & quia contra canones fuerat factum, & quia culpa eum respiciebat, ut successorem sibi constitueret, ipse Bonifacius Papa reum se confessus est Majestatis*, quod Diaconem Vigilium sui subscriptione chirographi ante confessionem beati Apostoli Petri successorem constitueret, ac ipsum constitutum in praesentia omnium Sacerdotum & Cleri & Senatus incendio consumpsit. Ad reverentiam sanctae Sedis pertinere intelligebant, ut, quae in ea contra canones fierent, cassarentur. Neque Bonifacius allegabat plenitudinem potestatis, quae supra canones evertum se esse iactaret; sed ipse primus omnium canonibus serviebat. Ita rem gerebant optimis Ecclesiae Romanae temporibus.*

De translationibus memorabile illud; nullum in Sedem Apostolicam ab Episcopatu translatum videri, ante Marinum anno 882. aut Formosum anno 891. ex Episcopo Portuensi assumptum: ut totis ferè nongentis annis Ecclesia Romana nullam translationem noverit: adeo canonibus, quibus Ecclesiam regeret serviebat.

Et id quidem Marino à Basilio Macedone Imperatore exprobatum: Stephanus verò V. à Marino tertius, sic respondet: *Quicumque dicunt Marinum fuisse antea Episcopum, (c) ac proinde non potuisse ad aliam Sedem transferri; ostendant illi id aperte. Scito, dilecte, & omni honore digne Imperator, quod licet illi impedimento fuisset, quod objicitur de canone, cum tamen id nunquam fuerit, multitudo tamen sanctorum Patrum, & illorum auctoritas &*

(c) *Marinum fuisse... Episcopum* à Joanne IX. constitutum dicit quidem D. FLEURY Lib. LIII. n. 37. sed negat ulli Ecclesiae fuisse praelatum. Nempe eo tantum consilio ordinatus fuerat, ut ad Sclavos divini verbi praeco dirigeretur. Vid. ej. vit. à Binius scriptam Tom. IX. Conc. p. 356. De Marini Episcopatu sic Baronius memorat an. 882. Tom. X. p. 583. *Cujusnam Ecclesiae Episcopus fuerit non satis exploratum habemus.*

Lib. Pop.
Anast. in
vit. Bonif.
ij. Tom. iv.
Conc. pag.
1682.

* Divinae

Steph. v.
epist. r. ad
Basil. Imp.
T. ix. Conc.
p. 367.

judicium potuit illum constituere in primo gradu. Quo loco, per multitudinem Sanctorum Patrum, significat sacrum Concilium Ecclesiæ ac Provinciæ Romanæ, vicinarumque Ecclesiarum, quæ Papæ electionem facere, vel firmare consueverant; quarum autoritate Marinus per dispensationem transferri poterit.

Ibid.

Tum profert Gregorium Nazianzenum & alios, qui è suis Sedibus ad alienas translati sunt. Nec ille quidem dicit, Romanam Ecclesiam aliis eminentem, canonibus non teneri; imò dispensationem ex sacri Concilii autoritate, in eâ, ut in aliis, locum habere potuisse.

Ibid.

Cætera quæ subdit; tametsi peccatum fuisset in Ecclesiâ Romanâ, tamen primam Sedem à nemine judicari; eò pertinent, non ut Ecclesia Romana canonibus non obligetur; sed ut ejus Pontifices, etiam si peccasse videntur, non tamen subint particulari Concilio, quale adversus Marinum Constantinopoli ab Imperatore congregari potuisset; quod alterius loci est.

Luitpran.
lib. I. cap.
vii. vid. vit.
Steph. vij. T.
ix. Conc. p.
475.

De Formoso quidem omnes nôrunt ejus cadaver à Stephano VI. (septimum passim vocant) reffossum, objectumque illud mortuo: *Cum Portuensis Episcopus esses, cur ambitionis Spiritu Romanam Sedem usurpasti? Ac deinde tribus abscissis digitis, quibus Pontifices benedicere solent, projectum in Tyberim.*

Conc.
Rom. sub.
Joan. ix. c.
iij. ib. pag.
503.

Hæc quidem infanda acta à Joanne IX. damnata sunt in Concilio I. Romano septuaginta quatuor Episcoporum, cujus Synodi capitulum tertium sic habet: *Quia necessitatis causâ de Portuensi Ecclesiâ Formosus pro vite merito ad Apostolicam Sedem provectus est, statumus & omnino decernimus, ut id in exemplum nullus assumat; præsertim cum Sacri Canones hoc penitus interdican, & presumentes tantâ feriant ultione, ut etiam in sine laicam eis prohibeant communione; quippe quod necessitate aliquoties indultum est, necessitate cessante, in autoritatem sumi non est permillum.*

Canon memorabilis, quo Ecclesiâ Romana ut forma cæterarum, adeo communi reliquæ Ecclesiæ Canone se teneri testata est, ut id etiam vereretur, ne laxata apud se disciplina, aliis quoque laxata esse videretur: adeoque & ipsa laxati erga se canonis causam, ipsam quæ cæteras quoque excusaret Ecclesiâs, necessitatem affert: tum cavet canonibus ab exemplo Romanæ Sedis, & eos innovat ac firmat. Fixum ergo illud atque perpetuum, ita à Domino Ecclesiam Romanam cæteris præsidere iustam, ut quibus Ecclesiam universam regeret, iis canonibus ipsa regeretur.

CAPUT V.

Aliud exemplum: Concilium Romanum sub JOANNE XII.

ALIVD exemplum videamus. Decimo exeunte sæculo, anno Christi scilicet 963. Joannes XII. à Synodo habitâ, autore Othone I. Imperatore, propter horrenda toroque Orbe nota flagitia ac scelera, depositus est. Leo dictus VIII. huic substitutus. Hanc Synodum, ut omni autoritate canonicâ, urque etiam ordine judiciario destitutam, Baronius rejicit inter pseudo-Synodos. Romanam Synodum à quâ, Joanne Præside, anno 964. illa damnata est Synodus, miris effert laudibus. Hujus ergo Synodi acta audiamus, actione I. *Joannes piissimus ac sanctissimus sancte Romane Ecclesie Papa dixit: scitis, dilectissimi fratres, me fuisse expulsam Imperiali vi per duos menses à propria Sede. Quapropter vos plurimum rogo, si dici potest reg. lariter Synodus illa, qua habita est me absente, in Ecclesiâ meâ, ab Othone Imperatore, suisque Archiepiscopis & Episcopis, an non? Sanctum Concilium respondit: prostibulum favens adultero, invasori scilicet alienæ sponsæ, nempe Leoni intruso. Piissimus ac sanctissimus Papa dixit: Ergo damnanda est à nobis? Sanctum Concilium respondit, autoritate sanctorum Patrum damnanda; hoc est autoritate canonum. Tum à Papâ & Episcopis prolata sententia est. Rursum Papa sic interrogat: Quid censetis de Sicone, Episcopo * à nobis dudum consecrato, qui in nostro Patriarchio Leonem curialem, & Neophytum, atque perjurum nostrum, jam ostiarium, Lectorem Acolythum, Subdiaconum, Diaconum, atque subito Presbyterum ordinavit, eumque sine aliquâ probatione, (hoc est sine consueto examine) contra cuncta sanctorum Patrum statuta, in nostrâ Apostolicâ Sede consecrare non formidavit? Sanctum Concilium respondit: deponatur ipse qui ordinavit, & qui ab eo est ordinatus. Nempe ex sanctorum Patrum statutis, quibus Curiales, quibus Neophyti, atque assumpti ex laicis, Episcopatu arcebantur, quibus Episcopi sine canonico examine fieri vetarentur. Papa iterum rogat: Quid ergo de illo Curiali & Neophyto, perjuro, atque invasore nostræ Sedis censetis? Sanctum Concilium respondit: omnino damnetur; ut nullus deinceps Curialium, aut Neophytorum, aut Judicum, aut publicè penitentium ad summum Ecclesie gradum aspirare presumat. Tum piissimus ac sanctissimus Papa dixit: sit Leo Curialis ac Neophytus ac perjurus noster, Domini omnipotentis, ac beatorum Apostolorum Principum Petri & Pauli & omnium simul sanctorum atque venerandorum & universalium Conciliorum autoritate, nec non & Spiritus Sancti per nos iudicio omni clericatum prorsus exutus.*

Hic Joannes tantâ Sede depulsus, non Sedis suæ privilegia, quæ essent maxima & notissima, prædicabat; nullos Canones de suâ Sede prolatos aut ipse, aut Episcopi proferebant: Patrum statutis, Conciliorum universalium autoritate, communi se canone tuebatur; quo damnatus Photius; quo ubique Curiales, Neophyti inexaminati, Clero arcebantur. Sic igitur decimo sæculo corruptissimo, in Ecclesiâ Romana, ipsâ Traditione vivebat anti-

Plat. in
vit. Joan.
xij. Baron.
an. 963. T.
x. p. 775.
Baron. ib.
an. 964. p.
779. & seq.
Conc.
Rom. sub
Joan. xij.
an. 964. T.
ix. Conc.
p. 654. 655.

*Ostiensis.

quitas, & communium canonum disciplina: neque aliter Joannes adversus Othonis Synodum, quam communi se canone defendebat.

CAPUT VI.

*Nova & inaudita GRATIANI interpretatio XXV. Quest. I.
P. S. SI ERGO.*

NEQVE me fugit quem in sensum Gratianus hæc, post aliquot sæcula detorserit; nempe is primus omnium mortalium, anno demum circiter 1150. de suo, neque ullum, ut aliàs solet, autorem allegans, hæc scripsit: *Quemadmodum Christus Sabbati ac legis Dominus se Sabbato submisit; sic, inquit, summa Sedis Pontifices, canonibus, sive à se, sive ab aliis sua autoritate conditis, reverentiam exhibent, & iis se humiliando, ipsos custodiunt, ut aliis observandos exhibeant.* Durius est, quod subjungit, neque antea usurpatum à quoquam, quod iidem Pontifices, *nonnunquam, seu jubendo, seu desinendo, seu aliter agendo, se decretorum Dominos & conditores esse ostendunt.* Neque levius istud: *Aliis imponitur necessitas obsequendi: summis verò Pontificibus ostenditur inesse autoritas obsequendi; ut à se tradita observando, aliis non contemnenda demonstrant, exemplo Christi, qui Sacramenta que Ecclesie servanda mandavit, primus in se ipso suscepit, ut ea in se ipso sanctificaret.* Quæ si quis ante hæc tempora à Romanis Pontificibus, vel à quopiam probatoris notæ autore conscripta legerit, nihil repugno, quominus autoritatem obtineant. Valere autem quæ contra totius anterioris ævi Traditionem, duodecimo demum sæculo, Gratianus commentus est; Theologicæ disciplinæ ratio non sinit. Sed omisso Gratiano ad præfca & anteriora redeamus.

CAPUT VII.

Concilium Mosomense RODULPHI GLABRI locus: Concilium Ansanum: de eo Anonymi responsiones: de exemptionibus obiter: PETRI VENERABILIS, & sancti BERNARDI loci: an Monachis Cluniensibus profuerit, quod Romanum Pontificem peculiarem Episcopum habere vellent.

Flodo. in
Chro. ann.
948. vid. T.
12. Conc. p.
622. 623.
* Mofomum oppidulum est in Campaniâ situm.

CUM ergò Ecclesia Romana communi canone & regeretur & regeret, sancti Patres nostri Gallicani Episcopi, referente Flodoardo ad annum 948. in Mosomeni * Synodo, mirantur allatas literas ex nomine *Agapeti Papæ per Clericum, qui eas Româ detulerat, nihil autoritatis canonice continentes; hoc tantum præcipientes, ut Hugoni Rhemensis redderetur Episcopus.*

Hoc nostris novum & insolens videbatur, quippe à consuetudine Romanæ Ecclesiæ alienum. Pergit Flodoardus: *Quibus lectis, ineuntes, Episcopi*

Concilium, cum Abbatibus & ceteris sapientibus, qui aderant, responderunt... Ut quod regulariter captum fuerat, canonicè pertraheretur. Itaque recitato capitulo XIX. Carthaginensis Concilii (d) *De accusato & accusatore; judicatum est secundum definitionem ipsius capituli, ut Artaldo Præsule retinente communionem & Parochiam Rhemensis, Hugo qui ad duas Synodos evocatus venire contemserat, à communione & regimine Rhemensis Episcopi abstineret, donec ad universalem Synodum (ex Germanis & Gallis Episcopis congregatam) se purgaturus occurreret.*

Cod. Ca.
non. Eccl.
Aftic. c. xix.
T. ij. Conc.
p. 1060.

Suspectas habent allatas Româ ex nomine Papæ literas, quod sola iussa, nihil Canonica autoritatis continerent. Ipsi ex Canonibus Roberto Trevirensi Legato Apostolico autore, inchoata exequuntur. Sic Germani, sic Gallicani Episcopi judicabant.

Norum illud, neque omittendum Rodulphi Glabri *, de Episcopis Gallicanis agrè ferentibus, Cardinalem à Joanne XVII. delegatum, ut Romani Pontificis autoritate, Basilicam ** in agro Turonico à Fulcone Andegavenfi Comite constructam consecraret: quod Hugo Turonensis Archiepiscopus (e) ex causis Canonicis facere recusasset. Quâ de re Glaber (f) hæc scripsit: *Quod nique audientes Galliarum Præsules præsumptionem sacrilegam cognoverunt ex cæcâ cupiditate processisse, ac rursus: Licet Pontifex Romane Ecclesie, ob dignitatem Sedis Apostolicæ, ceteris in Orbe constitutis Episcopis, reverentior habeatur; non tamen ei licet transgredi in aliquo canonici moderaminis tenorem. Denique, Universi pariter detestantes, quoniam nimium indecens videbatur, ut is qui Apostolicam regebat Sedem, Apostolicum primitus ac canonicum transgrediatur tenorem.* Itaque turbine repente coortum, quo concussa Basilica [g] ac disturbata consecratio est, divino judicio imputarunt. Anno 1004.

* Monachi Cluniensis.
** Seu Monasterium Belli loci in pago Turonico in prospectu Castris Lucallensis.

Sunt qui Rodulphum Glabrum falsi convictum putent, tabulis ab Illustrissimo viro Petro de Marca summatim relatis. Atqui vir doctissimus his tabulis, Glabrum non confutatatum (h), sed illustratum voluit: deinde has

Rodulph. Glab. lib. ij. cap. iv. ap. Duchef. T. iv.

(d) Capitulo XIX. Carthaginensis Concilii] statuitur, ut Episcopus accusatus, qui nullâ necessitatis causâ impeditus, ad Concilium occurrere nolverit, ipse in se damnationis sententiam dixisse judicetur, & sit communionis expertus; licet Synodus in eum excommunicationis sententiam non expressè dixerit.

(e) Hugo Turonensis Archiepiscopus] Basilicam à Comite Andegavenfium Fulcone constructam consecrare recusabat, nisi ille prædia, que non pauca subripuerat Ecclesie, primitus restitueret; & negabat se justo judicio Deo esse debere propria que ille vorabat, qui aliena injustè diriperat. Nimirum illo ævo & sequentibus, quæ ignorantia sæcula vulgò appellantur, tanta fuit religionis ignorantia, ut plerique Christianorum, non in reformandis moribus veteram pietatem collocarent, sed in locupletandis Monasteriis: adeo ut se, nullâ acta poenitentia, ab omnibus peccatis credere absolutos, modò darentur Monasterium, aut Basilicam dicarent. Avari autem Monachi diligenter cavebant ne tolleretur, sed ut foveretur ille error, qui quidem illorum opulentia, simul & interemptæ disciplinæ fons & causa fuit. Nam difficile est ut Monachus opibus abundans severiorem sequatur vitæ disciplinam.

(f) Glaber] rem sic narrat: Fulco indignè sevens Episcopi responsa... copiosâ auri & argenti assumptâ pecuniâ, Romam pergens... Joanni Papæ... plura munerum dona obtulit: qui (Joannes) misit Cardinalem nomine Petrum, cui etiam præcepit, quidquid agendum Fulconi videbatur, intrepidus expletet.

(g) Concussa Basilica.] Imò eam funditus everfam fuisse Glaber affirmat.

(h) Glabrum non confutatatum] à Petro DE MARCA constar: quinimò certum est confuta-

Marc. de tabulas visas lectasque oportet integras, antequam candidissimo hujus ævi
Concord. historico detrahamus fidem: denique utcumque est, ejus testimonio firma-
&c. Lib. iv. tum videmus, de observando etiam à Romano Pontifice canonico ordine,
c. viij. n. 2. communem Ecclesiæ Gallicanæ sensum.

Neque ita multò post, Concilium Ansa in Pago Lugdunensi congregatum est. Ibi Gauslenus de Viennâ Episcopus Matisconenfis gravem expostulationem habuit, de ordinatione Cluniacensium Monachorum à Burchardo Viennensi factâ, vi privilegii, quod Cluniacenses habebant à Romanâ Ecclesiâ. Quâ de re sancta Synodus sic statuit: *Relegentes sancti Chalcedonensis Concilii, & plurimorum authenticorum Conciliorum sententias, quibus præcipitur, qualiter per unamquamque regionem Abbates & Monachi proprio subesse debeant Episcopo, & ne Episcopus in Parochiâ alterius audeat ordinationes vel consecrationes, absque licentiâ ipsius Episcopi, facere; decreverunt chartam non esse ratam, quæ Canonicis non solum non concordaret, sed etiam contrairer sententis. Archiepiscopus ratione convictus, à Gausleno veniam petiit. Eidem, multâ impositâ, satisfecit (i) anno 1025.*

Neque propterea omnia privilegia cassâ habebantur. Hoc tantum cavebant ne pro arbitrato, ne necessitate nullâ, ne inconsultis iis quorum intererat, concessa viderentur. Itaque ea privilegia, quæ hæcenus invaluerant, concedi solebant autoribus Episcopis, vel Synodis certè consentientibus, & ad certum modum, magnoque respectu ad canonicum ordinem. Quod etiam vir doctissimus Ludovicus Thomassinus luculentissimè demonstravit.

Thomass. Ansanæ Synodi auctoritatem elevare nititur autor Anonymus qui de Gal-
Bis. dipl. ticanis libertatibus scripsit. Ac primum quidem ex eâ Synodo nihil memo-
de l'Egl. touch. rat, præter fragmentum à Marcâ relatum. At dissimulat narrationem inte-
les Benef. gram optimæ notæ, in editione Labbeanâ Conciliorum insertam. Ait postea

Anon. de narrationis hujus non adeò *indubitatam esse veritatem*. Sed id pronuntiâsse non
lib. &c. lib. sufficit; docere oportebat. Addit *Monachos Cluniacenses privilegii Apostolici*
xj. c. vij. *usos fuisse, quantumvis renitentibus, sed tandem cedere coactis Episcopis*. Quis enim
n. 9. & hæc nescit; & gliscente licentiâ, prævaluisse in multis contra canones ab-
seq. solutam illam & arbitrariam potestatem? Id ex Anzano Concilio notum esse
Marc. de volumus, Majores nostros, sæculo quoque undecimo, canonum ac præter
Con. ord. disciplinæ memores, extraordinariis illis imperiis, quoad fieri salvâ pace
&c. lib. iv. potuit, obstitisse.

Quare nihil ad nos illud quod idem Anonymus memorat *Joannem XIX.*

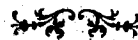
Anon. tum Baronii errorem, qui, ex Glabri narratione male intellectâ, colligebat in eâ agi, non
loc. cit. n. de Joanne XVIII. sed de illo Pseudo-Pontifice Joanne XVI. quem Sedis Apostolicæ inva-
10. sorem adversus Gregorium V. Otto Imperator omni supplicio ex cruciatum necari iussit, ut
videre est in ejusdem Gregorii vitâ, Tom. ix. Conc. p. 751. Glaber quidem dicit, Joannem
& Fulconem recens sibi *in Ecclesiâ Romanâ creavisse*: unde Baronius concludit Glabrum
hic loqui de Pontifice schismatico, proindeque de Joanne XVI. quod negat vir eru-
ditissimus Petrus DE MARCA, qui etiam probat Glabri sæculo vulgare fuisse hoc loquendi ge-
nus, quo schisma in Ecclesiâ invadere dicerentur ii, qui canones violarent. Vid. de Con-
cord. &c. loc. cit.

(i) Satisfecit.] Nempe Burchardus Viennensis, ut legitur in actis, *veniam petens à Gausleno, loco satisfactionis firmavit. . . ut unoquoque anno, quandiu ambo viverent. . . sufficientiam olei de olivis, ad conficiendum chrysmâ, ipsi persolveret.*

& Monachos privilegia jam concessa defendisse. Neque magis ad rem illa Joannis XIX. epistola ab Anonymo memorata, quâ Burchardo Lugdunensi Anzani Concilii Prædidi, *gratum animum testetur, quòd Cluniacensi Monasterio fuisset contra Gauslenum*. Quâ epistolâ Anonymus ad infringendam Anzani Concilii auctoritatem frustra utitur. Potuit enim, Burchardo Lugdunensi licet Præsidi refragante, adversus Cluniacensè privilegium Patrum vicissè sententia: potuit idem Burchardus ab eâ sententiâ recessisse, quam in Anzano Concilio protulisset. Quibus modis à Joanne XIX. grati animi significationem retulerit, illas à Anzani Concilii veritate, illud interim constiterit, & privilegium contra canones Chalcedonenses datum, Gallicanis Episcopis usque adeò nullum fuisse visum, ut Burchardus Viennensis quòd eo ulus esset, Gausleno Matisconenfi satisfecerit.

Neque hîc quærimus an, & quibus casibus Papa potuerit absolutâ illâ potestate, hujusmodi privilegia concedere, repugnantibus licet Episcopis; quam quæstionem Anonymus invidiosè mover: sed id tantùm volumus, quòd Gallicana Declaratio docet, illam plenitudinem Apostolicæ potestatis per Canones moderandam; idque à Patribus nostris, lapsis Ecclesiæ rebus, atque etiam undecimo sæculo, pro virili parte propugnatum fuisse.

Hic laudat Anonymus Petrum Cluniacensem duodecimo sæculo hæc scribentem: *His additis & multa invectione extollitis, quòd proprium Episcopum habere resurgimus: nos vero respondemus, istud veritati contrarium oppositâ fronte existere; quoniam patet nos proprium Episcopum habere. Quis rector, quis dignior Romano Episcopo Episcopus potest inveniri?* Hæc quidem scripsit Petrus ille venerabilis ad beatum Bernardum, seu potius, modestè licet, adversus ipsum & Cistercienses. Nunc lector viderit, Petrine Cluniacensis, an Bernardi Claravallensis potior sit auctoritas. Paucos equidem esse reor qui Petro non anteponan Bernardum accusantem eos, qui hæc specie ab Episcoporum auctoritate recesserint. Nempe conqueritur is, *istis emancipationibus, Monachos dissolutiores fieri, imò & pauperiores; peccare licentiùs vagum ac malè liberum vulgus; noxia libertatis geminam sobolem esse, paupertatem & secularitatem*, Sanctitatis nomine in Monasteria introductam. Cætera omnibus nota commemorare nihil attinet. Cæterùm eventus docuit, haud frustra hæc conquestum esse Bernardum. Quòd enim Monachi passim magnum quidem & omnibus præsentem; sed tamen longè positum, & omnium Ecclesiarum sollicitudine occupatum, habere voluerint peculiarem Episcopum; hinc maxime provenisse vidimus, ut tot Monasteria propè jam immedicabili vulnere prostrata jaceant. Sed nos hæc aliis tractanda & deploranda relinquimus, quæ à nobis sunt inchoata profequimur.

CAPUT VIII.

Concilium Lemovicense II. GREGORIUS VII. concors Romanorum Pontificum & Episcoporum professio de regendo & obediendo secundum canones.

ANNO Christi 1031. paulò post Anfanam Synodum, habitum est Lemovicense II. Concilium, in quo hæc legimus: *Episcopus Petracoricensis in quo dam Canonico suo tantum Clerico, qui uxorem duxerat, inquirendo proposuit dicens: ut judicaretur quid de eo ageretur. Ad hoc verbum in Concilio responsum est: Canones dicunt: quomodo enim possumus nostro arbitrio judicare quidquam? Quæ regulâ, etiam à Romanis Pontificibus gesta estimabant: Inconsulto, inquit, Episcopo suo, ab Apostolico pœnitentiam & absolutionem accipere nemini licet. Ac subdunt, neque Petrum ipsum aliter facturum fuissè. Certè Beatus Petrus, si sciret illum (quem absolvit) esse à Beato Martiale, excommunicatione obligatum, potius eum damnaret, quam absolveret. Sic Apostolici Romani Episcoporum omnium sententiam confirmare non dissolvere debent; quia sicut membra caput suum sequi ita & caput membra sua necesse est non contristare.*

Neque aliter Romani Episcopi sentiebant. In eodem enim Concilio refertur Pontium Comitem Arvernensem à suo Episcopo excommunicatum, à Papâ absolutionem accepisse; conquestumque Episcopum, hoc responsum à Papâ tulisse: *Debueras certè mihi antequàm illa mortua ovis Romanam veniret, ejus causam tuis innotescere apicibus; & ego eam omnimodo abjicerem, tuamque firmando auctoritatem, eam anathematis ictu repercuterem. Profiteor quippe omnibus Consacerdotibus meis, ubique terrarum adjutorem me & consolatorem potius esse quam contradictorem: absit enim schisma à me, & à Coepiscopis meis. Itaque illam pœnitentiam & absolutionem, quam tuo excommunicato ignoranter dederam, & ille fraudulenter accepit, irritam facio & cassam; ut de illâ nihil aliud speret quam maledictionem, quoad satisfactum tu justè absolvas.*

Aliud exemplum afferunt Papæ Episcopum *rogantis, ut pœnitentiam, quam imposuerat, affirmaret; Episcopi verò renuentis, his verbis: *Non credere possum hoc mandatum ab eo exortum, quod canonibus repugnaret. Quibus commemoratis: Dixerunt Episcopi, hoc ab ipsis Apostolicis Romanis, & ceteris Patribus cautum tenemus, quod contra canones elicitâ, robore careant, ac præter sententiam Apostolicæ Sedis expressâ videantur.*

Neque eò minus Pontificiam auctoritatem reverebantur sancti & humiles Episcopi, qui Papam caput suum ubique prædicant, afferuntque illud: *Judicium enim totius Ecclesiæ maximè in Apostolicâ Romanâ Sede constat.* Sed illud judicium canonico ordine proferri volebant, non mandatis extraordinariis præter canonum sententiam.

Hæc disciplinâ Gregorius VII. vixit: *Solet, inquit, sancta & Apostolica Sedes pleraque consideratâ ratione tolerare; sed nunquam in suis decretis &*

concordiâ canonicâ, hoc est, à canonum consensione discedere. Alibi commendat, statuta Romana Ecclesiæ, quæ à tramite Sanctorum Patrum non recedit; reprehenditque Episcopos, quoniam Sanctorum Patrum decreta, & Ecclesiastica religionis statum, non eâ, quâ oportet diligentiam custodirent. Sic canonum observantiâ ipsum religionis statum fulciri putabant.

Itaque Episcopi in ipsâ consecratione Romano Pontifici profitebantur *canonicam obedientiam, & secundum canones, & servato ordine suo; quæ professio etiam nunc in Episcopali consecratione viget. Romani verò Pontifices, ritè appellatis octo universalibus Conciliis, dato jurejurando profitebantur, se, quæ prædicaverunt & statuerunt, omni modo sequi & prædicare; omnia decreta prædecessorum Apostolicorum Pontificum, quacumque ipsi Synodaliter habuerunt, & probata sunt, confirmare, & indiminuta servare; & sicut ab iis statuta sunt, in sui vigoris stabilitate custodire. Sic totius disciplinæ ratio antiquis constitutis nititur: profitenturque & Episcopi, ut secundum canones parent; & Romani Pontifices, ut secundum canones regantur, ac regant.*

Hæc Papæ professio Diurno Romanorum Pontificum continetur: hæc post octo prima Concilia, post octingentos annos vi suâ stabat: hæc Ivonis Carnotensis, imò & Gratiani tempore, viguit, quippe quam memoratur, & in canones transtulerunt.

Quàm autem vigeret illa, quam Episcopi Romano Pontifici profitebantur secundum canones obedientiam, testatur Hincmari Rhemensis in Tricassinâ Synodo, Joanne VIII. Præsidente, ipsi ac Sedi Apostolicæ facta professio, in hæc verba: *Quod in omnibus secundum sanctarum Scripturarum tramitem, sacrorumque canonum decreta, Sedes Romana tenet per omnia & in omnibus, pro scire & posse meo, perpetuum prosequor & tenco. Quam professionem aptiori loco integram retulimus.*

CAPUT IX.

Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica Sanctio Sancti LUDOVICI: an ab Anonymo idoneis probationibus falsi arguatur.

AT postquam, labente disciplinâ, ambitione atque adulatione glifcente, ab eâ regulâ deflexum est, ac Romani Pontifices mandatis extraordinariis, reservationibus ac decimis, gravia onera, etiam pecuniaria imponere, & trahere ad se paulatim Episcoporum Clerique jura cœperunt; sanctus Ludovicus Pragmaticam edidit; quâ novos ausus cohiberet. Primi capitis hæc verba sunt: *Statuimus & ordinamus, ut Ecclesiarum Regni nostri Prelati, Patroni & Beneficiorum collatores ordinarii, jus suum plenarium habeant, & unicuique sua jurisdictione servetur. Caput secundum: Item Ecclesiæ Cathedrales, & alia Regni nostri liberas electiones habeant, & earum effectum integraliter prosequantur. Quartum: Item promotiones, colla-*

Id. ib. lib. 1. ep. xij. ad Guill. Papienf. p. 14. Ib. lib. ij. ep. 1. ad Episc. Brit. p. 69. Pont. Rom.

Diurn. Rom. Pont.

Iv. Carn. epist. lxx. lxxij.

Conc. Tricass. ij. T. ix. Conc. p. 307. Sup. lib. ix. c. xxj.

Prag. Sanct. S. Lud. T. xj. Conc. pag. 907. 908. Boch. decr. Eccl. Gall. preuv. des libert. de l'Egl. Gall. T. ij. c. xv. n. 36. p. 76. ed. 1731.

tionem, provisionem, & dispositionem Prælaturarum, dignitatum & aliorum quorumcumque beneficiorum & officiorum Ecclesiasticorum Regni nostri, secundum dispositionem, ordinationem & determinationem juris communis, sacrorum Conciliorum Ecclesie Dei, atque institutorum antiquorum sanctorum Patrum fieri volumus & ordinamus. Anno 1268.*

*Hoc est
anno 1269.
ante Pascha

Hæ sunt illæ, quas vocamus, Gallicanæ Ecclesiæ libertates: regi jure communi, Conciliorum autoritate ac Patrum institutis. Hanc Pragmaticam vetustissimis actis & regestis inscriptam, à multis jam sæculis laudatam, memoratam, (k) commendatam; idque ab Ecclesiasticis, à Magistratibus, à Legatis, ab universi Regni Ordinibus congregatis, ac per tot sæcula nulli suspectam, quidam etiam Galli nostris temporibus, aut totam, aut partem ejus aliquam, in dubium revocant, nullo documento; postquam nempe audemus insimulare falsi quidvis gustui non sapit.

Quid autem habet novi, ut falsa habeatur? Nempe illa jus commune, Conciliorum autoritatem, ac Patrum instituta prædicat; his adversariis valere non sinit. Quid autem aliud sonant tot Patrum, maximè Gallicanorum gesta, quæ legimus? Cur ergo falsa sit, quæ usque adeo Gallorum ingenium sapiat? Quid quòd si falsa esset, tamen haud aspernanda videretur, quæ nostris moribus Traditionibusque congruat, & tam prorsus animis accepta sit. Sed tamen videamus quid autor Anonymus, qui de libertatibus nuperrimè scripsit, super hæc falsitate dixerit, ut vel ex eo pateat, quam futilibus argumentis agant.

Primum argumentum: *Pragmatica illa à nemine allegata fuit per ducentos annos.* Facilis responsio; non enim causa adfuit; ac si illa probatio admittitur, quot bona legitimaque acta conciderint!

Secundum argumentum: *Nec etiam tunc in lucem edita fuit, sed tantum anno 1515.* Quid autem est, in lucem edita? An fortè vulgatam typis oportuit, cum necdum typi essent? An verò negabunt more solenni promulgatam quæ in vetustissimis Parlamenti regestis extet? An etiam necesse est, post tot sæcula, acta promulgationis afferri? Quis tam iniquas condiciones imponere possit?

Tertium argumentum: pluries typis excusa est sine quinto capite, quo exactiones & onera gravissima per curiam Romanam imposita prohibentur. At quid hoc ad primum, secundum & quartum caput, quæ nunc laudamus? De quinto verò fateamur à Margariuo de la Bigne, quem alii secuti sint, in editione Bibliothecæ Patrum fuisse prætermisum; (l) sed mancum,

ib. n. 9.
vid. quoq.
n. 5.
Tom. vj.
Bibl. PP.
Margar. de
la Bigne.

(k) *Memoratum.*] Memoratur in illo libello Curie Parisiensis ad Ludovicum XI. avi. quem reperies *Trait. des Libert.* edit. 1731. Tom. 1. p. 1. memoratur etiam inter acta comitiorum trium Ordinum, quæ Turonis an. 1483. celebrata sunt: item in instrumento appellationis Universitatis Parisiensis an. 1491. quod instrumentum extat *Preuv. des Libert.* cap. XIII. n. 16.

(l) *Fuisse prætermisum.*] Joannes DU TILLET Curie Parisiensis scriba primarius, opusculum, edidit cum hoc titulo: *Memoire & avis de M^o. Jean DU TILLET... sur les libertés de l'Eglise Gallicane*, cui adjunxit varia monumenta ex commentariis Curie Parisiensis extracta, atque impertitis Pragmaticam-sanctionem S. Ludovici, de qua lectores admonet his verbis: *Nous avons voulu ajouter ici l'Ordonnance du bon Roi S. Louis, appelée vulgairement LA PRAGMATIQUE, toute entiere & au-vray, comme elle se trouve es anciens registres, & come*

ut sit, exemplar nactus est, ex integrioribus jam supplendum exemplaribus: seu viro bono religioni fuit sancti Ludovici nomine quidquam edi, quo Curia Romana reprehendi videretur; seu Typographi metuerunt, infixis censuræ notis, creati sibi incommoda. Cæterum & ille V. articulus longè antèa laudatus, ac memoratus fuit.

Quartum argumentum: *Non esse verisimile sanctum Regem, tanta erga Sedem Apostolicam reverentia Edicto solenni Romana Curia officiales, committere voluisse.* Tum illud; *necdum fuisse morem inductum auctoritatem Regiam sanctæ Sedis ordinationibus opponendi;* tanquam exactiones illæ ad pietatem aut ad Sedis Apostolicæ dignitatem pertineant.

Quintum & sextum argumentum: anno 1268. Sanctus Rex ad secundam in terram sanctam expeditionem, cum summi Pontificis consilio, se accingebat; monitisque potius cum amicissimo Pontifice, quam Edictis egisset. Neque is erat Clemens IV. * qui his coercendus videretur, innocentissimus, atque abstinentissimus Pontifex: Ac si quod tum fuisset exactum subsidium, non nisi ad juvandum in expeditione bellicâ Regem, impendendum fuisset. Quæ omnia sponte concidunt, si dicamus Ludovicum, non præsentibus malis, sed, quæ erat providentiâ, futuris, ac pridem expertis occurrere voluisse: Clementem verò IV. quò erat abstinentior, eò aquire animo tulisse, prohiberi ea, à quibus ipse abhorreret.

An verò probatione nullâ, tam futilibus conjecturis, celebratissima acta falsi insimulare liceat, prudens lector judicet. Certè autor Anonymus, quo causam tueatur suam, nihil affert verius quàm istud: virum egregium, Ludovicum Thomassinum Gallum, in eadem esse sententiâ. Hujus ergo conjecturas colligit, quas modò refutavimus. Nos verò eum virum, ut doctrinâ clarum, ita pacis studio multa, ac, ferè dixerim, nimia cogitantem, ac, ne quemquam lædat, ubique metuentem, nec lædere ipsi volumus. Atque hîc de Pragmaticâ sancti Ludovici Sanctione dicendi finem facimus.

me elle a été ci devant imprimée es plus vicils files du Parlement de l'an 1515. & même en un livre de M. Helie, jadis Archevêque de Tours, pour le Concordat, imprimé à Tolose en 1518. pour le moins avec plus de conscience & de religion, que n'ont eu ceux qui l'ont osé corrompre, & insérer, retranchée d'articles entiers, entre les statuts Synodaux d'aucuns Evêques de Paris, & depuis encore en un gros ramas intitulé, BIBLIOTHECA SS. PATRUM: voire & aucuns en deux éditions des Ordonnances & Edits des Rois de France. Vid. *Trait. des Libert.* Tom. II. p. 44. & *Mem. de du Till.* Evêq. de Meaux, Par. 1607. p. 355. Hanc Pragmaticam multis & gravibus rationibus sancto Ludovico assertam reperies quoque, *Preuv. des Libert.* Tom. II. cap. xv. n. 35. not. p. 77.

Anon. ib.
n. 10.

Ib. n. 30.
12. 15.

* Natio-
ne Gallus:

Ib. n. 6.
Thomass.
Discipl. de
l'Egl. par.
iv. lib. ij.
cap. x. n. 17.
ib. c. xij. n.
4. & lib. iij.
c. xxiv. n.
17.

CAPUT X.

Edictum CAROLI VI. decretum Florentinum: nulla sunt, quæ contra Canones: Romanus Pontifex contra Canones agere nolle præsumitur, ne ipse adversetur sibi: locus insignis Concilii Basileensis.

EX eodem fonte manavit Caroli VI. Constitutio, Clero agente, ac plaudente, edita anno 1406. quâ sublati reservationibus, (m) sive expectationibus (hoc est expectativis gratiis) personas Ecclesiasticas Regni, ac Delphinatus ad suas franchisias & libertates in perpetuum reducit, secundum antiqua jura communia, & Concilia generalia; quæ ex sancti Ludovici Sanctione deprompta sunt.

Hæc verò omnia Concilii etiam Florentini autoritate sancita invenimus. Decretum retulimus, quo utriusque Ecclesiæ, Græcæ scilicet ac Latine consensione firmatur, à Petri successoribus pasce ac regi universalem Ecclesiam; sed ad eum modum, qui Conciliorum gestis ac sacris Canonibus continetur.

Quid si adversus Canones statuunt? An continuo ad generale Concilium appellandi? Nequaquam, nisi omnem solverent disciplinam. At in minoribus ac particularibus causis id sufficit, decretum contra canones editum esse nullum. Sic enim sanctus Zozimus jam relatus: *Contra statuta Earum concedere, vel mutare, ne hujus quidem Sedis potest autoritas.* Et sanctus Leo Magnus: *Ut omni penitus autoritate sit vacuum quidquid ab illorum Canonum fuerit constitutione diversum.* Atque iterum: *Infirmum atque irritum erit, quidquid à prædictorum Patrum canonibus discrepabit.* Et sanctus Martinus: *Canones Ecclesiasticos solvere non possumus, qui custodes canonum sumus.*

Id Majores nostri epistolâ ad Adrianum II. hæc etiam ratione firmant: *Quod Apostolica Sedes non potest esse sibi contraria.* Esset autem, si canonum ex officio custos, canones solveret. Quo fundamento, si quid à Papâ prodit minus canonicum, sic est interpretandum, ut voluntas potius, quam facultas desit.

Neque verò Ecclesia Romana canonum est custos, tanquam alieni boni, sed profectò tanquam sui: canones enim sunt Ecclesiarum omnium; maxime vero Romanæ omnium matris, cujus etiam autoritate firmantur.

(m) *Sublati reservationibus &c.* Reservationes ex erant, quibus Papa Sedes Episcopales & alia beneficia sue dispositioni reservabat, quando vacarent, simul vetabat ne ii quibus jus erat nominandi aut eligendi, suo jure uterentur. Expectativas gratias sic describunt: Papa literas dabat de mandato gratuito, quibus literis conferebat beneficium, vivo adhuc beneficiario; ut ille, in cujus gratiam hujusmodi literæ conscriptæ fuerant, haberet beneficium post beneficiarii obitum. Vid. Rebus. Prax. Benef. p. 53. 56. & alibi. pass. Hi abusus gravissimi sublatis sunt à Concilio Basileensi.

Scitum enim apud Socratem, canone Ecclesiastico juberi, ne absque Romano Pontifice canoniscentur, hoc est regulentur, gubernentur, suoque ordine componantur, & constituentur Ecclesia: *μη κανονισθῆναι τὰς ἐκκλησίας* Quod ipsum Sozomenus clarioribus verbis expressit: *Lege Pontificiâ pro irritis haberi, (n) quæ præter sententiam Episcopi Romani fuerint gesta.* Id etiam attestantur alia Ecclesiastica monumenta.

Itaque Sedes Apostolica canonibus adjicit vim, robur τὸ κρῖος; sibi que adversaretur, si eos solveret, quos ipsa firmasset, aut etiam condidisset.

Id præclare explicat Basileense Concilium de Papâ agens: *Quidquid enim statuitur in sacris Conciliis, suâ etiam (Pontificis scilicet) autoritate statuitur, quæ semper ibi refulget, ut prima & præcipua præ omnibus, caput & directrix. Et cum, aut personaliter, aut autoritative semper in Synodis universalibus interfuit, ipseque Ecclesiæ Rector sit & Pastor; decreta Conciliorum, etiam sua, & Sedis Apostolicæ, non immeritò dici possunt, nos enim unum Ecclesiæ corpus sumus, & ipse hujus corporis caput sub capite Christo. Quidquid igitur fit ab hoc corpore Ecclesiastico, etiam si omnia membra in idem concurrant, sicut in corpore naturali accidit, magis tamen, ac præcipue orationis quævis capiti appropriatur & adscribitur, ab ipsoque magis, quam ab alio corporis membro, procedere censetur. Itaque non secus Synodalia decreta proprio debito & honore exequi debet; ac per alios servari facere, quam si ab ore proprio dictata & promulgata essent: dum enim ipse præsens inest, ipse concludit, ipse statuit, & sub nomine suo ac personâ ejus omnia decernuntur: dum abest, sui præidentes, qui vice ejus funguntur, locumque Apostolicum tenent, & personam Pontificis representant, per sacrum Concilium deliberata concludunt.*

Hæc pro Pontificiâ autoritate magnifica & sublimia, à Juliano Cardinale, Concilii Basileensis Præsidente, pronunciata, atque ab ipso Concilio, diplomate edito, promulgata sunt. Quæ profectò efficiunt, ut Ecclesia Romana sibi adversetur, dissolvens canones suâ primitivâ autoritate firmatos. Quod eò minus præsumi potest, quò sæpius & clarius nulla & irrita pronunciat, imò sua inficiatur esse, quæ sacris canonibus adversa, suo etiam nomine proponantur. Hinc Hilarus, quem cæteri longo ordine consequuntur: *Nihil adversum venerandos Canones, nihil contra sanctâ memoria decessoris mei judicium valeat quidquid obreptum esse nobis confiterit.*

(n) *Pro irritis haberi.* Memorati Historici Socrates & Sozomenus docent hæc à Julio scripta fuisse Arianis Eusebianis, qui, cum Antiochiæ convenissent an. 341. Gregorium loco Athanasii Alexandrinum Episcopum constituerant, & ipsum Athanasium invocabiliter de Sede suâ dejectum pronunciarant, eò quòd, contra regulam, quam ipsi tum primum constituerunt (can. IV. & XI.) Episcopatus sui locum absque decreto communis Concilii Episcoporum recuperasset. Soc. Lib. II. cap. VII. Secutis temporibus, illorum canonum autoritate se firmabat Theophilus Alexandrinus, ne Joannes Chryostomus in Sedem Constantinopolitanam, unde ab ipso dejectus fuerat restitueretur. Cæterum plerique hujus Antiocheni Concilii canones probi sunt & sancti, atque etiam à Patribus sæpe laudati; ita ut illud Concilium omnino Catholicum videretur, nisi professionem fidei ambiguum edidisset, Athanasium ejusdem fidei pugilem de suâ Sede ritè dejectum judicasset, ac demum Alexandria Pseudo-Patriarcham Gregorium constitueret. Vid. Tom. II. Conc. p. 559. & seq.

Socr. lib. ij. c. xvij. p. 79. edit. Valef. Sozo. lib. iii. c. x. p. 415.

Conc. Basile. ep. Syn. n. 5. T. xvij. Conc. pag. 706.

Hilar. Pap. ep. iv. T. iv. Conc. pag. 2038.

CAPUT XI.

De decretalibus epistolis, deque consuetudine recepta, & Canonum origine.

CANONIBUS annumeramus decretales Romanorum Pontificum epistolae, quamquam illae serò, Dionysii Exigui operâ, Ecclesiae codici & canonum corpori adjunctae sint; idque in Occidente tantum: atque initio ducto à beati Siricii epistolis, quarto saeculo per Provincias missis. Namque anteriores intercederant, aut remanserant penes Ecclesias, Sedem Apostolicam consulentes, neque in unum corpus collectae erant, quae innumera- biles hinc inde dimissae certis casibus providebant.

Cur autem postea in unum collectae corpus, ad Ecclesiae canones accesserint, in promptu erit juris Ecclesiastici origines reperenti. Namque Ecclesiae primitus Traditione regebantur. Hinc ex Traditionibus Apostolicarum Ecclesiarum conscripti Canones (o) Apostolorum, qui à Latinis serò, neque simul omnes, in auctoritatem adsciti.

Conditi verò postea sunt Canones per provincias, aut in universalibus Synodis, cum vel labente tempore, à prisca institutis deflecteretur, vel aliquid novae difficultatis occurreret. Sibi Ecclesiae id honoris mutuo exhibebant, ut statuta ab aliis aliae plerumque ut sua ducerent, à communi scilicet profecta spiritu. Utebantur ergo singulae Ecclesiae canonibus, vel universalium Conciliorum, vel suis, vel adoptatis, & consensu receptis. Hæc origo Canonum. Horum executionem prima & Apostolica Sedes ubique ter-

(o) *Canones*] illos Apostolis falso adscriptos fuisse nemo doctus dubitat. Eos Dionysius Exiguus Clementis Romani serum esse dicit; sed omnes critici eos tribuunt scriptori tertii saeculi aut saltem secundi exeuntis. Quædam loca Theodereti Lib. I. cap. iv. & Eusebii Lib. III. de vit. Const. persuaserunt D. DE MARCA notos fuisse illos canones Alexandro Alexandrino & Constantino Imperatori. Cæterum Nectarius primus eos nominatim memoravit in Synodo C. Pæ. an. 394. Tom. II. Conc. p. 1154. Joannes Antiochenus omnes canones Apostolorum in suum nomo-canonem admisit, qui canones postea approbati fuerunt in Concilio Trullano, atque etiam in catalogum sacrarum Scripturarum relati à Joanne Damasceno. Exinde Græci omnes, paucis exceptis, quos inter nominandus venit vir limari iudicii Photius, eos amplexi sunt, ut ab Apostolis profectos. Vid. Phot. Bibl. ccd. 111. Latini hos canones diu ignoraverunt. Primas, ut opinor, Gelasius eos nominavit & simul proscriptis apocryphos. Ante Dionysium Exiguum, non notos eos fuisse in Ecclesia Latina, nedum in usu essent, testantur plerique scriptorum. At P. QUESNEL aliter censet. Vid. ejus Dissert. xvi. in S. Leon. de cod. antiquo Eccl. Gall. n. 6. Ut ut sit; à tempore Dionysii Exigui, per totum Occidentem vulgati sunt. Dionysius, mutilum nactus exemplar, L. priores canones edidit, qui statim, ut testantur Greg. Turon. Hist. Lib. v. cap. xviii. xxvii. Isid. Hispal. Hincm. & alii, spretu suggillatque sunt. Sed paulatim auctoritatem meruerunt, ut per Pontifices ac Synodos citarentur. Anastasius Bibliothecarius & quidam alii reliquos canones xxxv. à Dionysio prætermisissos in vulgus protulerunt; qui canones, post multas controversias, ut cæteri tandem admissi sunt. Vid. SS. Pat. temp. Apost. Cotel. Tom. I. p. 424. edit. Antwerp. 1698. Marc. de Concord. &c. Lib. III. cap. II. Diss. Quæst. xvi. in S. Leon. n. 6. & seq.

rarum urgebat. Hinc ortæ epistolae decretales, de quibus Hincmarus hæc: *Hincm. Sunt leges & Canones ac decreta Sedis Apostolica ex iisdem Canonibus promulgata:* ep. xli. ad ac paulo post: *In decretis suis,* (scilicet Romanorum Pontificum) *ex sacris* Adr. T. ij. *Canonibus promulgatis, &c.* Quæ quidem totidem verbis in Pontigonensi Sy- P. 692. nodo * repetuntur; ut non unius Hincmari, sed omnium Episcoporum Gal- Conc. licanorum esse constet. Pont. Sess. r. T. ix. Conc.

Manant hæc ex anterioribus Sedis Apostolicæ decretis, quale est illud P. 281. quod Sanctus Sixtus III. scribit ab Illiricos Episcopos: *A Canonum præceptis* * Pontigo *vestrum nemo discedat, nec ab his deviet, que juxta regularum ordinem frequens* Aedes Re- *ad vos directæ Sedis Apostolicæ decrevit auctoritas.* Sic ea quæ scribebant, ac per- gia seu vi- cus in cam- univcrsas mittebant Ecclesias, & è canonibus prompta erant, & canonum pania Pro- executioni serviebant. vincia non longè dis- cans à Vic- toriaco.

Cæterum ratio postulabat, ut qui canones firmarent & exequerentur, Sixt. iij. idem, cum opus esset, interpretarentur, & dubia jura referarent, & pro- Sixt. iij. tempore sancirent, quæ canonibus congrua viderentur. Itaque merito in- Sixt. iij. auctoritatem admittæ decretales, sed quæ canonibus congruæ, quæ eorum epist. ad Il- executioni profutura, quæ denique probatæ & usu receptæ essent. Quo per- lirie. Episc. rinet illud in professione Romanorum Pontificum supra memorata: *Ut cus- in Synod. todirent decreta canonica prædecessorum Apostolicorum Pontificum, quæcumque ipsi* Rom. cap. xvij. coll. *synodaliter stauerunt & probata sunt:* hoc est, communi usu & consensu re- Holl. part. cepta. In constituendâ enim Ecclesiasticâ disciplinâ, universalem assensum I. ab antiquis Pontificibus postulatum, supradicta satis probant, & qui am- Sup. hoc lib. pliara velint nostros consulant. Nobis in re trita, summa quæque capita c. viij. proferre est animus.

Consuetudines, ac mores universalis Ecclesiae usu receptos, vim canonum Conc. obtinere constat: quandoquidem plerique canones, si rerum originem at- Nica. can. tendamus, primùm consuetudines fuerunt usu receptæ & probatæ. Nicæna vj. vij. T. Synodus sedium jura sanciens canone VI. *Antiqua consuetudo servetur.* Et ca- ij. Conc. p. none VII. *Quoniam obtinuit consuetudo & antiqua Traditio, ut Elie,* (hoc est 32. Hierosolymorum) *Episcopus honoratur, &c.* Sanctus Basilius ille canonum B. sil ep. vindex, canonicæ epistolæ ad Chorepiscopos, canonibus accenset *consuetu- liv. alias dinem, que in Ecclesiis versabatur.* Epistola etiam ad Diodorum, *consuetudinem* CLXXXj. T. *quæ in Ecclesiis versabatur, vim legis habere* decernit; *pro- ij. p. 148. ptereâ,* inquit, *quod hæc statuta à Sanctis viris sunt nobis tradita.* Ij. epist. clx. alias cxvii. n. 2.

Jam in citatis locis consuetudines canonibus æquiparatas passim audivimus; laudantque omnes beatum Augustinum, cui *mores populi Dei & instituta* ib. p. 249. I. *Majorum,* pro lege sunt. Unde ad intolerandissimam insaniam refert con- Aug. ep. xxvij. alias temptum eorum, quæ sunt universalis Ecclesiae consuetudine roborata, epist. lxxxvj. n. 2. T. ij. p. 68. tolâ ad Januarium, & alibi sæpiùs. Ac passim in decretalibus & in Conciliis, conjuncta hæc duo, tanquam æqualis ponderis, *De jure vel consuetudine.* Id. epist. cxvij. cxix. que hæc de universalis Ecclesiae regulis. al. Liv. LV. p. 121. & seq.

CAPUT XII.

Jura, Canones, consuetudines particularium Ecclesiarum retinenda: in iisque pars libertatis Ecclesiastica: ceterarum gentium eam in rem cum Gallis concors sententiâ.

AT Ecclesiasticam disciplinam libertatemque nostram, non solum tuemur universalibus canonibus ac moribus; sed etiam iis, qui per singulas Ecclesias valeant; quod secundo loco in Declaratione Gallicanâ est positum. Hoc quidem ex antedictis jam confectum putamus. Laudata est Basilii Epistola de consuetudine particularium etiam Ecclesiarum, qua vim legis obrineat, eò quod hac statuta (etiam particularia) à sanctis viris sint tradita: laudatus est Zozimi locus de servandis Patrum constitutis; quem locum ad peculiaria jura Ecclesiarum pertinere vidimus: laudata est Nicæna Synodus, primis Sedibus, ex ipsâ consuetudine, sua jura servans, Canone VI. & VII.

Accedit Ephesina, à Cypriis [p], & aliis quibuscumque Ecclesiis potentiores Episcopos, qui eas invaderent prohibens: Ne Patrum canones prote- rantur; neve sub sacerdotii prætextu, mundana potestatis fastus irrepas; ne clam paulatim libertas amittatur, quam nobis donavit sanguine suo Dominus JESUS CHRISTUS, omnium hominum liberator. Alludit ad illud Pauli: Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum. Hæc ergo pars comparatæ Christi sanguine libertatis, ut non hominibus, sed canonibus serviatur.

Sic igitur & jura peculiaria Ecclesiarum servanda; & id pertinere ad Ecclesiarum libertatem, Synodus œcumenica definivit; referunturque ad universalis Ecclesiæ jus, etiam particularia jura; quippe quæ à Synodis universalibus confirmantur

Eodem ferè sensu Chalcedonenis Synodus primo id capite decernit: Regulas à Sanctis Patribus, in uniuersaque Synodo, usque nunc prolatas teneri statim; quibus regulis non tantum communiâ, sed etiam propria cuiusque Ecclesiæ jura asseruntur.

Sanctus Gregorius Magnus ad Dominicum Carthaginensem: Sicut, inquit, nostra defendimus, ita singulis quibuscumque Ecclesiis jura servamus. Atque alio loco: Absit hoc à me, ut statuta Majorum sacerdotibus meis in quâlibet Ecclesiâ infringam: quia mihi injuriam facio, si fratrum meorum jura perturbo.

Neque tantum Majores nostri laudaverunt universales canones, Concilio- rum generalium autoritate conditos; sed etiam Gallicanos: Quoniam vene-

Sup. cap. præced. Sup. hoc lib. c. iij. Sup. cap. præced.

Decret. Conc. Eph. act. vij. T. iij. Conc. p. 801. 7. Cor. vij. 23.

Conc. Chalc. act. xv. can. 1. T. iv. Conc. p. 756. Greg. Mag. T. ij. lib. ij. ep. xlviij. al. xxix. p. 611. Id. ib. ep. l. ij. alias xxxviij. p. 618. 619.

Agobard Lib. ad Ludov. Pium Imp. adv. Leg. Gund. n. 12. Tom. xiv. Bibl. Pat. p. 266.

(p) A Cypriis. De Cypriorum Episcoporum causâ jam diximus Lib. viii. not. (g) quam vide.

vandi & sancti viri eos ediderunt, quorum vitam & sanctitatem crebra miracula commendarunt.

* Monachus.

Valere autem, ut canones, ita etiam consuetudines, non modò Ecclesiæ universalis, sed etiam particularium Ecclesiarum, antedicta firmant. Huc accedit Rattamnus Corbeïensis* (q) libro jussu Regis & Episcoporum Galliarum, contra Græcos edito, quo particulares consuetudines laudat, de quibus etiam hæc scribit: Instituta vero majorum suis quibuscumque locis edita, sicut non omnibus eadem, sic unitatem fidei nullo modo divifere.

Rattam. Corb. adv. Græc. lib. v. c. ij. Spicil. T. 2. p. 3. & 4. vid. quocq. pass. lib. iv.

De his consuetudinibus retinendis, Jordani Lemovicensis Episcopi, in Concilio Lemovicensi præclara sententia est: Non enim una eademque lex omnibus Ecclesiis, sive populis, sive civitatibus, sive genibus semper potest congruere; sed quadam pro qualitate locorum, & gentis & animorum, quamvis diverso, tamen congruenti ordine, in consuetudinem deducuntur. Cujus rei multa exempla commonstrat.

Conc. Lemov. ij. Sess. ij. T. ix. Conc. p. 895. Fulb. Caen. epist. ij. ad Fin. T. xvij. Bibl. Pat. p. 6.

In eandem sententiam Fulbertus Carnotensis: Nec nos offendit observantia diversitas, ubi fidei non scinditur unitas. Quod sumptum ex sancto Gregorio Numidarum peculiare consuetudines firmante his verbis: Consuetudinem quam tamen contra fidem Catholicam nihil usurpare dignoscitur, immotam permanere concedimus.

Greg. Mag. lib. j. ep. lxxvij. al. lxxv. ad Episc. Numid. T. ij. p. 561.

Notum omnibus Beati Ambrosii dictum, à Beato Augustino tantâ cum laude memoratum, de consuetudinibus regionum. At Clerus Gallicanus, ad ne consuetudinis nomine eas comprobare videatur, quæ in jure vocentur, corruptela, ac, vetustas erroris; consuetudines eas ad Ecclesiæ Gallicanæ disciplinam, libertatesque pertinere voluit, qua Sedis Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmentur. Sic nostra libertates vel maximè Sedis Apostolicæ autoritate constant: quippe quæ Canonum executrix custosque sit. Unde noster Gerson docet omnem statum Ecclesiastici ordinis subesse rationabili voluntati Pape, qua rationabilitas regulanda est per determinationes Conciliorum generalium, præsertim jam factas, de consensu & autoritate summorum Pontificum. Adeo nostri æquo jure omnia metiuntur, totoque studio Sedis Apostolicæ autoritati consulunt. Summa doctrinæ est, Ecclesiam ubique consensione regi.

Aug. ep. xxxvj. al. lxxxvj. n. 32. T. ij. p. 81. Decl. Gall. c. iij. Gerson de statib. Eccles. stat. Præl. cons. fid. iv. T. ij. p. 432.

Cæterum ne nobis quisquam eâ causâ succenseat, habent, non modò Galli, sed etiam Hispani, Belgæ, Germani, alii omnes, suas consuetudines, sua jura, vel usu firmata, vel pactis. Hæc Sedes Apostolica servat in Ecclesiis quibusque gubernandis: quæ pars est vel maxima Ecclesiæ regiminis, dicente Apostolo: Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. Habent eadem gentes suos ritus. Aliena, nova, noxia referenda, si fortè obrudantur. Id sibi præ aliis Ecclesia Gallicana vindicat, ut jure communi regatur, hoc est, quoad fieri liceat, jure antiquo, à quo

1. Cor. ix. 22.

(q) Rattamnus Corbeïensis] Gallicanorum Episcoporum hortatu, ut observat D. BOSSUET, hos libros scripserat contra Græcorum opposita. Illos D. DACHERY publici juris fecit Tom. ij. Spicil. Porro Nicolaus j. Galliarum Episcopos literis commonebat, ut Græcorum Romane Sedis adversariorum objectis occurrerent; quod quidem Rattamnus adeo accuratè fecit & eruditè, ut hoc uno libro, omnium sæculorum schismaticos victos prostratosque esse, vixit dixeris.

dimoveri invita non possit. Quale jus, si reliquæ gentes vindicare sibi velint, nihil profectò prohibemus.

CAPUT XIII.

Jura novella necessaria: ad vetera collimandum: Patrum Gallicanorum eà de re in Concilio Tridentino sensus: ipsum Tridentinum Concilium eodem animo fuit.

Conc. Vafens. ij. malè à Bic. ij. an. 529. præf. Tom. iv. Conc. p. 1679. Agob. lib. ad Lud. Più. n. 12. T. xiv. Bib. Patr. p. 266. Instr. à M. de Lanfac. Avril 1561. Mém. pour le Cœc. de Trente, p. 173. Conc. Trid. sess. xxij. de reform. cap. vij. T. xiv. p. 867. Ib. c. xvj. p. 870. Ib. sess. vj. de reform. c. 1. p. 769. Ib. Scff. xxij. de ref. c. 1. p. 857. Declar. & protest. &c. Mem. pour le Conc. de Trente, p. 371.

CUM autem vetusta laudamus, atque in iis arcem nostræ disciplinæ libertatisque collocamus; non propterea contendimus immutabilem esse Ecclesiæ disciplinam. Agnoscimus enim à Patribus nostris in Concilio Il. Vafensi commendatos, non tantum antiquos, sed etiam novellos Canones. Hos merito laudat Agobardus, factos videlicet *pro causis necessariis, quarum definitiones in illis generalibus Conciliis non habentur.*

Et tamen ad antiqua semper niti nos oportet; præcipuumque id fuit Gallicanorum studium in Concilio Tridentino. Itaque Oratores Regis, id, præ aliis omnibus, mandatum acceperant: in Ecclesiâ reformandâ, *primum id videri, ut ad Ecclesiæ initia redeatur, ut Ecclesiæ status ad originis suæ puritatem quam maximè accedat.*

Id verò Tridentini Patres, quoad iniquitas temporum tulit, egregiè præstiterunt. Unde hæc habent passim: *Sancta Synodus antiquorum Canonum vestigiis inherendo decernit &c. Ac rursus: Sancta Synodus vestigiis VI. Canonis Concilii Chalcedonensis inherendo statuit &c.* Denique id semper agit, eoque collimat ut antiqui Canones, qui temporum atque hominum injuriâ penè in desuetudinem abierunt, imoveantur; universamque disciplinam Cleri restituit ex iis, *quæ alias à Summis Pontificibus ac Sacris Conciliis sancita fuerunt.* Tum præcipit ordinariis, *si quæ ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimum in usum revocari studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque; ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.*

Si ergo sanctissima, atque omni veneratione digna Synodus veterem disciplinam non omnino restituit, id factum vel maximè quòd temporum ratio non sineret. Quâ in re memorabilis est Caroli Cardinalis à Lotharingâ, Archiepiscopi Rhemensis, unâ cum Episcopis Gallicanis, de Tridentinâ reformatione declaratio & protestatio, an. 1563. *Cum nudius tertius meam de reformationis articulis dixerem sententiam, præfatus sum etiam me valdè cupere, ut prisca illa Ecclesiastica restitueretur disciplina: sed cùm his corruptissimis temporibus & moribus, intelligam non posse ea, quibus maximè opus est, protinus adhiberi remedia, interim assentiri & probare ea quæ nunc sunt decreta: non quòd ea judicem satis esse ad integram agrotantis Reipublicæ Christianæ curationem, sed quòd sperem his prius lenioribus fomentis adhibitis, cùm graviora medicamenta pati poterit Ecclesiâ, Pontifices maximos, & maximè sanctissimum Dominum nostrum Pium, pro suâ insigni pietate & prudentiâ diligenter curaturum, ut ea quæ desunt*

implens, & efficaciora inveniens remedia, in usum veteribus jamdiu abotitis revocatis Canonibus, & maximè quatuor veterum illorum Conciliorum, quæ quantum fieri poterit observanda esse censeo; vel si expedire videbitur, frequentiori Conciliorum œcumenicorum celebratione, morbum ab Ecclesiâ propulsans, eam suâ pristina restituat sanitati. Hanc autem meam mentem & sententiam, tum meo, tum omnium Gallie Episcoporum nomine, in acta referri volo, & ut id fiat, à Notariis peto & postulo.

Est ejusdem generis & Spiritus protestatio circa ejusdem Concilii caput: *Causæ Criminales: & caput; Causæ omnes, quibus Episcopi Gallicani, Christianissimi Regni Privilegia, jura, sacrasque constitutiones tuentur. (r)*

CAPUT XIV.

Ecclesiâ Gallicanâ antiquam & sanctam, sub AURELIO & AUGUSTINO, Africanam Ecclesiâ sequitur: CHRISTIANI LUPi hallucinationes: summa doctrinæ de libertatibus.

QUA in re Ecclesiâ Gallicanâ eodem Spiritu agitur, quo nobilis illa quondam Ecclesiâ Africana. Notum quid ab eâ Sanctus Zozimus Papa, missâ legatione, postularet, quid Patres Africani responderint. Duo tantum observamus: Primum illud, Papam Zozimum, cum appellationes Ecclesiæ Africanæ suæ Sedi vindicaret, protulisse canones, eosque Nicænos, in Africâ quidem, ut toto Orbe terrarum receptos: alterum, Africanos Patres apertè professos se ita probaturos appellationes eas, si Canonibus Nicænis juberentur.

Ergo neque Zozimus absolutâ voluntate agebat; neque Africani Patres eâ se gubernari sinebant: sed in receptis Canonibus parâ utraque vim omnem reponebat.

Interim Africani Præsules Sedi Apostolicæ, de Nicænis canonibus adhibent fidem, donec disquisitio fieret. Posteaquam constitit canones à Zozimo bonâ quidem fide laudatos, non esse Nicænos (s), collectâ Synodo scribunt

(r) *Tuentur.*] Concilium Tridentinum loco in textu citato Cap. v. statuit ut *causæ criminales graviores contra Episcopos. . . quæ depositione aut privatione dignæ sint, ab ipso tantum Summo Romano Pontifice cognoscantur & terminentur.* Idem cap. xx. talem jubet adhiberi rationem tractandis causis Ecclesiasticis, quâ Episcoporum & Gallicanæ Ecclesiæ juribus non parùm nocetur; quâque, si eâ uteremur, lites, multis in casibus, non reserarentur, sed fierent sempiternæ.

(s) *Non esse Nicænos.*] Erant enim hi canones ij. iv. & v. Synodi Sardicensis; quæ Synodus pars & appendix Concilii Nicæni Romæ habebatur; sed erat Afris ignota, imò ab illis credita Arianorum Conciliabulum. Etenim Ariani, qui ab Imperatoribus Constantio & Constante Sardicam convocati, illic cum Catholicis Concilium celebrare noluissent, clam Philippopolim Thraciæ convenerant, ibique sub falso Concilii Sardicensis nomine novam fidei formulam condiderant. Utrum autem veri canones Sardicenses de appellationibus, omnes Romanos Pontifices spectarent, an verò solum Julium, qui etiam in tertio canone spectatim nominatur, inter doctos controvertitur. Ut sit; duo certa asserimus: primum, Sardicensem Synodum non parè Concilio Nicæno in Ecclesiâ auctoritatem habere

Ib. vid. Conc. Trid. Sess. xxvj. c. v. & xx. de Refor. p. 883. 892.

Conc. Afr. vj. & ij. & seq. T. ij. Conc. p. 1590. & seq.

Vid. Conc. Afr. vij. id. p. 1603. & collect. can. Af. ib. Conc. ct. & seq. p. 1670. & seq.

nobilem illam, ad sanctum Cælestinum post Bonifacium Zozimi successorem, epistolam: quæ nova, neque receptis canonibus probata repudiant, atque sic in antiquo jure perstant.

Hæc egit Ecclesia Africana, eo tempore, quo tot Orbis Christiani lumina suo sinu alebat; Aurelium, Alipium, alios, &, qui unus omnium iustus esset, Augustinum.

Christ. Lup. de Gall. Eccl. Rom. app. c. xij. p. 116. Idem. Afr. appell. c. xxx. p. 707. 708. Mabill. analect. T. iij. p. 399.

At Lupus tantæ Ecclesiæ, tantæque Synodi epistolam *infelicissimam*, & *scatentem erroribus*; Synodum ipsam, *erraticam*, *deviam*, ac *prævaricatosam*, appellare non veretur; cujus causâ factum sit, ne Aurelius vir maximus, non appareat in Romanis sanctorum tabulis: nempe, inquit Lupus, propter *ter hunc finalem lapsum*. Qui si revivisceret, profecto videret à doctissimo, ac religiosissimo viro Joanne Mabillonio nuper editum Ecclesiæ Africanæ antiquissimum Martyrologium, quo sanctos inter Episcopos, Gratum, Augustinum, Quod-vult-Deum, Capreolum & alios; sanctus quoque Aurelius ille, si Lupo credimus, finaliter lapsus, adscribitur sub finem mensis julii, his verbis. XIII. Kalendas Augustas, depositio sancti Aurelii Episcopi.

Lup. de Afr. appell. loc. cit.

Quod autem Lupus notat, Augustinum, Alipium, Possidium, ac alios meliores Episcopos retraxisse manus, & infelicissimis literis subscribere noluisse; ac solos Juvenes Aurelio adhasisse: viri docti me miseret tot ac tantas ineptias congerentis. Primum enim constat quæ in eâ Synodo gesta sunt, consentire cum iis, quæ in anteriore Synodo sanctus Augustinus tunc, ut c. vij. T. iij. in actis legitur, Legatus Provincia Numidia dixit: & hoc nos servatos Conc. pag. 1592.

Conc. Carth. vj. c. vij. T. iij. in actis legitur, Legatus Provincia Numidia dixit: & hoc nos servatos Conc. pag. 1592.

tur ne servaretur amplius, postquam à Nicæno Concilio abesse compertum est, quod Synodus Aurelii sanxit. Quid autem requiramus in ejus Synodi Cælest. can. epistolâ, sancti Augustini & aliorum manum? Nempe illi aberant: neque enim Provincia Numidiæ, aliarque, eosdem semper Legatos mittebant. At & seq.

Conc. Afric. sub. Cælest. can. epistolâ, sancti Augustini & aliorum manum? Nempe illi aberant: neque enim Provincia Numidiæ, aliarque, eosdem semper Legatos mittebant. At & seq.

Vid. Aug. pass. & imprim. ferm. ccc. v. al. xlix. de vit. & morib. Cleric. n. 5. T. v. pag. 1383.

si improbassent, utique adversus erraticam & deviam Synodum reclamandum erat: quod contra factum est: ea enim in aliâ Synodo Africanâ, unâ cum aliis Synodis sub Aurelio actis, recitata, repetita & comprobata est; neque prætermissa est illa epistola, quam optimus Lupus *scatentem erroribus* reputat; neque Augustinus unquam ab Aurelio secessisse legitur, uti Lupus memorat. Quin potius Aurelium, & vivum & mortuum, ni fallor, miris ubique laudibus commendavit. Hujus etiam memoriam, hujus episto-

re: alterum, canones à Zozimo allegatos, quanquam fuissent Nicæni, non potuisse legis loco esse apud Ecclesias Africanas, nisi prius communi consensu firmati, &, ut aiunt, acceptati essent. Ipsæ enim universales Synodi, cum generales disciplinæ leges condunt, nunquam hoc cogitant ut particularium Ecclesiarum regulas, mores & instituta, quæ paci Ecclesiasticæ non nocent, & præterea Patrum Traditione nixa sint, convellant; & licet in suis decretis non sit expressa exceptio, tamen ipso jure, & ex Legislatorum, seu Patrum Synodi voluntate concessa intelligitur. E. G. Concilium Tridentinum de disciplinâ multa decrevit, quæ à nostris moribus & institutis abhorreant. Nunquid voluit mores optimos & Patrum Traditione nixas consuetudines abrogare? Nequaquam. Noverat enim solam fidem esse invariabilem; disciplinam autem pro temporum, locorum, ingeniorum diversitate, sine religionis aut fidei detrimento variare. Igitur non vituperandi sunt Africani Præsules, ex eo quod iis Concilii œcumenici Sardicenis legibus uti noluerunt, quæ ad variabilem disciplinam pertinerent.

las Africanorum Conciliorum dictates nomine, sequens ætas celebravit. Testis vir egregius Ferrandus Diaconus in vitâ sancti Fulgentii: Sancta, inquit, memoria Aurelius Carthaginensis Ecclesiæ Antistes, inter sua privilegia meruit, ut literas ex Africano Concilio dandas ipse solus scriberet. Quod item sancto Fulgentio contigisse memorat: tam sanctum habebatur illud officium!

Fingit bonus Lupus juvenes tantum Episcopos adhasisse Aurelio; neque illud saltem cogitat, post ipsum Aurelium statim in epistolâ fronte apparere Valentinum, Numidiæ scilicet Primatem: quem Primatum ætati datum esse nemo nescit. At enim ille etiam retrocessit unâ cum Augustino, aliisque Numidis, si Lupo credimus. Nempe fefellit eum sancti Augustini epistola ad sanctum Cælestinum de Antonio Fussalensi; quam si attentè legisset, profecto invenisset, sub ipsa initia Cælestini scriptam, antequam ab Oriente de Nicænis canonibus responsa venissent; quo tempore ab Afris permissas appellationes, salva diligentiore Concilii Nicæni inquisitione, prout sanctus Augustinus interlocutus erat, ut in Concilio VI. Carthaginensi, vidimus. Hæc verò nos de Lupo monenda esse duximus, ut viris bonis appareat, quam inepta, ne dicam impia, adversus sanctos viros, imò adversus sanctissimam Africanam Ecclesiam suaserit falsa & præposterata pietas. Quid postea in Africâ, labentibus rebus, gestum sit, nihil nostrâ: hoc enim abundè est, nobis esse commune, cum tam claro sæculo tantique viris, receptorum canonum, atque in eo positæ Ecclesiasticæ libertatis, defensionem.

Summa ergo sit nostræ libertatis, sic novella jura, piâ aut necessariâ institutione stabilita servare, ut antiquiora respicere, iisque sustentare labentem disciplinam; certe jus commune, atque in eo venerandas juris antiqui reliquias omni ope servare, jusque arbitrarium, & mandata extraordinaria: repudiare studeamus; in eaque partem maximam reponamus nostræ erga Ecclesiam Catholicam, ac Sedem Apostolicam reverentiæ; quippe qui intelligamus, quò quisque est studiosior antiquæ disciplinæ, eò magis cordi haberè Ecclesiæ Catholicæ, ac Sedis Apostolicæ Majestatem.

CAPUT XV.

Libertates quo sensu privilegia dicantur, nempe ut jura antiqua, libertatum radix: an PETRUS DE MARCA audiendus, qui Conciliorum superiorem potestatem à libertatibus separat.

OMITTIMUS notum illud, libertates nostras non privilegia, sed libertates dici; ut quæ non veniâ & indulgentiâ, sed ipso antiquo jure nitantur; quanquam jura Ecclesiarum apud antiquos passim privilegia etiam appellantur; vulgatumque illud, τα ορθοξεια, hoc est, antiqua & vetusta, quæ nostri privilegia vocant, ipsâ antiquitatis commendatione sulca, suâ vi stare oportere.

Radix autem libertatis Ecclesiasticæ eò maximè constat, quòd in ipsâ Ca-

Vit. Fulg. per Ferran. ant. ejus o. per. c. xx. n. 40. p. 22. edit. 1684. Vid. Conc. Afric. seu coll. Conc. Afr. can. lxxxij. T. ij. Conc. p. 1653. Lup. de appell. Afr. c. v. p. 609. Aug. ep. cclxj. T. ij. p. 777. Conc. Carth. vj. c. vij. jam cit.

Hier. ep. c. ad Lvan. al. LXXXV. ad Evagr. T. iv. p. Urbe.

Haud me fugit virum illustrissimum atque doctissimum Petrum de Marca, dum Romanis auribus parcat, aliam ac novam de libertatibus Gallicanis protulisse sententiam. Is enim profiteretur confutari à se communem opinionem, quæ docet, præcipuam libertatum regulam hanc esse, ut Concilium œcumenicum uperiùs Romano Pontifice dicatur; qua nvis tamen hæc sit Scholæ Gallicanæ sententia, non esse unam ex libertatibus Gallicanis: illam niti eo fundamento, quod sit expendendum, an nova constitutio, vel novum rescriptum rebus Gallicanis consulat, aut noceat: ac fruatur licet summus Pontifex, aut æquo jure cum Conciliis generalibus, aut superiore, nihil hoc ad libertatem; cum & eà perinde utamur erga Conciliorum, atque erga Pontificum nova decreta: quod certum fieri aiunt, ex modificationibus Basileensium Concilio, ac deinde Tridentino adhibitis; atque omnino sufficere illud, ut Romani Pontifices canonibus derogare velle non censeantur, etsi fortasse, formulis rescripti ex stylo Curia, aliter cautum sit.

Hæc docet vir summâ doctrinâ, summoque ingenio; at quod nemo neget, veritatili, & in utramque partem æquè composito. Profectò ut verum sit id quod exponit, nihil tamen verabatur libertatem Gallicanam duplici fundamento niti: nec à Gallo jurisconsulto ac Præsule, circa libertatem antiqua & vulgata rejici oportebat, dum ei muniendæ nova fulcimenta quaerit.

Nam neque consultum id erat, ad scholam referre tantum, nostram de Conciliorum potiori potestate sententiam, quæ Constantiensibus canonibus innitatur. Cùmque nostra libertas Conciliorum, maximè œcumenicorum, canonibus contineatur, non erat inficiandum ejus partem vel maximam in canonibus Constantiensibus esse repositam, quos Ecclesia Gallicana non modo summâ pietate receperit, verum etiam ut conderentur, omni studio procurârît. Tum illud libertati erat congruum, ut adversus extraordinaria mandata, certâ præscriptione uterentur, quod esset in canonibus firmum aliquid & invictum constitutum ab ipsâ Ecclesiæ potestate, quæ Pontificiam potestatem, si quando extra limites efferretur, coercere; quin etiam interdum in gravibus scandalis, castigare posset. Quo enim alio firmiore telo usâ est Ecclesia Gallicana ad tuendam libertatem, quam appellatione? At illa nulla est, nisi Concilium potiore potestate esse. Quin Ecclesia Gallicana clarè & apertè legitimæ defensionis fundamentum in Constantiensium canonum autoritate reposuit. Id docent ea verba appellationis Capituli Parisiensis, & Joannis Dauvet Procuratoris Regii, quæ supra memoravimus; placetque hæc addere haud minori emolumento futura. Capitulum quippe Parisiense, repetitis ut supra descripsimus, Constantiensibus sessionis V. & aliarum canonibus, hæc subdit: multa à Synodo Constantiensi esse decreta,

ut Romanis Pontificibus congregandi Concilii universalis occasio necessitasque inesset, sponseque CHRISTI universalis Ecclesiæ sic congregata, id honoris singularisque preeminentia locum deferre consuescerent: ut si quid forte tam arduum contingeret, quod omnes tangat, universorumque statum, commodum an-

incommodum spectare videatur, ipsius universalis Concilio atque veritate testante, supremo infallibilique judicio deliberandum determinandumque committerent; eoque pacto, non se jam rerum Dominos & omnipotentes, & quibus à nemine dici possit, cur ita facis? Sed Domini sui CHRISTI sponse famulos se, servorumque Dei servos, non verbo & linguâ, sed opere & veritate faterentur. Hoc ergo fundamento, nempe invictâ autoritate Constantiensium canonum de supremâ, & absolutâ Concilii œcumenici potestate, ipsa libertatis adversus imperatam pecuniam defensio nitebatur. Quamvis magis uteremur illâ defensione, si nobis præriperentur ea jura, quæ omni auro contra æstimamus?

Neque Patres nostri unquam ab eâ sententiâ discesserunt. Audivimus enim Cardinalis Lotharingii è Concilio Tridentino scriptam epistolam, quâ Papæ quoque ipsi testatum esse voluit, Gallos ad necem usque in eâ sententiâ perfituros, quæ Constantiæ atque Basileæ, ad Conciliorum potestate firmata est, quippe quâ omnia Regni privilegia innitantur.

Idem professus erat Henricus II. cùm in ipsis Concilii Tridentini initiis hæc suis Oratoribus declarat ac mandat, tanquam rerum suo nomine agendarum certissimum fundamentum. Nos pro nostro munere ac titulo, quem à Majoribus accepimus, cupientes Ecclesiasticam libertatem sartam-testam manere, & sacrorum generalium & œcumenicorum Conciliorum, & Sedis Apostolica autoritatem illasam conservari, simul & Gallicanæ Ecclesiæ, Regni ac Dominiorum nostrorum jura ac libertates salvas esse & incolumes &c. Ecclesiæ igitur universæ, ac privatim Ecclesiæ Gallicanæ libertates, cum Apostolicæ quidem Sedis, sed primùm cum œcumenicorum Conciliorum autoritate conjungit: quæ à viris eâ tempestate maximis limata, atque ex intimo totius Ecclesiæ Gallicanæ sensu deprompta esse constant.

Ergo Gallis non placent, à Gallo homine & Præsule, Gallicanæ expositæ libertates diversissimo modo, quam antea fuerat à Gallis summâ consensione factum; persistitque Facultas, ut omittam cæteros, in pristinâ sententiâ, quam exposuimus, cùm de Vernantii & Guimenii censuris ageremus.

Atque haud scio an probari debeat universim ea libertas, quam vir illustrissimus statuit, ut in novis morum decretis, ab œcumenicorum etiam decretorum autoritate liberè recedatur. Factum id quidem semel in recipiendo Concilio Tridentino, non solum à Francis nostris, sed etiam à Belgis ditiori Hispanicæ subditis: cujus rei multa causæ sunt, & quædam à nostris tactæ in ipso Tridentino Concilio; peculiare illæ quidem, nec trahendæ universim ad generalia Concilia; neque satis cautum aut honestum videretur passim in eo reponere libertatem, ut ab universalis Ecclesiæ decretis recedere liceat. Atque id quidem monere interim; at excutere penitus, alieno loco non libet. Quod sane aiunt, ab Ecclesiâ Gallicanâ certis conditionibus ac modificationibus receptum esse Basileensium Concilium, supra retulimus eas ita esse adhibitas, sub spe scilicet, quod per sacrum Concilium admittentur.

Let. du
Card. de
Lorraine à
Breton son
Secret. Me-
moire pour
le Concile
de Trente.
P. 556.
Pouvoir
envoyé par
le Roi Hen-
ri ij. à son
Ambassad. &
c. ib. p. 20.

Sup. lib.
vj. c. xxvij.

Vid. Mem.
pour le Cœc.
de Trente,
pag. 531. &
seq.

Sup. lib.
vj. c. xij.
vid. Pragm.
T. xij. Cœc.
p. 1429. &
seq.

CAPUT XVI.

Hæc doctrina non obest dispensationibus Apostolicæ Sedis: Concilii Basileensis locus: GERSONIS doctrina à Sancto BERNARDO ducta.

NEQUE verò putent, à nobis tantâ canonum & Conciliorum autoritate constitutas Sedis Apostolicæ dispensationes esse sublatas. Absit: has enim nemo Catholicus, nemo veri regiminis sciens, aut rerum Ecclesiasticarum gnarus abstulerit. Has toto animo complectitur, ea quam Pontificiæ potestati maximè aduersari putant, Basileensis Synodus. Sic enim loquitur: *Per Concilium autem statuta in nullo derogant suæ potestati, quin pro tempore, loco, causisque & personis, utilitate vel necessitate suadente, moderari dispensareque possit, atque uti summi Principis iussibus, quæ ab eo auferri nequit.* Anno 1435.

Itaque in decretis Synodalibus Papæ autoritatem exceptam intelligunt (t), nisi aliter caveatur. Quam exceptionem Gerson egregiè explicat, atque ita vult dari locum Pontificiæ dispensationi, non ut sit effrana libertas, sed si necessitas, vel evidens utilitas postulare, nec recursus pateret ad generale Concilium; alioquin non esset uti plenitudine potestatis, sed abuti plenissime.

Quâ sententiâ vir doctissimus juxta ac modestissimus mediam tenebat viam: *Ne talis esset restrictio Papalis potestatis, ut semper ad Concilium recurrendum esset propter raritatem; nec talis laxatio, quæ Conciliorum robur eneruaret.*

Grave illud ac memorabile, quod idem Christianissimus Doctor coram Alexandro V. Apostolicâ libertate prædicabat: *Leges recte latas, quantumlibet importunitate petentium fatigeris, nunquam dispensabis; nisi aut necessitas urgeat aut communis provocet utilitas. Alioquin fuerit potius crudelis dissipatio, quam iusta dispensatio. Cavebis dispensationem ipsam lege communiorum confid. lib. facere; ne turpe sit, si regulam suam vincat exceptio.* Quo ferè loco res esse,

boni omnes lugent. Cæterùm eruditus Lector in oratione Gersonis, beati Bernardi verba recognoscit. Notum id melliflui Doctoris: *Ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio est: ubi utilitas provocat, laudabilis dispensatio est. Utilitas, dico, communis, non propria: nam cum nihil horum est, non planè fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est.*

(t) In decretis Synodalibus, Papæ autoritatem exceptam intelligunt.] Hanc difficultatem Patres Basileenses sic solvunt. Respondetur illud verum esse, quando persona Papæ specialiter non includitur; sed si specialiter includeretur, non posset excipi. . . sed in decretis Concilii Constantiensis specialiter dicitur: *QUILIBET, ETIAM PAPALIS DIGNITATIS, OBEDIRE TENETUR PRÆCEPTIS CONCILII*: ergo persona Papæ in eo certè articulo non potest excipi. Vid. loc. cit.

His igitur causis multa in jure permixta sunt sablimioribus, ac literatis personis (u); multa Episcopis, ut Episcopatus non tam dignitatem, quam onera sustinere possint; multa Principibus, quorum rationes publicis atque etiam Ecclesiasticis rationibus profunt: cujus generis est illud Tridentini Concilii: *In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.*

Nec desunt quæ indulgere privatis, publica etiam utilitas postulat, ne pereant, ne abundantiori tristitiâ absorbeantur; ne Ecclesia infirmis materna viscera claudere videatur, excidatque ab Ecclesiastico regimine Apostolicum illud: *Infirmum autem in fide assumite.* Sed nobis non vacat prosequi singulas summa attigisse sufficiat.

Illud prætermittere non possumus, aliud esse quod Ecclesia jubeat, aliud quod indulgeat, aliud quod toleret. Id jubet, ut quàm maximè observentur canones: id indulget, ut causis necessariis interdum relaxentur: id tolerat, quod sine gravi perturbatione punire non potest: quæ quidem tolerantia pars quædam est Ecclesiasticæ disciplinæ; sed ea quæ peccantes non excuset, imò etiam gravet; quippe qui Divinæ ultionis reserventur.

Bernardo & Gersoni adjungere longo ordine poteramus scriptores antiquiores. Verùm posterioris ævi Doctores, hoc loco, vel maximæ autoritatis esse omnes fatebuntur: quippe ex his asfirmare liceat quid primis sæculis Ecclesia senserit, cum priscus canonum obtineret vigor; oportetque omnino immota esse ea, quæ corruptissimis quoque temporibus, ac profligatâ disciplinâ, suo tamen pondere steterint.

(u) Literatis personis.] Doctor Christianissimus, cui dispensationes sine causâ irritæ omnino videbantur, sæpe dicit viros literatos certis legibus non teneri, quibus cæteri omnes tenentur; nec immeritò. Nam nulli dubium esse debet dispensationes tum concedi oportere, cum hoc jubet publica utilitas, itaque oportere viros literatos, qui publicis utilitatibus inserviunt, à multis legibus esse immunes, ut lectioni & meditationi quàm plurimum incumbant. Quapropter in iis quoque Monasteriis, in quibus viget severior disciplina, doctos à nonnullis regulæ præceptis Superiores absolvunt. Verumtamen hoc doctiores admonitos volo: cum ad remissioris disciplinam proclivia sint hominum ingenia, & dispensatione faciliè abutantur, sibi ut nimium indulgeant; hanc cuique votis omnibus expetendam esse à Deo, quam habuit Gerson omni doctrinâ pretiosiore veram pietatem, quâ, ut oportet, & quantum oportet, dispensatione uti discant.

CAPUT XVII.

Dispensationes sine causâ ; Canon Lugdunensis in earum gratiam à PETRO DE MARCA citatus, an id efficiat.

QUAM autem ex Bernardi Gersonique temporibus projecta, ac prolapſa sint omnia, vel ex eo patet, quòd dispensationes etiam, *sine causâ* valere tam multi sentiant, quorum autoritas apud cordatiores nulla est.

Omnino enim, quæ ratione constituta sunt, quæ publicâ utilitate, non debent sine ratione, sine publicâ utilitate laxari; tales autem sunt leges; non ergò sine ratione, sine publicâ utilitate laxari possunt.

Ligant ergò potius quam solvunt, illæ nunc a multis tanto studio celebratæ dispensationes *sine causâ*: ligant, inquam, non modò impetrantem, sed etiam dantem: & cum Dominus incipit rationem ponere cum servis suis, & egredietur illud ab altâ CHRISTI Sede: *Redde rationem villicationis tuæ, non credo valebit illud postremis demum temporibus natum: Pro arbitrio feci.* Meminisse enim oportebat sancti Cælestini dicentis: *Dominentur nobis regula, non regulis dominemur.*

Præpositis Ecclesiæ dominantur regulæ, primùm, cum eas exequuntur; deinde cum certâ ratione solvunt. At profecto regulis dominantur, cum pro arbitrio solvi à se posse confidunt.

Vir illustrissimus Petrus de Marca satis sibi disciplinæ cavisse videtur, si dispensationem *sine causâ* diceret, *in his, quæ vel jura tertii, vel statum publicum ledunt, nec licitam esse, nec validam*; alioquin absque crimine suscipi & concedi: tanquam *status publicus* non statim ledatur, aut verò ullo modo possit consistere, solutis etiam *sine causâ* legibus.

Profert ille quidem Lugdunense * Concilium sub Gregorio X. quod, inquit, ad Romani Pontificis arbitrium retulit, *estimare quem modum beneficium sui esse velit*: ex quo infert licere summo Pontifici *sine causâ* cognitione aliquem canonibus solvere, dummodò *status publicus* non ledatur. Quò etiam refert nomen *beneficium*, eoque significari vult, *gratiam ex merâ Principis liberalitate collatam*. Sed profectò hanc gratiam & liberalitatem meram, in exequendis canonibus, Ecclesiæ Traditio non agnoscit.

Ego verò diligentius expensum vellem illud, *estimare*, quid sit. Non enim, quod infert, *sine causâ* cognitione aliquem canonibus solvere; sed considerare, ponderare, quæ sit mens canonum, & quatenus boni publici interfit eos temperari certis & extraordinariis casibus, pensatâ eâ, quam Ivo noster celebrat, *honestâ vel utili compensatione* unde existat illa, quam ipse Ivo memorat, *provida dispensatio*; aut, ut idem definit, *autoritate præſidentium diligenter deliberata dispensatio*; quæ Synodus Lugdunensis, *estimandi* voce, complexa est.

Ceterùm ille canon Lugdunensis agit de iis, qui plures dignitates & Ecclesias ex dispensatione obtinent; quod unum vel maximè, certâ atque optimâ causâ fieri oportere, & omnia jura clamant, nec ipse Marca intencitur.

CAPUT XVIII.

De dispensationibus sine causâ sententia Cardinalium sub PAULO III. Concilii Tridentini decreta memoranda.

DE dispensationibus *sine causâ*, ac merâ Papæ voluntate factis, optimum esset legi, alteque animis infigi ea, quæ egregii Cardinales, Gasparus Contarenus, Joannes Petrus Theatinus, postea Paulus IV. Jacobus Sadoletus, Reginaldus Polus, unâ cum Episcopis ac Theologis suo avo maximis, ad Paulum III. edidère anno 1538. cum ejus Pontificis jussu de emendandâ Ecclesiâ tractarent. Primum illud: *Principium malorum inde fuisse, quòd nonnulli Pontifices prurientes auribus, ut inquit Apostolus Paulus, concervaverunt sibi magistros ad desideria sua, non ut ab iis discerent, quid facere deberent, sed ut eorum studio & calliditate ratio inveniretur, quâ liceret id quod libèret.* Tum illud: *Principatum omnem sequitur adulatio, sicut umbra corpus, difficillimusque semper fuit aditus veritatis ad aures Principum: quâ Doctorem adulantium fallaciâ contigerit, ut voluntas Pontificis qualiscumque ea fuerit, sit regula, quâ ejus operationes & actiones dirigantur: ex quo procul dubio efficitur, ut quidquid libeat, idem etiam liceat: subdunt: Ex eo fonte, sancte Pater, tanquam ex equo Trojano, irrupere in Ecclesiam Dei tot abusus, & tam gravissimi morbi, quibus nunc conspicimus eam ad desperationem ferè salutis laborasse, & manasse harum rerum famam ad infideles usque. Denique illud: *Nec putemus nobis licere dispensare in legibus, nisi urgenti de causâ & necessariâ. Nulla namque perniciosior consuetudo in quavis Republicâ induci potest, quam hæc legum inobservantia, quas sanctas majores nostri esse voluerunt, eorumque potestatem venerandam & Divinam appellaverunt.**

Non vacat commemorare quæ de dispensationum atque indulgentiarum abusu viri gravissimi protulerunt; quorum summa est, dispensationes nullâ necessitate factas, solvendis legibus, ac dissipandâ Ecclesiæ esse comparatas.

Hinc illud gravissimum atque sanctissimum de dispensationibus moderandis Concilii Tridentini decretum: *Sicuri publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut plenius evenientibus casibus, & necessitatibus pro communi utilitate satisfiat; sic frequentius legem solvere, exemploque potius quam certo personarum verumque delectu, peccatis indulgere, nihil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant universi, secretissimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indistinctè observandos. Quod si urgens justaque ratio, & major quandoque utilitas postulerint, cum aliquibus dispensandum esse; id, causâ cognitâ, ac summâ maturitate, atque gratis à quibuscumque ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum; aliterque facta dispensatio subreptitiâ censetur.*

Matt. xvii. 24.
Luc xvj. 2.

Cælest. ep. i. ad Illiric. Ep. coll. Holst. part. i.

De Concord. &c. lib. iij. cap. xv. n. 3.

* ij. Marca, ib. vid. Conc. Lugd. ij. constit. xvij. T. xj. pag. 985.

Iv. Carn. præf. Decr.

Conf. delect. Card. emen. Eccl. Paul iij. e. xib. an. 1538. vid. Sleid. com. lib. xij. fol. 151. edit. 1556.

Conc. Trid. Sess. xxv. de reform. cap. xvij. p. 916.

Ib. c. xj.
p. 917.

Hæc lege confitemur ex eodem Concilio, in omnibus morum decretis *Sedis Apostolicæ autoritatem salvam & esse & intelligi*, quod avos nostros ita commovebat, ut vel eâ causâ Synodum Tridentinam admittere recusarent; cum negarent à Papâ relaxari posse Synodorum universalium decreta, nisi ipsæ Synodi permisissent.

At rectè æstimanti sufficere potest, quòd nisi *justâ & urgente ratione, causâque cognitâ, ac summâ maturitate, & gratis facta sit dispensatio, subreptitiâ*; adeoque irrita & nulla habeatur.

Hæc pœna decernitur, non adversùs dispensantes, sed adversùs impetrantes: quo fit, ut in ejusmodi dispensationibus irritandis, non semper recurri debeat ad ipsum dispensationis autorem. At debet impetrans conscientiam primùm adhibere judicem, atque illud apud se reputare, retractanda, imò etiam persæpe puniendâ Divino judicio, quæ humano judicio intacta fuerint.

CAPUT XIX.

Natura ipsa dispensationis ex sancto SYMMACHO & sancto GELASIO, Romanis Pontificibus. Hinc dispensationes sine causâ evertuntur.

HUJUS verò doctrinæ de dispensationibus, fons radixque est ipsa dispensationis natura, & vox. Non enim dispensare est relaxare & solvere, quod jam animo conceptum habent; sed distribuere, regere, administrare pro locorum, temporumque ac rerum rationibus; ex quo interdum juris relaxatio consequatur: unde quod Græci, *διοκομιαν* nostri dispensationem vocant.

Atque hæc quidem vox *dispensationis* & res ipsa, est ex juris mente perfecta juris interpretatio, in causis extraordinariis & necessariis, quas ipsa lex exceptura fuisse præsumitur, si animo prævidisset.

Quæ de re extat brevis illa quidem, sed aurea quam Dacherius Lucas, vir doctissimus ac religiosissimus edidit, sancti Papæ Symmachii epistola ad Avitum*: (*x*) *Licet, inquit, confusione Provincia** à prædecessore nostro sanctæ memoria Anastasio Episcopo, præter Ecclesiæ consuetudinem, & antiqua prædecessorum nostrorum statuta, factam esse dixerimus, & non esse tolerandam; attamen si ea quæ fecit, rationabiliter fecisse fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil esse ab eo contra canones attentatum; quia quod sit*

(*x*) *Ad Avitum.*] Avitus Viennensis ab Anastasio Papâ per subreptionem impetraverat concedi sibi ordinationes quorundam Episcoporum, qui antea Metropolitica jurisdictione Arelatensis Ecclesiæ regebantur. De eâ re, Aeonius Arelatensis relationem misit ad Symmachum, qui quidem decretum Anastasii rescidit, quod nempe *confusionem Provincia faceret & antiqua statuta violaret*. Tum Avitus graviter conquestus est hanc causam à Sede Apostolicâ, *inaudiriâ parte*, fuisse judicatam. Hujus querelis respondet Symmachus in eâ epistola Vid. Symm. epist. 1. ij. ix. x. & c.

præter regulam, modò sit EX JUXTA CAUSA, non infringit regulam, quam sola pervicacia & antiquitatis contemptus ledit. Nam quamvis à Patribus statuta diligenti observatione & observanti diligentia sunt custodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliqui relaxatur; quod & ipsa lex cavisset, si prævidisset; & sæpe crudele esset insistere legi, cum observantia ejus esse præjudicialis Ecclesiæ videtur; quoniam leges eâ intentione latae sunt ut proficiant, non ut noceant. Quâ unâ epistolâ diligens lector omnia nostra firmata comperiet.

Præluxerat sancti Gelasii autoritas, quæ in dispensationibus necessariis, *adhibita consideratione diligenti, decreta metiri, librare, temperare jubet.* (*y*) Atque hæc illa est *inimitabilis* ratio, unde ortæ dispensationes; librando, metiendo, considerando, æstimando. Quam proinde *inimitabilis* qui liberalitate merâ, ac pro libitu, sine certâ gravique ratione administrari posse credat, cum sit ipsa summa ratio, profectò despiciat. Ex quo sequitur in dispensationibus, quæ *sine causâ* esse dicantur, ipsam dispensationis rationem ac nomen everti. Hæc verò utque adeo certa esse credimus, ut ea qui semel animo perceperit, nullomodo negare possit.

Gelaf. ep.
ix. ad Episc.
Lucan. c. 2.
T. iv. Conc.
p. 1188.

CAPUT XX.

An autor Anonymus tractatus de libertatibus, ad tertiam propositionem Declarationis Gallicanæ rectum aliquid, aut ad rem dixerit.

NUNC erit facillimum ex dictis aperire, quæ de libertatibus Gallicanis, autor Anonymus, vel perperam vel extra rem, & inani operâ, toto volumine disseruit, & præsertim ad caput tertium Gallicanæ Declarationis.

Quo loco statim illud occurrit: *Potestatis usum, non potestatem ipsam summi Pontificis moderandam censent illustrissimi Antistites.* Ac paulò post: *Sed videtur, quemadmodum potestatem, ita potestatis usum, solus, qui concessit, posse moderari, nisi eam facultatem alteri permiserit.* Denique: *Scientius equidem inesse Apostolica Sedi rerum spiritualium plenam potestatem, ut habet secunda proposito; sed à quo possit illius potestatis usus impediri ac ligari, à quo habemus?* Dissimulat Scripturæ locos, quibus supremam ipsam, atque omninò indeclinabilem autoritatem in ipsâ Ecclesiæ consensione esse positam, nostri ostendunt: dissimulat constantissimam Ecclesiæ Catholicæ, Sedisque Apostolicæ eâ de re Traditionem: dissimulat locos innumerabiles, quibus ipsi Romani Pontifices adversùs canones se nihil posse prædicant.

Anon. de
libert. & c.
lib. vj. c. 2.
n. 1.

(*y*) *Temperare jubet.*) Præclara est illa Gelasii epistola, in quâ, quamvis disciplinam non multum relaxet, sed remittat paulisper Ecclesiasticis promotionibus antiquis intervalla præstare, ne nimirum ministris viduemur Ecclesiæ, sæpe tamen dicit se invitum, & cogente temporum necessitate, aliquid de Paternorum canonum severitate remittere.

Hæc ergò expendere, non unâ interrogatiunculâ solvere, ac velut diffilare oportebat.

Quod Declaratio Gallicana non ipsam Pontificiam potestatem, sed illius usum moderandum esse docet, à Majoribus sumptum; quorum locos toto hoc opere saepe referimus. Concedimus enim in jure quidem Ecclesiastico, Papam nihil non posse, cum necessitas id postularit. Quis sit autem in his modus, præscribunt canones *totius mundi reverentiâ consecrati*; quod jam non ad potestatem illam in se, sed ad usum pertinet. Id si expendisset autor, Gallicanos Patres, ut diligentissimè & accuratissimè ex Majorum sententiâ locutos, laudasset; non inanibus vexasset cavellationibus & quæstionibus.

Ib. n. 2. j. Dispensationes necessarias esse docet Anonymus. Quis enim id nescit; aut quis negat? Quæ sit illarum ratio aut modus, quod ad rem pertinebat, levissimè transiit. Nempe illud unum volebat, notare Gallos, ut qui assidue dispensationes implorarent, tanquam in reliquo Orbe Christiano plus canones obtinerent.

Ib. n. 4. Litem movet Anonymus Episcopis Gallis, quòd instituta commendent à Regno & Ecclesiâ Gallicanâ recepta: quasi fraus aliqua in illis verbis lateat; nisi fortè, inquit, *Regnum & Ecclesia copulativè sumantur*, quod magis crediderim; quasi verò aliter sumi possint.

Ibid. Metuere se fingit Anonymus, ne probari videantur *abusus contra jura Ecclesia à Magistratibus inducti*. At Patres Gallicani studiosissimè monent statuta, & consuetudines, quæ pro legibus obtinere debeant, eas esse, *quæ Apostolica Sedis & Ecclesiarum consensione firmentur*: quo nihil est clariùs. Quare Anonymus nihil hîc habuit, quod objiceret, nisi istud: *Operæ autem pretium esset statuta ejusmodi & consuetudines percensere. . . alioquin nequaquam tollitur suspicio, ne, sub honestorum verborum specie, occultetur animus sanctæ Sedis decreta propriis rationibus accommodandi*: quid igitur? Gallicanos Antistites non generales regulas exponere, quod in animo habebant; sed omnia statuta, consuetudines omnes, percensere oportebat; ac nisi statim canones omnes compilarent, omnes probatas consuetudines recenserent, suspicari licebit eos, decreta sanctæ Sedis ad suas voluntates accommodare velle. Quid aut ineptiùs, aut malevolentius fingi potuit?

Ib. lib. x. Præf. n. 1. At illud etiam graviùs, quod alibi scribit Anonymus: *Possent etiam forasse aliquis suspicari illustrissimos Antistites Gallicanos, has quoque libertates, seu verius servitutes probasse verbis illis tertiæ propositionis: VALERE ETIAM REGULAS, MORES ET INSTITUTA A REGNO, ET ECCLESIA GALLICANA RECEPTA*. Quasi metuendum sit, ne Antistites Gallicani omnia Fevreti, (2)

(2) Fevreti.] Carolus FEVRET in Curia Divionensi Patronus, librum multis nominibus æstimandum edidit, cui titulum fecit: *Traité de l'abus & au sujet des appellations qualifiées du nom d'abus*. Quanquam in illo libro quædam sint forte reprehendenda, certe laudandum est autoris Consilium, qui tractaturus de variis quæ per tempora extiterunt inter

Puteani

Puteani (aa), omnia ab antecessoribus rejecta toties, probasse videantur, eò quòd non Ecclesiam tantum sed etiam Regnum nominarint.

Has postquam gravissimas in tot ac tantos Antistites suspensiones injecit, excusare voluit, dum subdit, id non præsumendum. Tunc id tantum? At Illustrissimi Præsules non præsumptionibus, sed apertissimis verbis has suspensiones propulsarunt, disertèque expresserunt, commendari à *statuta sanctæ Sedis & Ecclesiarum consensione firmata*.

Cur ergò Regnum pariter & Ecclesiam appellarunt? Querant imperiti; non quærent, qui sciunt Ecclesiam in Regno esse, Regni paci consulere, Regni tutelâ ac defensione uti.

Jam secundo capite querit Anonymus *de autoritate summi Pontificis in Ecclesiam Gallicanam*. Quis enim hanc negat? Aut quid necesse erat operam in his perdere autorem Declarationis Gallicanæ amplam discussionem pollicitum? An non enim satis clarè Gallicani Antistites eam autoritatem agnoverant?

Quæ deinde non pertractat Anonymus? Tanquam enim ea esset Gallicana Declaratio, quæ omnia commoveret, incipit agere de immediatâ jurisdictione Papæ in foro externo, interno; de causis Romæ judicandis; de ordine judiciario; deque citationibus, & probationibus; de exigendis subsidiis; de jure summi Pontificis circa beneficia; & quid non? Quâ in tractatione quis commemoret, quot vera falsis, quot certa dubiis miscuerit? Quàm nihil à novellis antiqua discreverit? Quàm parum adverterit vera quoque & certa, quem habeant modum? Sed hæc ad discussionem Gallicanæ Declarationis minimè profectura, si pertractare aggredimur; nempe huc omnia jura transcribi oportebit.

Unum est quòd autorem volo esse monitum. Si quidem id sperat se futurum Gallis, ut arbitraria jura, & omnia Curia scita pro lege habeant; ne agat ratiociniis è cerebro sumptis, ut facere amat, sed autoritatibus & canonibus; ne confecta omnia putet, si Scholasticos tantum Canonistasve nominet, si denique Gallos aliquos; quâ in re victoriam plerumque collo-

Ecclesiasticam & civilem potestatem controversis, maximo labore, summâque diligentia, non tantum curiosa multa congestit; sed & maximè utilia.

(aa) Puteani.] Petrus DUPUY, vir inter Gallos de Ecclesiâ deque Republicâ optimè meritus, multos libros scripsit plurimâ doctrinâ conspicuos. Is an. 1638. unâ cum fratre suo Jacobo, publici juris fecit librum, cui titulus est: *Traité des droits & Libertés de l'Eglise Gallicane*; eique libro alterum adjunxit sub hoc titulo: *Preuves des libertés de l'Eglise Gallicane*. In illo altero libro, varia monumenta collegerat ex Tabulariis Franciæ & supræmæ Curia Parisiensis, ex collectionibus canonum, actis Conciliorum, Capitularibus & decretis Regum Gallie, ac demum ex historiis. Sed statim atque excusus est ille liber, hunc Nuncios Apostolicos proscribi petiit; & quidem, illius impulsu, Consilium Regium eodem anno cavito edicto ne venderetur; quia nempe excusus fuerat nullo Regiæ Majestatis privilegio munitus. Anno autem 1639. Episcopi numero XIX. hunc librum, latâ sententiâ, proscripserunt; non quòd Regni jura simul proscripta esse vellent, & Ecclesiæ Gallicanæ Libertates, sed quòd in eo quædam nimia, quædam etiam parum accurata reprehendebant. Itaque fratres DUPUY opus suum ad incudem retraxerunt, quod, multis monumentis auctum, Theologis retractandum commiserunt; sicque iterum prodit an. 1651. cum Regis privilegio. Demum integrum opus recusum est an. 1731. nonnullis tractatibus hæcenus ineditis locupletius, & majori quàm antè diligentia recognitum.

cat, pro se afferat & laudet. Neque enim nos fugit multos etiam Gallos in posterioris ævi adulationem abreptos. Scholasticos, Canonistave in honore habemus, suo quidem loco: sed nemo graviter feret, si Patres anteponimus; si ad Ecclesiasticas origines convertimus oculos, quas posterioris ævi scriptores, multis literarum præfidiis, ut omittam reliqua, destitutos, non satis explorasse constat.

Ib. n. 6. 7. Absurdissimum illud est, quod ad illimitatum Pontificiæ potestatis usum, referre videatur insignem de exemptionibus sancti Bernardi locum: *Sic facitudo*, inquit Bernardus, *probat is vos habere plenitudinem potestatis, sed justitie fortè non ita. Facitis hoc, quia potestis; sed utrum hoc debeatis questio est.* Subdit Anonymus: *Adèo certum habebat sanctus ille Abbas Pontificem in Christianos omnes etiam laicos jurisdictionem immediatam habere*: quod quidem nemo negat; sed summæ potestati adhibendum eum, quem dicimus modum sanctus Bernardus docet, dum in his plenitudinem deesse justitiæ, quò modestiùs, eò efficaciùs ostendit; dum etiam illud subdit: *Vides quàm verus sit sermo ille; OMNIA MIHI LICENT, SED NON OMNIA EXPEDIUNT. Quid si fortè non licet! Ignosce mihi; non facile adducor licitum consentire, quod tot illicita parturit.* Hæc Bernardus docet, cujus auctoritatem venerandam Gallis merito prædicat Anonymus. Sic extraordinaria & arbitraria inter illicita reputat. Hanc Eugenio III. proponit regulam.

C A P U T X X I.

Autor Anonymus libro I. nihil agit; à scopo quæstionis aberrare se docet.

NUNC percurramus ab ipso initio ingens opus, ac paucis ostendimus autorem Anonymum, in discutiendâ Declaratione Gallicanâ, nihil ferè aliud quam vana, & extra rem atque aliena sectatum. Et libro quidem I. multa ludit de definitione libertatum Ecclesiæ Gallicanæ: quo loco de Justelli, Leschasserii, Marcæ, Puteanorum, aliorumque definitionibus quærit. At quid hæc ad Gallicanæ Declarationis discussionem pertinebant? Habebat in manibus Declarationem ipsam, quâ profectò quid vellent Gallicani Præsules satis perspicuè demonstrabant.

Et ille quidem ait propositionem primam de Regum potestate, nihil ad libertatem Ecclesiæ pertinere; quod confutavimus.

Ut secundam propositionem quæ de Conciliorum potestate agit, à libertatibus separet, Illustrissimum virum Petrum de Marca laudat; cui loco satisfacimus; & Conciliorum supremam potestatem libertatis Ecclesiasticæ fundamentum diximus.

Propositionem quartam discussurus, quæ ad fidei quæstiones definiendas pertinet, hunc librum sic aggreditur: *Putaveram hætenus libertates Ecclesiæ Gallicanæ nullatenus ad fidem pertinere*: quasi nihil omninò pertineat ad Ecclesiasticam libertatem quo pacto doceatur fides, quidve ibi vel maxime Ecclesiæ consensio valeat.

Quòd si ad strictiorem sensum Ecclesiasticam libertatem placebat accipi, adverteret autor id quod ab ipso scriptum est: *Frequentius apud Gallos libertatis significatio ea esse dicitur, quæ, juxta Concilium Ephesinum, canone ultimo, in observandis canonibus, & conservandâ cuique Ecclesiæ suâ jurisdictione consistit.*

Hæc ergò si quærebat, quæ frequentiora apud Gallos consistet, ac libertatem Gallicanam ad illa jura revocabat: habebat in manibus, & in ipsâ Declaratione, quam discutiendam susceperat, claram eorum jurium definitionem. Nempe Gallicani Patres ea obtinere volunt, *quæ totius mundi reverentiâ consecrantur; quæ in Regno & Ecclesiâ Gallicanâ recepta sunt; quæ Sedis Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmata.* Quin illud aggredieris? Quid Marcam, Launoium, Chopinum, Puteanos sollicitas? Quin Clerum Gallicanum, quem discutiendum polliceris, ipsum per sese loquentem oppugnas? Nempe hæc Cleri doctrina invicta erat; nihil metuebat argumentationes, aut si verum amamus dicere, cavillationes tuas: hinc ad aliena digrederis, & extra lineam ludis.

Atque is, qui veram & claram à Clero Gallicano prolatam libertatum definitionem prætermittit, alia Declarationis verba aucupatur: *Conventus Parisiensis*, inquit, *libertatum Ecclesiæ Gallicanæ fundamenta sacris canonibus & Petrum Traditione niti, jam in ipso limine declarat, ut tanquam certum supponere liceat, Ecclesiam Gallicanam suas libertates in antiqui juris observatione constituere.* Ac deinde nos oppugnat; tanquam novella jura inter nos recepta à libertatum notione arceamus; neque saltem cogitat quid sit illud niti. Vel ipsa Declarationis verba perpendat: *Ecclesiæ Gallicanæ decreta & libertates à Majoribus nostris tanto studio propugnatas, earumque fundamenta sacris canonibus & Patrum Traditione nixa.* En, vir optime, fundamenta libertatum dicimus: quò collimandum sit docemus: non proinde novella jura apud nos recepta spernimus: id tantum volumus, ne extraordinariis atque arbitrariis imperiis Ecclesiæ gubernentur, in eoque reponimus Ecclesiasticam libertatem.

Quare, quæ autor Anonymus de antiqui juris insufficientiâ ad constituendas libertates Gallicanas toto ferè libro I. studiosissimè quærit, supervacanea sunt. Neque propitiis rem est quod de origine Gallicanarum libertatum cum Marcâ discipat. Non enim Petrum Marcam, atque, ut uno istu omnia incidamus, non Joannem Launoium, non Edmundum Richerium, non Carolum Fevretum, non tractatum de juribus & libertatibus Gallicanis; non ejus probationes, non alios in quibus confutandis toto ferè opere defudat Anonymus, Clerus Gallicanus tuendos susceperat. Si quid ad rem pertinens de sancti Ludovici Pragmaticâ-Sanctione dixit, suo loco expendimus.

At postquam auctores, de quibus non agitur, satis à se confutatos putat, ipse quæstionem aggredi velle se simulat capite XVI. sub hoc titulo: *Vera origo & progressus libertatum Ecclesiæ Gallicanæ.* Quis non hîc existimet rem serio agendam? At autor nihil aliud quam ludit. Summa est in lugendo schismate, post Gregorium XI. exortas esse libertates Gallicanas; quippe cum utriusque Pontifices *Beneficiariis gravissima onera imponerent, beneficio-*

rum collationem sibi reservarent, multaue contra disciplinam antiquam committerent. Tum à Clero Regiam opem imploratam, adductamque in medium, libertatem Ecclesia contra Pontificum exactiones ac beneficiorum reservationes, tanquam antiquis moribus, & canonibus contrarias, ac sensim contra cetera omnia quæ nimis gravia videbantur. Hinc invasisse animos studium quoddam, libranda Pontificia autoritatis, ne ultra positos sibi à CHRISTO limites in prajudicium Cleri ac Regni produceretur. Hanc illè narrat fabulam; quasi nullam antea adversus extraordinaria & arbitraria mandata etiam Pontificia, recepti canones allegati essent; atque id fieri cœpisset in lugendo schismate sub Carolo VI. ætate ac mente debili, ut autor commemorat. Cæterum probationes nullæ: autor Anonymus de tripode pronunciat.

Ib. n. 3. à Gallis habitam ut arcem libertatis; abrogatam deinde illam, & factum Concordatam sub Leone X. & Francisco I. Gallicanam Ecclesiam adversus Pontificia mandata sæculari tutelâ usam, in miseriore servitute incidisse.

Ib. n. 9. Pragmaticam-Sanctionem iudicibus sæcularibus ad opprimendam & fere extinguendam jurisdictionem Ecclesiasticam viam straxisse: quod etiam acta Cleri anno 1673. edita doceant.

Vid. Traité de la juridict. Ecclésiast. & act. du Clerg. 1673. T. I. part. I. tit. ij. c. ix. p. 761.

Et quidem acta ab eo laudata docent Regios Magistratus, post Pragmaticam-Sanctionem, jura Ecclesiastica acrius invasisse, inductis etiam illis appellacionibus, quæ ab abusu vocentur: non quòd Pragmatica-Sanctio quiddam tale dixerit; sed quòd Magistratus Regis Pragmaticæ-Sanctionis tutelam sibi commissam, ad omnia Ecclesiastica extenderent. Quæ ut vera sint, (bb) non nisi invidiosissimè ac malevolentissimo animo adversus De-

(bb) quæ ut vera sint &c.) Non dicit D. BOSSUET ea omnia, quæ de appellacionibus ab abusu scripta sunt à D. CHARLAS, vera esse, & meritò non dicit. Nam ille autor parum diligens, quanquam de Tripode semper pronunciet, sæpe misceat vera falsis, & dubia ac incerta non nunquam pro definitis & certis venditat, sperans faciles se lectores habiturum. Veruntamen falsum est inductas fuisse appellaciones ab abusu occasione Pragmaticæ-Sanctionis; cum à Carolo VII. ad Ludovicum XII. & Franciscum I. quo tempore viguit Pragmatica, vix pauca exempla reperiantur hujuscemodi appellacionum. Tunc enim, in causis merè Ecclesiasticis, solam fere noveant appellacionem ad Concilium generale; nisi quòd eras recursus ad Regem in casu infractiois Pragmaticæ, ut sancit Carolus VII. edicto an. 1453. At verò postquam Bononiæ concordata inita sunt inter Leonem X. & Franciscum I. tunc appellaciones ab abusu frequentissimæ fuerunt; & Carolus FEVRET luculenter probavit, Traité de l'abus, &c. Lib. 1. cap. ij. n. 4. hunc verum esse & genuinum fontem, unde postea tot manarunt appellaciones ab abusu. Utrum autem laici iudices, cum has appellaciones rates, esse jubent, potestatem usurpent Ecclesiasticam, quæstio est; sed hæc non est nostri instituti. Tamen observandum præcis temporibus has appellaciones in usu non fuisse, eò quòd Concilia, quæ semper erant aut coacta aut mox cogenda, facillè poterant Clericorum lites componere & diimere. Verùm ex qua Concilia nulla celebrantur, necesse est recurri interdum ad Regem cum potestas Ecclesiastica abstinuit notoriè suâ jurisdictione. Bened. in repet. Clem. I. de offic. ordin. Rex enim Ecclesiasticæ disciplinæ sui Regni est, ipso Regno jure, protector & defensor; ac præterea eos omnes ex suis subditis tueri debet, qui ab ulu cuiuscumque potestatis, etiam Ecclesiasticæ, opprimerentur. Illi autem, qui appellant ab abusu, probare debent ab usum quidem esse in eo iudicio de quo appellant, & iudicem Ecclesiasticum, aut à sacris canonibus multum deviasse, aut usitaram in Regno disciplinam proferripisse, aut demùm de eâ re iudicasse quæ non esset suæ jurisdictionis. Qui quis se his finibus continebit, tutus erit ab omni culpa; cum id tantum agat, ne innocens indefensus condemnatur.

clarationem Gallicanam adducuntur: tanquam illa Declaratio sæcularis potestatis invasiones probet. Interim de tuendis canonibus receptis, Sedisque Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmatis, in quo ea Declaratio veram libertatem collocat, altum ubique silentium. Sic ab Anonymo promittitur Declaracionis ampla discussio: summa ipsa rei omittitur; vana & aliena copiosissimè pertractantur.

C A P U T XXII.

Anonymi liber II. primùm multa agit extra rem: tum in eundem sensum nobiscum congruit.

POSTEA quàm ex Anonymi libro primo constitit ab universo quæstionis statu aberrasse eum, cætera expediemus promptius.

Libro ergo II. hic impositus est titulus: De justitiâ libertatum Ecclesia Gallicana. At sub egregio titulo, quid ad rem dixerit, videamus.

Statim quidem profertur duplicem à se tractandam quæstionem: alteram, De facultate retinende antiquæ discipline Canonica; alteram, An jus sit examinandi novas leges, easque repudiandi, si cum utilitate conjuncta non sint. Ac primo loco demonstrat, interdum necesse antiquis legibus derogari, quod nemo nostrum negaverat. Postea adversus Marcam disceptat, an vis legum ab acceptatione pendeat. Quæ utrumque se habent, nihil ad quæstionem. Non enim necesse est de omni lege quarere generatim, sed an Ecclesia ita sit à Christo constituta, ut suprema ejus & indeclinabilis autoritas in ipsa consensione sit posita; quod ita se habere toto hoc opere firmavimus; ac generalem illam de acceptationis vi quæstionem omittimus.

Quæ deinde pertractat autor, nihilo magis ad Declarationem Gallicanam pertinere, ipsi capitum tituli indicabunt: nisi quod capite XII. & ultimo id querit: Quæ sint vera justitiæ libertatum Ecclesia Gallicana fundamenta? Quo loco hæc scribit: Nihil differre Gallicanam nationem à cæteris in acceptandis vel recusandis legibus Ecclesiasticis: siquidem nulli non licet legum executioni supersedere, si vel annuat Ecclesia, vel pensatis rerum, locorum ac personarum conditionibus, injustum sit ejus mandatis ad literam servire. Ac deinde clariùs: Si sine causâ repudiata sint à Gallis constitutiones (Pontificia, de quibus hic agit) ab aliis recepta, non nisi ob tacitum Ecclesia consensum, ab inobedientia peccato immunes sunt. Si autem is erat in Galliâ rerum status, ut ei, sicut cæteris Provinciis Orbis Christiani, leges illæ non convenirent; iure naturali & ipsa legislatoris intentione, ab earum executione liberi existerunt: nec enim nocet disciplina diversitas, dum eam exigit morum dissimilitudo. Quo concessio, quid erat quòd cum Petro de Marca tantopere litigaret? Neque enim vir illustrissimus contendebat, ut à Gallis novellæ leges sine causâ repudiarentur; sed ideo certè, si non convenirent. Cæterum, si Anonymus nihil hic agit aliud, quàm ut Gallicana libertas naturali etiam lege asseratur, ac cæteræ Christianæ gentes communi nobiscum libertate gau-

deant, non invidemus. In repudiandis noxiis, Ecclesiamve aut Rempublicam turbaturis legibus, sui qui que ritus moresque; quos si probat Anonymus, nã ille iniquè agit, qui solos Gallos ut Apostolicæ Sedi suspectos infectatur.

CAPUT XXIII.

De reliquis libris à III. usque ad XII. & ultimam uno verbo transigitur: ostenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem spectet.

JAM de reliquis Anonymi libris rem uno verbo conficimus: ac de libro quidem III. perspicua res est. Primum enim quod in libertatibus explicandis, canonibus potius, quàm exemplis, ac si exemplis, probatis duncandis, taxat agendum; nihil erat necesse, ut nos singulari capite autor commone-ret. Quæ deinde toto libro de Gregorio Turonensi & Hincmaro narrat, ad curiosa; quæ de Petro de Marca, de Joanne Launoio, de Edmundo Richerio, de Puteano tractat, ad aliena; quæ adversus Episcopos Gallicos anno 1681. Parisiis congregatos impotenter agit, ad facta particularia referimus. Declarationis Gallicanæ doctrinam, quam unam hic tuemur, his minimè tangi res ipsa clamat. Pauca quæ de Joanne Gersono, atque aliis Parisiensibus Theologis rem propius spectent, suo loco pertractavimus.

Libros Anonymi IV. V. VI. VII. ad rem pertinere fatemur; toto tamen libro V. ubi est *comparatio summi Pontificis cum Concilio generali*, ab ipso questionis statu aberratur: cum autor profiteatur loqui se de Concilio, à quo absit Pontifex; falsoque supponat Declaratione Gallicanà nihil aliud agi, quod est falsissimum, & rem suo loco ostendimus: hic tantum admonemus, quod jam supra demonstratum est, librum sanè VI. quo Cœtus Gallicani propositio III. expenditur, unum habere caput I. atque illud fallacissimum, quod ad Declarationem faciat.

Jam librum VIII. *De originis Jurisdictionis Ecclesiasticæ*, quo Episcopalem à Papà, non à Christo deducit libro nostro VIII. expendimus; atque ibidem docuimus, quam pauca hic dicat Anonymus quæ ad rem conducant. Quatuor postremos libros; IX. quo Richerius; X. quo Puteanus, libri de libertatibus Gallicanis, ac probationum volumina duo; XI. quo Petrus de Marca ac Stephanus Baluzius; XII. quo appellationes *ab abusu*, Marca quoque ac Carolus Fevretus iis patrocinantes oppugnantur, ad Declarationem Cleri Gallicani nihil pertinere constat, præter paucissima, quæ suis notamus locis. Reliqua partim contemnimus, partim ab instituto nostro aliena, aliis tractanda relinquimus. Ac si quæ sint quæ vera Gallicana jura lædant, speramus è Gallis vindicem non defuturum. Nec desunt in ingenti opere, quæ etiam probemus, ac tantùm validiora ac moderatiora esse cupiamus. Sanè constat illam tanto hiatu promissam Declarationis discussionem ejusmodi esse, ut vix tertia pars ad eam confutandam saltem collimaret.

Hæc igitur sunt quæ univèrsum hunc tractatum, non satis solidum aut Theologicum probent. Illud neque Theologicum, neque Christianum, quod autor modestiam professus, favere, non docere, ac de Gallis ubique falsa comminisci; si quæ etiam, ut in rebus humanis, vera mala sunt, ea non medicâ aut leni manu tractare, sed animo hostili infectari & exprobrare videatur. Quæ nos partim contemnimus, partim ubi ad rem nostram pertinere visa sunt suo loco confutavimus.

CAPUT XXIV.

An autor Anonymus Gallicanas libertates odiosas merito esse dixerit.

Libertatis nomen, quo perduelles & pessimus quisque abutuntur, suspectum evasisse legitimis potestatibus, etiam Ecclesiasticis docet Anonymus; in eoque initio totius operis fundamentum jacit. Addit hujus nominis auctam invidiam, quod aut nunquam, aut fere nunquam *all-gatur Ecclesiæ Gallicanæ libertas nisi adversus summum Pontificem; quasi supremus Ecclesiæ Pastor & Pater amantissimus, tyranni loco à Christianissima illa gente haberetur*; quod est, non jam in Gallos, sed in ipsos Romanos Pontifices invidiosissimè & insidiosissimè dictum. Cum enim tot ac tanta contigisse constet, quibus Romanos tiam Pontifices, non modo à Gallis, sed etiam ab aliis, summâ cum reverentiâ, absit verbo invidia, cohiberi oportuerit; an illi omnes ex Anonymi sententiâ pro tyrannis habebuntur? An verò ignorat, adhibitis legibus coerceri oportuisse etiam patriam potestatem? Neque illud verum est, quod est ab eodem Anonymo dictum, de iis qui Pragmaticâ-Sanctione sancti Ludovici utantur: *Odiosum poni principium; cum Romani Pontifices ab antiquâ disciplinâ primum recessisse supponantur, ut beneficiorum collationem usurparent, tantosque in eo fuisse abusos, ut sanctissimus Rex eos suis edictis cohibere coactus sit*. Hæc à viro erudito dici potuisse miramur, cum è contra certissimum sit, ut supra ostendimus, Romanos Pontifices diutissimè omnium Canonibus servisse, atque in Ecclesiasticâ disciplinâ perstitisse. Cui etiam sarcinibus tam firma jecerunt fundamenta, ut cum postremis sæculis extra lineas profilerent, non aliunde ipsis fuerit adhibendus modus, quàm ex propriis suisque Canonibus: neque id piis Christianisque Regibus indecorum, ut eos modestissimè ad sua & antiqua revocarent. Id quidem Galli docent, qui de libertatibus accuratè scribunt. Quo quidem liquido constat, Romanos Pontifices Ecclesiasticæ libertatis, hoc est, canonicæ disciplinæ, autores potius ac primos defensores, quam primos oppugnatōres, atque, ut ita dixerim, violatores extitisse; pessimoque animo actum ab Anonymo, qui contrariam sententiam nobis exprobravit.

Quid illud, quod objicit: *Si quis consideret quæ hodie geruntur in Galliâ, libertates Gallicanas non ineprè desinierit, oppressionem Jurisdictionis Eccle-*

Anon. lib. I. c. I. n. 2.

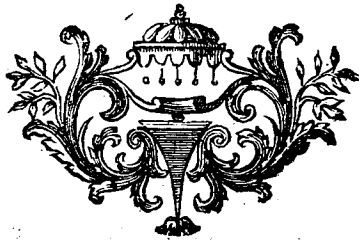
ib. c. xv. n. 2.

Sup. hoc lib. I. c. iij. & seq.

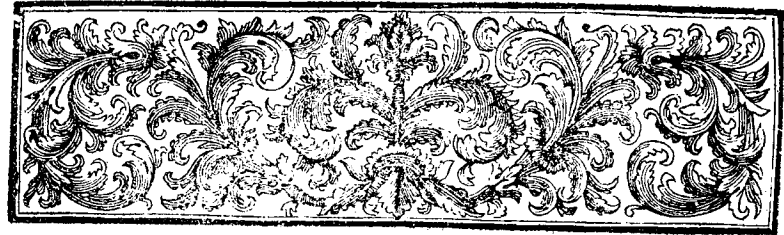
Anon. lib. I. c. xij. n. 6.

siastica à laicâ , & depressionem autoritatis Romani Pontificis à Clero Gallicano.
 Quàm inferno , quàm amarulento animo dictum ! Quam ad Declarationem
 nostram parùm attinet ! An quia Clerus Gallicanus vetera retinet ac reno-
 vat ; ideo Pontificiam opprimit potestatem ; cum potius ea doceat , quibus
 maximè constet , sitque invictissima. De Laicis quòd Anonymus queritur ,
 pridem intelligimus quàm hostili animo ista tractentur à multis , qui regni
 Gallicani splendorem ac pacem molestè ferant. Nos autem queri juvat ,
 eum decet & prodest : remedia enim , non dissidia quærimus. Id quidem
 confidentissimè profitemur , nusquam veriùs ac sanctiùs libertates veras ac
 germanas fuisse tractatas : nusquam luculentiùs falsas ac spurias fuisse rejec-
 tas , quam in Declaratione nostrâ , ubi disciplinæ ratio in iis collocatur ,
 quæ Sedis Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmata sint.

Quis ergo jam ferat autoris Anonymi haud invidiosam minùs , quam lu-
 dicram definitionem libertatum ? *Vocantur* , inquit , *non incongruè libertates*
 Ib. n. 7. *Ecclesia Gallicana , arbitrium ex antiquis Ecclesie decretis retinendi , & ex*
novis admittendi ea , quæ videntur utilia. Quem impugnat aut quem irridet
 vir lepidissimus ? An soli Galli sunt , qui ex antiquis , novellisque ea retinent ,
 quæ usû probata , publicæ utilitati , pacique congruant ? Quin ipse docuit eâ
 in re omnium gentium æquam esse libertatem : sed quoquo modo Gallos
 c. j. ij. xij. derisos atque invidiosissimè traductos oportuit.

DEFENSIO

DEFENSIO DECLARATIONIS
 CLERI GALLICANI,
 DE ECCLESIASTICA POTESTATE,

COROLLARIUM.

Quòd doctrinâ nostrâ Primatus Romanus non obscuratur sed
 illustratur & confirmatur.

I.

*Regimen Ecclesiasticum in duobus positum ; docendâ fide ; administran-
 dâ disciplinâ : Mennæ Patriarchæ dictum in Constantinopolitanâ
 Synodo : hæc duo à nobis illustrari.*

A M exacto opere gloriari libet in Domino , non modò
 vindicatam Declarationis Gallicanæ , Majorumque doc-
 trinam ; sed etiam , quod ab initio polliciti sumus , adver-
 sus hæreticos , schismaticos , & quoscumque obretractores ,
 Primatum Romanum ac Sedis Apostolicæ Majestatem , opti-
 mâ & exquisitissimâ ratione à nobis propugnatam , confir-
 matam , illustratamque fuisse. Id ita conficimus. Ea est
 optima & exquisitissima ratio tuendi & illustrandi Romani Primatus ac Pa-
 patûs , quæ cum absurda , incommoda , invisa , ad hæc inania fugiat , maxi-
 ma , plenissima , ac sufficientissima æque docet. Talis autem est ea doctrina ,
 quam , Galli præsertim , tuemur. Nostra ergo doctrina Papatum Romanum ,

Vid. sup.
 in dissert.
 præv.

Tome II.

P p

optimâ & exquisitissimâ ratione confirmat & illustrat. Istud argumentum cum pertractaero, perorabo. Res autem planissimè conficietur paucis; cum ad id intelligendum non nova promere, sed antedicta repetere, & mente complecti oporteat.

Ut autem procedamus clariùs, præmittimus Ecclesiasticum Regimen, cujus Romanus Pontifex Caput sit, duobus contineri. Primum, docendâ fide; rum regendâ disciplinâ. Hæc igitur sunt, quæ in Sede Romanâ eminere debeant; hæc sunt quæ de illâ Sede, sancta etiam Orientalis Ecclesia, & sacer ille Mennas Constantinopolitanus Antistes, in Constantinopolitanâ Synodo prædicabat his verbis: *Non mirum, si sua sequitur magna & Apostolica Sedes, sacras sanctiones sanctarum Ecclesiarum inviolatas conservando, & qua recta sunt fidei defendendo, & his qui peccaverunt clementem veniam tribuendo.*

Conc. sub
Menn. act.
I. T. v. Cōc.
P. 47.

vid. lib. i.
sect. i. c. i.

Quibus quidem ea duo, quæ protulimus, paulùm inverso ordine continentur; uti à Romanâ Sede recta doceatur fides, regaturque disciplina; quæ duobus item constat; servandis canonibus, atque ubi necesse sit, relaxandis: quod ad veniam, sive indulgentiam, atque ad eam, quam vocamus, dispensationem pertinet. Hæc ergo Apostolica, Pontificia, ac verè Romana sunt; hæc à nobis illustrari, confirmarique luce clariùs ostendemus. Nam de directâ, indirectâve temporalium potestate nihil hîc ultrâ dixerimus; quippe quam Ecclesiæ Catholicæ, Sedique Apostolicæ minimè profuturam, plerique ultrò fateantur. Satis enim illi quidem, Davidem armis pastoribus expeditiorem ac fortiorem futurum, alienis armis gravari & impediri, potius quàm ornari intelligunt,

I I.

De fide: in quot absurda adversarii se induant, è re Ecclesiasticâ esse ea refecari; ac primùm in antiquis.

P R I M U M igitur, ad fidem quod attinet; à nobis tribuuntur Romanæ Sedi, ac Romano Pontifici, quæ, remotis incommodis, sive absurdis, tum etiam invisis, denique inanibus; maxima & ad fidem docendam sufficientissima sint. Ea sic ordine colligimus.

Et quidem, qui à nostrâ abhorrent sententiâ, incommoda & absurda multa sectantur, quæ nos fugimus: incommoda, inquam, & absurda sectantur; primùm, in antiquâ Traditione explicandâ, deinde etiam in explicandis extremæ ætatis decretis ac dogmatibus.

Antiqua memoramus, quæ octo primorum Conciliorum tempore, hoc est, octo ferè primis sæculis comprehensa, usque ad Photium, & Græcorum inchoatum schisma. In his, si, quæ falsa dixerint adversarii, commemorare vellemus, totum opus replicare oporteret: quæ autem apertè absurda sint hæc notamus.

Imprimis Episcopos in fidei quæstionibus finiendis Romano Pontifici consultores, non condecernentes & conjudices assedisse, aut in Romani Pon-

tificis autoritate, potius quàm in ipsâ consensione vim positam; quæ si quis tueri velit, tot absurda dixerit, quot argumenta solvat.

Quid enim absurdius, quàm Nicænos illos Patres sancto Sylvestro tantùm consultores datos; aut ut suum symbolum assererent, illius expectâsse sententiam; aut in ejus sententiâ intellexisse vim positam, non quòd omnes per Orbem Domini Sacerdotes, in eandem consentirent fidem?

Quid autem Constantinopolitani Patres? An sancto Damafo consultores dari, qui in diversâ Orbis parte collecti edebant Symbolum; non autem id agebant, ut Occidentis Orientalisque consensu, fides vera constaret?

Item quàm absurdum est, ut sancti Cælestini ac sancti Leonis de Nestorio & Eutychete judicia, vel non totâ Sedis Apostolicæ autoritate lata, quemadmodùm Bellarminus; vel certè cum cæteris, pro summâ & irtractabili fidei regulâ fuisse habita; & tamen ad examen æquè ac aliorum privatam, publicamve sententiam revocata dicamus?

Idem de sancti Agathonis, sanctique Gregorii II. atque Adriani I. deque Nicolai I. & Adriani II. decretalibus epistolis esto judicium; quæ & totâ autoritate prolata, & tamen examinata rursus, nec sine Synodicâ cognitione probata sunt.

An etiam placebit absurdum illud, elucidationis tantùm, non etiam autoritatis causâ, factum istud examen, definitiones editas, dicta anathemata, ac de novo quæsitum, rectene an secus, Romani Pontifices dixerint, docuerint, judicârint?

Jam in uno Honorii factò, quot absurda congerunt? Vel pro privato Doctore egisse, cum trium Patriarcharum consultationibus responderet; vel rectè dixisse, quem vera falsaque juxta improbantem, sexta Synodus æquè ac cæteros hæresis condemnavit; vel falsata esse sanctæ Synodi acta; falsata, inquam, toto Orbe vulgata, toto Orbe incio, Legatis Apostolicæ Sedis, qui gestis interfuerant, consentientibus, nec multitantibus; falsatas quoque Leonis II. epistolas, quæ acta firmentur; dolosque Græcorum ad extremam usque Latinitatis oram pervasisse, omnibus obdormientibus, sive potius emortuis? Hæc omninò dicenda sunt, ac præfractè tuenda, adversam sententiam defensoris.

Quid quòd nec ista profuerint: cum vel si sit ab omni errato purus Honorius, sufficiat tamen tantùm ejus erratum, aut à sextâ Synodo credi potuisse; aut si sextæ Synodi acta falsata sint, sufficiat id quoque, pro veris fuisse habita; totamque Ecclesiam in id consensisse, ut tribus Patriarchis pro officio rescribens erraverit Honorius.

An verò quia ista assidue vexantur in scholis, & vanis distinctiunculis eluduntur, ideo vitios graves ad ea cogi oportet? Non ea cogitanda quæ Orientalibusque schismaticis, ad nos utique, si Deus dederit, reverteris, suaderi possint? Non pudet denique in his causæ Catholicæ collocare summam, quæ doctis irrita, scholæque altercantis ludibria; non docentis sapientisque responsa habeantur.

Vel de Vigilio quid dicent? Egissene perperam sanctam Synodum V. quæ, ipso vetante, nedum absente, de tribus capitulis quæstionem habuerit, quæque heresis condemnârit Iba epistolam, quam idem Vigilius, *Constitutio* ad

vid. Cōc.
Nicæno. T.
ij. Conc.

vid. Cōc.
C. P. i. ib.

Bell. lib.
ij. de Conc.
aut. c. xix.
Sup. lib.
vij. c. xvijj.
Sup. ib.
cap. xxiv.
xxx. xxxij.
Ib. c. xvijj.

Ib. c. xxj.
& seq. usq.
ad xxvijj.
vid. quoq.
dis. præv.
n. lrv. &
seq.

Ib. c. xx.

omnes Ecclesias edito, comprobârit? Ac si Synodus V. egit perperam, cur ejus judicium secuti Pontifices, Pelagii duo, & ipse Gregorius non reprehenderunt, sed ut legitimum comprobârunt?

Hæc ergo tot ac tanta egisse Episcopos Romano Pontifici tantum consultores datos? Aut si ab adversariis extorquemus, fuisse iudices, inferiores licet, etiam Concilio habito; quæ factum, ut Concilio habito, de Romani Pontificis judicio toties judicarent?

Sup. lib. x. c. iij. & seq. Ib. c. vj.

Quid Cyprianus? Quid Firmilianus, totque Africani & Asiatici Patres? Nonne sancti Stephani Papæ rebaptizationem vetantis, decreto per omnes Ecclesias divulgato, factis etiam Conciliis obstiterunt? An & illud placebit, pro indifferentibus hæc habita; quæ cum Apostolicâ Traditione confertent, tamen à diversâ parte, apertissimis Scripturarum testimoniis ad-

Bell. lib. de R. P. c. vij. sup. lib. ix. c. iv.

versa haberentur? An eò decurremus: quòd Stephanus ageret pro privato Doctore, qui, teste Augustino, pro officio præceperat? Aut, ut ait Bellarminus, *quod noluerit rem de fide facere*, is, qui dissentientes communione abstinere; & hi tamen ab ipso quoque Augustino excusantur, quòd in ambigua re Ecclesiæ universalis sententiam expectarent, non scilicet elucidationis causâ, sed autoritatis? Aut forte contumaces, quibus cum æqua & sufficientia Romani Pontificis judicia non satisfacerent; superflua ex Ecclesiæ totius autoritate remedia, tanquam agris, ac desperatis concederentur? Hæc de Martyribus cogitari! Hæc sancto Augustino probari! In his summam fidei adversus hæreticos collocari potuisse!

Omnino enim aut ista tuenda sunt, aut causa deferenda. An ergo Catholicos non pudeat talibus præfidiis nixam, non privatorum Doctorum, sed universalis Ecclesiæ causam esse? Absit hoc dedecus ab Ecclesiæ Catholice Majestate.

Sup. lib. c. xxij. & seq. Leon. ep. ad Theod. alias lxxij. sup. lib. vij. c. xvij.

Cætera omittimus, quibus post decreta Romanorum Pontificum, viros etiam sanctos, nationesque integras Catholicas toties hæsitasse constat, Romanis Pontificibus non ægrè ferentibus. Nondum hæc novitia in mentem venerant. Hærebat animis antiqua Traditio à beato Leone Papâ, à beato Simplicio, post illum tertio, explicata: fixa esse, quæ Apostolico ministerio definita essent; *cum ea* (Deus scilicet) *UNIVERSÆ FRATERNITATIS FIRMA-*

Simp. ep. iv. ad Zen. Tom. iv. Conc. p. 1072. Sup. lib. ix. cap. xiv.

RET ASSENSU: stare inconcussum, quod *Apostolicis manibus*, sed cum Ecclesiæ UNIVERSALIS ASSENSU constabilitum esset. Quid autem aliud jam Galli postulant, qui Pontificia decreta summâ quidem & indeclinabili autoritate constare profitentur: sed, *cum Ecclesiæ consensus accesserit*? Quæ totidem verba à sanctis Pontificibus dicta, nunc pro novis ac suspectis haberi, omnino absurdo absurdus est.

Decl. Gall. c. iv.

III.

De posterioris ætatis monumentis, quæ Constantiensem Synodum antecesserunt, adversarii quot absurda congererint.

POSTQUAM Orientales à Sedis Apostolicæ communione se juncti sunt, in Occidente ferè solo remansit Ecclesia. Quâ in Ecclesiæ parte Romani Pontificis potestatem, non modò summi Primatus ratione valuisset; sed eò etiam, quòd à præcis temporibus, Romanus Episcopus Occidentali Ecclesiæ peculiari titulo præsideret. Et tamen antiquam de Ecclesiæ Catholice summâ & irrefragabili autoritate doctrinam, non modò integram remansisset, sed etiam occasione datâ, ab ipsâ Ecclesiâ in Constantiensi Concilio definitam esse, luce meridiana est clarior.

Quo loco adversarii ad incommoda illa & absurda coguntur: nostram sententiam occasione magni illius post Gregorium XI. schismatis natam esse; cum etiam oblitteratis, quod absit, antiquæ Ecclesiæ monumentis, hæc ante Gregorium XI. ex novellâ quoque ætate prodantur.

A Papâ ad Concilium sæpe appellasse Anglos; appellasse Gallos; appellasse Franciscanos certum est: nihil eâ gratiâ à Romanis Pontificibus reprehensos; quibus certò constet, Conciliarem autoritatem absque controversiâ habitam esse potiorum.

Ad hæc Clementis V. tempore, cum is in eo esset, ut Viennense generale Concilium celebraret; Guillelmum Durandum Episcopum Mimatensem, ejus ævi virum maximum, ejusdem Pontificis jussu, de Concilio celebrando tractantem hæc scripsisse: quòd Ecclesia *in capite & membris* à sacro Concilio *reformanda sit*: quòd non nova à Pontifice, sine Concilio decerni de Concilio oporteret. Quòd *quovis decennio* generale Concilium celebrandum esset: &c.

Addimus, subortâ postea quæstione, de paupertate CHRISTI à Joanne XXII. propositiones duas hæreticas judicatas, editâ decretali, *cum inter non-nullos*: hinc ei objectam decretalem, *exiit*: quâ Nicolaus III. contraria determinasset: ac denique hunc nodum à viris eâ ætate præcipuis fuisse solutum, quòd Romanum Pontificem, etiam determinando circa fidem & mores, errare contingeret: quòd ejus responsa adversâ Scripturæ, nullius momenti sunt: denique quòd unius Pontificis determinata, etiam circa fidem à successoribus immutari possint: quæ nunc pro erroneis aut schismaticis haberi, nihil aliud esset, quam prodere omnibus sædam in Dogmatibus tradendis levitatem, & inconstantiam.

Quid quòd ipse Joannes XXII. decretali, *quia quorundam cum fratres Minores objicerent, contrarium ejus quod ipse definiisset ab ejs antecessoribus definitum*; primùm quidem id negat: tum, si vel maxime id fecissent totum illud respondet esse irritum. Sed verba placet ponere: *Procul dubio*, inquit, *falsa asserunt dicendo, prædecessores nostros definiisse talia, & adhuc sic loquentes, dum per talia Constitutiones nostras impugnare satagunt, Conf-*

Sup. lib. x. c. xxv.

Sup. lib. vij. c. xxxvij.

vid. dissert. præv. n. l.

Durand. de Conc.

celebr. &c.

Dissert. præv. num.

xlvij. xlvij.

Extrav. Cum inter non-nullos

tit. xiv. de verb. signif.

c. iv. lxxi.

Declar. lib. v. tit. xij. de verb. signif.

c. iij. Exiit.

Sup. lib. ix. c. xlv.

Extr. Quia quorundam

de verb. signif. c. v. §. Ex

promissis.

ritutiones illas, quibus se adiuvant, ostendunt (si eorum falsa assertiones verae existerent) FORE INVALIDAS, ERRONEAS ET INFIRMAS. Nunc autem, si Deo placet, erronea erunt atque schismatica, quæ is Pontifex editâ decretali docuit.

Huc etiam pertinet, quod Joannis XXII. decretalem supra memoratam, *Cum inter nonnullos*; quamquam est definitio de fide, Glossa quidem Romana tolli cupit, remque in medio relinquere in liberam. At sanctus Antoninus, potestatis Pontificiæ assertor eximus, ideo pro certo firmoque decreto haberi de verbis signavit, quod per Prælatos & Doctores acceptata, approbata & examinata fuerit: quæ Declarationi Gallicanæ aut genuina sunt, aut etiam fortiora & explicata clariùs. Sic antiqua Traditio in postremis quoque sæculis manet; sic Sedis Apostolicæ studiosissimi Pontificias definitiones, Prælatorum & Doctorum, non modo acceptationi, & approbationi, sed etiam examinationi subdunt. Nunc ea subito sunt erronea & schismatica.

Hæc igitur XIII. XIV. XV. sæculo dicta, facta, edita sunt: nec mirum; cum Gratiani dictis congruant, quæ omnium manibus terebantur. His nempe constabat, *Orbem Urbi* etiam autoritate esse majorem; si enim autoritas quaritur, *Orbis major est Urbe*, Dist. XCIII. legimus; hoc est, glossâ interpretante: *Statuta Concilii præjudicare statutis Papæ, si contradicerent*. Nunc salva sunt omnia, si Orbis extensivè quidem, non autem intensivè major esse dicatur: quasi de extensione, non de ipso pondere autoritatis ageretur. Neque minùs clarum erat in Gratiani dictis vulgaribusque Glossis, quædam statuta Papalia fuisse contra Evangelium; quædam epistolas decretales; quædam responsa authentica, *Evangelicis præceptis, Evangelicæ & Apostolicæ veritati penitus esse adversa*. Nunc eas sanctiones, ea responsa, ea decreta, privata esse somniant; Pontificemque pro officio consultum etiam ab Ecclesiis, tamen pro privato Doctore respondisse. At Melchior Canus Gratianum accensebat iis, qui Pontificiam infallibilitatem negasse videantur: nunc, credo, damnabitur, quem juris Pontificii fontem, Romani Pontifices esse voluerunt.

His igitur constat quàm falso dixerint, opiniones, quæ Pontificiæ infallibilitati & superioritati derogent, fœdi illius post Gregorium XI. schismatis esse fetus; cum eam doctrinam per manus traditam, ad extrema quoque sæcula devenisse, tot acta demonstrent. Quo etiam factum est, ut Ecclesia schismati provitura, œcumenicam Synodum imploraret, non ut eam, cui extraordinaria potestas in schismate daretur; sed ut eam, à quâ, & in quâ solent gesta etiam Romanorum Pontificum quæcumque pertractari, decerni, & judicari. En quàm consuetum esset illud remedium, quod nunc extraordinarium, & schismati proprium esse contendunt. En quid Synodis liceat in quæcumque gesta Romanorum Pontificum.

I V.

In Constantiensi Synodo nihil novum; sed antiqua in rei judicatae auctoritate necessariâ causâ transiisse: id qui negent in quot absurdâ cogantur.

NUNC postea quàm omnium sæculorum Traditione constitit, vim Ecclesiæ supremam & indeclinabilem in ipsâ consensione esse positam; intuendum sanè, quomodo datâ occasione causæque necessariâ, tanta res Constantiæ in rem judicatam transierit.

Qui id iudicium incauti aspernantur, incredibile est in quot, quantaque sese manifestò coniciant incommoda.

Ac primùm quidem, ut sanctæ Synodi mentem obscurent, sic verba torquent, ut *quilibet, quæcumque dignitate, etiam Papali*, præditus, sit tantùm Papa dubius: tum, ut *cujuslibet Concilii generalis legitime congregati* nomine, intelligatur Concilium in schismate habitum: denique, ut ad causam schismatis, Concilii autoritas constringatur, quam Patres non tantùm ad schisma, sed etiam ad fidem & ad reformationem in capite & in membris patere definiant.

Hæc igitur ludibria vim illatam Synodo tam apertè clamant, ut Turrecremata hujus Glossæ autor, id ipse fateatur: clarissimèque patuit ex gestis Constantiensem, eamque secutam Basileensem Synodum, non modò potestatem sibi vindicasse in Papam etiam certum; sed etiam exercuisse, Romanis Pontificibus Martino V. & Eugenio IV. consentientibus, imò exequentibus. Ex quo infirmantur ea quæ de Constantiensium decretorum fluxâ autoritate commenti sunt.

Primùm enim constitit à ducentis Patribus communi consensu, sessionum IV. & V. canones, de quibus agitur, fuisse conditos; Synodicoque decreto non modò celeberrimas Orbis Academies, prælucente Parisiensi, omnesque Religiosos Ordines; verum etiam longè maximam Ecclesiæ Catholicæ partem adhæsisse; tum horum Canonum conditores eos fuisse, qui primi omnium extinguendo schismati manum adroverint, qui ceteros à schismate redeuntes in sinum susceperint, qui hæreticos Wiclefum, Hussum, aliosque compresserint: ut profectò pudere debeat aspernari; imò fœdis erroris ac schismatis notis tantum infamare cœtum, vel si etiam, quod absit, pro œcumenicâ Synodo non valeret.

Cùm id negare nemo possit, tum verò Constantiensem Synodum pro œcumenicâ jam inde ab initio valuisse, sessionumque IV. & V. canones Conciliariter factos, totâque Ecclesiâ approbatos, tot actis Martini V. Eugenii IV. Pii II. probavimus; tot deinde decretis Senensis, Papiensis, Basileensis Florentinique œcumenicorum Conciliorum; ac profectò Basileensis, dum etiam ab Eugenio pro legitimo œcumenicoque Concilio habebatur, ut id in dubium revocari, nihil aliud sit, quàm contemnendis Synodis viam

pandere, tot retrò Pontificibus illudere; ut unus Papa, summâ semperque indeclinabili autoritate polleat, Conciliis, ipsis Pontificibus, totique Ecclesiæ eam autoritatem detrahere; uno verbo fidem evertere.

Sup. lib. vj. c. ix. x. xj. Jam quod aiunt Constantienses Canones in Florentinâ Lateranensique Synodis antiquatos: primùm quidem satis confitir, ne nominatos quidem, nec de illis quæstum; imò pro certis esse suppositos, cum eorum autoritate in Florentinâ Synodo, etiam Basileenses premerentur; atque interim Græci Latineque ipseque Eugenius IV. dictis factisque firmarent, summam tractandæ fidei autoritatem, non in solo Papâ, sed in Ecclesiæ consensione esse positam.

Lib. vj. c. xvij. De Lateranensi verò sub Leone X. Synodo, quod aiunt; tantùm abest, ut Constantienses canones abrogârit, ut ne Basileenses quidem, nisi post secundam dissolutionem, hoc est, post Sessionem XXIV. anteriores verò Sessionibus Constantienses Canones tot decretis, atque Eugenii IV. non modo consensione & approbatione, sed etiam executione atque obedientiâ firmati sunt.

Omninò enim Eugenius, & Synodum dissolverat, & continuatam damnauerat; & tamen ad obedientiam Sessionis V. Constantiensis autoritate adactus, Basileensibus hæsit; decreta sua rescidit, edito diplomate. An verac ac rectè decernens? Confecta ergò res est; an errans? Haud minùs confecta res; erroremque semel factus, frustra deinde infallibilitatem obtenderis.

Declar. Gall. c. ij. Quo ex loco duo fiunt: primùm, ut Constantienses Canones, invidiâ autoritate; tùm ut in Pontificem certum quoque & indubium, qualis erat Eugenius, valeant; stentque omninò Synodi Constantiensis & sensus, & autoritas; neque jam revocari possint in dubium ea, quæ Patres Gallicani suâ Declaratione complexi sunt.

V.

V.

Constantienses Canones postremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quàm absurdum à privatis configi: quàm item absurdum ea, quæ Tridentina Synodus, ac nostra etiam ætas tuta esse censuerit, repente damnari; & de Papæ autoritate postulari plura, quàm ipse DUVALLIUS aliique Romanæ Sedis studiosissimi poposcerint.

QUÆ cum ita sunt, si quid Romani Pontifices contra Constantiensium canonum autoritatem moliti essent, irritum caderet; ut pote tot anterioribus firmisque decretis contrarium. Nunc autem certum est, nihil ab ullo Romano Pontifice, contra eos canones gestum esse: imò tota Constantiensis Synodus, æquè ac cæteræ Concilii generalis titulo insignita, in editione Romanâ Pauli V. jussu prodiiit. Unus Binius tanto Concilio ausus est hanc notam apponere: *Concilium Constantiense ex parte approbatum*, nullis Ecclesiasticis gestis, nullâ autoritate nixus; uno, scilicet Bellarmino, præeunte. Quæ si privatis liceant, nihil est quod Theologi adversus hæreticos, Conciliorum œcumenicorum fixa & irrevocabilia decreta jactemus.

Tantùmque abest, ut Constantienses canones, ullo Ecclesiæ decreto læsi sint, ut Patres nostros eam fidem professos, Synodus Tridentina ac Pius II. susceperint: ex eâ doctrinâ suos canones, ipsamque adeò fidei professionem temperaverint, diligentissimèque caverint, ne ea doctrina vel in speciem læderetur. Quæ si jam jaceant, nempe nihil in Ecclesiâ firmum fixumque est; Dogmata quoque, quod abest, temporibus serviunt; omnisque Ecclesiastica prostrata est autoritas.

Jam illud quis non doleat, tot Ecclesiæ lumina, Alliacensem Cardinalem, Gersonem, pium illum Dionysium, sanctissimi Carthusiani Ordinis decus, Tostatum Abulensem Hispaniæ lumen, cæteros innumerabiles, ipsumque Adrianum VI. nusquam hætenùs reprehensos; imò summâ cum laude nominatos; quin ipsam Parisiensem Academiam studiorum decus ac lucem repente damnari? Quid Turrecrematam? Quid sanctum Antoninum? Quid alios tot ac tantos eximios potestatis Pontificiæ defensores commemorem, qui ultimum fidei robur in communi Ecclesiæ autoritate collocarunt, qui in fidei negotio rebusque universam Ecclesiâ tangentibus, Concilium Papæ prævalere docuerunt? Quid autem hæc memorem? Cùm ipsum Turrecrematam; Turrecrematam illum, quo capite tot illa absurda & nimia profluxerunt, planè & apertè docuisse constet, fieri posse ut Papa errorem definiat solemniter, & à Christianis asserat tenendum tanquam Catholicum. Ergò Eugenii IV. tempore, cum summa omnia peterent, ab hoc tamen temperabant, ne mortalis unus infallibilis haberetur. An in eos quoque censura sæviat; novisque nova semper superstrui placet? Quid verò privatos memorare libet, cum ipsas Synodos, earumque sacrosancta decreta suis que deque habita lugeamus?

Tom. II.

Q9

Sup. lib.
v. cap. j. &
pass. & lib.
vj.
Bin. T.
vj. part. ij.
pag. 1134.
Bell. de
Conc. cap.
vij.

Dissert.
prav. num.
xiv.

Ibid. n.
xij. & seq.
usq. ad xxxj.

Turrecr.
summ. de
Ecclef. lib.
ij. part. ij.
c. xvj. fol.
388. edit.
Ven. 1560.

Bell. de Conc. aut. c. xvij. de R. P. lib. iv. c. ij. Ibid. & Suar. de fid. disp. v. scd. viij. n. 4. Tapp. orat. Theol. iij. Wig. Stap. & c. pass. Vinc. Lir. comm. j. cap. iij. T. vij. Bibl. Pat. p. 250. Dissert. n. xvij. & seq. Duval. Elench. p. 9. 68. 105. & in Tract. de R. P. & c. part. iv. qu. viij. p. 582. ib. part. ij. quæst. i. p. 210.

An quia Bellarminus suam de Pontificiâ superioritate sententiam, *serè de fide*; Parisiensium, Adrianique VI. de infallibilitate sententiam, *videri sibi erroneam, atque hæresi proximam* dixerit, nova ac trepida privati Doctoris censura; atque illud *videri*, pro certâ firmâque Ecclesiæ Catholicæ fide habeatur: aut quia alii *nunc* de fide esse dixerint, eorum sententiam pro certâ autoritate teneamus; ac *nunc* illud habeamus illius loco, *quod ubique, quod semper*; quam Catholicæ fidei tesseram cum Vincentio Lirinensi omnes Catholici celebrarunt? Absit hæc ab Ecclesiæ Catholicæ gravitate ac majestate levitas.

Quid Andreas Duvallius? Nonne cum Edmundum Richerium & Simonem Vigorium adortus est; Parisienses Doctores à parte Conciliorum generalium *sterisse*, atque ad ea *ultimam analysim fidei retulisse* confitetur; nonne summi muneris loco postulat, ut non ea doctrina de fide habeatur? Nonne ipse palam edixit sententiam, quæ Concilium Papæ anteponat, neque esse hæreticam, neque erroneam, neque temerariam? Pontificiam verò infallibilitatem, quam apertè, quam clarè non *videri de fide*, dixit: Neque tantùm dixit, sed argumentis probavit non esse de fide, & contraria argumenta studiosissimè solvit. Hæc cum anno 1612. 1614. 1636. doceret ac scriberet, tamen Pontificiæ dignitatis acerrimus vindex Romæ quoque est habitus. Hunc Cardinalis Ubaldinus Sedis Apostolicæ Nuncius præcipuè fovit. Notæ in Urbe sunt, ac Doctorum inter manus ubique veriãtur ejusdem Cardinalis literæ, quibus id conscribitur; constatque Duvallii adversus Richerium libros, Româ probante, Româ instigante, compositos & editos. Nunc adversarii Romam incendunt atrocibus dictis, ut quæ nostrâ ætate pro indifferentibus habuit, acri censurâ configat. Quo operæ pretio? An ut novitia hæc repente de fide fiant, ipseque jam Duvallius dignitatis Apostolicæ proditor habeatur? Absurdum. Imò si hæc fierent, quod illi contendunt, nihil aliud ageretur, quam ut novum experimentum novumque monumentum extaret publicum, Pontificem falli posse.

V I.

De Pontificum lapsibus agnitis vel prævisis; deque Conciliorum congregandorum causâ quam vana & absurda dicta sint.

ANTIQUORUM Pontificum lapsus alios negant; quam inani operâ res ipsa docet: alios, etiam corpori juris insertos consentur; sed Romanos Pontifices non eo animo egisse, ut docerent universalem Ecclesiam, neque pro Cathedrâ dixisse contendunt. Quâ quidem in responsione miris se involvunt ambagibus; primum enim ea errata vidimus, quæ ad universalem Ecclesiam ederentur: tum absurdum illud est, Romanum Pontificem jussu universim confirmare fratres, officio fungi, cum universos docet, non autem cum singulos; imò cum ritè consultus responderet Ecclesiis aut religiosis Cœtibus; atqui eo ritu consultos Stephanum II. Gregorium II.

DECLARATIONIS CLERI GALLICANI.

Cælestinum III. Innocentium III. aliosque, egregios licet Pontifices, falsa & erronea respondisse in confesso est. Ergò Apostolico officio confirmandi fratres defuisse constat; eò quidem magis, quò viam salutis quærentibus, cum certa & infallibilia possent, dubia & errori obnoxia rescripta miserunt.

Jam illud toties dictum à Doctoribus ipsoque Augustino; dictum ab ipsis Pontificibus; ipsoque Gelasio, Innocentio III. Joanne XXII. cæteris; dictum ad ipsos Pontifices in Conciliis sedentes; si quidem ipsi prava definièrent, nihil id veritati, nihil Ecclesiæ nociturum; an elevari putant, cum responderint: non id tanquam dubios, ut ipsa verba præferunt; *sed per impossibile* voluisse dictum: quem verò non pudeat, doctrinæ Catholicæ summam, ad hæc minuta & subtilia deduci?

Denique illud quam invictum inconcussumque est: frustra convocari generales Synodos, si tota definiendæ veritatis ratio in uno Pontifice constat? Quo uno argumento attoniti, ac veluti palabundi in diversa fugiunt: sed undique præcipitia, neque quidquam perfugii est.

Hi nempe respondent consultores dari judicaturò Papæ. Consultores verò ei qui jam judicasset, ut de sancto Cælestino, de sancto Leone, de sancto Agathone aliisque certum: consultores ei, qui tam longè abesset, qui Legatos mitteret, non ad se relatores, aut suam expectaturos sententiam, sed statim cum Patribus judicatos: consultores eos, qui profectò non consultatoriam, sed decretoriam sententiam promerent. An non pudet Episcopos toto Orbe convocatos, non aliò loco esse, quam Academiâs ac Theologicas Facultates, consultatoria decreta proferentes?

At fortè illud meliùs: convocari Synodos elucidandæ rei? Cur ergò non tractatus, & elucidationes, sed definitiones, sed anathemata, sed judicia & decreta jam irrettractabilia produnt?

Denique decurrunt ad illud: convocatas Synodos, quæcumque in quæstione, non ex necessitate ad solvenda dubia; sed ex abundantia, ad frangendos contumaces. Frangendos verò, an potiùs adjuvandos; si post infallibile, ut illi quidem volunt, Pontificis judicium, quæstio innovetur? Vel enim illusoria deliberatio est, ludibriumque sit de re jam confectâ quærere; vel vera feriatque habetur quæstio. Jam dubitante Synodo, non modò contumaces, sed etiam modesti, probiq; e dubitare coguntur.

His victi alii, neque quidquam aliud habentes, quod Concilio tribuerent; respondent, Papam quidem per sese esse infallibilem: sed congregata Synodo, ad totam Synodum infallibilitatem transmitti; nec jam Papæ fas judicare soli. Quæ primum nec sibi constant: absurdum enim est à Papæ, convocatâ Synodo, abdicatam innatam potestatem: neque quæstionem solvunt; & remanet quæstio, cur operosa moliantur, cum prompta & expedita suppetant. Denique qualis Papa in adunatâ Ecclesiâ, talis in diffusâ est: neque enim habet aliud adunata Ecclesiâ, quam ut toto Orbe diffusam repræsentet. Quare quæ in adunatâ virtus, ejus profectò radicem in diffusâ esse oportet.

Quæ cum ita sint, quæstionem nostram ipsâ Conciliorum convocazione finitam contendimus. Compendiosa sanè & explorata demonstratio, quæ in ipso Concilii nomine continetur.

Sup. n. ij. & lib. ix. c. xvij. xix. xxvj. xxvij. xlv.

Lib. x. c. viij. ix. & diss. n. xlvij. xlvij.

Sup. lib. viij. c. xj.

VII.

Quàm grave sit Ecclesiæ Catholicæ causam in tot absurdis collocari, cum præsertim ea invidiosissima sint.

Hæc igitur absurda sunt, in quæ, nosque sequæ, totamque Ecclesiæ, quantum in ipsis est, conjectum eunt. Quis autem non vider, quàm eadem invidiosa sint, summam Ecclesiæ ac fidei, uni homini summo quamvis, summæque dignitate prædito, sed mortali tamen, ne quid dicam amplius, permittendam; convocari Episcopos ac viduari Ecclesias, ut unum audiant; rem per se tantam, tam incredibilem, atque huc usque pro dubiâ saltem habitam, pro certo Ecclesiæ fundamento collocari; denique ut id fiat, everti formulam ab Apostolicâ usque ætate firmissimam, nempe illam; *Visum est*, non Petro; sed *Spiritus Sancto & nobis*. Quanta autem audent, qui Petro negata, Petri successoribus tribuunt.

Atque hanc Apostolici Concilii formam sanctus Cælestinus, & sancta V. Synodus ad omnia deinde Concilia pertinere putant. Unde VII. Synodus: *Dominus Deus noster nos Sacerdotii Principes, beneficio suo undiquè convocavit, quatenus Deificæ Catholicæ Ecclesiæ Traditio, communi decreto recipias firmitatem*. Et VIII. Synodus, quâ nulla sanctæ Sedi obedientior extitit: *Sanctissimi Vicarii Senicris Romæ, & nos qui reliquarum Sedium Vicarii sumus, hæc omnia dissolvimus*, gratiâ Domini nostri JESU CHRISTI, qui dedit nobis summi Sacerdotii potestatem justè & congruè ligandi & solvendi*. En qui Papæ consultores atque Vicarii habeantur. Tum illud: *Spiritus enim sanctus, qui locutus est in Sanctâ Romanâ Ecclesiâ, credimus, quod & in nostris Ecclesiis locutus extiterit*. Meminerant enim illud: *Visum est Spiritui Sancto & nobis*: quæ Legati Apostolici pronis animis suscipere, atque adjecere insuper ad Imperatorem: *Sanctissimus Papa nos famulos suos direxit in hanc urbem, ad manifestationem veri & justî judicii in conspectu imperii vestri, & sanctæ universalis Synodi; ita ut non habeant, (Photiani scilicet) vocem appellationis vel repeditionis; sed quemadmodum jam judicati sunt & lecti, in sæculum maneant*. En in quo vim summam collocarent; cum scilicet capiti universa se Ecclesia conjunxisset, quam modestiam omni elatione firmiorem qui infringere satagunt, Sedis Apostolicæ Principatum extollunt in speciem, re ipsâ depriment, invidiamque tantum non veram autoritatem conciliant.

VIII.

Hæc absurda & invidiosa etiam esse inania, neque prohiberi posse quin ad Ecclesiæ consensum necessariò recurratur: ex Cathedrâ pronunciari quid sit.

AT illa importuna, nimia, invidiosa sectati, nec sic proficiunt: huc enim illis res redit, ut quantumbibet judicante Pontifice, tamen ad ultimum fidei stabilendæ robor consensus Ecclesiæ requiratur; quod ita conficimus.

Sanè qui Pontificem ut Pontificem errare posse negant, non eandem ineunt viam; neque omnes conveniunt, illud *pro Cathedrâ pronunciare*, quid sit. Turrecremata sic docet: *Si Romanus Pontifex efficitur hæreticus, ipso facto quo cadit à fide Petri, cadit à Cathedrâ & Sede Petri, ejusque judicium non esset judicium Apostolicæ Sedis*. Quid ergò? Repetendum, donec verum pronuntiet. Unde autem vera dixisse constabit, nisi cum Ecclesia consenserit?

Nihil horum refugimus: placet, non imputari Sedi Apostolicæ, si quid erit noxium, si quid erroneum, si quid alienum; quæ sanctus Antoninus paulo enucleatius explicare visus est. Is quidem sic distinxit: *Papam ut personam particularem, ex motu proprio agentem errare posse in fide: at Papam ut personam publicam errare non posse*. Personam autem publicam sic interpretatur, *utentem consilio & requirentem adjutorium universalis Ecclesiæ, quæ non habet maculam neque rugam*.

Sit ergò Pontifex ex officio interpret Ecclesiæ quoties avita & Ecclesiæ tradita interpret attulerit, toties è Cathedrâ dixerit; toties Pontificem, personamque agat publicam: privatus habeatur Doctor, teste Antonino, cum *ex motu proprio* in fidei negotiis egerit.

Hinc idem Antoninus Pontificiam definitionem valere quidem dicit summâ & ultimâ firmitate; sed *acceptatam, examinatam, approbatam*, quemadmodum mox retulimus: ut cum varii varia, de eo quod sit pro Cathedrâ dictum, attulerint, certissimum signum sit pro Cathedrâ esse dictum, cum Ecclesiæ consensus accesserit.

Decorum magnificumque Pontifici, ut pari ferè loco, atque Concilia generalia habeatur. Certum est apud Catholicos Concilia generalia infallibilia esse; at cum dubitari possit, Conciliumne aliquod generale sit, id ex Ecclesiæ consensione repetatur; ita certum firmumque, si velint, habeatur, Pontificem pro Cathedrâ docentem esse infallibilem; at cum dubitari possit, an pro Cathedrâ dixerit, adhibitis omnibus conditionibus, ultima nota ac tessera sit Pontificis ex Cathedrâ docentis, cum Ecclesiæ Catholicæ consensus accesserit.

Id si Romæ placeat, paciæ profuturum sit, haud equidem contradixerim; sed alia Bellarmino ac Duvallio placent. Placet quippe Pontificem, quoties adhibita formulâ aliquid Ecclesiæ proposuerit, saltem cum anathemate,

Turrecremata
sum. de
Ecclef. lib.
ij. cap. cxij.
fol. 260.
mal. 258.

Antoninus
sum. Theol.
part. iij. c.
ij. §. iv. p.
418. ver.

Sur.
lij. & Ant.
part. iv. & c.

Differt.
præv.n.xxj.

Bellar.
lib. iv. de
R. P. cap.
vij. sup. lib.
vii. c. xx.

Ibid.

esse infallibilem. An vel sic Ecclesiæ consensum excludent? Non sanè Andreas Duvallius, cujus verba alio loco relata adversus Richerium disputantis, audivimus.

Neque verò Bellarminus, tamen in speciem asperior summâ ipsâ discrepat. Is enim, qui dixerit, *Definitiones de fide præcipue pendere ex Traditione Apostolicâ & consensu Ecclesiarum; ut autem cognoscatur, quæ sit totius Ecclesiæ sententia, & quam Traditionem servent Ecclesiæ, non esse aliam meliorem rationem, quam ut conveniant Episcopi ex omnibus Provinciis, & quæque referat Ecclesiæ sua consuetudinem*, addit, necessaria videri Concilia, quia nonnulli aperte dicunt, summum Pontificem potuisse errare: quorum nullam rationem haberi oporteret, nisi aut vera, aut saltem probabilia dicerent.

Quare quidquid illud est, quod Bellarminus dixerit, Parisiensium sententiam sibi videri erroneam, atque hæresi proximam; sanè intellexit suum illud, videri, minimè prohibere quominus ea sententia adeò probabilis videatur, ut in celebrandis Conciliis & quæstionibus summâ & indeclinabili auctoritate finiendis, ejus rationem haberi necesse sit.

Neque aliud, si satis attendimus, Patres Gallicani voluerunt. Hic enim patere volumus Gallicanæ Declarationis arcanum; Gallicanos Patres non id edixisse, ne Romanus Pontifex infallibilis haberetur, de quo in scholis tantæ rixæ sint. Procul has scholæ voces rixasque habuerunt; non id Episcopale suumque æstimârunt. Ad praxim maxime respicere placuit; atque illud pro certo figere, utrumque scholastica ac subtilis quæstio, se habeat, tamen convenire inter omnes Catholicos, Pontificium decretum non haberi pro irreformabili, neque ultimum robur esse consecutum, nisi Ecclesiæ consensus accesserit. Quo Dogmate constituto, tota infallibilitatis quæstio, speculativas inter; vanasque quæstiones, habeatur.

Hunc in sensum si accipi placet Gallicanam Declarationem, non ipsi Gallicani Patres, credo, refugient. Ego verò toto hoc tractatu id egi, ne tantoperè pro eâ infallibilitate litigent; quæ dubia saltem (pro dubia enim habemus in fidei negotio, quæ fide certa non sit) nunquam conciliare possit Pontificis decretis certam & indeclinabilem auctoritatem; ut & illud omittam, nimis incredibile & absurdum videri, infallibilitatem, tantum munus à CHRISTO Pontifici traditum, necdum Ecclesiæ revelatum fuisse. Interim quæ Sedis Apostolicæ Majestatem decerent, & certâ Traditione constarent, asserui claris, quam ut in dubium revocari possint. Nempe in Sede Apostolicâ semper vivere, ac victurum Petrum fidei Principem; neque successionem ejus unquam à fide abrumpendam, & Catholicam fidem ad finem usque sæculi, non aliam quam Romanam futuram: ex quâ fide quoties Romanus Præful dixerit, tunc ex Cathedrâ dictum videri. Atque his confido, me talem exhibuisse Papatum, qui refectis dubiis, incommotis, invidiosis omnibus, ad hæc inanibus; sanctus & sanus, omnibus gratus, venerandusque habeatur; præterea tam sit ad fidem stabilendam sufficiens, ut neque Duvallius, neque Bellarminus, quantumlibet infensus, atrox; que esse videatur, aliam postulent sufficientiam,

Sup. lib.
& integ.

I X.

De regendâ disciplinâ discrepantes in speciem sententias summâ ipsâ convenire. DUVALLIS loci. Item locus Anonymi, qui de Gallicanis libertatibus scripsit.

JAM ergò magna & Apostolica Sedes, ex Declaratione Gallicanâ, secundum Mennam, circa fidem obtinuit, quod suum est; nempe ut eam tueretur; quod est præcipuum Ecclesiastici regiminis officium. De altero, quod ad servandos dispensandosque canones spectat, audiamus.

Hic verò, sat scio, nihil difficultatis occurret, si quæ in confesso sint advertantur: namque Ecclesiam, & canone regi, & canones interdum relaxari oportere constat; neque quis diffitetur.

At enim forte id postulant, ut Papa pro plenitudine potestatis, supra omnia Concilia in omnibus, pro arbitrio dispensare possit. At non ita Antoninus; tamen negat Papæ à Concilio præfigi posse legem, id tamen addit: *Dico quòd in concernentibus universalem statum Ecclesiæ, non potest Papa disponere contra statutum Concilii, si statum decoloraretur status Ecclesiæ.* Ita Turrecremata; ita omnes etiam Pontificiæ potestatis studiosissimi consentunt.

Quid Duvallius? quæstione, an sit absoluta Ecclesiæ Monarchia, hæc habet: *Non potest suprema illa potestas (Romani Pontificis) statum Ecclesiasticum in toto, aut in parte minuire, nedum evertere: verbi gratiâ; uni eisdemque sexcenta beneficia conferre: pueros ad Episcopatum promovere; ritus etiam generaliter per Ecclesiam ab omni ævo inviolabiliter observatos abolere, &c. sic enim Ecclesiæ dignitas & splendor maximè minueretur, & ad certissimum exitium devolveretur.*

Enumerant Theologi Canonistæque canones longe plurimos quos Romanus Pontifex rescindere nequeat: verbi causâ, canonem *late sententia* (a) adversus percussores Clericorum; quod, eo rescisso, Ecclesiasticus status decolorari videretur: quasi non alii sint innumerabiles; quibus conculcatis honos Ecclesiæ deflorescat magis.

Quin addit Duvallius, Benedicto XIII. meritò denegatam obedientiam, non modò quòd schismaticus esset, sed quòd de Ecclesiasticis beneficiis, contra jus fasque, in detrimentum Ecclesiæ statuere presumeret. En quot canones Romanæ potentie invictos esse constet. Quid eos qui non universam, sed tamen singulares pessundunt Ecclesias? An Romanus Pontifex abolere, & alios canones pro arbitrio statuere potest? Anonymus libertatum Gallicanarum oppugnator audiatur. Is uno verbo rem conficit; sic namque decernit: *Nilil differre Gallicanam nationem à cæteris, in acceptandis, vel recusandis legibus Ecclesiasticis; siquidem nulli non licet legum executioni super-*

(a) *Late sententia* excommunicatio non est diversa ab eâ quam canonistæ vocant, *ipso jure*, ipso facto. Vid. Evcill. Trait. de l'excom, cap. xii. p. 117.

Sup. lib.
xj. integ.

Anton.
sum. Theo.
part. iij. tit.
xxij. c. ij.
S. vj. p. 416.

Duval. de
sup. R. P.
& c. part. i.
quæst. ij. p.
88. part. iv.
quæst. ix. p.
615. edit.
1614.

Duval. ib.
p. 89.

Anon. *sedere, si vel annuat Ecclesia, vel pensatis rerum, locorum ac personarum conditionibus, injustum sit ejus mandatis ad literam servire.* En quid de abolendis statutis veteribus, novisque inducendis fanciant, qui nos veteratos volunt.

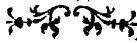
traçt. de liberr. Gallic. lib. ij. cap. xij. n. 4. sup. lib. xj. c. xxij. lb. n. 5. An autem superfedere tantum, non verò novam legem in totum revocare liceat, sequentia demonstrabunt: *Si is erat in Gallia rerum status, ut ei sicut cæteris Provinciis Orbis Christiani, leges illæ non convenirent, jure naturali & ipsa Legislatoris intentione, ab earum executione liberi extiterunt.* Quid Gallos exagitant libertatum defensores, si cæteræ gentes, alio sub titulo, aliove ritu, idem jus observent & exercent?

At enim, inquit, se tuos Galli putant non modò naturali jure, aut intentione Pontificis, sed etiam Concilii generalis autoritate superiori? Quid autem? An ideò in nos Vaticanà ab arce fulmina detonabunt, quòd Concilii generalis decreto legem naturalem, ac Pontificis intentionem congruere rari, omnia in unum jungimus, ac disciplinæ Ecclesiasticæ servare cogimus?

Nempe, inquit, in Pontificem canonum everforem, à Concilio pro potestate, animadverti posse dicitis. Quo enim pertinebat Concilii Constantiensis allegatus canon? Nonne ut constaret Pontificem Concilio contumaciter inobedientem, *debite puniendum*? Jam ergò non nos Galli; sed tanta Synodus, pacis Ecclesiasticæ instauratrix vapulat.

Conc. Const. sess. v.

Dion. Carth. de aut. Pap. &c. part. 1. tit. xxxiv. fol. 342. vers. Dried. de libert. Christ. dist. xl. cap. vj. Bell. Rosel. & alii pass. At enim Constantiense Concilium de dubio Pontifice interpretandum erat. Absurdum. Fac tamen, ut mollioribus auribus parceremus, vim Concilii illatam, tortaue ejus verba. Quid deinde proficiunt? Nempe ostendimus, scandalosum, & contumacem, ut pote jam hæresis suspectum, pro dubio, imò pro nullo Pontifice haberi ab optimis, ac Pontificiæ potestatis studiosissimis Doctoribus. Quid quòd mitiores ne sententiã quidem, si rectè advertatur, sed verbis tantum ab aliis discrepant? Hoc ergò peccamus, quòd Parisiense, imò Concilii Constantiensis simplicitate magis quam aliorum ambagibus, ac sublimitate delectamur? Certè bonus & æquus Pontifex nihil metuit ab illis extraordinariis casibus, qui vix mille annis eveniant, uti ex Joanne Majore discimus. Sed tamen mortalem tantã potestate præditum, tot tentationibus obnoxium, tantã adulatione circumdatum, aliquo canonum metu coerceri oportet.

X.

Sedis Apostolicæ majestas & potestas.

Hic subit admirari Romanam potestatem uniendæ Ecclesiæ natam, unde perducamur ad æternam charitatem, quã in Deo unum sumus. Petrus ergò & Petri successor, ne inter se dissentiant Ecclesiæ, communis Traditionis interpres; ne incertis motibus fluitent, communium canonum executor, Sede Apostolicã autore, vel probante confectos custodit & vindicat. Hæc habens & exercens Apostolica Sedes, tantã antiquitus autoritate viguit, ut postea, fidens dixerim, imminuta magis quam aucta esse videatur.

En ille Leo Magnus ex Patrum Traditione influentem in omnium animos edit epistolam; * Imperatorem adversum nactus, ad Ephesinam generalem Synodum invitatus, nec suo loco positus, cogitur, nec auditur. Itaque antiqua condemnatur fides. At ille atrocinalem Synodum valere non est passus; Imperatoriã potestate fretum Alexandrinum Dioscorum fregit; ad instaurandam cognitionem Imperatorem perpulit; Chalcedonensis Synodi autor, ac deinde executor, ad constabiliendam communem Ecclesiæ fidem, invictã potentiã sterit.

* ad Flav. vianum.

Eãdem exequendi autoritate freti, Gelasius, ac deinde secuti Romani Pontifices, adversus Imperatores, ac Regiæ urbis Antistites, in Chalcedonensem Synodum rebellantes, nullã novã Synodo indigere se professi, tantã egere confidentiã, tantãque vi, ut Imperatores totamque Orientalem Ecclesiam, ad condemnandos perduelles, solã jam Sedis Apostolicæ autoritate perpulerint.

Quid ubi nulla Synodus intervenit? Ecclesiarum consensione freti; haud minus fiducialiter egerunt; Pelagianos nullo loco consistere passi sunt; ac superbis ne illud quidem solatium reliquerunt, ut ab œcumenicã Synodo damnati viderentur. Quis autem Pontifex posteriore ætate, quã nonnullis potestate aucti videntur, tantã autoritate tanta gessit? Tanta potest, autore & executore Petro, capiti connexa Ecclesiarum fides!

An ideò putamus infirmam Sedis Apostolicæ autoritatem, quia Ecclesiarum consensum postulamus? Imò firmiorem. Id enim tantum tribuimus Ecclesiis, ut agnoscant *, ut sentiant, an communis Interpres, satis ex communi Traditione dixerit; in eã acquiescant **, (b) in eã Spiritus Sancti

* examine.
** Judicium officio fuergentes.

(b) *Ut agnoscant, ut sentiant... acquiescant.* Multoties audivi quosdam palàm dicere, doctrinam Ecclesiæ Gallicanæ à D. BOSSUET, in illo tractatu, non tam suis nervis instrui, quàm quibusdam veluti integumentis involvi. Credo equidem eos, qui talibus calumniis virum maximum insectantur, Gallicanam doctrinam non habere satis cognitam, & penitus ignorare quibus nervis instructa esse debeat Theologica oratio. Hæc enim nisi nescirent, non redarguerent D. BOSSUET, qui, cum nitidius quàm quisquam antea Gallicanæ doctrinæ capita proponit, validius defendit, accuratioribus argumentis confirmat, tum temperat diligentissimè ab illis decretis aperte nimis, quibus plurimum delectantur multi acco-

magisterium collocatum, neque unquam defuturum certâ fide credant. Nec minus invicti fuerunt Romani Pontifices, cum canones ab Ecclesiis, Sede Apostolicâ, sive autore, sive probante, susceptos vindicarunt. His Constantinopolitanos Præfules alta spirantes, & Principum gratiâ ferocientes, & à Nestorianis, Acacianisque usque temporibus, Ecclesiæ graves, tanquam in schisma erupturos animo providerent, quâ gravitate poterant, coercerant; Orientali Ecclesiæ, quæ novæ Romæ faveret, Nicænos canones opponebant; invictos se rati, quandiu, ut ipsi profitebantur secundum canonum regulas paternorum rem gererent.

* I.
** An-
thimum.
Conc.
C. P. sub
Memn. vid.
sup. n. i.
Greg.
Mag. indic.
i. lib. viij.
epist. xxx.
T. ij. pag.
919. al. lib.
vij. ep. xxx.
* Byza-
cenus Pri-
mas.
Id. lib.
ix. ep. lxx.
P. 976. al.
lib. vij. ep.
xxv.

Itaque eorum tanta vis fuit, ut Agaperus * Papa exul (c), & supplex Constantinopolitanum Præfulem ** (d) ad pristinam Trapezuntinam Sedem, contra canones dimissam, amandaret; ab hac quoque dejiceret, nisi rectam profiteretur fidem; ejus locis certis conditionibus veniam indulgeret: ex quo illud, quod hujus corollarii initio posuimus: *Magna & Apostolica Sedes antiquum obrinet, rectam fidem tuens; sanctarum Ecclesiarum Sancti- nes servans; ubi oportuerit indulgentiâ utens.*

Interim cum Episcopis rectam fidem & regulam securis æquo propemodum jure agebant. Eulogius Alexandrinus Episcopus scripserat se sancti Gregorii Papæ jussu capessere. At ille ea verba, ac jussionis vocem procul à se amolitus, hæc ait: *Quod verbum jussionis peto à meo auditu remove: loco enim mihi fratres estis; moribus patres. Non ergo jussi, sed qua utilia visa sunt, indicavi.*

An non ergo ille se superiorem sentiebat? Id hæretici, id imperiti jacitent: non enim intelligunt quænam à Domino constituta sit Ecclesiastica potestatis ratio ac vis. At Gregorius tam modestus, quam fortis intelligebat: *Nam quod, inquit *, se dicit Sedi Apostolica subjici, si qua culpa in*

terici scriptores; ratus nimirum, nefas esse viro Theologo illos transgredi terminos quos posuerunt patres nostri. Quod autem hic Ecclesiis tribuere videatur hoc tantum, ut agnoscant, ut sentiant an Papa ex communi Traditione dixerit, & sic acquiescant, nulla esse potest difficultas iis, qui hunc tractatum attentè, non cursim legerint. Nam D. BOSSUET non semel docuit in toto opere, etiam in hoc Corollario, Ecclesias nunquam agnoscere Papæ doctrinam, nisi prius factò examine in illam inquisiverint; & in ejus doctrinâ tum acquiescere solitas, postquam de illâ cum autoritate decreverint & judicaverint: quæ toties iterata, hic etiam iterari non erat necesse. Hæc dicta sint in malevolos ac indoctos tanti viri obretractores.

(c) Exul.] Non erat exul Agaperus, quanquam non omninò suâ sponte Romam reliquerat. Hoc enim tantum memorat Liberatus Brev. cap. ij. Agaperum gravibus minis Theodati Gothorum Regis territum, pro conciliandâ pace, Legationem ad Imperatorem Justinianum suscepisse.

(d) Constantinopolitanum Præfulem &c.] Anthimus Eutychanus, Trapezuntinus Episcopus, studio & favore Theodoræ Augustæ, post obitum Epiphaniæ C. P. in ejus locum successus est, consensu etiam Imperatoris, cui ille, multa dissimulando, se esse Catholicum persuaserat; ita ut Justinianus ejus ordinationem ab Agapeto, tunc Constantinopoli degenti, approbari cuperet. At Agaperus nec Anthimum videre voluit, neque cum eo colloqui; quod causa fuit cur Imperator illum interrogaret de duabus in CHRISTO naturis. Tunc Anthimum deprehensum Eutychanum Justinianus in exilium misit, & Agaperus Mennam magni Monasterii Abbatem, Patriarcham consecravit. Vid. Anast. vit. Agap. Tom. iv. Conc. p. 1787. & epist. Agap. ad Pet. Hieros. Tom. v. p. 47.

Episcopis invenitur, nescio quis ei Episcopus subiectus non sit: cum verò culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis aequales sunt. Quam communem regulam omnibus Præpositis esse voluit: *Sit, inquit, rector bene agentibus per humilitatem socius; contra delinquentium vitia per zelum justitia erectus, ut & bonis in nullo se præferat, & cum pravorum culpa exigit, potestatem potius sui prioratûs agnoscat.* Quod ille multis exemplis, Scripturarumque testimoniis profecutus; sic denique concludit: *Summus itaque locus bene regitur, cum is qui præest, vitiis potius quàm fratribus dominatur.* Itaque ille Gregorius, tam humilis, tam modestus, tam æquo cum cæteris jure usus, summâ potestate Constantinopolitanorum Præfulem superbiam contudit, acta Synodica per Sedem Apostolicam dissoluta, cassataque memorat, (e) & antecessoris eâ de re sententiam vindicat: neque ullus unquam Pontifex majore constantiâ Apostolicam autoritatem exercuit. Quid ita? Quia canones, quia præfatas consuetudines, quia omnium fratrum jura æquè ac sua servabat, ut vidimus.

Id. Reg.
Past. part.
ij. c. vj. it.
p. 10. 22.

Lib. ix.
ep. xij. al.
lib. vij. ep.
Lxiv. pass.
in ejud. ep.

Sup. lib.
xj. c. xij.

X I.

Quàm sædam Ecclesiastici regiminis Pontificiæque potestatis ideam adversarii, ac præsertim autor Anonymus proferant, quàmque hæreticis faveant, dum Papatui fovere velle videntur.

AT autor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus scripsit, aliam Papatûs ideam informavit. Libro enim VI. quo caput III. Gallicanæ Declarationis aggreditur, id agit, ut quia Romanus Pontifex, omnium fidelium Pastor etiam immediatus habeatur, omnia pro arbitrio ad se trahere possit, nullis obstrictus canonum, vel avita probataque consuetudinis vinculis. Ac primùm quidem eos affert locos, quibus universa Ecclesia, atque etiam Gallicana Romano Pontifici subiecta sit, quod nemo nostrum negat. Atque id ille sensit. Subdit verò: *Hæc quidem ita in communi dicta negantur à nemine, quia nemini sunt incommoda; sed cum ad praxim deducenda sunt, autoritas Concilii generalis, libertas Ecclesia, canones & similia opponuntur: quasi verò illa excepta intelligantur in verbis CHRISTI, aut etiam in declarationibus solennibus*.*

Anon. de
liberr. &c.
tot. lib. vj.

Ib. c. ij.
* quibus
Episcopi
Papæ obe-
dientiam
profiteban-
tur.

Eo ergo nos adigit, ut non modò ex solennibus obedientiæ Romano Pontifici præstandæ declarationibus, sed etiam ex CHRISTI verbis ad omnia extraordinaria & arbitraria teneamur: ut, quia CHRISTUS generalibus verbis Petro dixerit, *quodcumque ligaveris, quodcumque solveris*; jam neque Ecclesiæ libertatem, neque canones, neque Concilia generalia allegare liceat.

(e) *Acta Synodica . . . dissoluta memorat*;] nempe Constantinopolitani Concilii an. 585. quæ Pelagius II. Gregorii antecessor ideo rescidit, quòd Joannes, dictus *junior*, C. P. Anstites se Episcopum universalem appellasset. Miror sanctissimum Patriarcham Mennam illo superbo nomine ubique appellari in Concilio C. P. an. 536.

Sanè ille prævidit obstitura sibi primorum sæculorum tot ac tanta doctrina, quibus Romanus Pontifex, antecessorum quoque autoritate, canonicis servare jubeatur: quæ nos libro XI. executi sumus. Quo loco id etiam ostendimus, promissam sanè obedientiam, sed secundum canones, & jure servato; cui etiam professioni, Romanorum Pontificum antiqua professio responderet. At Anonymus, ne prisca illa Traditio, verborum CHRISTI interpres sibi objici possit, commentò illo cavet quod jam confuta vimus.

Ergone, inquires, nulla tunc canonum relaxatio; imò aliqua, non promiscua; extorta necessitate, non ad libitum proflua; provida & modesta; non qua se super omnia jura superferret. Hac ad XI. usque sæculum permanasse; hæc omnium cordatorum, præsertim verò Gallorum animis in hæsisse; hæc in Concilio Constantiensi stabilita esse; hæc paulo ante Constantiense Concilium, à Durando Mimateni, Clemente V. jubente, scripta esse vidimus. Ille per dispensationes & exemptiones, impunem regnare licentiam, ac perditam esse omnia conclamabat; ille per Synodos generales his adhiberi modum, utque Ecclesia Romana, non omnia ad se traheret, ne omnia perderet, postulabat. Cætera alibi memorata, ac præsertim egregiam illam, jubente Paulo III. de reformanda Ecclesiâ summorum virorum consultationem, atque ipsa decreta Tridentina prætermittimus. Quidnam ergo illud esse dicemus, quo potestatis Pontificiæ, secundum Anonymum, totus sese fulgor explicuit? An cum non jam ferè tutandis canonibus, sed exemptionibus, dispensationibus, reservationibus, denique extraordinariis arbitrariisque mandatis & imperiis eminere cœpit autoritas, cum Papa longè positus, tot capitula, tot Monasteria, de quibus ne cogitare quidem vacat, immediatè regenda suscipit, proprios arcet Episcopos, atque ab iis suum quoque Clerum avellit; cum Episcopalem jurisdictionem in Monachos atque in mulieres effundit, aut effusam tutatur; cum denique Romana Curia Episcopos veluti adversos habere, in tot exemptis præsidium ac firmamentum, ponere voluisse visa est? Hiccinne ille est Ecclesiæ Romanae fulgor explicuit? An fumus potius? At nos ex illo fumo dari lucem votis omnibus supplicamus. Id in Concilio Tridentino, pro temporum quidem necessitate, inchoatum Ecclesiæ gratulamur; certoque statuimus, nunquam Ecclesiæ Catholicæ, nunquam Sedi Apostolicæ suam dignitatem constitutam, nisi defensis canonibus, adscitisque Episcopis, quos ipse CHRISTVS adjutores dederit.

XII.

Quam falsò asserant Gallicanâ Declaratione contentam doctrinam dissidiorum occasione proditam aut innovatam: Cleri Facultatisque Parisiensis antiqua monumenta replicantur: nova etiam produntur: quædam Gallis malevolentissimè ab Anonymo objecta refelluntur: votum auctoris ejusdemque erga Ecclesiam Catholicam Sedemque Apostolicam devotus animus.

JAM luce est clarius pessimè objectum Gallis, quòd de Sede Apostolicâ, male sentiant, cujus dignitatem confirmare & illustrare non cessant. Sed quandoquidem autor Anonymus tractatu de libertatibus Gallicanis, eadem de re mendacissimè ac malevolentissimè scripsit, non feremus Christianissimi Regni impunè violari Majestatem.

Ac primum grave illud est, quòd semel atque iterum inculcat, à Bonifaciani dissidii tempore, Gallorum in Sedem Apostolicam studia refrixisse, cum, ut cætera omitamus, id etiam imperitissimis rei historiciæ notum sit, post ea dissidia, sub Benedicto XI. & Clemente V. aliisque Pontificibus, Curiam Pontificiam translatam ad Gallias, atque Avinionem toto fere sæculo residentem, cum Gallicano Regno conjunctissimam, ejus obsequiis floruisse. Sed nos insulsißimum commentum jam confutavimus.

At Anonymus graviora protulit. Nempe & id scribere ausus: quæ à Gallis scriptoribus de Romani Pontificis autoritate proferuntur, avitum ac ferè ingenitum testari illius nationis erga sanctam sedem studium magis fortè quàm modernorum affectum; tanquam ab eo studio moderni desciverint. Postea:

Quòd Galli aliquibus schismaticorum nomine suspecti sunt, aut inimicorum esse invidiam aut politicorum minas. . . aut forte justum piorum metum; ne si crescat Pontificiorum mandatorum neglectus, in contemptum transeat, qui à schismate solet non longè abesse: quasi jam Gallis solenne sit Pontificia mandata negligere. Gravius & acerbius illud: Ferè pavitare Galliam, quòd olim sanctam Sedem tantâ reverentiâ prosecuta fuerit, tantâ humilitate audierit, tanto zelo defenderit. At illud dirum & abominandum de Gallicanis etiam Antistitibus dictum: Frustra Antistites Gallicani auctoritati Pontificiæ gravissimum vulnus illaturi honoris, à præfatiuncula ferrum occultant: ut parùm esse videatur, quòd Romano Pontifici adversentur, nisi etiam blandientiam ac venerantium specie, parricidiales manus inférant. Quo argumento? Quâ probatione? Nullâ: nisi quòd avitam, Ecclesiæ Catholicæ Sedique Apostolicæ salutarem, certè tot retro sæculis, à studiosissimis Sedis Apostolicæ defensoribus pro innoxia habitam, sententiam, nullâ cujusquam offensione proponunt.

Et quidem toto Anonymi tractatu sparsum illud: prisca illas de Ecclesiæ Catholicæ & Conciliorum generalium autoritate sententias, in Galliâ tunc esse prolatas, cum Reges à Romano Pontifice dissiderent. In his igitur

A non;

lib. i. c. xvj.

n. 2. lib. iij.

c. ix. n. 3.

Sup. lib.

iij. c. xxij.

xxiv. xxv.

lib. iv. cap.

xxij. lib. x.

c. xxv.

Anon.

lib. vj. c. ij.

n. 1. a.

Id. lib.

xj. præf.

Id. lib. vij.

c. 1. n. 3.

Id. lib. iij.

c. vij. n. 9.

10. lib. vij.

præf. n. 1.

ib. c. vij.

n. ij. lib. ix.

c. x. n. 3. 4.

in conclus.

oper. n. 13.

& pass.

Gallos *Aula desiderii obsecutos, atque alicujus spei vel timoris impulsu esse permotos; quin ipsos Episcopos Gallicanos anno 1682. odiosam & importunam objecisse doctrinam, ut summum Pontificem ab executione Lugdunensis de Regalia (f) canonis detererent.* Sed hæc quàm falsa sint, quàmque iniquo animo exprobrata, alia Ecclesiæ Gallicanæ acta testantur.

Sup. lib.
vj. c. xxj.

Vetusta omittimus; posteriorum sæculorum exempla proferimus. Nullum sanè erat Christianissimo Regno cum Martino V. dissidium, cum sacra Facultas Joannem Sarrazinum, qui Conciliarium statutorum vigorem in summo Pontifice reponeret, repellebat & ad ista adigebat; quod *tota autoritas dans vigorem statutis Conciliaribus, residet, non in solo Pontifice, sed principaliter in Ecclesiâ Catholicâ, & Spiritu Sancto.*

Ib. c. xiiij.

Nullum erat dissidium cum Romanis Pontificibus, eo tempore quo eadem Facultas ad hæc Lutheranos compellebat, ut Ecclesiæ Catholicæ & Conciliorum generalium determinationes absolute admitterent; decreta verò Romanorum Pontificum ita, *si ab Ecclesiâ recepta & approbata* essent.

Ibid.

Nullum erat dissidium, cum editis adversus Lutherum articulis, Ecclesiasticam potestatem exponere aggressi, Pontifici quidem suam; at ut errare non posset, non nisi Ecclesiæ Catholicæ & Concilii generalibus tribuebant.

Diff. præv.
n. xiv.

Nullum erat dissidium, cum toti Orbi Christiano Tridenti collecto, atque ipsi Pio IV. testatum volebant, se in Constantiensibus, iisque conjunctis Basileenfibus decretis persistere, ac porro perstituros, neque laturos unquam, ut sacrosancta decreta ullâ vel ambigua formulâ læderentur.

Recentiora ac nostri sæculi exempla postulas? Nullum erat dissidium anno 1614. cum gravis illa exitit de tertii Ordinis articulo, ac Regum supremâ autoritate dissensio: & tamen in actis Ordinis Ecclesiastici conscripimus: lecto articulo Patribus visum, *eo articulo sterni viam ad schisma; ac fieri ut civiles Ordines nullâ autoritate, nec potestate legitimâ de verbo Dei judicent, decernantque quid illi congruat; damnent ac ligent conscientias; que autoritas Concilio generali & Ecclesiæ universæ spirituali potestati reservata est.* Quo etiam die pomeridiano conventu iteratum, *hujus questionis judicium Concilio œumenico reservatum.*

Proc. verb.
de la Châ-
bre Ecclési-
1614. du
Mardi 30.
Decemb.
Mem. du
Clerg. T. I.
p. 198. ed.
1673.

At enim, inquires, non hic tractabant quæstionem, neque Conciliarem

(f) *De Regalia.*] Adeo inconsultè quæstiones tractat D. CHARLAS, ut illa ferè omnia, quibus Cleri Gallicani causam conclamarunt vult esse, in hujus causâ præsidium nullo labore adduci possint. Sic est canon XII. Sess. XV. Concilii Lugdunensis, quem allegat. In eo enim canone, illi tantum qui *Regalia . . . de novo usurpare conantes, bona Ecclesiarum . . . vacantium occupare presumunt . . . excommunicationis sententiæ subjiciuntur.* Deinde addit: *Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum . . . fundatione, vel ex antiquâ consuetudine jura sibi hujusmodi vindicant, ab illorum abusu sic prudenter abstineant . . . quod ea que non pertinent ad fructus . . . non usurpent, nec bona cetera . . . dilabi permittant, sed in bono statu conservent.* Tom. XI. Conc. p. 982. 983. Atqui hæc firmant, necum infirmant *Regalia* que sunt ex antiquâ consuetudine. Porro P. SIMOND Jesuita & Petrus DUPUY multis & validissimis argumentis probaverunt ex antiquâ consuetudine esse *Regalia jura* quæ sibi Reges Gallie vindicant; qui etiam credunt his jurbus usos fuisse primæ stirpis Reges. Ergo pessimè à D. CHARLAS allegatur canon ille Lugdunensis.

potestatem cum Pontificiâ comparabant. Rectè. Tantò ergò magis, quæ animis erant insita, nullo contentionis studio proferebant; arduam quæstionem, summâque inter Catholicos dissensione agitatam, ubi etiam de Papæ autoritate quæreretur, *Concilio œumenico*, sive ut explicitiùs in superiori congregatione dictum erat, nec jam repetere necessarium, *Concilio œumenico & Ecclesiæ Catholicæ potestati* reservabant; de fidei quæstionibus terminandis communem Cleri consensum simplici animo testabantur; sancti & Orthodoxi mirificas laudes à Paulo V. summo Pontifice, Brevi speciali edito, referebant.

Nullum erat dissidium anno 1625. cum Clerus Gallicanus Stephani Louytori Decani Nannetensis, Apostolicæ Sedis autoritate prolatam sententiam adversus Episcopum Leonensem, declaratione editâ, impiam, sacrilegam, nullam esse censuit: (g) accepto deinde nuncio declarationem à summo Pontificè esse abrogatam, Regi Christianissimo totius Cleri nomine supplicavit: si res pacificè neque Romæ, neque in Galliâ componi posset, *permitteret Nationale Concilium, ut consuleretur quid factu opus esset, & ut Concilium œumenicum peteretur.* Concessum à Rege, cum Legato actum, missum Romam * commonitorium, allatumque imprimis, *non potuisse à Papâ contra tot Episcopos decerni, nisi illis auditis, datâque commissione in partibus, juxta concordata & privilegia Ecclesiæ Gallicanæ; ab Episcopis Gallicanis postulatum Nationale Concilium; ac nisi Breve Apostolicum premeretur, daturus ibi operam, ne quid libertates & privilegia Ecclesiæ Gallicanæ detrimenti caperent.* Quid plura? Pressum Breve; Louytorius à sententiâ destitit; Leonensi Episcopo satisfecit.

Nullum erat dissidium anno 1650. cum occasione viri Illustrissimi Renati de Rieux de Sourdeac, Episcopi Leonensis à Commissariis Apostolicis depositi, atque aliorum Commissariorum sententiâ (h) restituri, veritus est

(g) *Nullam esse censuit.*] Rem ut gesta est narrabimus. Summus Pontifex Doctores GALLEMANT & DUVAL ac P. DE BERULLE Congregationis Oratorii Præpositum generalem, tam in spiritualibus quàm in temporalibus, præfecerat omnibus Monasteriis Monialium Carmelitarum in Galliâ constitutis. Plurimi autem Episcopi intercesserant, ne Bullæ & Brevia Apostolica eâ de re missa executioni darentur, quos inter D. DE RIEUX Episcopus Leonensis enixe contendebar, Episcoporum autoritatem in Moniales eam esse, quam Papa nullo decreto, nullâ Bullâ posset convellere. Itaque Moniales Carmelitas Morlaensenses suæ Diocesis, quæ ultrò Episcopali suæ jurisdictioni se submiserant, transtulit primum in domum suam Episcopalem, & inde in castellum Brestiæ. Verum D. DE LOUYTRE delegatus à Cardinalibus DE LA ROCHE-FOUCAULT & DE LA VALETTE, ut in eâ causâ Papæ nomine judex esset, venit Leonam; ibique, latâ sententiâ, jussit Moniales anathemate innodari, Ecclesiam Cathedralē Leonensem interdicti, & ipsum Episcopum ab omni ministerio Episcopali suspendi, nisi intra decem dies dictas Moniales ad Papæ obedientiam reducere conaretur. At Clerus Gallicanus indignè ferens D. DE LOUYTRE hæc tam multa tantaque nullo jure fuisse molitam, illud egit, quod hic à D. BOSSUET narratur.

(h) *Commissariorum sententiâ.*] Reus Majestatis postulatus fuerat D. DE RIEUX Episcopus Leonensis; eò quòd operâ suâ & consiliis favisset Mariæ Medicæ Regis matri è Regno non parvam conturbationem in Regno creaverat Reginæ matris & Galtonis fratris Regis fuga. Quapropter de Sede suâ dejectus est an. 1635. judicio DD. DE BARRAULT Archiepiscopi Arelatenfens, BOUTHILLIER Turonensis Coadjutoris, DE NOAILLES Fortiopolitanis, DE HARLAY DE SANCY Macloviensis Episcoporum, quos Urbanus VIII. Commissarios in

Ib. T. I.
PART. I. tit.
I. c. D. n.
14. 15. vid.
recueil. des
piéc. con-
cer. l'Hist.
de Louis
xiiij. T. iv.
pag. 310. &
seq.
* Ad
Oratorem
Regium.
Ib. n. 26.

Ib. n. 37.
41.

Clerus ne Provinciarum juri & canonico ordini noceretur. Itaque solemnè protestatione edità, & Nuncio rite intimatà, id egerunt, ut Episcoporum judicium, congregatis in Synodo Provincia Patribus, salvo jure appellationum ad Romanam Sedem antiquà canonica autoritate reservarentur; neque Apostolicis literis ullum sibi præjudicium fieri possit; neque trahantur eadem in exemplum, quo quisquam sibi putet contra salutarium reverentiam regularum temere quid licere. Sic cavebant ne adversus canones extraordinaria & arbitraria mandata valere putarentur.

Sup. lib. vj. c. xxvj. Nullum erat dissidium anno 1656. cum sacræ Facultatis jussu, postulanti- bus ac probantibus Episcopis, in ordinario ac frequenti consensu Lucetiæ congregatis, è Francisci Guillovii Thesi hac præsertim eruta sunt: *Concilia ad melius convocari; in his, à Pontifice auditis Episcoporum sententiis ac judiciis pro suâ autoritate certoque & infallibili charismate, verbum fidei pronuntiari.* Substitutum illud: *Episcoporum jurisdictionem esse juris divini, & esse immediatè à CHRISTO, eosque in Conciliis generalibus verè esse judices; atque in his ex eorum judicio summum Pontificem pronuntiare.*

Denique nullum erat dissidium, cum per eadem ferè tempora tot adversus Jansenium acta confecta sunt, laudatque à Romanis etiam Pontificibus Episcopi Gallicani; cum tamen prisce disciplina Traditionisque memores, Pontificias Constitutiones ita admitterent exequendasque mandarent, ut à se facta deliberatione, datoque judicio, acceptatas & interpretatas, ut ex actis publicis fuscè docuimus.

Memorat Anonymus lib. viii. inculcari frequenter ab Episcopis Gallicanis, jurisdictionem Episcoporum ita esse de jure Divino, ut eam à sancti Sede neutiquam accipiant; eo sine, ut summum Pontificem à proferendo circa controversiam de Regaliâ judicio detererent; aut si quid pronunciaret, minoris videretur esse autoritatis. Tum in eodem libro hæc habet: *Abstinuissimus ab hujus questionis tractatione, non solum propter ejus difficultatem, sed etiam quia, cum sacrum hunc Ordinem maxime veneremur, displicent nobis quæcumque venerationem illam possunt quavis occasione imminuere: nisi animadvertissemus Illustrissimos Episcopos Parisiis congregatos suam in Deum jurisdictionem referre tum maxime conatos, cum justis summi Pontificis decretis repugnabant.* Quis ferat derisorem, reverentiæ specie, talia exprobrantem? Qui si Ecclesiæ Gallicanæ & sacræ Facultatis acta toties publicata & à nobis relata, amico animo perlegisset; profectò fateretur, jurisdictionem Episcopalem, nullo non tempore, ut à CHRISTO immediatè profectam, apud nos prædicatam; neque nostrâ aut avorum memoriâ unquam contigisse, ut quilibet

Sup. lib. viij. c. xiv. & pass. tot. lib. & seq. hac causâ delegaverat. Quievit quidem D. DE RIEUX, quandiu vixit Cardinalis DE RICHELIEU, quem in illo negotio sibi adversarium sentiebat, & cujus non immeritò ulticem potentiam ulterius experiri verebatur: Gallicani verò Præfules, licet ferrent ægerimè hoc judicium, cum injustum, tum nullo ordine canonico latum, iisdem de causis siveerunt. Sed mortuo Cardinale, Episcopus Leonensis, interjectâ appellatione, postulavit ut Innocentius X. judicium in se latum juberet retractari; qui Pontifex an. 1646. septem Episcopis causam retractandam & supremâ autoritate judicandam commisit, atque tunc demum Episcopus Leonensis innocens omnium sententiis absolutus est. Vid. Mem. du Clerg. Gall. Christ. Hist. de Louis le juste aut. Dupl.

quam hominum contrariam sententiam impunè propugnaret. Quæ nunc, si Deo placet, vir amicissimus & erga Episcopalem Ordinem obsequentissimus, adversus Pontificem comparata esse prædicat.

Hæc quidem sunt iniquissima; hoc vero absurdissimum, quòd appellationes ad Concilium generale factas eo nomine elevat, quòd, occasione dissidiorum, vel schismatis, natum sit genus illud appellationum, tum si Papa negaret, quòd ex parte Regis rogaretur, aut vellet contra ipsum ejusve subditos procedere. Quis enim appellaret, nisi aliquid existeret gravamen aut dissidium? An appellatum vellet ab eo qui omnia largiretur? Cæterum de illis appellationibus, quàm schismate antiquiores sint, quàmque non tantum à Gallis, sed etiam ab aliis frequentatæ suo loco ostendimus. Hic quidem commonere volumus, quàm non modò iniqua, sed etiam insulsa autor Anonymus contra Gallos scripserit.

Cujus etiam generis illud est quod passim exprobrat de dispensationibus apud Gallos maxime frequentatis: quasi alibi canones purè obtineant; nullæ translationes; nulla pluralitas; nullæ commendæ sint; uni tantum Gallia in dispensandis gratiis defudet Curia? An quia non quemadmodum illi laicorum invasiones assidue improperant, ita nos ad invidiam usque objicimus, oppressam ab Inquisitoribus ordinariam potestatem; erepta Episcopis de fide judicium, quibus maxime Episcopatus constat; Ecclesiasticos redditus, per gravissimas pensiones, easque resignabiles in frustra concisos, ac beneficiariis nudum propemodum relictum titulum; aliaque hujus generis innumerabilia, à quibus puri sumus, ideò disciplinam apud nos profligatam confiteri oportet; florere apud eos, quos inter extraordinaria & arbitraria imperia sine more modoque vigent? Et quidem utinam omnes propheterent? Cæterum si gloriari oportet, id dicam, quod exteros audimus sæpe memorantes: nullum esse Regnum, in quo magis religio floreat, quam hoc Christianissimum; nullum, in quo sit Clerus doctior, sanctius Sacerdotium, Monastica disciplina castior ac severior, morum doctrina purior, Scripturarum & antiquitatum ferventius studium; nullam denique gentem, quæ accuratam disciplinam, si quis id fortiter aggressus sit, aequiore animo passura videatur.

Desinant ergò nos incescere calumniis, tanquam ea, quam Galli tuemur, doctrina è dissidiis orta sit. Cogitent porius nostrâ memoriâ, aulicis artibus pressam, ultrò postea erumpere; ac facile promi, quod est pectori insutum. Faxit autem Deus, edificent Ecclesiæ regendæ Principes, Ecclesiasticum regimen, non aulae flatibus ac motibus; sed æternâ veritate ac Patrum Traditione niti oportere.

Denique quod objiciunt, cæterarum gentium consensione nos premi, ac posse à Pontifice securè damnari Galliam; decreto ex nostris quoque Dogmatibus totius Ecclesiæ consensu valituro; tanquam Ecclesiæ Gallicana, tanta Ecclesiæ pars, eaque florentissima nihil sit. His quidem objectis, inscitiam, hostilemque animum, non modò adversus Galliam, sed etiam adversus Ec-

Anon. lib. vj. c. 1. n. 2.

Sup. lib. v. c. viij. ix. lib. x. cap. xxiiij. xxvj. & seq.

Anon. lib. vj. c. 1. n. 2. & alib. pass.

A

I

519

119

clesiam universam produunt. Nempe dum Rex optimus, ac pietate major quam armis, tot egregiis ac immortalibus titulis, id etiam addit, ipso regnante, excisam hæresim in Galliis, tum ipsam Galliam, sub tam pio Principe erroris aut schismatis damnari posse confidunt. Sed frustra sunt. Non ita œcumenici Constantiensis Concilii jacebit autoritas: non ita Ecclesia Catholica repente mutatur; nec per cæteras gentes, usque adeo prostratam veritatem arbitramur, ut ejus apud se tot vetusta, tot recentia monumenta obliterari sinant. Quod si tanta quæstio, tantis Catholicorum altercationibus nobilis, in quâ Conciliaris, Papalisque autoritatis summa vertitur, jam finienda est, non sine œcumenico Concilio eam finiri posse sentiunt: aderit omnium sæculorum firma Traditio: evigilabunt sui memores Episcopi; ac Spiritus Sanctus veritatem vindicabit.

Illud etiam exprobrant, gratam hæreticis esse eam, quam Episcopi Gallicani de Concilii autoritate Declarationem ediderunt. At nos contra expectamur, obstinatis hæreticis eam esse molestissimam, quâ calumniandi causas detractas esse sentiant. Qui verò modestiores sunt, ac pacatiores, hos in Ecclesiam Catholicam, Sedemque Apostolicam propensiores evadere, toti Ecclesiam gratulamur.

Ad. x. 12. His ergo intelligimus Petrum ab alto vocari, quemadmodum olim in Actis; ut comedat quadrupedia & serpentina terra & volutilia cali; mundaque aquæ ac immunda in sinum congerat, in corpus trajiciat, unitati servet, aut reddat.

Jam qui Declarationem Gallicanam veram quidem esse, sed tamen præposteram objiciunt, neque Ecclesiasticæ rei conducere, ut ultrò Catholicis nova & contentiosa tractent; hos quidem confutavimus; neque iterare piget, à nobis non nova proferri, sed à Majoribus quæsitâ, imò etiam definitâ, quæ Catholicæ Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ æquitatem dignitatemque commendent.

De Regaliâ, cujus gratiâ Declarationem Gallicanam exortam esse volunt, alii dixerint. Ego hoc tantum: extensam fortè nullo malo animo, sed ex prætensò, ac dudum præconcepto jure; Regaliâ haud tantam esse rem, propter quam jusque fasque videretur, ex Apostolicâ Sede tantos intentari merus, tanquam omnia ruerent.

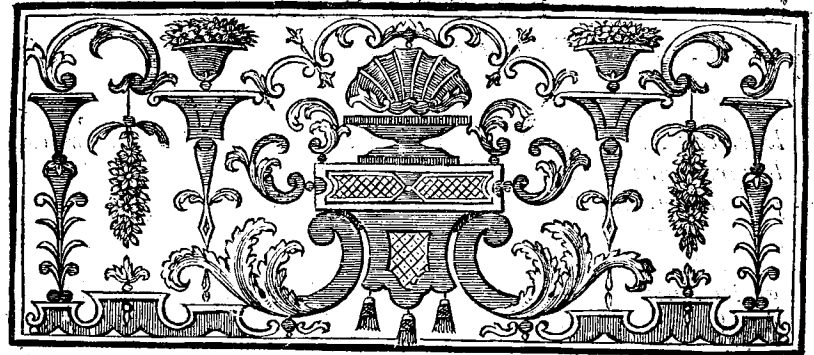
Quod aiunt, Declaratione provisa esse remedia, si quid gravius immineret; arcanorum inscius quid dicam? Neque viri graves fortè succenseant, si tot inter minas; Christianissimo Regno, ex avitis consuetisque Dogmatibus; aliquid præsidii comparetur; quæ præsidia qui Gallis erepta esse velint, cogitent evenire posse ea tempora, quibus ipsis Ecclesiæque, ac Sedi Apostolicæ necessaria esse videantur.

Nunc postquam de susceptâ quæstione dicta sunt omnia; de me uno verbo dicam. Ac primum, Deo teste, profiteor, eum esse me, qui Sedi Apostolicæ ac Pontificiæ Majestati impensissimè faveam; & confido fore ut, si qui bono animo hæc quærant, id sentiant; Sedi Apostolicæ sua & antiqua

& tuta, humilis pacificusque reddo; hostibus, ne per aliena & falsa eam oderint, consulo; Catholicis hominibus, ne utrumque fortè sint nimii, vera & æqua præmonstrare satago; Gallos meos, ac præsertim Episcopos, nonnullis suspectos, tanquam Sedi Apostolicæ aliquid detractum velint, ab eâ contumeliâ vindico; tuta ab illis esse omnia, præscis exemplis monumentisque probò; Petrum has super aquas tutum incedere, neque frustra trepidare moneo & hortor; utcumque est, securus hanc causam ad CHRISTI tribunal perfero. Si Sedes Apostolica utrique parti, æquo jure consulens, silere interrim edixerit, polliceor pariturum; denique ad supremum usque halitum, in Ecclesiæ Catholicæ, Romanæque & Apostolicæ Sedis, in eâque sedentis Romani Pontificis potestate esse me, futurumque profiteor. Ita me Deus salvum velit; ita me Petrus; ita me Pater sanctissimus habeat oviculam ad ejus pedes pro pace Ecclesiasticâ suspirantem; sub quo incurvari peto altitudinem sæculi frustra intumescens, Turcicamque barbariem, hæreticamque & schismaticam, quocumque loco, vel se exerit, vel latet, superbiâ; atque id supplico ab his nostris abesse temporibus, ut hæc tam antiqua, tam sana, audens dixerim, tam pacifica, tam modesta, ferre non possint.

F I N I S .

APPENDIX
AD
DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE
AN. 1682.

PRÆFATIO AUTORIS.

OSTE A quàm edita est CLERI GALLICANI de Ecclesiasticâ Potestate Declaratio, multa adversus eam scripta prodierunt. Ac primùm divulgati Libelli duo, quorum alteri titulus: Ad Illustrissimos & Reverendissimos Gallix Episcopos, Disquisitio Theologico-Juridica super Declaratione Cleri Gallicani, factâ Parisiis 19. Martii 1682. Alter inscribitur: Doctrina quam de Primatu, Autoritate & Infallibilitate Romanorum Pontificum tradiderunt Lovanienses Sacræ Theologiæ Magistri, ac Professores tam veteres quàm recentiores &c. Declarationi Cleri Gallicani de Ecclesiasticâ Potestate nuper editæ opposita. Uterque Anonymus. Ab utroque Cleri Gallicani Declaratio non tantùm impugnatnr, verùm etiam proscribitur, ut quæ faveat hæreticis, Romanum Pontificem dignitate Primatûs, Divinâ ei ordinatione constituti, exuat, & Sedem Apostolicam labefactet; quin etiam exfuscitet Wiclefi errores, à Constantiensi Concilio condemnatos. Miram rem, ut quod Synodus Constantiensis de supremâ Conciliorum autoritate sanxerit, in Wiclefo ipsa proscripserit! Cæterùm NICOLAUS DU BOIS, Sacrarum Literarum in Universitate Lovaniensi Professor Primarius, se disquisitionis Autorem professus, alias scriptiunculas sparsit, ut si non vi ac pondere, nō numero saltem premere velle videatur. Atque hæc apud vicinos

Doct. Lo-
van. in fine.* Zelepe-
chimi.Cens. Arch.
Strigon.
vid. in
vind. Maj.
Scol. Par.Disquis.
Art. ix. p.
44

*Belgas, magnis acta sunt clamoribus. Sic enim Autores illi de summâ Catholicæ Fidei agi vociferantur; quasi hæc quæstiones in Ecclesiâ nunc primum audiantur, non autem à multis sæculis, nullo erroris, nullo Schismatis metu pertractata fuerint. Verùm ex longinquo gravioris belli metus; nec jam disquisitio aut tractatio, sed censura. Nempe Illustrissimus GEORGIUS * Strigonensis Archiepiscopus, ac Regni Hungariæ Primas, offensatâ primùm Concilii Nationalis autoritate (credo ut Clero Gallicano parem Cleri Hungarici autoritatem opponeret) ipse interim, dum præfata Synodus suo tempore celebretur, cum quinque fortasse vel sex Episcopis, non est veritas tot Gallicanorum Episcoporum, ipsiusque ad eam Ecclesiæ Gallicanæ decreta configere, propositiones interdicerè, proscribere, prohibere; ut quæ Christianis auribus absurdæ, ac planè detestabiles, atque à Satanæ ministris disseminatæ, blandæ pietatis specie schismaticum virus instillent: etiam eam, si Deo placet, ut jam cæteras omittamus, quæ Regiam potestatem à depositionis sententiis tutam illæsamque præstat; etiam eam quæ Canonibus moderandum Apostolicæ autoritatis usum profitetur. Sic omnia subvertuntur: nec tantùm Majestatis Regiæ, verùm etiam Ecclesiastica libertas omnis è medio tollitur; nec jam Canone, sed ad nutum regitur Ecclesiâ, ac Majorum scita tot Romanorum Pontificum decretis firmata evanescunt. Sic innocui Galli avitas Libertates, avitam doctrinam, publica Ecclesiæ Regnorumque jura, absque ullâ cujusquam contumeliâ, ullâve censurâ propugnantes, indignis proscinduntur modis. Frustra Canonum, frustra Patrum implorant opem. Ecce enim ille Disquisitor ab Episcopis Gallicanis, minimè fuisse discussos Patres ac Canones, ad quos in hæc Declaratione fit relatio; sed simpliciter allegantibus creditum sibi persuadet. Qui si sacro Cœtui, totque privatis Conventibus per quatuor menses habitis adfuisse; si differentes audisset Illustrissimos Archiepiscopos Parisiensem & Rhemensem, sacri Cœtus Præsides, totque alios Episcopos doctrinæ atque eloquentiæ laude conspicuos, eos verò maximè, qui ad id negotium deputati, Tornacensem (a) dico, Meldensem, reliquos omnes Sacræ Theolo-*

(a) Tornacensem.] D. Guilbertus DE CHOISEUIL DU PLESSIS-PRASLIN Conveniens, deinde Tornacensis Episcopus, pieratis studio & plurimæ doctrinæ laude clarissimus, scripsit de religione multa commentaria, & de potestate Ecclesiastica egregiam epistolam ad D. STEYBERT Lovanientem Doctorem, quæ virum demonstrant in rebus Theologicis versatissimum. Et quæquam illa non superessent hujus viri monumenta, satis esset ad ejus gloriam sempiternam illa gravissima & doctissima relatio an. 1682. coram amplissimo Clero Gallicano cœtu habitâ, quam hic laudat D. BOSSUET, quamque nos, diu expectatam, demùm publici juris facimus. Vid. nostram Præfationem.

giæ Facultatis Parisiensis Doctores, atque in sacrâ doctrinâ verfatissimos; qui quidem, non nisi perpensis Sacræ Scripturæ Patrumque omnium locis, atque Ecclesiasticis ab ipsâ Christianitatis origine gestis evolutis dixere sententiam: adhibitis quoque aliis secundæ Ordinis deputatis, Parisiensibus Doctores & omni eruditione præstantibus viris; hos, inquam, si audisset, ipsumque ad eam Tornacensem Episcopum, tantâ pietatis ac doctrinæ laude celebratum, ad universum Cœtum sua & Collegarum sensa referentem; non profecto hæc unquam incauta & temeraria de Gallicanorum Episcoporum supinâ credulitate profudisset.

Interim, cum alii subinde adversus Gallicanam Declarationem tractatus, in Italiâ, in Germaniâ, in Hispaniâ ederentur, Emmanuel SCHELSTRATUS (b) nova acta produceret, eaque se relecturum arcana jactaret, quibus Basileensia simul & Constantiensia decreta statim conciderent; viri boni gravesque Gallicanos Episcopos Doctoresque hortabantur, ne avitam doctrinam, quæ prisca Ecclesiæ jura ac dogmata continentur, indefensam relinquere; neque modò confutarent recentiores istos, qui plerumque, levi operâ, nihil aliud quàm Turrecremata, Cajetani, Bellarminique aliquot argumenta repetebant, verùm etiam rem totam ab origine panderent, atque Ecclesiastica monumenta proferrent, quibus Clerus Gallicanus, tantâ doctrinæ pietatisque famâ conspicuus, Declarationem suam munitam credidisset.

Ego qui Deputatis ascriptus, publicis privatisque Conventibus interfui, nec tantùm audivi religiosissimos Episcopos, sed etiam quæcunque insigniora, ac memoratu digniora dicerentur, diligenter exscripsi, atque ipseus Episcopi Tornacensis, doctissimam juxta atque eloquentissimam relationem gestis insertam attentè perlegi; præcipua hic momenta percurram, ut intelligat Christianus Orbis, à Clero Gallicano nihil novi prolatum; sed vetustam atque constantem Scholæ Parisiensis totiusque ad eam Ecclesiæ Gallicanæ, imò & universæ sententiam repetitam; eamque à Scripturarum fonte, atque Aposto-

(b) Emmanuel . . . Schelstratus.] Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, antiquitatis Ecclesiasticæ habitus est investigator industrius & diligens. Is cum vidit Gallicanam Declarationem eo imprimis commendari quòd niteretur Constantiensibus decretis, statim vetustos quosdam codices Concilii Constantiensis, à se hinc inde exquisitos, sibi que optimæ notæ viros, vulgavit, ut concussio Declarationis fundamento, ipsa Declaratio rueret. Sed præterquam quòd, & horum MSS. veritas licet suspicari, & Schelstratus non satis probat acta Constantiensia antea vulgata, à Basileensibus fuisse adulterata; dici potest parva esse & nullius momenti ea quæ in hodiernis codicibus notæ ut mutila & interpolata. Vid. Lib. v. Ad quoque dissertationem Gallicam, cui titulus est: *Eclaircissement sur les Conciles généraux*, &c. quâ D. ARNAULD exagitat & egregiè confutat Schelstrati absurdas cavillationes.

Diviso
Operis in
duas Par-
tes.

licâ Traditione manantem. Atque ea me dicturum confido, quæ planè sufficiant ut hæc duo probentur: Primum doctrinam Gallicanam verè Catholicam esse, & ab omni censura ac notâ liberam: tum eam doctrinam absolutè esse veram; ac si censura adhibenda sit, adversam sententiam eâ animadversione dignam. Addam Corollarium, quo clarum perspectumque sit, Primum Beati Petri, & Romane Sedis, doctrinâ Gallicanâ non modò non obscuratam, verùm etiam illustratam, confirmatumque esse; tum censors nostros ad eum Primum propugnandum, falsa & dubia cum certis æquè congerentes, id omnino efficere, ut eam penitus doctrinam convellant, quam se præ cæteris tueri gloriantur.

Conful. xij.
p. 69.

Speramus autem Lovanienses, viros doctos ac pios, cum hæc legerint, non modò ab iniquâ censurâ temperaturos esse, verùm etiam nobiscum ultrò consensuros; certè coercituros, si quidem id valeant, Professore suum NICOLAUM DU BOIS, qui cum alia multa, tum illud præsertim æquè impotenter ac imperitè scribit: Excommunicatos nos esse, aut saltem in periculo ad cautelam (c) absolvendos. Romanos quoque & Italos credimus, si jam liberæ voces, Christianas tamen ac modestas, atque ab ipsâ antiquitate depromptas audire sustineant, non adeo exarsuros: Pontificem certè, cujus Majestatem in terris maximam, Majorum more tanto studio, tantâ religione ac fide colimus, facilè intellecturum, quàm sincero cultu Sedem Apostolicam prosequamur; quippe quam invictam & immotam, non cæcâ pietate, aut humanis ratiociniis, sed manifestissimâ veritate, ac traditionis robore, & Canonum haud minùs autoritate, quàm moderatione præstemus. Neque verò velimus, quod Catholici omnes, summique Pontifices meritò perhorrescant, Ecclesie, tanti corporis imbecille esse Caput, ipsum scilicet Romanum Pontificem; sed firmissimum, valentissimum Conciliorum autorem, Principem, executorem, Canonum custodem, atque ubi res postulet, æquum interpretem, & dispensatorem providum, imò etiam conditorem, fidei & Traditionis toto Orbe terrarum assertorem à Christo institutum; denique adversùs contumaces quosque, sive Episcopos, sive alios, in Christi nomine, contemptæ Ecclesie præsentem vindicem. Quæ cum in Romano Pontifice, ut à Chri-

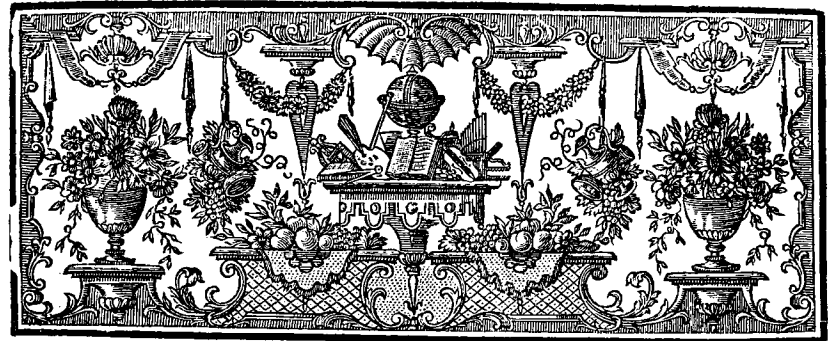
(c) Ad Cautelam.] D. DUBOIS verba referam. Timendum vobis est, inquit, ne incidatis in excommunicationem; & consequenter debetis petere absolutionem, ad minimum eam quæ a Canonis vocantur AD CAUTELAM.

sto profecta; veneremur; nihil quidquam ab ejus Sede metuemus, sed ad Ecclesie pacem cessura omnia, Deo autore, confidimus. Nos enim hic non nostra argumenta, sed Majorum testimonia & acta referemus; eaque integra & tota, ne fraudi & insidiis locus esse possit. Placuit enim in tantâ re perspicuitati potius quàm brevitati consuli; & acta quidem recensemus, non Cleri Gallicani, aut Universitatis Parisiensis (quanquam & hæc quoque, ut quæ cum Ecclesie Catholice, sedisque Apostolicæ traditione conjuncta sint) sed ipsius Ecclesie: neque illa recondita aut latentia; sed quæ in omnium sint manibus, imò quæ ab adversariis lecta, allegata, exscripta sint; sed tantâ occupatione animorum, ut interdum non legisse, sed cursim transiliisse videantur. Quæ si quis attenderit, rem confectam, judicatam, definitam dabimus Majorum sententiis; neque, uti faciunt qui contra sentiunt, Conciliaria Decreta cum Pontificiis, vel etiam Conciliaria cum Conciliaribus; Constantiensia scilicet, cum Florentinis aut Lateranensibus collidemus, quod hæretici rideant; sed quæ ad summam attinent, omnia coalescere, atque uni omnino formæ reddi demonstrabimus; unde existit illa dogmatum consensus, ac planè unitas, in cujus amorem admirationemque hostes Ecclesie, vel inviti rapiantur. Quòd si quid quæstionis supersit, fateantur omnes amicè disceptari pertractarique debere, uti inter fratres decet, qui non sua protervè tueantur, sed communi studio in unius matris Ecclesie autoritate acquiescant.

Cæterum eam secuti sumus scribendi rationem, quæ maximè perspicua sit. Ipsam orationem; licet per se continuam, in capita distinximus; probationes atque documenta in sua quæque loca contulimus; præfixâ summâ juvamus memoriam, rerumque seriem indicamus. His quidem sublevare conamur attentum diligentemque lectorem. Nam qui tantas res claras perspectasque esse volunt, etiam si mentis aciem nec adhibere curent, atque oculos tantùm hæc illacque circumferant, hos non modò ab hæc tractatione, sed etiam ab omni Theologica graviore re alienos esse decernimus.

Verbis autem utimur vulgatissimis atque notissimis, nihil scilicet veriti fastidiosas aures, quæ nihil nisi ex Tulliano Terentianovè penâ depromptum admittant, hujus eloquii plerumque imperitissimi. Nos profectò, ut non sumus eorum numero, qui Theologicam veritatem nonnisi horridâ incultâque ac scholasticâ ora-

tione explicari posse putant ; sic ab iis abhorremus , qui ne id quidem aequo animo patiantur , novas res , novis designari vocabus. Itaque Investituras , Hominium , Feudos , aliaque hujusmodi tanquam venena horrent ; at dum refugiunt Infallibilitatem , Superioritatem , ejusdemque generis in Scholâ receptas usitatasque voces , in eos se verborum circuitus induunt , unde evolvere se non possit oratio. Sed hæc satis surperque, Jam Cleri Gallicani acta referamus.

A P P E N D I X
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI

DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

In quâ probatur DECLARATIONEM GALLICANAM
ab omni censurâ esse liberam , & eam Romani
Pontificis auctoritati nihil nocere.

LIBER PRIMUS.

Id probatur ex professione fidei , & Doctorum Catholicorum
nobiscum sentientium auctoritate.

CAPUT PRIMUM.

Cujus sit generis ea questio quam tractamus ? Nullum hic patere locum ad nos vel hæreseos , vel erroris in fide incusandos : professio fidei à PIO IV. edita ex Concilii Tridentini mente , ut vera & sufficiens regula proponitur : articuli Parisienses anni 1542. adversus LUTHERUM huic præluxerunt , ejusdemque sunt spiritus.

SOLET Ecclesia Catholica exortis erroribus statim opponere plenam ac luculentam veritatem à Deo revelatam declarationem , quâ nodum ipsum difficultatis expedit. Unde illud Beati Augustini. *Dicatur ergo verum , maxime ubi aliqua questio , ut dicatur , impellit.* Sic sacræ doctrinæ inserviunt omnia , & per hæreses quoque

Tom. II. Append.

B

Aug. lib. ij. de don. persev. Tom. x. e. xvj. n. 40. P. 843.

Ibid. cap. xx. p. 851. Vinc. Lirin. comm. j. c. xxxij. Tom. vij. Bib. Pat. p. 259. Decr. diff. lxxxij cap. error. Fel. III. ep. j. ad Acac. Tom. iv. conc. p. 1051. Vid. Pii IV. fid. prof.

Ecclesia proficit. *Didicimus enim*, ut præclare idem S. Augustinus addit, *sm- gulas quasque hæreses intulisse Ecclesie proprias questiones, contra quas diligen- tius defenderetur Scriptura Divina, quam si nulla talis necessitas cogeret. Quâ diligentia fit illud, quod ait Vincentius Lirinensis, ut intelligatur illustrius, quod antea obscurius credebatur.* Quare, cum postremis hæc temporibus Lu- therani, & alii Christianæ & Catholicæ unitatis æque ac veritatis hostes, Sedem Apostolicam tantâ insaniâ oppugnârunt, necesse planè erat ut Ec- clesia Catholica, plenâ & clarâ fidei professione, errore elideret. Non quòd illi primi de Petri Primatu quæstionem moverint; nam Wiclefistæ & Hussitæ jam, & antea Valdenses & Photiani seu Græci in eam petram im- pegerant. Sed cum hæretici hujus temporis in sacro-sanctam potestatem ve- hementissimè debaccherentur, ipsa veritas postulabat ut, quâ perspicuitate ac plenitudine Ecclesia Catholica cæteros articulos Luthero & Calvino adver- sos proponebat; veram quoque & antiquam de Primatu Petri, ejusque suc- cessorum Romanorum Pontificum profiteretur fidem. Huc enim vel maximè pertinebat illud à jure desumptum, & in hoc argumento sæpè consideran- dum: *Error cui non resistitur, approbatur; & veritas* (maximè lacescita & im- petita) *cum minimè defensatur, opprimitur.* Quod à Felice III. in causâ fi- dei primò pronuntiarum, ac deinde in iisdem causis ab ejus successoribus, & ab omnibus Doctoribus magno consensu frequentatum est.

Hinc Pius IV. post Concilium Tridentinum plenam fidei professionem edidit, quâ omnes articuli à novis hæreticis oppugnati ad sacræ Synodi mentem exponantur. De Sede verò Apostolicâ hæc habet: *Sanctam, Ca- tholicam & Apostolicam Ecclesiam Romanam, omnium Ecclesiarum matrem ac magistram agnosco, Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac JESU CHRISTI Vicario veram obedientiam spondeo ac juro.* Hæc fide, qui intra Ecclesiam sunt, ad Ecclesiæ dignitates ipsaque ad eò Epif- copales cathedras promoventur: hæc fide qui extra sunt, ad Ecclesiæ Ca- tholicæ castra revocantur. Si quid ultrâ ad fidei plenitudinem exigitur, de- cipitur Ecclesia; decipiuntur hæretici ad Ecclesiam quotidie hæc fide re- deunt; & Catholica veritas à Catholicis quoque Pontificibus proditur. Hæc verò sunt de quibus nulla inter Catholicos controversia esse possit. Hæc stante fidei summâ, cætera, quæ deinde incurrunt, jam non in fide, sed in quæstionè sunt posita, inter Catholicos pacifico animo disceptanda. Quarè Clerus Gallicanus ea, ut sibi certa, ut Ecclesiæ Gallicanæ familiaria, ut Ecclesiæ universæ utilia, ut ab ipsâ antiquitate deprompta, non ut eâ- dem fide credenda proponit. Habent hoc maxima quæque etiam mytheria, ut cum de summâ constet, de modo tamen innoxie, imò etiam utiliter disputetur. Sic de modo exponendæ Apostolicæ potestatis, cum de re apud omnes constet, amico & fraterno animo quærere nos oportet.

Hanc verò fidei Catholicæ summam à Clero Gallicano fundamenti loco sincerè esse positam, nemo negaverit; cum Romanos Pontifices Petri succes- sores, *Christique Vicarios* ubique prædicent; cum *Primum Beati Petri, ejusque successorum Romanorum Pontificum, à Christo institutum, iisque debitam ab omnibus Christianis obedientiam*, atque in iisdem, utpotè *Christi Vicariis, rerum spiritualium plenam potestatem agnoscant.*

Quod in fidei professione est scriptum: *Sanctam, Catholicam & Apostoli- cam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem ac magistram esse*, qui- dam ipsam universalem Ecclesiam intelligunt; quæ proinde propriè, ac stri- ctè, ut aiunt, *Catholica* fit, quæ verè *Apostolica*, quòd Apostolicâ succef- sione gaudeat; quæ *omnium Ecclesiarum* particularium, uti omnium fidelium *magistra & mater* meritò appelletur, quæ & Romana fit, vel maximè quòd Se- dem Romanam ac Petri cathedram Principem fidei & Caput communio- nis agnoscat.

Alii Romanæ, Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ nomine, designatam vo- lunt Sedem ipsam Romanam à Petro & Paulo fundatam, verèque Aposto- licam, Catholicam quoque, eo sensu, quòd *ab eâ in omnes veneranda com- munionis jura dimanent*: omnium Ecclesiarum matrem ac magistram, quæ nos lacte alit doctrinæ salutaris, eamque tradat quâ vivamus omnes, Ro- manam fidem. Quis hæc non fateatur? Quis pro his non fundat sanguinem? Et utrumque sensum, ut summâ & sententiâ unum, suâ Declaratione com- plexi Patres Gallicani, *Sedis Apostolicæ in quâ fides predicatur, & unitas servatur Ecclesie, venerandam omnibus gentibus majestatem colunt; & in fidei quoque quæstionibus præcipuas Summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere* profitentur. Quid plura postulas? Non præcipuam, inquis, sed *solum* atque in se omnia continentem ejus autorita- tem necesse est agnoscamus; & *ab ipso ut capite accipere Patres in Conciliis Œcumenicis congregatos, quòd sine errore recta decident.* Hanc fidei summam esse prædicat, quâ eversa omnia quatiantur? Addis tu quidem ad fidem Ecclesiæ: nova profers: nos refugimus: nos à Spiritu Sancto doceri credimus in Synodis Œcumenicis Domini Sacerdotes; quòdque recta dec- dant, non à Summo Pontifice accipere; sed à Spiritu Sancto, quo autore dicant illud Apostolicum: *Visum est Spiritui Sancto & nobis*; sed à Christo Doctore à quo audierint: *Ego vobiscum sum.* Hæc tu interpretaris pessimè, ut nos quidem credimus. Verùm ea quæstio tantisper in suspenso sit, interim id audias velim. Sanè non ignorabant Summi Pontifices, in Eccle- siâ Catholica, de his rebus maximas esse quæstiones, nec verba deerant quibus multiplices nodos amputarent. Hæc omiserunt: Romano Pontifici veram deberi obedientiam decreverunt: id profitendæ fidei sufficere cen- fuerunt.

Majores quidem nostri jam idem senserant. Anno enim 1542. posteaquam Lutherana pestis in hoc quoque Christianissimum Regnum grassari cœpit, Doctores Parisienses, collectâ Facultate, hos articulos edidit.

XVIII. *Tenetur quilibet Christianus firmiter credere unam esse universalem Ecclesiam, in terris visibilem, que in fide & moribus errare non potest, cui omnes fideles, in iis qua sunt fidei & morum obedire astringuntur.*

XXII. *Certum est Concilium generale legitime congregatum, universalem re- præsentans Ecclesiam, in fidei & morum determinationibus errare non posse.*

XXIII. *Nec minus certum est unum esse Jure Divino Romanum in Ecclesiâ Christi militante Pontificem, cui omnes Christiani parere tenentur.*

Hæc fidei tessera ab Episcopis & Ecclesiis omnibus Gallicanis tradita, Regiâ quoque autoritate*, atque omnium Ordinum consensu excepta, di-

Ep. Conc. Aquilei. an. 381. tom. ij. p. 999.

Decl. Gall. Præf. & cap. iv.

Cens. Stri- gon. vid. Doct. Lov. p. 1. & 90.

Ag. xv. 18. Mart. xxvij. 20.

D'Argen- trè coll. jud. &c. tom. j. p. 413. & ap. Dried. tom. iij. fol. 171.

* Francis- ci I.

vulgata & custodita est. Vides quàm diversis verbis de Ecclesiâ ac Synodis Œcumenicis, deque Summo Pontifice egerint: *Ecclesiam & Synodos errare non posse dicunt: at Summo Pontifici Jure Divino ab omnibus Christianis esse parendum*. Hæc sine consilio ita distincta scilicet? Neutiquam. Non condebant, sed tradebant fidem; quæ cuique competerent, non ex privatis opinionibus, sed ex communi omnium sensu tribuebant. Sic factum, ut iisdem quoque verbis Romanus Pontifex Pius IV. Sedis suæ autoritatem affrueret, & quidem cætera omitteret, nihil verò aliud jure Divino, quàm *veram obedientiam* postulareret.

At illa obedientia, inquis, omnimodam superioritatem, atque ipsam adeò infallibilitatem infert. Iterùm atque iterùm admoneo, ad communem fidem addis tua: ad ea quæ consequi putas, longâ nos & dubiâ, imò etiam falsâ argumentatione deducis; atque id ex tuis quoque rationibus efficiam clarè. An antem contendes obediendum nemini, qui non fit infallibilis; non Episcopo, non Synodo Provinciali, non Nationali, non Legato Apostolico, non denique ipsi Pontifici, nisi de fide *ex Cathedrâ* decernenti? Absurdum. Nullumne ergò discrimen inter Papam & alios? Certè maximum. Nam aliis suis quisque grex; Papæ omnes obedire oportet; & id signanter ipsa fidei professio ab omnibus poscit. Quid, si quis jam dixerit, eò quòd Romano Pontifici Jure Divino ab omnibus obedientia vera deberi fide Catholicâ credatur, quidquid ille scripserit, edixerit, jussit, quocumque in negotio, in jure, in factò, in Ecclesiâ, in Republicâ, nihil nisi obediendum esse; neque unquam obrepi posse, aut mala suaderi, occupatissimo licet; sed standum ubique jubentis voluntati, in eoque veram repositam esse pietatem? Insaniam, inquis. Certè. Ergò illi obedientiæ tam justâ, tam necessariâ, sua quoque adhibenda cautio est. Quænam illa sit; quousque pateat; quid Concilia; quid Canones; quid ipsi Romani Pontifices; quid denique Scriptura & Scripturæ interpret Traditio poscat; quoniam ambigua res est, pacificè & amicè quærere; non statim omnia clamoribus miscere nos deceat. Atque interim certum est à Pio IV. Pontifice confessionem fidei requirente, ea selecta esse verba, quæ quæstiones omnes in Scholis quidem Catholicis utrinque disputatas, relinquunt integras; quæ autem ad fidem spectent, aperte & sine ullâ tergiversatione decendant.

CAPUT II.

De PII IV. professione diligentius queritur: in Synodo Tridentinâ consultò omiſſa quæ inter Catholicos controversa eſſent: PALAVICINUS Cardinalis teſtis adducitur: de Florentinâ formulâ, quòd ROMANUS PONTIFEX REGAT UNIVERSALEM ECCLESIAM, Tridenti in medium allatâ, atque omiſſa, ne noſtra ſententia vel ſub dubio læſa videretur: Claudii SANCTESII, & CAROLI Cardinalis LOTHARINGIÆ epiſtolæ: PII IV. reſponſum egregium: Ea tantùm in Concilio Tridentino definienda, in quæ omnes Catholicos conſpirarent.

NEQUE verò mirum est in professione orthodoxæ fidei à Pio IV. prætermiſſa eſſe illa, quæ inter Catholicos controversa eſſent, cum eam professionem ex Concilii Tridentini decretis, & ad eorum mentem eſſe à ſe editam ipſe teſtetur. Cui quidem Concilio, atteſtante Palavicino (a) è Societate Jeſu Cardinali, illius Synodi nobili Historico, idque centum in locis, nihil fuit antiquius, quàm ut à controversis in Eccleſiâ Catholicâ quæſtionibus abſtineret; quod quidem vel ſtudioſiſſimè, in eâ quam tractamus quæſtione, factum eſſe idem Historicus profiteſtur. Scribit enim ſic, Joanne Giattino, ejuſdem Societatis interprete: *Poſſiſſima Legatorum (Pontificiorum) cautio fuit, ne dum ageretur de rebus unde videbantur vincula poſſe injici manibus Pontificiis, impingeretur in ſeditioſam quæſtionem de prærogativâ inter ipſum & Concilium*. Hæc autem ad Pii IV. Pontificatum pertinent; cum poſtea, eodem Pontifice, de Sacramento Ordinis ageretur, inſtarentque permulti, Hiſpani præfertim, quibus ſe noſtri adjungebant, definiendum eſſe Jurisdictionem Episcopalem à Chriſto immediatè eſſe proſectam, Legati poſtulabant, ut quemadmodum de Episcopis, ita etiam de Papâ vera exponeretur fides, & jam aliqui Canones noſtris propoſiti erant. *Tum Cardinalis Lotharingus ad ſe Paleotum (b) accivit, eique ſignificavit ſe*

(a) *Palavicino.*] Is ſcriptor Italus ſanè elegans hiftoriam Concilii Tridentini ſcribere aggreſſus eſt, ut hiftoriæ FRA-PAOLO mendaciſſimæ, (hanc enim notam non ſemel injicit) ſuam ſincerioſam opponeret. Multis videretur Palavicinus, in tractandis controverſis prolixior & à partium ſtudio non tam expeditus quàm decet hiftoricum. Sæpe FRA-PAOLO multa peccantem caſtigat optimè; interdum in leviſſimos errores, ſi tamen errores ſunt, cenſoriam ſeveritatem exercet. Cæterum valde utilis eſt Palavicini hiftoria. Non enim FRA-PAOLO is eſt, cui nos in omnibus credere oporteat, ut neque alii quidam hiftorici, qui in exſcribendis rebus Concilii Tridentini, ipſo FRA-PAOLO indiligentiores fuerunt. P. LE COURAYER in ſuis notis ad hiftoriam FRA-PAOLO nonnunquam Palavicinum reprehendit immeritum.

(b) *Paleotum.*] PALEOTI Juriſ-consultus nobilis, in Concilio Tridentino de Romanâ ſede optime meritus, à Pio IV. ad Cardinalatum evectus eſt. Multos habemus PALEOTI libros piè doctèque ſcriptos, & imprimis tractatum cui titulum fecit, *de bono ſenectutis*. Hujus viri laudum pars eſt non minima, quòd familiaris fuerit SS. Carolo Boromæo, Philippo Neræo, & ferè omnibus, qui hoc ſæculo ſanctitatis & doctrinæ gloriâ flourerunt.

non potuisse, quantavīs adhibitā diligentia, suos & Episcopos & Theologos; (Gallicanos scilicet, quorum ipse dux antesignanus esset) adducere ad decretum illud canonice acceptandos, quod imprimis non admittebant ea verba, INESSE POTESTATEM SUMMO PONTIFICI REGENDI ECCLESIAM UNIVERSALEM, cum illa officerent sententiæ neganti eum esse superiorem Concilio; ac proinde, loco ECCLESIAM UNIVERSALEM, ponendum esse, OMNES FIDELES ET OMNES ECCLESIAS.

Neque tamen nostri ignorabant ea verba à Concilio Florentino, Græcis quoque approbantibus, in decreto unionis esse edita, atque optimo sensu, neque ipsis repugnante intelligi posse, uti postea videbimus. Sed cum in diversam sententiam ab adversariis ea verba traherentur, nostri Episcopi ac Theologi summo consensu vehementissimè refugiebant. Ad eò verebantur ne, vel ambiguis verbis, ab antiqua atque animis penitus infixā doctrinā discedere viderentur. Quorum sententiā à Paleoto perlata ad Legatos & ad Pium IV. statim perscripta est. Neque ita multo post Regis Christianissimi Oratores, Legatos Pontificios eā de re conveniunt. Quid autem egerint narrat Lanfacius unus Oratorum, duabus epistolis ad Lisium Romæ Legatum. Sed præstat audire ipsum Cardinalem ita referentem.

Tum, inquit Ferrerius (Oratorum unus) quasi pro certissimo posuit, Concilium supra Romanum Pontificem esse; religionem & Ecclesiam Gallicanam non modò id sentire, sed profiteri, & iurejurando affirmare, tanquam articulum necessarium; idque jure optimo ex Constantiensis Concilii autoritate: prescribi quidem sibi in mandatis regis, ne hujusmodi controversiam excitarent, sed simul ne liberum sinerent aditum cuilibet verbo, quod illi ipsorum religioni opponeretur; ac propterea hujus rei declarationem a se retardatam fuisse, donec ab ipso tempore ac negotio cogerentur. Ad hæc verò Legati, Pontificiam quidem supra Concilium autoritatem efferre; Concilii Constantiensis decreta interpretari; apertè significare se minimè à proposito discessuros. Cæterum in specie ista; cum & viderimus, quàm in eum scopulum impingere vererentur; & certum sit ea verba, quæ nostros movebant, in Synodi decretis consultò prætermisissæ esse.

Neque id sine conscientia Pii IV. factum esse, cum ex se perspicuum est, tum si quis addubitet, idem Historicus memorat. Eo namque teste, Pius IV. eā de re monitus ita rescripsit, ut quanquam rationibus Florentinum decretum tuebatur, subderet tamen, ubi arduitas in eo quoque ostenderetur sine dissidio insuperabilis: satis futurum Pontifici, si nec de sua, nec de Episcoporum potestate quicquam exprimeretur, ILLIS TANTUM EDITIS DEFINITIONIBUS, IN QUAS PATRES UNANIMI CONSENSU CONSPIRARENT. Quominus admirè, in fidei professione non esse appositam illam formulam ab eo Pontifice, qui ab eā quoque in Synodi Tridentinæ decretis abstineri voluerit.

Cæterum quod Pius IV. scripsit, ut ea definitiones ederentur, in quas Patres, unanimi consensu conspirarent, id verò tantâ Sede, tantoque Pontifice dignissimum fuit. Neque enim in fidei decretis, quid privati quique seorsim sentiant; sed quid communis Traditio omnes doceat, attendendum est. Quare Pius IV. non agit pugnaciter, neque ea sibi tribuenda contendit, quæ multi privato sensu, sed quæ omnes communi fide tribuerent, atque

à formulâ Florentinâ, rectâ licet, si benè intelligatur, sed tamen dubiâ, Gallis in tantâ re omnem ambiguitatem recusantibus, temperandum putat.

Quid autem Gallos nostros ad eam formulam Tridenti omittendam, moverit, unus, omnium quotquot in ea Synodo aderant Parisiensium Theologorum doctissimus & sanctissimus Claudius Sanctefius (c), postea Ebroicensis Episcopus, fidei Catholicæ adversus Lutheranos & Calvinistas, scriptis quoque editis, defensor egregius, lucidissimè demonstrabit. Is enim ad Claudium Espencaum (d) Doctorem item Parisiensem, virum eâ ætate doctrinæ ac pietatis laude commendatissimum, hæc scribebat 15. Junii 1563. quo tempore hæc Tridenti maximè tractarentur: *Rogo ut rescribas an placeat Papam designari & appellari PASTOREM UNIVERSALIS ECCLESIE, HABENTEM PLENAM POTESTATEM REGENDI ET PASCENDI UNIVERSALEM ECCLESIAM. Neque hic ignoramus nonnullos Romanos Pontifices ita locutos esse, & id recto sensu dici posse: sed questio est, an in Concilio tam celebri, quàm istud est, determinari possit absque periculo, ne, quod aliquos velle videmus, hæc verba trahantur in eam sententiam que Concilium Papa subijcit.* Vides apertè non modò quid nostri refugerint, sed etiam à quo postea Tridentina Synodus, Romano Pontifice autore, temperarit.

Et eam quidem formulam ex Florentinâ Synodo sumptam in eadem epistola testatur Sanctefius. Sed nostri, Basileensi Synodo addicti, Synodum Florentinam eò factam putabant, ut Romani Pontifices non Concilio tantum, sed etiam omni reformatione superiores essent.

Atque in hac sententiâ cum cæteris Episcopis Cardinalem etiam Lotharingum (e) fuisse, docet ea epistola, quam his temporibus ad Bertoneum suum

(c) *Claudius Sanctefius*, quem hereticorum flagellum vulgò appellabant, inter omnes sui ævi controversistas, cum doctrinâ ubertate, tum argumentorum vi ac pondere primas tenuit. Libros edidit sanè multos & eruditos, sed præ cæteris commendationem habet apud omnes ille tractatus quem scripsit de Eucharistiâ. Interea dolemus præsum hujus viri splendorem non levibus maculis & ignominiosis aspersum fuisse. Is enim Ligæ furoribus agitated & excæcatus laudavit sceleratum facinus, quo Jacobus CLEMENT Henrico III. necem intulit: ipse hunc regem, atque ad eum Henricum Magnum omnibus maledictis laceravit, tantâ pertinaciâ, ut, nisi Cardinalis Borbonius & nonnulli Episcopi Henricum Magnum delinvisissent, hic capitis pœnam in se constitutam tulisset; pro quâ, in carcerem perpetuum conjectus, ibi non multò post diem obiit supremum. Vid. Thuan. Hist. Lib. II.

(d) *Espencaum*, qui cum Sanctefio erat in famulatu Cardinalis Lotharingi, ea laus singularis commendat, quòd animi lenitate, à quâ tum abhorrebant Sorbonici Doctores studiosissimè coluerit. Dicunt quidem Espencaum hæreticis plus æquo favisse in trium Ordinum comitiis Aureliæ habitis, & in Pisiaco colloquio; quia nempe, multis vociferantibus cogendis esse vi & armis hæreticos, ille, quantum potuit, obstitit. Veruntamen hæc duo conjuncta habuit, integerrimi Catholici veram pietatem, & miram hanc morum amœnitatem, quam rarius docti assequuntur. Ut in viâ, sic fuit in oratione dulcis ac lenis; neque ullus est illius ævi scriptor, qui lectores æquè delectet sermonis elegantia & suavitate.

(e) *Cardinalem Lotharingum* Principem magnificum & munificum quis non novit? Hunc Romani vocabant *Papam Ultramontanum*; quippe qui eum viderent divitiis abundantem, insuper suâ autoritate omnia apud Gallos posse. Erat in eo viro multa sermonis comitas & affabilitas; sed ferocitas & arrogantia, si qui forte ipsi obstitissent. Eloquentiâ laude celebrabatur & in administrandis negotiis multâ solertiâ. Adfuit Concilio Tridentino, Gallicane doctrinæ primùm defensor egregius; deinde factus remissior, non intercessit ut non conderentur plurima decreta Regis & Regni juris contraria. Hæretici, quos vehementer exagitabat, eum accusabant (utinam non verè) quòd in se uno multorum Archiepiscoporum, Episcoporum & Abbatiarum reditus congestisset, quibus affectaret opulentiam præpe Regiam, quæ Apostolorum successore minus digna videretur. Et quidem in Concilio

Mem. pour
le Conc. de
Trent. p.
442.

Ibid.

Let. de
Lanf. &c.
mem. pour
le Conc. de
Trente p.
379-381.

Pal. loc.
cit. cap.
xiv. p. 131.

Ibid. cap. xv.
p. 136.

Lettr. du
Card. de
Loth. à Bret.
fon Sec. ib.
P. 556.

Secretarium, tum Romæ Cardinalis nomine agentem, dedit. Quâ quidem epistolâ hæc summo Pontifici suo nomine significanda scribit: *Quod ad illum titulum spectat quem Summo Pontifici ex Florentinâ formulâ dare satagunt; se quidem Gallum; neque inficiari velle se in Parisiensi Universitate educatum, in quâ doceatur Concilii auctoritatem Pontificiâ superiorem esse, atque hæresis notentur qui contra sentiant, & totam Galliam in Concilii Constantiensis, ut Ecumenici, decreta omnia consentire, Basileensem sequi, Florentinam, neque Ecumenicam, neque legitimam habere; certumque Gallis mortem pati potius quàm se ab eâ sententiâ dimoveri sinant. Quare abstinendum jam esse ab iis vocabulis, ac Theologos quidem ad cælum usque vocem subluros: regni privilegia hæc veritate niti; ita subverti omnia, si contraria sententia statuatur: expeclare verò ut Gallorum ullus Antistitum in id consentiat, stultum, errorem esse. Oratores quoque regios solenni contestatione questuros, ac Schismatis iniurium imminere.*

Quibus omnibus liquet quo tum loco res essent, & nostros quidem omnes, in antiquâ Parisiensis Academiæ, totiusque ad eod. Ecclesiæ Gallicanæ sententiâ publicè persisterisse, idque Pio IV. renunciatum esse; atque ad eod. abfuisse nostros ab illo decreto probando, quod Pontificiam superioritatem adstrueret, ut Florentinam quoque formulam, quâ illam adstrui quibusdam videretur, omitti vellent; Pontificem verò in ea omnia ita consensisse, ut ab eâ formulâ, non modò in Synodo Tridentinâ, verum etiam in edendâ fidei professione consulto abstineret.

C A P U T I I I.

Circa Florentinam formulam solennis distinctio: quod Romanus Pontifex regat universalem Ecclesiam DISTRIBUTIVE, non COLLECTIVE: de eâ distinctione ANDRÆE DUVALII locus: ea distinctio non merè Scholastica, sed à Concilio Constantiensi MARTINO V. expresse approbante, deprompta.

UT autem plenius intelligatur rectus ille bonusque sensus, quem in Florentinâ formulâ nostri etiam agnoscerent, placet interpretem, haud sanè suspectum adhibere, Andream Duvallium, qui inter Theologos Parisienses antiquæ sententiæ abolendæ primus autor extiterit, ac Duvallistas suo nomine fecerit. Is verò refert Eugenii IV. ac Synodi Florentinæ verba in decreto unionis quibus definitur; *Romano Pontifici, ut Christi Vicario, Petri successor, totius Ecclesiæ Capiti, omnium Christianorum Patri, ac Doctori, pascendi, regendi, gubernandi, universalem Ecclesiam plenam potestatem*

Tom. xiii.
Conc. post
Sess. xxv.
Conc. Flor.
P. 515.

Tridentino, cum res eo devenisset ut canon brevi condendus videretur, quo caveretur ne quis deinceps plurima Beneficia possideret, dixit statim Lotharingus se uno Rhemenf. Archiepiscopatu fore contentum. Sed hoc, sive propositum, sive, ut multi volebant promissum, nunquam ille explevit.

tem à Christo esse traditam. Sic autem interpretatur: Satis, inquit, constat Concilium Florentinum, auctoritatem Papæ supra Concilium non definitivè. Nam etsi definiat eum esse Christi Vicarium, totius Ecclesiæ Caput, & à Christo illi traditam potestatem regendi universalem Ecclesiam; HOC TAMEN NEMO EORUM QUI CONTRA SENTIUNT NEGAT. Illius enim potestatem in Ecclesiam universalem, ubique locorum diffusam admittunt, & omnium Christianorum Patrem & Doctorem eum agnoscunt; sed contendunt Concilium non propterea definitivè eum in Ecclesiam universalem, quatenus est LEGITIMÈ CONGREGATA, ET EST IN CONCILIO ALIQUO GENERALITER PER SUOS PRÆLATOS UNITA ET CONSENTIENS, potestatem habere. Tunc enim, inquit, Ecclesia universalis est totum quoddam, in quamlibet sui partem, etiam præcipuam, qualis est Romana Ecclesia, auctoritatem habens: ideoque cum nomen hoc (universalis Ecclesia) dupliciter sumatur, DISTRIBUTIVÈ quidem pro omnibus Ecclesiis per Orbem diffusis, & COLLECTIVÈ, id est pro Concilio generali; priori modo, aiunt, Concilium Florentinum definitivè Summum Pontificem in Ecclesiam universalem habere auctoritatem, non tamen posteriori. Perspicuè ille quidem, ut solet. Cæterum illa distinctio distributivè, collectivè, ne vana ac nimis Scholastica videatur, eam adversus Wiclefsum Synodus Constantiensis & Martinus V. totaque Ecclesia Catholica docuit.

Sic certè statuit Sessio VIII. Constantiense Concilium: sic repetitum legimus decretali, *inter cunctas*, quam contra Wiclefsum, Sacro Concilio Constantiensi approbante, Martinus V. edidit. Propositio Wiclefi XLI. *Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias. Error est, si per Romanam Ecclesiam intelligat universalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis super alias Ecclesias particulares.* En illud distributivè à Concilio Constantiensi & Martino V. disertè probatum: en quo sensu tanta Synodus, tantisque Pontifex decernant Pontificiam potestatem in Ecclesiâ primam & supremam esse; hoc est ita supremam, non quod sit super omnem conjunctim & collectivè, ut aiunt, Ecclesiam; sed quod sit super omnes Ecclesias particulares separatim ac distributivè sumptas. Hæc tamen, si placeat, non urgeamus adhuc totis viribus: sit tantisper in suspenso quæstio, an Pontifex adunatæ, & ex toto Orbe collectæ Ecclesiæ obediat, an imperet: Concilii Constantiensis decreta taceamus, & illam à Concilio in Pontifices, etiam in fidei causis assertam potestatem. Certè Concilium Florentinum in decreto unionis eâ voce utitur, quæ utriusque sententiæ possit accommodari; ad eod. ab alterutrâ condemnandâ abhorrebat.

Atqui illud est unionis decretum, quo Constantiensis & Basileensis decreta penitus elisa esse, & Cajetanus & Bellarminus postea, & nunc Lovanienfes aliique inclamant. Nos ultima decreti verba, quæ nobis favent, consultò prætermittimus, & in alium rejicimus locum: ea tantum promissum, quibus nos maximè urgeri putant, atque in his ipsis verbis à nostrâ sententiâ condemnandâ studiosissimè temperatum fuisse luce clarius, atque ipso Duvallio fatente, intuemur.

Quid ad hæc responderi possit haud equidem intelligo. Certè enim decreta Constantiensis præcesserant, & Florentini Concilii tempore Basileens

Duv. tra&
de sup. R.
P. aut. part.
iv. quæst.
vij.

Tom. xij.
Conc. pag.
265.

Doct. Lov.
& Duv.

habebatur, & de potestate Concilii supra Papam, vel Papæ supra Concilium, summâ utrinque contentione agebatur, & eâ disputatione omnia personabant: an Romanus Pontifex ita toti præesset Ecclesiæ, ut adunatâ quoque & collectâ superior esset: an ita, ut omnibus quidem particularibus præstaret Ecclesiis, sed in unum congregatis, & generale Concilium facientibus obediret? Quid ergo quæstione ortâ factum oportuit, si decidi placebat? An non Florentinis & Eugenio IV. idonea verba supperebant, quibus alteri parti omne præcluderetur effugium? Cur ergo adhibent communes utrique parti voces? Nempe rem in integro saltem relinqui volebant, quodque in confesso esset Pontifici asserebant: summam illam in Concilio potestatem omittebant, quam si ipsi, vel maximè admitterent, neque Græcis unquam; neque reliquæ Ecclesiæ probaturi essent.

Et tamen illa etiam in Florentino Concilio inter utramque sententiam librata, ac temperata verba, postquam Pontificiæ superioritatis assertores ea sibi planè favere iactârunt, non modò Episcopi ac Theologi Gallicani, verùm etiam tota Synodus Tridentina, & ipse Pius IV. cum in Synodi decreris, tum in fidei professione omiſsa voluere: ne scilicet parum veritati consulere, si cuiquam videri possent, definire voluisse ea, quæ in Scholis utrinque disputata, non satis firma, constansque Traditio attulisset.

Quod quidem divino planè consilio factum esse constat. Cum enim hæc duæ formulæ, illa Florentina scilicet, & ista Pii IV. re ac summâ conveniant, eundemque Primatum alia aliis verbis, ambæ tamen pariter ac sufficientissimè prædicent, sanè oportebat anteferi eam, quæ cum hæreticos æquè convelleret, Catholicis aptior, congruentiorque haberetur; ut quemadmodum veritas, ita etiam pax & charitas in Ecclesiâ Catholica coleretur.

Neque nostros quidquam amplius flagitasse Palavicinus refert. Tameſi enim post Constantienses Canones sententiam suam ad fidem pertinere crederent, simul intelligebant, aliud esse quod ipsis videretur, aliud quod toti Ecclesiæ Catholicae definiendum putarent. Quare fovere pacem & Catholicos omnes charitate complecti æquum arbitrabantur. Quæ quidem sententiam Ecclesiæ Catholicae, ne quid jam dicamus ampliùs, utilem defenderunt, & ab omni prorsùs censurâ temperârunt.

At in eos tam doctos, tam modestos, tam paci Catholicae consulentes, Strigoniensis Archiepiscopus, aculeatæ censuræ gladium stringit; eorum articulos absurdos; detestabiles, schismaticosque pronuntiat, ut eam doctrinam, quam visam, agnitam, inculcatam; tot Pontifices, tot Synodi intactam saltem illæsamque reliquerint, unus ille audacior, validiorque consiat.

CAPUT IV.

Ex antiè dictis probatur Cleri Gallicani Declarationem jam in tuto esse, nondum licet prolatis probationibus: LEONIS X. in Concilio Lateranensi & adversus LUTHERUM acta, nihil ad rem facere, Tridenti acta, & Pii IV. professio probant.

VIDE interim, lector candide, quantum è jure nostro decedamus. Nondum quæstionis arcana referamus: quid Eugenius IV. à Synodo Basiliensi postulare, in quibus convenirent, in quo dissiderent; quid postea addiderint, & quæ jam à nobis extorquere velint Pontificiæ potestatis immodici, atque improvidi, eoque jam nomine, non satis idonei defensores, hæc nondum explicamus; probationes nostras, instrumenta causæ, Constantiensia decreta Sessionum IV. & V. nondum producimus: illa, inquam, decreta quibus Patres totaque universalis Synodus *declarrant, statuunt, definiunt* Conciliis Œcumenicis quibuscumque potestatem à Christo immediatè datam eam, cui etiam Papa *obedire teneatur*. Neque tantum in causâ schismatis, quam tractabant; *sed etiam in iis qua pertinent ad fidem & ad reformationem Ecclesiæ in capite & in membris*; hoc est, in omnibus causis, quæ generales essent, quæ ad statum universalis Ecclesiæ pertinerent, & maximè in fide, quæ sit omnium fundamentum. Hæc nondum urgemus; nec dum asserimus, uti profectò, Deo dante, luce clarius faciemus, Constantiensis Concilii, motâ quæstione, sensum perspicuum, iudicium firmum, certam & inconcussam autoritatem: nondum proferimus decreta Pontificum Martini V. ipsius Eugenii IV. ac Pii II. aut Concilii etiam Florentini, quibus Constantienses Canones apertissimè comprobentur. Decretum unionis tantum, eamque decreti, quæ maximè nobis objici soleat partem exponimus; & jam ab omni censurâ, ab omni periculo tuti sumus. Tanta causæ vis & veritas inest!

Nondum, inquis, tuti. Nam etiam si à Florentinis Tridentinisque decretis, ac Pii IV. professione tuti, ad Leonem X. & Lateranensia sub eo decreta hæreatis necesse est. Pontificiam namque superioritatem à Concilio Lateranensi assertam Bellarminus & alii contendunt; & Suarez nostram de Pontificiâ infalibilitate sententiam à Leone X. in Luthero damnatam, & quidem hæresis, confidenter affirmat. Hæc quidem dispungemus statim; & quam trepida Bellarminus, quam vana Suarez dixerit ostendemus. Interim quærimus annon ea omnia Tridentina Synodus, & Pius IV. tenerent? Si transacta, confecta, definita res erat, cur omitti placuit? Nam profectò Lutherus eam quæstionem moverat, & à Leone X. ritè damnatus ad Synodum universalem provocaverat; & Constantiense Concilium obtendebat, & Parisienses auxilio advocabat. Id quoque censores nostri objiciunt, quasi necesse sit à nobis rejici ea omnia quibus sycophanta perditissimus abusus est. Ergo contempta Theologica Facultates, quas frustra appellavit; & Episcopalem au-

toritatem, quam in Archiepiscopo Moguntino, & Papalem quoque, quam in Leone X. implorabat. An quia impurus nebulo sacra omnia nomina ordine invocavit, ut ausu sacrilego omnia conculcasset, nos Catholici antiquam Traditionem & judiciorum Ecclesiasticorum ordinem evertemus? Sed profectò id verum; si contra fidem Ecclesiæ traditam, atque in legitimo Concilio definitam homo audacissimus aliquid attentarit, id in Tridentinâ Synodo, id in professione fidei quæ Luthero opponeretur, non distimulatum, sed vindicatum oportebat. Tunc enim vel maximè valebat illud: *Error cui non resistitur, approbatur*; & illud Augustini: *Dicatur ergo verum, maximè ubi aliqua questio ut dicatur impellit*. Cur ergo hîc tanta Synodus, tantusque Pontifex conticescunt? An ut Gallis parcerent, Catholicam veritatem, agnitam ab Ecclesiâ, ac certâ sententiâ definitam, Luthero prodidêre? Id velint scilicet Ecclesiæ hostes; id Frater ille Paulus Soavis (f) pro magno comparârit: ille, inquam, Calvinista cucullatus, & Catholice nominis specie, non modò Synodi Tridentinæ, verùm etiam fidei Catholice infectator. Procul verò hæc à piis. Nempè ea omnia, quæ nobis objectantur, Tridentini Patres & ipse Pius IV. omissa voluere, quòd ea omnia vel intellecta esse perperam, vel pro fidei decretis frustra venditari judicarent.

Atque hæc suo loco fusiùs exequemur; neque Lateranensibus nostra impugnari, sed asseri potius, quàm seridò dicimus, tam perspicuè demonstrabimus; & anteriores Synodos, anteriores Pontifices, qui nostra confirmant, innumerabiles proferemus. Interim, ex his quæ diximus, satis superque constat, quæ Synodi, quique Pontifices, post exortam eam quam tractamus quæstionem de Pontificiâ potestate, adversùs hæreticos & schismaticos decreverint, definiverint, fidei professionem ediderint, ab iis ita voces esse temperatas, ut nostram sententiam auditam, cognitam, totâque Ecclesiâ personantem, ab omni censurâ illæsam relinquerent.

(f) *Frater Paulus Soavis.*] Is est FRA-PAOLO, aded hæreticis amicus, ut lætarentur, si quando audiret prosperum quid illis contigisse, interim gerneret, quòd sibi non liceret eorum dogmata palam profiteri. Sane D. BOSSUET in eum acerbior videri posset, nisi ii qui ejus causam defendendam susceperunt, hic expressòs veris coloribus hujus Servitiæ mores non obscurè faterentur. Et quidem P. LE COURAYER in vitâ FRA-PAOLO historice Concilii Tridentini præfixâ, docet, illum quàm impensissimè hæreticis favisse & defendisse illam, quam vocant *religionum tolerantiam*: quâ te plus nocuit fidei, quam nocuisset, si aperte ad partes Reformatorem se junxisset.

CAPUT V.

Parisiensium Doctorum veneranda autoritas: horum antesignani PETRUS DE ALLIACO Cameracensis Cardinalis, & JOANNES DE GERSONE Parisiensis Ecclesiæ & Universitatis Cancellarius, viri omni doctrinæ ac pietatis laude cumulati: hujus rei multi testes: de JOANNE GERSONE Professoris Lovaniensis castiganda audacia.

QUI tot Synodorum, totque Pontificum autoritate contemptâ, nihil jam in nos nisi censuras meditantur, cogitare oporteret quantâ viro- rum illustrium copiâ, quanto præsidio fulciamur. Ac, ne jam prisca sæcula replicemus, satis constat à Constantiensis, imò etiam Pisani primi Concilii * temporibus, re scilicet discussâ, & in quæstionem vocatâ, multis jam sæculis eam sententiam, quæ in generalibus atque etiam in fidei negotiis Conciliorum autoritatem Pontificiæ anteferet, doctissimis quibusque & sanctissimis viris placuisse, ut quæ & Scripturæ autoritate niteretur, & vetustissimâ Traditione constaret, & à Concilio Constantiensi factò decreto approbata esset.

Possumus commemorare scriptores egregios, qui hæc summâ gravitate defenderint, imprimis Parisienses, & eorum antesignanos Petrum de Alliaco Cameracensem Cardinalem, & Joannem Gersonem, quorum sententiam nullus ignorat: sed qui viri fuerint non omnes æquè sciunt.

Petrus Alliacensis (g) is est, qui obscuro genere oriundus, ex tenuissimâ re, Parisiis Theologiæ Doctor, Regii Navarrici Collegii Magister, Universitatis Cancellarius, tum Cameracensis Episcopus, ad Pisanum Concilium Burgundi Ducis nomine Legatus, à Joanne XXIII. Cardinalis factus, Concilii Constantiensis, totiusque Ecclesiæ lux, & optimi cujusque consilii autor, rebus ibi præclare gestis, extincto schismate, Wiclefianâ Hussitanâque hæresibus ejus maximè operâ debellatis, à Martino V. Legatus in Galliam * missus, piè sancteque obiit **. Dicitur *aquila Gallie, & hæreticorum malleus indefessus*, & à Bellarmino quoque, non sine laude inter scriptores Ecclesiasticos recensitus, nec minùs pietatis, Christianæque prudentiæ, quàm doctrinæ laude commendatus.

Joannes Charlierius, à natali vico in Rhemeni tractu de Gersonem dictus, Petri de Alliaco discipulus, & in Cancellarii Parisiensis officio successor, vir doctus ac pius à Bellarmino appellatus, omnium hæresum infectator, difficillimis Ecclesiæ Reipublicæque temporibus, dum factio Burgundica totâ Galliâ defæviret, impiamque doctrinam Joannis Parvi (h) de occidendis

(g) *Petrus Alliacensis.*] Vide ejus vitam ante Gersonis opera edit. D. DUPIN, atque etiam apud Labb. act. Conc. Pis. & Const. Compendiosè quidem Alliacensis historia hîc narratur à D. BOSSUET, sed aded accuratè ut nihil nobis addendum superstit.

(h) *Joannis Parvi.*] D. FLEURY, & ille qui ejus historiam Ecclesiasticam supplevit,

* Habitu an. 1409.

* Sive potius in Germaniam. vid. ejus vitæ historiam. ** Avenione.

Bell. de Scrip. Eccl. an. 1410.

Vid. ej. vit. in edit. D. Dup. Bell. loc. cit.

tyrannis in Ecclesiam induceret, Regiæ Majestatis, atque familiæ, ad hæc Catholica veritatis invictissimus propugnator, *Doctores Christianissimi* nomine est illustratus: qui postea in Concilio Constantiensi Caroli VI. Christianissimi Regis, Ecclesiæ Gallicanæ, & Academiæ Parisiensis Legatus, sacrique Conventus pars maxima fuit: denique tam sanctè vixit ac scripsit, ut dignus haberetur, qui omni suaviore unguento, de *Imitatione Christi* (i) libellum edidisset. Cæterum vera ejus scripta sanctitatem æquè ac doctrinam spirant, veræque pietatis non modò scientiam, sed etiam sensum gustumque præ se ferunt, atque ejus instaurandæ incredibile studium. Nec sine magno emolumento leguntur præsertim illa: *De simplificatione cordis: De probatione spirituum: De examinatione doctrinarum*; quibus permotus Sixtus Senensis (k), hæc de Gersono scribit: *Is, inquit, ita Scholasticas subtilitates dulcibus Theologia mystica affectibus miscuit temperavitque, ut adambitandum sit an eruditione pietatem, vel pietate eruditionem superaverit.* Eâ Gerson apud omnes existimatione fuit. Demum vir maximus atque sanctissimus in pio officio docendi Catechismi, Lugduni obiit, ubi ejus memoria in benedictione est, & in odoris compositionem; adeò ut, post indiculum Sanctorum Lugdunensium, inter *pios Lugdunenses non vindicatos, ut sui sæculi omnium judicio varum lumen*, miris cum laudibus à Theophilo Raynaldo Jesuitâ (l) referatur.

In edit. D. Dup. tom. i. & iij. Six. Senens. Bibl. sanct. lib. iv. p. 333.

Theop. Rayn. Mart. i. & c. p. 391.

Vit. Gers. p. 171.

Vid. hoc Martyr.

Extant de eodem Gersono ab Episcopo Basileensi ad Clerum Lugdunen-
epistolæ, quæ testentur Caroli VIII. ejusque Confessarii Laurentii Burelli Carmelitæ, ac postea Sistaricensis Episcopi operâ, *erectum esse in divi Joannis Gersonis decus & laudem, devotum sacellum, ubi super altare ejus imago depicta est, magnusque populi concursus pro obtinendâ ope divinâ affluit, & plurimi se adjuvâri Beati Gersonis precibus prædicant & testantur*: quibus motus Andreas Sausseus Tullensis Episcopus, in Martyrologio Gallicano, de Gersono ad 4. Idus Julii hæc habet: *Sed & beatitudinis famam ac cultum, Lugduni præsertim, ubi piam efflavit animam, communi omnium ferè suffragio obtinuit.* Quo loco multa de Gersonis virtutibus miraculique refert. Sed hujus viri postea anno 1643. detectum sepulchrum, ejus

Joannem Parvum addicte Franciscanorum familiæ, quod falsum esse firmis rationibus probat P. LA MERCIER ipse Franciscanus. Ut ut sit; Joannes Parvus primùm pro doctrinâ Gallicanâ de extinguendo schismate pugnaverat, & aliquid existimationis sibi comparaverat, quam deinde ipse violavit, libro edito, quo hanc propositionem defendit: Aurelianensem Ducem justè à sicariis quos apposuerat Dux Burgundionum fuisse occisum. Hanc doctrinam Synodus Constantiensis hæreticam judicavit & damnavit. Haud scio utrum ququam ante Joannem Parvum hanc parvicidalem doctrinam in Ecclesiam invexerit.

(i) *De imitatione Christi.* Vide dissertationem D. DUPIN, cui titulus est *Gersoniana cap. iij. ant. op. Gers. p. 53.* & ejusdem Bibl. Eccles. xv. sæc. De eâ controversiâ potest dici: *Adhuc sub judice lis est.*

(k) *Sixtus Senensis*] ex judaismo ad fidem conversus, ac Prædicatorum familiæ addictus, autor est libri cui titulum fecit, *Bibliotheca sacra.* In eo libro exponit *antores Sacrorum librorum & de horum interpretibus fert judicium*; multaque præterea quæstiones tractat. Laudandus sanè propositus; sed operi multa defunt. Nam Sixtus in sacrâ criticâ erat parùm exercitatus.

(l) *Theophilo Raynaldo Jesuitâ,*] nullus fuit altero sæculo fecundior, ut satis probant xx. volum. in-fol. ab eo scripta de rebus ut plurimum extraordinariis, quæque admisit vèri-
tà admodum & multiplice eruditione. Stilum habet facilem, sed mordacem.

celeberrimæ sanctitatis ac præcorum miraculorum, novis quoque additis, memoriam renovavit. Scripsit historiam *Stephanus Piney* Lugdunensis, & *Alphonso Ludovico Richelio* Cardinali, Lugdunensi Archiepiscopo inscripsit. Quæ non eò dicimus, ut inter Sanctos publicâ religione invocandos Gersonem appellemus, nondum à sanctâ Sede Apostolicâ vindicatum; sed ut tanti viri piam memoriam commendemus.

Ant. Gers. op. p. 189.

At eam invadit Nicolaus Dubois (m) Professor Iovanienfis, atque etiam Gersonem miræ simplicitatis virum & Christianæ paupertatis, si quis fuit unquam, amantissimum, *Vertumnum, faventis auræ sectatorem, ac Beneficiorum appetentem*, haud minùs imperitè, quàm ineptè scripsit; eòque processit amentia ac stuporis, ut vitio quoque Gersoni vertat, quòd *exosus factus omnibus, è Galliâ in exilium pulsus, ipsi quoque serenissimo Burgundiæ Duci, contra quem in Synodo Constantiensi declamaverat, invisus fuerit.* Hæc de Gersono nostro Nicolaus Dubois, melior profectò Burgundus, quàm Theologus; qui non ferat in Œcumenico Concilio perorantem Gersonem adversus serenissimum ipsius Ducem Joannem Audacem, Ludovici Aurelianensis cæde manantem, qui necem infandam horrendâ hæresi tueretur. Hæc scribere non puduit Theologiæ Professorem, atque insuper sancto viro exprobrare exilia pro Catholicâ fide toleratâ, à nefario Duce, qui Regis sui conculcatâ Majestate, fratrisque ejus fuso sanguine, rerum in Galliâ potiretur.

Pars j. res fut. art. iv. n. 15. 16. 17.

Hæc de Alliænsi ejusque discipulo Gersono dicenda habebamus. Neque quod quidam objiciunt, eorum autoritatem infringi putamus, quòd Schismatis tempore scripserint. Imò verò eò firmari potius, quòd scripserint motâ quæstione; quòd *re discussâ & eliquatâ*, ut ait Augustinus, atque ad plenarij Concilii autoritatem roburque perductâ; denique quòd ei doctrinæ schisma quoque ipsum tam tetrum, tamque inveteratum cesserit.

Aug. lib. iij. de bapt. c. iv. n. 5. 6. ix. p. 98.

(m) *Nicolaus DUBOIS*] hæc de Gersono dicit loc. cit. n. 17. *Dum ubique auram quam sibi putat fervere sectatur, & sæpè conqueritur quod ipsi de Beneficiis Ecclesiasticis abundantius non provideatur, factus est exosus omnibus, è Galliâ in exilium pulsus; ipsi quoque serenissimo Burgundiæ Duci, contra quem in Concilio declamaverat, aliisque Germaniæ Principibus invisus &c.* Gersonem antea levitatis arguerat, eo quòd postquam Benedictum XIII. pro vero ac legitimo Pontifice coluerat, deinde ad partes Alexandri V. transferat. Quâ in re D. Dubois prodit se accusatorem temerarium & falsum, aut certè virum historia hujus sæculi omninò ignarum. Etenim Galliâ atque adeò Gerson Benedictum XIII. coluit pro Pontifice usque ad Concilium Pisianum, in quo Concilio Benedictus loco motus est, eique successit Alexander V. quem statim Galliâ & Gerson susceperunt. Sed quandoquidem de D. Dubois sermo incidit, non erit ingratum lectoribus, si de ejus ingenio pauca delibaverimus. Autor libelli cui titulus est, *Histoire de l'intrusion du Sr Dubois dans la chaire de l'Écriture Sainte qu'il professe dans l'Université de Louvain & de la manière dont il l'a occupée de cet emploi, &c. Colog. 1685.* hominem depingit acrem, violentum, omnibus negotiis sese immiscentem, eaque turbantem, de se ipso magna sententem, in iis quæ semel imbibit, abiurdis licet, pernacem, cæterum indoctum, & eo uno aliquantulam famam consecutum, quòd confidenter magis quàm doctè lectiones suas publicas recitare, & scripturunculas multas, facili labore factas & malè digestas, in vulgus spargere consuevisset. Quòd si ejus ipsos libros adimus, ex eis virum cognoscimus multa conantem ut se eximat de mediocrii auctorum turba ignobili; sed frustra desudantem; nemp: non adjutum doctrinâ & ingenio: quæstiones leviter & quasi nugatoriè tractantem; defunt enim animi viresque ad aliùs rimandum: in omni re impetu magis quàm ratione disserentem: semper nimium: de se nunquam disidentem: demum sua non retractanda oracula, tanquam de tripode pronuntiantem. Vocatur à D. Bossuet autor crassissimus *Dist. præv. n. xxvj.* neque eum plaris facit D. ARNAULD. Adî noit. præfat.

Hos verò post Sanctos Patres & post sacratissimas Œcumenicas Synodos Pisanam & Constantiensem, hos, inquam, schola Parisiensis suæ sententiæ duces habuit; neque illos quidem, ut nonnulli jactant, in hoc argumento suspectos; imò verò Apostolicæ Sedis ac Pontificiæ majestatis contra Wiclefsum & Hussum studiosissimos defensores; atque extincto schismate instauratores egregios; ut quæ de Conciliorum autoritate dixerint, amore veritatis, tuendæque fidei, ac instaurandæ Ecclesiasticæ disciplinæ studio dixisse constet.

CAPUT VI.

An, ut quibusdam videtur, quæstio de Superioritate à quæstione de Infallibilitate, secundum ALLIACENSEM, & GERSONEM, separari possit? Refertur caput, Si Papa, aliique ex decreto Gratiani loci & glossæ celebres, quæ Parisiensibus præluxerunt: hinc pro certo assumptum, Papam etiam ut Papam, esse fallibilem.

AT fortè Romano Pontifici, non ut supremam illam in Concilia generalia potestatem, ita etiam infallibilitatem detrahebant. Video enim qui has quæstiones separandas putent. Verùm autores nostri ne id cogitabant quidem; imò non aliâ magis ratione Synodum universalem ipso Papâ superiorem putabant, quàm quòd hic *deviabilis* sive *fallibilis*; illa *indeviabilis* & *infallibilis* esset. Vel ut alio modo ex eorum sanè verbis exponit Bellarminus, summam & absolutam potestatem in Ecclesiâ ponebant, ut in *regulante*, quia *Ecclesia est regulare* (n) & *dirigere Papam*, cum ipsa non possit errare, *Papa autem possit*. Quare alteram quæstionem, vel teste Bellarmino, ab alterâ suspendebant, nedum seungi posse suspicarentur.

Atque illi quidem multa ex Scripturis, multa ex antiquitate testimonia & exempla referebant, quibus Ecclesiæ, adedque Concilii eam representantis autoritas potior haberetur. Multa repetebant ex Decreto Gratiani & glossis, quibus rebus tum plurimum utebantur. Memorabatur imprimis caput, *legimus*, quod est Hieronymi: ex quo capite hæc verba promebant: *Si autoritas queritur, Orbis major est Urbe*. Scio responderi & alicubi in decreto ad marginem adscriptum: *major extensivè, non intensivè*: dignam Turrecrematæ subtilitate distinctiunculam. Cæterùm qualiscumque est, huic loco non congruit; quærebatur enim, non quis multitudine aut quantitate, sed quis autoritate præstaret. Favet glossa ad verbum, *major est, & est hic argumentum, quòd statuta Concilii præjudicant, statuto Papæ, si contradicant*. Quem textum unà cum glossâ suâ Petrus de Alliaco & alii Parisienses vehementissimè inculcabant. Sed inter omnia argumenta illud imprimis

(n) *Regulare*] est id quod Græcis *κείνιστος*, ad regulam dirigere, ad normam examinare; præceptis adstringere.

urgebant;

urgebant: *deviabilem*, nempe Pontificem, *indeviabili*, nempe Ecclesiæ atque Concilio postponi oportere.

Porro locutio hæc *deviabilis* & *indeviabilis*, aded usitata nostris, à capite, *Si Papa duxit exordium*. Sic autem habet caput illud apud Gratianum: *Si Papa suæ & fraternæ salutis negligens deprehenditur inutilis, & remissus in operibus suis, & insuper à bono vaciturnus, (quod magis officit sibi, & omnibus) nihilominus innumerabiles populos catervatim secum ducit, primo mancipio gehenna, cum ipso plagis multis in æternum vapulaturus, hujus culpas isthic redarguere presumat mortalium nullus; quia cunctos ipse judicaturus, à nemine est judicandus, nisi deprehendatur à fide devius*. Hinc nimirum illud *deviabile* in Summo Pontifice, quod ab Ecclesiâ *indeviabili* necessariò regulatur.

Neque verò cogitabant distinctionem illam, essetne *deviabilis*, ut privata persona, an etiam ut Pontifex, vel ut Melchior Canus loquitur, *errore personali, an judiciali*: hæc nondum cogitabant. Pontificem simpliciter nullâ reservatione, exceptione nullâ, posse esse à fide devium fatebantur.

Imò Gratianus etiam, ut Pontificem & errorem judiciali à fide deviare posse apertè supponit, cum de decretalium autoritate multa locutus, hæc addit: *Hoc autem intelligendum est de illis sanctionibus vel decretalibus epistolis, in quibus nec præcedentium Patrum decretis, nec Evangelicis præceptis aliquid contrarium invenitur*. Quo loco victus Melchior Canus, Gratianum accenset iis qui Pontificiam infallibilitatem negare videantur.

Affert quidem Gratianus (o) hic probationem infirmam, & Anastasii II. decretalem immeritò erroris insinulat; sed affert alio loco Gregorii II. decretum authenticum, de quo meritò pronuntiet: *Illud Gregorii sacris Canonibus, imò & Evangelicis & Apostolicis doctrinæ penitus invenitur adversum* (p).

Extat etiam aliud à Gratiano relatum Pelagii II. constitutum, de quo Gregorius Magnus hæc habet: *Quod mihi durum & incompetens videtur: ad quæ verba glossa apertè dicit: Illa constitutio fuit iniqua; & ad verbum, durum: Statutum Pelagii fuit contra Evangelium* (q).

Hoc autem Statutum Pelagii II. esse, ejus qui Gregorium proximè antecessit, probat eadem glossa ex capite, *multorum*, quod est ejusdem Gregorii Magni.

Hos Gratiani locos excutere hic non est animus, sed tantum explicare paucis quæ nostri pro *deviabilitate*, ut vocabant, Papæ, etiam circa fidem atque Evangelicam veritatem, argumenta duccrent à jure communi, communibusque glossis, & communi sententiâ; atque ab eo etiam Canonum

(o) Gratianus] hoc loco recenset inter *decretales*, *Patrum decretis & Evangelicis præceptis contrarias*, hanc Anastasii II. decretalem multo judicio multaque prudentiâ factam, quæ decernit eos quos Acacius ordinaverat ritè seungi acceptis officis debere; quia nimirum minister malè bonæ ministrando sibi tantum nocet.

(p) *Adversum*.] Bonifacius Germaniæ Apostolus hoc à Gregorio II. responsum tulerat: *Si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum viri reddere... vir si se non poterit continere, nubat magis*. Hanc epistolam Greg. reperies quoque tom. vj. Conc. pag. 1448.

(q) *Contra Evangelium*.] Pelagius II. veruerat ne Ecclesiarum Siciliae Subdiaconi, qui facris nondum initiati nupserant, ulla tenus suis uxoribus miscerentur. Nemo nescit contrarietiam, non nisi serò per totam Ecclesiam Subdiaconibus fuisse imperatam.

collectore, quem tum potissimum non modò nostri, sed tota etiam schola, neque tantum Canonistæ, sed etiam Theologi autorem sequebantur.

CAPUT VII.

Quo sensu explicarent illud: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, *Luc. xxij. 32. Eà de re glossa notabilis, quâ maximè utebantur*: S. THOMÆ, S. BONAVENTURÆ & NICOLAI LYRANI loci. PETRI DE ALLIACO locus insignis: GERSONIS sententiæ.

NEQVE ullo modo movebantur hâc pollicitatione Christi ad Petrum, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Vulgaris enim erat interpretatio, hâc Christi pollicita referens, non ad fidem Petri aut Romani Pontificis etiam de fide decernentis, sed ad fidem Ecclesiæ Catholicæ, quæ Petri diceretur, quòd eam primus Petrus præ cæteris, ac pro cæteris prædicâisset, maximè cum diceret communi Apostolorum nomine: *Tu es Christus filius Dei vivi.*

Matt. xvj. 16.

Caus. xxiv. q. i. cap. ix.

Hanc interpretationem firmabat glossa notabilis in caput, à rectâ, quod est in Decretò Gratiani, quæ sic habet ad verbum, *novitatibus: Quaro de quâ Ecclesiâ intelligas, quod hic dicitur quòd Ecclesia errare non potest? Si de ipso Papâ qui Ecclesia dicitur? Sed certum est quòd Papa errare potest. Responde: ipsa congregatio fidelium hic dicitur Ecclesia, & talis Ecclesia non potest non esse; nam ipse Dominus orat pro Ecclesiâ: EGO PRO TE ROGAVI UT NON DEFICIAT FIDES TUA, & voluntate laborum suorum non fraudabitur.* Clarum est ubi intelligat non defecturam fidem: in Ecclesiâ Catholicâ scilicet, non in ipso Papâ, qui errare possit. Loqui autem de Papâ ut est publica persona, vel ex eo patet, quòd de Papâ loquatur, ut est aliquo modo Ecclesia, quòd Papæ, ut privata est persona, nullo modo congruit.

Nonnulli hâc promissâ Christi referebant ad Ecclesiam Romanam, etiam peculiarem à Petro fundatam; in eâque fidem Petri, hoc est fidem à Petro prædicatam, defecturam negabant.

Utrumque verò sensum antiquiores etiam Scholastici docuerant, imprimis S. Thomas dum ait: *Universalis Ecclesia fides non potest deficere, Domino dicente ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.*

Comm. in Matt. cap. xvj.

De Fide autem particularis Ecclesiæ Romanæ nunquam defecturâ, idem hæc scripserat, Commentario in Matthæum. *Quamvis alia Ecclesia vituperari possunt per hæreticos, Ecclesia tamen Romana non fuit ab hæreticis depravata; quia supra Petrum erat fundata. Unde in urbe Constantinopoli fuerunt hæretici, & labor Apostolorum amissus erat. Sola Petri Ecclesia inviolata permansit. Unde Luca XXII. EGO ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA: & hoc non solum refertur ad Ecclesiam Petri, sed ad fidem Petri, & ad totam Occidentalem Ecclesiam.*

Congruit antè dictis S. Bonaventuræ interpretatio in hæc verba: *ROGAVI PRO TE, &c. Hic rogavit Dominus, non ut Petrus non caderet, sed ut non deficeret; quia quamvis ceciderit, resurrexit. Vel potest illud referri ad Ecclesiam Petri, pro cuius fide rogavit Dominus secundum illud: NON PRO EIS TANTUM ROGO, SED ET PRO EIS QUI CREDITURI SUNT PER VERBUM EORUM IN ME, & hæc Ecclesia, quæ designatur per Petri naviculam, licet concutiatur, tamen non naufragatur.* En hic refert precationem, sive pollicitationem Christi, vel ad ipsum præcisè Petrum, vel ad universalem Ecclesiam.

His favebat Nicolaus de Lyra (r), quem nostri multum sequebantur in eundem locum *Luc. XXII. Ex hoc patet fidem non deficere usque ad finem mundi, potissimè in Ecclesiâ Romanâ, quæ à Petro post Christum fundata est.*

Cum ergò nostri intelligerent precationem Christi sic accipi passim ab interpretibus suo ævo celeberrimis, ut ad Petri Ecclesiam referatur, cogitabant non defecturam fidem in eâ Ecclesiâ, cuius Petrus Princeps ac fundator fuisset; non autem proinde ejus successores errare & deviare non posse; tanquam necesse esset iis errantibus, ruere Ecclesiam, eorumque culpam nullo aliunde auxilio resarciri.

Atque ex his omnibus Petrus de Alliaco sua illa deprompsit, quæ tractatu de autoritate Ecclesiæ, per Concilii tempus Constantiæ edito docuit: non esse, scilicet in Papâ, tantam plenitudinem potestatis, quanta est in Concilio, quia confirmatio in fide, de quâ dicitur, quòd Ecclesia non potest errare, juxta illud: *PETRE ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA, illa non est in Papâ; quia hoc non est dictum de fide personali Petri, cum ipse erraverit, sed de fide Ecclesiæ, de quâ dicitur: ET PORTÆ INFERI NON PRÆVALEBUNT ADVERSUS EAM, scilicet Ecclesiam. Non enim dictum est adversus te, scilicet Petrum. Concluditque sic: Igitur speciale privilegium est & singularis Ecclesiæ autoritas, quòd non potest errare in fide.*

Neque dicas loqui eum de fide personali Petri, hoc est de fide Petri, ut est privata persona; non autem de fide Petri, ut est Summus Pontifex, edito decreto declarans veritatem. Non enim ea tum animo cogitabant. Certè Alliacensis ab eis procul aberat, cum fidei personali Petri quæ deficiere posset, opponeret eam quæ deficiere non posset fidem, non Petri pro potestate decernentis, sed universalis Ecclesiæ.

Cæterum nihil est dubium quin Alliacensis, cum Papæ fidem deficere posse docet, agat de Papâ decernente & judicante. Eò enim clarè pertinet tota argumentorum series ac vis. Cujus rei gratiâ allegat glossam illam supra memoratam: *Quòd statutum Concilii præjudicet statuto Papæ.* Quâ quidem in glossâ certissimum est opponi, non privatam Papæ personam ejusdem personæ publicæ; sed statuta statutis, decreta decretis, & ubique spectari personam publicam.

Hinc doctissimus Cardinalis hæc subdit: *Hoc privilegium (quòd Ecclesia errare non possit in fide) aliqui extendunt ad Romanam Ecclesiam; aliqui*

(r) Nicolaus de Lyra] è Franciscanorum familiâ, multa scripsit xiv. sæculo, & imprimis glossam in omnem Scripturam, brevem quidem; sed concinnam, quam sæpè jam editam, seu ardentius ejusdem familiæ Theologus nobilis, & quidam alii Doctores Parisienses cum glossâ ordinariâ rursus ediderunt Venetiis an. 1603.

Bonav. T. ij. exp. in Evang. Luc. cap. xxij. Joan. xvij. 20.

Lyr. in gloss. ord. tom. v. ad c. xxij. Luc.

Tract. de aut. &c. part. iij. c. j. inter op. Gesf. T. ij. pag. 949. Matt. xvj. 18.

Sup. c. vj.

Tract. de aut. &c. loc. mox cit.

ad Concilium generale, aliqui verò restringunt ad auctoritatem universalis Ecclesie; sed non potest extendi ad Papam, ut dictum est. Quo excludere intendit Papam, sive ut privatam personam, sive ut judicantem: alioqui nihil agit.

Quo autem sensu per ea tempora aliqui, præsertim ex Canonistis, rei Theologicae imperitissimis, de Concilio dubitarent, non est nunc quaerendi locus; neque item requirendum quo sensu Ecclesiam Romanam particularem à Papâ distinguerent. Id constat, pro certo habuisse Cardinalem, quocumque sensu diceretur fidem Ecclesie minimè defecturam, id quidem ad Papam, sive ut privatam personam, sive ut decernentem, pertinere non posse.

Unde statim infert: *Papam posse ab universali Ecclesia, vel à generali Concilio eam representante in multis casibus judicari & condemnari; & ab eo ad Concilium in multis casibus posse appellari, videlicet in casibus Ecclesie destructionem tangentibus.* Addit: *Aliter, sequeretur ipsum Christum.... Ecclesia caput.... eam non perfecte sufficienter ordinasse.... in casu quo Papa per hæresim manifestam, & tyrannidem apertam, aut aliud notorium crimen conaretur eam subvertere, & nemo ei dicere posset: cur ita facis? PER VIAM JURIS EIDEM RESISTENDO, ID EST AB EO APPELLANDO, eum accusando, & per Concilium judicando, &c.*

Ipsa appellationis vox satis profectò indicat hîc intelligi Papam etiam judicario ordine procedentem, adeoque pro Papâ agentem. Quò etiam pertinent quæ idem Alliacensis non suo tantùm, sed etiam totius Facultatis nomine, Avenione dixerat coram Clemente VII. *In causis fidei à Papâ ad Concilium appellari posse.* Quæ nos alio loco aptius referemus.

Consentanea magistro scribit Gerson, cujus hæc sunt dicta: *Non reperitur in terris altera talis infallibilis regula, nisi generale Concilium legitime congregatum. In causis fidei non habetur in terrâ judex infallibilis, vel qui non sit deviabilis à fide, de lege communi, præter ipsam Ecclesiam universalem, vel Concilium generale eam representans. In causis fidei nulla determinatio judicialis Episcoporum, imò nec Papæ solius, præcisè ut est Episcoporum vel Papæ, ligat fideles ad credendum quòd ita sit de veritate fidei.* Ac pro certo statuebat Papam errare posse, *sententiando contra fidem.* Unde passim infert Alliacensis, *indeviabilem potestatem, Concilii scilicet, deviabili, Papæ scilicet anteferri oportere.*

Hæc igitur docentes eos complectebantur omnes, nedum cuiquam suspecti essent; cum nempe constaret hæc ex Gratiano, Gratianique glossis vulgaribus atque omnino ex communi tritaque sententiâ esse deprompta; quodque longè est maximum, tantæ firmitudinis ut iis quoque Constantientia decreta niterentur.

Sacra namque Synodus, cum Pontifici Concilium anteponit, causam quâ anteponatur, primam ponit fidem; fidei ut capiti adjungit cætera: *In fide, inquit, in Schismate, in Reformatione generali: quâ doctrinâ positâ, nostri nullum relictum putabant Pontificiæ infallibilitati locum; cum nec ullum viderent adeò veritati inimicum, qui infallibili, hoc est ipsi veritati aliquid anteferreret. Sed hæc suo loco fusiùs, Nunc enim non ipsam quaestionem*

exponimus, sed quid Alliacensem Cardinalem, & ejus discipulum Gersonem, atque horum sententiam secutos Parisienses, totamque adeò Academicam, de Ecclesiasticâ potestate atque infallibilitate docuisse constet.

CAPUT VIII.

Scholam Parisiensem in ALLIACENSIS & GERSONIS sententiâ perstitisse, toti Orbi notum: eam sententiam egregii viri ubique docuerunt: cur Parisiensium doctrina dicta sit?

NEQUE sola Parisiensis Academia in eâ sententiâ stetit, sed etiam Comonienfis, Erfordienfis, Viennensis Academiae in Germaniâ nobiles, Cracoviensis etiam, & Bononiensis, ipsa quoque Lovanienfis, & aliæ denique, quarum suo loco acta referemus.

Scholam Parisiensem omnium celeberrimam semper in eâ sententiâ perstitisse annales nostri, & ipsa gesta probant, suo postea ordine recensenda. Unde nostri Doctores Jacobus Almainus (f) & Joannes Major (t) sub Ludovico XII. & Francisco I. Scriptores nobiles hæc habent: Almainus quidem: *Conclusio est quam tenent omnes Doctores Parisienses & Galli, quòd potestas Papæ est subiecta potestati Concilii: & hanc vocat, resolutionem Scholæ Parisiensis & Ecclesie Gallicanae.* Hanc probat eâ maximè ratione, quâ Gersonem usum fuisse vidimus: quòd potestas quæ est in supposito *deviabilis, debet dirigi secundum potestatem indeviabilem: Pontificia scilicet per Conciliarem.* Hæc Almainus. Quid Major? Postquam eandem sententiam probavit, hæc addit: *Et nostra Facultas à diebus Concilii Constantiensis, in quâ plures exercitatos habebis Theologos quàm in duobus vel tribus Regnis, sic hanc partem fovet, quòd nulli licuit asserere oppositum probabile, & qui tenuerit, in campo revocare cogitur.* Nota verba, à diebus Concilii Constantiensis non licuit: hoc est non licuit, postquam expressè discussa res est; sed antea quoque, Major & alii præcessisse Traditionem docent.

Hos libros Almainus & Major jussu Facultatis ediderunt. Hæc verò cum docerent, & toti Ecclesie testarentur, nulli tum everfa omnia, & periclitari fidem, ac doctrinam illam *planè detestabilem ac Schismaticam* inclamabant. Neque se Romani Pontifices commovere, aut libros ullâ notâ censuè-

(f) *Jacobus Almainus*] Doctor Parisiensis celeberrimus, jussu est à sacrâ Facultate causam orare Ludovici XII. adversus Julium II. Pontificem, qui tam impotentèr quàm injustè de arce Vaticanâ in Regem & Regnum detonabat. Deinde idem Almainus, jussu etiam Facultatis, contra Cajetanum defendit doctrinam Scholæ Parisiensis de potiori Conciliorum æcumenicorum potestate. Vid. D. Dup. xvj. sæc.

(t) *Joannes Major*] Scorus, in Universitate Parisiensi, multis libris editis, claruit. Laudatur ejus commentarius in Magistrum sententiarum, quem uberiori, quàm quisquam antea, eruditione ornavit. Scripsit præterea *expositionem literalem in Evang. Matt. comment. in tri Evangelistas*, & multos tractatus de rebus controversis. Almainus, quem Major habuerat discipulum, prior è vivis excessit. Vid. Dup. loc. jam cit.

Ibid. c. iv.

Ibid. c. iv.

Vid. in app. tom. j. Gers.

Gers. de exam. doct. conf. j. T. j. p. 8. tract. an liceat in caus. fid. appell. à Papâ. T. ij. prop. ij. & iv. p. 307.

Conc. Const. S. ff. iv. v. t. xij.

Alm. de pot. Eccl. & Laic. cap. xvij. in app. T. ij. Gers. p. 1070.

Maj. de aut. Conc. sup. Pap. fol. arg. Caj. ib. p. 1144.

re dignos, quippe qui intelligerent hæc verè esse decreta sacratissimæ ac probatissimæ Facultatis.

Pigh. lib. vj. de Hierarch. c. ij.

Placer considerare quid de nostræ Facultatis sententiâ exteri quoque exscripserint. Primus Albertus Pighius (u) dum adversus Constantiensia & Basileensia decreta pleno ore invehitur, hæc subdit: *Horum decretorum auctoritatem asseruit Joannes ille Gerson Cancellarius Parisiensis, quem in hodiernum usque diem univèrsa illa Schola sequitur.* Hæc scribebat anno 1538. is qui de Pontificiâ potestate, tam inaudita scripsit, ut eo nomine ferè ab omnibus contemnatur; neque tamen Scholam Parisiensem in Gersonis sententiâ tantâ consensione permanentem ullâ notâ fugillare ausus, Gersonem etiam *doctum ac pium* vocat.

Bell. & Lab. de script. Eccl.

Martinus Azpilcueta Navarrus, Regno scilicet Navarrico oriundus divini humanique juris consultissimus (x), postquam Salmantica & Conimbricæ docuit, Romam profectus est, Summisque Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. & Sixto V. charus, Romæ multa scripsit atque edidit. Is in caput, *novit, de judiciis hæc habet: Non est consilium in præsentia definire cui principalius potestas Ecclesiastica fuerit à Christo collata, an Ecclesia toti, an verò ipsi Petro, propter illam discordiam maximam Romanorum ac Parisiensium; Romanorum Curialium certè aut privatorum Doctorum, non profectò Pontificum, à quibus nostra firmata docebitur.* Pergit: *Illi (Romani scilicet) tenent Petro & successoribus datam esse hanc potestatem, atque idèò Papam esse Concilio superiorem: hi verò, quibus Joannes Gerson adhaeret, docent datam esse toti Ecclesie, licet exercendam per unum; atque adèò in aliquibus saltem casibus Concilium esse supra Papam: quarum illa (scilicet Romanorum) placuisse videtur Sancto Thomæ, & Thomæ de Vio: altera verò placuit Panormitano (y), qui pro Parisiensibus est, quem FREQUENTIÙS nostri sequuntur, quem mordicus tuetur Jacobus Almainus è Sorbonâ Theologus, & Joannes Major, capite XVIII. in Matthaum, qui idem facit; aïens, Romæ neminem permitti tenere Parisiensium*

(u) *Albertus Pighius*] vir multæ eruditionis, nullius judicii, opinionum Ultramontanarum, etiam absurdissimarum, defensor immodicus, earum quæ Curiam Romanam non æquè tangunt, assertor ultra omnem modum temerarius, multa scripsit de rebus controversis adèò incautè, ut jam amplectatur hæreticorum errores, jam in errores contrarios impingat; quod quidem rectè annotavit Teoph. Raynald. lib. de bon. & mal. n. 453. Idem Pighius quæstiones de gratiâ & prædestinatione sic tractat, ut Augustinum impugnet, Pelagius faveat apertissimè. Neque solus Calvinus Pighium vocat Pelagianum opusc. de grat. & lib. arbit. sed & Doctores Lovanienses in suâ censurâ an. 1587. hunc accensent fautoribus & collegis Pelagianorum, sive, ut aiunt Doctores Duacenses in suâ etiam censurâ, discipulis Fausti Reienis. Cardinalis BONA Pighii libros cautè legendos esse admonet; quia, dum ille hæreticorum syres studiosus evitat, offendit scopolos oppositos. Vid. narrat. chron. caus. Mich. Baii pag. 192. tom. ij. oper. Baii edit. 1696. & tractatum Gallicum cui titulus est: *S. Augustin. justifié de Calvinisme*, ad calcem epistolarum Principis DE CONTY ad P. DESCHAMPS Jesuitam an. 1689.

(x) *Navarrus... Divini humanique juris consultissimus*] quidem; sed Theologie moralis doctor commodissimus, cæli pandit iter facilitimum; & ea causa est cur ille à neotericis disciplina laxioris magistris tot tantisque ornatur laudibus.

(y) *Panormitano.*] Is est Nicolaus TUDSCHÏ Catanensis, Jurisconsultus celeberrimus, primum Abbas Catanensis, deinde Panormitanus Archiepiscopus, qui fuit Synodi Basileensis pars maxima, & quem D. BOSSUET sæpè, in eo tractatu, meritis laudibus celebrat. Allegatur vulgò apud Juris-consultos sub nomine Panormitani, aut Nicolai Abbatis.

& Panormitani sententiam, nec rursus Academiam illam Parisiensem pati ut contraria opinio afferatur in eâ. Iterum, de pœnitentiâ utramque opinionem Italorum & Gallorum pari refert æquitate: Itali & Galli diversa sentientes, æquè Catholici, nulloque discrimine habebantur.

Dist. iij.

Adèò autem hæc de Gallis sententia toto Orbe permanavit, ut Franciscus de Victoria (z) Hispanus scripserit: *Notandum quòd de comparatione potestatis Papæ duplex est sententia: altera Sancti Thomæ & sequacium multorum, & aliorum Doctorum tam in Theologiâ, quam in jure Canonico; quòd Papa est supra Concilium: altera communis est sententia Parisiensium, & multorum etiam Doctorum in Theologiâ & Canonibus, ut Panormitani & aliorum contraria, quòd Concilium est supra Papam.*

Viç. elect. iv. de pot. Pap. & Conc.

Neque verò soli Galli hanc sententiam scriptis editis propugnârunt. Nempe & Navarrum dicentem audivimus eandem sententiam secutum celebrem illum Nicolaum Catanensem Archiepiscopum Panormitanum, *Lucernam juris dictum*; quem pro Conciliorum etiam in Pontificem supremâ potestate multa scribentem, & Concilio Basileensi semper inhærentem, adèòque à Felice Basileæ electo, Cardinalem factum, Bellarminus tamen laudatum potiùs quàm condemnatum velit: adèò non semper illam sententiam hostili animo insectantur qui eam vel maximè reprehendunt.

Lab. de script. Eccl. Bell. de Conc. aur. lib. ij. c. xiv.

Panormitani in Italiâ præluxisse Panormitani magistrum Franciscum Zabarellam (aa) Cardinalem Florentinum, virum maximum, Bellarminus fatetur. Accedit è Germaniâ Nicolaus Cusanus (bb) postea Cardinalis. Prodiit ex Hispaniâ Alphonfus Toftatus (cc) Episcopus Abulensis, tantâ doctrinæ opinione, ut Bellarmino miraculum fuerit, tot scilicet scriptis editis, brevissimo tempore, cum non vixerit nisi quadraginta annos: de quo merito dictum sit, eodem Bellarmino teste: *Hic stupor est mundi, nec minùs sanctitate clarus habebatur, ut idem Bellarminus memorat.* Is in libro, qui dicitur, *Defensorium*, fusè probat, à Christo institutum tribunal superius Papæ; nempe Concilium, quod Papam corrigere & judicare possit, non solum in fide, sed etiam in aliis casibus; solumque illud tribunal id habere ut errare non possit; Papam autem errare posse, etiam in damnandâ hæresi. Quem librum Bellarminus cautè legendum monet, propter hanc sententiam; sed alii libri

Bell. de script. Eccl. an. 1410.

Ibid. an. 1440.

Toft. tom. xij. defenf. part. ij. cap. xxx. lxx. &c.

(z) *Franciscus de Victoria*] sic dictus ab urbe Regni Navarrici Victoriâ, in quâ natus est: audivit discipulus in Universitate Parisiensi, in Salmanticensi magister docuit. Multus est in hujus viri laudes Bellarm. quem vide.

(aa) *Franciscum Zabarellam*] Patavinum Joannes XXIII. Florentinum Archiepiscopus, mox Cardinalem fuit. Is in Concilio Constantiensi plurimum valuit autoritate & consilio, & ipse suavor fuit dejectionis Joannis XXIII. Scripsit multa in decretales & clementinas. Dum Constantiæ esset, librum edidit de Schismate, qui liber, inquit Bellarminus de script. Eccl. an. 1410. in indice librorum prohibitorum... prohibitus est, donec corrigatur.

(bb) *Nicolaus Cusanus*] Brixinensis Episcopus, deinde Cardinalis, disciplinæ Ecclesiasticæ studiosissimus fuit, & in Theologiâ non parùm doctus. Nunc apud omnes celebratur eo de libello, cui titulus est: *Conjectura de novissimis diebus.* Sed multa alia scripsit, quæ parvi facere non licet, imprimis tractatum de Sacerdotii & Conciliorum generalium autoritate, sive de concordia Catholica: opimum librum, quidquid contra allatret Bellarminus de script. Eccl. an. 1440.

(cc) *Alphonfus Toftatus*] scripsit commentaria copiosissima in Scripturam, quæ implent xj. vol. in fol. & plurima opuscula duobus vol. Erat Toftatus magni ingenii vir, erat immentæ doctrinæ, & multæ in scribendo facilitatis.

ejusdem sunt spiritus, neque hujus scripti tantique viri autoritas, uno Bel-
larmini verbulo infringi queat.

Bell. de R.
P. l. iv. c. ij.
vid. Alph.
de Cast. L. j.
contr. har.
cap. ij. &
seq.

Hic ceteros scriptores recensere non est animus. Nimia nos copia op-
primeret, & multi alii suo loco proferentur. Hic quidem placuit appellare
eos, qui in omnium ferè ore versarentur, quibus Alphonsum de Castro (dd)
Hispanum, Patrum nostrorum memoriæ è Minorum Ordine Theologum
nobilem, & à nostro Feuardenio, ejusdem Ordinis, editum in lucem, Bel-
larminus accenset.

Hinc liquidò patet, quam Parisensium sententiam vocant, non idè Pa-
risiensibus attributam, quòd in eà tuendà singulares essent, sed quòd eam
singulari studio & eruditione tuerentur: ceterum in omnibus Ecclesiis vul-
gatissimam extitisse, & à scriptoribus pietate ac doctrinà præstantissimis ubi-
que terrarum publicè, & cum laude esse defensam, nedum suspecta fuerit,

CAPUT IX.

DIONYSIUS CARTHUSIANUS adducitur: ejus exemplum probat;
*eos qui per eam aetatem Pontificiæ autoritati vel maximè fa-
bant, summà ipsà in Parisensium sententiam convenisse: Ecclē-
siæ soli eamque representanti Concilio generali ab eo Doctore
tributa infallibilitas: locus, ROGAVI PRO TE, &c. Luc.
XXII. 32. cum eà doctrinà facillè conciliatus.*

DIONYSII Carthusiani (ee) autoritas in hac quæstione maximi erit
ponderis, cum propter singularem viri gravitatem, tum quòd ejus
exemplo constitutum sit omnibus, multos ubique terrarum scriptores gra-
vissimos, qui à Parisensium sententiâ abhorrere videantur, summà tamen
ipsà in eam egregiè consensisse.

Is igitur paulò post Basileense Concilium sub Nicolao V. Eugenio IV.
successore floruit, sanctitatis nomine ab Odorico Rainaldo commendatus.
Atque eo quidem tempore Basileense Concilii quæstio de superioritate,
Doctorem omnium sermonibus celebris habebatur; eratque Dionysius hic
unus omnium, qui Papæ superioritatem, in Ecclesiam etiam congregatam,
vehementissimè tueretur; edito in eam rem libro, de autoritate Papæ &
Concilii generalis. Is tamen articulo, cui titulus, Determinatio difficultatis
præcipua, an scilicet Papa sit super Concilium, an è contra, habet: Arbitror
respondendum, quòd ibi sit excedens, & excessum; id est, quòd in aliquibus, puta

Odor.
Rain. tom.
xvii.
Dionyf.
Carth. edit.
Col. 152.
rom. j. fol.
327. tract.
de aut. Papæ
& Conc.
Ib. part. j.
art. xxvii.
fol. 340.
vers.

(dd) Alphonsum de Castro] Theologum doctissimum, Historicum mediocrem commen-
dat, præ cæteris ejus opusculis, liber adversus hereses, quo eas quidem omnes confutat; sed
illas præcipuè quas ult. ma ætas peperit. Vix ulium reperies controversiarum scriptorem, qui
ad hujus au oris brevem perspicuitatem accedat.

(ee) Dionysii Carthusiani.] Is, RICHEL nomine, innumera scripsit opuscula, levi quidem
stilo & sine ullo acumine. Vid. Dup. xv. sec.

in his qua proprie ac directè spectant ad forum generalis Concilii, & propter
quorum determinationem, seu expeditionem, illud celebratur, in his inquam,
Concilium videtur esse super Papam, ita quòd Concilium dando voces seu vota,
est liberum, nec Papa potestatem coercitivam habet super illud in hujusmodi
causis, magisque standum est determinationi, seu ordinationi Concilii generalis,
quàm Papæ. En quo loco fit Concilii autoritas, in his causis propter qua-
rum determinationem celebratur.

Quænam autem illæ causæ sint, quanquam obscurum non est, tamen à
pio viro disertè explicatur. Porro, inquit, hæc causæ sunt, extirpatio heretica
pravitate ac schismatis, declaratio fidei, atque editio symboli ejus, universa-
lis reformatio Ecclesiæ in capite & in membris ejus. Hæc quidem ipsissima
sunt quæ Clerus Gallicanus ex Concilio Constantiensi repetenda censuit.
Pergit Carthusianus: Itaque in expeditione istorum, major dicitur potestas
Concilii generalis quàm Papæ, quoniam Christus promisit Ecclesiæ, seu Concilio
ipsam representanti, infallibilem directionem & gloriosam assistentiam ince-
santem; ita quòd errare non potest in fide, neque in his quæ ad bonos mores
pertinent, eò quòd, in talium determinatione, regatur immediatè à Spiritu San-
cto. Unde & Papa in talibus tenetur stare determinationi Ecclesiæ, seu statu-
tis Concilii, tanquam ordinationi ac sententiæ Spiritus Sancti. CUMQUE PAPA
POSSIT ERRARE IN FIDE ET MORIBUS AC CÆTERIS QUÆ SUNT DE NECES-
SITATE SALUTIS, EJUS JUDICIO NON VIDETUR ULTIMATE, AC CERTITU-
DINALITER STANDUM IN ISTIS, CUM NON SIT INFALLIBILIS REGULA,
NEQUE INDEVIABILE FUNDAMENTUM. Quid clarius? At cum Concilio tanta
tribuar, Pontificis tamen superioritati nihil se derogasse putat; quoniam,
infallibilis ista directio à Spiritu Sancto, non videtur pertinere ad majorita-
tem potestatis ac jurisdictionis presidentialis; sed potius est supernaturale do-
num Spiritus Sancti, actuale magis quàm habituale; idcirco ex hoc non
satis probatur potestas Ecclesiæ esse super potestatem Papæ, sed quòd major sit
gratia atque perfectio universalis Ecclesiæ. Denique sic concludit: Præterea
cum Papa constitutus sit totius Ecclesiæ summus generalisque custos, Pastor &
Pontifex, fideique defensor, ac præcipuarum difficultatum Ecclesiæ determinator,
non sic ad generale Concilium pertinet hereses & schismata extirpare, totius
Ecclesiæ reformationi intendere, fidem declarare ac fidei symbolum edere, quin
etiam hæc ipsa ad Papam, ratione sui officii directè pertineant. Idèd neque ex
his satis ostenditur, quòd potestas Concilii sit, absoluitè loquendo, major potes-
tate Papali, sed quantum ad aliquid; quoniam hæc certius, seu expeditius sunt
per generale Concilium, quàm per Papam duntaxat, eò quòd majoris gratiæ
atque subsidii promissio sit facta Ecclesiæ quàm Papæ.

Tum postquam protulit locum Sancti Thomæ 2^a. 2^a. q. I. art. X. deter-
minantis, quòd ad Papæ autoritatem pertinet editio symboli, hæc addit:
Sed contra hæc quidam objiciunt, quòd cum Papa possit errare, non potest quis
ejus determinationi atque sententiæ, absque omni formidine tam actuali quàm
habituali assentire; sed determinationi Ecclesiæ, qua errare non potest, certi-
tudinaliter statuit. Idcirco ad generale Concilium pertinere videtur ULTIMA
DECISIO credendorum, quòd verum reor. En quæ pii doctique viri sententia
sit; additque: Nihilominus ad autoritatem Papæ pertinet istud: quamvis per-

Tom. II. Append.

E

Ibid. art.
xxxj. fol.
341. vers.

Ibid.

Ibid.

Dionyf.
ibid. art.
xxxij. fol.
342.

Ibid.

sona, cui tanta auctoritas concessa est, sit similis aliis, mortalis & fragilis, atque peccabilis: idcirco sententia ejus, secundum quod à tali personâ procedit, non ita certitudinaliter statuitur, sicut sententia universalis Ecclesiæ non errantis, ad quam etiam pertinet declarare editionem symboli à Summo Pontifice factam, esse idoneam. En quo sensu, & suam tueatur & Sancti Thomæ exponat sententiam.

His cum apertissimè doceat Papam in judicando de fide, esse fallibilem, locum illum de Petri nunquam defecturâ fide sic interpretatur ex communi sententiâ. *Quoniam Petro specialiter fuit committenda Ecclesiæ. Unde quod dicitur, UT NON DEFICIAT FIDES TUA, exponitur, ut non deficiat fides Ecclesiæ tibi committenda; sicque ex verbis his sumitur argumentum, quòd fides Romanæ Ecclesiæ, quam in eâ Petrus plantavit, sit usque in finem sæculi duratura.* Hæc scripsit in celebrem Evangelii locum Luc. XXII. 32. quo exemplo constat hæc duo à Doctoribus in Romanæ dignitatis cultum propensissimis conciliari solita; & Romanum Pontificem, etiam de fide judicantem, posse deficere; & tamen Ecclesiæ Romanæ fidem nunquam defecturam.

Idem. in
Evang. Luc.
enarrat.
art. xlvij.
p. 259. vers.
edit. Par.
an. 1536.

CAPUT X.

Idem DYONISIUS CARTHUSIANUS exponit quâ auctoritate in aliis præter fidem causis, Romanus Pontifex à Concilio judicari possit.

His expositis, idem autor quærit quomodo Papa, quem Ecclesiâ totâ; etiam collectâ & adunatâ, superiore esse vult, ab eâ deponi ac judicari possit, non tantum hæresis, sed etiam aliarum culparum causâ. Quem nodum sic solvit: *Dicendum quòd Papa, secundum quod talis, ut puta in quantum Summus Ecclesiæ Pastor & Pontifex, non est à Concilio generali sententialem judicandus, aut per depositionem puniendus, quia, ut talis, est Superior & Prælati, ac Judex Ecclesiæ; sed in quantum esset intolerabiliter vitiosus, seu criminiosus, sic esset inferior, & Concilium haberet super eum potestatem ac jurisdictionem à Christo, à quo immediate claves accepit Ecclesiæ, quam representat Concilium, cui etiam Christus dedit potestatem Ecclesiæ, abjiciendi membrum scandalizans, infectivum, ac putridum. Sic ergo generale Concilium potestatem & jurisdictionem habet in Papam, in quantum Papa, ratione culpa, inferior redditur ipso Concilio: imò insuper, & in quantum Papa consideratur ut membrum, filiusque Ecclesiæ; puta ut determinata persona fidelis, seu unus Christianus viator, peccabilis, & in quantum talis est, dicitur ei à Concilio lex præfigi, ne suâ potestate abutatur, sed debite dirigatur. Concluditurque sic: Ex his patet ad objecta solutio. Par enim potestatem non habet in parem, in quantum est talis, id est æqualis, sed ut aliquomodo extat inferior. Similiter minor non ligat, nec absolvit majorem secundum quod major est.*

Dyon. Cart.
de aut. Pap.
&c. part. j.
art. xxxiv.
fol. 342.
vers.

Ibid.

sed in quantum est quodammodo minor. Sic nec Judex judicatur ut. judex, sed ut publicè reus. Hæc ille. Tum, si Doctorum insignium, qualis erat S. Thomas, objiceretur auctoritas, eam quidem commodâ, quantum poterat, interpretatione mollebat; sed interim hæc erat prompta responsio: Ista ex præfato scribimus Doctore, non quia nunc sic profusus tenendum est, præsertim propter generalis Concilii Constantiensis ad oppositum determinationem, cujus auctoritas major est, quam cujuscumque Doctoris Catholici.

Ibid. lib. iij.
art. xix. fol.
370. vers.

CAPUT XI.

De Lovaniensi Facultate: eam cum Parisiensi & Coloniensi circa Constantiensem Basileensemque doctrinam consensisse: NICOLAI DUBOIS Professoris Lovaniensis vana argumenta.

TOT egregiis toto Orbe terrarum appellatis Doctoribus, juvat de Lovaniensibus singularem habere quætionem, cum propter eximium ejus Facultatis splendorem ac famam, tum quòd adversarii, quæ ad eam Facultatem attinent, haud plenâ fide ac diligentia tradiderunt.

Et quidem Nicolaus Dubois, rerum quoque suarum ac suæ Facultatis ignarus, id agit, ut ea Facultas jam inde ab initio suæ foundationis, eam credatur amplexa sententiam, quæ extra schismatis causam Concilio Pontificem anteponat: quam quidem sententiam hauserit ab Universitate Parisiensi & Coloniensi, à quibus originem duxit. Sed hæc quam falsa sint, luce clarius est.

Disq. art.
x. n. 132. &
1eq. P. 47.

Ac primum, certum est Universitatem Lovaniensem, post Constantiense Concilium, Basileense Concilii tempore, fuisse conditam. Quin ipse Nicolaus Dubois profiteretur, qui Lovanii in Theologicâ Facultate gradum susciperet, ante annum 1439. fuisse neminem; quo tempore maximè inter Eugenium IV. & Basileense Concilium efferbuisset discordia nemo nescit. Neque minus liquet, non modò Universitatem Parisiensem, sed etiam totam Ecclesiam Gallicanam Basileensi Concilio adhæsisse, quod D. Dubois & ipse testatur. Quid autem Universitas Coloniensis per idem tempus fenserit, hæc declarat ad Theodorum Coloniensem Archiepiscopum anno 1438. edita responsio. *Prima propositio: Ecclesiæ synodaliiter congregata habet supremam jurisdictionem in terris, cui omne membrum Ecclesiæ, cujuscumque dignitatis fuerit, etiam Papalis, obedire tenetur, quam nemo sine ipsius Ecclesiæ Synodali consensu dissolvere aut transferre potest. In secundâ propositione legitur: Quod omnes obedire tenentur Christo, suæque sponsæ Ecclesiæ, in quâ prima præsentia est Sedes Apostolica super omnes alias Ecclesias particulares, & sedes inferiores, NON SUPER TOTAM UNIVERSALEM PRÆLATÆ. Cætera ejusdem sunt spiritus. Atque hæc doctrina est, quam à Parisiensibus & Coloniensibus fundatoribus suis, Academia Lovaniensis anno 1438. hoc est in*

Ibid.

ipso foundationis initio hauserit. Unde Aeneas Sylvius hæc memorat (ff) de Lovaniensibus ab Amedæo Lugdunensi Archiepiscopo, Regio Oratore, viro omnium consensu doctissimo atque sanctissimo ad Ludovicum * Romanum Protonotarium dicta: *Viros omnium doctissimos conclusiones nostras impugnare video, quæ certæ & verissima sunt, & ab illis qui nunc eas reproband, alias approbata. Nec nos fugit Ludovicum Protonotarium has veritates Lovanii ac Colonia prædicasse, easque illinc universalis studii auctoritate firmatas reportasse: quare si ipse nunc mutatus est, veritas tamen non est mutata. Quid ad hæc Ludovicus à tanto Pontifice compellatus? Pergit historicus: Quo finiente illicò Ludovicus a surgens: Verum est, ait, illas me apportasse veritates, vos tamen eas fidei veritates nuncupatis, quæ adjectio mihi subdubia est. Hæc ille de Basileensibus illis conclusionibus, quibus Conciliorum potior auctoritas asseritur. Cæterum id tantum subdubitare se dicit, hæc veritates an fide certæ sint: veritates esse saltem Theologicâ demonstratione certas, atque à se prædicatas, Coloniaque & Lovanii universalis studii auctoritate firmitas, nec ipse diffitetur.*

Hæc tacet Nicolas Dubois: quæ nihil ad rem faciant studiosè colligit. At enim sic objicit: anno 1448. Nicolao V. Eugenio IV. successori Universalitas Lovaniensis declaravit se ipsi & Eugenio, ut legitimis Pontificibus adhæsisse, Legatis Basileensibus nequicquam contraria suadentibus. Verum; sed hoc nihil ad doctrinam Concilii Basileensis, quam secuti Galli, Germanique, haud minùs Eugenio IV. licèt deposito, adhæsere. Neque propterea Concilio potestatem defuisse dicebant; sed an eà in Eugenum iustè ac necessariò usi essent ambigebant, & ne schisma fieret verebantur. Acta suo loco referenda rem clariùs demonstrabunt. Interim Professor multa pollicitus, nihil tamen attulit, quo suos Lovanienses à Concilii superioritate abhorruisse comprobaret: nos certa adduximus, quibus in eam apertè confensisse, constat.

[ff) Memorat.] Rem ut acta est, ex ipso Sylvio paucis narrabimus. Cùm Basileenses id quàm maximè contenderent, ut Eugeniùs meritò deponendus videretur, editis octo conclusionibus, probare conati sunt eum esse contumacem & in errore pertinacem; quippe qui, quamquam sæpè monitus, nequaquam à proposito dissolvenda Synodi deterreretur. Ab eà sententiâ Panormitanus abcessit, & dixit: se quidem credere Papam Concilio Cœumenico submitti oportere; sed hanc suam opinionem haberi non posse pro certo fidei dogmate, cùm expressè non legeretur in symbolo, neque etiam in determinationibus Ecclesiæ. Tunc Amedæus de TALANG Archiepiscopus Lugdunensis Panormitani sententiam longa oratione confutavit, quam sententiam Ludovicus de BACHENSTEIN Protonotarius defendendam suscepit; atque inde gravis exorta est inter Patres altercatio, quâ factum est ut, à se invicem divisi, plerique discederent.

CAPUT XII.

ADRIANUS FLORENTIUS, mox ADRIANUS Papa VI. Facultatis Lovaniensis ornamentum, Parisiense sententiam sequitur: quorundam Lovaniensium cavillationes.

POST Concilium Basileense, atque Academia Lovaniensis initia, primus inter Theologos Lovanienses, nobilis scriptor extitit Adrianus Florentius Ultrajectinus, mox Papa Adrianus VI. Scholæ Lovaniensis ornamentum, atque in eam effusissimè liberalis. Is infimo genere ortus, primum Theologiam Lovanii magnâ cum laude docuit; tum ordine factus est Academia Cancellarius, Caroli V. Augusti Præceptor, Episcopus Dertusanus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, denique post Leonem X. Summus Pontifex: tantâ modestiâ, ut nihil infelicius in vitâ duceret, quam quòd imperaret. Is cùm de Confirmationis administratione disputaret, negaretque Presbyteris permitti posse, Sancti Gregorii celebrem locum sic solvebat: (gg) *Ad secundum principale de factò Gregorii, dico, quòd si per Ecclesiam Romanam intelligatur caput ejus, putâ Pontifex, certum est quòd possit errare, etiam in iis quæ tangunt fidem, hæresim per suam determinationem aut decretalem asserendo; plures enim fuere Pontifices Romani hæretici. Item & novissimè fertur de Joanne XXII. quòd publicè docuit, declaravit, & ab omnibus teneri mandavit, quòd anima purgata ante finale iudicium non habent solum, quæ est clara & facialis visio Dei; & Universitatem Parisiensem ad hoc induxisse dicitur, quòd nemo poterat in eâ gradum in Theologia adipisci, nisi primitus errorem hunc pestiferum jurasset se defensurum & perpetuò ei adhæsurum. Item patet hoc de errore quorundam Pontificum circa matrimonium de quo in cap. Licèt de sponsâ duorum. Item de errore quem ediderat Celestinus circa matrimonium Fidelium, quorum alter labitur in hæresim, cuius error olim habebatur in aliâ compilatione juris, cap. LAUDABILEM DE CONVERSIONE CONJUGUM. Vide quàm apertè doceat omninò fieri posse, ut Pontifex hæresim non jam ut homo privatus, sed ut Pontifex, per suam determinationem aut decretalem asserat; quàmque pestiferum errorem puter eum, quem Joannes XXII. publicè docuerit, declaraverit, & ab omnibus teneri mandaverit. Neque hic curamus an Joannes XXII. & alii excusari possint: quid de illis fenserit Adrianus VI. quid fieri potuisse putaverit, id verò quærimus; imò non quærimus: quis enim in re tam apertâ quæstioni locus? Sed apertam tanti Doctoris sententiam tenemus. Et notandum est quòd addit jam ad Gregorium rediens: *Non tamen dico Gregorium hic errasse, sed**

(gg) Solvebat.] Gregorius Magnus, lege latâ veruerat ne Sardinia Presbyteri baptizatos chrismate tangerent. Cùm autem hac de re multi contristarentur, his verbis iussit molliviti sua: *Ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos chrismate tangere debeant concedimus.* lib. iv. indict. xij. epist. xxvj. al. lib. iij. epist. xxij. P. Bened. legendum censent baptizandos, non verò baptizatos. Sed nisi fallor, nulla fuit antiquitus chrismatis unctio, quâ Presbyteri, sine licentiâ summj Pontificis, baptizatos tangere non possent.

Lab. de script. Eccl.

Adrian. vi. Epitaph. tom. xiv. Conc. pag. 401.

Adr. in iv. sent. quæst. de confir.

M
ns
qsc
25b
11

evacuare intendo impossibilitatem errandi quam alii asserunt. Quo quidem se demonstrat, nullâ tuendæ causæ quam susceperat necessitate adactum, ad hanc tamen sententiam deditâ operâ declarandam, solo veritatis amore ad ductum esse.

Neque verò eam sententiam Pontifex retractavit, uti profectò, si erro-
neam putasset, facere debuisset. Nam ideò Pius II. qui se Basileæ, cum
Synodo privatus interesset, errasse credebatur solenni retractatione sua scripta
confixit: *Hæc enim scripta*, ait, *fortasse scandalum parient. Qui hæc scrip-*
sit, inquit, in Beati Petri Cathedrâ sedit... nec invenitur mutasse propo-
situm: qui eum elegerunt, & in summo Apostolatus vertice collocarunt, ab iis
scripta ejus approbata videntur... Cogimur itaque Beatum Augustinum imi-
tari. Nihil simile Adrianus; suaque scripta adedò non retractavit, ut potius
Romæ, statim atque Pontifex factus est, edenda curaret, anno videlicet
1522. cum anno 1521. Pontifex esset creatus. Nempe si ipse, aut alius
Pontifex in fidei quæstione determinandâ defecisset, non ideò Petri fidem
& Ecclesiam Romanam defecturam putabat. Imò metuebat, ne illi errandi
impossibilitati, quam privatus Doctor olim improbaverat, vel Pontifex fac-
tus favisse videretur.

Hic Lovaniensis Anonymus, in doctrinâ Lovaniensium mira refert sub hoc
titulo: *Discutitur doctrina Arianæ Papæ VI.* Summa est: non hic episcopus
Adrianum de Pontificiâ definitione ex Cathedrâ; sed de iudicio super diffi-
cultatibus, qua in factò occurrunt, donec si res sit ad fidem & mores tendens,
pleniori exami- & ex Cathedrâ definiatur. Quid autem illud est, nisi in re
gravi ludere, sibi que ipsi illudere? An loquitur de difficultatibus quæ in
factò occurrant, qui de fide, de hæresi tam apertis verbis agit? Quodnam
verò examen plenius? Quam decisionem narras, post eam quæ de fide de-
terminatum est; quæ Pontifex aliquid publicè do u rit, declaraverit, ab om-
nibus teneri mandaverit? Quæ verba Adriani Lovaniensem nostrum referre
& exscribere puidit, quòd iis statim perlectis, ejus responsio evanescat.

At enim, inquit Joannes Viggers ab Anonymo laudatus, non id postu-
labat ea, quam Adrianus solvebat, difficultas, ut de Pontificiorum decre-
torum infallibilitate disputaret; cum de Gregorii factò dumtaxat ageretur.
Certè; idque monet vel ipse Adrianus, sed hæc à se dicta, quòd illam
aliquorum de errandi impo- bilitate sententiam, deditâ operâ, evacuare
vellet, neque in asserendis his vanis, certè dubiis sedis Apostolicæ privile-
giis, veræ pietatis partem ullam reponeret.

Pergit tamen Lovaniensis noster: *At Adrianus asserit certum esse quòd*
Pontifex possit errare: hoc si intelligeret de Pontifice, ut desinente & propo-
nente toti Ecclesiæ aliqui fide credendum, neutiquam est certum: tibi quidem
fortitan; sed ipsi Adriano est certum. At è contra, inquit, id nedum cer-
tum sit, manifestè est falsum, ejusque oppositum adeo certum ut ab aliquibus
habèatur de fide. Quid ad nos, si ab aliquibus? Non ab Adriano quidem,
qui eam sententiam evacuare intendit. Quare non Melchior Canus, quan-
tumvis acerrimus Pontificiæ infallibilitatis assertor, non ipse Bellarminus,
ut Lovanienses illi, tergiversandum putant. Verùm Adrianum VI. nomi-
natim accensent iis, qui Pontificiam infallibilitatem non agnoscunt; neque

Melch.
Can. lib. iv.
cap. i. Bell.
de R. P. lib.
iv. cap. i.
Bell. de
script. Eccl.
an. 1500.

èd feciùs Bellarminus, *virum optimum & doctissimum* appellat, *qui merito*
doctrina & pietatis, ex humili domo in tantam dignitatem conscenderit.

Jam verò Nicolaus Dubois, postquam Adriani verba retulit de Romano
Pontifice ita affirmantis: *Potest errare, hæresim per suam decretalem asserendo;*
respondet: *Distinguo, si de potentiâ Metaphysicâ loquatur Adrianus, etiam*
hoc transeat. Quàm doctè! Erant scilicet qui asserent Pontificem nec
Metaphysicè loquendo aut de potentiâ absolutâ errare potuisse; eaque erat
errandi impossibilitas, quam Adrianus evacuare intendebat. Et pulchrè tran-
seat, nam si Professore bilem moveris, fortè asseriturus est Romanum Pon-
tificem, nec potentiâ Metaphysicâ errare potuisse.

Quæ addit, quoniam non ad explicandum, sed ad confutandum Adria-
num pertinent, hujus loci non sunt. Pudet tamen interim Adrianum tan-
tum virum à Professore Lovaniensi temeritatis fuisse incusatum. At subdit
Adrianum Pontificem factum, ea quæ hic scripserat revocasse; nempe, inquit,
docuerat Confirmationis Sacramentum ex delegatione Pontificiâ, non posse
conferri à simplice Sacerdote. Quid tum postea? *Pontifex factus etiam ip-*
femet ejusmodi commissionem dedit; quod pater Farvaquez ex Palavicino prob-
bat. Quid ad nos? Id certè quærimus, an illam impossibilitatem errandi, quam
nunc Lovanienses quidam veluti pro fidei fundamento ponere velle videan-
tur, cum privatus Doctor evacuare intendisset, saltem Pontifex factus, const-
abilitam, ac sua anteriora retractata vellet. Neque ab eo scopo aberrare
oportebat Theologiæ Professore. Verùm hominem equidem vidi neminem
qui, quæ ad rem non faciunt, in exiguo quamvis libello, majore studio
colligat & congerat.

Quare certum omnino est Adrianum IV. eorum de quibus agimus ni-
hil retractare voluisse. Quid jam Lovanienses quidam vociferantur in nos,
perdita omnia & conclamata esse, *ac de summâ rei Christianæ agi, cum de*
infallibili supremâque Pontificis in universam Ecclesiam autoritate agitur? Ne-
que intelligunt nos quidem peti ab ipsis per Adriani latus: nec nisi con-
culcato tanto Pontifice, doctissimo pariter atque sanctissimo, & quod pu-
dere debeat, in se beneficentissimo, suæque Facultatis ornamento, Clerum
Gallicanum oppugnari potuisse.

Quare Lovanienses ac Duacenos pios & doctos, quos oppidò diligimus
& colimus, aliosque viros bonos, etiam atque etiam obsecramus, ut cogi-
tent, tantine illa sit Summi Pontificis aut superioritas, aut etiam infallibi-
litas, à tot tantisque viris Catholicâ fide ac pace florentibus impugnata,
ut in eâ summam rei Christianæ, aut firmissimam nostræ contra Luthera-
nos defensionis arcem, aut Sedis Apostolicæ majestatem vimque Ecclesiæ,
ac decus Israël collocent. Nos certè alia, Deo dante, minùs licet inflata
verbis, re illustriora, meliora utilitate, atque autoritate firmiora prome-
mus.

Pars j. re-
fut. arg. & c.
art. xv. n.
159. p. 82.

Ibid. n.
156. 157.
160.

Farvac.
opusc. de
Conf. quæf.
iv. Palav.
lib. ix. cap.
vij. n. 11. 12.

102
103
104

105
106
107

CAPUT XIII.

An sit verisimile Parisiensium doctrinam post ADRIANUM VI. & Lovaniensibus condemnatam? Lovaniensium erga Adrianum reverentia singularis.

ETIAMSI post Adrianum Facultas Lovaniensis ejusque Doctores, à prificis institutis deflexissent, non propterea Parisienses vituperandi, aut etiam condemnandi, sed potius laudandi essent, qui in antiquâ sententiâ persistissent; atque ambæ Facultates pacem colerent, & à censurâ mutuâ temperarent. Sanè Parisienses & Lovanienses sese mutuò suspexerunt, atque suspiciunt; & ea quæ jam inde ab initio intercessit animorum mira conjunctio, nullo unquam factò dictoque violata est.

Prima Facultas Lovaniensis anno 1519. certa doctrinæ Lutheranae capita censurâ notavit: secuta Parisiensis anno 1521. concordibus animis atque sententis. Rursus prima Facultas Parisiensis in eundem Lutherum & alios hæreticos, Francisco Rege jubente, anno 1542. articulos edidit: secuta Lovaniensis anno 1544. jubente Carolo V. viros Lovaniensibus Parisienses articulos, atque eodem spiritu in eundem scopum collimatum fuisse, & temporis ratio, & accurata utrorumque lectio facile comprobabit: adeoque nihil fuit quod Lovanienses in Parisiensium articulis improbarent, ut simul fuerint editi & excusi in Joannis Driedonis operibus, accurate editionem Ruaro Tappero Academiæ Lovaniensis Cancellario, ac sacrae Theologiæ Professore, quippe cùm conjunctos oporteret articulos utriusque Facultatis, ut concordia in Lutherum de Catholica fide testimonia.

Utramque Facultatem, in tradendâ de Romani Pontificis potestate doctrinâ minimè dissensisse multa persuadent; imprimis summa Facultatis Lovaniensis reverentia in Adriano IV. quem in Parisiensium fuisse sententiâ, Bellarmino etiam teste, jam diximus. Primum enim quo tempore illa edita est Lovaniensis Falcutatis in Lutherum censura, totum id Adriani, tum Cardinalis Derthusani, judicio factum. Id Jacobus Latomus major, cùm pro eâ censurâ scriberet, in præfatione luculenter exposuit; & censura præfixa ejusdem Cardinalis epistola testatur, de qua quidem Latonus ita est præfatus: *Sufficere debuit judicium Reverendissimi Cardinalis Derthusensis, cujus probitas & sapientia, non modò præclaris libris editis, sed & maximis rebus Orbi nota est*; ut propterea diceret non videri necessarium articulorum reddere rationem. Ex quo intelligitur quàm probarent Adriani libros. Atque is annis post duobus ad Petri Cathedram est evectus: ac facile intelligi potest, quanto honore profecuti sint Pontificem, qui non modò Cardinalem, verum etiam privatum tantopere suspexissent.

Edidit postea Joannes Driedo sacrae Theologiæ Professor apud Lovanienses anno 1533. librum *de Ecclesiasticis Scripturis & dogmatibus*; neque ita multò post librum *de captivitate & redemptione generis humani*: in cujus præfatione

præfatione Adrianum VI. miro affectu celebrat: *Observandissimus*, inquit, *vid. hanc præf.* *meus in studiis Theologicis præceptor, qui me in filium eruditionis susceperat, & præsidens mihi pileum magisterii in Theologiâ imposuit anno natiuitatis Domini 1512. die 17. mensis Augusti; qui & usque in tempus fermè illud Lovanii resederat, totius nostræ Academia lumen & decus, postea illius nominis Pontifex VI. Ex quibus intelligimus quanto amori & honori fuerit Lovaniensibus, quem nunc Nicolaus Dubois apertè contemnit. Sed jam Lovanienses, qui circa Adriani tempora scripserint, Theologos audiamus, quandoquidem eorum nobis tanto ambitu objicitur autoritas,*

Pars j. re-
fur. & c. art.
xv. p. 79. &
pass.

CAPUT XIV.

JACOBI LATOMI, Doctoris Lovaniensis, sententia.

PRIMUS ab autore Anonymo *doctrina Lovaniensium* designatur Jacobus Latomus, qui pro Pontificiâ infallibilitate scripserit, libro *de Primatu Romani Pontificis adversus Lutherum*. Ego verò summâ diligentia, nulloque partium studio, quippe cui liceret etiam adversantem repudiare Latomum, ejus libros, ac maximè eos ipsos quos objiciunt excutio locos; & quidem de Primatu multa reperio, de infallibilitate ne unum quidem verbum. Quis autem ferat istos de Primatu tanta testimonia congerentes, quasi quis Primatum ullâ ex parte labefactatum, ac non potius omni ope constabilitum velit? Dic tu aliquando de infallibilitate, quandoquidem in eâ placet summam fidei collocari. Sed ipsum per se audire Latomum præstabilis est, posteaquàm constituerimus quo loco, cùm id scriberet, Lutheri res essent. Fuerat autem à Leone X. hæreseos condemnatus. Sic ergò habet Latomus: *Nec valet, si dicatur judicium finale, in rebus fidei, esse apud generale Concilium, à quo nondum est hæresis Lutherana judicata & damnata: ergò non est ab omnibus pro hæresi habenda & vitanda: non inquam, valet; quia Lutherus non habet unam aliquam hæresim particularem novam, & qua prius non fuerit; sed habet hæreses olim in Conciliis damnatas, Valdensium, Wiclefistarum & Hussitarum, & similitum, in quibus non est opus novâ sententiâ, sed antiqua sufficit.... Dato etiam quod novam hæresim fecisset, non tamen opus esset Synodo ad eius damnationem, ut apertè probant verba Augustini*, (nota illa scilicet quibus Augustinus ostendit sine Synodo factum Pelagianis esse competens sufficiensque judicium) (h h) quo judicio factò,

Doct. Lov.
p. 2. & seq.

Lat. de
var. quæst.
tit. n. Prim.
R. P. sit à
Christo edit.
L. v. 1550.
fol. 88. 89.

(h h) *Competens sufficiensque judicium*] latum fuisse in causâ Pelagianorum, Augustinus his rationibus probat: 1°. quia dudum damnata fuerat illa hæresis à Patribus, qui, inquit, *impia eorum dogmata tantâ manifestatione subvertunt, ut qua contra eos (Pelagianos) manifestiora dicamus, vix nos invenire possimus.* 2°. Quia manifestus error. *ut verò congregatione Synodi opus erat ut aperta perniciès damnaretur?* 3°. Quia multæ hæreses absque Concilio olim fuerant damnatæ. *Quasi nulla hæresis aliquando sine Synodi congregatione damnata sit.* 4°. Denique, quia Pelagiani Concilio flagitabant, non quòd eo opus esse crederent; sed quòd sui causâ Orbem commotum vellent. *Istorum superbia.... hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quo-*

Tom. II. Append.

F

Vid. post.
com. iij.
Joâ. Dried.
fol. 170.

Lat. Def.
cens. Lov.
admon. &
epist. de-
dic.

Aug. lib. iv.
ad Bonif.
tom. x. p.
492.

subjungit Latomus ex Augustino: *Ad sententia executionem procedendum est adversus hereticos. Aliud est enim iudicium sufficientissimum, aliud sufficiens. Sufficiens est enim, quando debito ordine per iudicem competentem exercetur: sufficientissimum verò, quando non solum per iudicem competentem, sed per iudicem supremum ceteris paribus sententia fertur.* Hæc verba video ab Anonymo prætermittenda, quæ maximè ad rem faciant. Pergit deinde Latomus: *Idcirco non ingrediendo difficultatem, an Papa sit supra Concilium, vel è converso; satis est præfenti proposito, quòd hæresis Lutherana à Sede Apostolica damnata est. Nemo enim, nisi nimium contentiosus, negabit Apostolicam sedem esse iudicem competentem, cum cautum sit Canonibus, causas fidei ad Sedem Apostolicam esse referendas.*

Quæ omnia si candidè & sincerè, uti Theologum decebat, Anonymus protulisset, nemo non statim videret iudicium Sedis Apostolicæ non proponi à Latomo, tanquam *finale* (de quo tamen iudicio præcisè in objectione agebatur) aut tanquam infallibile, aut etiam *supremum*, quod tum ab ipso maximè dici oporteret, si tale esse sentiret: sed contrà proponi iudicium illud Sedis Apostolicæ, ut *competens*, quod etiam inferiori iudici convenire possit, utque *sufficiens*, ad sententiæ scilicet, ut ipse hic dixit Latomus, *executionem*: Concilii verò, ut quod esset *sufficientissimum* & *supremum*. Quæ utcumque se habent, certè cum Pontificiâ infallibilitate stare non possunt, cum post infallibile iudicium, nihil ulterius, aut superius à quoquam desiderari possit. Quod verò Latomus scribit hæc à se dici, *non ingrediendo questionem, an Papa sit supra Concilium, vel è converso*; ita videtur intelligere, quemadmodum à Carthusiano dictum vidimus: nempe ita ut Papa, licet Synodo absolutè superior, ei tamen tanquam potiori luce donatæ in fidei negotio credere teneatur. Quem sensum alii quoque superioritatis Pontificiæ defensoribus placuisse ostendemus. Cæterum de questionibus fidei nobiscum sentit Latomus, qui Pontificio iudicio Conciliare iudicium tanto discrimine anteponit, quique *pro supremo*, ac proinde *finale*, de quo agebatur, sententiæ Pontificiæ in se consideratæ detrahit, cum ei tribuat tantum ut sit *sufficiens* & *competens*, & quidem id tribuat, opponendo *ad supremum sufficientissimum*.

Quomodo autem Latomus intelligat *sufficiens* illud, quod non sit *finale*, neque *sufficientissimum* & *supremum*, responderet, credo, id quod jam indicavimus: *sufficiens* esse ad id quod volebat, nempe ad sententiam exequendam. Nos autem quid sit illud apud Augustinum *sufficiens* & *competens*, Deo dante, exponemus. Hic quidem Latomi dicta à nobis referri, non autem præfari oportet.

Profert Anonymus alium Latomi locum ex Libro III. adversus Tyndalum (ii) titulo ultimo: *De autoritate & Prælaturâ Romani Pontificis super*

niam, Deo eis resistente, pervertere nequeunt, saltem commovere conantur. Memorat alibi Augustinus, Pelagii causam, quocumque ad examen iudicium perducta esset, Episcoporum & Synodorum sententiâ fuisse condemnatam. Vid. imprimis lib. de gest. Pelag.

(ii) *Tyndalum.* Is novæ Reformationis Doctor novum Testamentum in vernaculam suam linguam Anglicam infidelissimè transtulit. Deinde hæresis postularis Bruxellis, ibi vivus combustus est. Erat illi vis quædam ingenii, sed nimium vehementis & mordacis. Vid. Du Larr. hist. Angl. tom. i. pag. 111.

Doct. Lov.
p. 4. s. Lat.
adv. Tynd.
lib. ij. tit.
ult. fol. 194.
vers.

Ecclesiam & quodlibet membrum ejus. Hæc autem excipit verba: *Quibus bene pepensis, apparet sano intellectui, quòd non justè Romani Pontificis autoritati contradicatur negando eum esse supremum & ordinarium iudicem omnium & singulorum Christianorum, in fide, Sacramentis & aliis omnibus.* Quo loco videtur Pontificiæ autoritati dare *supremum* illud, quod antea denegaverat. Hæc ut concilientur, neque inducatur Latomus adversus se ipsum indecorè pugnans, proferenda erant alia, quæ Anonymus prætermisit. Sunt autem ejusmodi: *Non itaque rationabiliter dubitari potest, nec nisi impudenter negari hoc: Romanus Pontifex est ORDINARIUS JUDEX SUPREMUS super unumquemque Christianum, & quodlibet PARTICULARE CONCILIUM Ecclesiæ Catholice; quidquid sit de universali Concilio plenario & totâ Ecclesiâ simul congregatâ.* Hic Latomus exponit, quo sensu voluerit, Papam *supremum* esse *iudicem*: duplici videlicet sensu: alter est, ut sit *supremus super unumquemque Christianum & quodlibet particulare Concilium*; quem sensum vidimus esse Concilii Constantiensis & Martini V. alter est, ut sit *supremus ordinarius*; quæ verba sunt Latomi; hoc est *inter ordinarios supremus*; qui ordinariè semperque sedeat, & iudicet; cum Synodi universales, non nisi ex certâ causâ, & extra ordinem habeantur, quorum proinde autoritatem, cum de ordinariis tantum agat Latomus, expressè reliquit integram. An verò hæc omnia dissimulari oportebat, premique nos ad invidiam usque autoritate Lovanienfium, quorum clarissima quæque dicta omisisses?

Tertio loco proponit Anonymus Jacobi Latomi responsionem quamdam adversus Lutherum ita objicientem: *Concilium Constantiense determinavit Concilium esse supra Papam, cujus tamen autoritas à multis contemnitur.* Unde Lutherus concludebat sic: *Via nobis facta est enervandi autoritatem Conciliorum: nam ut dicunt, si in uno articulo errasse deprehenditur, jam tota ejus vacillat autoritas.* Quâ in objectione solvendâ haud mediocriter Latomus laborabat. Revera enim Cajetanus adversus Almainum nostrum ea recens scripserat, quibus Constantiensis decreti autoritatem elevaret, neque ipse, neque alii Catholici cogitabant quem hæreticorum calumniis aditum aperirent. At Jacobus Latomus, qui neque Catholicos accusare, præsertim Cajetanum tanti nominis Cardinalem, neque quæstionis aliò traducendâ occasionem Luthero præbere vellet, multis agit, ut is quocumque modo victus esse, ac perperam objecisse Concilium Constantiense videretur. Quare ait primùm à Luthero non posse adhiberi ejus Concilii autoritatem, cujus decreta in Wiclefsum lata ipse contemneret. Tum addit non propterea vacillare Synodi autoritatem, etiamsi in uno obscuriore articulo defecisset, quod tamen Latomus minimè fatebatur Synodo contigisse. Negabat enim à Luthero vera relata esse Concilii verba, aut extare Concilii Constantiensis tale decretum, quod *loqueretur universaliter de quolibet Synodo universali* Papæ anteponendâ. Quæ quidem & alia multa Latomus, dum miserè nimis metuit, ne quid Lutherus bene objecisse videatur, inficiatur contra gestorum fidem. Neque illud melius, quod negabat Concilium, quo tempore ista decreta condiderat, fuisse *Œcumenicum*, cum nihilo magis *Œcumenicum* esset, cum ea ederet adversus Wi-

Id. de var.
quæst. fol.
87.

Doct. Lov.
art. ij. pag.
69. 70. Lat.
de Prim.
&c. cap. iv.
fol. 81. 82.

Vid. Caj.
adv. Alm.

clesum decreta, quæ contra Lutherum Latomus tuebatur. Sed hæc aliàs. Id modò ad rem nostram pertinet, quòd Latomus dum posteriora Constantiensia anterioribus opponit, illud decretum assert, quo adversus Wiclefum statuitur: *Papam habere supremam auctoritatem in Ecclesiâ, quod inquit Latomus, non stat simul cum eo, quòd Concilium sit superius Papâ.* Addit factâ in Concilio Papæ electione, *supremam auctoritatem jam esse in electo; & concludit, quòd, quamvis Ecclesiâ sit major simpliciter quàm Papa, putâ perfectione gratiæ, & amplitudine virtutum, tamen potestate jurisdictionis unus peccator potest esse major multis justis, & Papa major toto residuo Ecclesiâ corpore.* Ubi vox potest esse, non est affirmantis, sed ejus qui demonstrare velit, quoquomodo se res habeat, Lutheri argumentum non ita esse efficax ac ille jactabat.

Utrumque est, hæc duo apud Latomum vidimus: & nunc Papam Concilio superiorem, & alibi Concilium in fide superius, cujus quippe iudicium sit *sufficiëntissimum & supremum*, cum Papæ iudicium sit tantum *sufficiens & competens*. Hic si Anonymus Latomum suum Latomo repugnare velit, absolvet nos profectò ab ejus viri auctoritate, qui à se ipso dissentiat. Sin autem velit Latomum sapientem esse virum, qui iisdem semper placitis vestigiisque insistat, Latomum cum Latomo conciliabit ita, ut postreimum hoc de Concilii iudicio *sufficiëntissimo & supremo* ad fidei negotium pertinere dicat. Cæterum non Concilium propterea absolute superius esse, cum Papâ inferius esse possit, convocatione ipsâ, aliisque rebus gravissimis, quæ Latomus ad rem suam minimè facientes, haud pertractare velit. Atque hanc sententiam non modò Dionysius Carthusianus suprâ memoratus, sed etiam Turrecremata & alii Eugenianarum partium, in Eugenii etiam aulâ propugnabant, ut statim demonstrabimus. Quæ cum ita sint, Latomum in infallibilitatis quæstione apertè faventem, in aliis quæstionibus non adversum habemus: cum id non agamus, ut semper, sed ut certis tantum casibus, iisque gravissimis & extraordinariis, in Constantiensi decreto designatis, ad Concilium recurratur. Quòd autem auctoritatem decreti Constantiensis Jacobus Latomus infregerit, ne Lutherus bene argumentatus esse videatur, parùm certè curamus, & Constantiensis Canones à Latomo non satis consideratos esse ostendimus, & melioribus argumentis, non quidem uti Latomus, inficiando quæ certa sunt, Lutheri audaciam retundemus.

CAPUT XV.

JOANNIS DRIEDONIS *Lovanienfis* sententia, de fide Petri nusquam defecturâ.

EQUIDEM intelligo fore quàm plurimos, qui nos in Jacobi Latomi explicandâ sententiâ plus laborasse sentiant, quàm ejus viri, docti licet, auctoritas postulabat. Atque iidem gravius succensebunt, quòd in exponendo Joanne Driedone, multò plus operæ collocaturi sumus. Sed cum

ea quæ dicemus, non modò ad intelligendos Lovanienfes articulos, sed etiam ad hujus quæstionis statum animo informandum, multum opis allatura sint; labori non parcimus, ut ea elucidentur; speramusque futurum, ut lectores operæ in eâ positæ non pœniteat.

Joannes Driedo, quod ipse gloriatur, Adriani VI. discipulus, anno 1533. opus edidit *De Ecclesiasticis Scripturis & dogmatibus*, ex cujus operis libro IV. capite III. parte II. & III. Anonymus multa transcribit, pleraque infincera, quod lectorem monemus, ut ipse perpendat, si rem tanti esse putet; pleraque extra rem. Sed nos quæ ad rem conferant diligentissimè seligemus.

Igitur ex IV. libro memorato, postquam Anonymus suo more, de Primatu multa descripsit; hæc de Driedone subdit: *Deinde*, inquit, *parte tertiâ ejusdem capituli, pergens ad demonstrandam Romani Pontificis infallibilitatem, &c.* Atqui Driedo de eâ ne unum quidem verbum, sed nimirum de Primatu quæstione absolutâ, alteram quæstionem, quæ una ad rem nostram faciat, exponit his verbis: *Jam opera pretium considerare, quemadmodum sit accipienda sententia, ex Scripturis docens, fidem ad consummationem sæculi non deficere unquam à Petri Cathedrâ seu Ecclesiâ Petri.* Hic ergò videamus an Driedo, vel semel dixerit, ita eam accipiendam esse sententiam, ut Romanus Pontifex Petri successor, sive ut persona privata, sive ut persona publica, sit infallibilis.

Et quidem Driedo quæstionem soluturus, triplicem ponit intellectum hujus sententiæ, quòd fides Petri nunquam deficiat. *Sciendum est*, inquit, *quòd verbum Christi patrem rogantis pro Petro, potest concipi sub triplici intellectu: vel primum pro eo ut fides nunquam deficiat à corde Pontificis universalis Ecclesiæ, nec videlicet à personâ Petri, nec à personâ Pontificis... vel secundo ut fides nunquam deficiat à generali Cathedrâ, à Sede, ab universalis Ecclesiâ, seu ovibus ipsius Petri... vel tertio, ut fides non deficiat unquam à propriâ Sede, vel diœcesi, quam Petrus peculiariter pascebat, dirigendam & gubernandam suscepit.* Hic nota divisionem quam Driedo ut adæquatam ponit: an fides sit defectura à personâ Pontificis, an ab Ecclesiâ universali quam regendam habuit, an à diœcesi quam peculiariter regendam suscepit. Personam autem Pontificis indistinctè ponit, nulloque discrimine; an considerare velit, ut personam privatam, an ut personam publicam; sed de Pontifice, quamcumque personam gerat, simul ac generatim quæstionem instituit: neque Pontificem, ut privatam personam opponit Pontifici ut publicæ personæ, sed personam Pontificis generatim sumptam, opponit Ecclesiæ universali, ac diœcesi Romanæ. Quâ divisione factâ, triplicique posito sensu, triplicem etiam proponit quæstionem; ac primam, de Pontifice Petri successore his verbis expedit: *Primus intellectus* (de fide non deficiente in corde & personâ Pontificis,) *videtur esse extra intentionem Salvatoris.* Id probat, quia consequens esset, *omnes successores Petri ad perseverantiam fidei esse prædestinatos*, quod falsum esse supponit.

Absolute primo verborum Christi intellectu, qui extra intentionem Salvatoris esset, jam se Driedo convertit ad duos intellectus, quos à Christo intentos esse docet: & secundum intellectum, de Cathedrâ & Ecclesiâ uni-

Concil.
Const. Sess.
viiij.

Doct. Lov.
art. 1. pag.
10. 11.

Ibid.

Dried. de
Eccl. &c.
fol. 237.
vers.

Ibid.

Matt. xxviii. 20. Ib. xv. 18. versali Petri, hoc est, ipsâ Ecclesiâ Catholicâ, sic aggreditur: *Secundus intellectus, inquit, est fide tenendus propter verbum Salvatoris: EGO VOBISCUM SUM USQUE AD CONSUMMATIONEM SÆCULI: & PORTÆ INFERI NON PRÆVALEBUNT ADVERSUS EAM. Ex quibus, inquit, consequens est Christum permanentem cum Episcopatu, & Ecclesiâ, & Sede Petri, usque in consummationem sæculi. Hoc autem non est sic consequens de Episcopatibus, seu Ecclesiis aliorum Apostolorum, deficientibus jam à fide suis ipsorum gregibus.*

Patet ergò de secundo intellectu: nempe de fide esse, Petri Episcopatum seu Ecclesiam nunquam defecturam; quòd ille Episcopatus & Ecclesia Petri nihil aliud sit, quàm ipsa Ecclesia Catholica: quâ in re, ipse Petrus multum differt à cæteris Apostolis; quòd hi singularium Ecclesiarum duces, totum gregem amittere, Petrus verò toti præpositus, non magis possit oves suas omnes amittere, quàm Christus; cum Christus nullas habeat, quæ non etiam Petri sint sub Pastore Christo. Qui sensus planus est, & fide absolutè certus, ut meritò Driedo docet.

Dried. loc. cit. Jam ad tertium intellectum: an fides sit defectura in peculiari Ecclesiâ & diœcesi Petri, sic procedit: *Aliud potest intelligi Ecclesia seu Cathedra Petri, aliud Ecclesia seu diœcesis Romana. Siquidem Ecclesia seu diœcesis Romana potest intelligi esse destructa, permanente Cathedrâ Petri, quæ est Cathedra universalis Ecclesia. Unde & tertium intellectum pertinaciter hæretici refellunt. Ac paulò post: Fuerunt jam olim & alii, qui non pertinaciter, sed quasi probabiliter, sententiam defendere voluerunt, ex Scripturis nobis incertum esse, an diœcesis Romana deficiat unquam à fide, & idcirco esse temerarium asserere alteram partem quasi articulum fidei, cum neutra sit ex Scripturis necessario consequens; neque uspiam revelatum sit, quòd omnes Christiani à Turcâ non expellentur unquam à Romanâ diœcesi. En tertius intellectus, quem ab aliquibus, etiam non hæreticis, rejectum esse dicit. Atqui hunc intellectum confirmaturus ipse, primùm affert contraria argumenta, & addit: *Hæc & similia sunt, ex quibus hæretici & alii quidam nimium pertinaciter (kk) arbitrantur stultum & temerarium esse, si quis doceat Ecclesiam Romanam super alias Ecclesias presidentem, sic à Christo esse privilegiatam, ut ab eâ non deficiat unquam, neque fides neque Primatus Pontificalis.**

Vides profectò quod quærat: ac primùm nihil jam de Pontifice, sive ut privato Doctore, sive ut docente ex Cathedrâ. Quæ ad personam pertinent, jam expedita sunt. Deinde nihil etiam de universali Ecclesiâ, cujus fidem deficere non posse, ex antè dictis constat; sed quærit illud tantum, an fides & cum fide Primatus, in diœcesi Petri ejusque successorum, unquam interire possit.

Affert postea probationes, quæ nihil ad nos attinent; cum non hic inquiremus recte probaverit, sed quid concluderit. Concludit autem sic allatis Patrum testimoniis: *Non temerè igitur, sed piâ fide cum Patribus nostris prædecessoribus credimus, quòd fides & Primatus Ecclesiæ & Sedes seu Cathedra Petri, claves Regni cælorum, potestas ligandi & solvendi, sunt à diœcesi Romanâ inseparabiles; & quòd Deo providente, & Beato Petro opem*

(k k) *Nimium pertinaciter.* Mox dixit Driedo hæc doceri non pertinaciter. Ergò ille putantia loquitur.

ferente, Romanus Episcopus, seu populus sub Romanâ diœcesi non deficiet unquam totus à fide.

Atque ut semel elucescat, ad quem scopum collimaverit, hæc ejus verba audienda sunt: *Defecit Hierosolymitana Ecclesia, cui Jacobus presedit; defecit Achaia, ubi Andraas; Asia, ubi Joannes; India, ubi Thomas; Persis, ubi Judas; Æthiopia, ubi Matthæus; Græcia, ubi Paulus: Romana Sedes hæcenus manet in fide Christi erecta.* Quæ quidem Anonymum docere debuissent, quid Driedo averteretur; nempe id; si quis diceret, Romanam Ecclesiam, etiam particularem, aliis similem esse, quæ cum Episcopo ipsaque Episcopali sede à fide penitus excideret, fieretque Cathedra jam erroris, aut schismatis. Id quidem Driedo docuit nunquam Romæ eventurum, quod nos ultrò amplectimur; atque insuper addimus: quantumcumque in Romam fremerent inferorum portæ, ac sacræ urbis, quod absit, fundamenta concuterent, non propterea prævaliturus contra Petri Cathedram; sed eam semel à Christo Ecclesiæ Catholicæ datam, integram permanenturam, Sedique Sacrosanctæ, modo quo sciverit, provisorum Deum, neque futurum unquam ut ipsa Pontificum, qui Petri loco sint, successio ac series, à verâ fide avellatur; quod quidem & Driedo sensit, & omnes Catholicis consentitur.

Quod autem Driedo nunquam futurum docet, ut in urbe Româ, in Romanâ diœcesi, in Romano solo, fides & Primatus intereant, id quidem non video, ut in nos intorqueri possit. Neque enim Clerus Gallicanus somniavit fore ut Romana Ecclesia particularis, seu Romana diœcesis cum Episcopo & plebe suâ penitus intercidat, populisque Romanus totus cum suo Pontifice à fide abrumpatur, & Primatus Ecclesiæ aliò transferatur, quæ hic Joannes Driedo adversus quosdam, ut ait, Catholicos, explicanda, probanda, tuenda suscepit. Neque verò id ullo modo pertinet ad Concilii Constantiensis decreta, quæ Clerus Gallicanus suâ Declaratione complexus est; neque eam quæstionem Synodus Constantiensis, vel leviter attingit. Neque si quis Pontifex suo officio malè functus aliquid contra fidem, etiam decreto factò docuerit, idèd populum totum, atque Ecclesiam totam particularem Romanam cum eo defecturam consequens est: cum nec Joanni XXII. hæresim prædicanti crediderit; ac nihilo magis etiam deficienti, uti tum res erant (ll), creditura fuisset videretur. Neque verò ille Pontificis, etiam contumacis, quantumcumque defectus, urbi Romæ, Romanæque diœcesi fraudi esse posset, ut propterea Petri Sedes loco moveretur, & Primatus aliò traduceretur; sed pravum Pontificem statim amoveri, aliumque ab Ecclesiâ substitui oporteret, qui tamen haud secius sederet Romæ, uti Pisis primum atque iterum Constantiæ decretum factumque est. Quare immeritò quidem moderni Lovanienses, ista Driedonis, nihil sibi profutura, jactant.

Id verò ad nostram quæstionem facit, quòd ille enumerans quæ ad interpretationem spectent divinæ pollicitationis hujus: *Rogavi pro te, ut non*

(ll) *Uti tum res erant,*] Populus Romanus suis insensus Pontificibus, qui Avenione degabant, erat propensior ad Papæ decretum, etiam optimum respiciendum, ne illi addictus, quàm ad malum recipiendum, ut in illo colendo studiosus videretur.

Dried. ibid. vid. Doct. Lov. art. j. pag. 12.

deficiat fides tua, eum sensum prætermisit, quo diceretur fides etiam in Pontificis corde deficiens, in ejus tamen, non modò Ecclesiâ illâ universali, aut etiam diœcesi particulari, Romanâ scilicet, sed etiam decretis permanfura semper: quem sensum & prætermisit, & dominicis promissis contineri non posse intellexit.

Rogo enim ad quam tripartitæ divisionis partem pertinere velint eum sensum quem venditant? An ad fidem quæ personæ Pontificis insit? An ad eam quæ universæ Ecclesiæ? An ad eam quæ Romanæ diœcesi? Non quidem ad fidem primo modo consideratam. Is enim est modus, quo fides deficere possit, in corde scilicet & personâ Pontificis: isti autem quarunt eam fidem quæ deficere nequeat: Non ad eam quæ deficere non posse creditur, Ecclesiæ Catholicæ, seu diœcesis Romanæ fidem: aliud enim est in Pontificis sive privatâ, sive publicâ personâ; aliud in Ecclesiâ universâ, aut in diœcesi Romanâ deficere non posse fidem. Nempè hæc duo sunt, quæ promissa à Domino fuisse Driedo asserit; ut ab Ecclesiâ Catholicâ nunquam avellatur fides; ut à diœcesi Romanâ, non fides, non Petri Cathedra, Primatusque Apostolicus: quæ profectò stare vidimus, quidquid evenierit uni vel alteri Romano Pontifici, eorumque fidei.

Neque verò Driedo hîc cogitavit fidei declarationem publicam & authenticam, quæ in Romano Pontifice labefactari non possit. Nec mirum: cum enim hîc fidem interpretetur, non externam fidei declarationem, sed ipsam intus fidem, quâ in Christum creditur, ad eum profectò sensum, nuda illa & externa fidei declaratio minimè pertinebat; certumque omnino erat Christi promissione minimè comprehendi omnes Petri successores, cum eos infideles esse posse constaret. Quare haud immeritò illa nunquam defectura fides, à Driedone redigitur ad Ecclesiæ Catholicæ, aut ad peculiaris Ecclesiæ Romanæ fidem; quoniam Ecclesia Catholica & peculiaris Romana omnium Ecclesiarum caput, infideles esse non possint.

Sic igitur patet eum ab Adriani magistri sententiâ non recessisse, neque ab iis interpretationibus, quas ab antiquis glossis autoribusque depromptas, Petro Alliacensi, ac Dionysio Carthusiensi aliisque probatas esse vidimus.

Dried. ib. Doct. Lov. art. j. p. 18. At enim existimavit, inquit, *in Romanâ Sede hæctenus nullum sedisse hæreticum, qui docendo definerit aliquid fidei nostræ repugnans, neque hæresim ullam illinc sumpsisse initium.*

At quod factum non sit hæctenus, ille quidem dicit; an continuò dixerit, nihil unquam tale evenire posse, demonstrandum tibi erat. Certè multa mala, quæ nondum evenierint, evenire posse Driedo confirmat. Neque enim dicit fidem in alicujus Romani Pontificis corde defecisse; sed dicit tamen expressè, ne id unquam fieret, Christum non fuisse pollicitum. Neque aut unquam factum esse, ut aliquis in eâ Sede contumaci animo hæresim docuerit, sed planè id fieri posse asserit; & tum nimirum, *si contumax fuerit, deponendum esse, vel declarandum propter contumaciam ab Ecclesiâ fuisse depositum (m. m.), à tempore ex quo talia docere aut predicare cœperit, An*

Dried. ib. cap. iv. fol. 240.

[m. m.] *Declarandum . . . depositum.* Driedo cum plerisque horum temporum Theologis, existimabar omnem hæreticum contumacem esse, ipso facto, de sua dignitate dejectum autem

autem quod ille contumax crediderit, docuerit, prædicaverit, etiam pertinaciter sub anathematis pœnâ, quo nunc omnia redigunt, definire non possit, Driedo ne quæsitivum quidem: aded absonum & à Christi pollicitis alienum visum est.

At inquit, dixit totum id quod docuerit de diœcesi Romanâ indefectibili, Petri & successorum ejus privilegium esse. Certè & quidem maximum, quòd ei diœcesi præfecti sunt, quam nunquam à fide abrumpi posse arbitretur. Magna gregis dignitas, quæ in Pastorem redundet.

At enim, ea dignitas gregi convenit ratione Pastoris. Respondeo non ratione Pastoris hujus, vel illius, in cujus corde vel prædicatione fides deficere possit, teste Driedone, sed ratione *dignitatis pastoralis*, ut jam ipse dicebat: ratione *Primatus Petri* in eâ Ecclesiâ divinâ ordinatione collocati. Hinc enim efficitur, ut neque illa Ecclesia, neque Episcopatus ejus à fide penitus avellatur unquam, ne in eâ scilicet, unâ cum ipsâ fide Primatus intercidat.

Driedonem secuti sunt Lovanienses alii, eodemque sensu commendarunt Petri non defecturam fidem, ut Judocus Ravestein Tiletanus, in doctrinâ Lovaniensium relatus: qui sanè, quamquam Pontificiæ infallibilitati favebat, & Romanos Pontifices ab aliquot Historicis erroris incusatos, ab eâ notâ vindicandos putabat, non in eo tamen præcisè vim Cathedræ ac fidei Romanæ reponebat, sed in eo maximè, quòd *ut etiam concederetur, aliquos Pontifices Romanos privato errore laborasse, semper tamen ipsa fidei veritas in successione*, tanquam fidelissimâ veritatis conservatrice, permanuisse verissimè diceretur; quandò errorem prædecessoris, succedens Pontifex continuò emendasset.

Doct. Lov. art. j. pag. 13. 14.

Jocod. Ravest. apoh. cont. Illir. cap. x.

CAPUT XVI.

Articuli Lovaniensis Facultatis anni 1544. ex præcedente doctrinâ explicantur, & cum Parisiensibus anni 1542. conferuntur: Cathedra Petri nunquam defectura.

HÆC certa & firma, atque à Driedone sunt præclare explicata, ex quibus secuti Lovanienses, articulos composuerunt eos, quos aliquot annis post Driedonem mortuum, anno videlicet 1544. die 6. Decembris, Carolo V. jubente, ediderunt.

tum, & sententiâ Synodi hoc præstari tantum, ut declararetur hæreticum fuisse depositum à tempore à quo cepit esse contumax: unde sic concludebat: *Papa, si primum fuerit occultus hæreticus pertinax ad unum diem . . . deinde de hæresi respiciens, mox pœniteat, seipsum debet depositum reputare & renuntiare Papatui; quia debet intelligere se jure divino fuisse privatatum.* Tom. iv. de libert. Christi. cap. xiv. conf. ix. fol. 40. vers. Docent iidem Theologi peccare graviter eos hæreticos, qui sic ipso facto dejecti, ordinationes nihilominus, & alia præfati sui officii munia obeunt; valere tamen eas ordinationes. Quam doctrinam exponimus tantum. Hanc enim aut explicare aut confutare nostri non est instituti.

Tom. II. Append.

Art. Lov.
post tom.
ijj. Dried.
p. 170. 171.

XXI. Firmâ fide tenendum est, unam esse in terris veram atque Catholicam Christi Ecclesiam, eamque visibilem, qua ab Apostolis fundata, in banc usque nostram aetatem perdurans, retinet & suscipit quicquid de fide & religione tradidit, tradit, & traditura est Cathedra Petri, super quam ita à Christo suo sponso est edificata, ut in iis qua fidei sunt & religionis errare non possit.

XXV. Certâ fide tenenda sunt, non solum qua in Scripturis expressè sunt tradita, sed etiam qua per Traditionem Ecclesie Catholicae credenda accipiuntur, & qua definita sunt super fidei & morum negotiis, per Cathedram Petri, vel per Concilia generalia legitime congregata.

Quid sit Cathedra Petri, Driedo exposuit: hoc est primo loco, Cathedra universalis illa, Ecclesia scilicet Catholica, Primatu Petri gaudens, in qua nullo modo defecturam fidem, ut de fide absolutè; ac secundo loco, Cathedra particularis, seu diocesis Romana, in qua etiam, ut Romana est, non defecturam fidem, piâ sanctaque fide atque ex fidei pietate crederet.

Quare nec à Cathedra quidem particularis illius, qua nunc Romæ Deo autore constituta est, perpetuâ Traditione certoque & constanti dogmate aberrandum esse pervulgata jam erat sententia, quam tunc Lovanienses ex hujus viri apud se & doctrinæ ac pietatis laude florentis sensu, in suos articulos transfulere.

Sic certâ fide tenendum esse docent, quod Cathedra Petri, Ecclesia universalis, Petro ut capiti adunata, definiat: articulo XXV. Quod autem ibidem disjunctivè dicunt, Cathedram Petri, vel Concilia generalia, nempe significant non esse necesse semper ab Ecclesiâ congregatâ, & Concilio generali iudicium proferri; sed valere omnino quæcumque Ecclesia Catholica, universalis illa, & semper inconcussa Petri Cathedra protulerit, sive expressè per se, in Œcumenicâ Synodo pronuntians, sive autore Romano Pontifice, & in ejus decreta consentiens. Atque hoc certè erat quod aliis verbis, articuli Parisiensis superiùs relati dixerant: nempe articulo XVIII. Ecclesiam universalem errare non posse: item articulo XXII. Concilium generale Ecclesiam universalem representans errare non posse; cujus quidem Ecclesie Catholice nomine, Parisienses, Petrum etiam qui caput sit, ejusque Cathedram comprehendunt; quemadmodum Lovanienses Cathedra Petri nomine universalem etiam Ecclesiam complectuntur, uti jam vidimus certissimis rationibus à Driedone esse confectum. Ita illud quòd Concilium universale, sive illud, quòd Cathedra Petri certè & absolutè errare non possit, unum idemque est, Ecclesia scilicet Catholica; quandoquidem Pontifici ex Traditione definiti, non desit Ecclesia consentiens, & rursus Concilio iudicanti adsit Pontifex, convocandi, agendi, decernendi autor, ex cuius utriusque complexu existat illud, sub quo captivari omnem intellectum oporteat, Spiritus Sancti iudicium.

Neque propterea Cathedram universalem Petri ab ejus Cathedra particulari, qua nunc Christo providente Romæ est, ullo modo sejungimus; neque refugimus; imò complectimur quod iudem Lovanienses de Cathedra singulari Petri credendum proponunt: nempe Ecclesiam ita super eam à Christo esse fundatam, ut errare non possit; cum id profectò constet tot

Art. Lov.
xxj.

Ecclesie, hoc est, capiti & membris, fide & charitate connexis, à Christo esse promissum.

Suscipimus etiam cum Lovaniensibus quicquid de fide & religione tradidit, tradit & traditura est Cathedra Petri, etiam illa singularis, hoc est profectò, non quod unus fortè Pontifex; sed quod ipsa Pontificum successio & series & Ecclesie Romanæ Ecclesiarum matris, perpetua & constans & firma professio, pro certo fidei dogmate tenuerit, docuerit, prædicarit; cum jam professi simus eam feriem, ac successionem nunquam à fide abrumpendam; ac si quid unquam, quod absit, erroris irreperit, Deo adjuvante, fore ut, vel Sedes Romana per se ipsa respuat, vel tota Ecclesia Catholica pro capite connixa restituat.

Hæc summam & breviter, nondum ut planè explicemus, atque argumentis probemus; sed ut interim doceamus Parisiensis matris & Lovaniensis filie, ab initio ad postrema usque tempora, unam & coherentem esse sententiam. Neque ambæ de Summo Pontifice diversa docent, cum & Parisienses docuerint, unum esse jure divino Romanum Pontificem, cui omnes obedire tenentur; & Lovanienses jam relatis articulis hos quoque interponant.

XXIII. Unus est Ecclesie Summus Pastor, cui omnes obedire tenentur, ad cuius iudicium controversie qua super fide & religione existunt sunt referenda.

XXIV. Summam hanc præposituram primus omnium gessit Sanctus Petrus, verus Christi in terris Vicarius, & totius familie ejus Pastor: post Petrum verò, ex Christi institutione, omnes deinceps Pontifices, Petri in Cathedra successores.

Vides in articulis Lovaniensibus, cum Romanus Pontifex nominatur, ei attribui ut obediatur, & ad eum quaestiones fidei referantur, ut summam in Ecclesiâ præposituram gerat; qua ab omnibus Catholicis admittuntur. Cum ad eam devenitur auctoritatem, qua errare non possit, jam non ipsum Pontificem, sed Cathedram Petri & generale Concilium nominari: qua quidem rectè an secus distinguantur, nondum est disceptandi locus. Certè hic distincta accuratè esse & à Joanne Driedone sumpta perspicuum est, atque hæc ad fidem Catholicam pertinentia, Lovanienses æquè ac Parisienses meritò hæreticis opponenda esse censuerunt: haud ita veritati rei que Ecclesiasticae consulti, si opponerent ea qua etiam inter Catholicos variare non ignorabant.

Neque abludebant aut ipse Driedo, aut reliqui Lovanienses Magistri ab Adriani sui sententiâ, cujus apud ipsos tanta erat auctoritas. Dicturus enim Adrianus, etiam in fidei determinationibus, errare posse Pontificem, sic præfatus erat: Si per Ecclesiam Romanam intelligatur caput ejus, putà Pontifex, certum est quòd possit errare: ne scilicet dicere videretur, in Ecclesiâ Romanâ sive universali, sive particulari statim defecturam fidem, si in Pontifice defecisset.

Quòd si obstinatè volunt per articulos Lovanienses damnatam esse doctrinam qua Pontifici quoque infallibilitatem detraheret, ergò non modo Lutherum, aliosque hæreticos, quod sibi proposuerant, verum etiam Adrianum VI. Jacobum Latomum, & Joannem Driedonem sui temporis viros

Ibid.

Sup. c. xv.

D'Arg. &c.
tom. j. p.
413. & post
tom. ij.
Dried. pag.
171. vers.

Sup. cap.
xij.

maximos, ac suæ scholæ lumina condemnarunt: gratissimum facturi Lutheranis, suæque censuræ elevaturi autoritatem, quòd certa cum incertis æquè confudissent, & sanctissimorum virorum doctrinam cum infandâ hæresi unâ sententiâ reprobâssent.

Neque Ruardus Tapperus post illos articulos scribens, Joannem Driedonem in his damnatum approbâssent, cum ejus librorum editionem accuraret: neque postea Joannes Viggers, id quod jam audivimus, cum de Adriano VI. tractaremus, diceret, *ab aliquibus haberi de fide*, quòd Pontifex sit infallibilis: neque tam contemptim *aliquibus* tantum de fide esse diceret, quòd sua Facultas condemnatura Lutherum in suos articulos retulisset.

Eundem Viggerum postea audimus de eadem infallibilitate dicentem, *communiter hanc teneri, & contrariam sententiam judicari improbabilem. Improbabilem verò tantum, quam sua Facultas unâ cum Lutheri erroribus proscripsisset? Nemo id sanus dixerit, adeoque Lovanienses aliò spectâsse, eò nempe quòd vidimus, quod & nos rationibus adstruximus necessariis.*

CAPUT XVII.

JOANNIS DRIEDONIS *sententia de superioritate Papæ cum Parisiensium sententiâ congruit: horum reverentia in Summum Pontificem: locus MAJORIS.*

PLERIQUE eorum qui Papam Concilio anteponunt, sic agunt ut Parisienses non rejiciant, sed ut eos, summâ ipsâ secuti, verborum magnificentiâ vicisse videantur, ut illi inflatus tantum, nostri simplicius candidiusque dixerint. Id, in hac quæstione imprimis intellectu necessarium, vel unus Driedo maximè comprobabit. Atque is quidem primâ fronte à nostris vehementissimè discrepare videtur; quippe qui doceat Papam, *ex jure divino habere quòd à nemine possit judicari, aut condemnari, neque ullam communitatem esse cui subiciatur, neque subijci Concilio ut superiori, & habenti sublimiorem potestatem supra ipsum.*

At qui rem penitus inspexerit, facilè comperiet Driedonem eorum esse numero, quos diximus à Parisiensibus abhorrere viros, summâ tamen ipsâ, atque aliis verbis cum ipsis consentire.

Et primum quidem docet Papam, *in causis fidei & Schismatis personam ejus tangentis (n n), subijci judicio universalis Ecclesiæ... & si contumax fuerit deponendum; vel certe declarandum ab Ecclesiâ fuisse depositum: quæ in idem recidunt. Ergò ex tribus casibus, quibus Parisienses Concilium Constantiense secuti, Papam Synodo subijciunt, fidei, schismatis & re-*

(n n) *Schismatis personam ejus tangentis.*] Loquitur hic Driedo de eo schismate quod Papam crearet multiplex electio, tum cum nosci non possit quis Papa esset, quis verò anti-Papa.

formationis generalis in capite & in membris, jam profectò in duobus, Driedone teste, Papa subjectus est. Nunc de tertio casu, reformationis scilicet, quid idem autor sentiat audiamus.

Ac statim quidem occurrit ille locus ab Anonymo Lovaniensi indignis mutilatus modis, quem nos integrum referemus: *Concilium generale, quamvis neque potest neque debet plenitudinem Papalis potestatis à Christo commissam Petro & successoribus ejus tollere, aut diminueri; sed de illâ gratias agere Deo qui dedit talem potestatem hominibus: potest tamen, pro edificatione Ecclesiæ, usum illius potestatis LIMITARE CERTIS LEGIBUS ET STATUTIS, quibus ipse Papa debet acquiescere, nimirum subjectus aequitati naturali ac divini juris.* Quæ sunt manifestè à Gersone sumpta. Sic enim ait Gerson: *Ecclesiæ vel generale Concilium, quamvis non potest tollere plenitudinem potestatis Papalis, à Christo supernaturaliter & misericorditer collata, potest tamen ejus usum LIMITARE, CERTIS REGULIS ET LEGIBUS, in edificationem Ecclesiæ; & in hoc est totius Ecclesiæ reformationis stabile fundamentum.* Neque verò nostri quidquam aliud volunt, cum Papam in negotio generalis reformationis subesse Concilio, ex Constantiensi Canone decernunt. Quare in reformationis casu, quod jam quærebamus, assentitur Driedo Parisiensibus, Pontificiam potestatem Conciliari potestate, limitari & temperari posse.

Atque hujus quidem loci primam partem, ea scilicet verba quæ Pontifici superioritatem omnimodam asserere videbantur, tanquam absolute dicta essent, Anonymus protulit: sustulit verò ea, quæ *usum limitarent* atque temperarent, ut profectò pudeat Theologiæ Professore in allegandis Theologis tam infideliter esse versatum.

Neque minùs fallaciter alios Driedonis locos retulit. Gravis ea est quæstio, & à Canonistis in utramque partem pertractata, quibus causis Pontifex à Concilio generali judicari possit. Et quidem qui Pontificiæ potestati favere velle videntur, unam hæresis causam memorant propter quam Papa indubius ab Ecclesiâ judicaretur. Hos Driedo sequi visus est, cum dixerit, *Papam notorie hæreticum, vel de hæresi suspectum & diffamatum judicari quidem posse; sed eo tantum casu, si videlicet sit notorie hæreticus, vel de hæresi suspectus & diffamatus.* Quem locum Anonymus urget rectè; sed sequentia dissimulat: *Rationabiliter autem presumitur suspectus de hæresi, quando ipse adeò notorie & incorrigibiliter scandalizat Ecclesiam, ut vita ejus sit Ecclesiæ tanquam exemplum, & doctrina hæresis, seu fidei prorsus à Christo aliena.*

Nec mirum hæc sensisse, secutum alios Canonistas multos, & glossam illam celebrem in caput, Si Papa: *Certe credo quòd si notorium est crimen quodcumque, & inde scandalizatur Ecclesiæ, & incorrigibilis sit, quod inde possit accusari: nam contumacia dicitur hæresis.*

Jam de indubitato Pontifice hæc Driedo dicit magnificis sanè verbis: *Ecclesiæ quandiu tenetur habere Papam, pro indubitato Papâ, debet ipsum ut Vicarium Christi, custodem suum & Pastorem nominare, & ipsum juxta Apostoli doctrinam, VELUT SENIOREM non increpare, sed obsecrare ut patrem & honorare ut dominum: quæ quidem Anonymus statim arripuit, sed sequentia prætermisit: Nihilominus tamen hujuscemodi Vicarius, Ecclesiæ sponsus si fuerit frigidus, maleficiatus, & adulter, adeoque sit ad generationem filio-*

Doct. Lov. ib. Dried. de Libert. Christi lib. j. cap. xiv. conf. ix. fol. 40. vers.

Gerf. T. j. pag. 419.

Dried. loc. cit. fol. 40.

Doct. Lov. art. ij. pag. 72.

Dist. xl. c. vj. Dried. loc. cit.

I. Tim. v. 1.

rum spiritualium inhabilis, ut nihil sibi sit cura de sponsa Ecclesia, potius generans filios spurios Satanae, jam existimari potest de haeresi suspectus; atque ita rationabiliter Ecclesia potest dubitare, an persona illa sit indubitatus Papa, sicuti rationabiliter tum dubitare potest, an sit pertinax haereticus.

Hæc Driedo: ex quibus infert, contra ejusmodi Papam valere ea omnia, quæ in Concilio Constantiensi contra dubios Pontifices scandalosos acta essent; atque hæc copiosissimè exequitur & probat, quæ lector, si tanti res est, ab ipso autore reperat.

Hæc postquam Driedo dixit, totum illud caput concludit his verbis: *Ex his diligenter consideratis perspicuum esse potest, quoniam modo Concilium universale Ecclesia est supra Papam, & è contrario Papa supra Concilium.* Sic mutuo sese exsuperant, sed diverso respectu: quæ ita conciliantur, ut Pontifex in ordinario regimine, & ordinariis casibus, Concilium verò in extraordinariis, quæ à Driedone commemorata sunt, antecellat. Neque verò nostri, Cameracensis & Gerson & alii omnes aliter intelligunt. Unde Joannes Major noster Pontificem ait esse superiorem regulariter in ordinario regimine; Concilium autem casualiter certâ causâ, certis casibus; & addit: *Hic modus cuilibet sapienti Pontifici debet esse gravior, licet dicamus Concilium esse casualiter super Pontificem & posse eum corrigere. Cum hoc enim dicimus Papam ex institutione Christi non esse deponibilem, nisi gravissimâ causâ; quæ vix ter contigit mille anni.*

Cur autem isti casus tam rari prævidentur, an necessariâ ratione, an pravo animo, ac maledicendi libidine? Non jam à nostris, sed etiam à Driedone & aliis omnibus quærere te oportet. Respondebunt sanè Ecclesiam æternitatis suæ pariter atque infirmitatis humanæ conficiam, Canones condidisse, quorum operâ, adversus insolitos etiam & extraordinarios casus certa remedia compararet: eò verò Canones Constantienses esse institutos, eosque à Driedone Lovaniensi ita esse intellectos, ut nemo Parisienfium graviora & fortiora dixerit.

Clerus verò Gallicanus ne ea quidem attigit; sed tantum Constantienses Canones asseruit tanquam disciplinæ Ecclesiasticæ & reformationis omnium certissimum ac necessarium fundamentum. Quare ad eò Driedo nobis non est opponendus, qui aut nostra damnaverit, aut iis contraria sanxerit, ut potius eum ulterius quoque progressum esse videamus.

CAPUT XVIII.

Alii DRIEDONIS loci excutiuntur. Iterum de Cathedra Petri autoritate, ex eodem scriptore.

EX his facile est reliqua intelligere quæ ex Driedone in hunc locum adducuntur.

Objicitur istud, quod decreta Constantiensia exponens, Concilii auctoritatem in Papam, ad hæresis vel schismatis casum redigere videatur. *Papa*, inquit,

*in causis fidei & Schismatis personam suam tangentis atque concernentis, subicitur judicio universalis Ecclesie. Quamobrem si ipse feret hæreticus aut schismaticus, aut argumentis probabilibus de his suspectus... esset, ab Ecclesia... monendus... judicandus... deponendus... vel depositus... declarandus. Cui loco addit Anonymus, sicut antè jam exposuerat libro de libertate Christiana: ne id quidem cogitans, librum de libertate Christiana esse ultimum opus Joannis Driedonis, cui componendo sit immortalus, ut vel præfatio testatur. Id gravius quod sequentia tacet: Quamvis Primatus Papa SUPER OMNES PARTICULARES ECCLESIAS sit constitutus jure divino, non hinc tamen oportet consequens esse eundem Papam in causis propriis jus divinum concernentibus, non esse subjectum potestati universalis Ecclesie. Ubi 1º. notandum illud: *Papa Primatum jure divino constitutum, non super universalem Ecclesiam, sed super omnes particulares Ecclesias, quod ex Constantiensibus deductum fontibus, Driedo ubique inculcat, ut legenti patebit.* Tum illud: *Nihil secius Papam esse judicandum ab universali Ecclesia, in causis propriis jus divinum concernentibus.* Quod quidem latius patet, quàm hæresis, vel schisma, & jura tantum positiva excipere videtur (oo). Quæ hic generatim dicta, Driedo in libris de libertate Christiana fusiùs, postea uti vidimus, & diligentius exequitur.*

Objicitur & locus hic: *Quemadmodum Romana Ecclesia, in qua residet Apostoli Petri successor, est omnibus Ecclesiis prælata, ad quam fidei magistratam & matrem, omnes majores totius Ecclesie cause recurrunt, sumentes terminum, seu finem juxta sententiam ejusdem Ecclesie, cujus vis & potestas Ecclesiastica est in Pontifice ejusdem Ecclesie; ita & Romana Ecclesia sententia prævalet omnibus sententiis aliarum Ecclesiarum, à Romanâ Ecclesiâ discrepantium, particularium scilicet, uti mox audivimus ab ipso interpretatum, non autem universalium etiam in Synodo collectarum. Neque tamen in omnibus casibus ad Œcumenicam Synodum recurri necesse est: rectè enim ait Driedo, majores etiam causas sumere terminum seu finem juxta sententiam ejusdem Ecclesie Romano, regulariter scilicet & in ordinario regimine, in ordinariis casibus, non certè in extraordinariis, ut jam vidimus, in libro de libertate Christiana ab hoc autore unâ cum Parisiensibus summo consensu fuisse traditum.*

In Romanâ etiam Ecclesiâ fidei quæstiones haud secus atque aliæ regulariter finem accipiunt, cum sit plerumque tanta consensus, ut ad Synodum Œcumenicam non necessariò recurratur: quæ omnia ex antedictis clara & aperta sunt, & in sequentibus clariùs elucescent.

Diximus etiam ita esse Ecclesiam Catholicam constitutam, ut in capite suo, in Petri scilicet Cathedrâ singulari prævalere, & insidere non sinat hæresim, quâ per contumax propositum à fide abrumpatur penitus, ad eò-

(oo) *Jura tantum positiva excipere videtur.* Id ut intelligatur, sciendum est hoc ab omnibus ferè hujus ætatis Theologis ac Canonistis pro axiomate fuisse positum: iis legibus quæ essent juris positivi Papam non teneri, proindeque eum, violatarum hujusmodi legum quantumvis reum, non idcirco posse ad iudicium vocari. Quo posito, multa, & eaque absurdum concludebant, quibus supremum Papæ dominatum & ejus infallibilitatem statuere conarentur, de quibus dicere nobis non est animus, cum jam hæc sint à D. BOSSUET toto illo opere studiosissimè confutata. Hoc tantum lectores admonitos volumus, ex illo axioma, velut ex equo Trojano, manasse Ultramontanorum opiniones, cum falsissimas, tum ab urdissimas.

script. &c.
lib. iv. cap.
iv. fol. 240.

Id. ibid.
Doct. Lov.
pag. 71.

Dried.
loc. cit.

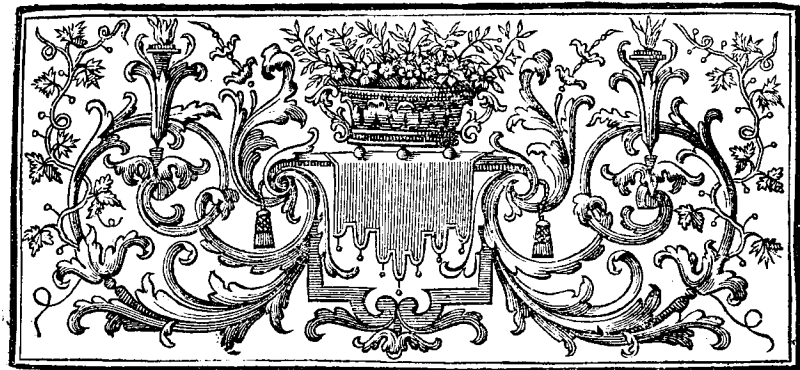
Maj. de
aut. Conc.
sup. Pap.
&c. in app.
T. ij. Gerf.
pag. 1139.
1140. &
tract. de
Ecc. ibid.
pag. 1145.

Doct. Lov.
art. ij. p. 72.
Dried. de

que omnem Ecclesiam à certo & constanti Ecclesiæ Romanæ dogmate difcrepantem à fide alienam & schismaticam esse.

Et quidem certum est, quod ait Driedo, Ecclesiæ Romanæ particularis illius vim & potestatem Ecclesiasticam in suo Pontifice esse. Neque enim Ecclesia Romana per se aut absolvit aut ligat; sed Pontifici Romano, Petri successori, id juris à Christo concessum est. Si tamen, quod absit, fides in Pontificis alicujus corde, aut etiam doctrinâ, prædicatione, decreto, vel ad contumaciam usque defecerit (quod ne fieret negat Driedo, uti vidimus, à Christo esse promissum) non propterea Ecclesia Romana vim suam ac potestatem amitteret; nihilo profectò magis quàm, Pontifice mortuo, amittit; cum semper superfit in Ecclesiâ semen, quo vis illa excitetur, seu potius explicetur, & Ecclesia Romana mater Ecclesiarum neque à fide abrumptur, neque Primatu excidat.

Atque hæc erant quæ de Jacobo Latomo, & Joanne Driedone Lovaniensibus, pro lectoris expectatione, fortasse nimia, pro Lovaniensium articulorum intellectu, congrua, pro ipsius quæstionis summâ explicandâ & constituendo statu, necessaria diceremus. Quæ omnia, Deo dante, progressu orationis haud mediocriter illustranda, & confirmanda esse confidimus. De aliis Lovaniensibus ætate posterioribus, quæ ratio postulaverit, loco suo exponemus.

A P P E N D I X
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
D E
ECCLESIASTICA POTESTATE.

L I B E R S E C U N D U S.

Quòd DECLARATIO GALLICANA ab omni censurâ sit
immunis probatur ex Autoribus Parisiensium
sententiæ adversantibus.

C A P U T P R I M U M.

JOANNES À TURRECREMATÀ Pontificiæ potestatis sub EUGENIO IV. defensor præcipuus, in fidei quæstionibus Concilii auctoritatem Papæ auctoritati anteponebat: communis erat tum illa sententia: Bulla, Deus novit, sub EUGENII nomine edita.

Ita quærimus an antiquiores Scholastici & Canonistæ qui Conciliorum superioritati vehementissimè omnium adversantur, à nobis omnino diversa senserint, & an in quibus dissentiant, pari immodestâ cum recentioribus sævierint? Eugenii IV. certè tempore, quo maxime efferebuit illa contentio, è Fratrum Prædicatorum Ordine Joannes à Turrecrematâ (a) sacri Palatii Apostolici Magister extitit; acris ingenii vir, quem

(a) Joannes à Turrecrematâ] sive TORQUEMADO, sic dictus ab oppidulo veteris Castellæ
Tom. II. Append.

Eugenius ipse unum Basileensibus vel maximè opposuit, & de se bene meritissimum exivit ad purpuram. Is ergò, cum Papam Concilio superiorem vehementissimè assereret, tamen in apologiâ, sive responsione pro Eugenio IV. quam cum ipsis Basileensibus coram Pontifice tractans, ejusdem Pontificis jussu, vivâ voce primùm, deinde etiam scripto protulit, hæc habet: *Si talis casus contingeret, quod Patres universi in Synodo universali convenientes unanimiter, aliquam definitionem fidei facerent, cui sola persona Papæ contradiceret, dicerem, quòd judicio Synodi standum esset & non persona Papæ. Judicium enim tantorum Patrum universalis unius Synodi, in materiâ fidei, meritò preferendum videtur judicio unius hominis: in quo casu optime venit ista glossa in caput Anastasius XIX. quòd QUANDO DE FIDE AGITUR, PAPA TENETUR. REQUIRERE CONCILIIUM EPISCOPORUM; quòd intelligendum est quando casus est valde dubius, & Synodus convocari poterit, & tunc Synodus major est Papâ, non quidem potestate jurisdictionis, sed autoritate discretivi judicii & amplitudine cognitionis.*

Quid sit judicium discretivum, Canonistarum & Theologorum ejus ævi sensu, facitè intelliget, qui apud ipsos passim legerit duplicem clavem (b), alteram discretionis ac scientiâ, quâ verum à falso discernitur, alteram, jurisdictionis ac potestatis, cum aliquid pro potestate & sub pœnâ decernitur. Porro decretum illud, seu judicium juridicum, maximè in rebus fidei, discretivo judicio (c) niti constat. Neque enim quis de fide decernat aliud, quàm quod discretione & scientiâ verum esse perspexerit. Quare Turrecrematæ certum erat, Concilii autoritatem, quocumque tandem nomine appellandam, Papæ autoritati omnino anteponendam esse.

Quid si Papa esset contumax? Nam id quoque prævidit. Audi quid post relata verba statim subdiderit: *Ubi autem id ita eveniret, inquit, quòd talibus qua ad fidem pertinere tota Synodus, per apertissima testimonia Sacra Scripturæ aut Sanctorum Patrum doctrinam, unanimiter declararet, Papa acquiescere, OBEDIRE, & stare nollet, sed contumaciter contradiceret, talibus*

Torquemada, in quo natus est, scholasticâ subtilitate haud scio an parem habuerit. Ejus præterea dicendi genus asperum est, seu potius ferreum ac penè barbarum. Erat in hodierno jure canonico non parùm versatus, in antiquâ Ecclesiæ disciplinâ & in doctrinâ Patrum non admodùm doctus.

(b) *Duplicem clavem.* Adi S. Antoninum de eâ re fusè differentem Sum. Theol. part. i. tit. xij. cap. xij. de errore Fratellorum. Vid. etiam Jacobat. Pet. de Monte, Rosel. & fere omnes neotericos Canonistas.

(c) *Discretivo judicio, &c.* Non decet virum Theologum omnino esse inexpertem harum argutiolarum, quibus illius ævi Canonista & Theologi sua scripta obscurare amabant. Illos plebs admirari solet, eò quòd sententias, ex sese tenues & exiles, verbis ab usu communi remotioribus circumvestiunt & obnubilant, docti nimirum barbariem quamdam loquendi, non vim & pondus argumentorum. Satis equidem scio ipsam barbariem bona ingenia aliquando aluisse, sed neque hoc ignoro sæcula quædam fuisse, pura Turrecrematæ, S. Antonini & aliorum, subtilium dialecticorum adeo feracia, ut ab omnibus pene argumentum dicendi genus ipso bono ingenio satius haberetur; unde accidit, ut, cum eorum temporum scripta plena sint subtilitatum atque adeò rerum inaniam, difficile omnino sit excerpere ex his, si quid forte inest boni. Illud porro est observandum, illos scriptores tum maximè à simplicitate abhorreere, cum seipsos non intelligentes, alios suâ loquacitate veluti obruere & obrundere student. In illis autoribus, ea vulgo non saniora quæ illi dicunt simplicitate. Est enim simplicitas bonæ mentis, & ipsius veritatis quasi natus lepos. Quapropter ubi eos videas argutis obfatos, verborumque ambagibus irretitos, certum signum est non magnam te jacturam facturum, si eorum paginas totas prætermissis.

apertè ad fidem Catholicam pertinere declaratis, jam utpote hæreticus, subjectus veniret Concilio, sicut quilibet alius à fide devius. Vides apertissimè Papam in fidei quæstione à Synodi sententiâ contumaciter discrepantem; neque eò feciùs à sanctâ Synodo, Papâ contradicente, supremo judicio quæstionem definitam, & in Papam pro potestate animadversum, & Synodi stare sententiam. Hæc Turrecremata, cum is Pontificiæ autoritati, quanta excogitare posset maxima, à Christo attributa esse vellet, ipso Pontifice audiente & approbante, dixit, & jubente perscriptit.

Neque verò tum quisquam eâ de re ambigebat. Idem enim docet eâdem ætate Petrus de Monte (d), Episcopus Brixienfis, jurisconsultus nobilis, & Eugenianarum partium studiosissimus: nempe ubi agitur de fide & schismatis causâ, etiam indubium Pontificem à Synodo deponi posse, ac si contrariatur sententiâ Papæ sententiâ Concilii, potius standum esse sententiâ Concilii. Quin etiam edita est tum Eugenii IV. nomine, Bulla, *Deus novit*, à Turrecrematâ, ut videtur, dictata: adeò cum ejus scriptis, sensus, spiritus, ipsa denique verba conveniunt. Ibi, quantumcumque Pontificiam potestatem in immensum extollerent, sic tamen dicebant: *Si Papa vel Legatus ejusdem nollet disporre aliqua, contra Concilium affectaret; Papæ sententiâ, vel ejus Legati personam Pontificis representantis, non Concilii voluntas sequenda foret; cum super omnia Concilia Papa habeat potestatem; NISI FORTE QUÆ STATUENDA FORENT, CATHOLICAM FIDEM RESPICERENT, vel si non fierent, statum universalis Ecclesiæ principaliter perturbarent; quia tunc CONCILII SENTENTIA ESSET POTIUS ATTENDENDA.*

Video nunc plerosque eos qui Conciliis Pontifices anteponant, ita animatos esse, ut Pontificiam autoritatem, eam quæ Concilio antecellat, in fidei quæstionibus maximè eminere putent. At contra Eugenii tempore, quo exarhit maximè illa de Conciliorum autoritate dissensio; cum Pontificem Synodo in omnibus anteferrent, generalia negotia, ac præcipuè fidei, excepta volebant: in iis Concilium prævalere, ut certum supponebant.

Qui tamen si rogarentur an propterea Concilio Papam subjecerent, (mirum & incredibile) præfractè negabant. Nam tunc *Synodum majorem esse Papâ, non potestate jurisdictionis, sed autoritate discretivi judicii, & amplitudine cognitionis* audivimus: & licet reverà sit ipso Papâ minor, majorem tamen dici, sed diverso respectu; quòd Papa cum per hæresim à Papatu cadat, factus est omni fideli minor. Et alia hujusmodi ex anterioribus Canonistis & glossis, subtiliora quàm solidiora jactant. Quæ si ad fidem pertinere pugnantiter velis, ac Pontificem re subiectum, & in ordinem à Synodo reductum, verbis tamen superiorem dici; næ tu ad minuta & levia, Christianæ doctrinæ gravitatem autoritatemque deducis.

(d) *Petrus de Monte* Venerus, loco obscuro natus, plurimâ doctrinâ floruit. Charus fuit Eugenio IV. à quo factus est primùm Protonotarius Apostolicus, deinde an. 1442. Brixie Episcopus. Vid. Ital. far. rom. iv. pag. 714. Reperies in alterâ appendice Conc. Labb. tractatum Petri de Monte, de Monarchiâ.

Turrec.
apol. seu
resp. ad Bas.
tom. xij.
Conc. pag.
1701.

Dist. xix.

Turr. ib.
pag. 1701.
1702.

Petr. de
Mont. trac.
de monar.
in app. ij.
Conc. Labb.
Bull. Eug.
IV. tom. xi.
Conc. pag.
537.

Ibid.

Turr. ib.
pag. 1701.

CAPUT II.

Alii TURRECREMATÆ loci de Concilii potiori autoritate in materia fidei; quòdque Summus Pontifex erronea solenniter definire possit. De Pontificiâ infallibilitate ludibria & cavillationes.

HÆC quidem sunt, quibus Turrecremata cum Basileensibus agens, superioritatem Pontificiam tuebatur. Nec minùs memoratu digna sunt, quæ jam Cardinalis edidit ingenti opere, cui titulus est, *Summâ de Ecclesia.*

Torr. sum. edit. Venet. 1560. fol. 352. vers.

Hic, libro III. capite LXIV. quæstionem proponit. *Cujus judicio standum sit, si in Concilio universali contingat Patres à Papâ vel ejus Legato dissentire: quo loco varios casus ponit, sed hunc præcipuum, quo prædicta contrarietas sit in materia fidei nondum definitâ, sed quæ noviter per Concilium veniret definienda: Tunc, inquit, in tali casu ponitur ista conclusio, quòd magis regulariter standum foret judicio Patrum totius Concilii, quàm judicio Romani Pontificis.*

Miraris Turrecrematæ conclusionem: audi probationes, imprimis verò hanc, quòd ut Bernardus (e) dicit (Canonista quidam) quæ major superbia, quam quòd unus homo toti congregationi judicium suum præferat, tanquam ipsi solus habeat Spiritum Dei? Propter quod Archidiaconus (f) approbans glossam præfati capituli, Anastasius, dicit: periculosum esset fidem nostram committere arbitrio unius hominis. Hæc ait de Papâ, eo casu, quo materia fidei noviter definienda veniret per Concilium; quæ immane quantum discrepant ab iis quæ nunc jactari audimus: nempe quòd Papæ sententia totius Concilii sententiæ anteponenda sit, & quòd in Conciliis Œcumenicis Patres à Papâ habeant ut recta decident.

Doct. Lov.

Quod autem Turrecremata dixerat, Concilii sententiam anteponeendam esse magis regulariter, sic explicat, quia, inquit, non esset impossibile, quòd quandoque unus homo & maximè Papa, multiplici respectu, in aliqua materia melius sentiret ceteris omnibus. At profectò si crederet Papam, vel solum, in materia fidei, de quâ agit, esse infallibilem, & ab eo accipere Patres ut rectè decident, neque Papam conferre debuisset cum alio quovis, neque verò sic dicere: impossibile non est quòd Papa melius sentiat ceteris omnibus; sed è contra: impossibile est quin Papa melius sentiat quàm ceteri omnes, à quo quippe habent ceteri omnes ut recta decident.

Neque valet distinctio discretivi ac definitivi judicii. Planè enim quem

(e) Bernardus] Compostellæ, qui tertius numeratur decretalium collector, vixit xiii. sæculo. Is decretalium priores libros commentariis illustravit, quinque libris quæstiones addidit, ac præterea quorundam aliorum librorum autor ipse est.

(f) Archidiaconus] Bononiensis (Guido Bafius,) qui Gratiani Decretum commentatus est, vulgò allegatur sub eo nomine Archidiaconus, ut Joannes Antonius de S. GEORGE, Præpositus Mediolanensis, ac deinde Cardinalis Alexandrinus, alter Decreti commentator sub illo nomine, Præpositus. Vid. Douj. Hist. Jur. Can. part. ij. cap. xxij.

necesse sit in definitivo judicio, eundem in discretivo quoque sentire melius, necesse est. Cùm nisi priùs discreverit, verumque à falso subtilissimè separaverit, vera definire non possit.

Pergit Turrecremata: *Quando talis controversia in materia fidei orta esset inter Papam & Patres Concilii (nempe de quâ non ita perspicuum est utri melius sentiant, nec omnino videtur impossibile unum melius sentire cæteris, etsi id quoque certò non constet) tunc, licet universitas Patrum sequenda esset, utpote judicio discretionis præminentior & superior, nihilominus nihil videretur conciliariter concludendum, quousque concorditer Papa & Patres in unam simul convenirent conclusionem & sententiam.*

Id quidem omnino intelligi patet de dubiis ac maximè ambiguis. Nam ita dicentem audivimus: Quòd in iis quæ ad fidem pertinere TOTA SYNODUS, per apertissima testimonia Sacra Scriptura aut Sanctorum Patrum doctrinam, unanimiter declararet, Papa Concilio obedire teneretur, ac repugnans condemnandus, deponendusque esset.

Vid. sup. cap. j.

Utrumque est, qui in solâ sententia Pontificis cum Concilii Patribus vim certam definiendi reponit, & quandiù dissentiunt, rem totam in suspensio esse decernit, rogo bonâ fide, ecquid de Pontificiâ infallibilitate cogitet? Nisi fortè infallibilem, secluso Concilio, statim, eo congregato, sua infallibilitas deserit, vacatque tum illud: *Non desiciat fides tua, &: Confirmata fratres tuos; quæ quis sanus dixerit?*

Ac ne de Turrecrematæ sententiâ ampliùs litigetur, quid in eodem opere dixerit, audiamus. Exponere agreditur detegendæ pertinaciæ viginti-modos: quo loco sic ait: *Decimus septimus modus convincendi specialiter Papam de pertinetiâ in hereticâ pravitate est, si errorem definit solenniter, & à Christianis asserit tanquam Catholicum esse tenendum; quo quid esset clarior?*

Turr. l. iv. part. ij. c. xvj. fol. 388.

Hæc libro IV. docet connexa & apta cum iis quæ libro II. scripserat: *Ad istam objectionem, cum arguitur de Papâ factò hæretico, & desinente pro hæresi suâ, dupliciter respondetur: quidam enim volunt dicere, quòd casus non est possibilis quoad hoc, quòd Papa possit definire hæresim. Dicunt enim quòd in hoc casu Deus non permetteret eum definire hæresim, aut aliquid contra fidem, sed eum prohiberet. Hæc sibi ex aliorum mente objicit. At ipse paulò pòst: Nobis autem aliter videtur dicendum. Ergò rejicit eos qui negant à Romano Pontifice, dictâ sententiâ, hæresim definiri posse.*

Id. lib. ij. cap. cxij. fol. 265. mal. 258.

Quomodò autem hæc congruant cum iis quæ hoc loco & alibi passim inculcat: Sedem Apostolicam, atque etiam Romanum Pontificem in decretis fidei esse infallibilem, sic explicat: *Nobis autem aliter videtur dicendum; videlicet quòd ratio illa non sit ad propositum nostrum; quia si Romanus Pontifex efficitur hæreticus, ipso facto quo cadit à sede Petri, cadit à cathedrâ & sede Petri, & per consequens, judicium quòd faceret talis hæreticus, non esset judicium Apostolica Sedis; imò nec judicium alicujus autoritatis est dicendum aut momenti; quia cùm per hæresim cecidisset à prelatione, per consequens autoritate judicandi privatus esset.*

Eò autem processit, ut diceret per occultam quoque ac tantum interiori rem hæresim, Papam statim, ipso facto, loco cadere, tanquam à Deo depositum. Quo quidem facillè tuetur id quòd sæpe dixerat: *Romani Pontificis*

Id. lib. iv. cap. xviii. xix. xx. & pass. vid.

lib. ij. cap. cix. fol. 252. & pass.

judicium, in iis quæ fidei sunt, errare non posse. Non quia Romanus Pontifex, datâ sententiâ, errorem definire non possit, sed quòd definiendo, imò verò etiam credendo, definat esse Pontifex: quo jure omni Episcopo infallibilitatem facillè adscribemus, si cum eodem Turrecrematâ semel dicimus, qui prava credat & definiat, eum non jam Episcopum esse, ipso scilicet errore dejectum; imò fideles omnes hæreticos esse posse negabimus, cum hæresi fideles esse definent.

Hæc quidem omnes, fat scio, vana & nugatoria esse dicent; sed habemus interim claram Turrecrematæ sententiam, quòd Romanus Pontifex non modò errare in fide, sed etiam errorem, prolato judicio, solenniter definire possit. Cæterum haud me fugit, quàm parum sibi interdum constare videatur: nobis ipsa fluctuatio ac varatio sufficit. Certè Turrecrematæ perpendi operosis & conciliari dicta, tanti non est.

CAPUT III.

ANTONII DE ROSELLIS ejusdem ævi Canonistæ EUGENIANARUM partium sententiæ.

Anton. de Ros. Monar. part. iij. c. vij. Gold. tom. j. pag. 252.

FLOREBAT per eandem ætatem Antonius de Rosellis (g) Aretinus, Con-
siliarius Pontificius ac Cæsareus, ejusdem ævi Canonista nobilis, Eug-
enianarum partium, qui tamen in libro de Monarchiâ hæc habet: *Credo quòd si Papa statueret contra fidem, vel bonum universalis Ecclesie, vel in casibus, in quibus sibi non licet, & in quibus Concilium est supra Papam, quòd, licet ab iis statutis non possit appellari, quòd saltem poterit in talibus querelari ad Concilium, & ad ipsum habere recursum, cum sit superius per supra dicta. Tum: Solius Pape judicium submittitur judicio Concilii universalis in his casibus, in causâ fidei, schismatis, & ubi agitur de bono universalis Ecclesie; & ita postremò statuit diebus meis generale Constantiense Concilium.*

Ibid. cap. xxvij. pag. 446.

Ibid. pag. 443.

Et ille quidem tradit: *Si Papa manibus propriis infinita homicidia commississet, à nullo posse judicari. Item: Si commississet millies simoniam. Denique in uno casu hæreseos Papam à Concilio judicari posse dicit, reprehenditque Cardinalem Florentinum aliter sentientem; sed confestim addit: Quòd item est in omni delicto scandalizante Ecclesiam, ut Papa possit pro ipso à Concilio judicari, quando monitus, stat incorrigibilis, & in sua obstinatione persistat. Nam talis contumacia dicitur hæresis; quod quidem est à nostrorum sensu discrepare verbis, re ac sententiâ convenire.*

(g) Antonius de Rosellis] Eugenii IV. in Concilio Basileensi strenuus defensor, se deinde addixit Imperatori, cui fuit à secretis. Dionysius SIMON Bibl. jur. can. & civ. dicit Rosellum, amaro in Pontificem animo propter denegatam sibi Cardinalatus dignitatem, scripsisse tractatum de Monarchiâ. Quòd si ita est, ruit argumentum hic à D. BOSSERT ex Rosellis testimonio depromptum. Sed ne ei Dionysio SIMON assentiamur id vetat, quod Rosellis, quem is fingit in Pontifices malevolum, eo ipso in libro, Pontificiam auctoritatem supra omnem modum amplificat & exaggerat.

Cùmque apertè doceat à Papâ, etiam lato judicio ac statuto edito, doceri posse hæresim, cogitur dicere ea verba, *ne deficiat fides tua*, referri non ad Pontificem ut privatam personam, non ad Pontificem etiam de fide decernentem, sed ad Ecclesiam: *Concilium, id est Ecclesia & collectio fidelium errare non potest. Nam oravit Redemptor noster pro Ecclesiâ, NE DEFICERET FIDES SUA, dum Christus dixit: EGO, PETRE, PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.*

Undè paulò antè dixerat: *Concilium Africanum . . . non dimisit ista pericula decidenda Summo Pontifici soli; sed voluit Concilium generale adhiberi. Et paulò post: Nam ut dicit Archidiaconus, periculosum foret fidei causam unius hominis judicio relinquere.* Non igitur excogitabat Papam solitariè decernentem, sed Papam cum Concilio, sive cum Ecclesiâ, pro cujus fide oravit Christus, esse infallibilem.

Hæc scribebant sub Eugenio IV. flagrantibus dissidiis, qui ei erant admississimi, ab eoque opibus ac dignitatibus augebantur.

Dionysium Carthusianum, Pontificiæ licet potestatis studiosissimum, sub Nicolao V. Eugenii successore, eadem sensisse vidimus; ut communem eam fuisse sententiam certo certius sit.

CAPUT IV.

Sanctus ANTONINUS Archiepiscopus Florentinus, an bona fide relatus ab Anonymo autore, qui de libertatibus Gallicanis scripsit.

PER eadem ferè tempora floruit Sanctus Antoninus è Prædicatorum Ordine Archiepiscopus Florentinus, quem autor tractatus de libertatibus, veluti præcipuum Pontificiæ potestatis atque infallibilitatis assertorem laudat. Et quidem nihil elarius videtur esse verbis illis, quæ idem Anonymus (h) profert: *Papa in his quæ pertinent ad fidem, errare non potest, scilicet ut Papa in determinando, etiamsi ut particularis & privata persona. Quem*

(h) Anonymus] ille est Antonius CHARLAS Conforanus, qui sub celeberrimo Episcopo D. CAULBT Seminarii Pamienis rexerat, vir quidem plurimæ doctrinæ, sed nimium deditus scholasticis subtilitatibus, quibus fucum eis faciat, qui quæstiones, quas ipse tractat, prius non attingerunt. Tractatus quo libertates Gallicanas oppugnat tomum implet in 4.º non mediocri ponderis, sed, ut vetum dicam, levis armaturæ: Nam in eo totus est CHARLAS ut argumenta Bellarmini iteret. Difficultates sic solvit, ut eas aut magnâ ex parte dissimulet, aut omnino prætermittat, aut vanis distinctiunculis extenuet ac declinet. In opinionibus absurdior, in mendaciis abundantior, in altercando commotior, in objurgando Præsules Gallicanos dicacior, semper contumeliosior & maledicentior quàm virum doctum & gravem Theologum decet, imò quàm Christianum. Multi cum viderent hunc tractatum nonnullâ eruditione & colore quodam Theologico tinctum, primum sibi persuaserunt Daguirrei fecum esse; sed ubi senserunt autorem maledicum, acerbum, jurgiosum, irâ impotentem, facile intellexerunt, omnino alienum ab illis moribus candidissimum Daguirreum tale opus nunquam scripsisse. Vide toto hoc tractatu quid de libro D. CHARLAS senserit D. BOSSERT. Adî etiam, si lubet, nostram præfat.

Antonin. sum. Theol. part. iv. tit. vij. cap. iij. parag. v. p. 138. edit. Ven. 1582. & Anon. de liber. lib. vij. c. xii. n. 11.

tamen locum cum totum proferemus, liquidò apparebit nihil nocere nobis. Sed prius Antonini universam doctrinam considerare placeat.

Anton. p. 410. Primùm ergo, Summæ Tomo III. sive tertiâ parte titulo XXIII. de Conciliis universalibus capite I. sic ait: *Basileense Concilium congregatum prius canonicè, sed post dissolutionem ejus, seu mutationem, per Eugenium Papam IV. anno 1437. factum est Conciliabulum.* Ergo anteriora Basileensia ante hanc dissolutionem, sive potiùs translationem, pro canonicè actis habet Antoninus; licet in his actis Constantiensia decreta firmentur, ut suo loco videbimus.

Ibid. pag. 415. 416. Capitulo II. paragrapho 6. probandum suscipit, quòd *Concilia generalia non possint præfigere legem Papæ*, quo loco superiore Concilii Papæ potestatem videtur agnoscere. Sed addit: *In concernentibus fidem, Concilium est supra Papam*: ac paulò post: *Item dico quòd, in concernentibus universalem statum Ecclesiæ, non potest Papa disponere contra Statutum generalis Concilii, si statuendo decoloraretur status ipsius Ecclesiæ.* Hæc igitur sunt quæ restringant Antonini propositionem, quòd *Concilia generalia non possint præfigere legem Papæ.*

Eodem Capitulo, paragrapho 7. quærit *quando Concilium dicatur legitime congregatum.* Quo loco hæc habet: *Ubi Papa esset hæreticus, vel de hæresi suspectus; tunc ad eum non spectare videtur potestas congregandi Concilium.* En ergò casus ab ipso Antonino admittitur, quo Concilium sine Papâ non modò congregetur, sed etiam de fide judicet.

Ibid. pag. 417. Capitulo III. vehementissimè favere videtur potestati Papæ, ac probandum suscipit; *Quòd non liceat appellare a Pontifice Romano ad ipsius successorem vel generale Concilium, & quòd sentire quòd à Romano Pontifice possit ad quemcumque appellari, est hæreticum manifestè.* Interim ex antecedentibus constat obtemperandum non esse, si contra Concilii auctoritatem ea statueret, quibus *Ecclesiæ decoloraretur status.* Sic qui tanto studio appellare vetant, rationem tamen ineunt, quâ decreta Pontificia in universalibus causis cassâ habeantur.

Ibid. pag. 418. Ibidem, parapho 4. duas objectiones proponit; 2^a. est ejusmodi: *Contingere posset, quòd Papa hæreticus esset, & vellet hæretica statuta condere; quòd si contingeret, deficeret fides Petri, quia non esset qui in hoc casu posset resistere, nec teneretur Ecclesiæ hæreticis statutis ejus obedire.* Videtur ergò in hoc casu saltem, licitum esse ad aliquem appellare. Ad illud dicendum sicut prius, quòd licet ut persona singularis ex motu proprio agens errare posset in fide, sicut scribitur de Leone, contra quem Hilarius Pictaviensis ad Concilium generale venit; tamen utens consilio & requirens adjutorium universalis Ecclesiæ, Deo ordinante, qui dicit: *EGO ROGAVI PRO TE, &c. non potest errare.* Nec potest esse quòd *universalis Ecclesiæ accipiat aliquid tanquam Catholicum, quòd est hæreticum, quia Ecclesiæ universalis, quæ est sponsa, & erit semper, & est non habens maculam neque rugam.* En secundum Antoninum, quid sit Pontificem errare posse in fide, *ut personam singularem.* Non enim hic intelligendus est Pontifex publicum & Apostolicum officium exequens, quòd nunc volunt, sed Pontifex *ex motu proprio agens.* Quid sit autem Pontifex agens ut Pontifex, idem Antoninus exponit; nempe ut sit *Pontifex utens consilio*

consilio & requirens adjutorium universalis Ecclesiæ, cujus proinde sententiam Ecclesiæ universalis accipiat. Quo sensu omnes cum Antonino profitemur Pontificem, ut Pontificem, errare non posse, atque omnino constat in eo esse vim, secundum Antoninum, quòd *Ecclesiæ universalis errare non possit, atque ut sponsa semper sit, non habens maculam neque rugam.*

Id ipsum liquidò constat Summæ IV. parte titulo XII. capite IV. *de errore Fraticellorum*, paragrapho 28. quo loco Fraticellis Joannis XXII. decretalem ut hæreticam, & Nicolai III. decretis contrariam infimulantibus sic respondet: *Sed ipsi pessimi homines sunt, hæretici veri, quia asserunt contra determinationem Catholicam factam per Ecclesiam & Joannem XXII. & omnes successores ejus, veros Catholicos Summos Pontifices, & omnes alios Prælatos Ecclesiæ & Doctores utriusque (juris scilicet) & Magistros plurimos in Theologiâ cujuslibet Religionis, acceptatam, examinatam, & approbatam ut verissimam.* Quo loco demonstrat quod si verum Apostolicum & jam irrefragabile Pontificium judicium; nempe illud, quòd à Papâ prolatum, ab universali Ecclesiâ acceptatum, examinatam, approbatumque sit. Sic ergò ex Antonini mente, Pontifex docens, ut Pontifex atque ut persona publica, sive, ut nunc loquuntur, *ex Cathedrà*, est Pontifex, ut vidimus utens consilio & adjutorio universalis Ecclesiæ, quæ errare non potest; atque ex ejus sententiâ ita pronuntians, ut ejus sententiam acceptatam & examinatam, ipsa Ecclesiæ approbet: quòd est certissimum.

Ex his clarè patet, quo sensu dixerit Papam errare non posse *ut Papam*, etiamsi errare possit *ut particularis & privata persona.* Quem locum Anonymus non tantopere vendidisset, si quid esset Papa, ut Papa, quid Papa ut persona particularis & privata ex aliis Sancti Antonini locis scrutari voluisset.

Quin etiam eum locum, quem affert non legit integrum: sic autem habet parte IV. titulo VIII. capite III. paragrapho 5. *Fides universalis Ecclesiæ non potest deficere, dicente Domino Petro, EGO PRO TE ROGAVI; & quantum quidem ad personam Petri intelligitur de defectu finali, ut scilicet, quòd non periret persistendo in negationis peccato: quantum autem ad Ecclesiam, quæ intelligitur in fide Petri simpliciter verum, quia non potest Ecclesiæ fides deficere. Ratio quare Ecclesiæ fides in generali deficere non potest est, quia divinâ Providentiâ Ecclesiæ regitur, scilicet à Spiritu Sancto eam dirigente ut non erret, & licet Papa in particulari errare possit, ut in judicialibus, in quibus proceditur per informationem; aliàs in his quæ pertinent ad fidem errare non potest, scilicet ut Papa in determinando, etiamsi ut particularis & privata persona (possit.)*

Quæ cum antè dictis mirè congruunt, patetque Ecclesiam eam esse, quæ directâ à Spiritu Sancto errare non possit; Papam ex Ecclesiæ nomine & sensu pronuntiantem, errare non posse. Quòd autem ex Ecclesiæ sensu pronuntiaverit, certum & ultimum argumentum esse, si Ecclesiæ Papæ sententiam examinatam acceptet & approbet.

Jam quòd Antoninus ait in prædicto paragrapho 4. capite III. titulo XXIII. tertiæ partis, nequidem à Papâ hæretico appellari posse, nihil habet difficultatis. Hujus enim rei causa est, ut ait Antoninus, quòd alioquin *Ecclesiæ Tom. II. Append.*

Ibid. pag. 208.

Ibid. pag. 138.

sa satis per se valet, ut non teneatur hæreticis ejus statutis obedire. Quæ docent in his omnibus, quæ adversus appellationes à Papâ, tanto conatu agunt, de verbis potius quam de ipsâ re agi, atque Antoninum summâ ipsâ nobiscum consentire. Jam quod de Leone & Hilario Pictaviensi scribit, Lector eruditus viro sanctissimo condonabit (i), atque horum temporum infirmitiam & *divisoponiar* agnoscat.

CAPUT V.

THOMAS A VIO, Cardinalis CAJETANUS Pontificiam infallibilitatem asserit, nullâ in adversarios censura notâ: primus omnium docuit erroneam esse sententiam quæ superioritatem Concilio assignet, cui repugnat TURRECREMATA & CAJETANI tempore DOMINICUS JACOBATIUS Cardinalis.

AT initio anteaucti sæculi Thomas à Vio Cajetanus (k) ex Prædicatorum Ordine, vir acris ingenii, argumentandi arte magis, quod apud omnes constat, quàm Ecclesiasticæ antiquitatis scientiâ pollens, Pontificiæ superioritatis acerrimus propugnator, atque ad Cardinalatum evectus fuit; quo Duce hæc sententia incrementum aliquod sumpsisse visa est. Atque is Pontificiam quidem infallibilitatem asseruit, sed nullâ unquam quod sciam, adhibitâ censurâ notâ. In Summam Sancti Thomæ, hæc ejus est conclusio: *Determinare finaliter quæ fidei sunt, pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, hoc quidam non admittunt.* Planè eo more modoque, quo dissentientes scholasticorum opiniones refert. Hæc de eâ quæstionis parte quæ jam gravissima habetur.

Cajetan.
in 2. 2. S.
Thom. q.
j. art. x.

(i) Lector.... condonabit. Veniam pro Antonino precatur D. BOSSUET, quamquam mirum sit hæc tam obvia Antonino, historiæ tripartitæ sanè longæ auctori, fuisse ignota. Nos autem hic pauca delibabimus de utriusque Hilarii historia. Pictaviensis Hilarius, qui è vivis excesserat an. circiter 80. antequam Leo Apostolicam sedem conscenderet, describit fragm. vi. pag. 1336. edit. Bened. eam epistolam, quâ Liberius, jam Ariana locustate pollutus, Arianorum Episcoporum opem apud Imperatorem implorabat, quod ipse ab exilio revocaretur & in pristinam sedem restitueretur; quam epistolam ter Hilarius interpolat anathematibus in Liberium. Illa anathemata non ab ipso Hilario scripta, sed à nescio quo hic addita multi suspicantur. De quâ controversiâ consul. D. DE TILLEMONT & P. Bened. Quod autem spectat Hilarium Arelatensem, hunc Leo communionis suæ alienum declaravit, & Metropolitanâ in Viennensem provinciam jurisdictione privavit, insuper vetuit ne ordinationi cujusquam Episcopi interesset. Vid. D. DE TILLEMONT tom. xv. p. 80. Tam severe, ne dicam, tam iniquæ sententiæ, nihil præter pacificas suasiones & patientiam Hilarius opposuit. Cæterum nunquam Leo erroris est postulator: nunquam alteruter Hilarius contra Leonem aut Liberium ad Concilium generale venit: nunquam denique Concilium generale celebratum est contra Leonem, aut contra Liberium.

(k) Thomas à Vio, Cajetanus] dictus, ab urbe Neapolitani regni Cajetâ, in quâ natus est, primus auctor fuit Julio ij. ut Lateranense Concilium indiceret, sicque obviam iret Imperatori & Regi Gallorum, qui, convocatâ à Cardinalibus generali Synodo Pisânâ, ipsi Julio non parum nocituri videbantur. Pro quâ mercede à Leone X. Julii proximo successore ad Cardinalatum evectus est Cajetanus. Is securis Pontificibus charus, quorum omnia jura, inania etiam & falsâ, acriter defendebat, ab illis sæpe in Legationem missus est, & maximis rebus præpositus.

Quoad superioritatem asperior. Parisiensium sententiam erroneam judicabat; sed neque ipse satis unquam se expedire visus; neque ita censuerant, quod sciam, qui ante eum scripserant; neque ejusdem ætatis scriptores sequebantur. Certè Turrecremata, quo tempore maximè contentio ferbuit, cum de Pontificiâ superioritate diceret, adversam sententiam *erroris & impietatis* accusabat; non tamen absolute, sed ad eum præcisè sensum, qui cum Basileenfibus controversus esset: *Juxta intelligentiam*, ait, *quam de eo prædicant verbis & factis Basileenfes, secundum quam persecutus sum responsionem istam.* Et rursus: *Ad illam intelligentiam, quam Basileenfes verbis factisque prædicant;* quod semper inculcat. Non ergo absolute damnabat erroris, sed ad sensum Basileenfium, qui Conciliarem superioritatem extendebant, ad Concilii translationem irritandam, & suam sententiam fide Catholicâ certam esse definiebant, & contrariam hæresim judicabant, & Eugenium IV. eâ causâ deponebant; quod quidem Turrecrematæ videbatur *presumptio maxima, & execrabilis temeritas, tali intelligentiâ datâ, definire decretum illud (Constantiense scilicet) veritatem esse. Catholica fidei.* Ergo Turrecremata rem ipsam quidem, pro suâ sententiâ refellit; at interim non rem, sed rei asserendæ modum, præsumptionis, erroris, impietatis accusat. Sic Cajetani antecessores in ipso contentionis articulo se gerebant.

Quod attinet ad eos qui eadem ætate scriberent; eâ certè ætate ac sub Leone X. & doctrinâ & gratiâ & auctoritate florebat Dominicus Jacobatius Cardinalis, is quem summis rebus eo tempore præfectum, & à Summo Pontifice profecto Boloniam, ut cum Francisco I. de pace ageret, Romæ Vicarium relictum esse comperimus. Is autem de Concilio ingens opus conscripsit, quod Christophorus Jacobatus*, item Cardinalis, jam indicto Concilio Tridentino Paulo III. inscripsit; placitura procul dubio, certè haud improbanda Pontifici suæ dignitatis retinentissimo oblaturus. Atque hic quidem scriptor Pontificiam superioritatem pro virili, factis argumentis, & undique conquisitis auctoritatibus propugnat; sed diversam opinionem refert ut probabilem, nedum censurâ premat. *Probabiliter*, inquit, *videatur argui, quod claves fuerunt datæ Ecclesie.* Hæc aliorum sententia est; suam anteponeit sic: *Non teneo quòd plenitudo potestatis non sit in solo Papâ, sed in Ecclesiâ tanquam in fundamento, & in Papâ tanquam in principali ministro.* En quantâ modestiâ cardinem ipsum difficultatis attingit. Non averfatur, non horret. Tantùm, inquit, *non tenco;* cum aliam sententiam probabilem diceret, & suum illud forte, & videtur, semper inculcat. Sic duas sententias discrepantes, ut Catholicas refert; Gerfonem, Cameracensem, Florentinum, Panormitanum, æquè cum Felino (l) Brixienti, & aliis suæ sententiæ affectis laudat; & id alii quoque passim præstant: adeò tum odia obsoleverant, & diversas inter sententias pax Christiana coaluerat (m).

(l) Felino. Is operi Petri de Monte, de Monarchiâ multa addidit, quæ reperies in edit. à Philippo Labbeo adornatâ. Vid. Labb. alteram append. Conc.

(m) Coaluerat. Jacobati æquitas maxime enitescit lib. x. in quo hanc quæstionem tractandam suscipit: *Utrum Pape an Concilii potior sit auctoritas.* Quamquam pro Papæ potiori auctoritate stet, tamen, ne semel quidem, in adversæ sententiæ defensores acerbus est. Utinam sic pacificè omnes in Ecclesiâ disceptarentur controversiæ, tunc profectò utiliores & Christianis digniores! Sed sit plerumque ut qui causâ cadunt, cum argumenta desint, censuris saltem in adversarios temerè jactis, sese defendere videantur.

Turr.apol.
adv. Bas.
tom. xij.
Conc. pag.
1709, 1712.

* Prioris Jacobati filius.

Jacob. de
Conc. lib. v.
p. 201. in ij.
app. Conc.
Labb.
Id. lib. iv.
pag. 143.

CAPUT VI.

Idem JACOBATIUS Cardinalis Pontificiæ superioritatis assertor, in infallibilitatis questione quid sentiat.

Id. lib. vj.
pag. 238.

Ibid. pag.
240.

Ibid. &
pag. 329.

Ibid.

Ib. lib. ix.
pag. 389.

Ibid. pag.
390.

QUANQUAM autem Jacobatius Pontificiæ superioritati omnino favebat; hæc tamen docuit, de fidei quæstionibus: *Si sumus in causâ fidei, & Papa vult aliquid statuere contra fidem, standum est potius sententiæ Concilii.* Et alibi pro certo supponit, quod, quando Papa est hæreticus, potest accusari & declarari depositus, quod fieri non possit, si in iis staretur sententiæ ejus, potius quàm totius Concilii, quia semper se tueretur ex sua sententiâ. Papam pro potestate agentem videmus, qui se contra Concilium suâ sententiâ tueatur; ac pro hæresi contra Concilium dicat sententiâ, ab ipso Concilio dissolvendam. Item alio loco: *Si loquimur in causâ fidei, super articulo emergenti nondum definito, & loquimur in judicio discretivo, in dubio videretur regulariter potius standum judicio universalis Concilii contra Papam solum contrarium sentientem;* & laudat sententiâ Archidiaconi nobilis Jurisconsulti dicentis: *Quod periculosum esset fidem nostram committere arbitrio unius hominis.* Alios quoque Doctores nominat idem sentientes, quia, inquit, *in his que concernunt fidem, Papa debet stare judicio Concilii.*

Quo loco & id docet, quamquam in dubiis fidem concernentibus, plenius ac certius Sancti Spiritus lumen Concilio affulgeat; tamen in arduo ac maximo dubio, decisionem Concilii à Papâ posse suspendi. Suspendi certè, non tamen contra Concilii sententiâ aliquid definiri, quod procul dubio infallibili conveniret. Cæterum idem Cardinalis, si res certa claraque Patribus, & sacro Concilio videatur, nullo modo dubitat, quin statim quæstio decidatur, & Papa reluctans à Concilio deponatur: *Alioquin, inquit, videretur sequi unum magnum inconveniens, quod Papa esset hæreticus, & non posset propter hæresim à Papatu amoveri, si ipse nollet in se ipsam sententiâ ferre.*

Quod quidem valere contendit de quâcumque agatur hæresi, sive illa jam damnata sit, sive non; cum hoc tamen discrimine, quod Papa professus obstinatè jam damnatam hæresim, statim depositus declaratur. *Si verò, inquit, lapsus est in hæresim nondum damnatam, & est in Papatu, quia nondum judicatum est per Concilium de crimine, tunc nullus eum judicat, nec potest in eum sententiâ ferre (n), quia non habet superiorem; & cum ipse sit caput Concilii, non judicatur à Concilio. Sed si postquam Concilium cognovit de crimine, & judicavit esse hæresim, non respicit, tunc dicit illi: te ipsum*

(n) *Sententiâ ferre.*] Pleiique tunc temporis Canonistæ credebant Papam sui ipsius unicuique iudicem, à Papatu nullo Ecclesiæ decreto amoveri unquam posse: unde concludebant Papam etiam hæreticum tolerandum fore, nisi ipse in se sententiâ ferret. Jacobatius, qui negat Ecclesiæ jus esse amovendi Papam, ne dicere cogatur tolerandum eum esse, hæreticum licet, qui in se sententiâ ferre nollet, addit, quod non minus absurdum falsumque est, Ecclesiæ esse declarare talem Papam à Deo jam amovum fuisse. Hanc doctrinam ubique inculcat Jacobatius.

ere tuo iudica. Quod si facere noluerit, Concilium eum declarabit hæreticum & depositum, ut supra dictum est.

Statum quæstionis adverte: agitur de articulo fidei nondum declarato: eam doctrinam tuetur Pontifex quæ hæresis accusetur: eâ de re Synodus convocata est: adest Papa, & quidem repugnans Patribus: at illi, invito eo, de qualitate, ut aiunt, criminis judicant, & veram hæresim esse declarant, & tenet Concilii sententiâ; eoque res recidit, ut Papa, Concilio repugnans, quàm honorificentissimo ritu deponatur. Inclament censores nostri, non id posse fieri, imò habere Patres a Papâ ut recta decidant, & solius Pontificis iudicium, unanimi totius Synodi suffragio esse potentius ac prævalere; ac nisi id credatur, de Pontificis Primatu, de fide actum esse. At contrarium scribunt duo Cardinales; at Romæ; at ad Paulum III. at horum opus à duobus Jesuitis, Philippo Labbeo & Gabriele Cossartio, quos honoris causâ nomino, in ipsâ Conciliorum editione novissimâ publicatur. Duo Cardinales Pontificiæ majestatis strenui defensores, ei à Patribus abundè satisfactum putant, si Patres multa præfati, multaque adhortati Papam ejiciant.

Hæc quidem Jacobatius emollire velle videtur, quod Patres id faciant, non ordinando, sed exequendo; quod tamen plus esse quàm ordinare idem docet. Unde, inquit, *virtualiter magis est sententiæ executionis quàm pronuntiationis, quia modicum refert hoc casu, utrum Concilium provideat ut Cardinales ab eo recedant, & alium eligant, & ipsum tradant curia seculari, an pronuntiet & exequatur; quia exequendo plus facit in effectu quàm pronuntians.*

Hæc quidem efficiunt ut, Canonistarum quoque sententiâ, vel eorum qui Romano Pontifici vel maxime favere velle videantur, nostræ sententiæ summa in tuto sit; cum ii quidem nobiscum de re consentiant, de eo uno laborent, ut subjectionis in Papâ, ac potestatis in Concilio nomine amputato, ipsa res maneat: quod quidem, ut non præfractè refugimus, ita in his minutis rem Theologicam collocandam minimè confitemur.

CAPUT VII.

De fide PETRI nunquam defecturâ, ejusdem Cardinalis loci.

EX his Jacobatii sententiis facilè intelligi potest, quid de Pontificiâ infallibilitate senserit. Licet enim & eam sententiâ aliquando referat, & in eam interim pendere videatur, nihil tamen disertè asserit (o). Et

(o) *Nihil ... diserte asserit.*] Pace D. BOSSUET dixerim, Jacobatium mihi visum fuisse Pontificiæ infallibilitatis assertorem discretissimum, qui non modo dicit, *Papam vel solum, posse tollere Constitutionem, FREQUENS, in Concilio Constanti nisi editam: item, Papam posse tollere, Constitutionem antiquam à Concilio editam, & novam edere, forte sibi favorabilem, & Romanis Pontificibus pro tempore: atque iterum: Si (Papa) de nudâ voluntate & potestatis plenitudine ista statueret, se credere servandam fore sententiâ Papæ; sed etiam milies iterat non esse verisimile Papam posse errare.* Itaque verba in textu allegata hoc mihi tantum persuadent: nempe Jacobatium incertum & varium fluctuasse. Nec mirum. Qui enim inter Ultramontanos

Id. lib. vj. pag. 239. quidem id docet: Papæ, qui Ecclesiæ caput est, *versimiliter magis assistere Spiritum Sanctum, ex quo assumpsit eum in Vicarium.* En quàm modestè dixerit *versimiliter*, sed cùm sit incerta res, Concilii sententiam meritò anteponebat.

Lib. ix. p. 421. Quin etiam eum locum *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*; ad glossam supra relatam sensum passim interpretatur, & ad Ecclesiæ fidem referre solet. *Ecclesiæ, inquit, non potest errare quia Christus oravit pro eâ ne deficeret.* Alibi: *Ex crimine scandaloso Papæ non perit universalis Ecclesiæ, quæ nunquam potest errare, & pro quâ Christus oravit.* Item: *Ecclesiæ semper eadem, & illibata fide tenet, quæ non potest errare, ut ibi dicitur dicente Salvatore nostro: EGO PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.*

Lib. vj. p. 242. Atque ex eadem glossâ fidem intelligit eam, quâ intus quoque credamus: unde probat nunquam deficere posse fidem Petri, pro quâ Christus rogavit; quia semper remanet, & si non in Petro, sed tamen in aliis, ea fides, putâ in B. Virgine tempore Passionis Dominicæ, *ut ostendere: ut, inquit, quod non posset deficere fides, pro quâ Christus oravit.* Quo exemplo scriptores posterioris ævi frequenter utuntur, non quòd velint fidem in aliis omnibus penitus defecisse, sed ut designent eam in quâ non defecisse certissimum sit.

Ibid: pag. 238. Probat etiam Jacobatus sententiam ea verba interpretantium *de fide Petri*, id est, *de fide Ecclesiæ ei specialiter commissa*, Romanæ scilicet, quàm superius explicantem Driedonem audimus; atque his interpretationibus contrariæ nobis sententiæ fundamenta convelli vidimus.

CAPUT VIII.

BELLARMINI judicium: ab illo Concilii Lateranensis autoritas trepidè profertur de sententiâ superioritatem Synadis vindicante: ejusdem censuræ titubantes.

Bell. lib. ij. de Conc. aut. c. xvij. NUNC Bellarminus prodeat, unus omnium nobis insensibilissimus, quem etiam recentiores vel maximè secuti sunt. Duplex quæstio est, an Papa superior, an infallibilis, Bellarminus de primâ sic: *Summus Pontifex simpliciter & absolutè est supra universalem Ecclesiam, & supra Concilium generale, ita ut nullum in terris supra se judicium agnoscat.* Hæc etiam est *ferè de fide.* Quid hoc monstri est? Quod est *ferè de fide*, totum de fide non est.

Placet enim analytico ordine, & subtili enucleatione resolvere ad sua principia illud, *ferè de fide.* Vel enim ad primam Dei revelationem refert, vel ad Ecclesiæ consequentem declarationem, ut sensus sit, *ferè de fide*, quod Deus *ferè* revelaverit, vel *ferè de fide*, quod *ferè* Ecclesiæ definiverit. At-

Doctores sunt, nonnunquam incerti & mutabiles, à se ipsis discrepant, &, nescio quo naturali impulsu, veritati aditipulantur. Aded difficile est errorem æqualiter & perpetuò defendere. Constantia & stabilitas unius veritatis laus est.

qui quod neque Deus planè revelaverit neque Ecclesiæ planè definiverit, nullo modo de fide esse constat: neque enim ex parte fides, sed ex toto pleneque & perfectò est.

Vel aliquem demonstra, non modò ex antiquitate illâ gravi & sobriâ, aut ex Theologicis Falcutatibus doctis illis celebratisque, sed etiam ex recentioribus privatisque Doctoribus alicujus nominis, qui, ante te, censuræ loco usurpârît illud tuum, *ferè de fide.* Hoc quidem probat condemnandi animum inesse, non causam.

Ut autem intelligamus quid sit illud, *ferè de fide*, videamus oportet quid maximè Bellarminus urgeat; nempe Concilii Lateranensis sub Leone X. decretum, ubi dicitur: *Romanum Pontificem super omnia Concilia autoritatem habere.* Quæ ubi protulit Bellarminus, hæc subdit: *Ad hunc locum (Concilii Lateranensis) nihil potest responderi, nisi, vel non fuisse Concilium generale, vel non fuisse ab Ecclesiâ receptum, vel non definivisse hoc tanquam de fide.*

Has tres propositiones figillatim probat. Sic primam: *Sed non fuisse generale vix dici potest.* O certam autoritatem & ineluctabilem! ô claram definitionem firmamque censuram! *Ferè de fide: & vix dici potest.*

Secundam responsonem, an fuerit receptum Concilium illud, nihil moror. Si enim constaret & verè esse Æcumenicum, & rem definivisse tanquam de fide, omnino recipiendum esset. Sed jam Æcumenicum fuisse, ipso Bellarmino teste, non constat.

De tertio quid dicat audiamus: *Quod Concilium hoc rem istam non definierit propriè, ut decretum fide Catholicâ tenendum, dubium est.* Deus immortalis! Hoccine erat, cur nunc perdita omnia conclamarent?

Pergit porrò: *Et ided non sunt propriè hæretici qui contrarium sentiunt, sed à temeritate magnâ excusari non possunt.* De temeritate postea videbimus, interim à graviore censurâ, ab hæresi, ab errore, ipso Bellarmino iudice, absoluti sumus, nostraque omnino fides, quidquid vociferentur, in tuto est.

Quid autem illud est, *propriè hæretici*, certè, si rem æquo animo disceptaret, nullo modo hæreticos pronuntiaret; cùm nec ipse quidem affirmare ausit à Leone X. rem esse definitam tanquam de fide; sed nimium pigebat absolvere, quos apertè condemnare non poterat.

Jam verò videamus, *vix* illud Bellarmini quid sit. Lateranense Concilium sub Leone X. *non fuisse generale vix dici potest.* Quid ita? *Nam eisi fuerint, inquit, Episcopi paucissimi (nam ad centum non pervenerunt) tamen Concilium patebat omnibus, & omnes vocati fuerant.* Quid tum? Cùm, præter Italos, vix ulli convenirent, Galli universi apertissimè repugnarent. Et quidem vocati Romam; sed à quo? A Julio II. (p) hoste insensibilissimo, flagrantibus non modò simultatibus, sed etiam bellis, ac postea à Leone X.

(p) A Julio II. Julianus Ruverus, qui Galliæ amicitiam diu coluerat illi bellum indixit, statim atque artibus, largitionibus, promissionibus ad Pontificatum evehctus est. Hunc tradunt Historici quietis impatientem, novis rebus semper studentem, fidei datæ parùm tenacem, novas turbas, nova bella undique accersentem; denique boni Imperatoris famam, quàm boni Papæ gloriam pluris facientem. Nullâ unquam oblivione debebuntur ea, quæ in Ludovicum xij. & Joannem d'ALBRET Galliæ & Navarræ Reges multa machinatus est, tam violenter quàm iniquè. Hic dicit D. BOSSUET bellum Gallis à Julio fuisse illatum. Nos addimus ex Historicis, Papam illum, qui fidelium communis Pater haberi vellet, vidisse tandem, id quod vocis omnibus exposcere videbatur, totam Italianam, iis armis quæ ipse commoverat, devastatam.

Bull. Leon. X. in Conc. Later. Sess. xj. T. xiv. pag. 321. Bell. loc. cit.

rebus necdum bene compositis. Eo temporum articulo citati Galli, qui Româ in Lateranensi Palatio de suis libertatibus, deque Pragmaticâ-sanctio-
ne, suæ tum disciplinæ arce, liberè scilicet & æquo jure disceptare possent:
Italiâ interim tot bellis, tot incurfionibus impeditâ, ut nullum aditum pa-
tere sibi Gallicani Episcopi iterum atque iterum haud immeritò quereren-
tur. Cùm res eo loco essent, inter Leonem X. & Franciscum I. magnâ tum
victoriâ à Gallis reportatâ *, repentè transactum est, & loco Pragmaticæ in-
ductum Concordatum. Quo pacto fœdere, quid Pragmatica fieret, Fran-
ciscus non curabat; neque nunc cujusquam interest, an Lateranense illud
sit Œcumenicum. Sed tamen pro certo Œcumenico haberi, Bellarmini cun-
ctatio & fluctuatio non finit. Cùm etiam in editione Romanâ, in ipso Tomi
IV. capite, quo cætera Concilia generalia recensentur, hoc Lateranense
Concilium extra lineam ac reliquorum ordinem, alio caractere (9) sit po-
situm. Sed nos de Concilio isto Lateranensi suo loco disseremus plenius,
docebimusque hæc omnia neque ad fidem pertinere; quippe quæ in tranf-
cursu, non in ipsâ definitione dicta sint; ac ne quidem ad quæstionem,
cùm Papam superiorem faciant non omnimodis, sed iis in rebus de quibus
non agitur. Hæc, inquam, suo loco ostendemus. Nunc ipsum Bellarminum
relinquimus, eique omnia trepidè cunctanterque dixisse sufficiat.

CAPUT IX.

BELLARMINI circa Pontificiam infallibilitatem censura æque
anceps: vis notarum ex MELCHIORE CANO.

Bell. de R. P. l. iv. c. ij. Id. de script. Eccl. Melch. Can. de loc. Theol. lib. v. cap. v. p. 224. ed. Lug. 1704.

JAM Bellarminus de hâc Parisiensium sententiâ, Pontificem, etiam ut Pon-
tificem, posse docere hæresim, sic pronuntiat: Hæc opinio non est propriè hæ-
retica, nam adhuc videmus ab Ecclesiâ tolerari qui illam sententiam sequun-
tur; tamen videtur omnino erronea & hæresi proxima. Tolerari verò, quàm
totâ Ecclesiâ auditam, nusquam damnatam, à tot viris, teste Bellarmino,
doctis sanctisque defensam, eodem Bellarmino teste; Adrianus quoque VI.
Pontifex optimus atque doctissimus, Patrum nostrorum memoriâ in celeberrimâ
Lovaniensi Academiâ docuerit, propugnauerit, ac factus Pontifex in
ipsâ Orbis luce, Romæ ediderit: hanc toleratam vocas, non probam pro-
cul dubio Catholicamque sententiam. Nempe, inquit, videtur omnino erro-
nea; & quod idem cum erroneo est, hæresi proxima. Gravis censura. Non
hîc ferè de fide, verùm omnino erronea, id est, omnino contra fidem; hoc
enim sonat erronei vox: sed videtur, inquit. Audio. Bellarmini opinio est,
& valet illud Melchioris Cani censurarum notas æquâ lance trutinantis: Ver-
bum VIDETUR judiciorum infirmat certitudinem; neque tantum Sanctus Tho-

(9) Alio caractere, &c.] Annotandus est etiam Concilii Lateranensis titulus ab edito-
ribus Romanis sic descriptus: Concilium novissimum. Neque illi quidquam addunt, quo signifi-
ficent se illud Concilium habere pro Œcumenico.

mas, sed etiam alii verbo, VIDETUR, uti solent, cum res non est plana ac
definita. Illud ergò Bellarmini ex opinione est, non ex certo firmoque ju-
dicio. Et quod de Sancto Thomâ Canus, id ego de Bellarmino dixerim: Id. lib. viij.
Cum dixit, VIDERI, hoc ipsum sensisse, quod dixerit videri modo, non etiam cap. v. pag.
oportere. At nunc illud videri Bellarmini, Lovanienses quidam & Dominus 325.
Strigoniensis in firmam fixamque sententiam vertunt, & de fide Catholicâ
desperatum esse clamant: illud VIDETUR paucorum annorum circulo, tanta
incrementa cœpit.

CAPUT X.

SUAREZ Parisiensium de superioritate sententiam relinquit integram:
ipse suam de infallibilitate censuram infringit, falsa que ex
LEONE X. adversus LUTHERUM refert.

POST Bellarminum ex eadem Societate Suarez prodeat, ac de duplici
quæstione nostrâ dicat. De superioritate sic: Quando Pontifex solum ad-
est in Concilio per Legatos, sine instructione particulari, & totum Concilium
aliquid definit cum Legatis, est grave dubium an tale Concilium possit erra-
re.... Nam in hoc sunt opiniones inter Catholicos. Parisienses enim & alii,
qui credunt tale Concilium esse supra Pontificem, consequenter affirmant ejus de-
finitionem esse infallibilem, quia est à supremâ potestate, & illud Concilium uni-
versalem Ecclesiam representat. Contrarium verò docet Cajetanus & alii....
quia verissimum est Papam esse supra tale Concilium.... Ego autem breviter
censeo Concilium illud non esse regulam fidei, quia saltem ejus autoritas infal-
libilis est sub opinione. Vides celeberrimum Jesuitam, qui totam de Conci-
lii superioritate quæstionem, quæque huic consentanea, sub opinione re-
linquit inter Catholicos variante; & quidem ipse contra Parisienses sentit,
sed nullâ vel levissimâ censurâ.

De Pontificiâ infallibilitate decernit gravius: Veritas, inquit, Catholica
est Pontificem definitentem ex Cathedrâ esse regulam fidei, quæ errare non po-
rest.... Ita docent HOC TEMPORE omnes Catholici Doctores, & censeo esse rem de
fide certam. CENSEO: opinionis res est. Non ita de his loquimur, quæ verè
pertinent ad Ecclesiæ Catholicæ fidem. Non hic censeo, sed credo; nec
ego, sed omnes. Et meritò ita Suarez loquitur, qui, cum omnes ait ita cre-
dere, sed hoc tempore, anteriore certè tempore non ita creditum esse sentit.
Non ergò notum illud obtinuit: Quod ubique, quod semper; quam quidem
consensionem stabiliendæ fidei esse necessariam, cum Vincentio Lyrinenfi,
omnes Catholici profitentur.

Sed quid demùm est, hoc tempore? A quanto tempore? A ducentis an-
nis? At Cardinalis Cameracensis, at Gerson, at Toftatus, at Almainus, at
Major, at alii innumerabiles tum in Ecclesiâ floruerunt. A centum annis
ante Suarem? At, ut alios prætermittam, Adrianus VI. sanctissimus ac doc-

tissimus, ac præterea Summus Pontifex, Patrum nostrorum memoriâ, non ita sentiebat. Vide illud, *hoc tempore*, quàm angustus habeat limites.

Bull. Leon.
X. cont.
Luth. tom.
Conc. xiv.
pag. 390.

At fortè aliquod iudicium Ecclesiasticum intervenit, quo factum sit ut jam nostro tempore id omnes credant, cum antea non crederent? Nullum. Laudat Suarez Concilium Lateranense, sub Leone X. & eisdem Leonis X. Bullam in Lutherum, & quidem planè & confidenter, ut rem certam; cum de Concilio Lateranensi etiam Bellarminum hæsitare videamus. Bullæ in Lutherum Suarez verba ne quidem profert ulla. Affirmat quidem Lutheri propositionem XXIV^{am}. quòd hanc veritatem negaret, à Leone damnatam, & quidem præcisè ut hæreticam; XXIII^{am}. voluit dicere, nam XXIV^a. de Conciliis agit, non de Romano Pontifice. Mendum fortasse sit. Jam ad rem ipsam. Quæ Suarez hinc ut certa supponit, falsa omnia. Falsum autem more Scholæ, nullâ contumeliâ, & cum honore viri dictum volo. Falsum ergò talem fuisse Lutheri propositionem; falsum eam ut hæreticam esse damnatam; & quidem de hoc nulla dubitatio, cum ex Lutheri allatis articulis, ne unum quidem verbum Leo absolutè condemnaverit, sed respectivè tantùm. *Hos*, inquit, *articulos respectivè hæreticos, aut scandalosos, aut falsos, aut piarum aurium offensivos, &c.* quod bis terque inculcat, ne dubites.

Ab. p. 393. Sed & Lutheri propositio immane quantum à nostris abhorreat. Sic Lutherus: *Si Papa, cum magnâ parte Ecclesiæ, sic vel sic sentiret, nec etiam erraret, adhuc non est peccatum aut hæresis contrarium sentire; præsertim in re non necessariâ ad salutem, donec fuerit per Concilium universale alterum reprobatum, alterum approbatum.*

Quâ quidem in propositione impudens Hæresiarcha multa peccabat, illud verò maximè, quòd universim Sedis Apostolicæ, etiam rectè judicantis decreta de fide, usque ad Concilii generalis sententiam suspendebat. Id enim multis modis falsum hæreticumque est (r), & à nostrâ Facultate, & ab omnibus Catholicis sæpè damnatum. Nam quædam tam clara sunt, ut statim indicasse sufficiat, qualia erant illa Lutheri immania, quibus ipsum Missæ Sacrificium, adorandum Corpus Domini JESU CHRISTI, à tot sæculis frequentatum, impiè conculcabat, aliaque ejusmodi, ab universali Ecclesiâ recepta, palam aspernabatur: quæ quidem violasse, vel ante Pontificium decretum, si tam impium est; Romano quoque Pontifice ab excelsâ Petri Sede reclamante, quàm nefarium? Tum illud certum est apud Catholicos

(r) *Falsum hæreticumque est.* Quamquam Lutheri propositio xxij. fortè benignâ interpretatione molliri posset, nos tamen assentimur D. BOSSUET, & hanc propositionem; in Lutheri quidem scriptis, falsam omnino esse credimus & hæreticam. Ille enim tum cum appellabat, nolebat Concilii iudicio liare. *Frustra* igitur, ut optime annotat Leo X. Lutherus *Concilio auxilium implorabat, qui illi se non credere palam profiteretur.* Et quidem sic ipse loquitur Lutherus propositione xxiv. *Via nobis facta est everrandi auctoritatem Conciliorum, & libere contradicendi eorum gestis, & judicandi eorum decreta, & libenter confitendi quicquid verum videtur, sive probatum fuerit, sive reprobatum à quocumque Concilio.* Ergò Lutheri appellatio mera iudicatio erat, quâ tereret intereâ tempus. At verò Ecclesiæ Gallicana, ut sæpè observavit D. BOSSUET, credit quidem appellari posse ab iis Pontificiis decretis, ad quæ consentiens Ecclesiæ nondum accesserit, ita tamen ut appellantes se toti permittant iudicio Synodi Œcumenicæ, cujus auctoritatem supremam & infallibilem, quam negabat Lutherus, Universitas Parisiensis & Clerus Gallicanus semper venerati sunt.

omnes, nostrique assiduè inculcant, non tantùm Concilium, sed Catholicam Ecclesiam absolutè infallibilem esse, etiam absque Concilio. Sic enim Gerson & nostri: *Infallibilem esse Ecclesiam, & Concilium generale illam representans.* Si enim Concilio tanta vis, quòd eam representet, ipsam, ipsam inquam, quantâ veritatis certitudine ac luce præditam esse oportet! Quæ Clerus Gallicanus secutus, Pontificis decretum non præcisè Concilio, sed *Ecclesiæ consensu accedente, irrefragabile* recognoscit. Hæc quia Lutherus intelligere nolebat, suoque more omnia etiam optima pervertebat, ac, totâ Ecclesiâ ejus hæreses detestante, sub Synodi nomine, non lucem, sed moras tempusque fallendi quærebat, omni profectò anathemate dignus erat.

Decl. Cler.
Gall. c. iv.

Jam æquus lector judicet, an hæc Lutheri impia & nefanda, cum piorum Parisiensium doctrinâ confundi à Suare debuerint. Sed profectò si id quod vult factum est, si doctrina Pontificiæ infallibilitati contraria, in Lutero jam à Leone damnata est, Suarez causâ cadit. Rogo enim, an Leonis X. censuram pro ultimo iudicio habeat, an non? Si pro ultimo iudicio non habet; ergò causâ cadit, qui sententiam à Romano Pontifice de fide latam valere non putat. Si autem valuit, exinde jam certè, & à Leonis decreto cæperit *hoc tempus*, quo omnes jam sentire secum Suarez affirmat. Quid ergò Adriani VI. ejus successoris libri Romæ recuduntur, ac pars Lutherani dogmatis, sub Romani Pontificis nomine excitatur? An fortè post Adrianum rem repentè determinavit Ecclesiæ? An in Concilio Tridentino? An in professione Pii IV. post Tridentinum Concilium? Imò dedit operâ à censurâ temperatum, resque in integro relictas luce clariùs vidimus. Quin igitur Suarez cogitabat, si vel maximè Parisienses in Lutero Leo damnare voluisset, quàm id parum valeret, quod à Tridentinâ Synodo, & à Pio IV. in ipsâ fidei professione fuerit prætermisum. An aliqua postea decreta extiterunt? Nulla. Quid igitur? Sine Ecclesiæ novâ definitione, nova lux affulsit omnibus, qui *hoc tempore* tecum sentiant? Id quidem gratis dicitur. Reponent alii contentione, metu, assentatione factum, ut ita consentirent; & Religiosos plurimos, eorumque nunc antesignanos tot privilegiis auctos, hanc vicem rependisse. Alii respondebunt illos sensu populari ductos esse, quo & rebus sanctis quoquo modo favere, & hæreticis quàm vehementissimè repugnare pium putant. Quid nostra? Id liquet nihil esse certæ causæ, Theologicæ quidem, cur à priorè sæculo discrepe-

CAPUT XI.

ANDRÆAS DUVALLIUS *Parisiensium de superioritate Conciliorum sententiam, & Parisiensis Facultatis esse agnoscit, & ab omni hæresis, erroris atque etiam temeritatis notâ absolvit. Pontificiam infallibilitatem non esse de fide, non modò asserit, sed etiam optimis argumentis probat.*

ANDRÆAM Duvallium, doctum virum, à Parisiensium sententiâ deflexisse, contrariamque sententiam studiosissimè in Scholam induxisse nemo nescit. At ille Edmundi Richerii vehementissimus infector (f), in his duabus quæstionibus ab omni censurâ utramque partem absolvit.

Posteaquam editus est ejusdem Richerii libellus de Ecclesiasticâ & politicâ potestate, statim Duvallii responsio prodiit, sub hoc titulo: *Libelli de Ecclesiasticâ & politicâ potestate Elenchus, pro supremâ Romani Pontificis in Ecclesiam auctoritate, autore Andræa Duvallio 1612. cum approbatione Doctorum.* Quo in libro hæc leguntur: *Ex quo satis cuivis constare potest eum (Edmundum scilicet Richerium) nondum abjecisse erroneam illam opinionem quam in Scholâ Dominicanorum Parisiensium, coram illustrissimo Cardinale Perronio, nuper impudentissimè professus est. DE FIDE EST CONCILIUM ESSE SUPRA PAPAM. Cujus falsitas à magno illo Cardinale, validis rationibus, in amplissimis illis Comitibus demonstrata est. Etsi enim Parisiensis Academia stet à partibus Conciliorum generalium, non tamen propterea unitatem cum cæteris Academiis discindit, neque eorum Doctores pro devii à fide habet, aut unquam habuit. Postea: Etsi Academia Parisiensis infallibilitatem in decernendo ad Concilium generale solum referat, ab eo tamen nunquam abesse debet Pontifex. Denique: Etsi Parisienses ad Concilium generale ultimam fidei*

Duvall.
Elench. p.
9.

Id. p. 68.

Id. p. 107.

(f) Edmundi Richerii vehementissimus infector] & antiquæ Sorbonæ hostis infestissimus Duvallius, totus in eo est ut fraudibus ac fallaciis Richerium & Vigorium adoriatur. Sed tam temerarius quam acerbus accusator, tot probra jacit, tot miscet falsa veris, tot dicit denique quæ verisimilia non sunt, ut sibi ipse detrahat fidem. Solet plerumque adversariorum intimas cogitationes rimari, argumenta diducere, consilia & agendi causas aperire, eò ut illos apud plebem faciat reos saltem fingendo, cum id non possit probando. Exemplo sit locus ille quem hic allegat D. BOSSERT. Claudius BERTIN, cum an. 1611. disputaret in hanc conclusionem Fratrum Prædicatorum: *in nullo casu Concilium est supra Papam*, adfuit illi Edmundus Richerius gravis adtipulator; unde concludit Duvallius Richerium tunc statuisse pro fidei certo dogmate, in nullo casu Papam esse supra Concilium. Sed hoc non dicebat Claudius BERTIN, neque hoc dixit unquam Richerius. Hanc enim propositionem nimis vagam: *De fide est in nullo casu Papam esse supra Concilium*, sic circumscribebat Richerius, ut assereret tantum id quod semper docuit Facultas Parisiensis; nempe de fide esse Papam Concilio subijci in iis saltem casibus à Constantiensi Œcumenicâ Synodo definitis; proindeque hæreticam esse thesam Dominicanorum, quæ definitionem Concilii Constantiensis, quam etiam tum allegabat Claudius BERTIN, apertissimè convelleret. Richerium igitur Duvallius accusat fallaciter, qui de ejus propositione hanc partem detrahit quæ proba est ut certa, eamque mutilam objicit, ut omnibus temeraria & censuræ digna videti possit.

analysim referant, non tamen propterea potestatem de fide decernendi Pontifici unquam ademerunt, & merito.

Vides primùm de sententiâ Academiæ nostræ, nondum à quoquam fuisset dubitarum, quemadmodum postea, gliscente ut fit audaciâ, factum est. Vides secundò quid erroneum Duvallius in Richerio reputaret, non. certè doctrinam ejus, sed quod eam esse de fide contenderet. Summum id erat quod tunc à nostrâ Facultate peteretur.

Idem Andræas Duvallius edidit postea tractatum de *Supremâ Romanorum Pontificum potestate, adversus Vigorium Jurisconsultum.* Quo tractatu, quæstione, *utrum de fide sit Concilium esse supra Papam, & utrum Concilium Œcumenicum sit supra Pontificem, vel è contra*; apertè docet *neutram harum opinionum esse de fide.* Tum: *Neutra, inquit, harum opinionum hæretica est, neutra erronea & temeraria, saltem temeritate opinionis.* Denique: *Sententia pugnantium pro Conciliis non est hæretica & erronea, & in ratione opinionis temeraria.* Illud in ratione opinionis Duvallius addidit, ut à temeritate opinionem ipsam, non autem opinantes, quos ipse impugnabat, absolvere videretur. Sed quidquid sit de Duvallio, ejusque adversarii, ipsam opinionem ab eo etiam à temeritate prorsus absolutam esse satis persperque est.

De infallibilitate sic habet: *Statuenda nobis est hæc conclusio.... etiamsi de fide non videatur, saltem non ita evidenter constet Summum Pontificem, seorsum à Concilio, privilegio infallibilitatis, licet agat ut Pontifex, gaudere, id tamen absolute certum est & indubitatum.* Ejus quidem sententiâ, cujus quisque eam quam voluerit habeat rationem, non ipsâ Ecclesiæ fide.

Neque tantum dixit non esse de fide; Verùm etiam probat: primùm, quia nullibi id tanquam de fide expressè definitum extat: Secundò, quòd Doctores contrarie sententiæ, *Alliacensis, Gerson, Almainus, Major, Cusanus, Adrianus VI. & alii, neque in hac parte, neque in ullâ alia ab Ecclesiâ sunt condemnati; & postea: Nusquam in Ecclesiâ illius hæresis suspectos, convictos aut accusatos fuisse legimus.* Tertio solvit Scripturarum & Canonum textus, quibus id maximè docetur esse de fide, maximè verò illum locum Matthæi XVI. *Tu es Petrus, & Luca XXII. Ego rogavi.* Et illum Joannis XXI. *Pasce oves meas; ex quibus, inquit, sequitur non ita constare de fide esse, Summum Pontificem, etiamsi agat ut Pontifex, privilegio infallibilitatis gaudere.* Quare Lovanienfes hodiernos, qui Duvallium toties nobis objiciunt, ejus modestiam neminem condemnantis imitari par esset.

Id. de sup.
&c. part. iv.
quæst. vij.
viii. p. 418.
542. 550.
582.

Id. ibid.
part. ij.
quæst. j. p.
210. male
102.

Ibid.

Ibid. pag.
211.

Ibid. pag.
213.

Disq. art.
x. n. 145.
Pars j. re-
fut. arg. art.
xiv. n. 139.
& pass. & in
Doct. Lov.

CAPUT XII.

DOMINICUS A SANCTA TRINITATE, Carmelita discalceatus, libro Romæ recens excuso, docet Pontificiam infallibilitatem aut superioritatem nullo Ecclesiæ decreto clarè definitam: quid illud sit, cum privati Doctores aliquid de fide esse dicunt, quoad se, non quoad nos?

ep. iij. tom. iv. Bibl. Pat. pag. 309.

Dominic. S. Trin. Bib. Theol. tom. iij. lib. iij. sect. iv. c. xvj. n. 54.

ID etiam perpendi velim quod, hoc ferè tempore, Romæ excusum est. Extat enim liber inscriptus: *Bibliotheca Theologica autore Fratre Dominico à Sanctissimâ Trinitate Carmelitâ discalceato Provinciae Parisiensis*. Is de infallibilitate, postquam eam & certam esse, & ad fidem etiam pertinere, suâ quidem sententiâ, multis egit, hæc addit: *Nota me dixisse hanc nostram sententiam esse de fide quoad se. Si enim sermo sit de illâ quoad nos, id non a usum affirmare, cum nullibi expressè aut clarè definita, omnibusque fidelibus ad credendum proposita reperitur: unde ab hæresi formali excusari possunt ac debent omnes Doctores Catholici qui contrarium docent*. Hic quædam observari velim, quæ aliis quoque autoribus exponendis conducere videantur.

Primò, ab hoc autore apertè dici, nihil eâ de re clarè aut expressè definitum.

Secundò, inde colligi Florentina decreta, atque etiam antiquiora Lugdunensia, quæ in eam rem ab adversariis adducuntur, non haberi clara expressaque.

Tertiò, quòd ille autor rem illam *in se* putet ad fidem pertinere, hoc est reverà à Deo esse revelatam, etiam si Ecclesia nondum ut talem agnovit: hanc quidem ipsius esse sententiam, quam sequi vel non sequi sit liberum; quemadmodum est liberum Physicam prædeterminationem, aliasque huic cognatas sententias, aut eis contrarias, de gratiâ opiniones tueri; tametsi sibi mutuo alii apertum Lutheranismum, alii merum putumque semi-Pelagianismum objiciant.

Quartò, his constat immeritò vociferari Lovanienses quosdam de summâ fidei rei que Christianæ agi; cum de liberâ saltem, nec in fidei Canonem vendicatâ doctrinâ agatur; eaque res à multis jam sæculis, inter Catholicos innoxie pertractata ac disputata fuerit.

Quintò, neque fieri potest, si tanta res sit quantam volunt, ex quâ fasus Ecclesiæ pendeat, ita dissimulanter ab Ecclesiâ actum esse, ut de eâ disputari in utramque partem tot sæculis permetteret; imò verò expressè ac deliberatè à censurâ temperaret, uti in his quæstionibus à Florentinâ, Lateranensi, Tridentinâ Synodis Pii que IV. professione factum esse constat.

Sextò, nihil enim mirum de rebus, quamvis maximis, nullam interponi expressam Ecclesiæ definitionem, antequam in controversiam adducantur; cum Ecclesiæ non solet ultrò movere quæstiones, verumque sit illud quod ait Pacianus: *Nostrum nihil ultrò disputavere Majores: Sed motâ quæ-*

Pacian. Barc. Epif.

stione tam multis sæculis, si res quidem ad fidem reverà pertinet, tantique est momenti quanti esse volunt, tum verò tacuisse ac dissimulasse, aut nihil expressum clarumque dixisse, neque etiam dicere voluisse, nihil esset aliud quam veritatem prodidisse, atque omnino rediret illud: *Error* (apertè defensur) *cui non resistitur, approbatur; & veritas qua non defensatur opprimitur.*

ep. iij. tom. iv. Bibl. Pat. pag. 309. Fel. iij. ep. ad Acac. C. P. tom. iv. Conc. pag. 1051.

Hæc Cenfores nostros & omnes viros bonos considerare volumus, atque ad exponendam Carmelitæ nostri, de Papæ superioritate, sententiam pergamus. Hæc autem sic se habet: *Quamvis Andreas Duwallius, tractatu de disciplinâ Ecclesiæ existimet istam sententiam non esse de fide, non desunt tamen alii Doctores qui contrarium asserunt, illamque fuisse definitam in Conciliis Constantiensi & Florentino sub Eugenio IV. & Lateranensi sub Leone X. Verum quidquid sit, an in præfatis Conciliis sufficiens quoad nos, vel adeò expressa de autoritate, Papæ supra Concilium habeatur definitio, ut oppositum statim pro hæretico teneri debeat, de quo disputant aliqui Doctores; duo in hac re certa esse puto. Primò, quòd hæc sententia, si sermo sit de definitione Ecclesiæ, videatur magis ab eâ definita in præfatis Conciliis quam opposita. Quæ quàm incerta & vana sint omnes intelligunt. Certè in iis ab omni censurâ temperandum, ac veritatem pacificè, ut inter Catholicos, inquirendam, luce est clarius.*

Dominic. &c. loc. cit. sect. v. c. xi.

ab. ep. iij. tom. iv. Bibl. Pat. pag. 309.

Quòd autem cum Florentinâ ac Lateranensi Synodis, Constantiensem quoque pro Papæ superioritate, hic autor, multos alios secutus, adducat, fatis ostendit quàm hæc omnia ocitanter legant.

CAPUT XIII.

Recentiorum Lovaniensium aliorumque sententia, ipso progressu immodestior & apertè nimia.

DE antiquioribus Lovaniensibus, rotâque adeò Lovanensi Facultate diximus, eosque nobiscum summâ ipsâ convenire ostendimus. Posteriores Lovanienses ab Anonymo relati, etiam si diversa à Parisiensibus senserint, an propterea in fidem peccasse eos, & omnia evertisse crediderint; inquirendum restat.

Atque Anonymus quidem ex Ruardo Tappero (†) multa profert. Ego ab eo autore, ut Pontificiam infallibilitatem esse defensam fateor, ita contrariam sententiam, ullâ censurâ notatam esse nego. Ait enim: *An Romanus Pontifex falli possit in suâ sententiâ, quando cognoscit circa fidem & mores... ab annis 150. ceptum est controversari & disputari. A tempore enim Constantiensis Concilii & Basileensis, Doctores quidam apud solum Concilium*

Tapp. orat. Theol. iij. Doct. Lov. art. j. pag. 6. 7.

(†) Tappero.] (Ruardo) doctrinæ laus tribuitur. Hunc Carolus V. Imperator Legatum misit ad Concilium Tridentinum.

Œcumenicum docent esse infallibilis sententia privilegium: veteres verò scriptores, Petro & Romano Pontifici... hoc privilegium... tradunt... ut verisimilius sit, eorum iudicio, quòd nec Concilio generali id conveniat, nisi nomine Petri, ejusque cathedra autoritate & quasi commissione. Nova certè illa est ac Sanctis Patribus inaudita commissio. Sed si Tapperi doctrinam laudare non possumus, certè laudamus modestiam. Audis enim quàm timidè dixerit, *verisimilius*. At nunc, nisi dicamus solam Papæ sententiam omnibus prævalere Conciliis, ab eoque habere Concilia ut recta decendant, perditam omnia & conclamata sunt. Tantùm ab eo absunt, ut eorum quos laudant, modestiam affectentur.

Cæteros Lovanienses, qui Patrum nostrorum ætate vixerunt, à censurâ ferè temperasse comperio. Refertur ab Anonymo Joannes Wiggers, postremis temporibus pro Pontificiâ infallibilitate pugnant, atque hic: *Teneatur, inquit, communiter à Catholicis, ita ut opposita sententia habeatur improbabilis.* Mentem ejus audio: censuram non audio. *Improbabilis*, in Scholâ vox innocua, quæ utrinque jactatur. *Communiter*, quid importet, infra explicabimus: certè à censurâ procul abest. Alibi idem Wiggers ait: *Pontificem, ut Pontificem, errasse unquam manifestè falsum; & oppositum ita certum, ut ab aliquibus habeatur de fide.* Audi ab aliquibus. Hæc Anonymus doctrinæ Lovaniensium autor, ex Joanne Wiggers protulit, subditque: *Siquidem de fide est, nullum omnino Pontificem, ut talem, errasse, definiendo aliquid contra fidem.* At testis quem adduxeras, tantùm ab aliquibus haberi de fide dixerat, tu autem absolutè de fide esse decernis. Sic ubi non ratione, sed impetu agitur, sine more modoque verba exasperantur, exacuuntur iræ. Quod heri *improbabile* tantùm, hodie exitiosum schismaticumque habetur; quod heri ab aliquibus timidè, id omnino Ecclesiæ limine arcendum hodie proponitur.

Quid verò Stapletonus (u) de eadem questione relatus in doctrinâ Lovaniensium? *Vera, inquit, sententia est Romanum Pontificem de fide decernentem, hæreticum dogma non posse tradere. Hæc veritas est nunc apud Catholicos certa & recepta. Audis nunc.* Sic modò à Suare audivimus, *omnes hoc tempore.* Nos autem ibi diximus, quàm illud, *hoc tempore*, infringat illud, *omnes*; addidimusque quàm sit debile, cum rem 200. annis saltem liberam ac dubiam, nullo interposito Ecclesiæ decreto, repente Theologi de fide facere volunt: quasi in eorum manu atque sententiâ fides Ecclesiæ verteretur. Nunc ad Lovanienses redeamus.

De superioritate gravius, quàm de infallibilitate statuunt, Joannes enim Wiggers: *Quòd Papa sit Concilio superior, conclusio certè tenenda, utpote fidei proxima, & que ab omnibus penè communiter teneatur.*

Quid sit illud, *fidei proximum*, decretum scilicet ad arbitrium, nota ad libitum, ac nullâ certâ ratione prolata, jam supra diximus. Quod autem hic addit, *ab omnibus penè communiter*, dubii, vacillantis, neque quid dicat certè statuentis oratio est.

(u) Stapletonus. (Thomas) Anglus, Doctor Duacensis, multis editis libris de rebus controversis notus, paulò notior factus est; eo quòd petrinaciter intercessit illi censuræ gravi & accuratæ, quæ Facultas Duacensis Lessii doctrinam condemnavit.

Gravius

Gravius Stapletonus: *Dicere quòd generale Concilium sit supra Papam, opinio planè est erronea, qualem hæretici sustinerent.* At is, Bellarmino ipso asperior, nimiam ac præposteram asseveratione sibi fidem detrahit. Quod enim Bellarminus, ferè de fide, is ita de fide censet, ut contrarium sit erroneum; & addit immòdicè sapiens, *qualem hæretici sustinerent*: tot Sanctis doctisque viris non modò insuper habitis, sed etiam cum hæreticorum facie permixtis. Et Bellarminus quidem de superioritate Papæ levius, gravius de infallibilitate decernit; illi enim superioritas est ferè de fide: de infallibilitate opinio negans, videtur erronea & hæresi proxima. Contra Lovanienses illi de superioritate asperius, de infallibilitate levius, staturunt; Adriani, credo, sui memores, cujus contra infallibilitatem expressa sententia, vel erat notior, vel autoritate gravior habebatur. Utcumque est, varios illos animorum motus, nullâ exactâ certâque ratione firmatos, procul à fidei rectitudine amoliri nos oportet.

Quare nec moveri debeat qui viderit Scholasticos posterioris ævi, ex quo maximè cum Lutheranis decertari cœptum est, dum ab iis quàm maximè dissentire, & Pontificiam majestatem tantis eorum conviciis oppugnatam, quàm maximè amplificare atque exaggerare pium putant; alia aliis, quasi certatim addidisse. Passim enim eos videas Catholicis nostræ sententiæ defensoribus imputare, quòd non satis à Lutheris aliisque pestibus abhorreant. Ita dum metuunt, ne non satis credantur abhorreere à Luthero, aut ejus affectis, id agunt ut non modò Lutherum, sed etiam alii alios supergressi esse videantur. Quare cum quis dixerit, *ferè de fide*; alius omnino esse de fide addet: cum quis, *aliquibus de fide*; superveniat qui *absolutè de fide esse* decernat. *Videtur erroneum*, ait ille; existent qui *erroneum planè* statim pronuntient. Ita antiquiores modestiores fuerunt; verum incremente, ut fit motu, recentiores, Christianus Lupus (x) Lovaniensis, quem aliquin honoris causâ nominatum volo, Anonymus, Nicolaus Dubois; aliique adeò exarserunt, ut sibi quoque fidem demant. Dominus verò Strigoniensis suum illud, *detestabile & schismaticum*, totis intentat viribus. Quin etiam ex Italiâ exiit Nicolaus Cevoli (y) Comes Patricius Romanus, qui asserat: *Propositiones Cleri Gallicani, ad unam omnes, ex institutionibus Calvi-*

(x) Christianus Lupus] seu Wolf, Yprensis Ordinis Eremitarum S. Augustini, vir plurimæ doctrinæ & exquisiti iudicii, in hoc uno reprehendendus esse videtur, quod cum sit in opiniones Ultramontanas propensior, quæstiones quæ vulgò ab Ultramontanis defenduntur, non eo animo sedato lenique tractat, quo cætera solet.

(y) Nicolaus Cevoli] suo libro titulum hunc magnificentum juxta & ridiculum fecit: *Antigraphum ad Cleri Gallicani de Ecclesiasticâ potestate Declarationem, optimo, maximo, summoque Pontifici, Christi Vicario Innocentio XI. Urbis & Orbis Domino, calorum, terrarum, inferorumque janitori unico, fideique oraculo infallibili, humiliter dicat, consecrat, presentat Nicolaus Cevoli ex Marchionibus de Carretto, &c.* Placet hic exscribere viri sagacissimi D. ARNAULD de illo libro iudicium. *J'ai lu l'ANTI-GRAPHUM, inquit, VICIT PRÆSENTIA FAMAM; c'est-à-dire que je l'ai trouvé bien plus sot & plus impertinent que l'on ne me l'avait dit. Ce sont de continuelles solécismes & barbarismes. CLERICI GALLICANI n'est pas une faute d'impression, comme on le pourroit croire: il est par tout de même. Il n'a pas cru qu'il y eut d'autre mot Latin pour signifier le Clergé de France que CLERICUS GALLICANUS... en vérité, le meilleur conseil qu'on pourroit donner aux Romains seroit de mettre ce livre dans l'index, en l'appellant au moins LIBER INSULSUS; car il ne leur peut faire que de la honte; & le Gazetier d'Hol-*

Tom. II. Append.

L

Stapl. Controv. vi. q. iij. Doct. Lov. art. ij. p. 62.

Cevoli Antig. &c. pag. 184. & seq.

Wigg. de R. P. dub. v. n. 177. Doct. Lov. pag. 39.

Stapl. relect. Schol. contr. iij. q. iv. art. unic. Doct. Lov. pag. 29.

Wig. de Conc. dub. iij. n. 75. Doct. Lov. pag. 29.

ni esse desumptas, ac planè hæreticales: Episcopos, qui ipsas firmaverunt, ut hæreticos & schismaticos, non solum esse extra Ecclesiam, sed etiam ipso facto caruisse jurisdictione Episcopali, & ab omni communione evitandos esse; imò & comburendos. Cujus quidem viri intemperias ne memoratu quidem dignas esse conferem, nisi ipse cum argumentis nihil probet, certò argumento esset, supra omnem modum moremque inflari & exaggerari omnia, ubi falsa pietas zelusque præposterus imperitos animos occuparunt.

CAPUT XIV.

Quanta sit Scholasticorum autoritas, ex MELCHIORE CANO constituitur, atque hinc efficitur ab omni nos erroris notâ esse liberos.

QUÆRET aliquis, an recentiores qui hoc sæculo scripserint, contemnamus, cum ab eorum autoritate discedimus. Equidem contemno neminem, & à Prophetâ admonitus, ita veritatem quero, ut pacem colere cum omnibus velim. Cæterum id apertè incunctanterque profiteor, fore ut in gravissimos errores impingat, qui non omnia sæcula totamque Traditionis feriem mente complexus, recentioribus se addixerit: sed hæc aliàs. Nunc, ne quid arroganter dicere videar, Melchior Canus (z), Scholasticis certè haud iniquus, prodeat in medium, qui de Scholasticorum autoritate decernat.

Sunt autem ab eo constituta quædam quæ gradatim Geometrico ferè more, à nobis explicari debent, non quidem eo ordine quo sunt ab ipso tradita, cum ille hæc toto opere, prout instituti sui ratio postulabat, hæc & illâ cuderit; nos autem aliò spectare oporteat.

Jam ergò ante omnia ponatur divisio, quæ statum quæstionis aperiat, nempe hæc: aliud esse Scholæ opinionem communem, aliud Scholæ placitum, decretum, sive, ut alibi vocat, dogma firmumque judicium: quæ divisio apud Melchiorum Canum ubique diffusa invenitur, maximè verò libro VIII. quo reprehendit quosdam qui errent in eo, quòd Scholæ opiniones à certis constantibusque decretis non separant. Hoc autem etiam ad communes Scholæ opiniones pertinere sequentia docent: *Non disputo nunc,*

lande s'en est déjà raillé par une sanglante ironie, en disant qu'il est si bien fait & si plein de bonnes raisons, qu'il persuadera tout le monde.... L'Auteur se vante d'avoir r. pousse de Rome, touchant l'estime que l'on y fait de son Livre, & il dit qu'il s'en va l'augmenter de la moitié; c'est qu'il le va encore faire plus impertinent. Si on ne le connoissoit point, & qu'il n'y eut pas mis son nom, on auroit lieu de soupçonner que ce ne fut un Huguenot malicieux qui l'auroit fait pour se moquer de la Cour de Rome. ARNAULD Lett. ccxiv. Tom. iij. pag. 376. 377.

(z) Melchior Canus] Ordinis Prædicariorum, ac deinde Canariæ insulæ Episcopus, Scholasticorum elegantior, scripsit tractatum de locis Theologicis, qui ex omni parte absolutus videri posset, nisi autor sæpius à proposito digrederetur, & nisi toties se jactaret de suâ eloquentiâ, eo fere modo quo Tullius passim iterat hæc verba: *Me Consulite.*

Schola communis opinio verane an falsa sit; sed id ago.... Scholasticas opiniones oportere à decretis sejungere.

Divisionem sequuntur definitiones duæ. Opinio versatur in his quæ non pertinent ad fidem: decreta verò in his quæ ad fidem pertinent. Hæc perspicua ex sese, ex iis quæ sequuntur patebunt clariùs. His ergò positis propositiones explicanda.

PRIMA: nihil necesse esse sequi plurimorum opinionem, neque etiam communem, neque etiam omnium: quæ propositio tres habet partes.

Quoad plurimos attinet: *In Scholastica, inquit, disputatione, plurimum autoritas Theologum obrucere non debet, sed si paucos viros, modò graves, secum habeat, poterit sanè adversùs plurimos stare: non enim numero hæc judicantur, sed pondere.*

Ibid. c. iv. pag. 317.

De communi opinione non Scholasticorum tantum, sed etiam Patrum, ita decernit: *Si non quævis illorum (Patrum scilicet) etiam in re gravi, communis opinio fideles astringit, sed firmum constansque judicium; ecquid de recentioribus Scholæ Theologis dicere nos oportet, quos veteres illi longè, & vitæ merito, & Scripturarum usu, & autoritatis pondere superarunt?*

Ibid. c. v. pag. 320.

Quare eodem loco quæstionem illam tractans: *An Matrimonium sine Ecclesiæ ministro contractum, sit verè & propriè Sacramentum, cum ille pro ministro pugnet, ac Sacramentum esse neget, sibi quidem objicit Doctorum multitudinem ab ipsius sententiâ abhorrentem; tum hæc responsione se tuetur: Ostendam ergò primum opinionem illam communem esse, non Scholæ dogma firmumque judicium. Ac paulò post: Si Thomista omnes cum Scotistis existant, si cum antiquis juniores velint contra me pugnare, tamen superior sim necesse est. Non enim, quemadmodum nonnulli putant, omnia sunt in Theologorum autoritate: est quædam tamen ita perspicua veritas, ut eam infirmare nulla res possit.*

Ibid. pag. 323. 324.

Idem tamen in re gravi temerarium esse docet ab omnium omnino consensione recedere. Sic enim loquitur: *Ex autorum omnium Scholasticorum communi sententiâ in re quidem gravi, usque adedò probabilia sumuntur argumenta, ut illis refragari TEMERARIUM sit. Vide quid efficiat, ubi de opinione agitur. Concors sententiâ Theologorum omnium efficit scilicet probabile argumentum tantum, quod contemnere sine temeritate non possis: sed ita, si sit omnium in re quidem gravi, concors sententiâ.*

Ibid. c. iv. pag. 317.

Hæc ille de opinione: sed quâ notâ internosci possit, ab opinione decretum sic exequitur.

SECUNDA PROPOSITIO. Cum ex definitione decretum versetur in his quæ pertinent ad fidem, opinionis nota est, ubi non adscribitur illud, hæreticum, erroneum, aut, id firmè Catholicis amplectendum, aut aliquid simile; sed id quoque oportet ex certo judicio, non ex opinione dicatur. Nam

Ibid. c. v. pag. 324.

TERTIA PROPOSITIO est: an aliquid sit de fide, ad quæstionem & opinionem pertinere potest. Unde emergit

QUARTA PROPOSITIO: certa nota est aliquid tradi, ut quod sit verè de fide, neque in quæstione & opinione versetur, si expressè & propriè

fidelibus firmiter credendum, aut tanquam dogma fidei Catholica accipiendum dicatur, vel aliis similibus verbis, aliquid esse Evangelio doctrinae Apostolorum contrarium. Dicatur: dicatur, inquam, non ex opinione, sed certo & firmo decreto: Ergò & illud de fide est, hæreticum est, erroneum est, ex opinione dici potest; neque tum quæstio statim transferretur ad scholæ decretum, sed intra opinionis lineam continetur. Exemplum affert: Licet enim Durandi (a a) opinio reprobetur, cap. gaudemus, de divoritiis: sed qui dixit: VERUM ABSONUM HOC VIDETUR ET INIMICUM FIDEI CHRISTIANÆ (quæ verba sunt decretalis) is noluit hæreticos illum condemnare; verbum enim VIDETUR, judiciorum infirmat certitudinem.

Ibid. vid. decr. Greg. ix. lib. iv. tit. ix. cap. viij.

Can. lib. viij. cap. v. pag. 321.

Quod hîc de Conciliorum summique Pontificis sententiâ dixit, alibi ad privatos Doctores meritò confert; ac jam audivimus ita de Beato Thomâ differentem: *Cùm dixerit, VIDERI hoc ipsum sensisse, quòd dixerit VIDERI modò, non etiam oportere.*

Quare quos audimus dicentes, *existimo, censeo, videtur esse de fide, vel mihi, vel aliquibus est de fide*, quæ in hâc quæstione, etiam posterioris ævi Doctorem pars longè est maxima, eos, autore Cano, ex opinione, non ex certo firmoque judicio dixisse scito; & cùm res opinionis sit, valere nimirum ea, quæ de opinione diximus.

Non tamen sufficit, ut aliqui, vel multi, vel unius ætatis etiam plurimi, majore fortè confidentiâ, quàm doctrinâ absolutè certoque dicant, *de fide est, erroneum est, hæreticum est; sed*

Ib. cap. iv. pag. 318.

QUINTA & ultima PROPOSITIO, quam ex Cano depromimus, hæc est: *Concordem omnium Theologorum Scholæ, de fide aut moribus sententiam contemnere, si hæresis non est, at hæresi proximum est. Et alibi apud eundem: Si Scholastici Theologi aliquam itidem conclusionem firmam & stabilem uno ore omnes statuerint, atque ut certum Theologia decretum fidelibus amplectendum constanter & perpetuò docuerint, illam ut Catholicam veritatem fideles sanè amplectentur.*

Ib. lib. xij. cap. vi. pag. 492.

Vides quæ certa, fixaque & inviolata Theologiæ decreta sint, in ea consentire debere firmam stabilemque ac perpetuam Scholasticorum omnium, non ex opinione, sed ex certo firmoque judicio profectam sententiam. Quæ ex re confirmatur id quod sæpè diximus: qui ita concludunt, *nunc, vel, hoc tempore omnes Scholastici ita sentiunt*; ab his suam quoque enervari statim, infirmarique conclusionem: ut exindè constet id, quod statuunt, ad hæresim aut errorem in fide minimè pertinere posse; cùm vel hinc, ipsis quoque testibus, Traditionem certam ab eorum sententiâ abesse constet. *Fides enim non est temporum, ut aiebat ille præclarè, sed Evangeliorum.*

Quæ quidem à me dicta sunt, ut sæpè monui, eo rerum statu, quo nullum novum interpositum est Ecclesiæ decretum, ad antiquam Traditionem

(a a) Durandi. Is est Episcopus ille Mimatenfis Canonistarum xij. sæculi facile princeps, qui *Speculator* dictus est, edito nempe libro, cui titulum fecerat: *Speculum juris*. De illo egregio Canonistâ jam alibi diximus. Sed hîc observandum est Durandi nomen, in allegatâ decretali nusquam reperiri, & hanc esse damnatam propositionem: *Quia Pagani circa plures insimul feminas affectum dividunt conjugalem, verum post conversionem omnes, aut quam ex omnibus volunt retinere valeant, non immeritè dubitantur.*

elariùs & expressiùs declarandam. Qui enim in quæstionibus, quales nostræ sunt, quæ à trecentis ferè annis inter Catholicos agitentur, nullâ ejusmodi autoritate ducti, ad novas censuras repentè prosiliunt, eorum profectò numero sunt, quos dicebat Canus, *de rebus gravissimis temeritate quâdam, repentino quasi vento incitatos, ferre sententiam*: qui quidem quòd vehementiùs alios condemnârunt, eò profectò luculentius, non in illis hæresim vel errorem, sed in seipulis temeritatem, incitiamque produunt.

Ib. lib. viij. cap. v. pag. 320.

Quare his positis, omni ratione pervicimus, nos ab omni ejusmodi censurâ planè absolutos esse. Quadruplici enim veluti gradu tuti invictique consistimus. Primus est: tantùm abest ut morâ quæstione concors fuerit adversum nos ac perpetua & stabilis Scholasticorum omnium sententia, ut attentâ quidem universâ temporum serie, non tantùm autorum gravitate, verùm etiam numero, superiores simus: neque tantùm privatos Doctores innumerabiles, verùm etiam Theologicas Facultates multas easque celeberrimas, decreto quoque factò, consentientes habeamus. Hoc primum. Alterum: tantùm abest ut morâ quæstione, Ecclesia congregata, ipsique Pontifices, judicium interposuerint suum, ut potiùs consultò à judicando saltem temperârint, resque integras reliquerint. Tertium: ex eo consequens est, ut si privati Doctores posterioris ævi, consultò tacente Ecclesiâ, censorias notas vel maximè adhibuissent, non nisi temerariæ præcipitesque haberi possent. Postremum: nequidem id fecerunt, certo judicio concordique sententiâ; sed his planè verbis, quæ opinionem, non autem firmum decretum indicent.

Jam verò cùm certa pro nobis, atque omni autoritate firmata, Synodi Constantiensis decreta proferemus, quinta quæstio erit: quo illi loco sint, qui tantæ autoritati contradicant? Sed eam quæstionem ad aliam hujus operis partem reservamus. Hic nos tutos esse probasse sufficiat.

Cæterùm cùm Melchioris Cani proferimus autoritatem, non propterea omnia, quæ hæc tractando, magnificè de Scholasticis Doctoribus edixerit, à nobis comprobata esse volumus, quale est illud: *Scholæ autoritate res plurimas ab Ecclesiâ esse definitas*; cùm potiùs videatur dicere debuisse, perpetuæ Traditionis autoritate definitas fuisse: cujus Traditionis Scholæ doctrina, pars aliqua haud quidem contemnenda fuerit. Neque magis probamus illud: *Omnes simul Scholæ Theologos, uti retulimus, errare non posse... quòd eorum error, error esset Ecclesiæ, utpote, cùm ad discernendum hujusmodi res, non alios Ecclesiâ quàm Theologorum oculos habeat, qui si fallerentur, totum Ecclesiæ corpus, in sito facerent errore versari*. Quasi Episcopi, veri Ecclesiæ Doctores à Christo instituti, nihil ipsi per sese sapiant & intelligant; aut Scholastici tantùm, non autem vel maximè, qui in publicâ Ecclesiæ Cathedrali, verbum divinum catechismusque tradant, audiendi sint: quæ & alia quo sensu probanda, vel intelligenda sint, in medio relinquimus. Id unum contendimus, ut illius quoque, qui Scholasticis plurimùm tribuat, calculo, à quorundam Scholasticorum censuris tuti & illæsi simus.

Ibid. cap. v. p. 319.

Ib. liv. xij. cap. vi. pag. 493.

CAPUT XV.

Alia nota : quæ ad fidem pertinent paucis diluuntur : sapiens hæresim , malè sonans , periculosum in fide quid sit : schismaticum à D. STRIGONIENSI iniustum , sed ne hujus quidem nominis significatione perspecta.

NOSTER quidem Gerson , quo autore à nostrâ Facultate multas , easque accuratas , & ad regulam exactas censuras esse editas , omnes consentiunt , de censurarum notis , multis libris agit . Sed in eo libro maxime , cui est titulus , *Declaratio veritatum quæ creari debeant* . Quo loco post hæretici , erroneique notas , docet , propositionem quæ hæresim sapiat definiri posse eam , *ex cuius concessione , coassumpto aliquo , quod non potest rationabiliter negari , sequitur hæresis* . Talis esse videretur hæc propositio : *Gregorius Magnus non fuit Papa* . Assumpto enim eo , quod non fide quidem sed aliunde certissimum est : *Gregorius Magnus rite fuit electus in Papam ; sequeretur eum qui canonicè in Papam sit electus , non esse Papam* , quod esset hæreticum . Unde existit illud , *sapiens hæresim* , in eâ propositione , *Gregorius Magnus non fuit Papa* ; quam definitionem à Gabriele Biel (bb) Gerson deprompsit integram . Totum verò illud , *sapiens hæresim* , à nostrâ sententiâ excluditur , cum illud *coassumptum* , quod licet non fide certum , alioqui evidens per se sit , nequidem fingendo excogitare quis valeat .

Malè sonans in fide , quantum capio , haud facilè secernas , ab eo quod *sapit hæresim* , sive errorem ; sed ut id quod *sapit hæresim* ad gustum quemdam , ita id quod *malè sonat* , magis refertur ad aures : quòd cum subtiliter apud te pensitaveris , in idem recidere facilè comperies ; quamquam *malè sonans* à Melchioro Cano confunditur cum eo , quod sit *piarum aurium offensivum* , de quo dicemus postea .

Neque ab iis multùm distat istud quod *periculosum in fide* dicitur : cuius quidem notæ insigne exemplum habemus in censurâ nostrâ Facultatis XXIV. Maii 1664. Erat hæc Vernantii propositio : *Si Papa non est infallibilis in Scripturis interpretandis , nostra fidei professio mutanda est , neque dicendum amplius , nos Sanctam Ecclesiam Catholicam & Romanam credere* . Quæ propositio , quoniam ea quæ fide certa essent , cum incertis dubiisque implicabat ,

(bb) Biel] Canonicus regularis in libros Magistri sententiarum commentaria scripsit non aspernanda , & docuit in Universitate Tubingensi ab Eberardo Comite Wurtembergensi an. 1477. instituta . Diximus in nostris notis Gallicis hunc docuisse in Universitate Turingensi , errorem nempe secuti D. DUPIN , quem hic emendatum volumus . In textu quoque D. BOSSUET levis error irrepit , sive sit ille ipsius D. BOSSUET , sive , quod nos credimus , amanuensis . Dicitur enim hanc definitionem à Gabriele Biel Gersonem deprompsisse ; cum potius fuisset dicendum eam Gabrielem Biel à Gersonem deprompsisse . Nam vix natus erat Biel , quando Gerson diem supremum obiit , an. 1429. Vid. Dup. xv. fœc.

remque fidei solâ opinione fundabat , ipsa fides in periculum vocabatur ; quippe quæ cum opinione in eisdem casus consortium trahi posset . Atque id sacra Facultas cum intelligeret præclare pronunciauit : *Hæc propositio est falsa , temeraria , scandalosa , periculosa in fide* . Quam censuram incurrit nunc , qui Primatûs fidem totamque Ecclesiæ Catholicæ auctoritatem , cum eâ quam imberiter opinione , connectunt .

Jam profligatis iis quæ nostram fidem incusent , facile efficiemus , ut illo schismatici elogio , quod Dominus Strigoniensis iratus effudit , nihil quidquam sit inanius . Et quidem doctrinam nostram , contra potestatem indirectam , non modò Perronium Cardinalis , sed etiam , eodem teste Perronio , ipse Bellarminus hujus potestatis propugnator acerrimus , absolvit ab anathemate . Cæterùm , ait Perronius , *ipse Bellarminus monet id quod de Pontificis in temporalia potestate indirectâ docet , non à se haberi ut fidei doctrinam , aut sub pœnâ anathematis & excommunicationis à fidelibus tenendam . Quare hæc omnia communioni Ecclesiastica sancienda impedimento esse non possunt ; certissimèque constat à Domino Strigoniensi inustam schismatis notam , ne illius quidem definitione perspectâ* .

Primum enim schisma separationem sonat ; quare schismatis nomen sponte corrui , ubi nulla separatio est . Atqui Clerus Gallicanus , neque se à quoquam , neque quemquam à se separat : ergò schismatis nomen , ipsâ nominis significatione statim vacat . Si autem vacabat in nos , necessariò recidebat in autorem ; cum procul dubio sit ipse reus schismatis , qui pacificis ac fratribus schismatis crimen intentat . At enim ejus nomine respondebunt : Vos Galli nondum schismatici , sed propositiones vestræ schismaticum virus instillant . Quo pacto ? Idèd certè quia ad separationem inducunt . At quâ in re ? In doctrinâ scilicet , cum res doctrinæ sit . An ergo docemus rem à communi omnium fide abhorrentem ? Id si ita est , jam non schisma , sed hæresis aut error est , quod cum nec ipse dixerit , certè schismatis nomen , nullâ re nixum , inane esse docet . An fortè schismatici sumus , quòd de doctrinâ non necessariâ litigamus ? Atqui ne litigamus quidem ; nostra proponimus ; ab omni contumeliâ & censurâ temperamus .

Ecclesiæ antiquitatis aliæ alias Scripturas admittebant : non easdem omnes . Erant qui epistolam ad Hæbræos , erant qui Apocalypsim respuerent , & in iis quidem à Romanâ Ecclesiâ dissentirent : nullum tamen erat schisma , quòd innocuè & citra cuiusquam injuriam dissiderent , neque alii alios condemnarent ; quæ longè profectò gravioris momenti , quàm hæc nostra erant .

Nostrî certè Episcopi neminem condemnârunt . Si verò schismatici sunt idèd , quòd non latiri esse videantur , apud nos doceri suis decretis contraria ; jam sunt schismatici , qui in aliis regionibus nostra proscribunt , aut verò condemnata ea esse , demonstrare oportet . Quod tu si crederes , non jam schismaticos , sed hæreticos nos diceres .

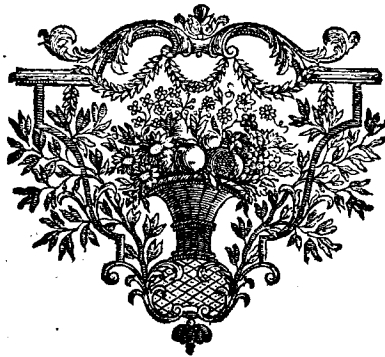
Summa sit . Duo sunt quæ in Declaratione Gallicanâ proponuntur : alterum communis omnium fides de Primatu Petri ; alterum sententia Parisiensium & Ecclesiæ Gallicanæ , quam à Synodo Constantiensi , & antiquâ Traditione manasse arbitramur . Sanè cum fidem proponere aggredimur , ea tantùm producimus , quæ omnes Catholici uno ore suscipiunt . Neque verò

Cenf.
Strig. in
vind. Scol.
&c.

aliter egit Dominus Strigonienſis, in eâ quam cum ipſâ cenſurâ edidit fidei profefſione ſolenni. *Proſitemur, inquit, atque ſpondemus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quæ unica eſt, perpetuò adheſuros, neque ab ejus inſtitutis, totius Orbis conſenſu approbatis, ubique florentibus ac dilatatis, quovis prætexitu diſceſſuros.* Non ergò privatas ſententias adducat oportet, qui fidem profitetur, ſed quæ totius Orbis conſenſu approbata, ubique florentia ac dilatata ſint.

At dices: quid ergò additis alia? Addimus quæ utilia Eccleſiæ, quæ familiaria nobis, quæ poſteris profutura: addimus quæ Primatum ipſum, atque amplitudinem Romani Pontificis firment, invictamque & in animos ſuavius influentem præſtent; ſed ea aſſerentes, condemnamus neminem; veritatem pariter pacemque diligimus.

Exploſo ſchiſmatici titulo, *illud abſurdum & deteſtabile* Domini Strigonienſis, quippe quod plus irarum, quàm cenſurarum habeat, omitimus. Nihil enim videtur dixiſſe, qui cum nihil perſpicuum haberet dicendum, vagâ confuſâque ſententiâ deteſtabilem eſſe doctrinam eſſutiit eam, quam fidei repugnare nec ipſe diceret.

APPENDIX

A P P E N D I X
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
D E
ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER TERTIUS.

Quòd DECLARATIO GALLICANA ab omni cenſurâ immunis ſit ex ipſo ſtatu quæſtionis demonſtratur.

CAPUT PRIMUM.

Averſarii falſa imputant Pariſienſibus, ac peſſimè conſtituunt ſtatum quæſtionis: Anonymus autor tractatus DE LIBERTATIBUS ECCLESIAE GALLICANÆ: Papæ ſuprema poteſtas & Monarchia Eccleſiaſtica à GERSONE, & aliis Pariſienſibus agnita: Conſtantienſis Concilii loci à CAJETANO & aliis objecti: an reſcuſus ad Concilium in extraordinariis caſibus ſupremam Papæ impe- diat in ordinariis caſibus poteſtatem?

NIMADVERTI eos, qui antiquam Pariſienſium ſententiam, eique congruam Cleri Gallicani Declarationem cenſoriis con- figunt notis, id facere ex conceptis de hoc dogmate falſis opinionibus, quos proinde, conſtituto ſtatu quæſtionis, facile reſellemus.

Atque ille quidem, qui *de libertatibus Gallicanis*, ſcripſit Anon. de
Anonymus, quæſtionem de Conciliorum potiore poteſtate ita conſtituit: lib. v. c. v.
Tom. II. Append. M

vj. xi. xv.
xvj. & pass.

Sed quæstio est, penes quem sit suprema potestas, an penes Episcopos sine Summo Pontifice, an penes Summum Pontificem sine Episcopis, dum invicem distinguuntur. Quare toto libro V. quo hanc quæstionem tractat, ubique proficitur agere se de Concilio, à quo Summus Pontifex ejusque Legati absint. At profectò constat non in eo positam quæstionem: an Papa Concilio subfit ei, quod sine ipso congregetur: quæ specialis est controversia tractata ab Orientalibus, tempore Concilii V. congregati sine Vigilio (a); sed an Pontificis decreta de fide, aliisque hujus generis rebus, ea sint quæ à Synodo retractari possint, atque interdum debeant, & an congregato, ut nunc ordinariè Canones jubent, ejus autoritate Concilio, ipsius, an Patrum ac sacri consensûs sententia prævaleat.

In eodem errore versatus est Emmanuël Schelstratus ac cæteri passim, qui intelligunt, ejus tantum à nobis asseri Concilii potestatem, quod seorsim à Papâ fiat. Quo uno clarum est, à toto quæstionis statu aberrare eos, eorumque argumenta, censuras, tractationes universas in irritum cadere.

Sanè apud omnes constat, certis quidem in casibus extraordinariis, Concilium abque Papâ congregari posse; idque non modò in schismatis casu, si Papa sit dubius, sed etiam extra schisma, si sit hæreticus, si detentus, si mente captus, si apertè simoniacus, si ea molitur quibus universam perfundet Ecclesiam, aliis denique in casibus, qui dilationem remedii non pa-

Id. c. v.
n. 13.

(a) *Congregati sine Vigilio.* Binius in notis quas addidit Concilio V. affirmat quidem, non verò probat *Vigilium Papam hanc Synodum autoritate Pontificiâ indixisse.* Quapropter operæ pretium esse duximus hic narrare per summa capita Vigilii cum Patribus Synodi V. celeberrimam controversiam. D. DE MARCA de Concord. &c. lib. v. cap. xj. n. 10. rem leviter attingit his verbis: *De quæstione propositâ decernere quinta Synodus sibi liberum esse duxit, etiam absente Pontifice; sed in eâ d'ssertatione quam edidit Labbeus Tom. v. Conc. pag. 595. ille hæc ordine explicat & probat: 1.º tantum abfuisse à mente Vigilii ut ipse statim approbaret trium capitulorum damnationem, ut è contrâ tulerit graviter edictum quod de eâ quæstione fanciverat Justinianus, conquestusque fuerit de Episcopis qui edito consenserant: 2.º existimasse eum tali condemnatione condemnatum in ipsum Chalcedonense Concilium, quod in scripta Theodoretî non animadverterat, & Iba epistolam approbasse videbatur: 3.º evocatum Constantinopolim ab Imperatore Vigilium, qui causam trium capitulorum una cum Orientalibus Episcopis disceptaret: 4.º cum Orientales eò maximè intenderent ut quoquo modo edictum subscriberetur, omnem de eâ re collationem repudiatam fuisse à Vigilio, qui etiam comminatus est à suâ communione alienos fore eos, qui edictum subscriberent: his comminationibus iratum fuisse Justinianum & commotum populum, ita ut ipse Vigilius coactus fuerit clam fugere Chalcedonem: 5.º inde factum esse ut Imperator, remoto edicto discussionem hujus causæ integram futuræ Synodo permisisset, Vigilium hoc sibi placere significasse, datâ epistolâ ad Eutyrium Patriarcham C. Pm, sed ramentum petiisse ut Synodus in Italiâ haberetur: iussisse autem Imperatorem ut Episcopi convenirent Constantinopolim: 6.º Synodo congregatâ, Vigilium, qui promiserat in suis ad Eutyrium literis, se Synodo adfuturum, ei adesse noluisse multis de causis; sed præcipuè quia paucissimi secum erant Episcopi Occidentales: interea scripisse eum ad Imperatorem suum *Conjutum*, quo copiosè suam de tribus capitulis sententiam explicabat, simulque contendebat, has quæstiones post Chalcedonense Concilium retractari non oportere: 7.º hanc controversiam nihilominus disceptatam fuisse & decisam à Concilio, & Vigilium ab Imperatore in exilium pulsam, eò quòd Synodica definitione consentire nolisset: 8.º denique post sex menses tria capitula à Vigilio fuisse damnata, decretali etiam editâ ad Eutyrium, in quâ sic loquitur: *Que verò aut à me aut ab aliis ad defensionem trium capitulorum facta, præsentis hujus scriptis nostri definitione evacuavimus.* ibid. pag. 602. Ex quibus duo concludimus: primum, non tantum invito, sed etiam contradicente Papâ, quæstionem à Synodo habitam fuisse & definitam; alterum, Synodi œcumenicæ iudicium adeò valuisse, ut ipse Papa, quantumvis repugnans, ei demum consenserit.*

terentur, quos casus evenire posse, Theologi, Canonistæque omnes, & ipse etiam agnoscit Anonymus; atque iis in casibus, Papæ Concilium anteponi oportere nemo diffitetur. Quorsum enim attineret Concilium absque Papâ fieri, nisi autoritas Concilii prævaleret? Rursus autem confitemur generale Concilium absque Papâ congregatum, nisi id ipsa necessitas expresserit, ipso jure esse nullum; ut iis de rebus litigasse, nihil aliud sit, quam operam ludere, & aliis invidiam conflare voluisse.

Sunt alia quæ nobis imputent æquè falsa. Primum negari à nobis, eam quâ Romanus Pontifex Christo autore gaudeat supremam in Ecclesiâ potestatem, ac Monarchicum Ecclesiæ Romanæ statum, sive, ut Patrum magis utamur vocibus, illam perfectissimam unitatem, in quam Ecclesiæ administrandæ ratio tendere ex Christi instituto debeat. Hoc primum nobis imputant: tum illud ex eo profluens, nullum à nobis poni controversiis oborturis finem, nisi Concilio generali congregato, totoque Orbe commoto, quod cum sit difficillimum, ac sæpe ne possibile quidem, hinc dari hæreticis grassandi, & omnia perturbandi locum. Denique addunt, si fieri possit, id quod Parisiensis asserunt, Romanum Pontificem de fide decernentem aliquando falli, etiam fieri posse, ut quæ Catholica fides & Ecclesia sit, non eadem semper Romana fides & Ecclesia sit. Ea verò esse quibus maximè moveantur, & quibus Libros impleant, qui bonâ fide agat, nemo negaverit. Atqui ea ne objicerent quidem, si vel statum quæstionis cogitare vellent.

Supremum enim illud, ut inde ordiamur, ex Concilio maximè Constantiensis repetendum putant. Vel Cajetanum audi contra nostros disputantem. Statim fundamenti loco ponit illud, in Constantiensi Synodo per Martinum V. ita definitum: *Papa supremam habet autoritatem in Ecclesiâ Dei.* Cui est geminum illud, ab eodem Synodo in Wiclefo damnatum, & à Martino V. approbante Synodo repetitum: *Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias.* Idem urgent omnes, & eo maximè argumento Nicolaus Dubois Declarationem Gallorum oppugnat.

Optimè interim, quòd ex eâ Synodo maximè argumentantur, quàm maximè autorem secuti sumus. Neque immeritò ex eâ Synodo supremæ autoritatis vocem ac titulum constabilitum volunt, qui in eâ Synodo primum appareat. Res enim ipsa antiqua; sed prima, quòd sciam, Synodus Constantiensis fuit, quæ supremæ autoritatis adhibitâ voce, Romanæ Ecclesiæ Primatum commendaret. Hinc nostrum postulatum, ut ex eâ Synodo, supremum illud interpretemur, in quâ primum fuerit summâ autoritate proditum. Hic jam adversarios trepidare videas. Satis enim sciunt Synodum Constantiensem eam esse, quæ apud ipsos malè audiat, quòd Conciliorum faveat autoritati; sed profectò necesse est, vel omnia jura conturbent, vel eo utantur iudice quem ipsi elegerint.

Nos, inquit, non protulimus Sessionum IV. & V. decreta, quæ Concilium Pontifici anteponunt: nondum enim omnes obedientiæ convenerant. At nihilo magis convenerant Sessione VIII. cum illud in Wiclefo damnatum est: *Romanæ Ecclesiæ non est suprema inter alias Ecclesias.* Una tum

Cajetan.
de aut. Pap.
cap. j. post
tom. iij.
comm. in
sum. S.
Thom. p.
6.
Bull. Mart.
v. inter un-
ctas tom.
xij. Conc.
pag. 265.
Disq. arr.
iv. pag. 21

convenerat Joannis XXIII. obedientia, quæ Sessionum IV. & V. edidit canones, quos pertimescitis. Certè sanctam Synodum tam citò à sententiâ disscessisse, atque à Sessione V. ad Sessionem VIII. tantam rerum esse conversionem factam, nec vos ipsi creditis. Ergò suprema illa autoritas Pontifici attributa, cum eâ quàm Constantienses Concilii asserunt autoritate, non repugnat. Illud tamen omittamus: Sessionum IV. & V. decreta in alium locum differamus. At certè adversarii non negabunt in Sessione V. ita intelligendam esse supremam autoritatis vocem, ut Sessione VIII. explicata est; atqui in Sessione VIII. ita explicatum est supremam esse Ecclesiam Romanam, ipsumque Pontificem, *quatenus Primatum habet super omnes Ecclesias particulares*. At fortè Cajetanus ne eum quidem locum, tametsi est à Martino V. apertè comprobatus, proferre voluerit: obscurus, ambiguus, nimisque Conciliaris est ille locus. Audiamus ergò tandem quid ex Martino V. prolatus voluerit. Nempè id in Bullâ *inter cunctas*, sacro Constantiensi Concilio approbante editum: *Quòd Papa canonicè electus... sit Successor Beati Petri, habens supremam autoritatem in Ecclesiâ Dei*. At ne illud quidem cogitas, *supremam dixisse in Ecclesiâ Dei*. Tu continuò infers: ergò super omnem Ecclesiam, etiam congregatam. Statum quæstionis, & ipsa quæ laudasti verba mutas. Nos autem fatemur, supremam *in Ecclesiâ*, non totâ Ecclesiâ, etiam congregatâ, superiorem; sive quod idem est & in Concilio Basileensi positum: *Papa in Ecclesiâ major, non tamen totâ Ecclesiâ major*.

Cajer. loc. cit. cap. vij. At enim Cajetanus ita philosophatur: Non est ille supremus etiam in Ecclesiâ, qui supra se agnoscit aliquam in Ecclesiâ potestatem, cui subdit. Atqui Parisienses talem Papam faciunt, qui Conciliari potestati subdit, non ergò Papalem, sed Conciliarem supremam faciunt potestatem. Cui argumento facilè respondemus, utramque supremam esse diverso respectu: supremam alteram, nempe Pontificiam, tanquam ordinariam; supremam alteram, nempe Conciliarem, extraordinariis in casibus, ac rarò eventuris: quam distinctionem, ne ea quidem, quâ plurimum Cajetanus utitur, Philosophiâ respuat. At enim supremi vocem strictissimè vult acceptam, etiam in Constantiensi, quod laudat decreto; siquidem id fingit, omnes Concilii Patres, quidquid antea cogitârunt, edixerint, sanxerint; Martinum verò V. quidquid audiverit, approbaverit, exscriperit, oblitum esse penitus. Rectè. Sin autem non ita est, ipse profectò Cajetanus est nimius, & suprema Papæ potestas, ex Constantiensi quo utitur decreto, mitius intelligenda est.

Gerf. de potest. Eccl. conf. x. T. ij. p. 239. & concl. ij. pag. 239. 256. Vis Monarchiæ vocem? Nostri ultrò amplectuntur, & apertè Gerson: *Plenitudo potestatis Ecclesiastica... à Christo collata est, supernaturaliter Petro sicut Vicario suo & Monarcha primo, pro se & successoribus usque in finem sæculi; & postea pro absurdo habet, regimem Ecclesiasticum non esse Monarchicum, & habere multiplex caput: quod quidem, inquit, est apertè hæreticum; & tractatu celebri, de asseribilitate Papa, postquam humanas Monarchias in Aristocratias aliquando converti posse memoravit, ut olim in Republicâ Romanâ factum est, addit: Non sic de Ecclesiâ Christi, quò in uno Monarcha supremo... fundata est à Christo... & oppositum sentientes... errant in fide... contra articulum illum, ET UNAM SANCTAM ECCLESIAM.*

Id. tract. de asser. Pap. consil. vij. ibid. p. 213.

Quod factum esse docet, ut non schisma fieret, sed reductio ad unum supremum; & idem ipse, nostrique semper inculcant. Neque eò secius ipse, & alii iisdem in locis, Concilii superioritatem ex Constantiensibus decretis vel maximè propugnant. Quare totum illud de supremâ potestate, deque Monarchiâ statu, extra quæstionem est, & nobis invidiosè objectum.

At enim Richerius hanc Monarchiam odit (b), & ubique insectatur, & Aristocratiam Ecclesiasticam laudat. Non ille quidem absolutè, sed Monarchicum esse Ecclesiæ statum suo sensu profitetur. Verùm utcumque est, ipse viderit: non Clerus Gallicanus tutandum eum suscepit: Gersonem potius & Parisienses tueretur. Sed ne ipsos quidem, nisi quatenus antiquæ Traditioni, & Synodo Constantiensi consentiunt. At, inquis, non est supremus Romanus Pontifex, si semper ab eo ad Concilium recurratur: & hoc nobis imputas extra quæstionem. Ad certos enim casus, eosque extraordinarios atque generales, quibus Ecclesia tota concutitur, sese ipsa redigit Constantiensi Synodus, quam sequimur ducem. Eo vero prætextu continuò sollicitari Ecclesiam, ac Christianum Orbem commoveri, Sedisque Apostolicæ autoritatem, in ordinario etiam regimine & quocumque casu dato, à Concilii autoritate suspensam, adeoque impeditam semper, & invalidam teneri, ac nomen nudum esse, pejus omnibus malis odimus. Neque eò magis probamus Pontifici etiam delinquenti, aut delinquere viso semper intentari Concilii generalis autoritatem, ac sub Concilii nomine schismati præberi fomitem. Gerson enim & alii inculcant assiduo, valere Concilii autoritatem ad Papam judicandum certis casibus, usque ita extraordinariis, ut vix mille annis, bis aut ter eveniant: quibus tamen haud secus ac quotidianis casibus in antecessum provideri, stabilitâ Concilii autoritate necesse sit, quòd scilicet Ecclesiæ ipsi in æternum duraturæ, mille anni sint tanquam dies unus; torque tentationes expertam ac tantis præliis præparatam, vigilare sibi que cavere oporteat.

Neque ex eo quòd Constantiensi Synodus Papam subesse Concilio velit, etiam in negotio reformationis generalis, ideò probamus reformationem eam quam sine Papâ aggredi vellent. Nam Cameracensem audimus, ita concionantem in ipso Constantiensi Concilio: *Manifestum est quòd Ecclesia fuit multipliciter deformata, indigitque & nunc maximè indiget, ut in fide & in moribus reformetur (explicatâ fide scilicet, ejectis hæreticis, purgatisque moribus) Sed nunc membris Ecclesiæ separatis à capite, per tetrum illud schisma, & Apostolico dispensatore & direttore carentibus, nequaquam be-*

(b) Richerius hanc Monarchiam odit.] Hoc quidem est falsissimum & à Richerii adversariis calumniosè dictum. Nam Richerius nunquam in eâ re vel tantisper discessit à doctrinâ Majorum Scholarum Parisiensis, atque adeò Gersonis, qui tradiderunt statum Monarchicum Ecclesiæ regimine aristocratico & democratico temperari; quod etiam firmis rationibus comprobavit Petrus Alliaccensis, tractatu de Ecclesiâ, Concilio generali & Romano Pontifice Constantiæ edito: Vid. App. tom. ij. operum Gerf. pag. 945. Neque desunt hodie qui suspicentur Richerium, quâsi ille hanc doctrinam oderit, sive quia Richerius asperioribus quandoque verbis utebatur, sive quia ejus adversariorum nomina illustra præcerto judicio apud multos valent. Cæterùm quisquis attentè legerit hujus Doctoris defensiones, virum hunc cognoscet, cum præcæ doctrinæ retinentissimum, tum differendi industria omnibus Theologis utilissimum.

Gerf. de pot. Eccl. loc. cit.

Vid. Pet. Alliacc. intr. op. Gerf.

ueneri posse speratur. Quod quidem secuta Synodus Constantiensis, reformationem distulit, & electionem Pontificis expectavit.

CAPUT II.

Falsò imputari Parisiensibus, quòd saltem in fidei causis, recursus ad Concilium semper sit necessarius.

AT illud ineluctabile esse putant, quòd, saltem in fidei causis, recursus ad Concilium semper sit necessarius, si Papam negemus esse infallibilem. Quà unâ doctrinâ prævalere hæreses, cum in ea incidunt tempora, quibus Concilium vix ac ne vix quidem congregari possit. Hoc adversarii omnes ad unum inclamant; sed hæc omnia frustra sunt. Jam enim Lutherum omni anathemate persecuti sumus, quòd ad generale Concilium omnia fidei decreta suspenderet; & nostra Facultas eandem doctrinam in Milleterio condemnavit atrocibus notis: quam censuram integram suo loco referemus. Neque obscurum est Gersonem & alios, id non tantum Concilio generali, & congregatæ Ecclesiæ, sed etiam ubique diffusæ tribuisse, ut errare non possit; nec mirum, cum Concilium ipsum eò sit infallibile, quòd Ecclesiam repræsentet: quo fit ut Ecclesiam per se esse infallibilem negare nequeat, qui vel intelligat repræsentare quid sit. Denique pestiferam doctrinam Clerus Gallicanus, novissimâ illâ, quam totis studiis impugnant Declaratione, confixit, dum sine Concilio quoque Ecclesiæ consensum valere professus est. Sed illum quem laudamus, Ecclesiæ consensum irridet Nicolaus Dubois, dum ea verba tractat Declarationis Gallicanæ, nisi Ecclesiæ consensus accesserit. Sic enim interrogat: *Cujus Ecclesiæ? An universalis omniumque Prælatorum & Episcoporum, etiam Capitulum, tam Cathedralium quam Collegiatorum?* Ut ludit vir suavis, sibi que & aliis offundit nebulas! Pergit porro: *An omnium Episcoporum totius Orbis etiam Japonum, Indiarum, & aliorum apud infideles, vel hereticos latitantium? Quandonam tandem hic habebitur? Dum expectabitur ab aliquibus aliorum consensus, ex his forsitan mortui erunt plures, qui forte consenserint, sed de quorum consensu non constat authenticè. Illorum igitur qui successerint novus consensus erit expectandus.... An majoris partis.... Facti questio inextricabilis, quia unde sciatur, quòd illi quos consensisse constabit authenticè, majorem partem Ecclesiæ constituunt.* Quin Episcoporum labori ac sumptibus parci vir providus: *Quanta, inquit, singulis Episcopis molestia, & sumptus, ut ex toto Orbe, ab omnibus Ecclesiis vel saltem majori earum parte obtineant authenticam consensuum demonstrationem?* Metuit etiam Galliæ ab iis, qui prætendunt Pontificias Bullas de Janfeniano negotio, non esse receptas: *Satisque, inquit, ipsis erit si negent? quia.... illi incumbit probatio, qui affirmat, non qui negat.* Hæc tamen & alia, quæ operosè & anxie vir bonus congerit, eo fundamento nituntur, quòd consensus, nisi certâ con-

Disq. art. viij. n. 107. 108. 109. 110. & seq. pag. 38. 39. vid. etiam part. refut. & c. pag. 78.

sentientium omnium, per peculiare instrumentum, testificatione constare non possit; quòd cum sponte & uno veluti flatu corruat, tum omnis machina concidat necesse est, & inanes terriculæ, uti illa in nubibus efficta monstra, evanescent.

Paribus argumentis si quis adoriatur nostrum autorem, rogetque aliqua lex recepta, an obsoleta sit? Credo, plebiscitum requiret, quo ipsi quidem constet plebem decreto factò legi obstidisse, aut verò consensisse: vel quandoquidem plebi subditæ non est datum abrogare legem à Principe latam, nisi aliquo modo Princeps consenserit, noster hæsitabit quoad de abrogatâ lege diploma Principis afferatur: totumque illud, quo de explicito & implicito, interpretativoque consensu, Theologi, Philosophi, Jurisconsulti fanciunt ad unum omnes, futurum est irritum. Hos in re tam seriâ ludos agunt.

Neque cogitant consensum publicum non eo constare, quòd aliquod de illo extet commune & publicum instrumentum. Quin illud est per sæpe multò validissimum, ut in omnibus Imperiis, ita in Imperio Christi, quod nullo peculiari instrumento consignatum, sed omnium inscriptum mentibus, omnium sermone usuque celebratum. Atque illud in Ecclesiâ plerumque contingere, & ex sese perspicuum est, & suo loco fusiùs exequemur, & vel nunc satis liquet de decretis Pontificiis nullam dubitationem esse posse, receptane sint an non? Quis enim nesciat nullis missis Nuntiis, nullis perlatis literis, de Janfeniano negotio Diplomata ubique obtinere, cum neminem obstrepere ac reclamare audiamus? Quod cum sit, tunc Concilium non est necessarium. Sic enim suâ sponte per pronos animos, ab altâ Sede Petri, vera doctrina prolabitur, ac Romano Pontifice omnium explicante doctrinam & sententiam, nihil necesse est, ut congregatâ Synodo, ipsa per se tota quid censeat Ecclesia eloquatur. Denique quocumque modo fiat, ut Ecclesia consentiat, transacta planè res est. Neque enim fieri potest unquam ut Ecclesia Spiritu veritatis instructa, non repugnet errori. Sic res Janfeniana processit. Sed hoc quoque suo loco. Interim, fatis constat totum illud tantoperè à Disquisitore, aliisque jacturum, de sumptibus atque laboribus, deque Nuntiis ac litteris quocumque mittendis, ludicrum vanumque esse.

CAPUT III.

Quòd si unus vel alter Romanus Pontifex in decreto fidei aberraret, nihil fidei Romanæ, nihil Romanæ Cathedræ Sedique Apostolicæ noceretur.

JAM si eveniret illud, quod absit, ut à Romano Pontifice quæstionem fidei malè judicante, reliqua Ecclesia dissentire cogeretur, non propterea fides & Ecclesia Romana interiret, aut vera Ecclesia fidesque Roma-

na esse desineret. Id jam docuimus, cum de Joanne Driedone loquere-
mur: quo loco constituimus, Romanam, hoc est Petri non defecuram fi-
dem eam esse, quæ à Petro primo, per successorum seriem ad nos devo-
luta jam coaluit. Neque verò Romana fides in solo aliquo Pontifice est;
alioquin intereunte Pontifice, Romana interiret fides. At etiam vacante Sede,
Romana fides viget, vigeretque profectò, etiam si Pontifex pluscquam mor-
tuis, quocumque tandem modo, à fide deficeret; & in infando illo schif-
mate, quo quadraginta ferè annorum spatio non erat in Ecclesiâ Pontifex,
nisi dubius, ac proinde nullus, si Bellarmino aliisque credimus, haud pro-
pterea minus Romana fides, Romana Ecclesia stetit. Unde Joannes à Tur-
recremata, Dominicus Jacobatus & alii Canonistæ, sive antiquiores, sive
posteriores, suo quodam modo Sedem Apostolicam & Romanam fidem ab
ipso Pontifice sejungunt; & ipse Turrecremata scripsit: *Si vel maximè*
Eugenius IV. Synodi Basileensis Sessiones primas confirmare voluisset, Sedem
Apostolicam passuram non fuisse, quæ quidem, an, & quatenus rectè distin-
xerit, alibi inquiremus. Hinc profectò clarè perficimus, etiam eorum au-
toritate qui Romano Pontifici maximè favere velint, eos à Sede suâ certo
quodam modo ita esse distinctos, ut vel iis labentibus, Sedes immota stare
possit, quod huic loco sufficit.

CAPUT IV.

*Adversarii quæstionem de superioritate Papæ ad vana redigunt;
casus hæresis evertit eorum generales regulas. CAJETANI
argutia recitantur.*

REPULIMUS ea quæ Parisiensibus falsa imputantur, sed odia profectò
omnia, quibus hanc sententiam prosequuntur necesse est ut concidant,
cum ea viderimus, quæ ipsi, vel tanquam necessaria, vel tanquam pro-
babilia consententur.

Placet primùm audire quid illi velint, qui vehementissimi omnium fue-
runt. Hi dicent statim, Papam supra omnia Concilia esse; nullo casu à sibi
subjectis judicari; neque enim duas potestates supremas esse posse; contra-
riam sententiam erroneam esse. Ita Cajetanus, primus omnium, quod sciam,
erronei affixâ notâ, satis confidenter (quippe quem nec alii sequerentur)
sed ipsum tanta dicentem audiamus. Statim hæret ad Canonem, *si Papa,*
& ad illud, *nisi fuerit à fide devius*. Tunc enim accusari, damnari, deponi
Pontificem, velit, nolit constitetur. At forsitan declarativè tantum, non
autem deservitivè, ut aiunt: Papam enim volunt per hæresim ipso jure ca-
dere à Papatu, ac declaratione tantum opus esse. Hæc alii, non ipse Ca-
jetanus; atque omnino asserit non id divino jure, non humano esse cau-
tum. Sic denique statuit: *Papa hæreticus non est ipso facto depositus, sed*
deponendus, Sagacis enim ingenii vir fatis intelligebat ad quam Pontificii
status

status ac publicæ securitatis perniciem pertineret illud, *ipso facto depositus*.
Statim enim, hæresis mentione factâ, contemni impunè Pontificem à quo-
cumque privato, & ejus acta haberi nulla & irrita, & totam concuti Eccle-
siam: quæ Gerson intuens docebat, *Papam non cessare ipso facto, quo ca-*
dat in hæresim, sicut nec alius Episcopus, propter incertitudinem Ecclesiasticæ
politia. Neque erat quod ad notorietatem recurrerent. Primùm enim de
ipsâ notorietate luditur, periculosissimumque est notorietate agere, nisi
ipsa notorietas certo supremoque judicio declaretur. Tum si ad notorietat-
tam solam, animadversio necessaria redigitur, maximum erat periculum,
permitti Ecclesiæ hæretico Pontifici, certa in fidem, licet nondum notoria
machinanti. Quo in genere, quæ occultiora, ea periculosiora sunt. Quare
nec Canon, *si Papa*, in notoriâ tantum hæresi Papam judicari vult, sed
generatim, *si sit à fide devius*, honorique ac securitati ipsius Pontificis da-
tur, ut nonnisi à Concilio generali judicandus veniat. His quidem rationi-
bus victus Cajetanus assensit. At illâ interim præclara quam animo infor-
maverat, Pontificatus idea effluebat. *Magna enim*, inquit, *restat ambiguitas*
quomodo & à quo judicabitur Papa deponendus.... cum Judex in quantum Ju-
dex, sit superior eo qui judicatur. Magna certè & inextricabilis difficultas.
Videamus quomodo se expediat. Primùm refert à quibusdam dici, *quod li-*
cet absolute, Papa non habeat superiorem in terris Ecclesiam, ipse tamen, in
casu hæresis, habet superiorem in terris Ecclesiam universalem, & Janè, in-
quit, *est via communis*. Verùm eam ipse rejicit, malè sibi metuens, ne
scilicet ex illo casu pulsus in alium, nullo loco possit consistere. Neque
enim Christus peculiare quiddam, universali Ecclesiæ tribuit in solo hæ-
resis casu; atque omnino tota illa de perfectissimâ, hoc est, in omni casu
supremâ & absolutâ Pontificis Monarchiâ, tota, inquam, illa Cajetani idea
ac regula perit, si vel in uno casu hæresis, fallit. Attamen sic elabitur: *Possè*
dici quod Papa nec simpliciter, nec in casu hæresis habet superiorem in terris,
sed subest potestati ministeriali universalis Ecclesiæ, quoad solam depositionem.
At interim extorquetur vel ab invito illud, *subest*; neque efficiet ullâ arte
Cajetanus, eum qui, ut deponatur, subest, non etiam subesse, ut con-
vincatur & ut judicetur. Neque item efficiet, ut is qui habeat judicem,
non habeat superiorem. Quis autem negaverit ministerialem esse Ecclesiæ
potestatem? Respectu Christi certè; Papæ quidem respectu, ministeria-
lem esse, quâ Papa judicetur ac deponatur; nec si millies dixerit Cajeta-
nus, omnesque argutias exhauserit, ulli persuadebit.

Sanè operæ pretium est intueri ut se torqueat, dum potestatem illam
ministerialem exponit. Ait enim potestatem illam, quâ Papa deponitur,
tripliciter considerari posse. *Tria enim*, inquit, *inveniuntur in Papâ; sci-*
licet Papatus, persona que est Papa, putà Petrus, & conjunctio utriusque....
ex quâ conjunctio resultat Petrus Papa. His positis subdit: *Et quoniam*
amotio Papæ, sive per renuntiationem, sive per depositionem, sive per ejectio-
nem non est corruptio Papatus, nec Petri, sed conjunctiois Papatus & Pe-
tri; idcirco diligentissimè & cautissimè oportet pro regulâ habere ante mentis
oculos, cum de amotione Papæ tractatur, quod non requiritur potestas superior
Papæ, sed superior conjunctio inter Petrum & Papatum.

Tom. II, Append.

N

Sup. lib. j.
cap. xv.

Turr. de
Ecl. lib. ij.
cap. c.

Gerf. tract.
an liceat ap-
pellare à Pa-
pâ tom. ij.
pag. 305.

Caj. de
comp. &c.
cap. xx.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Hæc Cajetanus operosissimè tribus exequitur prolixissimis capitibus XX. XXI. & XXII. Quâ sanè doctrinâ facilè demonstraveris, ne Nestorium quidem, exempli gratiâ, ab Ephesino Concilio, tanquam superiore fuisse depositum. Quis enim non videat depositionem eam non esse corruptionem Episcopatus, qui sanè in Ecclesiâ Catholicâ manet integer; neque etiam Nestorii, qui in columnis superest; sed conjunctionis Episcopatus cum Nestorio: atque adèd Concilii Ephesini potestatem non esse superiorem Episcopo Nestorio, sed *superiorem conjunctione* inter Nestorium & Episcopatum: quæ quàm vana & absurda sint omnes intelligunt.

Ibid. cap. xxj. Quare & illud vanum est, quòd *illa potestas* quâ Papa hæreticus deponitur, licet minor Papatu, habet tamen vim coactivam, non super Petrum Papam, sed super conjunctionem Papatus & Petri... in causâ hæresis, ita quòd *illa potestas* relata ad Papam est ministerialis, relata ad conjunctionem Petri & Papatus in fieri vel dissolvi, subiecto existente disposito, est *autoritativa*.

Huc denique recidunt qui paradoxa fingunt, ut altiora quàm ipse Christus de Christi Vicario meditentur. Quæ Cajetanus, ut ipse profitetur, ex intimo Philosophiæ sensu quantumvis depromperit, omnemque Scholasticæ suæ artem excusserit, non tamen perfecit ut ad hæc inania, Theologiæ gravitas, ne dicam, fidei redigatur autoritas.

CAPUT V.

SUARIS labores aequè irriti circa depositionem Papæ in hæresim lapsi.

VIDIT Suarez Cajetani mirum in modum laborantis conatus irritos. *Hic*, inquit, *Cajetanus mirè se vexat, ne cogatur admittere in casu etiam hæresis Concilium stare super Pontificem*. Et ille quidem assentitur Cajetano neganti casum illum esse, quo certus & indubitatus Pontifex superiorem agnoscat, & ad illud recurrit: in casu hæresis, Pontificem ipso factò depositum esse. Ne tamen in illa quæ jam relata sunt, incurrat incommoda, illud, ipso factò, non valere dicit, nisi post Ecclesiæ declarationem. At jam illa omnia redeunt: si Papa accusandus, citandus, judicandus veniat, ergò habet superiorem; ac prohibere nemo potest, quin illa, quam Suarez postulat declaratio Ecclesiæ, non sit illius judicantis actus.

Ibid. n. 10. Id quidem sentit vir sagax. Cæterum sic se expedit: *Quando Ecclesia Papam hæreticum deponeret, non ipsa tanquam superior, sed ex consensione Christi Domini juridice declararet eum hæreticum esse, atque adèd prorsus indignum Pontificis dignitate, tumque ipso factò immediate deponeretur à Christo*. Quid sit autem illud, *consensione Christi Domini*, hæreticum adèdque indignum declarare, & quæ tandem illa sit Christi Domini *consensio*? Specialisne ea, an generalis, & quatenus nobis comperta sit, exponat qui potest. Certè quæ in Ecclesiâ rectè legitimèque, fiunt Christi, non dico con-

sensione, sed autoritate fieri confitemur, & eatenus Christus verè in Ecclesiâ est per suum Spiritum omnia administrans. Cæterum *immediate* hoc fieri, id est, nullâ interpositâ Ecclesiæ autoritate, nec Suarez dixerit, ut profectò ipse, haud minùs quàm Cajetanus sese inani operâ vexasse videatur.

At enim Suarez ait: ut, in electione Papæ, electores non conferunt ei potestatem, sed personam designant, cui Christus conferat; ita qui deponunt, personam designant, cui Christus abroget potestatem: neque abfinitia dixerat Cajetanus; sed hæc nihil ad nos. Id certè quærimus, an non Ecclesia aliquam exerceat jurisdictionem super eum quem citet, quem convincat, quem declaret inhabilem, ac potestate destitutum. Verba quærunnt illi; nos rem ipsam intuemur. Certè electores Papæ, genus aliquod jurisdictionis exercent in electum, quippe qui eidem Papatum conferant, cuius detrectantis excusationes admittere, si iustæ videantur, vel si iniquæ, respuere, atque ad onus suscipiendum cogere omnino possint. Sed utut sit, jus illud in privatum exercent: non enim electus verè perfectèque est Pontifex, antequam saltem acceptaverit: in depositione verò potestas exercetur in certum Pontificem, qui proinde non ut homo privatus, sed jam ut Pontifex judicanti subsit, ac proinde aliquo in casu, nempe in casu hæresis, inferior habeatur.

Huc accedit quòd non tantum certò hæreticum, sed etiam suspectum, & diffamatum judicare, adèdque vel damnare, vel absolvere debeat Ecclesia, ut & Joannem Driedonem dicentem audivimus & doctissimi quique confitentur, propter ingens fidei periculum. Unde glossa in caput, *si Papa*, dist. XL. verbo, *à fide*, sic habet: *Hic specialiter fit mentio de hæresi, idcò quia etsi occulta esset hæresis, Papa de illâ posset accusari, sed non de alio occulto crimine*: Quo casu nec recurri possit ad illud: Papam ipso factò esse depositum. Neque enim suspectus de occultâ hæresi, aut etiam diffamatus, ipso jure est depositus; sed venit accusandus, convincendus, deponendus, si contumax esse judicetur & incorrigibilis. Neque verò hæc commemoramus quòd illud, *declarativè*, aut *desinitivè* deponi Pontificem magni ad fidem Catholicam momenti esse putemus. Ea namque omnia, cum in idem re ipsâ redeant, habemus promiscuè; quanquam nostra, ut planiora ac simpliciora, præferimus. Neque placet per verborum circuitus & ambages in ea recidere, à quibus primâ specie abhorrere videaris.

CAPUT VI.

CAJETANI ac SUARIS absurda effugia, non nisi aliis absurdioribus evitari posse. ALBERTI PIGHII sententia, quod Papa, nec ut privatus, fieri possit hæreticus: alii quoque casus, quibus Papa Concilio habetur inferior.

AT enim obijciunt unum casum afferri à nobis, hæreseos scilicet. Esto interim habeamus unum; alii enim plures ultrò se ingerent, & tamen ille unus sufficit ad evertendam eam, quam de fide esse vellent omnimodam, & quocumque in casu absolutam Romani Pontificis potestatem. Id egregie sensit Albertus Pighius Campensis, & Cajetanum irrifit, falsa & inania, ac verba potiùs quàm argumenta proferentem. Sic enim arguit virum: *Hoc vide, quo pacto non sit evidens repugnantia; posse Ecclesiam, aut Concilium deponere Papam hæreticum, & tamen nullo unquam casu super ipsum auctoritatem habere. Planè contradictionem implicat ut Judex non sit supra reum, atque eum in quem profert damnationis sententiam.* Accumulat alia quæ de positionis sententiam præcedant; reum citare, examini fudere, ut ad interrogata respondeat cogere, *que sine coactiva potestate non possint fieri.* Neque Cajetani responsones prætermittit. *Nihil, inquit, prodest hic subterfugere, & latebras & diverticula querere, dicendo Ecclesiam aut Concilium in hæresis casu ex ministeriali illà potestate habere vim coactivam, non quidem super Clementem, & Julium, sed super conjunctionem Papalis auctoritatis cum illis, idque non simpliciter, sed in solo casu hæresis.* Nugari enim est istud, & non ad rem respondere. Et urget nullo casu subditum fieri posse Concilio eum, quem absolutè supremum, Conciliisque omnibus superiorem Christus constituerit; nullamque aliam huic reperit difficultati expediendæ viam, quam suum illud, oppidò nimium & absurdum: Papam hæreticum esse non posse, nequidem ut privatum.

Ita cum adversarii alii in angustias redigantur, alii vana & ridenda, alii nimia & apertè absurda excogitare cogantur, nobis certè hæc effugere omnia, & in avitâ sententiâ planâ & simplice permanere licet.

Idem Albertus Pighius quærit, post Canonistas atque Theologos omnes, quid fieret si Papa captivus, si perpetuâ mentis alienatione teneretur. Tunc enim Concilium sine Pontifice congregari posse, & de ipso decernere passim asserbant & necessarium videbatur. At ille ideæ, quam informaverat, superioritatis intentus, in captivitatis casu expectandum esse asserit; cum tamen ea tam diuturna esse queat, ut Ecclesiæ provideri necesse sit: de mentis alienatione; ut à XV. seculis numquam evenerit, ita nec futurum unquam esse confidit. Quæ cum optantis potiùs quàm disputantis sint, en alios præter hæresim casus, quibus Concilium supremâ auctoritate, ac sine Pontifice, de Pontifice decernere, reique Ecclesiasticæ providere debeat.

Albertus Pighius unum esse ejusmodi casum admittit, cum est dubia in-

Pigh. as-
sert. Hie-
rarch. Eccl.
lib. vi. cap.
xiv. xvj.

Ibid. cap.
xviiij.

certaque Pontificis electio. At miror cur eum casum, ut alios, possibilem esse non neget. Qui enim absurdus est, aut Ecclesiæ periculosus, hæreticum esse Pontificem, aut diutissimè captivum, aut mente captum, quàm ita dubium, ut longâ annorum serie, nec agnosci certò possit, etiam à rectè quærentibus? Interim grassantur hæreses per Ecclesiam, nullo gubernatore certo, Petri navicula fluctuat, atque in eâ navigantes hæc illacque jaçantur: quod in infando illo Schismate sæculi XIV. factum esse constat. Id antequam contigisset, si à Pighio quæreretur, an fieri posset, ex illis ideis præclaris, quod numquam hætenus tot antè elapsis sæculis factum esset, nec fieri posse consideret. Sed casus improvidos, ac si quæ mortalibus mala evenire possint, non nisi experientiâ magistrâ discimus.

Respondeant alii his improvisis casibus, si occurrerint, Deum provisorum, neque tam sollicitè quærendum nobis, quid tum factò opus esset. Quis autem hoc neget Ecclesiæ suæ provisorum Deum? Sed planè provisorum intelligimus, non novâ in terris constitutâ potestate. Quare eam potestatem, quâ provideri possit servari integram, non pessumdari evertique oportet.

CAPUT VII.

Papam etiam certum, non modò hæreticum, sed & absque hæresi, schismaticum fieri posse DUVALLIUS docet ex TURRECREMATA & CAJETANO Cardinalibus, eumque Ecclesiæ auctoritate statim deijciendum.

ITERUM tertium quartumve casum habemus, quo Concilium de Papâ iudicet, & quidem se nesciente, universalis Ecclesiæ auctoritate collectum; casum nempe schismatis. Neque hîc tantum reponimus eum schismatis casum, quo ex dubiâ electione dubius esset Pontifex, ut in illo sæcdo schismate XIV. sæculi; sed etiam quò certus Pontifex fiat schismaticus.

Id autem ne dubites posse contingere, triplicem hujus rei casum Andreas Duvallius non suspectus autor, ex Turrecremata & Cajetano Cardinalibus, non item suspectis, adducet: *li, inquit, dignitatis Pontificia acerrimi propugnatores affirmant Papam posse esse schismaticum in his casibus: Primo, si se à communionem totius Ecclesiæ, & omnium Episcoporum, ob aliquam causam injustam separet, & solum cum quibusdam sibi coherentibus communicare velit..... Secundo, si nollet amplius officio Pontificis fungi, nec tamen subesse ei qui pro se eligeretur, sed se schismaticorum conventiculis adjungeret. Tertio, aiunt quidam, si antiquos Ecclesiæ ritus & consuetudines ab Apostolicâ Traditione manantes immutare vellet.* Tunc schismaticus, nec minus quàm hæreticus deijciendus esset. Quâ potestate? An recens à Christo creatâ & constitutâ? An ipsi Ecclesiæ jam inde ab initio conereditâ, exponant, si possunt, qui omnem Ecclesiæ potestatem in unum Papam com-

Duv. de
sup. R. P.
potest. part.
iiij. quæst.
ix. p. 433.

cludunt, eumque in omni casu superiorem esse volunt? Nos verò hos casus non studiosè conquirimus, neque ultrò ingerimus huic quæstioni; sed ex Duvallio & aliis non suspectis autoribus, ut huic loco necessarios inserimus.

CAPUT VIII.

De Concilii autoritate, quæ Papæ teneatur in fidei causis: DUVALLII locus.

Id. part. iv. quæst. vi. p. 525.

Dom. Soto in iv. sent. dist. xx. q. j. art. iv. Duv. loc. cit. p. 531. & seq.

ADDAMUS aliam ex Duvallio quæstionem: an Concilium legitimo modo coactum & legitimo modo procedens, Papæ per Legatos præsidente, in iis, quæ ex unanimi Legatorum ac Patrum consensione de fide decreta sunt, ante confirmationem sit infallibile, quamvis Pontifex nullam hujus decreti instructionem dederit? Negat Bellarminus & moderni quidam Lovanienses, ex suis regulis; quòd nimirum doceant, à Papæ Patres accipere, quòd rectè decident, neque posse à Papæ infallibilitatem suam transferri in Legatos. At Duvallius tale Concilium infallibile esse concludit cum Soto & aliis; quòd nempè in eo sit tota Ecclesia representata: hoc est, eodem interpretante Duvallio, ipsamet Ecclesia secundum autoritatem definiendi legesque condendi, quæ falli non possit; utpotè COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERITATIS. Concilium namque Æcumenicum legitime coactum, & legitimo modo procedens, non à Pontifice, sed à Spiritu Sancto sibi assistente suam infallibilitatem habere ex vi ordinationis & promissionis Christi, quæ promissæ & statuit se Spiritumque suum Ecclesia jugiter assuturum... Quare teneri Pontificem talis Concilii tam in fide quam in moribus, sententia consentire & stare, non quasi sit inferior Concilio, eique tanquam superiori obediens, sed ut obediens veritati per Spiritum Sanctum revelata. Hic oppidò vides, qui Pontificiæ potestati præ aliis favere se jactant, nihil aliud quærere, quam veborum officias, & ut verbis minuant quod ipsa re fatentur. Ecce enim Duvallius confitetur talis Concilii decretis teneri Papam, quod est res ipsa quam nos quoque dicimus. Ergone Concilio obediens erit tanquam superiori? Cave dixeris: abominandam vocem! Sed dicas obedire ipsi veritati per Spiritum Sanctum revelatæ. Quasi nos turba fidelium Conciliis aliter obediamus, quam quòd certè fide credimus, per illa Concilia veritatem cui paremus, à Spiritu Sancto esse revelatam.

Ut cumque est, licet per Duvallium credere Patres in Conciliis non accipere à Papæ, sed à Spiritu Sancto, ut rectè decident; eamque vim talis decreti esse, ut ei decreto se nesciente factò, ipse Pontifex consentire & stare teneatur. Tanta Ecclesiæ consentienti ad fidem explicandam inest autoritas.

Atqui eam autoritatem non facit Papæ infallibilitas, quam reverà in Legatos transmittere non potest; sed Ecclesiæ totius, non ab ipso Pontifice

profecta, sed à Christo collata; quæ cum Duvallius concesserit, si ab ipso quæratur, an non etiam possit, dissentientibus Legatis, valere decretum, haud facillè videtur se expedire posse. Legati enim ipsi non sunt infallibiles, quibus adhærere Synodus teneatur, sed tota Synodus id à Christo habet, adeòque decretum præsidibus Legatis, non tamen necessariò consentientibus, fieri & stare possit: alioquin nec sufficeret formula Tridentina, Sacrosancta Æcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitime congregata, præsidibus in eà Sedis Apostolica Legatis, statuit, decernit, definit, &c. nisi etiam consentientibus adscripisset.

Quid autem tali decreto, ex sententiâ Duvallii, factò, confirmatio addat, alia difficultas alibi extricanda. Hic certè sufficit tale Concilium necessariò confirmandum à Pontifice, qui ejus autoritati stare teneatur.

CAPUT IX.

Propter quæ scelera in Pontificem animadverti possit; Canonistas ferè omnes, non iisdem licèt verbis, in eandem rerum summam convenire.

MEMORATUM à nobis est sub Eugenio IV. ab ipsi obedientibus, summâ contentione animorum fuisse agitarum, propter quæ scelera Pontifex indubitate accusari ac judicari posset. Ac passim consentiebant, numquam id fieri posse, nisi propter unam hæresis causam. Cæterum non eò feciùs in varias sententias abierunt. Pars enim aiebat Papam si scandalosus & incorrigibilis videatur, de hæresi suspectum, neque jam indubitatum esse Pontificem: quo jure asserebant in eum animadverti posse, extremâ etiam sententiâ, eâ glosâ nixi, quod contumacia sit hæresis. Hæc docebant in ipsâ Eugenii curiâ Ludovicus Romanus, Antonius Rossellis, alique complures quos quidem, cum de Dionysio Carthusiano & Joanne Driedone ageremus, facillè ostendimus summâ ipsâ consentire cum iis, qui de Papæ scandaloso gravissima dicerent.

At pars alia, quæ magis Pontifici gratificari videbatur, haud multò leviora proferebat. Nam etsi Pontificem notoriè etiam, & contumaciter scandalosum, deponi posse negabat; at invito eo colligi Synodum à Cardinalibus; at Cardinalibus deficientibus, Patres ultrò convenire posse; at moneri Pontificem; at corripri; at si cogentes Synodum impedire velit, impune contemni: quin etiam, si excommunicet, pro schismatico haberi; quippe qui cum Catholicis Episcopis, legitimâque Synodo communicare teneatur, ac deinde deponi. At si Ecclesiasticam pervertat disciplinam, si Clerum vili pendere, si latâ sententiâ Canonem de percussoribus Clericorum tollere, si alia faceret, unde Ecclesiæ status decolorari videatur, si hæreticos à pœnis hæreticorum in præjudicium officii sanctæ Inquisitionis absolvere, si dispensationes noxias concedere aggrediatur, repugnantibus Cano-

Gloss. in cap. Si Papa dist. xl.

nibus, non modò non parendum esse, neque iniqua mandata; aut injus-
tissimas excommunicationes admittendas esse; verùm etiam contra eum bra-
chium sæculare implorari, ac vim vi peili posse consentiebant. Hæc passim
Jacobatius; hæc deinde Duvallius; hæc alii omnes, quorum proinde certas
constantisque sententias referre pigeat; ut profectò Pontifici quoque præ-
stet, coram Synodo semel æquo jure agere, ac legitimum judicium expe-
riri, quàm hæc extraordinaria pati à subjectis, omnibusque risui ac con-
temptui esse, ac nihilo seciùs loco dejici, & declarari schismaticum, si ex-
communicatione rueri se pergat. Et hæc tamen sunt, propter quæ hodie om-
nia concuti, atque everti clament; imò verò non hæc, sed longè leviora, cum
ne hæc quidem, passim à Canonistis firmata, Clerus Gallicanus proferat.

Quæ cum apud me reputo, subit admirari quantum in homines possit
inanis verborum sonus, qui cum audierint Synodum Papâ superiorem esse
statim reclamabunt, ac si fortè ea vox in Buccam venerit, erroneum di-
cent: iidem, si per alia verba, ac veluti per circuitum molliorem in eadem
venias, sedatis pacatque admittent: At profectò non efficient, ut erroneum
sit planis ac simplicibus verbis explicare mentem, atque eum, qui sit Ju-
dex, appellare superiorem.

Quod verò Conciliis Œcumenicis datam universim à Christo immediatè
potestatem nolunt, haud equidem intelligo, quo pacto stare possit cum iis,
quæ ipsi asserunt. Nam ultrò consentitur, meritò à Concilio Constantien-
si pronuntiatum esse, potestatem Conciliis à Christo immediatè datam, his
certè casibus; si Papa sit hæreticus, vel schismaticus, vel dubius. At ego lu-
bens quæsihero quò loco Christus in illis speciatim casibus eam potestatem
Synodo immediatè contulerit? Certè in Scripturis nullam invenimus à Christo
in Ecclesiæ Ministros sive dispersos sive congregatos collatam potestatem,
nisi ubi dicit: *Quodcumque ligaveritis: quodcumque solveritis, &c. &: Si Ec-
clesiam non audierit, &c. &: Qui vos audit, me audit*, aliaque ejus generis:
quæ qui dixerit ad hæretici, aut schismatici, aut omninò dubii Pontificis
casum meritò pertinere, rideatur. Certum est ergò intelligi hæc universim
dicta, neque aliter pertinere ad illos speciatim casus, nisi quòd universim
dictis, hos quoque speciales casus comprehendi necesse sit.

Quæ ratio Cardinalem Jacobatium de superioritate tractantem movit
usque adeò, ut statim exclamaret: *Profectò iste passus mihi valde est diffi-
lis; quia si concludam nullam potestatem clavium datam esse Ecclesiæ, quomodò
poterimus dicere, quòd Ecclesiæ & Concilium judicet de titulo Papatus, quia
sine Jurisdictione non rectè quis judicat*. Ac reverà, Synodus quo jure judi-
cat de Papatu litigantes? Pontificem hæreticum, quo jure deponit, seu de-
clarat depositum? Quo jure tot aliis in casibus ab ipso Jacobatio probatis,
invito Pontifice, Synodus seipsa colligit, ut delinquentem moneat atque
corripiat: à quo eam omnem subitò accipit potestatem, si nullam à Christo
immediatè potestatem Jurisdictionis accipit? An fortè à Pontifice in ipsum
Pontificem? At revocare posset positivo tantùm jure concessam, cujus do-
minum esse volunt. An fortè quòd scriptum sit: *Hæreticum devota*; quan-
quam id haud magis ad Pontificem spectat, quàm ad quoscumque alios?
Sed etiam scriptum est, *ut subtrahatis vos ab omni satre ambulante inordinatè*:
neque

Duv. loc.
cit. part. j.
q. ij. p. 88.
Jacob. lib.
v. vij. ix.
pass. vid. in
alter. app.
Labb.

Jacob. lib.
v.

Tit. iij. 10.
ij. Theff.
ijj. 6.

neque tantùm de hæreticis; verùm etiam de fornicariis, avaris, ebriosis, cæ-
terisque scriptum est, *cum hujusmodi nec cibum sumere*; ut si hæc & similia
in certis casibus videantur dare Episcopis aliquam potestatem, ea ad alios
casus æquo jure trahatur. Non alia tamen hujus causæ præsidia apud doc-
tissimos invenias; nisi fortè addas rationem naturalem & jus naturale defen-
sionis, & ipsam necessitatem, & alia ejusmodi; quæ utcumque se habeant,
certè patere longiùs quàm ad schisma & hæresim alii contenderint. Quare
nulla solutio est, nisi nobiscum agnoveris, & generatim traditam à Christo
potestatem esse, & hujus administrandæ rationem à Patrum Traditione esse
repetendam.

I. Cor. v.
11.

C A P U T X.

*De infallibilitate, positis quæ necessariò conceduntur, nullam
supresse veram difficultatem: unum ALBERTUM PIGHIUM
consentanea dixisse, sed nova, & inaudita, & ferè ab omnibus
spreta, in quæ tamen adversarii necessariò deducuntur, si sua
coherenter tueri veline.*

ERGÒ jam sola occurrit de infallibilitate difficultas, & illud: *Rogavi
pro te, ne deficiat fides tua, ne alii cribrentur, & in areâ ventilentur*:
*Confirma fratres tuos petrae firmitate: & illud: Super hanc petram edificabo
Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam*; ideò, in-
quiunt, quia ædificata est super illam petram. Quæ si ita valent, ut Pon-
tificiæ infallibilitatis propugnatores urgent, Pontificem per se petram, ipsà
Ecclesiâ per eam sustentatâ firmiorem esse necesse sit; neque rem aliter se
habere contendunt. Verùm id refugit animus. Quæ proinde petra, ipsà Ec-
clesiâ per eam sustentatâ sit firmior, expendamus. Atque ego hîc in Scrip-
turam penitus, per avitam ac perpetuam Traditionem explicare cœpero,
agam præposterè, qui in ipso limine totum ædificium collocare aggrediar.
Placet ergò ad ipsum recurrere quæstionis fontem, & quæ inter Catholicos
certa sint memorare. Ac profectò certum est, ferè omnium consensu, præ-
ter Albertum Pighium, nec memoratu dignum; certum, inquam, errorem
à Pontifice, non modò intus credi, sed etiam palam doceri ac prædicari
posse, quod Joannem XXII. fecisse satis constat: & quod Joanni XXII. non
contigit, certum est prædicari posse usque adeò contumaciter, ut ejus per-
vicaciæ causâ, ut hæreticum & infidelem deponi necesse sit. At id Eccle-
siæ evenire posse, ut sit hæretica & infidelis, nemo, nisi impius & hæreticus
ausit asserere. Ergò absurdissimum est non esse Ecclesiam Romano Pontifice
firmiorem. Tum Ecclesiam errare non posse certâ & Catholicâ fide ab om-
nibus creditur, & apertè est in Apostolico Symbolo pronuntiatum, quo Papa
ipse salvus est: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam*.
De Pontifice, quatenus separatim, etiam ut Pontifex, sententiam dicit, in-
ter Sanctos & Catholicos adhuc litigatur. Partim asserunt, partim dubitant.
Tom. II. Append.

Luc. xxij.
32.
Matt. xvj.
18.

partim negant, & ab Ecclesiâ ipsâ post motam quæstionem à tot jam sæculis saltem suspensa sententia est. Falsum ergò & commentitium, ne quid dicam gravius, majorem esse in Pontifice quam in ipsâ Ecclesiâ firmitudinem; imò verò absurdum in Ecclesiâ non esse majorem, quæ certiore auctoritate & Traditione constet. Hæc interim ex communi omnium sententiâ; nunc rem funditus excutere liceat.

Jam illud, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, certum est intelligi de ipsâ interiori fide, quâ Christo corde creditur. Notum illud Augustini: *Quando rogavit pro Petro, ne fides ejus deficeret, quid aliud rogavit, nisi ut haberet in se liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem?* Ita deinde sentiunt omnes interpretes: ipse Cajetanus in Lucam XXII. 32. **UT NON DEFICIAT FIDES TUA; non dicit, ut non deficiat charitas tua: non dicit ut non deficiat confessio fidei tua; sed fides tua, quæ est in corde.** Ergò ista promissio nemini convenit, nisi ei in cujus corde certum sit nunquam defecturam fidem. Non autem talis est Romanus Pontifex: non ergò profectò hæc ei promissio convenit; neque hic distingui potest inter personam privatam & publicam; tanquam Romanus Pontifex saltem quæstionem fidei judicaturus, infidelis aut hæreticus in corde esse non possit. Neque enim id ei tribuere audent; sed eò se tuentur quòd Deus ab infideli veritatem extorqueat, ut à Caiphâ Prophetiam, ab afinâ Balaam vocem: quæ exempla non conveniunt ei qui intus sit fidelis. Ergò nec afferere audent, Romano Pontifici promissum à Christo, ut publicam personam agens, fide non careat. Quare interpretes aliud quæsisse videmus, in quo fides non deficeret: nempe vel ipsum Petrum, quem in fide confirmatum esse constat; vel sub Petri nomine ac figurâ, Ecclesiam universalem, Romanamve peculiarem, ut Ecclesiæ universalis caput. Hæc enim solæ sunt quæ, ipsâ intus inhabitante fide ex Christi promissio, eâ carere non posse credant. Quo uno omnis adversariorum argumentatio statim corrui. Quia ipse Duvallius apertè jam edixit ad illum de Petro locum responderi posse: *Christum rogando pro Petro, pro Ecclesia universali in eo representata rogasse; atque hanc responsonem eatenus probat, ut ab omni erroris notâ eximatur, quod hic nobis sufficit.*

Hic respondere solent, in Christi promissione seu precatioe illâ singulari, respectu quidem Petri fidem ipsam intelligi, quâ intus creditur; at in successoribus saltem intelligi fidei professionem quâ Fratres confirmantur. Quæ responso non satis sibi constat; variamque hoc & arbitrium ad arbitraria nos & incerta deducet; quique ita interpretantur, semel loco moti, & à literæ quam tueri velle videbantur simplicitate dejecti, ad alia atque alia faciliè propellantur. Quare ne stare quidem possunt in ipsâ, quæ Romano Pontifici promissa à Christo fuerit, fidei professione, ut fratres confirmet: tanquam ei officio Romanus Pontifex deesse non possit. Ecce enim fatentur à Summo Pontifice doceri posse & prædicari hæresim ad contumaciam usque, cujus contumaciæ nomine, vel sit ipso jure depositus, vel saltem deponendus. Audivimus confidentes uno ore omnes, & Canon, *si Papa*, id clarè efficit, atque in Petri Ecclesiâ, hoc est in Romanâ, omnium Ecclesiarum matre ac Magistrâ, prædicare Petri fidem, ad personam publicam & ad officium confirmandi fratres procul dubio pertinebat. Cui

tamen officio deesse posse Pontificem necesse est fateare. An fortè placeat id, quòd Romanus Pontifex hæresim ultrò docere ac prædicare possit, consultus pro Pontificii officii debito, non possit? Quanquam id absurdum est (nullâ in Christi verbis consultationis vel minimâ mentione) vim in consultatione facere; tamen, ne tu quidem illud, quo refugis, diù tueare.

Adfunt enim mihi Melchior Canus, Bellarminus Cardinalis, Odoricus Rainaldus, & alii Pontificiæ infallibilitatis defensores, qui te ab hac arce dejiciant. Omnes enim consentent non deesse responso Romanorum Pontificum, etiam in corpore Juris, quæ cum Ecclesiæ Traditione, & Evangelicâ veritate stare omnino non possint. Res enim in confesso est; atque hos secutus Nicolaus Dubois, hæc novissimè scripsit: *Aliquando super casibus propositis aliqui (Pontifices) rescripserunt, secundum opinionem illorum tempore probabilem.* Quid est, *rescripserunt*? Consulti responderunt, hoc enim est rescriptum. Unde omnia penè jura conflata sunt. At opinionem probabilem vocat certissimè falsam, & Evangelio repugnantem. Sic enim refert: *Stephanus II. anno circiter 752. in responsis capite II. dixerat: si quis se in conjugio copulaverit, & uni eorum contigerit, ut debitum reddere non possit, non liceat eos separare; nec pro aliâ infirmitate, excepto si Damonii infirmitas, aut lepra macula supervenerit.* Addit Disquisitor: *Hoc responsum de dissolutione quoad vinculum docti intelligunt.* Ergò rescriptum docti intelligunt eo profectò sensu, qui cum Evangelio stare non possit.

Quid memorem alia ejusdem Papæ responso, atque imprimis illud: *Si quis in vino, propterea quòd aquam non inveniebat, omnino periclitantem infantem baptizavit, nulla ei adscribitur culpa. Infantes sic permaneant in ipso baptismo.* Quo responso & baptizans in errore firmatur, & infans Christiano baptismo caret. Quid illud Gregorii II. ad Sancti Bonifacii Moguntini interrogata respondentis, *ut novum conjugium permittatur viro, si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum reddere.* Quam responsonem idem Gregorius vocat *Apostolici vigoris doctrinam, eamque traditam per Beatum Petrum, à quo & Apostolatûs & Episcopatûs principium extitit.* Quæ verba præ se ferunt Pontificii responsi plenam auctoritatem, & tamen responsum illud, ut Gratiani verbis utar, *Evangelica & Apostolica doctrina penitus invenitur adversum.* Nec illud quisquam diffitetur. Quid quod Cælestinus III. matrimonii vinculum inter Christianos, superveniente alterutrius infidelitate, solverat, errore manifesto contra Evangelium; unde ejus decretalem vetustis insertam collectionibus Innocentius III. reprobat.

Possent hic commemorare Liberium, possem Honorium, possem alios; sed huic loco ista sufficiant. Nempè hæc in confesso sunt, atque à Bellarmino, & aliis quoque qui recens contra nos insurgunt, id extorqueamus, ut Romani Pontifices pro officio consulti, falsa, ac sanæ doctrinæ adversa responderint; nempè iniquiunt, eatenus probabilia, necdum ab Ecclesiâ definita sectati. Tanquam non id eis officii incumberet, ut doctrinis peregrinis & apertè falsis fallacem illam vanæ probabilitatis speciem ac larvam detraherent.

Neque Bellarminum juvat decantatum illud: Romanum Pontificem pro privato Doctore ista docuisse. Certè enim constat, ab iis qui interrogabant

O ij

Aug. de corrept. & grat. c. viij. n. 17. tom. x. pag. 759. Cajetani. comm.

Duv. de sup. R. P. pct. part. iv. q. viij. p. 211. edit. 1614.

Disq. art. j. n. 7.

Ib. n. 9. Resp. Step. ij. cap. ij. T. ij. Conc. Gall. pag. 14.

Step. ij. ib. cap. xj.

Ejusd. ep. ix. tom. j. Conc. Gall. pag. 519. 520.

Dist. xxxij. quaest. vij. Vid. decr. Greg. ix. lib. iv. tit. xix. de divor. c. vij. quanto.

fuisse consultum, non ut virum doctum, sed ut eum qui Apostolicæ cathedræ præsideret. Quo casu respondisse pro privato Doctore manifesto lumbrio, nihil aliud erat, quam Apostolico officio desuisse.

Neque pluris valet quod jactant, responsa ista esse particularia, ad homines scilicet, vel ad Ecclesias singulares, non ea quæ universam spectent Ecclesiam. Etenim ad officium confirmandi fratres procul dubio pertinebat, ut Romani Pontifices, non tantum ad ea responderent quæ universam Ecclesiam, sed etiam ad ea quæ spectarent singulares Ecclesias; imò etiam ad ea quæ privatos homines, de salutis negotio consulentes eum, quem proposuit Deus, non tantum omnibus, sed etiam singulis.

Ea tamen omittamus: veniamus ad id in quo vim collocant: nempe id fieri non posse, ut Romanus Pontifex declarandæ fidei officio desit, cum res in eo verratur cardine, ut toti Ecclesiæ proponenda sit fides. Ad id ergo redigis illud, *confirma fratres tuos*. At quanquam erat præstabilius hunc locum semel omittere, quam ei tot alienas neque à Christo judicatas infarcire sententias, accipio conditionem, & contendo rem ipsam, ex iis quæ concessa sunt, jam esse confectam. Casum enim ponamus hunc: quæstio de fide instituitur, ad eam definiendam Concilium generale convenit. Quid hic Turcremata, quid Jacobatius, alique Pontificæ autoritatis vehementissimi defensores dixerint, recordemur. Id scilicet, tum fieri posse ut Papa à Concilio dissentiat, & quidem ad finem usque, & invito eo Concilium definiat, & Pontificis judicium sententiamque spernat, & valeat Concilii decretum, & ab ipso Concilio Pontifex deponatur. An fortè tum vacat officium confirmandi fratres? Absit; sed Pontifex in ipso definiendo fidei cardine, suo officio planissimè defuerit.

An fortè dices, non esse tunc necessarium Papæ officium, cum Concilium adsit, à quo suppleri possit? Quamquam illud vanum est, nec licet Christi verba urgere, aut omittere ad arbitrium, admittamus tamen. Hic in promptu mihi est respondere illud, non quidem semper adesse Concilium, sed semper adesse Ecclesiam, semper Spiritum Sanctum, qui quocumque ritu prolatam à Papâ sententiam, si ea quidem falsa sit, prævalere vetet.

At instant, & id validissimum putant, obedire oportere decernenti Pontifici, cum non adsit Concilium, quo ejus sententia dissolvatur; adeoque si tunc erraret Pontifex, tota cogeretur (id quidem mirum) Ecclesia in errorem. Jam ergo fit ut vis: sit firmum fixumque, ut nullo casu liceat Pontificia jussa detrectare. At non id ipse dicebas, cum alia tractarem. Obedire certè Romano Pontifici dicebas necessarium, cum hæc exceptione, nisi contra divina præcepta, contra Canones summè necessarios, contra publicam Ecclesiæ tranquillitatem aliquid edixerit. At quantò æquior erit excusatio, si contra ipsam fidem? At enim id possibile non est: assertionem tuam audio; probationem requiro, volvis nos in circulum, uno verbo principium petis: Papæ obediendum est in fidei negotio, quia est infallibilis: infallibilis est, quia obediendum ei est in fidei negotio. Nos clarè decreta ejus de fide eandem ac reliqua habere exceptionem, nempe hæc, nisi quid contra Dei leges ac Traditionem edixerit, sin tale quid edixerit, eatenus obediendum, ut ne scandala fiant, ut Concilii judicium mo-

destè expectetur, efficaciterque requiratur; non sanè ut pro certis fixisque incerta ac suspena habeantur.

Id alio quoque modo confici potest. Quæro Pontifex hæreticus & professus hæresim, ac sic ipso jure, ut passim aiunt, depositus, eone privilegio gaudet, ut non possit eam quam profitetur hæresim decreto facto statuere? Si respondes non posse; ingens privilegium tu mihi narras Pontificis ipso jure dejecti. Quod si posse responderis, eò quod Pontificis jam hæresim professi sententia nulla sit, utpotè ab eo profecta qui sit jure quidem, etsi nondum effectu depositus, tum ego respondebo, si hæresim ipso statim decreto prodat, non eò magis tale Decretum valiturum fore; imò quæcumque ejusmodi sunt, quocumque tempore, modoque prolata, statim vacuâ autoritate esse, ac ne ad cathedram quidem pertinere; nedum ab Episcopis promulgentur, aut illis ea, quæ ex fide est, obedientia præbeat.

Ergo, inquis, non Concilium tantum, sed singulos Episcopos Papæ judices facis. Egone? Haud equidem magis ac tu, cum Pontifici, canones solventi, simoniam exercenti, contra Dei jussa præcipienti, in necessariâ causâ, quandocumque occurrerit, Concilium neganti, ac sibi repugnantes sine discrimine excommunicanti parendum esse negas: suspendi enim rem eo casu, ex certâ & necessariâ causâ, non autem Pontificem sine Concilio Œcumenico judicari, tecum certè dicimus. At interim, inquires, qui disenserit pelletur pro hæretico: at ille qui in aliis à te comprobatis casibus non obediit, pelletur pro contumace & rebeli. Rectène an secus, quæstio erit, eaque, si tanta res sit, à totâ Ecclesiâ judicanda. At fides, inquires, subortâ quæstione, non potest esse in suspenso. Quasi verò, te faciente, in suspenso non sit aliquatenus, antequam ab ipso Papâ sententia proferatur.

Quid hic sequi debes? Nempe id quod Augustinus habet in quæstione de hæreticis rebaptizandis: vetustæ consuetudinis robore ac Traditione teneri ac sustentari Ecclesiam, quoad, expensâ sententiâ, quæstio finiatur. Rectum id & probum. Sed nos quoque eo utamur. Certè nihil omnino objicere potes, quod non in te statim invictò robore refundamus & retorqueamus. Quæ mihi cogitanti atque animo, ut par est, sæpè revolventi, unus semper visus est Albertus Pighius, ut falsa & absurda, ita consentanea & apta dixisse. Postèaquam enim semel statuit illud, *ne deficiat fides tua*, & de verâ fide, quam non modò profitemur; sed etiam habemus intus, & de omnibus ac singulis Petri successoribus esse dictum; consequenter sibi dicendum esse vidit, eorum neminem hæreticum unquam esse potuisse aut deinceps esse posse. Et ille quidem caput, *si Papa*, primum haud multi facit, à privato autore Sancto Bonifacio depromptum: tum eam capitis partem, quâ dicitur non esse Papam judicandum, *nisi esset à fide devius*, conditionalem esse ait, quâ Bonifacius significet, *non se credere quod ita esse possit; sed si fortè esse*. Quo responso viros triumphos agit, & ineluctabilem aliis Pontificæ superioritatis assertoribus difficultatem unum evasit se gloriatur, uti jam vidimus. Neque enim eludi posse Concilii superioritatem in judicando Pontifice, nisi semel posito casum hæresis in ipsum

non posse cadere, eumque hæreticum, quin etiam nec mente captum esse non posse; ut profectò mirum sit, cur non eodem impetu impeccabilem fecerit, unoque responso omnia incommoda propulsaverit. Hæc ille omnium primus, & contra omnium mentem, ut ipse profiteretur: *Non sum enim nescius*, inquit, *in ipso statim limine exclamatorios quosdam per se malè affectos hierarchiæ Ecclesiasticæ, adulari hic nos Romanis Pontificibus, & ex hominibus Deos facere, qui negamus eos posse fieri hæreticos, quod concedit*

Diff. xl. *Schola Canonistarum universa, ex capite, Si PAPA: quod & Theologi omnes quicumque hac de re prodiderunt & scripserunt aliquid.* En quæ statim proferant talium assertores, *per se malè affectos hierarchiæ*, qui hæc adulatoria magis quam vera suspicentur. Eam verò sententiam Bellarminus & Suarez probabilitatis ac pietatis nomine amplectuntur, adeò probabilitati ac pietati parum officere putant, ab omnibus quotquot sunt Canonistis & Theologis dissenfisse.

Ceteri verò infallibilitatis Pontificiæ defensores passim cum Melchior Cano, Alberti Pighii *novam opinionem aspernantur*, & caput, *Si Pupa*, aliosque ejusdem sensus nativâ ac propriâ significatione & omnium scriptorum consensione confirmant; qui tamen cum à Pighio discedunt, sua labefactant. Maximo enim argumento est eos omnes à verâ Christi sententiâ aberrasse, cum eum ipsum contemptum & solitarium relinquunt, qui omnium congruentissima atque aptissima in medium attulerit.

Urgebit enim ille & à Christo fidem ipsam, non fidei professionem tantum esse promissam; & *confirma fratres tuos* dictum latissimè de toto Pontificali munere, circa quæstiones fidei exequendo, non de eo tantum quo toti Ecclesiæ aliquid proponatur; ac, si vel in uno vacillet promissa fides, in toto vacillare, & semel admisâ interpretatione arbitrariâ, vim omnem hujus textus solutam, atque aliis patere januam quâ sua quoque introducant.

Hic, si ratione victi, ad Conciliorum, Patrum, ipsorumque Pontificum Traditionem se conferant, id quidem facere & nobis gestit animus; sed cohibendus est impetus, nec placet alteri loco ponere, quæ suo reservantur. Satis erit ex iis quæ ipsi adversarii concesserunt, atque omninò ex ipso quæstionis statu, ostendisse, nihil nos premi locis Evangelicis quos urgebant, iisque rationibus quas invictas putabant: quin, nostram doctrinam, undecumque aggrediantur, in tuto esse positam, atque adversarios ad vana & ludicra referentes magnum fidei mysterium, omninò frustra esse, neque immeritò dixisse Duvallium, nullos esse Scripturæ locos, nulla Ecclesiæ decreta, quibus Pontificia, sive superioritas, sive infallibilitas demonstraretur.

Duv. part. iv. q. vij. viij.

CAPUT XI.

Ex his consequi Romanos Pontifices in hac quæstione non se commoturos, cujus rei multa sunt argumenta: primum, ex Declarationibus Sacræ Facultatis anno 1663. toto Regno promulgatis, ipsis Pontificibus nihil conquerentibus.

QUÆ cum ita sint, Romani Pontifices ad tam exilia redigi fidei quæstionem haud sese omnino commoveri sinent; fremant multi licet, impetu magis, ut vidimus, quam ratione incitati, in Articulos Gallicanos, ut Sedis Apostolicæ censuram provocent. Non illa à prisca gravitate discedet, aut innocuam sententiam, post tot sæcula condemnabit. Cujus quidem rei duo hic argumenta proferemus. Ac primum. Plus viginti anni sunt ex quo editæ fuere *declarationes Facultatis Parisiensis, facta apud Regem super quibusdam propositionibus, quas nonnulli voluerunt adscribere eidem Facultati, die 8. Maii 1663.*

Vid. ap. D'Argent.

1°. *Non esse doctrinam Facultatis, quod Summus Pontifex aliquam in temporalia Regis Christianissimi auctoritatem habeat: imò Facultatem semper obstinisse, etiam iis, qui indirectam tantummodo esse illam auctoritatem voluerunt.*

2°. *Esse doctrinam Facultatis ejusdem, quod Rex Christianissimus nullum omninò agnoscat, nec habet in temporalibus superiorem, præter Deum; eamque suam esse antiquam doctrinam, à quâ nunquam recessura est.*

3°. *Doctrinam Facultatis esse, quod subditi fidem & obedientiam Regi Christianissimo ita debent, ut ab iis nullo prætextu dispensari possint.*

4°. *Doctrinam Facultatis esse, non probare, nec unquam probasse propositiones ullas Regis Christianissimi auctoritati, aut germanis Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus, & receptis in Regno Canonibus contrarias: verbi gratia: quod Summus Pontifex possit deponere Episcopos, adversus eosdem Canones.*

5°. *Doctrinam Facultatis non esse quod Summus Pontifex sit supra Concilium Œcumenicum.*

6°. *Non esse doctrinam vel dogma Facultatis, quod Summus Pontifex, nullo accedente Ecclesiæ consensu sit infallibilis.*

Hi sex articuli continebant ea, quæ Regi Christianissimo declaranda erant, ex parte Facultatis per os illustrissimi Domini Archiepiscopi Parisiensis designati, cum amplissimo comitatu Magistrorum ejusdem.

Quæ cum à deputatis, juxta decretum pridie in Congregatione generali factum, deliberata essent, eadem die 8. mensis, illustrissimus Parisiensis Archiepiscopus designatus Harduinus de Peresixe, easdem declarationes pronuntiavit apud Christianissimum Regem nostrum Ludovicum XIV. cum secum adessent quàmplurimi Sacræ Facultatis Theologia Doctores, secundum quod statutum fuerat in Conventu ejusdem Facultatis.

Hæ declarationes Sacræ Facultatis, re ac sententiâ planè conveniunt cum Declaratione Cleri Gallicani. Et quidem quod attinet ad Regiam potestatem

104 APPENDIX AD DEFFENSIONEM DECLARATIONIS

tem, ab omni depositionis metu absolvendam, nulla est difficultas, neque verò obstat quòd duæ postremæ declarationes in negativam formam conscriptæ fuerint: *Non est doctrina Facultatis quòd Summus Pontifex sit supra Concilium*, aut, *sit infallibilis, nullo accedente Ecclesie consensu*. Hæc enim negativâ formâ Sacra Facultas sufficienter declarabat, quàm graviter ferret has propositiones adscribi sibi, quemadmodum ipse titulus à nobis relatus præferebat. Et quidem aded graviter tulit, ut id ipsi Regi per tantum Archiepiscopum, ejus Præceptorem, Facultatis Doctorem, ac Sorbonæ Proviforem, magno cum comitatu publicè declararet.

Neque verò ita mentem declaravit suam, ut utramque quæstionis partem indifferentem haberet; quod ut fieret ita pronuntiandum esset: *Non esse doctrinam Facultatis Pontificem superiore esse*: neque item *ejus doctrinam esse, non esse superiorem*; sed unam duntaxat partem averfata Facultas, nempe quod Pontifex superior esset, significavit se maximè metuisse ne alteri parti favisse videretur. Idem de infallibilitate dicendum est.

Quis autem ferat tam gravem Magistrorum Theologiæ cætum, ac tam celebrem Facultatem tanto studio amoliri à se, non dicam quæ fide certa sint, aut cum fide conjuncta, aut quocumque modo, necessariò propugnanda; verùm etiam ea quæ usquequaque tuta & innocua essent? Fac enim Facultatem declarare sic: *Non est doctrina Facultatis Ecclesiam esse infallibilem*; impium erit & hæreticum, cum id averfetur, quod fide certum est. Fac autem declarare sic, exempli gratiâ: *Non est doctrina Facultatis gratiam per se efficacem stare cum libero arbitrio, verâque & activâ indifferentiâ*: absurdum erit tanto studio avertere à se, quod sit usquequaque tutum & innocuum.

Quare quocumque sensu Sacræ Facultatis declarationes accipias, certum omninò erit eam propulsare à se aliquid voluisse, quod sibi vitio dari intelligeret & indecorum sibi esse arbitraretur. Certè, quod nemo negare possit, id pro explorato habebat, non esse à Catholicis necessariò propugnanda quæ à se amoveret; adeòque saltem doctrinam quæ Pontificiam superioritatem, ac infallibilitatem negaret, ab omni censurâ esse liberam, quod ad hanc quæstionem sufficit.

Imò verò id sufficit ut pro certo asseratur, quòd nemo sanus, rebus ut sunt constitutis, inficiari possit; Pontificium judicium in rebus fidei non posse absolutè esse supremum, cum dubia infallibilitas id habere non possit. Quin etiam quid sit dubia infallibilitas, ne quidem intelligi potest. Quo enim pertinet infallibilem esse, qui non certò infallibilis agnoscat? Nam Christus talè munus in Ecclesiâ suâ ordinarium nemini concesserit, nisi Ecclesiæ profuturum; atqui profuturum non est, quod non ipsi Ecclesiæ reveletur, vel non ita reveletur ut à Conciliis atque à Pontificibus, motâ saltem quæstione, agnoscatur ac definiri queat. Quòd enim non fuerit ita revelatum, involutum potius quàm revelatum dixerim. Liceat ergò dicere reputari à Facultate ut nullum, quod ab eadem saltem ut dubium asseratur. Quæ cum vera omninò sint, tum illud profectò certissimum, Articulos Facultatis, uti nos diximus, cum Cleri Gallicani Articulis re ac sententiâ convenire; quanquam Episcopi in tantum congregati cætum, tantoque succincti Presbyterio, sui

fui officii esse duxerint, ut mentem rotundiùs ac simplicius promerent.

Atque ea doctrina erat, quam perferri Facultas suo nomine vellet ad Christianissimum Regem, ab eo Archiepiscopo, quo Præceptore, religionis prima elementa hauferat: ut eò magis hareret memoriæ, quò splendiùs, tanti quoque Præfulis ac regiæ urbis futuri Pontificis interventu, relata, atque autoritate confirmata erant.

Nemo verò nescit illustrissimum Archiepiscopum Sedis Apostolicæ studiosissimum fuisse, ut profectò nihil unquam asserere vellet tanto discipulo, quod à Sedis Apostolicæ majestate ac verâ pietate abhorreret.

Eæ declarationes sunt postea ad Parlamentum perlata à Decano & Syndico, aliisque Doctoribus nostræ Facultatis in eam rem accersitis, summoque omnium plausu acceptæ, Curia quoque actis insertæ sunt, atque ad omnia deinde tribunalia transmissæ, vetitumque, ne quid contrarium doceretur. Quod Senatusconsultum 30. Maii 1663. gravissimâ autoritate perscriptum est.

Denique declarationes eadem à Christianissimo Rege ad omnia Parlamenta missæ, edicto edito 4. Augusti 1663. vetitumque item, ne quid contrarium doceretur gravi interminatione, eaque formulâ, quâ Regia autoritas maximè explicetur.

Quæ tam solenni ritu toto Regno pervulgata ac promulgata, neque Alexander VII. tum in Cathedrâ Petri sedens, neque secuti Summi Pontifices unquam improbârunt, aut eâ de re quæsti sunt, cum idem Alexander VII. censuras Facultatis aliquas consecutas, dato diplomate, improbârit. Illud quidem diploma ejusmodi est, ut formâ in Regno receptâ & consuetâ neque in Galliam transmissum, neque omnino sit cognitum, quod quidem per sese est maximum; sed illud multò majus ac certius, quòd Sacræ Facultatis declarationes solennissimo ritu promulgatas, Romani nullo decreto læsas, sed prorsus intactas esse voluerint: quo argumento certi sumus, à Sede Apostolicâ doctrinam nostram haberi saltem, ut eam quæ nullâ censurâ notari ac prohiberi possit.

CAPUT XII.

EXPOSITIO DOCTRINÆ CATHOLICÆ *Illustrissimi ac Reverendissimi Domini MELDENSIS Episcopi in medium adducitur: duo INNOCENTII XI. Brevia ad eam approbandam: his consentiens PERRONII Cardinalis locus.*

IDEM comprobamus altero argumento, & Innocentii XI. hodie sedentis gravissimâ autoritate. Jam non modò toti Regno, sed toti Orbi Christiano notus est libellus Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Meldensis Episcopi, Serenissimi Delphini Præceptoris, cui titulus: *Expositio Doctrinae Catholicae* anno 1671. Gallicè editus, non modo in Latinam linguam, verùm etiam in Germanicam, Anglicanam, Hibernicam, Belgicam denique ac Italianam versus, quæ Italica versio Romæ est edita anno 1678. typis Con-

gregationis de propagandâ fide, ejuſque Congregationis Cardinalibus ſummâ cum operis commendatione inſcriptus : item cum approbatione ſummorum virorum Michaëlis Angeli Riccii, & Laurentii Brancati de Laureâ, poſteâ Eccleſiæ Romanæ Cardinalium ac Stephani Gradi Abbatis, viri doctiſſimi ac facundiſſimi, Bibliothecæ Vaticanæ præfecti : item cum approbatione & permiſſione Raymundi Capifucchii, tunc ſacri Palatii Magiſtri, nunc Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ampliſſimi Cardinalis, qui omnes, cum in Congregatione ſancti Officii, ſive generalis Inquiſitionis, præcipuis muneribus fungerentur, hujus libri doctrinam miris laudibus extulerunt. Anteceſſerat per literas, iſdem cum laudibus, approbatio ipſius Cardinalis Bona, quem nominâſſe, laudaſſe eſt, Sigismundi Chigii item Cardinalis atque Hyacinthi Libelli, tum Sacri Palatii Magiſtri, ac poſteâ Archiepiſcopi Avenionenſis, cujus memoria in benedictione eſt, virorum ornatiffimorum approbatio. Quas approbationes videre eſt in eâ editione libelli, quæ anno 1679. præfixâ autoris admonitione, adornata eſt. Sed omnem commendationem exſuperat Breve Apoſtolicum Innocentii XI. ad eundem Episcopum in hæc verba ſcriptum, quod in eâdem editione viſitur : *Venerabilis frater, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Libellus de Catholica fidei expoſitione, à fraternitate tuâ poſtſus, nobiſque oblatus, eâ doctrinâ eaque methodo ac prudentiâ ſcriptus eſt, ut perſpicuâ brevitate legentes doceat, & extorquere poſſit etiam ab invitis Catholica veritatis confeſſionem. Itaque non ſolum à nobis commendari, ſed ab omnibus legi atque in pretio haberi meretur. Ex eo ſanè non mediocres in orthodoxa fidei propagationem, que nos præcipuè cura intentos ac ſollicitos habet, utilitates redundaturas, Deo bene juvante, confiſimus; ac vetus interim noſtra de tuâ virtute ac pietate opinio comprobatur, &c. Quæ nemo pius bonusque ſine ſummâ animi voluptate legerit; adeò Apoſtolicam pariter gravitatem ac pietatem ſpirant. Datum 4. Janu. 1679.*

Cum autem utiliſſimi libelli autor articulos fidei, pro inſtituto ſecreviſſet ab eâ doctrinâ, quam vel omnino falſam, vel non eâdem fide certam, hæretici Eccleſiæ Catholicae tanquam ejus dogma neceſſarium imputarent, devenit ad eum locum, quo de fede Apoſtolicâ vera Eccleſiæ fides exponenda eſſet. Eam autem ita expoſuit, ut hæc ſtabiliret tantum: nempe, *Eccleſiam unitate nixam, tuenda ac firmande unitati Primatum S. Petri à Chriſto inſtitutum, ſedemque Apoſtolicam hujus unitatis centrum ac radicem eſſe, ac propterea Petri ſucceſſoribus deberi obedientiam eam, quam Concilia ac Patres ſemper agnoverint.*

Hæc erant quæ certâ fide ſtabilita eſſe vellet; hoc eſt, ea tantum in quæ omnes Catholici conſentirent. Quibus explicatis D. Meldenſis etiam hoc addidit : *Quod attinet ad ea de quibus in ſcholis varia ſunt ac diſcrepantes ſententia, etſi Miniſtri ea Catholica Eccleſia imputare ſolent, ut Pontificiæ poteſtati inſidiâ conſent, nihil attinet hic commemorari, cum de fide Catholica non ſint. Sufficit agnoſcere Caput à Deo inſtitutum, ad gregem univerſum in viâ Domini gubernandum.*

Vides quid ſufficere D. Meldenſis dixerit, quid deinde Romani Doctores, atque etiam Cardinales, & ipſe etiam ſummus Pontifex approbat: nempe, id ſufficere de quo omnes conſentiant; alia, de quibus in ſcholis diſputatur, ſive ſuperioritatem, ſive inſallibilitatem ſpectent, ſive illam

directam vel indirectam in temporalibus poteſtatem, non eſſe neceſſaria; atque id Nationes omnes Chriſtianæ, dum huic libro applaudunt, & ipſe Innocentius XI. conſitetur.

Nec mirum ita eſſe quæſtionem à doctiſſimo Antiftite conſtitutam, aut his comprehenſam finibus ab omnibus Catholicis, ipſoque adeò ſummo Pontifice comprobata; cum pridem Pius IV. ac Tridentina Synodus, & ante, Florentina & Eugenius IV. aliique Pontifices, in eo voluerint fidem collocatam, de quo omnes convenirent.

Quare qui Controverſias optime tradiderunt, iſdem finibus quæſtionem circumſcriptam volunt. Notum illud doctiſſimi Cardinalis Perronii in epistolâ ad Caſaubonum, Apologiæ præfixâ : *Eccleſiam Romanam radicem Episcopalis unitatis & Eccleſiaſtica communionis eſſe... eique ab omni antiquitate delatum eſſe Primatum, & præfecturam earum rerum quæ ad religionem & Eccleſiam pertinerent, idque unum eſſe quod Eccleſia poſtulet ab iis, qui ejus communionem amplectantur : quâ reſſerâ ſecernat ſocietatem ſuam à Græcis eorumque aſſectis, qui ſe à viſibili ac miniſteriali Eccleſia Capite ab aliquot ſeculis ſegregarunt.*

Ex his doctiſſimi Cardinalis verbis diſcimus id quidem ab omnibus agnoſcendum eſſe, quo Eccleſia ab hæreticis ſecernatur, non autem id quo Scholæ Doctores à ſe mutuo diſſerant. Atque id vir maximus lucentiſſimus poſteâ exponit his verbis : *Quæſtio de autoritate Papa inter Catholicos agitata ſive in ſpiritualibus, reſpectu Conciliorum Œcumenicorum, ſive in temporalibus, reſpectu juridiſtionum ſecularium, quatenus ſaluti animarum obſunt, non eſt quæſtio ejuſmodi, quæ res complectatur ab alterutrâ parte inter articulos fidei recenſitas, aut quæ ab iis exigantur qui ad Eccleſiam redeunt; ita ut alii alios pro hæreticis habeant, aut à ſe mutuo quoad communionis vinculum ſeparentur.*

Quare ea omnia communioni Eccleſiaſtica ſarcienda impedimento eſſe non poſſunt; cum hujus conditionis ſint, ut quancumque partem ſereniſſimus Rex amplectatur, haud eò ſecius ab utrâque parte jus & nomen Catholici obtineat. Quare ex doctiſſimi Cardinalis verbis, erroris, hæreſeos atque omnino anathematis & excommunicationis metus, quocumque prætextu, procul abeſt ab iis opinionibus; reique eſſent Eccleſiæ violatæ pacis, qui eas ſub excommunicationis metu prohibendas putarent.

Quæ cum animadvertiſſet D. Meldenſis Episcopos, eas opiniones, & omnibus notas, atque à præſtantiffimis Controverſiarum autoribus designatas, ad Catholicam fidem pertinere merito negat; quod iterum atque iterum inculcandum putavit in eâ monitione, quam ſuprà memoravimus poſt Innocentii XI. approbationem ſuæ Expoſitioni eſſe præfixam. Sic autem in eâ legitur : *Neque miretur quis, tam facile approbatam Meldenſis Episcopi Expoſitionem eam, quæ autoritatem ſedi Apoſtolicæ divinâ inſtitutione conſeſſam, iis in rebus collocaret, de quibus ſchola Catholica omnes conſentirent. Nihil enim eget Cathedra Petri concertationibus noſtris; quodque in eâ Catholici omnes unanimi conſenſione venerantur, planè ſufficit ad eam tuendam poteſtatem, quam ſedes Apoſtolica ad adificationem, non autem ad deſtructionem accepit. Vides iterum atque iterum quid ſufficere edoceat. At hanc monitionem, uti diximus, Expoſitioni præfixam, cum idem Episcopos Innocentio XI. obtuliſſet, hoc tuiſſe reſponſum : *Venerabilis frater, ſalutem & Apoſtolicam bene-**

Duperr.
repl. &c.
ep. à Caſaub.

Ib. lib. iv.
pag. 745.

Expof.
avert. edit.
1679.

Vid. ant.
lib. expoſ.

Exp. art.
xxj.

Ibid.

ditionem. Accepimus libellum de Catholicâ fidei expositione, quem, piâ, elegantî, sapientique ad hæreticos in viam salutis reducendos, oratione auctum, reddi nobis curavit fraternitas tua, & quidem lubenti animo confirmamus uberes laudes quas tibi de præclaro opere meritò tribuimus, & susceptas spes copiosè fructus exinde in Ecclesiam profecturi &c. Datum Roma 12. Jul. 1679.

Quæ cum sacro cœtui D. Meldensis Episcopus rogatus legeret, pietatem incomparabilem, charitatem ac prudentiam singularem Sancti Pontificis miris laudibus commendabat, quod, quantum in ipso esset, omnes difficultates remotas esse vellet, quibus oves perditas laborare, atque ex grege suo aberrare intelligeret.

Nempè cum alia multa vera & utilia Summus Pontifex iterum atque iterum approbabat, tum illud imprimis, Sedis Apostolicæ majestatem in his rebus esse positam, de quibus Catholici consentirent; idque ad ejus Sedis faciendam potestatem sufficere testatus, ex eâ Expositione uberes fructus expectabat.

Neque falsus animo est: nam innumerabiles hæretici hâc Expositione, seu potius sancti Pontificis autoritate victi, ad unitatem redierunt, & redire porro pergunt: adedò necessarium erat cum in omnibus articulis, tum in hunc maximè, quem hæretici omnium invidiosissimè proponebant, id clarè doceri, quod Ecclesia Catholica ut necessarium pariter, ac sufficiens postularet. Hoc enim factò, Catholicam doctrinam ex omni parte splendens, nullo fastu turgidam, ubique moderatam, atque inter prærupta & extrema tutè incedentem, agnitam dilexerunt eique adhæserunt.

Jam si rescinderentur ea, & alia requirerentur, quàm quæ summi Pontifices, & maximè Pius IV. & ipse Innocentius XI. postulavit, quid aliud eveniret, quàm ut tot hominum millia deceptos se esse ab Ecclesiâ Catholicâ quererentur, atque eorum, quod absit, vacillaret fides; cæterorum verò odia concitarentur ea, quæ cum nullâ responsione lenire possemus, infelices animæ perderentur, & Sedis Apostolicæ, quam firmam & inconcussam esse oportet, labasceret autoritas; Sedisque ejusdem majestatem indignum videretur, negare fidem in eo esse reponendam, in quo Catholici omnes uno consenserunt?

CAPUT XIII.

Explosâ hæreseos, erroris, ac schismatis notâ, aliæ notæ excutuntur: articulos Gallicanos neque esse temerarios, neque scandalosos, neque piarum aurium offensivos: vera pietas cum veritate & Traditione conjuncta: Censuræ vagæ & inconditæ: sancti Ambrosii locus: Prima Pars concluditur.

EXPLESIS hæreseos, erroris ac schismatis, quas quidam iniustas nobis volunt, notis, supervacaneum videri posset de aliis notis dicere; cum facile intelligatur ex dictis, Cleri Gallicani Declarationem tantâ autoritate nimiam, nihil immodestè aut contumeliosè asserentem, nihil novi Christianis

auribus asserentem, neque temerariam, neque scandalosam, neque piarum aurium offensivam esse. Ne tamen aliquid omittere videamur, has quoque perpendamus notas.

Non deerunt fortè rerum Ecclesiasticarum imperiti, qui Patres Gallicanos eo nomine temeritatis accusent, quòd de primæ Sedis autoritate, & quidem nullâ necessitate, statuere ac judicare videantur.

At illi, si qui sunt, Theologiam ne primo quidem, ut aiunt, limine salutarunt. Solet enim Theologia de Deo, divinisque personis, atque aliis fidei Christianæ mysteriis quæ tradita sunt, dicere summâ cum reverentiâ Divini Numinis. Eodem planè ritu de Sede Apostolicâ tractat, neque ullam sibi vindicat in ejus jura autoritatem, cum ea, quæ de ipsâ sint tradita exequitur & exponit. Ita Clerus Gallicanus magnum unitatis, pacisque mysterium in Sede Apostolicâ collocatum, cum omnibus Catholicis impensè veneratur: quâ in re à Christo constituta sit ejus autoritas, ne aliena, ne prava, ne invidiosa affingantur, summâ cum reverentiâ ex Patrum Traditione declarat.

Theologiarum passim Theologi definiunt, quod novè, insolenter & audaciter nullâ Doctorum autoritate dicitur; quæ multum à nostris abesse ipsi adversarii consentunt, cum gravissimos nostræ sententiæ defensores nominant. At verò quantò magis ab omni temeritatis crimine nostros articulos eximemus, cum probationibus expeditis Conciliorum atque Pontificum decretis nitentemur? *Est & ea, inquit Canus, temeraria propositio, quæ in doctrinâ fidei, cum celebri Universitatis communi decreto ac definitione pugnat. Quanquam enim circumferuntur articuli Parisienses, qui non sunt fidei articuli omnes, quoniam ne hanc quidem vel longissimè tangunt; sed ejus Academicæ tamen de fide & religione fixa constantiaque decreta semper Christi Ecclesia suspexit; qui verò contempserunt, inaniaque & levia ac pro nibilo existimaverunt, omnes ad unum periclitari sunt.* Quâ regulâ non profectò nos, sed ii sunt temerarii vel maximè, qui nos Parisiensis Academicæ defensores exosi, etiam temeritatis, quòdque est gravius, erroris ac schismatis accusant.

An forsitan temerè allata sunt in medium, quæ tractari necessitas nulla cogebat? Verum aliud est nova sine necessitate quarere, aliud vetera & ab antiquis sæpè tractata, atque ab ipsis Synodis Constantiensi & aliis, summâ necessitate quæsitâ & decisa retinere. Cur autem ea repeterent Gallicani Patres, in præfatione Declarationis atque in epistolâ ad Episcopos scriptâ, causas idoneas protulerunt, quas æqua posteritas probatura sit, neque jam improbant ii, qui necessariam doctrinam omni arte opprimi atque obliterari pridem ingemiscebant.

Neque fas erat Cleri deputatis omittere ea, cum illis mandatum esset Ecclesiæ Gallicanæ antiquas & canonicas libertates asserere, quarum fundamenta ac summa his articulis continentur.

Sane quâ modestiâ viros Ecclesiasticos esse oportet, Lovaniensium quorundam gravibus querelis ac Domini Strigoniensis censurâ moveremur, si assereremus nova. Cæterum, cum ea asseramus quæ saltem à trecentis annis toti Ecclesiæ nota, à Conciliis & Pontificibus, ut nos quidem credimus, approbata, ut autem etiam adversarii consentunt, & res ipsa docet, sine ullâ censurâ relicta sunt; non nos profectò; sed iniqui censores temeritatis incurrunnotam: quòd quidem à censoribus nostris consideratum volumus.

Sanè id advertant quod dicimus: non enim dicimus non posse univèrsim reprobari, nisi ea quæ Ecclesia expressè condemnavit; sed, cum rebus pensatis, sæpè & consultò noluit aliquid condemnare, nemo jam nisi temerè condemnare potest. Ecclesia enim perspexit non esse condemnationi locum.

Quæ ratio ostendit procul abesse à nobis scandali aut offensæ pietatis suspensionem. Quod enim Ecclesia à tot sæculis æquis auribus pacatoque animo audiat, id repenti scandalo aut offensionis vertere, nihil aliud est, quàm commovere turbas, & perturbare pacem Ecclesiasticam.

De pietate quod obijciunt, placet audire Melchiorum Canum, cum illud tractaret quod sit piarum aurium offensivum. Ibi verò demonstrandum aggredditur, *Ecclesiam propositionum absconarum consonarumque judicium in vulgi auribus minime collocasse*. Quo loco hæc habet: *Hic si abusus reprehendas, qui in imaginibus & colendis & orandis, in sacellis, templis, Monasteriis, sepulchrorum monumentis, sempiternisque memoriis condendis invaluerunt plurimi, si affirmes in ejusmodi interdum, vel potius nimium sæpè, plus vanitatem valere, quam religionem, diabolum quam Christum; hi fortasse dicent, te Lutheranis opinionibus occupatum, intolerabiles sonos fundere; adeo in optima quoque vulgus inconditum, falsâ pietate, vanitatem, aut etiam superstitionem inducit*. Pergit: *Non est igitur habenda ratio vulgi promiscuè imbecillis, perturbati, imprudentis; sed prudentis, sinceri, pii, incorrupti; nec Theologia modo requirenda est, sed pietas & prudentia*.

Neque nos fugit quanta sæpè pars turbæ sint, qui etiam se peritos ac Theologos videri volunt; atque ut cætera taceamus, quot videmus, qui Luthero & Calvino per nimia & extrema repugnare pium putant, à quorum sententiâ nos alienissimos esse ultrò profitemur? Non enim si quid privati aliqui Doctores adversus Lutheranos urgendum putârunt, id nos statim ut fidei decretum amplecti oporteat; sed nempe, ut dicebat olim sanctus Cælestinus Papa: *Sufficere credimus quod Apostolica sedis nos scripta docuerunt*; scilicet Pii IV. professionem, quâ planè perfectèque hæretici condemnentur; atque id gravioribus Theologis ac doctoribus, Cardinali Perronio, eumque secuto Meldensi Episcopo, ac tot Cardinalibus Romanisq; Prælati, ipsique adeò Sancto Pontifici Innocentio XI. placuisse gaudemus in Domino; totique Ecclesiæ gratulamur. Ulteriora extorquere non suadet vera pietas. Ut enim nihil à fide demi, ita nihil addi fidei debet; reique animarum sunt, qui plus ab hæreticis postulârunt, quàm communi omnium fidei requiratur. Neque minùs absurdum est aliud à Catholicis Doctoribus extorquere velle, nisi fortè aliam fidem in Ecclesiâ docemus, aut tuemur in scholis, aliam contra hæreticos propugnamus.

Pietatis verò nomine ad aliud nos cogi, nec ipsa finat pietas. Vera enim pietas non cæco affectu, sed Majorum autoritate ac Traditionis regulâ ducitur. Quæ ab his aberrant finibus, sine more modoque crescunt, veramque pietatem falsis & alienis, ex arbitrariâ pietate superstructis, obscurant & offuscant. Hæc arbitraria pietas multis persuasit sancti Petri successores, non tantum ex officio sanctos, sed etiam vitâ necessariè pios esse; ut grave haberet bonus Ortho Frisingensis, vir alioqui doctus & diligens de Joanne etiam XII. dici: *Sic reprehensibiliter eum vixisse & super hoc ab Episcopis aliisque subditis suis conventum fuisse; cui rei, inquit, durum videtur fidem*

accommodare; quia Romana Ecclesia hoc speciale privilegium Sacerdotibus suis adscribere solet, quod meritis Petri supra firmam petram fundati, nulla eos vel porta Inferorum, vel turbo tempestatum ad exitialem ruinam involvat. Quæ ab Ennodio (c) Ticinensis deprompta, ac pro tempore laudata, Gregorius VII. quantum potuerat, confirmaverat, novo genere pietatis, quo vel negare manifesta, vel infanda, non tantum tacere, verum etiam probare cogemur.

At, inquit Baronius in hunc Othonis locum, *non tanta nos vindicamus, ut esse non possit, quin sædus turpisque moribus irreat vel irrumpat in sedem illam; fide autem impius nullo modo*. Quasi magis illud ad pietatem pertineat, ut nullus fide impius Pontifex esse possit, aut transire cogamur ad illam ferè ab omnibus explosam, & Canonistis omnibus, Theologis omnibus repugnantem Alberti Pighii sententiam, nullum Pontificem hæreticum esse posse. Hæcne ergò est pietas, omnibus ac singulis Pontificibus, quasi sub Christi nomine (quis enim tanquam ex proprio nomine audeat) ista polliceri, ut, si quid, occulto Dei judicio, vel tale contingit, vel aliquando contingat, tum labascere incipiat, vanâ scilicet expectatione delusa, infirmorum fides, ac ipsa quoque Christi promissâ vacillare putet. Atque hanc pietatem Bellarmino quoque & Suari placuisse vidimus. Neque, ista referentes, viros doctos ultrò lacessimus, aut eorum pietati detractum volumus quidquam, quorum alioqui (Deus testis est) favemus laudibus. Id tantum advertimus viris etiam maximis contigisse, ut vana saperent, quoties cæcis illis, quos pios vocare volunt, affectibus aliquid indulserunt.

Piget commemorare quot opinionum monstra ejusmodi pietas in Ecclesia induxerit. Hinc enim etiam illud quo totus Orbis circumsonat: *Potestatem utriusque potestatis apicem tenere, Regna ac diademata dare ac derrahere, Orbis Dominum etiam in temporalibus, ac Monarcham esse Christi Regis Vicarium, sive Viceregem, in Regnis & Imperiis omnia posse; neque tantum indirectè, sed directè; falli Bellarminum indirectâ potestate contentum, neque postulantem ut ea tanquam de fide certa credantur; hæc enim omnia de fide esse, & qui negent esse hæreticos, neque propterea quidquam iniqui Regibus & Imperiis metuendum, cum is à quo pendent, neque errare, neque quidquam iniusti moliri possit*. Neque satisfaciet nobis, si eum, qui recens hæc scripserit, Marchionem, in rebus quidem Theologicis ineptum, imperitumque esse dicant. Ecce enim Nicolaus Dubois, Theologiæ Professor primarius, nos feridè & graviter ad hujus viri tractationem remittit, eumque cum honore nominat. Idem D. Dubois ait non posse constare Romano Pontifici summam illam potestatem, à Florentinâ Synodo in decreto unionis attributam, nisi potestas etiam indirecta tribuatur: quin, illâ eversâ, eam partem decreti stare omninò non posse. Quare & D. Strigoniensis, illum Declarationis Gal-

(c) Ennodio.] Is ipsâ experientiâ doctus vanas esse mundi hujus illecebras, relicta seculari militiâ in sacram adscriptus est & inter Diaconos relatus. Ille est Ennodius, qui in celebri suâ apologiâ pro Symmacho docet: *Papam à nemine posse judicari: beatum Petrum... perennem meritum dotem cum hæreditariâ innocentia misisse ad posteros suos* (id est successoribus:) denique eum sanctum esse, quem apex tantæ dignitatis attollit. Huic Ennodio, qui deinceps Ticinensis Episcopus fuit, Ultramontani plus obsequuntur quàm cuiquam ex sanctis Patribus. Ejus opera Jacobus Sirmundus congestit & edidit. Vid. de Ennodio D. DE FLEURY. Lib. III. & seq.

Vid. tom. iv. Conc. pag. 1340.

Bar. an. 863. tom. x. pag. 777.

Coroll. Antigr.

licanæ Articulum, quo potestas indirecta rejicitur, cum reliquis articulis, ut æquè detestabilem, æquè schismaticum damnat.

Neque verò placet indirectæ potestatis nomine, ac mutato tantùm vocabulo res eadem, idem jugum imperiis impositum: neque probare possimus pietatem illam, quæ priscis inaudita sæculis, conciliandis Christianis, ac propagando Evangelio, publicæ denique paci inimica, invidiosis æquè ac inanibus titulis Petri Cathedram oneret, eamque doctrinam reducere molitur, quæ quoties exequenda prodiit, toties Orbem Christianum infandis bellis & cædibus cruentavit.

Neque etiam placent, pietatis licèt nomine venditata, quæ passim apud Canonistas legimus: *Posse Pontificem omnia in Orbe terrarum: posse quæcumque Deus possit, excepto peccato; neminem ab eo rogare posse, quid ita facis? Legibus & statutis omnibus & generalibus Conciliis posse eum contravenire legitime;* & alia ejusmodi, Pontificibus bonis modestisque, æquè ac nobis exosa. Hæc ipsi Canonistæ, puto, erubescant, nisi interpretatione molliantur. At pietas non est, inflare & exaggerare verbis Petri privilegia, tanquam exigua sint, quæ per sese sunt maxima; eaque comminisci, quæ cum interpretatione rectâ evanescent atque effluant, malevolis interim calumniandi ansam præbeant, tendant laqueos imperitis, audaciores ad extraordinaria quæque contra regulam postulanda, aut etiam per obreptionem impetranda incitent, atque ita censuram Canonum ac vim disciplinæ resolvant, ejusdemque instaurandæ spem omnem incidant. Cæterùm cum talia nullus unquam docuerit Pontifex neque unquam comprobârît, id unum à nobis scilicèt vera pietas postulat, ut admiremur gravissimam, sapientissimam atque à Deo protectam Sedem, quæ tantâ etiam assestantione circumdata modum tenuerit. Interim cum hæc nimia, pietas incompressa suaferit, certum nobis est nullam pietatem agnoscere, nisi cum veritate & Traditione conjunctam.

Hæc erant quæ de particularibus censuris dicenda habebamus, quantum earum vim intelligere possumus, ex Doctorum scriptis; quæ arbitrariæ inani tantùm strepitu teneant imbecilles animos, nulloque certo titulo, nullâ certâ ratione, tantùm anathemata crepent, atque intentare non cessent. Eas ut veritate contemnimus, ita charitate refugimus, qui veritatem pacemque diligamus; atque interim opponimus illud Ambrosii: *Fucum faciunt, qui non audent explicare quod sentiunt, censoriè.* A sede certè Apostolicâ, quæ & paci consulere, & antiqua revolvere, & posteritatem respicere, & omnia sæcula mente complecti soleat, nihil tale metuimus; præsertim posteaquam, uti jam facere aggredimur, nostra à Conciliis & Romanis Pontificibus expressè & sæpe probata esse demonstraverimus. Nam hæcenus iniquâ certè conditione lucramur, qui tantùm ictus declinamus, nondum arma expeditimus. Nunc, cum probationes nostras allaturi simus, nostra jam liberior decurret ac lætior, ac veluti scopulos & fyrtes prætervecta, plenis jam velis prætio navigabit,

Ambr. de fide lib. j. c. xvij. al. vij. tom. ij. p. 467.

ADMONITIO EDITORIS.

In plerisque manuscriptis codicibus hujus *Defensionis*, quos omnes diligenter evolvimus, reperimus post cap. xxxiv. lib. ix. caput unum integrum ab ipso autore deletum. Nam vir eliquatissimi iudicii, postquam acta S. Eusebii à Mombritio relata diligentius introspexit, facilè intellexit ea illa esse, quæ, aut nullius, aut infirmæ admodum auctoritatis apud doctos haberentur. Quapropter statueramus obsequi D. BOSSUET voluntati, & caput illud omnino omittere; sed ne quis quæret de omisso illo capite, quod etiam extat in editione hujus operis an. 1730. illud ad calcem hujus appendicis adjecimus.

EUSEBII Romani Presbyteri ac Martyris acta referuntur.

TUNC Eusebius Romanus Presbyter martyrium passus est, cujus memoriam XIV. Augusti cum Ecclesiâ Romanâ agimus; quo die in Martyrologio Romano celebratur.

Hujus acta Baronius in Annalibus paucis refert: in notis ad Martyrologiû diem XIV. Augusti remittit ad Boninum Mombritium Mediolanensem, ex quo ejusdem Eusebii uberiora acta promamus.

Sed quandoquidem Mombritius in paucorum est manibus, non pigebit antiqua S. Eusebii acta memorare, prout ea ex illustrissimi Archiepiscopi Rheimensis * excuso codice diligenter exscripsimus. Is igitur sic habet Tom. I. p. 515. *Tempore quo Liberius de exilio revocatus fuerat à Constantio Augusto heretico, in eodem tantùm dogmate, ut non baptizaret populum, sed unâ communionem contaminaret plebem, Eusebius Presbyter urbis Roma cœpit declarare Liberium hereticum & amicum Constantii; cumque multi in sanctâ confessione & Catholica fide vitarent communionem Liberii per Eusebii Presbyteri doctrinam, occupantur Ecclesie à Liberio; ejicitur Felix de Episcopatu, subrogatur Liberius, tenetur Eusebius Presbyter, & quod in domo sua, quam ipse construxerat, populum congregaret, & quia plebem sanctam exhortabatur. Tunc Constantius Imperator aggreditur cum Liberio Eusebium Presbyterum, dicens: Tu solus Christianus es in urbe Româ? Eusebius Presbyter respondit: sic confidimus in Domino, quia fideles nos inveniet Christus, sicut & baptizati sumus, & benedictionem, quam à beato Julio suscepimus, tenemus. Liberius dixit: Nos cujus fungimur vice; nonne Julii antecessoris nostri? Eusebius Presbyter dixit: si perseverasses in fide quam in persecutione primo tenere visus fueras, Liberius dixit presente Augusto: tam contumacem me existimas? Eusebius dixit, res ipsa te docet & declarat. Imperator Constantius dixit: & quid est inter fidem & fidem? Eusebius Presbyter respondit: quantum ad nos peccatores, integrè tenentes fuimus: quantum ad vos, insania Diaboli & invidia superstitionis vestra, ut Felicem Episcopum, quem vos non tenuistis Catholicum, & Dominum JESUM CHRISTUM invocantem, purum Sacerdotem ab omnibus declaratum, in damnationis causam exilio direxistis; qui tamen in prædolo suo orationibus vacat. Et quidem jussu tuo Christianis occisionem & necem præcepistis inferri, maxime Clericis, Presbyteris & Diaconis. Tunc iratus Constantius sub rogatus Liberii inclusit Eusebium Presbyterum in quodam cubiculo domus sue, quod humile erat, in latitudine pedes quatuor; & ibi multis diebus in oratione constanter persever-*

Bar. tom. iij. n. 357.

* Le Tellier.

Vid. hæc act. ap. Baluz. Miscell. tom. ij. p. 141. 142.

Tom. II. Append.

rans, inclusus tamen post menses septem dormitionem accepit 19. Kalendas Septembris : cujus corpus collegerunt Gregorius & Orosius Presbiteri & parentes ejus, & sepelierunt in cryptâ juxta corpus B. Xisti Martyris & Episcopi in viâ Appiâ, in cimeterio Callixti; ubi & titulum ipsius scribentes, posuerunt pro commemoratione ejus: EUSEBIO HOMINI DEI. In eodem tempore auditum est à Constantio Imperatore, quod Gregorius & Orosius Presbiteri collegissent corpus Eusebii Presbiteri, & in eâdem cryptâ vivum præcepit includi Gregorium. Tunc Orosius Presbiter collegit semivivum B. Gregorium noctu occultè, propter Constantium Augustum, & emisso spiritu, sepelivit eum juxta corpus S. Eusebii Presbiteri; qui etiam Orosius hæc gesta scripsit. Ab eodem die intra Ecclesias, jussu Constantii Imperatoris, quisquis inventus fuisset non sic confiteri & participare sicut Liberius, indisciplinatus gladio puniretur. Quapropter in plateis, & in vicis, & in Ecclesiis, sive in balneis gladio trucidabantur, persequente Constantio Christianos unâ cum Liberio. Mortuo autem Liberio, levatur Damafus, qui voce publicâ damnavit Liberium, factâ Synodo cum Episcopis viginti octo & Presbiteris viginti quinque, & cessavit persecutio; non tamen multum tempus, donante Domino JESU CHRISTO, qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Huc usque acta, ubi innatâ simplicitate, ipsa se prodit antiquitas; & quibus ejus generis actorum aliquis inest gustus, hoc sapiunt. Tum Ufuardus Monachus & Ado Viennensis hæc acta viderunt, ex quorum quippe verbis, brevem illam, quam suis Martyrologiis inserant, S. Eusebii contexunt historiam. Cæterum id quod hic de Damaso in fine actorum scriptum est, quod voce publicâ damnavit Liberium factâ Synodo, ad Damasi Pontificatum referendum non est: pridem enim Liberius respuerat; sed hæc fecit Damafus tum Presbiter, ac, deficiente Liberio, Synodum fieri procuravit; innuuntque obiter acta, eum qui hæc fecerit, meritò Liberio subrogatum fuisse.

Quodd autem in his actis, ut & in vitâ Liberii, scriptum est de rebaptizatione ab Arianis factâ, non debet movere doctos, qui apud Ambrosium de Auxentio legerint: *Cur igitur rebaptizandos Auxentius fideles populos putat, baptizatos in nomine Trinitatis, cum Apostolus dicat: UNA FIDES, UNUM BAPTISMA.* Hoc igitur Liberius reservavit, ne Romani rebaptizari cogentur. Quid autem egerit, quàm à rectæ fidei defensione defecerit, quam persecutionem moverit adversus fratres, quos confirmare in fide jubebatur, satis patet ex actis.

Finis Appendicis.

INDEX

Titulorum serieque Materiarum quæ in Defensione Declarationis Cleri Gallicani an. 1682. continentur.

TOMUS PRIMUS.

P RÆFATIO.	Pagina j.	XIII. Facultatis Theologicae Parisiensis clara & certa Sententia, ex nostris juxta & exteris Doctoribus agnita: Pighius Navarrus, Franciscus de Victoriâ memorantur.	12
CLERI Gallicani de Ecclesiasticâ potestate Declaratio.	xliv.		
EPISTOLA Conventus Cleri Gallicani ad universos Ecclesiæ Gallicanæ Præsules.	xliv.		
EDIT du Roy sur la Déclaration faite par le Clergé de France de ses sentimens touchant la puissance Ecclesiastique.	liij.	XIV. In Concilio palàm declarata Gallicana Sententia, nemine improbante, nec repugnante ipso Pontifice.	14
GALLIA Orthodoxa, sive vindiciæ Scholæ Parisiensis totiusque Cleri Gallicani adversus nonnullos.	Pag. 1	XV. Petri de Marca de vetere Sorbonâ locus.	ibid.
De causis & fundamentis hujus operis prævia & Theologica Dissertatio.	ibid.	XVI. Gallicana Sententia post Constantiensia tempora viguit: nec tantum in diffidiis, sed in altissimâ pace, contra Gallie vindicata autorem.	15
I. An tacere oporteat Gallos, erroris ac schismatis ab illustrissimo Roccaberto & aliis, apud Summum Pontificem accusatos.	ibid.	XVII. Andreas Duvallius in Facultate Parisiensis primus innovandi autor, antiquam ultrò Sententiam agnoscit.	ibid.
II. Duo libelli memorantur, unâ cum censurâ illustrissimi Archiepiscopi Strigoniensis.	2	XVIII. Ex eodem Duvallio, in Sententiâ Gallicanâ circa Conciliorum potestatem, nulla hæresis, nullus error, nulla temeritas.	16
III. Eminentissimi Cardinalis Daguirrei sententia.	3	XIX. Idem Duvallius Patrum & Conciliorum etiam Florentini & Lateranensis solvit auctoritates.	17
IV. Reverendissimus Pater Tyrfus Gonzales.	4	XX. Idem infallibilitatem Pontificiam de fide non esse multis probationibus conficit. <i>ib.</i>	
V. Illustrissimus Roccabertus Archiepiscopus Valentinus omnium immitissimus.	5	XXI. Inde concludit Duvallius definitiones Pontificias per sese non esse de fide, ac requiri acceptationem sive consensum Ecclesiæ.	18
VI. Gallicanam Declarationem immeritò impugnatam, tanquam esset decretum fidei, ex actis demonstratur.	7	XXII. Duvallii Doctrina de confirmatione Conciliorum, deque iis per sese, etiam adversus Papam, valituris in fide negotio.	ibid.
VII. Hinc quaestio, an licuerit accusare Gallos, & an ipsos oporteat tueri innocentiam.	8	XXIII. Casus hæresis, schismatis, alii ex Duvallio memorantur: in his, quantum Concilia valeant in ipsum Pontificem, ex Turre-crematâ, Cajetano & aliis statuit.	20
VIII. Defensio justa & necessaria ubi de fide agitur.	ibid.		
IX. Nec ferendum Gallis obijci Jansenismum.	9	XXIV. Quàm multi insignes viri præter Gallos hanc Sententiam doceant: Panormitanus, Zabarella, Toftatus.	21
X. Duæ aliæ causæ edendæ defensionis: prima ne lædatur Apostolica Sedes, quæ Gallos nullum errorem imputavit.	ibid.	XXV. De Toftato candida Cardinalis Daguirrei confessio.	22
XI. Ludovici Magni læsa pietas defendenda fidelibus Gallis.	11		
XII. Summâ modestiâ causam hanc esse tractandam: Divisio hujus operis in tres partes.	ibid.		

Ambr. Serm. cont. Aux. post epist. xxi. class. j. n. 37. rom. ij. pag. 874. Ephes. iv. 5.

- XXVI. Alphonfus à Castro. *ibid.*
 XXVII. Adrianus VI. & Joannes Driedo Lovanienfes. *ibid.*
 XXVIII. De Adriano VI. cur privatim dicendum: unus rem totam conficit: ejus jam Pontificis recufus Romæ liber retractatione nullâ. 23
 XXIX. Vana refponfa autoris doctrinæ Lovanienfium. 24
 XXX. Nicolai Dubois Lovanienfis ludibria. 26
 XXXI. Autoris tractatûs de libertatibus Gallicanis fubtilia nec minis vana refponfa. *ib.*
 XXXII. Gallicæ vindicatæ Autor. 27
 XXXIII. Pater Thyrfus Gonzalez. 29
 XXXIV. Eminentiffimus & doctiffimus Daguirreus. 30
 XXXV. Doctorum Lovanienfium & factis & dictis in Adrianum VI. obfervantia fingularis. 31
 XXXVI. Ex Adriani fententiâ & temporum notis demonftratur Florentina, Lateranenfa, Tridentina decreta fruflrâ objici. 32
 XXXVII. Nominantur poteftatis Pontificiæ vehementiffimi defenfores, qui fummiâ ipfâ Parifienfium tuerentur fententiam. 33
 XXXVIII. De Concilio Conftantiensî: qui approbatum negant, ipfi fe fuis telis conficiunt. 34
 XXXIX. Objectio de Obedientiis nondum adunatis Sefl. IV. & V. fpontè corruit duobus factis confutatis: primùm, à Concilio Conftantiensî ftatim affumptum Concilii œcumenici titulum & jus. *ibid.*
 XL. Alterum factum, Martinum V. tunc Cardinalem his Synodi initiis adhæfiffe. 35
 XLI. Aliud factum additur: quòd pars Ecclefiæ, quæ Concilium Conftantiensè inchoavit, non fuerit tantum pars tertia; fed duabus aliis etiam adunatis longè fuperior. *ibid.*
 XLII. Conftantiensî Synodus à Romanis Pontificibus optimæ notæ Synodis accenfita: privata Biniæ editionis nota quàm nulla & temeraria, quàm Sedi Apoftolicæ contumeliofa: nihil proficere qui de ejus Synodi confummatione litigant. 36
 XLIII. Concilii Bafilienfis initia legitima & certa Bellarminus & Rainaldus agnofcunt, etiam Lateranenfe Concilium: ejuſdem Bellarmini fuffugia ex Duvallio confutata. 38
 XLIV. Ex Ludovici Alamandi beatificatione argumentum: item ex Amadei VI. Sabau-

diæ Ducis famâ fanctitatis, Odorico Rainaldo utroque in negotio teſte. 39

XLV. Ex Concilio Conftantiensî ac Bafilienſibus initiis quid dicendum putemus. 41

XLVI. Ante Conftantiensè Concilium Joannis XXII. de fuorum Antecellorum autoritate atque infallibilitate fententia in confutratione: *quia quorundam.* 42

XLVII. Hujus temporis Scriptor à Rainaldo in eam rem adductus quid ſenferit: quâ occasione profertur caput *sunt quidam.* 25. quaſt. 1. 43

XLVIII. Jacobi ſanctæ Prifcæ Cardinalis, poſtea Benedicte XII. conſona eadem de re fententia. 44

XLIX. Probatur de fide actum in his determinationibus; & tamen eas legitime corrigi potuiſſe: eâ de re gloſſa notabilis; & Bellarmini fententiâ. 46

L. Speculatoris, id eſt, Guillelmi Durandi Epifcopi Mimatensis liber de Conciliis, juſſu Clementis V. editus, & quid ex eo conſequatur. 47

LI. Hinc etiam de ſenſu Concilii Lugdunenſis II. judicari poteſt. 49

LII. Locus Gratiani de Decretalium autoritate: alius locus de Gregorii II. Decretali ab eodem Gratiano reprehènſa erroris contra Evangelium. *ibid.*

LIII. Pelagii II. Decretalis ab eodem Gratiano ex Gregorio Magno reprehènſa, ex ipſâ etiam Gloſſâ contra Evangelium. 50

LIV. Honorii res: eum erroris excuſari non poſſe, licet ex Cathedrâ pronuntiantem. 51

LV. De falſatis actis Biniæ ex Baronio confecta narratio. 52

LVI. Actio falſi à Chriſtiano Lupo depulſa quàm certis probationibus. *ibid.*

LVII. Ex actis Concilii Hiſpanici Toletani XIV. quaſtio de falſo clarè abſolvitur. 53

LVIII. Ex eodem Concilio Decreta à Romanis Pontificibus approbata, non niſi conſenſione factoque examine recipiuntur. *ibid.*

LIX. In fidei quaſtionibus Conciliorum generalium potior autoritas demonſtratur ex Conciliorum Actis, ac primùm ex Concilio III. & IV. 54

LX. Bellarmini & Baronii altercatio de Decretali ſancti Leonis epiftoſâ in Concilio IV. ritè examinata. 55

LXI. Definitio S. Leonis, ipſo etiam teſte, non niſi ex Eccleſiæ conſenſu vim habet irtractabilem. *ibid.*

LXII. Concilii VI. & VII. acta: VII. Synodi definitio ac ſumma autoritas conſenſione conſtans. 56

LXIII. Concilii VIII. eadem praxis: duo ejus decreta. 57

LXIV. Bellarmini ſententia de Synodali examinatione: Chriſtiani Lupi aliorumque cavillationes: an in Conciliis de fide dubitarum, cum de Pontificiis decretis quaererent. *ib.*

LXV. S. Baſilii locus, atque in eum Chriſtiani Lupi contumeliæ. 58

LXVI. Alius S. Baſilii de S. Damafi decretis locus. 59

LXVII. Contentio de rebaptizatione inter S. Stephanum & S. Cyprianum: quaſtiones involvendæ rei factæ ab hac diſputatione ſecernuntur. *ibid.*

LXVIII. In hac controverſiâ, quid certum ſit, ex Bellarmino ſtatuitur. 60

LXIX. Gallia vindicatæ & tractatûs de libertatibus Autores quid reſpondeant: an Cyprianus, ut in rebaptizatione, ita in Romani Pontificis autoritate erraſſe memoretur: Auguſtini locus. *ibid.*

LXX. An Stephanus excommunicaverit, an totâ ſua autoritate decreverit, fruſtrâ quaeritur; cum ad eam excuſationem nec Firmilianus, nec Cyprianus, nec ipſe Auguſtinus reſponderint. 61

LXXI. An infallibilitati Pontificiæ detraxiſſe ſit illud veniale peccatum, cujus Cyprianum Auguſtinus accuſat. 62

LXXII. Nihil ad rem facit quaerere an Cyprianus & alii reſpuerint necne. *ibid.*

LXXIII. Cavillatio. 63

LXXIV. Bellarmini ſententiæ duæ partes: prima Stephanum potuiſſe, nec tamen voluiſſe rem de fide facere, an Auguſtino congrua? *ibid.*

LXXV. Secunda pars Bellarminianæ ſententiæ, à Cypriano non fuiſſe peccatum ſaltem mortaliter. 64

LXXVI. Quo pacto intelligendum id quod dicit Auguſtinus à Cypriano expectatam Concilii generalis ſententiam: forma antiqui regiminis jam inde ab origine, etiam ſub perſecutionibus. 65

LXXVII. Vanæ & inanæ quaſtiunculæ de conſenſu Eccleſiæ, ipſâ regiminis Eccleſiaſtici formâ concidunt. 68

LXXVIII. Solennis acceptatio Decretorum Pontificiorum quàm uſitata & quàm neceſſaria: Romani Pontificis officium & autoritas ex Janſeniano negotio oſtenduntur. 69

LXXIX. Innocentii IV. locus: Concilii provincialis ſub Paſchali II. clara autoritas. 70

LXXX. Anonymi tractatûs de Libertatibus Gallicanis circa Sedis Apoftolicæ autoritatem foeda & improbanda commenta. 71

LXXXI. Proſata in anterioribus verbis in Sedem Apoftolicam contumeliæ reſelluntur. 72

LXXXII. An ferendum Papæ & Eccleſiæ poteſtatem primis temporibus religatam & alia conſectanea dici ab eodem Auguſtino? 73

LXXXIII. Gallicana ſententia per ſe ſtat, ſi aliena & aſſicta demantur: ac primùm de hæreticis non niſi Conciliari autoritate damnandis. *ibid.*

LXXXIV. Aliud imputatum de Synodis generalibus abſque Papâ congregatis: Turrecrematæ loci inſignes pro ſententiâ Parifienſium. 74

LXXXV. Aliud imputatum: de Romanâ fide ac Sede Apoftolicâ: Innocentii III. profertur locus: alii loci inſignes in memoriam revocantur. 75

LXXXVI. SS. Monachorum ex Concilio Lateranenſi deſumptus locus: item S. Auguſtini ad Bonifacium Papam. 76

LXXXVII. An hæc ſentientes fidem in ſuſpenſo teneant, aut arma inobediensibus ſubminiftrant. 77

LXXXVIII. Ex his potiſſimum adverſariorum argumentum eliditur. *ibid.*

LXXXIX. Hæc in opinione, non in fide eſſe poſita controverſiarum Doctores profitentur: ac primùm Cardinalis Perronius. 78

XC. Walemburgii fratres in Germaniâ Epifcopi celebres atque ab iis citati Scriptores clariffimi. 79

XCI. Idem fratres quomodo Bellarminum à Gretſero explicatum prodant. 80

XCII. Idem Gretſerus aliique ab iisdem Walemburgis citati. *ibid.*

XCIII. Innocentii XL Brevia Apoftolica duo. 81

XCIV. Inquiſitionis Hiſpanicæ Decreta ab eminentiſſimo Cardinale Daguirreo & P. Thyrfio prolata, Cardinalis Perronii autoritate confixa. 83

XCv. Regum Hiſpaniæ Philippi I. & Caroli V. Auguſti exemplo Hiſpaniæ Inquiſitio retunditur. 85

XCVI. Summa argumenti: de Orientali Eccleſiâ & Concilio Florentino pauca. 86

XCvII. Adverſariorum ultima refponſio: ex hac argumentum & conſuſio operis. 87

DEFENSIO Declarationis Cleri Callicani de Ecclesiastica potestate PARS PRIMA. Quæ de Imperii in temporalibus supremâ potestate differitur. 89

LIBER PRIMUS.

SECTIO PRIMA.

Ex statu quæstionis, rei que novitate, deponendorum Regum directâ & indirectâ potestas confutatur ad caput primum Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

CAPUT PRIMUM. Refertur caput I. Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

CAP. II. Contrarium articulum ponunt adversarii. Status quæstionis: ex hoc intolerabilia incommoda; neque magis tolerabilior indirecta quam directâ potestas, cum solis verbis differant: huic primo capiti Declarationis Gallicanæ, contrariam declarationem totidem verbis opponit autor Anonymus doctrinæ Lovaniensium, quem alii adversarii sequuntur, & indirectam potestatem asserunt: quæ sententia quam falsa sit, statim intelliget, qui vel statum quæstionis advertenterit. 90

CAP. III. Horrenda atque ipsis adversariis detestanda necessariò consequuntur, à quibusdam admittuntur; nec nisi extirpatâ radice rescantur: HENRICI Borbonii Condæ Principis oratio ad LUDOVICUM XIII. 95

CAP. IV. Sententia Gallorum; ex *Censurâ* SANCTARELLI, quæ integra refertur. 97

CAP. V. Quædam in SANCTARELLI doctrinam, atque in censuram notæ: articuli Facultatis toto Regno vulgati: Censura MALAGULE. 98

CAP. VI. Hujus sententiæ novitas in SANCTARELLO notata à sacrâ Facultate: Scripturæ silentium: autoris Anonymi qui scripsit de liberatibus in Scripturæ locos glossæ. 99

CAP. VII. Primus Regum deponendorum autor GREGORIUS VII. undecimo exeunte sæculo: Orbis universus eâ novitate commotus: explicatum obiter, quo sensu negarent, excommunicari posse Reges. 101

CAP. VIII. Quæ GREGORIUS VII. hujus rei exempla & documenta protulit, rei novitatem probant. 104

CAP. IX. De Gregorii Decretorum autoritate in Ecclesiâ dubitatum, neque ipse sibi confitit. 106

CAP. X. GREGORIUS VII. nimia & nova sectatur: initia Regiæ potestatis superbiæ ac diabolo assignat, repugnante Scripturâ;

neque tantum Patrum, sed totius humani generis traditione. 108

CAP. XI. Aliæ GREGORII VII. novitates: Novum excommunicationis genus, quo victoriam ab HENRICO IV. exercitu arceret: nova doctrina de omnium Pontificum Romanorum sanctitate. 110

CAP. XII. Quâ occasione GREGORIUS VII. Regum depositionem aggressus sit: Quove Imperii ac Regnorum statu: Quam universalis Monarchiæ etiam temporalis ideam animo informârit: Ejus mores, ingenium, & in omnia Regna variæ molitiones; ac 1°. in Imperium Romano-Germanicum, in Galliam, in Angliam, in Daniam; de iisque quæri, nihil imminutâ Sedis Apostolicæ Majestate. 112

CAP. XIII. De Hispaniâ & Sardinia quid GREGORIUS VII. decreverit. 115

CAP. XIV. De Hungariâ: de aliis Regnis ac Provinciis, quibus causis impulsus, Pontificiæ ditioni se ultrò subjecerint: Arbitraria jura etiam in infideles Principes protruduntur. 118

CAP. XV. Regna infidelium, quo jure concessa BELLARMINUS alique defenderint: hæc, & alia de Regibus deponendis gesta, nullo religionis periculo impugnari posse. 120

CAP. XVI. Ipsam quæstionem aggredimur: hæc tractatio bifariam distributa: quinque propositiones ordine comprobandæ. 123

SECTIO SECUNDA.

Quâ expenduntur Scripturæ loci, & Patrum traditiones illustrantur, ad caput primum Gallicanæ Declarationis. 125

CAP. I. PRIMA PROPOSITIO probatur: quòd Regia seu suprema civilis potestas jam inde ab initio sit legitima, etiam inter infideles. *ibid.*

CAP. II. SECUNDA PROPOSITIO, quòd Regia & suprema potestas etiam inter infideles sit à Deo; Reges Sacro-sancti: juratum per eorum salutem: religio in Principes: TERTULLIANI loci. 126

CAP. III. Quo sensu suprema civilis potestas sit à Deo, quodve discrimen Sacerdotium inter & Imperium. 127

CAP. IV. TERTIA PROPOSITIO: quòd Regia ac suprema potestas nullo alteri potestati Dei ordinatione subiecta: omnium gentium in eam rem consensio: Druidæ, Augures, alii ejusmodi frustra advocati ad

præsidium indirectæ potestatis. 129

CAP. V. Ex tribus primis propositionibus *Collarium*: quòd sine verâ religione, veroque Sacerdotio, civile regimen perfectum, ac seipso consistens, atque in rebus suis ab omni aliâ potestate absolutum: an in eo jure aliquid immutatum per Legale aut per Christianum Sacerdotium, quartâ & quintâ propositione quæritur. 131

CAP. VI. QUARTA PROPOSITIO: Per institutionem Sacerdotii Legalis nihil immutatum in Regiâ ac summâ potestate; nihil ad eam deponendam juris Sacerdotibus attributum: probatum ex *Deuteronomio*, Regumque libris. 133

CAP. VII. An unctio Regum, eorumque designatio per SAMUELEM interdum ac Prophetas facta, in ordinandis civilibus aliquid Sacerdotibus juri attribuat: De Concilio Sanhedrin BARONII sententia expenditur. 134

CAP. VIII. BELLARMINI argumentum ex *Deuteronomii* loco. 136

CAP. IX. Quæ antè dicta sunt, Judæorum historiâ recensitâ, luculentius explicantur; Judæorum Regum, etiam ad Idola cogentium, inviolata Majestas: Reges Assyrii, Medi, Persæ, pari cultu observati: erga eos egregia, ALEXANDRI Magni tempore, Judæorum fides: JOSEPHI locus: eadem obedientia in ALEXANDRUM & GRÆCOS Syriæ Reges. 137

CAP. X. Recidivum sub Machabæis Imperium peculiari Dei instinctu à MATHATHIA inchoatum, à filiis stabilitum: Romani ac Cæsares eodem jure, Christo approbante, regnarunt. 140

CAP. XI. AN ATHALIE Cæsar exemplum his oblit. 142

CAP. XII. De OZIA propter lepram ejecto. 143

CAP. XIII. QUINTA PROPOSITIO: Neque per institutionem Christiani Sacerdotii quidquam fuit immutatum in regnandi jure: id probare aggredimur ex Evangelicis Scripturis: explicatur potestas quam Christus Apostolis tradiderit. 146

CAP. XIV. Locus Evangelii: *Reddite que sunt Cæsari Cæsari*. 148

CAP. XV. Prævis malis quæ ab impiis Regibus Ecclesiæ essent eventura, quæ Christus & Apostoli auxilia reliquerint; & an aliqua præter patientiam. 149

CAP. XVI. An generali præcepto obediendi Regibus, Christus & Apostoli aliquam

exceptionem attulerint, & quam? 150

CAP. XVII. Adversariorum effugia: distinguunt tempora infirmæ & adolescentis, à temporibus robustæ, & jam prævalentis Ecclesiæ: an hæc Christianis digna? 151

CAP. XVIII. An eludi possit locus Evangelii: *Regnum meum non est de hoc mundo*. 153

CAP. XIX. An ad rem pertineat ille ad adversarios objectus locus: *data est mihi omnis potestas in celo & in terrâ*, & ille locus, *Rex Regum*. 154

CAP. XX. Locus Evangelii: *quis me constituit judicem super vos?* 155

CAP. XXI. Respondetur ad objecta Capituli XVII. an impii Reges ab Ecclesiâ imputati, si tui à depositione habentur. 156

CAP. XXII. De excommunicationis effectu: an prius temporalibus: quid sit illud: *fit tibi sicut Ethnicus & Publicanus*: Interdicta de vitandis excommunicatis in literis Apostolicis contenta expenduntur. 158

CAP. XXIII. Alius excommunicationis effectus: *tradi Satanae ad interitum carnis*: argumentum pro nostrâ sententiâ ductum ex memoratis in Scripturâ excommunicationis effectibus. 160

CAP. XXIV. Objectum ex interdicti vis vitandis excommunicatis, per exceptionem morales, quam vocant, sive civilis necessitatis, ex omnium Theologorum doctrinâ solvitur: eâ in se GREGORIUS VII. tempore manifestus error, nunc communi consensu refutatus. 161

CAP. XXV. Ejusdem interdicti vis diligentius quæritur: probatur Evangelicis Apostolicisque literis, quòd exceptionem necessariâ causâ admittat, neque ab obsequiis Regum arceat. *ibid.*

CAP. XXVI. Idem probatur ex Sanctis Patribus. 163

CAP. XXVII. Idem probatur ex HINC MARI insigni responsione ad HADRIANUM II. ventantem ne cum CAROLO Calvo Rege communicaret. 165

CAP. XXVIII. Idem efficitur ex GREGORIO VII. decretis. 166

CAP. XXIX. Idem probatur ex secuta Pontificum omnium, atque Ecclesiæ praxi: insigne exemplum sub GREGORIO IX. ac FRIDERICO II. Imperatore: huic præstitum obsequium, negatâ interim mensâ & osculo. 168

CAP. XXX. Sancti THOMÆ locus: Canon Constantiensis: item Lateranensis Concordato insertus: quo sensu Reges ex-

communicari non possint : dictorum in hoc interdictum recapitulatio; atque hinc firmum argumentum. 169

CAP. XXXI. Ambas potestates Ecclesiasticam & civilem, in suo quamque ordine esse primas, ac sub uno Deo proximè collocatas, Scripturis ac Patrum traditione demonstratur. TERTULLIANI locus. 171

CAP. XXXII. Aliæ Patrum autoritates : an his satisfiat dicendo Principes in temporalibus, non minùs soli Deo subesse, cum ejus Vicarii subsint. 173

CAP. XXXIII. An ut ambæ potestates inter se ordinatæ sint, unam alteri subdi necesse sit : Sancti GELASII aliorumque Pontificum doctrina. 174

CAP. XXXIV. Cur hæ potestates tantâ providentiâ distinctæ sint : sanctus GELASIVS duas causas affert, quæ indirectâ potestate tolluntur. 176

CAP. XXXV. Ambarum potestatum separatio ac societas ex sancti GELASII doctrinâ explicatur : BELLARMINI comparatio : S. GREGORII Nazianzeni locus ab eo objectus. 177

CAP. XXXVI. Canon, OMNES obicitur & solvitur. 179

CAP. XXXVII. Obicitur à BELLARMINO Apostoli locus de iudiciis ab Ecclesiâ constitutis : JEREMIÆ locus : duo gladii, Regale Sacerdotium : allegoria alia & accommodatitia : dictorum in hoc libro recapitulatio. 180

LIBER SECUNDUS.

Quo Patrum testimonia & exempla afferuntur usque ad GREGORIUM VII. 185

CAP. I. Ordo & distributio tractationis hujus, primùm in duo tempora : tum in duas quæstiones : Prima quæstio de Regibus propter scelera reprehensis : An deponendi visi sint ? Patrum doctrina & exempla in persecutione, & tribus primis sæculis : An Christianorum obedientia ex imbecillitate Ecclesiæ & eorum temporum ratione prodierit. *ibid.*

CAP. II. Quartum sæculum. JULIANUS Apostata : An Ecclesiâ tum invalida fuerit ? S. GREGORII Nazianzeni locus : Item S. AUGUSTINI, S. THOMÆ responsio ad locum AUGUSTINI, non satis cognito rerum sub JULIANO statu. 188

CAP. III. A paganis Regibus, atque ab Apostatâ JULIANO transitus ad hæreticos : CON-

STANTIVS Arianus, Catholicæque Ecclesiæ persecutor : an imbecillitate factum, quòd HILARIUS, ATHANASIVS, LUCIFER Calaritanus, alii, indirectam potestatem nequidem intentarent. 192

CAP. IV. Quarti Ecclesiæ sæculi reliqua exempla proferuntur : VALENS hæreticus & persecutor : Sancti BASILII, aliorumque Sanctorum sensus : JUSTINÆ Arianæ, VALENTINIANI II. nomine, Catholicos infectanti, Sanctus AMBROSIVS viribus prævalens, quo usque repugnari posse putat : quid idem comminatus sit GRATIANO & VALENTINIANO, si Sacra Paganorum restituerent. 197

CAP. V. Sancti AMBROSII cum THEODOSIO gesta : an AMBROSIVS aliquid temporalis potestatis attigerit, ut BELLARMINO visum; an vel de eo cogitaverit ? Aliud AMBROSII erga eundem THEODOSIVM post incensam Synagoga. 199

CAP. V. Quinti sæculi exempla : ARCADIUS, ac de eo GREGORII VII. verba : Burgundiones : Visigothi : Vandali : THEODORICUS Ostrogothus : HUNERICUS Vandalus : ODOACER Hæfulus : ZENO Imperator. 203

CAP. VII. ANASTASIVS Imperator hæreticus, persecutor, anathemate nominatum in Oriente, & à Romano quoque Pontifice in Occidente damnatus, Ecclesiæ peculiaris Sacramento obligatus, Regno eâ conditione suscepto : ejus deponendi mira opportunitas : sancti Pontifices GELASIVS, SYMMACHUS, HORMISDAS ne id quidem cogitaverunt. 205

CAP. VIII. Sexti ac septimi sæculi exempla : sancti GREGORII MAGNI ad MAURICIVM epistola memorabilis : in eam BARONII nota : Quædam de Pontificum subjectione erga Principes. 208

CAP. IX. Privilegia ab eodem sancto GREGORIO concessa expenduntur. Imprecatoriæ formulæ eo ævo familiares : Gregoriana formula ad alia privilegia non transit. 209

CAP. X. Sancti MAXIMI Monachi & Confessoris locus de Monothelitibus Imperatoribus. 211

CAP. XI. Octavi sæculi exempla : Iconoclastæ Imperatores : ac primùm LEÓ Isauros : de eo BELLARMINI argumentum ex BARONIO solvitur : quæ hic sunt demonstranda proponuntur. 212

CAP. XII. An Græci Historici à BARONIO & BELLARMINO in GREGORII II. ac LEONIS

Isauri

Isauri rebus adducti, atque ab eis relata gesta indirectæ potestati faveant. 213

CAP. XIII. GREGORIUM II. nihil in Imperatorem hæreticum movisse, imò eâ occasione aliquid molientibus obstiterisse, ex ejus gestis, epistolis, doctrinâ demonstratur. 216

CAP. XIV. An GREGORIUS II. imbecillitate virum, ab indirectâ potestate exercendâ, vel saltem offendendâ temperavit. 217

CAP. XV. GREGORIUS II. confiteri pergit nullam esse suam in rebus civilibus potestatem. 218

CAP. XVI. De GREGORII II. gestis Latini Historici proferuntur, PAULUS Diaconus & ANASTASIVS Bibliothecarius : Ex his demonstratur, nihil ab eo, nisi pro tuendo Imperio gestum, etiam post anathema Imperatori dictum. 219

CAP. XVII. Cur Græci illud de tributis GREGORIO II. objecerint ? Id utrumque se habet an nostræ sententiæ noceat ? 221

CAP. XVIII. De GREGORIO III. GREGORII II. successore, ejusque erga LEONEM Isaurum & CONSTANTINUM Copronymum ejus filium, obsequio : De ejus Pontificis duplici legatione ad CAROLUM Martellum, quarum alteram BARONIUS GREGORIO II. assignavit. 223

CAP. XIX. ZACHARIAS in obsequio perstitit : STEPHANUS II. pro Imperio conatus omnia, non nisi necessitate ad Francos refugit : ad eos translatum Imperium sub LEONE III. cum Græci Imperatores ad fidem Catholicam rediissent. 225

CAP. XX. An valeant allatæ à BARONIO causæ, cum CONSTANTINO IRENES filio, Catholico Imperatori, Imperium restituendum non fuerit : HADRIANI I. locus nihil ad rem : recapitulatio dictorum de Iconoclastis Imperatoribus : de fide servandâ Orientalis Ecclesiæ sensus : illi Imperatores in coronatione jururandum dederant de tuendis Ecclesiæ dogmatibus ac ritibus : ex his argumentum. 227

CAP. XXI. Noni sæculi exempla : LUDOVICI PII Imperatoris depositio : hæc & inde secuta, impia, irrita, nulla, malè intellecta, nihil ad rem, nobisque potius favent quam adversariis : an expectata, ad restituendum LUDOVICUM, GREGORII IV. autoritas. 229

CAP. XXII. LOTHARII Junioris excommunicatio, propter VALDRADAM, nullâ unquam depositionis mentione. 132

Tom. II.

CAP. XXIII. ADRIANUS II. CAROLUM Calvum à LOTHARII mortui Regno dederet excommunicatione : quàm grave Francivisum fuerit terrenis rebus immiscuisse se Pontificem, nihil de depositione cogitantem : HINC MARI locus. 233

CAP. XXIV. Eodem nono sæculo STEPHANI V. epistola ad BASILIUM Imperatorem de finibus utriusque Potestatis. 234

CAP. XXV. Eodem sæculo FULCONIS Rheymensis locus à PERRONIO objectus. 235

CAP. XXVI. ATTO Vercellensis, BURCHARDUS Vormatiensis, decimi sæculi autores proferuntur. 236

CAP. XXVII. Eodem sæculo decimo ROBERTUS Francorum Rex excommunicatus, nullâ depositionis mentione. 237

CAP. XXVIII. Undecimi Sæculi exempla & testimonia sub LEONE IX. & VICTORE II. paulò ante GREGORIUM VII. PETRI DAMIANI ejusdem GREGORII VII. familiarissimi locus à BARONIO reprehensus. *ibid.*

CAP. XXIX. Ejusdem PETRI DAMIANI sub ALEXANDRO II. proximo GREGORII VII. antecessore, insignis locus, quo docet utrasque potestates, & discretas esse, & supremas & socias. 239

CAP. XXX. Gesta sub ALEXANDRO II. & GREGORIO VII. usque ad inceptum annum 1076. dictorum in hoc libro circa primam quæstionem summa & conclusio. 249

CAP. XXXI. An valeat id quod PERRONIUS Cardinalis ad antiquitatis exempla responderit. 243

CAP. XXXII. An ejusdem PERRONII Cardinalis distinctio valeat, Paganos inter Principes & Christianos, aut Ecclesiæ fidem juratos : Romanum Imperium prædem Christianum, alia Christiana Regna; nec dum tamen memorata potestas Reges deponendi. 243

CAP. XXXIII. Altera Quæstio : an nullo quoque interveniente peccato, propter Ecclesiasticam utilitatem, Reges deponendi visi sint ab Ecclesiastica potestate ? CHILDERICUS Regum Merovingianorum ultimus Cap. alius. 15. q. 6. ex GREGORIO VII. Glossa in illud caput : Majorum de eo capite sententia. 244

CAP. XXXIV. Rei sub ZACHARIA gestæ series : Regni Francici status : evictum hæc nihil ad nostram quæstionem pertinere. 246

CAP. XXXV. Clarius demonstratur, hæc, ut

R

- cumque se habent, nihil ad rem facere. 249
- CAP. XXXVI.** Quæritur quo jure facta sit translatio Imperii Occidentalis ad Francos: duo præmittuntur status Imperii: tum in Pontificibus & sacro Ordine jura duplicis generis distinguuntur: Romanus Pontifex labente Imperio caput civitatis habitus. 252
- CAP. XXXVII.** Res gesta à Romanâ civitate: Principibus Francis oblatu Consularatus, Patriatus delatus, concessum Imperium, autore seu adjutore Romano Pontifice, ut Capite civitatis: testimonia Historicorum. 254
- CAP. XXXVIII.** Quo jure Romana civitas ad Francorum Principum tutelam confugerit, ac postea illis Imperium dedit. 257
- CAP. XXXIX.** CAROLUS CALVO à Romanâ Civitate Imperator, à Regni Proceribus Rex Italiæ designatur. 259
- CAP. XL.** Gesta sub reliquis Carolinis Principibus: eâ stirpe extinctâ, turbæ: OTHO I. Imperator: Imperii translatio ad Germanos sub OTHONE III. Qualis memoretur à BARONIO: Quæ omnia nihil ad nos. 260
- CAP. XLI.** In transferendo Imperio ad Germanos, teste BARONIO, consensus intervenit Romanæ civitatis: quæ tamen omnia, & inde secuta nihil ad nos. 262
- CAP. XLII.** Decretum Episcoporum de LOTHARII Regno post Fontanellidensem pugnam, an ad rem faciat? 264
- CAP. XLIII.** An meritò objectum à BARONIO id quod est à Carolo Calvo in proclamatione adversus VENILONEM positum. 265
- CAP. XLIV.** Argumentum ex Regum consecratione repetitum solvitur: LUDOVICI II. Imperatoris, LOTHARII I. filii, Episcopa ad BASILIUM Imperatorem Orientis. 266

LIBER TERTIUS.

- Quo à GREGORII VII. tempore res extra Concilia Œcumenica gesta referuntur ad CAPUT PRIMUM GALLICANÆ DECLARATIONIS. 269
- CAP. I.** An GREGORII VII. ac securis decretis ita res correctæ sit, ut de eâ ambigere Catholicis non liceat: contrarium statuit certis exemplis & Catholicorum omnium consensione: MELCHIOR CANUS,

BELLARMINUS, RAINALDUS, PERRONIVS testes adducuntur. *ibid.*

- CAP. II.** Gesta sub GREGORIO VII. primumque ejus de HENRICO deposito decretum. 272
- CAP. III.** De Gregoriani Decreti autoritate quæritur: paucis repetuntur quæ de ejus novitate dicta sunt. 274
- CAP. IV.** Qui GREGORIO VII. HENRICUM deponenti adhæserint, eos falso fundamento nixos, falso nempe intellectu interditi de vitandis excommunicatis, idque jam in confesso esse: Sancti GERHARDI & aliorum ejus ævi in eam rem sententia. 275
- CAP. V.** Quod nunquam de potestate Reges deponendi canon conditus fuerit, nunquam edita professio, nunquam eâ de re pronuntiatum, ac nequidem unquam quæsitum: inceptum à factis quæ deinde ad jus tracta sunt. 278
- CAP. VI.** Quod multi in Germaniâ Orthodoxi etiam Episcopi à GREGORIO VII. sententiâ discrepârunt: exemplum Trevirensis Ecclesiæ, ac BRUNONIS Archiepiscopi, Imperatori deposito omnia jura servantis, etiam ea quæ ad designandos Episcopos antiquitus data essent. 280
- CAP. VII.** Sanctus OTHO Bambergensis, sanctus ERMINOLDUS Abbas: designationes Episcoporum ab Imperatore deposito factæ, ab Orthodoxis Ecclesiis petiæ & admittæ: quid in iis sedes Apostolica & Concilium Romanum improbant. 282
- CAP. VIII.** LEODIENSIS Ecclesiæ egregium testimonium: LEODIENSES an fuerint schismatici: an in suâ episcopi falsum aliquid docuerint: cur pro eâ doctrinâ veniam petierint, cum in communionem recepti sunt. 285
- CAP. IX.** Quod hæc decreta GREGORII VII. aliorumque Pontificum, nullo deliberante aut approbante Concilio, tum pessimo exemplo & infelicibus auspiciis facta sunt. 287
- CAP. X.** PHILIPPUS I. Francorum Rex excommunicatus, nullâ unquam depositionis mentione. 289
- CAP. XI.** Loci quidam IVONIS Carnotensis per summam incitiam objecti solvuntur: Corona Regia Regi restituenda in his locis quid sit? IVONEM cum aliis omnibus Francis in obsequio perstitisse: GUILLELMUS Malmesburiensis locus. 292
- CAP. XII.** De investituris inter PASCHALEM II.

- & HENRICUM V. Imperatorem: excommunicationes à Concilio latæ: depositio in Rhemenfi Concilio à solo Papâ: facta compositio in Lateranensi I. generali sub CALIXTO II. revocata depositionis, aut Regis rehabilitati nullâ mentione. 293
- CAP. XIII.** Sanctorum Patrum ejus ævi, ANSELMI Cantuariensis, IVONIS Carnotensis, BERNARDI Claravallensis de Imperatorum depositione silentium: Locus ANSELMI probantis VALERANUM, HENRICO IV. deposito, ut Regi adhærentem. 296
- CAP. XIV.** IVONIS Carnotensis loci quidam expendantur: exempla memorantur: horum occasione de Regaliæ causâ, atque in ita per Episcopos Gallicanos compositione, actum: de GRATIANI Decreto quædam afferuntur. 298
- CAP. XV.** BERNARDUS Claravallensis Abbas: sub INNOCENTIO II. schisma ingens extinctum: Libri de Consideratione ad EUGENIUM III. 299
- CAP. XVI.** Ejusdem BERNARDI allegoria de duobus gladiis: quid ad eam Majores nostri responderint obiter indicatur. 302
- CAP. XVII.** HUGONIS DE SANCTO VICTORE locus ab adversariis objectus. 304
- CAP. XVIII.** FRIDERICI I. res: duplex diffidium: primum cum ADRIANO IV. quid sit beneficium, quid coronam dare ex ADRIANI responso? Varius ADRIANUS: ejus decretum de Infulis. 306
- CAP. XIX.** Alterum FRIDERICI I. diffidium cum ALEXANDRO III. Excommunicatur, deponitur, nec minus agnoscitur pro Imperatore, etiam à Papâ: excommunicatio, res seria, depositio pro nihilo habetur. 308
- CAP. XX.** HENRICI VI. FRIDERICI filii excommunicatio sine depositione per CÆLESTINUM III. Item PHILIPPI AUGUSTI Regis Francorum, ob repudiatam uxorem per INNOCENTIUM III. Item depositio OTHONIS IV. Imperatoris per eundem INNOCENTIUM: bella atrocita, harum depositionum appendix. 309
- CAP. XXI.** Post Imperatores hæctenus depositos, primus aliorum Regum, JOANNES SINE TERRA Anglus, ab INNOCENTIO III. depositus, Regno sed: Apostolicæ tradito restitutus; quæ sedis Apostolicæ odio & contemptui vertunt. 310
- CAP. XXII.** Refertur caput, *Novit*, extra. *de judiciis*: hujus edendi occasio: nihil ad rem: interpretatio necessaria. 312
- CAP. XXIII.** BONIFACII VIII. cum PHILIPPO III. PULCHRO, Francorum Rege diffidium: acta BONIFACII rescissa à CLEMENTE V. Rex omnesque Regni Ordines, Regni in temporalibus tuentur independentiam. 313
- CAP. XXIV.** Bullæ, *Ausculsa filii*, &, *Unam sanctam*; expendantur. 318
- CAP. XXV.** Reliqua BONIFACII diffidii acta: Gallicana intacta: BONIFACIANA à successoribus antiquata. 321
- CAP. XXVI.** JOANNIS XXII. successorumque acta adversus LUDOVICUM BAVARUM Imperatorem summam referuntur, nec ad nostram quætionem pertinere ostenduntur. 323
- CAP. XXVII.** De Navarræ Regno Hispanis tradito: item de JOANNA ALBRETANA, hæresis crimine, sub privationis pœnâ Romanâ à Pro IV. evocata, quod Galli improbârunt ac prohibuerint. 324
- CAP. XXVIII.** SIXTI V. & GREGORII XIV. decreta in HENRICUM IV. Navarræ Regem, ac postea Francorum & Navarræ Regem, quoad temporalia nullo loco habita: à CLEMENTE VIII. absolutio eidem HENRICO IV. nullâ rehabilitationis mentione, ut Regi impertitur: obiter notatur, qui adversus Declarationem Gallicanam de libertatibus Gallicanis scripsit Anonymus. 326

LIBER QUARTUS.

- Quo à GREGORII VII. temporibus res in Concilio Œcumenico gesta referuntur ad CAPUT PRIMUM GALLICANÆ DECLARATIONIS. 329
- CAP. I.** Canon XXVII. Concilii Lateranensis III. sub ALEXANDRO III. quo pœnæ temporales adversus hæreticos decernuntur: ibi distinctio notabilis eorum quæ Ecclesiâ per se, & eorum quæ gerat Principum adjuta Constitutionibus: hinc lux huic & aliis ejusdem generis securis Canonibus: his decretis Principum consensus intervenire solitus: hinc quoque certa illis autoritas. *ibid.*
- CAP. II.** Concilii Lateranensis IV. Canon III. sub INNOCENTIO III. quod ad pœnæ temporales attinet, ejus est generis, in quo Ecclesiâ consensu & Constitutionibus Principum adjuvatur: Principes facillè comprobant quæ adversus hæreticos ab Ec-

- clēſiā ſancirentur. 331
- CAP. III. Antiquorum Imperatorum leges, quibus Eccleſia iurabatur ad pēnas temporales adverſus hæreticos, in Conciliis Lateranenſibus III. & IV. decernendas. 333
- CAP. IV. Ex historiis demonstratur quæ de feudis aliſque temporalibus, Eccleſiaſtica auctoritate gererentur, Principum conſeſſione & conſenſione valuiſſe. 334
- CAP. V. Eccleſiaſtica poteſtas multa ſibi vindicavit civilia: ſacra bella religionis cauſa, ſive Cruciatæ: alia ejuſmodi occaſiones: S. LUDOVICI & PHILIPPO AUGUSTO avo inſigne teſtimonium: tacitæ conſenſionis exceptio utrique ordini ad ſua jura explicanda neceſſaria eſt: utriuſque poteſtatis ſancta ſocietas: PETRI DAMIANI reperitur locus. 336
- CAP. VI. De-FRIDERICO II. depoſito: ſub GREGORIO IX. acta: excommunicatus, deinde depoſitus, à S. LUDOVICO & Gallis pro Imperatore eſt habitus: Concilium Œcumenicum à Gallis requiſitum, à GREGORIO IX. Romam convocatum. 338
- CAP. VII. Quæ ſub INNOCENTIO IV. GREGORII IX. ſucceſſore geſta: Concilium Lugdunenſe II. in eo acta: atque ex his & ante dictis, argumenta contra nos. 341
- CAP. VIII. Solutio objectorum præcedentis Capituli: duo quædam notata digna: Depoſitio edita, SACRO PRÆSENTE CONCILIO, non SACRO APPROBANTE CONCILIO, ut ſolet. 342
- CAP. IX. De ſtatu Imperii Romano-Germanici quædam quæ ad objectorum ſolutionem ſpectant. 343
- CAP. X. Conſtantienſia & Baſileenſia decreta: SIGISMUNDI Imperatoris in Synodo Conſtantienſi Imperiale decretum: ejuſdem Imperatoris de Romano-Germanici Imperii Principibus declaratio. 346
- CAP. XI. Concilium Lateranenſe V. ſub JULIO II. De Concilio Tridentini decreto ſeſſionis XXV. capite XIX. de Reformatione: Quid noſtri etiam Curie Romanæ addiſſimi ſenſerint. 350
- CAP. XII. Noſtri ſæculi geſta ultimo loco reſervata: diſſidium Venetum ſub PAULO V. HENRICI IV. MAGNI operâ compoſitum. 351
- CAP. XIII. Cardinalis BELLARMINI libri adverſus BARCLÆUM: Senatûs decretum, antiquis ejuſdem Senatûs decretis congruum, quæ ſacra Facultas ſuſceperit: Regii Conſilii decretum: PERRONII Cardinalis opera. 354
- CAP. XIV. Conventus Ordinum Regni 1614. Articulus propoſitus ad tertii Ordinis deputatis: cur Clerus obſtiterit, adjuñctâ nobilitate: PERRONII Cardinalis oratio quatenus à Clero probata: an hæc noviffimæ Cleri Gallicani Declarationi noceat? 355
- CAP. XV. In PERRONII Cardinalis oratione ad tertium Ordinem annotata quædam: ejus dicta conſutantur: acta laudantur: hujus controverſiæ finis. 356
- CAP. XVI. Cenfura SANCTARELLI, An Cardinalis PERRONIVS jure metueret, ne Eccleſia errâſſe videretur, ſi cenſurâ notata eſſet illa de deponendis Regibus ſententia. 359
- CAP. XVII. Recapitulatio dictorum ad Caput I. Gallicanæ Declarationis de temporalis poteſtatis ſupremâ auctoritate: an quod Cardinalis PERRONIUS objecit, noſtram ſententiam Romani Pontifices pro erroneâ habuerint? An ab ullis Conciliis damnata ſit? An aliquis ex eâ adverſus Eccleſiæ auctoritatem metus? 360
- CAP. XVIII. De Regibus propter hæreſim & apoſtaſiam deponendis: cur atate poſtremâ multi Reges conſenſerint? Cur Scholaſtici Doctores? Cur ab eâ ſententiâ diſcedamus? 363
- CAP. XIX. Anonymi autoris, qui tractatum de LIBERTATIBUS ECCLESIE GALICANÆ edidit, liber IV. ex antedictis conſutatur. 365
- CAP. XX. Reliqua Anonymi argumenta ſoluta paucis: ac primum quæ ad Scripturam. 368
- CAP. XXI. Argumenta Anonymi deprompta ex antiquitate: tum ex Scholaſticiſ & Canoniftis. 369
- CAP. XXII. Anonymi argumenta ex conſenſu Regum & Sanctorum exemplis. 371
- CAP. XXIII. De Anglicanâ controverſiâ: conſuſio tractationis ad Caput I. Declarationis Gallicanæ: doctrinam hanc Eccleſiæ Catholicæ ornamēto, aliam invidiæ eſſe. 374

PARS SECUNDA.

In quâ de Conciliis Conſtantiēſi & Baſileenſi & conſectaneis agitur. 381.

LIBER QUINTUS.

De Concilio Conſtantiēſi ad Caput ſecun-

- dum GALICANÆ DECLARATIONIS. *ibid.*
- CAP. I. Reſertur Declarationis Caput II. hujus libri ſcopus: Synodum Conſtantiēſem ſedi Apoſtolicæ nunquam inſenſam aut ſuſpectam fuiſſe. *ibid.*
- CAP. II. Conſtantiēſis Concilii laudata decreta, ex ſeſſionibus IV. & V. referuntur: cenſores noſtros, atque etiam ipſum autorem tractatûs de LIBERTATIBUS ECCLESIE GALICANÆ, nec Synodi verba attendiſſe; nedum intellexerint. 383
- CAP. III. Ordo diſputationis hujus: Cenſores noſtri tria objiciunt: primum quidem de textu; alterum de ſenſu ac mente; poſterum de auctoritate decretorum Conſtantiēſium. 386
- CAP. IV. NOVUM EMMANUELEM SCHELSTRATI de textûs falſatione commentum. 387
- CAP. V. SCHELSTRATI, de falſatâ ſeſſione IV. Conſtantiēſi fabula conſutatur: prohibitas Patrum Baſileenſium omnium ſcriptorum conſenſu aſſeritur: B. LUDOVICI ALAMANDI, ejus cætus Principis, eximia ſanctitas. 389
- CAP. VI. ſeſſionis V. quâ potiſſimum utimur, lectionem, neque in dubium revocari poſſe, neque unquam in dubium revocatam. 393
- CAP. VII. Ad ſenſum Conſtantiēſium canonum conſtituendum præmittitur brevis hiſtoria ſchiſmatis: ex ipſo ſchiſmate ſi dei periculum, Sedis Apoſtolicæ contemptus, morum corruptela, ac neceſſaria reformatio. 395
- CAP. VIII. Tria ſchiſmati quæſita remedia: Concilium Œcumenicum neceſſarium: Eccleſia Gallicana ab ODORICO RAINALDO, Wicleſſini accuſata, propter ſubtractam ſimul obedientiam & Annatas. 398
- CAP. IX. Nullum remedium niſi in Conciliorum generalium ſuperiore poteſtate: an ea ſit agnita in cauſâ ſchiſmatis tantum; an ideo collata ad ſchiſmatis cauſam, quod in aliis quoque cauſis prævalere ſoleret? 400
- CAP. X. Concilium Piſanum ab utriuſque obedientiæ Cardinalibus convocatum, quo jure? Ejus Concilii acta. 402
- CAP. XI. Confirmatum aſſertum illud: quod proceſſus Eccleſiæ Catholicæ & Piſani Concilii, ſuperiore Conciliorum, etiam extra ſchiſma in ſummis quibuſque negotiis, auctoritatē nitatur: quibus fundamentis Concilii Piſani decreta nitantur. 404
- CAP. XII. An ſine temeritate Concilii Piſani auctoritas rejici poſſit. 407
- CAP. XIII. Ad Conſtantiēſe Concilium devenitur: ejus cauſæ atque initia reſeruntur: rerum ſeries uſque ad ſeſſionem V. hinc conſutati qui ad ſchiſmatis tempus decreta reſtringunt. 410
- CAP. XIV. Vana ſuffugia, ex ipſo Concilii ſcopo ac verbis conſutantur. 412
- CAP. XV. Ex ſeſſione VIII. Concilii Conſtantiēſis, ſeſſionis V. ſenſus aſſeritur. 415
- CAP. XVI. Mens ſeſſionis V. ex capite FREQUENS, & ex capite SI VERO, ſeſſionis XXXIX. demonſtratur. 417
- CAP. XVII. Idem demonſtratur ex aliis capitibus ſeſſionis XXXIX. SCHELSTRATI & aliorum ſuffugia præcluduntur. 419
- CAP. XVIII. Idem demonſtratur ex ſeſſione XL. & octodecimum propoſitis reformationis articulis. 420
- CAP. XIX. Recapitulatio eorum quæ de mente Concilii dicta ſunt: ſolutio objectorum cap. III. 422
- CAP. XX. ſeſſionibus IV. & V. atque ac reliquis Concilii Œcumenici auctoritas conſtat: an valeat BELLARMINI reſponſio, erum ſeſſionum decreta, à Florentinâ & Lateranenſi Synodi antiquata? 425
- CAP. XXI. An ſeſſionum IV. & V. dubia ſit auctoritas, quod dux obedientiæ defuerint? An JOANNIS XXIII. obedientia tertia pars Eccleſiæ fuerit? An JOANNIS XXIII. aut alii ſeſſionibus IV. & V. contradixerint? JOANNIS TURRECREMATÆ & JOANNIS GERSONIS loci. 424
- CAP. XXII. Quod inter Catholicos certum ſit, Concilium Conſtantiēſe jam inde ab initio, & ante adunatas obedientias fuiſſe Œcumenicum: Bulla *Inter cunctas* à MARTINO V. ſacro approbante Concilio, edita Conſtantiæ. 427
- CAP. XXIII. An novæ Concilii convocationes, GREGORII & BENEDICTI obedientiis Conſtantiam advenientibus, pacis ſtudio factæ, antecedentium ſeſſionum auctoritatem infringant? Ac primum de ſuſcepto GREGORIO, ſeſſione XIV. 428
- CAP. XXIV. Exemplum ſingularis in ejuſdem ſchiſmatis caſu indulgentiæ & condeſcenſus. 430
- CAP. XXV. De ſeſſionibus XXII. XXVI. XXXV. quibus Aragonenſes, Navarrii & Caſtellani ſuſcepti ſunt. 432
- CAP. XXVI. Ex ipſâ ſeriem ſerie antedicta confirmantur. 433

- CAP. XXVII. Antiquæ Ecclesiæ exemplis Concilii Constantiensis æconomia asseritur. 436
- CAP. XXVIII. Objectio ex defectu confirmationis petita dissolvitur. 437
- CAP. XXIX. An sessionum IV. & V. decreta iis accenseri debeant, quæ MARTINUS V. ut CONCILIARITER facta, confirmavit. 439
- CAP. XXX. BELLARMINI sensus exploditur: an sessionum IV. & V. decreta sine examine debito processerint. 440
- CAP. XXXI. An illa formula, *Sacro approbante Concilio*, Papam Concilio superiori prober. 442
- CAP. XXXII. Prædicta responsa de dubio Pontifice etsi valeant, non tamen adversarios expeditos esse, ac Parisiensem ex Constantiensi canone vigere sententiam. 444
- CAP. XXXIII. EMMANUELIS SCHELSTRATI objecta, à codicibus manuscriptis petita, solvuntur circa sessionem IV. 443
- CAP. XXXIV. Quæ in SCHELSTRATI Manuscriptis sessionem V. spectant. 449
- CAP. XXXV. FRANCISCI ZABARELLÆ Cardinalis Florentini doctrina de superiori etiam in reformationis negotio Concilii potestate: Corollarium de dissensionibus Constantiensibus à SCHELSTRATO memoratis. 451
- CAP. XXXVI. Alia SCHELSTRATI ex manuscriptis codicibus objecta solvuntur: an aliquid contra nos concludatur ex eo quod reformatio ad id tempus dilata sit, quo Papa electus esset. 454
- CAP. XXXVII. Alia objectio SCHELSTRATI circa sessionem XIV. Concilii Constantiensis. 456
- CAP. XXXVIII. Postrema objectio SCHELSTRATI, de sublato decimo-tertio reformationis articulo. Bulla Martini V. de non appellando ad Concilium, suum in locum remittitur. 458
- CAP. XXXIX. Confirmatio argumentorum pro autoritate Constantiensis Concilii: multa in eandem rem MARTINI V. & EUGENII IV. acta usque ad Basileensæ Concilium. *ibid.*

LIBER SEXTUS.

De Basileensi, aliisque secutis Synodis ac gestis, quibus Constantiensia decreta confirmantur. 463

- CAP. I. Duo dissidia Basileensia distinguuntur: res in primo dissidio gesta. *ibid.*
- CAP. II. Ex antedictis, Constantiensia dogmata confirmantur. 468
- CAP. III. Confirmantur argumenta capituli præcedentis: insigne EUGENII IV. ad universos fideles diploma refertur. 470
- CAP. IV. TURRÆREMATÆ & RAINALDI aliorumque suffugia. 471
- CAP. V. De secundo Basileensi dissidio: quid ab initio reconciliatæ gratiæ, usque ad secundi dissidii initium, à Synodo gestum sit per biennium. 474
- CAP. VI. Quid per idem tempus ab EUGENIO IV. sit gestum. 476
- CAP. VII. Dissidii causa ex gestis: quæstio proponitur, an Constantiensia decreta revocata in publicum? 479
- CAP. VIII. Ex actis ab EUGENIO IV. adversus Basileenses in Ferrarienti quoque seu Florentino Concilio editis probatur priora Basileensia, quibus Constantiensia confirmantur, integrâ autoritate esse. 481
- CAP. IX. Decretalis, *Moses*, in Synodo Florentinâ edita, priora Basileensia & Constantiensia decreta firmat. 482
- CAP. X. An decretum unionis Florentinæ editum, Constantiensia decreta antiquarit. 485
- CAP. XI. De vero sensu eorum verborum decreti unionis: QUEMADMODUM ETIAM IN GESTIS ŒCUMENICORUM CONCILIORUM CONTINETUR. 487
- CAP. XII. An Constantiensibus decretis, & Conciliari potestati noceat, quod Ecclesiæ pars maxima, ac præsertim Galli, EUGENIO Basileæ damnato ac deposito obedirent. 490
- CAP. XIII. Nobilissimas Universitates, propter Constantiensium canonum autoritatem, Basileensi Synodo adhæsisse. 493
- CAP. XIV. MORS EUGENII IV. NICOLAUS V. succedit: pax composita, immotis decretis Constantiensibus: Concilii Basileensis antesignani, abdicato tantum FELICE, nullâ doctrinæ retractatione, pro Orthodoxis habiti. 495
- CAP. XV. Quæstio de translatione, qualis habita in Basileensi & secutis Synodis: de Constantiensibus decretis nullum superesse dubium: JOANNIS DE PARADISO Carthusiani locus de rebus Basileensibus. 498
- CAP. XVI. PETRI Meldensis Episcopi ad EUGENIUM IV. CAROLI VII. nomine, gesta Legatio: an ODORICO RAINALDO eam

TOMUS SECUNDUS.

- objicienti proficit? 501
- CAP. XVII. Bulla retractationis PII II. ad Coloniensem Academiam Constantiensia decreta confirmat, Basileensia tantum posteriora damnat. 502
- CAP. XVIII. An Lateranensi Synodo, sub LEONE X. Constantiensia decreta abrogentur? quantis autoritatibus hæc firma sint: cur Patres Gallicani priora Basileensia gesta in Declaratione suâ exprimenda non putaverint. 505
- CAP. XIX. An Constantiensibus decretis nixa sententia ad fidem Catholicam pertineat? 507
- CAP. XX. An ea, quam vocant Parisiensem sententiam, occasione schismatis exorta sit: acta in JOANNEM DE MONTESONO anno 1387. 510
- CAP. XXI. Facultatis articuli adversus JOANNEM SARRAZINUM Prædicatorem, paulò post Constantiensæ Concilium, ac MARTINO V. sedente. 512
- CAP. XXII. Pergit Facultas Parisiensis cohibere Mendicantes post Basileensæ dissidium ac pacem: Facultas in præscâ sententiâ: decreta, vigente Pragmaticâ-sanctione. 514
- CAP. XXIII. Post abolitam Pragmaticam-sanctionem, eadem doctrina apud nostros. 516
- CAP. XXIV. Acta Parisiis apud Prædicatores, EDMUNDO RICHERIO Syndico, anno 1611. 518
- CAP. XXV. EDMUNDI RICHERII liber de *Ecclesiasticâ & Politicâ potestate*: aulicæ artes: acta Facultatis: Episcopales censuræ: quo fundamento nixæ: de præscâ sententiâ nihil motum. 520
- CAP. XXVI. Acta Facultatis adversus MARCEM ANTONIUM DE DOMINIS & THEOPHILUM MILLETERIUM: item de LUDOVICO CELLOTIO ac FRANCISCO GUILLOVIO. 522
- CAP. XXVII. Articuli Facultatis ad LUDOVICUM MAGNUM allati: Censuræ VERNANTII & GUIMENII: ALEXANDRI VII. Bulla: Propositio Steigoniensis, ejusque censura. 526
- CAP. XXVIII. An sententia de potiore Concilii potestate, Regum juribus ac potestate noceat: THOMÆ CORCELLÆI responsum: Propositio JOANNIS HUSSII in Constantiensi Concilio condemnata. 530
- PARS TERTIA. De Parisiensem sententiâ ab ipsâ Christianitatis origine repetendâ. *Pagina 1*
- LIBER SEPTIMUS. Conciliorum generalium Traditio. *ibid.*
- CAP. I. Infallibilitas quibus verbis ab antiquis expressetur ubi sita sit quaeritur. *ibid.*
- CAP. II. Sententia Parisiensem res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Constantiensi. 2
- CAP. III. Alia modernorum quorundam cavillatio confutatur, ostenditurque ex ipsius Concilii Constantiensis verbis ac gestis, Papam non modò teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, sed etiam in quaerendo & tractando, in Concilii potestate esse. 3
- CAP. IV. Aliæ cavillationes: Papam subjeci quidem Concilio in fidei quaestionibus, sed tantum postquam se illi sponte submisit, tum esse quidem illum per sese infallibilem, si non adsit Concilium, sed præsentem Concilio, jam illi subesse. 4
- CAP. V. An Concilii Constantiensis judicium antiquâ Traditione nitatur: præmittimus quædam ex VINCENTIO LIRINENSIS de Ecclesiæ Catholicæ toto Orbe diffusa autoritate: hinc valere Concilia œcumenica: duplex ratio agnoscendæ Ecclesiasticæ confessionis ac fideiendarum fidei quaestionum; altera per Concilia œcumenica; altera sine Conciliis œcumenicis: utraque suo ordine tractanda suscipitur: à primâ ordinimur: atque octo primorum Conciliorum generalium Traditionem ac praxim explicare incipimus. 5
- CAP. VI. Concilium Apostolicum Hierosolymis habitum de legalibus, ut omnium Conciliorum generalium forma proponitur: perpenditur illud: *Visum est Spiritui sancto & nobis*: vis Spiritus in ipsâ confessione posita: in eam rem egregiæ Concilii V. ac S. CÆLESTINI Papæ in Concilio III. autoritates. 7
- CAP. VII. Concilii Nicæni primi Decreta adversus Arianos ipsâ Patrum confessione valuerunt, nullo ante gestam, nullo post gestam Synodum Sedis Apostolicæ speciali decreto: in eo Concilio ipsius confessionis autoritate tres præcipuæ finitæ quaestiones: ad Sedem Apostolicam communis decreti executio pertinet. 10

- CAP. VIII.** Constantinopolitana prima Synodus secunda generalis in medium adducitur: ex eâ demonstratur quæstiones fidei sola Ecclesiarum consensione finitas. 12
- CAP. IX.** Ad Ephesinam Synodum devenimus: referuntur ea quæ Synodus præceperunt, demonstraturque à S. CÆLESTINO Papâ totâ Sedis Apostolicæ autoritate in NESTORII hæresim ac personam pronuntiatum fuisse: an tale iudicium pro irreformabili sit habitum? Quæstio ex actis postea dissolvenda. 13
- CAP. X.** Dicta à CÆLESTINO Papâ de fide, totâ Sedis Apostolicæ autoritate sententia, Concilii universalis mentione & convocazione suspenditur: id canonicè & ordine factum omnes Episcopi & Papa ipse conficitur. 14
- CAP. XI.** Acta Synodi Ephesinæ recensentur: ejus actio I. probat Synodus omnia quæ à CÆLESTINO decreta essent in suspensio manere usque ad Synodi sententiam: quæ de fide gesta sunt referuntur, ostenditurque prolata à Papâ iudicium ad examen legitimum fuisse revocatum. 15
- CAP. XII.** Continuatio actionis primæ Concilii Ephesini: quæ circa NESTORII personam à CÆLESTINO Papâ decreta essent, ad Synodale examen & ipsa revocantur, nec nisi quæstione habitâ comprobantur. 17
- CAP. XIII.** Gesta actionis II. quibus præcedentia comprobantur: quid sit confirmare decreta stylo Ecclesiastico ex gestis demonstratur: in Synodi examine atque iudicio quæstionis finem, non modò sacra Synodus, sed etiam Legati Apostolici atque etiam ipse Papa CÆLESTINUS agnoscunt. 18
- CAP. XIV.** Ephesinæ Synodi praxis quâ doctrinâ nitatur? Episcoporum autoritas in Apostolis instituta: iis omnibus fidei depositum in commune traditum & communi curâ custodiendum: Apostolici in Hierosolymis Concilii autoritas in securis Conciliis: hæc ex CÆLESTINI epistolâ Ephesi lectâ, quâ consulantur ii, qui docendi autoritatem à Papâ in Episcopos manare contendunt. 21
- CAP. XV.** Chalcedonenis Concilii IV. generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ antecesserint: ex his demonstratur, etiam in fidei causis, post Romani Pontificis iudicium, à totâ Ecclesiâ ipsoque Romano Pontifice plenius ac majus jam

- que irrefragabile iudicium expectari. 22
- CAP. XVI.** In Chalcedonenis Concilio duo ad rem faciunt: alterum DIOSCORI Patriarchæ Alexandrini: alterum examen epistolæ LEONIS: hic de DIOSCORO: demonstratur in causis quæ universalem Ecclesiam spectant, in ipsâ consensione vim suamam & indeclinabilem esse repositam. 24
- CAP. XVII.** Alterum Caput in Synodo Chalcedonenis tractatum, de expositâ fide: S. LEONIS epistola non nisi factò examine comprobata: Gallorum & Itolorum ante Chalcedonense Concilium de recipiendâ LEONIS epistolâ literæ ejusdem spiritus referuntur: decretum Apostolicæ Sedis, non nisi consensione Ecclesiarum, irrefragabile fieri Christiani omnes & ipse Leo consentitur. 26
- CAP. XVIII.** Adversariorum effugia: BELLARMINUS & BARONIUS diversa sectantur: aliorum cavillationes: de THEODORETO in sedem restitutum agitur, ex eoque factò nostra sententia confirmatur. 28
- CAP. XIX.** Concilium V. generale, seu Constantinopolitanum II. in medium adducitur: in eo referuntur III. & IV. Synodi acta jam à nobis recensita, & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum scripta, non nisi inquisitione factâ à Synodis comprobari: unde trium simul Synodorum Œcumenicarum autoritas nostram sententiam firmat. 32
- CAP. XX.** Synodus V. invitato ac repugnante VIGILIO Papâ habetur: eju'dem VIGILII constitutum solvit: IBA epistolam, ipsius sententiâ ab hæresi absolutam, impiam & hæreticam iudicat: à Romanis Pontificibus comprobatur. 33
- CAP. XXI.** In Synodo VI. generali, quæ Constantinopolitana est III. causa HONORII Papæ per Synodum condemnati: tria suffugia proponuntur: quæstiones aliquot ex actis suo ordine resolvendæ: brevis Monothelitarum historia præmittitur. 35
- CAP. XXII.** HONORIUS CYRI Alexandrini & SERGII Constantinopolitani scripta dogmatica, in sextâ Synodo condemnata, directè probat: SOPHRONII Hierosolymitani ab eadem sextâ Synodo atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: consultus à tribus Patriarchis prava rescribit: ejus literæ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: an hæc pro privato Doctore scripserit? Ex epistolâ dogmatica

- dogmatica habentur, hoc est decretales: dogmatis nomen explicatur: confutantur suffugia. 36
- CAP. XXIII.** BELLARMINI ac BARONII suffugia, quod hæc HONORIUS dispensatoriè pacis gratiâ scripserit, quoad rem exactius definiret: id ipsius HONORII verbis confutatur, doceturque HONORIUM cum Monothelitis à Romanis Pontificibus, ac præsertim à S. MARTINO, pressò licet nomine, condemnatum. 39
- CAP. XXIV.** De Synodo VI. generali: ea post Romanorum Pontificum, atque imprimis S. MARTINI exquisitissimas definitiones est habita: in eâ de S. AGATHONIS rotiusque Occidentalis Synodi literis ritè deliberatur: quo sensu Synodus suscipiat quæ à S. AGATHONE de Sede Apostolicâ prædicantur. 41
- CAP. XXV.** Sextæ Synodi in HONORIUM dicta sententia: ejus sententiæ frequens repetitio: cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excusare videantur. 42
- CAP. XXVI.** Actio falsi intentata Synodalibus gestis, ac duabus LEONIS II. epistolis, temeraria & absurda, repugnantibus omnibus scriptoribus actisque publicis. 44
- CAP. XXVII.** Pontificum argumentum falsitatis ex AGATHONIS epistolâ ductum: quàm vanum illud sit: AGATHO & LEO II. inter se componuntur: etsi HONORIUS de fide prava docuerit, haud minus Ecclesiæ Romanæ permanere inconcussam fidem. 48
- CAP. XXVIII.** Quæstio de HONORIO concluditur, atque utcumque illius res se habent, invictum manet ex his petitum argumentum. 51
- CAP. XXIX.** Patres Toletani Concilii XIV. Synodum VI. pro Œcumenicâ non habent, eò quòd Hispani ad eam vocati non essent, neque eam probant nisi factò examine, tamen à Leone II. probatam constituisse. 52
- CAP. XXX.** Synodus Nicæna II. seu generalis VII. more antecessentium Synodorum, de ADRIANI I. literis quæstionem habet: locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Ecclesiæ Catholicæ consensione esse positam. 53
- CAP. XXXI.** Galli Synodum VII. seu Nicænam II. ADRIANO Præside habitam, pro Œcumenicâ non habent; eò quòd ad

- illam nec ipsi, nec alii Occidentales vocati essent: egregius eâ de re Jacobi SIRMUNDI locus: Romanorum Pontificum de Galli sententia. 54
- CAP. XXXII.** Synodus VIII. generalis Constantinopolitana IV. æquè ac cæteræ: de Romanorum Pontificum iudiciis judicat: traditam sibi à Christo, ut & Romanæ Ecclesiæ, ligandi ac solvendi potestatem agnoscit & exercet: post Synodi iudicium, nulla jam appellatio, nulla alia spes est. 57
- CAP. XXXIII.** Concluditur argumentum ab VIII. primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adversarii nec considerasse videntur: S. GELASII & S. GREGORII locus de irrefragabili Ecclesiastico iudiciorum autoritate. 58
- CAP. XXXIV.** Alia Concilia generalia memorantur: in iis perstitit antiqua Traditio, ut summæ quæstiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, nisi sacro approbante Concilio: referuntur quatuor prima Lateranensia Œcumenica Concilia, sub CALIXTO II. INNOCENTIO II. ALEXANDRO III. INNOCENTIO III. & Lugdunenfe primum sub INNOCENTIO IV. 59
- CAP. XXXV.** Concilium generale Lugdunenfe II. sub GREGORIO X. de reconciliandis Græcis: hujus acta præcipua referuntur. 61
- CAP. XXXVI.** Decretum Concilii Lugdunenfe II. de Papæ autoritate producit: ostenditur nihil favere adversariis. 62
- CAP. XXXVII.** Idem ex Græcorum in Basileensi & Florentinâ Synodis doctrinâ, EUGENIIQUE Papæ ac Latinorum consensu ostenditur. 64
- CAP. XXXVIII.** Viennensè Concilium sub CLEMENTE V. ejus ævi scriptor nobilis GUILLELMUS Mimatensis Episcopus, speculator dictus, à Papâ iustus de habendo Concilio scribere, quid senserit. 66
- CAP. XXXIX.** Lateranensîs Synodus sub JULIO II. ex eâ Conciliorum necessitas & autoritas. 68
- CAP. XL.** Post Lutheranam pestem, Concilii generalis habendi necessitas ab omnibus, adeoque à Romanis Pontificibus agnoscitur: eâ re Concilium Tridentinum convocatur. 69

LIBER OCTAVUS.

Solvuntur objectiones quædam, ac præter:

- im illa quæ ex Conciliorum confirmatio-
ne petitur, ad idem Caput IV. *Gallicanæ
Declarationis.* 71
- CAP. I.** Objectio de confirmatis à Romano
Pontifice Synodis generalibus proponitur:
hujus dissolvendæ ratio atque ordo expli-
catur. *ibid.*
- CAP. II.** Quid sit *confirmare* Ecclesiasticò
stylo, & quid autoritatis invehat: *confir-
mari* decreta non modò ab æqualibus, sed
etiam ab inferioribus passim: tum spe-
ciatim explicatur non modò à Romanis
Pontificibus Conciliaria decreta, sed &
à Conciliis etiam particularibus Romano-
rum Pontificum decreta *confirmari.* 72
- CAP. III.** Quid in *confirmandis* Conciliis ges-
tum sit: Nicæna, Constantinopolitana,
Ephesina Synodus: nihil in his de illà
quam querimus *confirmatio*ne actum: de
Ariminensi Synodo: de epistolis EUTHE-
RII & HELLADII ad SIXTUM III. adver-
sus Ephesinà decreta: Christiani LUPÍ va-
riæ notæ. 75
- CAP. IV.** De Ephesino Latrocinio: quid IVO
egerit: ut ultimam sententiam futuræ uni-
versali Synodo reservarit. 78
- CAP. V.** A Chalcedonensi Synodo nullam in
fidei negotiis *confirmationem* petitam: cu-
jusmodi sit ea quam S. LEO ultrò dederit. 79
- CAP. VI.** Quintum, sextum, Septimum, oc-
tavum Concilium. 80
- CAP. VII.** Reliquæ Synodi usque ad Triden-
tinam. 82
- CAP. VIII.** De canonibus Conciliorum ge-
neralium à Sede Apostolicà *confirmatis* vel
infirmatis: Constantinopolitani canones,
præsertim III. Chalcedonenses, ac præser-
tim XXVIII. 83
- CAP. IX.** Recapitulatio eorum quæ de *confir-
matione* ex Conciliorum actis dicta sunt:
hinc confutantur allati à quibusdam recen-
tioribus Pontificibus *confirmationis* effectus:
Ecclesiæ consensus quatenus ultima Syno-
di bene gesta testificatio: S. GELASII lo-
cus. 86
- CAP. X.** ANDRÆE DUVALLII de *confirmatione*
sententiæ confutatur: nempe quòd ante
eam Conciliorum anathemata valeant, tan-
tum sub spe rati habitationis futuræ: Con-
cilio VIII. lectus egregius. 87
- CAP. XI.** Ex antedictis resolvitur illud duo-
decim sæculis inauditum: quòd Episcopi
jurisdictionem omnem à Papà mutuentur;
quòdque Papæ assistant ut Consiliarii tan-

- tum, non ut judices. 88
- CAP. XII.** Quo sensu dictum sit ab antiquis,
à PETRO & per PETRUM esse Episcopapa-
tum: S. AUGUSTINI locus. 89
- CAP. XIII.** Patres ante AUGUSTINUM: alii
AUGUSTINI loci: Traditio sequentis æta-
tis. 91
- CAP. XIV.** Cleri Gallicani ab antiquà Tra-
ditione ducta sententia: Conventus gene-
ralis an. 1655, adversus Joannem BAGO-
TIUM acta memorantur. 94
- CAP. XV.** Autoris Anonymi de jurisdictione
Episcopali à summo Pontifice protectà va-
riæ commentationes: S. GREGORII loci:
BELLARMINI objectio: S. FELICIS III. lo-
cus. 97
- CAP. XVI.** Loci S. Joannis CHRYSOSTOMI à
novissimo autore Anonymo objecti. 100
- CAP. XVII.** Alius CHRYSOSTOMI locus in
Acta Apostolorum. 102
- CAP. XVIII.** S. AUGUSTINI locus ab eodem
Anonymo objectus contra Conciliorum au-
toritatem indeclinabilem. 104
- CAP. XIX.** Alii loci AUGUSTINI ab eodem
objecti: an Papa Ecclesiam Catholicam
representet. 106
- CAP. XX.** Repetuntur & urgentur quæ pro
Parisiensium sententiâ ab autoritate & con-
vocatione Conciliorum generalium dicta
sunt: confutantur vana suffugia: BELLAR-
MINI etiam responsionibus antedicta fir-
mantur. 107

LIBER NONUS.

- De quæstionibus præsertim fidei, extra Con-
cilia generalia, per consensum Ecclesiæ
definitis. 113
- CAP. I.** Consensionis universalis vis & auto-
ritas ante omne iudicium Ecclesiasticum:
multo major, cum Romani Pontificis de-
creta, nullo reclamante, obtinent. *ibid.*
- CAP. II.** Locus AUGUSTINI de Pelagianis,
causa si ita est: quænam illæ causæ sint,
quæ sine Synodis finitæ intelligantur: duo
Actorum loci comparantur: causæ Pelag-
ianæ status ex AUGUSTINO: *sufficiens ju-
dicium* eidem AUGUSTINO quid sit: CA-
PREOLI Cartaginensis locus: Concilii Epe-
sini de Pelagianis decretum. 115
- CAP. III.** Quæ causæ sine Synodo finiri pos-
sint, quæ finiri non possint ex S. AUGUS-
TINO & quæstionè rebaptizationis osten-
ditur. 119

- CAP. IV.** S. STEPHANI Papæ contra rebap-
tizationem decretum, totà Sedis Aposto-
licæ autoritate factum, & tamen Concilii
generalis sententiam meritorè expectatam:
S. AUGUSTINI loci. 120
- CAP. V.** Non tantum pertinaces, sed Sancti,
post Papale decretum aliud quid deside-
rant. 121
- CAP. VI.** Quæstionem rebaptizationis à CY-
PRIANO & affectis inter adiaphora non
fuisse repositam. 122
- CAP. VII.** An AUGUSTINUS aliique Patres
eam quæstionem inter adiaphora habue-
rint? 123
- CAP. VIII.** Quid objiciant qui hæc referunt
inter adiaphora: FIRMILIANI & BASILII
loci. 125
- CAP. IX.** Quæ sit illa *Synodus* universalis
quam in hac quæstione AUGUSTINUS me-
moret? Nicænam eam esse: sed utrumque
sit, nostra immota esse. 127
- CAP. X.** Non tantum fidei causa, sed etiam
aliæ quæ universalem spectarent Eccle-
siam, ab universalis Concilio retractandæ,
nec nisi *consensione Orbis* finitæ esse credun-
tur: causa CÆCILIANI: S. AUGUSTINI lo-
cus. 128
- CAP. XI.** Causa S. Joannis CHRYSOSTOMI.
129
- CAP. XII.** Decreta adversus Origenistas:
THEOPHILUS Alexandrinus S. ANASTA-
SIUM Papam præit, ac Romam ipsam li-
berat: in consensione vis posita: S. HIE-
RONYMI loci. 130
- CAP. XIII.** Turbæ post Chalcedonensem Sy-
nodum: de iis seorsim per encyclicas
epistolas Ecclesiæ consuluntur: responsa
mittuntur: communi consensione quæ-
stiones finiuntur. 131
- CAP. XIV.** S. SIMPLICII Papæ locus de de-
cretis Apostolicis irrefragabilibus Ecclesiæ
universalis assensu. 132
- CAP. XV.** S. GELASII locus in epistolâ ad
Episcopos Dardaniæ. 133
- CAP. XVI.** Propositio, *unus Trinitatis cru-
cifixus*, à Scythis Monachis Constantino-
poli agitatur: Monachi HORMISDAM con-
sulturi pergunt: professio JUSTINIANI,
eædem de re Romanum Pontificem consu-
lentis, pro ejus infallibilitate objicitur. 134
- CAP. XVII.** Viri boni sanctique consulen-
dos docent per Orbem terrarum Episco-
pos: quæstionis finem ab Ecclesiæ univer-
sali autoritate expectandum. 136
- CAP. XVIII.** S. HORMISDÆ epistola ad Pos-
sessorum, quâ Scythæ Monachi condem-
nantur: illi Ecclesiæ Catholicæ sententiam
expectant: eorum propositio vincit: non
nisi Ecclesiæ universalis consensione quæ-
stioni finis imponitur. 137
- CAP. XIX.** Formulâ consulendi Romani Pon-
tificis, rei gestæ serie, ac Patrum Tra-
ditione explicatur. 140
- CAP. XX.** Quæstio ELIPANDI de Christo
adoptivo Dei filio, Romani Pontificis &
Ecclesiarum consensione finitur: particu-
lar *Filioque* per eadem fere tempora Sym-
bolo addita. 141
- CAP. XXI.** Tricassina II. Synodus sub JOAN-
NE VIII. professio obedientiæ Romano
Pontifici facta secundum canones ab HINC-
MARIO Rhemensi: Episcopi conjunctâ au-
toritate cum Papâ judicant: ex consensione
robur. 143
- CAP. XXII.** Objecta solvuntur: Turonensis
II. Concilii canon: statuta NICOLAI Pa-
pæ: canones Pontigonensis Synodi: quæ
PETRI privilegio facta habeantur: S. LEO-
NIS insignis locus. 144
- CAP. XXIII.** Aggredimur demonstrare vi-
ros bonos sanctosque post Romanorum
Pontificum decreta etiam de fide, suspenso
animo mansisse, quoad universalis con-
sensus accederet: S. VICTORIS Papæ de-
cretum de Paschate proponitur: S. STEPHANI
de rebaptizatione paucis repetitur. 147
- CAP. XXIV.** PELAGII I. piis & Orthodoxis
suspecta fides propter approbatam Syno-
dum V. non ut Doctòr privatus, sed ut
Papa suspectus: expositâ fide, non alle-
gatâ infallibilitate se purgat. 148
- CAP. XXV.** BONIFACIUS III. seu IV. eædem
causâ S. COLUMBANO Presbitero suspec-
tus. 150
- CAP. XXVI.** Romani Pontifices professi se
Apostolico officio fungentes esse errori
obnoxios, in autoritate universalis Eccle-
siæ acquiescunt: locus INNOCENTII III.
152
- CAP. XXVII.** JOANNIS XXII. fidei professio,
omnia quæ in Apostolico officio gessit,
etiam circa fidem, iterum examinari pos-
se demonstrat. 153
- CAP. XXVIII.** Ejusdem JOANNIS XXII. de
animarum statu speciatim publico diplo-
mate declarata fides, à BENEDICTO XII.
successore ad examen revocatur. 154
- CAP. XXIX.** GREGORII XI. ac PII IV. pro-
fessio. 155
- CAP. XXX.** Ecclesiæ Catholicæ autoritas mul-

- tis casibus Ecclesie Romanæ laborantis
 auctoritatem supplet: primum exemplum:
 sæculi X. invalores. 156
CAP. XXXI. Alia exempla: turbæ sub SER-
 GIO III. ordinationum FORMOSI Papæ
 gratiâ: AUXILII Presbiteri locus: aliæ
 turbæ sub JOANNE XII. turbæ graviore,
 atque incertior status, in diuturno schis-
 mate inter URBANUM VI. & CLEMENTEM
 VII. 158
CAP. XXXII. Ex his ostenditur, etsi quis
 Romanus Pontifex falsa definiat, Catho-
 licam tamen Ecclesiam Sedenque Aposto-
 licam manere suo pondere constitutam. 160
CAP. XXXIII. Lapsus Romanorum Pontifi-
 cum nihil Ecclesie, nihil fidei, nihil Sedi
 Apostolicæ nocuerunt: LIBERIUS ordine
 temporum primus recensetur. 162
CAP. XXXIV. Adversariorum effugia præclu-
 duntur: nostra argumenta firmanur. 163
CAP. XXXV. S. ZOZIMUS CÆLESTII Pelagi-
 anismum confessionem aperte hæreticam pro-
 bat: ejus epistola ad Africanos Episcopos:
 S. AUGUSTINI loci. 165
CAP. XXXVI. HORMISDÆ atque HONORI
 gesta uno verbo repetuntur: JOANNES VII.
 Trullanam Synodum, quæ Romana Eccle-
 sia erroris accusatur, suo judicio subdi-
 tam, relinquit intactam. 167
CAP. XXXVII. STEPHANI II. GREGORII II.
 SERGII III. GREGORII VII. ejusque occa-
 sione BONIFACII VIII. decreta & gesta re-
 feruntur: decretalis *unam Sanctam*. 169
CAP. XXXVIII. PASCHALIS II. gesta Latera-
 nensis Synodi: GUIDONIS Viennensis, mox
 CALIXTI II. decreta in Synodo Viennensi
 à Sede Apostolicâ comprobata: hujus de-
 creti verba ad Papam: *Nos à vestra obedien-
 tiâ repellitis*. 171
CAP. XXXIX. ALEXANDRI III. in exponendâ
 Scripturâ manifestus error omnium sen-
 tentiâ reprobatus: caput, *cum esses, de tes-
 tamentis*: item INNOCENTII III. falsa Scrip-
 turæ expositio, cap. *Per venerabilem, qui
 filii sunt legitimi*. 172
CAP. XL. Eisdem ALEXANDRI III. decre-
 tum, quo anteriorum Pontificum, de ma-
 trimonio per verba, *de presenti*, statuta
 solvuntur: INNOCENTII III. de revelandâ
 confessione rescriptum ad Cistercienses:
 idem INNOCENTII III. CÆLESTINI III.
 erroneam decretalem solvit. 174
CAP. XLI. Franciscana controversia: primo
 loco ponitur decretalis *exiit* NICOLAI III.

- probatur hanc veram esse definitionem
 doctrinalem ac dogmaticam. 176
CAP. XLII. Decretalem *exiit* confirmantur
 CLEMENS V. Clementinâ *exiit*, & JOAN-
 NES XXII. Extravagante *quia quorundam*:
 mox idem JOANNES ejusdem decretalis
 auctoritatem infringere aggreditur. 177
CAP. XLIII. JOANNIS XXII. Extravagans *ad
 conditorem canonum*: ea, decretalis *exiit*,
 dogma rejecit. 178
CAP. XLIV. JOANNIS XXII. Extravagans *cum
 inter non nullos*: eâ, decretalis *exiit* doctri-
 nam, de Christi & Apostolorum pauper-
 tate, hæreseos damnat: à Romanis Pon-
 tificibus erronea definiti posse demonstrat:
 Franciscani appellantes in materiâ fidei à
 Papâ ad Concilium, ejus rei gratiâ nul-
 lam censuram ferunt. 179
CAP. XLV. BELLARMINI ac RAINALDI sus-
 fugia. 181
CAP. XLVI. Quæstio de visione beatificâ
 ante universalem resurrectionem: in eâ
 JOANNES XXII. falsa prædicat & suadere
 nititur: Gallis obstantibus, Ecclesie Catho-
 licæ consensioi cedit. 182

LIBER DECIMUS.

- Quo probatur convenire cum Declaratione
 Gallicanâ hæc, *Quid Romana Sedes fides-
 que nunquam defectura sit*; & quod *prima
 Sedes non judicatur à quoquam*. 185
CAP. I. Fides PETRI quid sit: verba PETRI,
tu es Christus, & CHRISTI, *tu es Petrus*,
 &c. PETRI fides Ecclesie fundamentum,
 ad locum *Matt. xvj. 16. & seq. ibid.*
CAP. II. Ipse PETRUS & PETRI successores,
 propter injunctum officium prædicandæ
 & asserendæ fidei, Ecclesie fundamentum:
 huic officio meritò adjunctæ claves. 186
CAP. III. Locus, *Rogavi pro te*, &, *confirma
 fratres tuos*, *Luc. xxij. 32.* aliud præcep-
 tum, aliud promissum: præceptum, *con-
 firma fratres*, quid sit? 188
CAP. IV. Promissio in illâ præcatione, *ut non
 desinat fides tua*: fides PETRI quid sit?
 Numquam defectura, neque in ipso PETRO,
 neque in Catholica Ecclesiâ, neque in Sede
 Apostolicâ, seu peculiari PETRI Ecclesiâ. 189
CAP. V. PETRUS ejusque successores cuidam
 peculiari Ecclesie ac Sedi præsidere de-
 bent: PETRI fides in PETRI Sede, & in
 successorum serie non deficit. 190
CAP. VI. Traditio Patrum de fide & Ecclesiâ

- Romanâ, deque Sede Apostolicâ nunquam
 defecturâ: Romanorum Pontificum de suæ
 Sedis dignitate tuenda Traditio. 191
CAP. VII. Libellus à S. HORMISDÆ ad Ec-
 clesias Orientales missus, ab eisdem Ecclē-
 siis subsignatus mittitur eidem Papæ: tum
 S. AGAPETO, NICOLAÛ I. atque ADRIA-
 NO II. prædicata in eo libello Romana fides
 nunquam defectura. 194
CAP. VIII. Concilium Lateranense sub S.
 MARTINO Papâ: S. AGATHONIS ad Sy-
 nodum VI. epistola: item BENEDICTI XII.
 de visione beatificâ decretalis. 196
CAP. IX. S. GELASII Papæ epistola ad ANAS-
 TASIUM Imperatorem nobis objicitur. 198
CAP. X. LEONIS IX. & GREGORII VII. loci
 objiciuntur nobis. 200
CAP. XI. INNOCENTII III. ab Anonymo au-
 tore locus objicitur, sed truncus & mu-
 tilus. 201
CAP. XII. Petri Cardinalis de ALLIACO de
 Sede Apostolicâ nunquam defecturâ, de-
 que Pontifice interim fallibili & deviabili
 sententia. 203
CAP. XIII. Joannis GERSONIS eadem de re
 sententia: consulantur qui putant variasse
 GERSONEM: DIONYSII CARTHUSIANI lo-
 ci repetuntur. 204
CAP. XIV. Dubium resolvitur: Ecclesie Sed-
 ique Romanæ firmitas ab Ecclesie Catho-
 licæ firmitate: Ecclesie Romanæ Tra-
 ditio universalis Traditionis pars ac speci-
 men. 205
CAP. XV. Ex Sedis Apostolicæ immobili fir-
 mitate concludi causas fidei ad eam Sedem
 referendas: non autem propterea infalli-
 bili judicio finiendas: formulæ interrogan-
 di Romani Pontificis: de ejus judicio piam
 præsumptionem, non tamen continuo cer-
 tam fidem fuisse; cujus rei exempla pro-
 feruntur. 207
CAP. XVI. De S. THOMÆ & S. BONAVENTURA
 Facultatis Parisiensis Doctoribus
 quid GERSON senserit: utriusque, ac præ-
 scriptum Angelici Doctoris sententia expli-
 catur. 211
CAP. XVII. Testimonium ex Cleri Gallicani
 cœtu anno 1626. petium: alia argumenta
 ex Janseniano negotio deprompta solvuntur:
 Conventus anni 1653. Bullæque sol-
 lennis acceptatio. 214
CAP. XVIII. Tres aliæ secutæ Cleri Gallica-
 ni Congregationes probant necessariam
 Episcoporum consensionem, atque hanc
 pro Ecclesiastico judicio esse habendam. 217
- CAP. XIX.** Duo exempla ab antiquitate de-
 prompta, quibus Gallicanarum Congrega-
 tionum gesta firmanur: S. SIRICII de JO-
 VINIANO judicium: Capuana Synodus, &
 ejusdem SIRICII responsio ad Macedonas. 219
CAP. XX. Dictum illud, *Prima sedes non ju-
 dicatur à quoquam*, cujus virtutis sit? An
 cum Declaratione Gallicanâ consentiat?
 Duplex ejus sensus; alter de personâ Papæ,
 alter de sententiâ ab eo dictâ: de particu-
 laribus Synodis intelligendum: Sinuessana
 Synodus: Romana Concilia sub SYMMA-
 CHÛ Papâ. 222
CAP. XXI. Persona Pontificis quatenus ab
 Œcumenicis Conciliis judicari non possit:
 PHOTII gesta NICOLAUM Papam excom-
 municantis: Concilii VIII. canon XIII. 224
CAP. XXII. De sententiis Romanorum Pon-
 tificum non retractandis: eâ de re relati
 canones, eorumque vis: GELASII Papæ
 loci. 225
CAP. XXIII. Appellationes à Papâ ad Conci-
 lium: non esse de iis in Gallicanâ Decla-
 ratione quæstum: quo sensu improbari
 possint: Petrus de MARCA appellationes
 eas à veteri disciplinâ alienas non satis
 caute dixit: varii appellationis effectus
 & instaurata cognitio: prolatae sententiæ sus-
 pensâ executio: tutela & præsidium in Ec-
 clesie Catholicæ auctoritate adversus Pa-
 palem etiam sententiam, in certis quidem
 causis, res est antiquissima. 227
CAP. XXIV. S. GELASIUS non eo sensu ap-
 pellationes à Papâ vetuit quo sunt postea
 in Ecclesiâ frequentatæ. 228
CAP. XXV. Antè schismatis magni tem-
 pus appellationes à Papâ ad Concilium,
 exactæ pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab
 Anglis, adversus BONIFACIUM VIII. à
 Gallis, adversus JOANNEM XXII. à Fran-
 ciscanis, nullo Pontificio decreto condem-
 natæ. 229
CAP. XXVI. Appellationes à Papâ ad Con-
 cilium primus omnium condemnavit PE-
 TRUS DE LUNA in schismate obduratus:
 ejus eâ de re decretum in Concilio Con-
 stantienti revocatum. 231
CAP. XXVII. MARTINI V. Bulla de non ap-
 pellando à Papâ ad Concilium, quam
 perperam objecta. 232
CAP. XXVIII. Bulla, *execrabilis*, PII II. in
 Conventu Mantuano: quâ occasione lata:
 nostri intellexerunt de privatis tantum ne-

- gotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito: nec recepta est in Galliâ & ab eâ quoque appellatur: appellationes postea frequentatæ. 235
- CAP. XXIX. Bulla, *suspecti regiminis*, JULII II. in eâ clausulæ extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedum recepta: appellationes postea frequentatæ, non tantum à nostris, sed etiam ab aliis. 237
- CAP. XXX. Bullæ PII II. & JULII II. occasione litium ac dissidiorum temporalium editæ: qui appellationes respuunt, quam incommoda remedia adhibeant: Andree DUVALII locus *ibid.*
- CAP. XXXI. Variæ de Conciliis generalibus novissimi auctoris Anonymi vitiligationes: quætionem ab eo pessimè constitutam: an Concilia inter res incertas numeranda? Quæstiones generales à particularibus, ad Constantiensis Synodi mentem, jam inde ab initio distinctæ. 239
- CAP. XXXII. Recapitulatio eorum quæ ad Caput IV. Declarationis Gallicanæ dicta sunt, atque imprimis eorum quæ Libro VII. & VIII. 242
- CAP. XXXIII. Recapitulatio eorum quæ sunt in Libro IX. 244
- CAP. XXXIV. Recapitulatio eorum quæ hoc postremo Libro dicta sunt, de Romanæ Sedis ac fidei firmitate, ac de illis verbis: *Tu es Petrus.* 246
- CAP. XXXV. Recapitulatio eorum quæ hoc postremo Libro dicta sunt circa illud: *Rogavi pro te.* 248
- CAP. XXXVI. An quemquam hominem infallibilem esse sit congruum aut Ecclesiæ necessarium? An nulla sit Papæ nisi infallibilis auctoritas? An Papæ errante nullum remedium? 250
- CAP. XXXVII. An contraria sententia dignum aliquid Ecclesiasticâ gravitate dicat? 252

LIBER UNDECIMUS.

- De Pontificiæ potestatis usu per canones moderando ad Caput tertium Gallicanæ Declarationis. 255
- CAP. I. Refertur Caput III. Gallicanæ Declarationis. *ibid.*
- CAP. II. Exponitur tertium caput Gallicanæ Declarationis: hujus duæ partes: id probandum suscipitur, Ecclesiasticam disciplinam, sive universam, sive particulares

- spectet Ecclesiæ, à Romano Pontifice regi, adhibitis regulis, sive universam, sive particulatim receptis. 256
- CAP. III. Ecclesia Romana iisdem canonibus regit Ecclesiæ, quibus ipsa regitur: probatur ex Romanis Pontificibus. 257
- CAP. IV. Idem probatur ex gestis sub BONIFACIO II. & ex Concilio Romano sub JOANNE IX. de translationibus. 259
- CAP. V. Aliud exemplum: Concilium Romanum sub JOANNE XII. 261
- CAP. VI. Nova & inaudita GRATIANI interpretatio XXV. Quæst. I. P. S. *Si ergo.* 262
- CAP. VII. Concilium Moscomense: RODULPHI GLABRI locus: Concilium Ansanum: de eo Anonymi responsiones: de exemptionibus obiter: PETRI VENERABILIS & S. BERNARDI loci: an Monachis Cluniacensibus profuerit, quod Romanum Pontificem peculiarem Episcopum habere vellent. *ibid.*
- CAP. VIII. Concilium Lemovicense II. GREGORII VII. concors Romanorum Pontificum & Episcoporum professio de regendo & obediendo secundum canones. 266
- CAP. IX. Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica-Sanctio S. LUDOVICI: an ab Anonymo idoneis probationibus falsi arguatur? 267
- CAP. X. Edictum CAROLI VI. decretum Florentinum: nulla sunt quæ contra canones: Romanus Pontifex contra canones agere nolle præsumitur, ne ipse adversetur sibi: locus insignis Concilii Basileensis. 270
- CAP. XI. De decretalibus epistolis, deque consuetudine receptâ & canonum origine. 272
- CAP. XII. Jura, canones, consuetudines particularium Ecclesiarum retinenda; in iis que pars libertatis Ecclesiasticæ; cæterarum gentium eam in rem cum Gallis concors sententia. 274
- CAP. XIII. Jura novella necessaria: ad vetera collimandum: Patrum Gallicanorum eâ de re in Concilio Tridentino sensus: ipsum Tridentinum Concilium eodem animo fuit. 276
- CAP. XIV. Ecclesia Gallicana antiquam & sanctam, sub AURELIO & AUGUSTINO Africanam Ecclesiam sequitur: CHRISTIANI LUPII allucinationes: summa doctrinæ de libertatibus. 277
- CAP. XV. Libertates quo sensu privilegia dicantur? Nempe ut jura antiqua Liberta-

- tum radix: an Petrus DE MARCA audiendus, qui Conciliorum superiorem potestatem à libertatibus separat. 279
- CAP. XVI. Hæc doctrina non obest dispensationibus Apostolicæ Sedis: Concilii Basileensis locus: GERSONIS doctrina à S. BERNARDO ducta. 282
- CAP. XVII. Dispensationes sine causâ: canon Lugdunensis, in eorum gratiam à Petro DE MARCA citatus, an id efficiat? 284
- CAP. XVIII. De dispensationibus sine causâ sententia Cardinalium sub PAULO III. Concilii Tridentini decreta memoranda. 285
- CAP. XIX. Natura ipsa dispensationis ex S. SYMMACHO & S. GELASIO Romanis Pontificibus: hinc dispensationes sine causâ evitentur. 286
- CAP. XX. An autor Anonymus Tractatus de Libertatibus, ad tertiam propositionem Declarationis Gallicanæ, rectum aliquid aut ad rem dixerit. 287
- CAP. XXI. Autor Anonymus Libro I. nihil agit: à scopo quætionis aberrare se docet. 290
- CAP. XXII. Anonymi Liber II. primum multa agit extra rem, tum in eundem sensum nobiscum congruit. 293
- CAP. XXIII. De reliquis Libris à III. usque ad XII. & ultimum uno verbo transigitur: ostenditur quod in toto opere vix tertia pars ad consutandam Declarationem spectet. 294
- CAP. XXIV. An autor Anonymus Gallicanas Libertates odiosas merito esse dixerit. 295

COROLLARIUM.

Quod doctrinâ nostrâ Primatus Romanus non obscuratur, sed illustratur & confirmatur. 297

- I. Regimen Ecclesiasticum in duobus positum, docendâ fide, administrandâ disciplinâ: MENNÆ Patriarchæ dictum in Constantinopolitanâ Synodo, hæc duo à nobis illustrari. *ibid.*
- II. De fide: in quot absurda adversarii se inquant: è re Ecclesiasticâ esse ea rescari: ac primum in antiquis. 298
- III. De posterioris ætatis monumentis quæ Constantiensem Synodum antecesserunt: adversarii quot absurda congesserint. 301
- IV. In Constantiensis Synodo nihil novum, sed antiqua in rei judicatæ auctoritatem necessariâ causâ transisse: id qui negent in quot absurda cogantur. 303

- V. Constantiensis canones postremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quam absurdum à privatis configi: quam absurdum ea, quæ Tridentina Synodus ac nostra etiam ætas, tuta esse censuerit, repente damnari, & de Papæ auctoritate postulari plura, quam ipse DUVALIUS alique Romanæ Sedis studiosissimi poposcerint. 305
- VI. De Pontificum lapsibus agnitis vel prævisis, deque Conciliorum congregandorum causâ quam vana & absurda dicta sint. 306
- VII. Quam grave sit Ecclesiæ Catholicæ causam in tot absurdis collocari, cum præsertim ea invidiosissima sint. 308
- VIII. Hæc absurda & invidiosa etiam esse inania, neque prohiberi posse quin ad Ecclesiæ consensum necessariò recurratur: ex cathedrâ pronuntiarum quid sit? 309
- IX. De regendâ disciplinâ discrepantes in speciem sententias summâ ipsâ convenire: DUVALII loci: item locus Anonymi, qui de Gallicanis Libertatibus scripsit. 311
- X. Sedis Apostolicæ majestas & potestas, 313
- XI. Quam fœdam Ecclesiasticæ regiminis Pontificiæque potestatis ideam adversarii, ac præsertim autor Anonymus proferant, quamque hæreticis faveant, dum Papatui favere velle videntur. 315
- XII. Quam falsò assentiant Gallicanâ Declarationem contentam doctrinam dissidiorum occasione proditam aut innovatam: Cleri Facultatisque Parisiensis antiqua monumenta replicantur: nova etiam produntur: quedam Gallis malevolentissimè ab Anonymo objecta reselluntur: votum Auctoris ejusdemque erga Ecclesiam Catholicam Sedemque Apostolicam devotus animus. 317

APPENDIX.

- PREFATIO AUCTORIS. *Pagina;*
APPENDIX ad Defensionem Declarationis Cleri Gallicani de Ecclesiasticâ potestate, in quâ probatur Declarationem Gallicanam ab omni censurâ esse liberam, & eam Romani Pontificis auctoritati nihil nocere. I

LIBER PRIMUS.

- Id probatur ex professione fidei, & Doctorem Catholicorum nobiscum sentientium auctoritate. *ibid.*
CAP. I. Cujus sit generis ea quæstio quam

tractamus? Nullum hinc patere locum ad nos vel hæreseos, vel erroris in fide incusandos: professio fidei à Pio IV. edita ex Concilii Tridentini mente, ut vera & sufficiens regula proponitur: articuli Parisienses anni 1542. adversus LUTHERUM huic præluxerunt, eisdemque sunt spiritus.

CAP. II. De PII IV. professione diligenter quaeritur: in Synodo Tridentina consultò omiſſa quæ inter Catholicos controversa essent: PALAVICINUS Cardinalis testis adducitur: de Florentina formulâ, quòd ROMANUS PONTIFEX REGAT UNIVERSALEM ECCLESIAM, Tridenti in medium allatâ, atque omiſſâ, ne nostra sententia vel sub dubio læsa videretur: Claudii SANCITESII, & CAROLI Cardinalis LOTHARINGIÆ epistolæ: PII IV. responſum egregium: Ea tantum in Concilio Tridentino definienda, in quæ omnes Catholici confirarent.

CAP. III. Circa Florentinam formulam solennem distinctio: quòd Romanus Pontifex regat universalem Ecclesiam DISTRIBUTIVE, non COLLECTIVE: de eâ distinctione ANDREÆ DUVALII locus: ea distinctio non merè Scholastica, sed à Concilio Constantiensis MARTINO V. expressè approbante, deprompta.

CAP. IV. Ex antè dictis probatur Cleri Gallicani Declarationem jam in tuto esse, nondum licet prolatis probationibus: LEONIS X. in Concilio Lateranensi & adversus LUTHERUM acta, nihil ad rem facere, Tridenti acta, & PII IV. professio probant.

CAP. V. Parisiensium Doctorum veneranda autoritas: horum antesignani PETRUS DE ALLIACO Cameracensis Cardinalis, & JOANNES DE GERSONE Parisiensis Ecclesiæ & Universitatis Cancellarius, viri omni doctrinæ ac pietatis laude cumulati: hujus rei multi testes: de JOANNE GERSONE Professoris Lovaniensis castiganda audacia.

CAP. VI. An, ut quibusdam videtur, quaestio de Superioritate à questione de Infalibilitate, secundum ALLIACENSEM, & GERSONEM, separari possit? Refertur caput, *Si Papa*, aliique ex decreto Gratiani loci & glossæ celebres, quæ Parisiensibus præluxerunt: hinc pro certo assumptum, Papam etiam ut Papam, esse fallibilem. 16

CAP. VII. Quo sensu explicarent illud: Ro-

gavi pro te, ut non deficiat fides tua, Luc. xxij. 32. Eâ de re glossa notabilis, quâ maximè utebantur: S. THOMÆ, S. BONAVENTURÆ & NICOLAI LYRANI loci. PETRI DE ALLIACO locus insignis: GERSONIS sententiæ. 18

CAP. VIII. Scholam Parisiensem in ALLIACENSIS & GERSONIS sententiâ perſiſſiſſe, toti Orbi notum: eam sententiam egregii viri ubique docuerunt: cur Parisiensium doctrina dicta sit? 21

CAP. IX. DIONYSIUS CARTHUSIANUS adducitur: ejus exemplum probat, eos qui per eam ætatem Pontificiæ autoritati vel maximè favebant, summâ ipsâ in Parisiensium sententiam convenisse: Ecclesiæ solè eamque representanti Concilio generali ab eo Doctore tributa infalibilitas: locus, *ROGAVI PRO TE*, &c. Luc. XXII. 32. cum eâ doctrinâ facillè conciliatus. 24

CAP. X. Idem DIONYSIUS CARTHUSIANUS exponit quâ autoritate in aliis præter fidem causis, Romanus Pontifex à Concilio judicari possit. 26

CAP. XI. De Lovaniensi Facultate: eam cum Parisiensi & Coloniensi circa Constantiensis Basileensemque doctrinam consensisse: NICOLAI DUBOIS Professoris Lovaniensis vana argumenta. 27

CAP. XII. ADRIANUS FLORENTIUS, mox ADRIANUS Papa VI. Facultatis Lovaniensis ornamentum, Parisiensium sententiam sequitur: quorundam Lovaniensium cavillationes. 29

CAP. XIII. An sit verisimile Parisiensium doctrinam post ADRIANUM VI. à Lovaniensibus condemnatam: Lovaniensium erga Adrianum reverentia singularis. 32

CAP. XIV. JACOBI LATOMI, Doctoris Lovaniensis, sententia. 33

CAP. XV. JOANNIS DRIEDONIS Lovaniensis sententia, de fide Petri nusquam defecturâ. 36

CAP. XVI. Articuli Lovaniensis Facultatis anni 1544. ex præcedente doctrinâ explicantur, & cum Parisiensibus anni 1542. conferuntur: Cathedra Petri nunquam defectura. 41

CAP. XVII. JOANNIS DRIEDONIS sententia de superioritate Papæ cum Parisiensium sententiâ congruit: horum reverentia in summum Pontificem: locus MAJORIS. 44

CAP. XVIII. Alii DRIEDONIS loci excutuntur. Iterum de Cathedrâ Petri autoritate, ex eodem scriptore. 46

LIBER

LIBER SECUNDUS.

Quòd DECLARATIO GALLICANA ab omni censurâ sit immunis probatur ex Autoribus Parisiensium sententiâ adversantibus. 49

CAP. I. JOANNES A TURRECREMATA Pontificiæ potestatis sub EUGENIO IV. defensor præcipuus, in fidei quaestionibus Concilii autoritatem Papæ autoritati anteponere: communis erat tum illa sententia: Bulla, *Deus novit*, sub EUGENII nomine edita. *ibid.*

CAP. II. Alii TURRECREMATÆ loci de Concilii potiori autoritate in materiâ fidei, quòdque Summus Pontifex erronea solenniter definire possit. De Pontificiâ infalibilitate ludibria & cavillationes. 52

CAP. III. ANTONII DE ROSELLIS ejusdem aevi Canonistæ EUGENIANARUM partium sententia. 54

CAP. IV. Sanctus ANTONINUS Archiepiscopus Florentinus, an bona fide relatus ab Anonymo autore, qui de libertatibus Gallicanis scripsit? 55

CAP. V. THOMAS A VIO, Cardinalis CAJETANUS Pontificiam infalibilitatem asserit, nullâ in adversariis censurâ notâ: primus omnium docuit erroneam esse sententiam quæ superioritatem Concilio assignet, cui repugnat TURRECREMATA & CAJETANI tempore DOMINICUS JACOBATIUS Cardinalis. 58

CAP. VI. Idem JACOBATIUS Cardinalis Pontificiæ superioritatis asseritor, in infalibilitatis quaestione quid sentiat. 60

CAP. VII. De fide PETRI nunquam defecturâ, ejusdem Cardinalis loci. 61

CAP. VIII. BELLARMINI judicium: ab illo Concilii Lateranensis autoritas trepidè profertur de sententiâ superioritatem Synodis vindicante: ejusdem censurâ titubantes. 62

CAP. IX. BELLARMINI circa Pontificiam infalibilitatem censura æque anceps: vis notarum ex MELCHIORE CANO. 64

CAP. X. SUAREZ Parisiensium de superioritate sententiam relinquit integram: ipse suam de infalibilitate censuram infringit, falsaque ex LEONE X. adversus LUTHERUM refert. 65

CAP. XI. ANDRÆAS DUVALLIUS Parisiensium de superioritate Conciliorum sententiam, & Parisiensis Facultatis esse agnoscit, & ab omni hæresis, erroris atque etiam temeritatis notâ absolvit, Pontificiam in-

fallibilitatem non esse de fide, non modò asserit, sed etiam optimis argumentis probat. 68

CAP. XII. DOMINICUS A SANCTA TRINITATE, Carmelita discalceatus, libro Romæ recens excuso, docet Pontificiam infalibilitatem aut superioritatem nullo Ecclesiæ decreto clarè definitam: quid illud sit, cum privati Doctores aliquid de fide esse dicunt, quoad se, non quoad nos? 70

CAP. XIII. Recentiorum Lovaniensium aliorumque sententia, ipso progressu immo destior & apertè nimia. 71

CAP. XIV. Quanta sit Scholasticorum autoritas, ex MELCHIORE CANO constituitur, atque hinc efficitur ab omni nos erroris notâ esse liberis. 74

CAP. XV. Aliæ notæ: quæ ad fidem pertinent paucis diluuntur: sapiens hæresim, malè sonans, periculosum in fide quid sit: schismaticum à D. STRIGONIENSIS inustum, sed ne hujus quidem nominis significatione perspectâ. 78

LIBER TERTIUS.

Quòd DECLARATIO GALLICANA ab omni censurâ immunis sit ex ipso statu quaestio- nis demonstratur. 81

CAP. I. Adversarii falsa imputant Parisiensibus, ac pessimè constitutum statum quaestio- nis: Anonymus autor tractatus DE LIBERTATIBUS ECCLESIE GALLICANÆ: Papæ suprema potestas & Monarchia Ecclesiastica à GERSONE, & aliis Parisiensibus agnita: Constantiensis Concilii loci à CAJETANO & aliis objecti: an recursus ad Concilium in extraordinariis casibus supremam Papæ impediatur in ordinariis casibus potestatem? *ibid.*

CAP. II. Falsò imputari Parisiensibus, quòd saltem in fidei causis, recursus ad Concilium semper sit necessarius. 86

CAP. III. Quòd si unus vel alter Romanus Pontifex in decreto fidei aberraret, nihil fidei Romana, nihil Romana Cathedræ Sedique Apostolicæ noceretur. 87

CAP. IV. Adversarii quaestionem de superioritate Papæ ad vana redigunt: casus hæreseos evertit eorum generales regulas. CAJETANI argutiæ recitantur. 88

CAP. V. SUARIS labores æquè irriti circa depositionem Papæ in hæresim lapsi. 90

CAP. VI. CAJETANI ac SUARIS absurda effugia, non nisi aliis absurdioribus evitari

- posse: ALBERTI PIGHII sententia, quod Papa, nec ut privatus, fieri possit hæreticus: alii quoque casus, quibus Papa Concilio habetur inferior. 92
- CAP. VII. Papam etiam certum, non modò hæreticum, sed & absque hæresi, schismaticum fieri posse DUVALLIUS docet ex TURRECREMATA & CAJETANO Cardinalibus, eumque Ecclesiæ autoritate statim deiciendum. 93
- CAP. VIII. De Concilii autoritate, quâ Papa teneatur in fidei causis: DUVALII locus. 94
- CAP. IX. Propter quæ scelera in Pontificem animadverti possit; Canonistas ferè omnes, non iisdem licèt verbis, in eandem rerum summam convenire. 95
- CAP. X. De infallibilitate, positis quæ necessariò conceduntur, nullam superesse veram difficultatem: unum ALBERTUM PIGHIUM consentanea dixisse, sed nova, & inaudita, & ferè ab omnibus spreta, in quæ tamen adversarii necessariò deducuntur, si sua coherentèr tueri velint. 97
- CAP. XI. Ex his consequi Romanos Pontifices in hac quæstione non se commoturos, cujus rei multa sunt argumenta: primum, ex Declarationibus Sacræ Facultatis anno 1663. toto Regno promulgatis, ipsis Pontificibus nihil conquerentibus. 103
- CAP. XII. EXPOSITIO DOCTRINÆ CATHOLICÆ Illustrissimi ac Reverendissimi Domini MELDENSIIS Episcopi in medium adducitur: duo INNOCENTII XI. Brevia ad eam approbandam: his consentiens PÆRRONII Cardinalis locus. 105
- CAP. XIII. Explosâ hæreseos, erroris, ac schismatis notâ, aliæ notæ excutiuntur: articulos Gallicanos neque esse temerarios, neque scandalosos, neque piarum aurium offensivos: vera pietas cum veritate & Traditione conjuncta: Censuræ vagæ & inconditæ: sancti Ambrosii locus: Prima Pars concluditur. 108
- EUSEBII Romani Presbiteri ac Martyris acta referuntur. 113

FINIS INDICIS.

ERRATA APPENDICIS.

- PAG. 28. l. 16. firmitas, leg. firmatas.
32. l. 31. Latonus, leg. Latomus.
35. l. 2. pepe. sis leg. perpensis.
54. l. 7. desinant, leg. desinant
57. l. 14. si, leg. sit
59. not. l. 7. sit, leg. sit
68. not. l. penult. ut certa, leg. & certa
82. l. 11. confessus, leg. concessus. Ibid. not. l. 7. Virgillii, leg. Vigillii.
92. l. 16. sudere, leg. subdere

ERRATA

TOMI II.

- PAG. 7. lin. 5. consentione, leg. consensione.
- p. 8. l. 38. alsis, leg. aliis.
- p. 17. l. 9. exaenm, leg. examen.
- p. 23. l. 41. Eutycthis & leg. Eutyctetis.
- p. 30. l. 11. præsumptioni, leg. præsumptionis. Ibid. l. 33. prædicatas, leg. prædicatas.
- p. 33. not. l. 6. Pontificii, leg. Pontificiis.
- p. 41. not. l. 8. Martyres. Eum leg. Martyres, eum.
- p. 44. l. 6. intenta, leg. intentata.
- p. 66. l. 2. indiscusam, leg. indiscussam.
- p. 68. not. l. ultim. Rex Gallix &, leg. & Rex Gallix.
- p. 71. l. 7. PROPOSITIONIS, leg. DECLARATIONIS.
- p. 103. l. 1. habet, leg. habebat.
- p. 104. l. ult. adversatur, leg. adversantur.
- p. 121. not. l. 2. adès, leg. adeò. Ibid. l. 14. Ille, leg. ille.
- p. 127. l. 3. Ecclesiæ, leg. Ecclesiæ. Ib. l. 8. est, leg. esse.
- p. 131. not. l. 1. diem, leg. idem.
- p. 139. l. 9. ac si, leg. ac sic.
- p. 140. l. 36. adfuturum, leg. adfuturumque.
- p. 141. l. 21. complectebatur, leg. complectebatur.
- p. 144. l. 7. Romanæ, leg. Romani.
- p. 150. l. 21. confit, leg. confitit.
- p. 160. l. 38. vocatione, leg. vacatione.
- p. 171. l. 24. centum Archiepiscopis, leg. centum Episcopis.
- p. 175. l. 1. solveret, leg. solverat.
- p. 197. l. 23. Hæ, leg. Hæc.
- p. 199. l. 1. Sedès, leg. Sedis.
- p. 215. l. 28. relinquendam, leg. relinquendam.
- p. 219. l. 19. sic, dele.
- p. 231. l. 27. Papa Concilium, leg. Papa ad Concilium.
- p. 258. not. l. 5. contutit, leg. contulit.
- p. 279. l. 1. dictates, leg. dictatas.
- p. 280. l. 9. uperiùs, leg. superiùs.
- p. 284. l. 36. honestâ, leg. honestâ.
- p. 288. l. 9. cavellationibus, leg. cavillationibus.
- p. 307. l. 37. Papâ, leg. Papâ.
- p. 309. l. 6. quantumbibèt, leg. quantumlibèt. Ibid. l. 26. egetit, leg. egerit.
- p. 310. l. 5. Is enim, qui dixerit, leg. Is enim est, qui dixerit.
- p. 311. l. 3. DUVALII leg. DUVALII. Ib. l. 5. Apostolica, leg. Apostolica.
- p. 312. l. 30. sublitate, leg. subtilitate.

FINIS.